

Lp.	Instytucja	Część Programu		Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko IZ	Status uwagi
1.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B2.2.1 Rozwój sieci przesyłowych, inteligenta infrastruktura elektroenergetyczna	11 2	Powinien zostać zastosowany nowy model sieci przyłączeniowych, który polega na tym że OSDn buduje sieć dystrybucyjną wyprowadzającą moc ze źródła. Taka sieć może zostać przejęta przez OSDp.	Jeśli celem jest aktywizacja powstawania OZE zwłaszcza tych korzystających z sieci średniego napięcia, to konieczne są inwestycje sieci przyłączeniowe. Obecnie stosowane są 2 sposoby wyprowadzenia mocy: Pierwszy sposób – bezpośredni – inwestor budujący źródło buduje infrastrukturę przyłączeniową. Niestety związane jest to z podniesieniem kosztów inwestycji. Jednocześnie powoduje to utratę części kontroli przez państwo polskie nad infrastrukturą wrażliwą. Jeżeli właścicielem jest deweloper farmy to nikt inny nie może po drodze przyłączyć się do sieci. Drugi sposób polega na tym że infrastrukturę buduje OSD/OSDn. Jeżeli buduje OSDn pojawia się problem formalny ponieważ, jeżeli na końcu nie ma klienta, to budujący traci. Konieczna jest więc reforma związana z kosztami przesyłu pomiędzy OSD/OSDn. Taki sposób daje kontrolę nad infrastrukturą wrażliwą. Inwestycje w sieci przyłączeniowe to nie tylko budowa nowych sieci, ale także pozwoli to na ich modernizację. Dodatkowym atutem jest aktywizacja terenów ubogich energetycznie.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.
2.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodzi im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	2. Główne założenia Programu	23	Drugi akapit: niezbędne jest wprowadzenie zmian w kształcenie tak, aby młody człowiek posiadał doświadczenie adekwatne dla wymagań pracodawców, co z kolei przekłada się na konieczność stworzenia miejsca pracy dla studentów i dofinansowanie miejsc pracy, co będzie atrakcyjne dla pracodawcy.	Należy dodać, że często pracodawcy wymagają na stanowisko "junior" osoby z co najmniej 3-letnim doświadczeniem, co nie jest możliwe do spełnienia w sytuacji młodych osób kończących edukację (technikum/studia).	Tworzenie miejsc pracy dla studentów oraz ich dofinansowanie wykracza poza zakres programu FENG. Tego typu wsparcie, dotyczące systemu kształcenia, obejmuje Europejski Fundusz Społeczny.	niewzględzona
3.	CNBOP-PIB	7.1. Priorytet 2. Cel szczegółowy (i)	59	Po zapisie "Realizowane jest również wsparcie rozwoju kadr sektora B+R w zakresie współpracy międzynarodowej, zarządzania zespołami i projektami badawczymi oraz komercjalizacji wyników prac B+R" dodać: a także rozwój współpracy naukowej polskich i międzynarodowych jednostek badawczych.	Zapis stanowi doprecyzowanie dokumentu i zwraca szczególną uwagę na kluczowe znaczenie zacieśnienia współpracy polskich jednostek naukowych z międzynarodowymi. Międzynarodowa współpraca jest elementem koniecznym do podniesienia innowacyjności i wymiany doświadczeń naukowych.	<i>W punkcie 7.1.1 Obszary wsparcia, typy inwestycji</i> , wskazano: "Przewidziane zostały instrumenty wsparcia, których realizacja może skutkować zwiększoną współpracą naukową polskich i międzynarodowych organizacji badawczych". W opinii IZ obecny zapis wpisuje się w intencje proponowanego zapisu.	niewzględzona
4.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i	Reforma E1.1. Wzrost	20 4	Do kategorii zeroemisyjnych pojazdów zaliczyć także te które nie emitują do	Zawężenie pojęcia zeroemisyjny środek transportu do elektrycznego i wodorowego hamuje postęp i uniemożliwia rozwój innych zeroemisyjnych alternatyw (TYLKO na	Uwaga nie dotyczy programu FENG.	Uwaga nie dotyczy

	Efektywności Energetycznej	wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska		atmosfery CO2 i innych zanieczyszczeń jak dla pojazdów spalinowych a nie są pojazdami opartymi o wodór czy energię elektryczną magazynowaną w akumulatorach.	przykład ciekłe powietrze albo kinetyczne zasobniki energii).		programu FENG.
5.	MEiN	715	65	Na str. 65, w rozdziale 7.1.5. Główne grupy docelowe i System instytucjonalny, dodanie tiret „ podmioty szkolnictwa wyższego i nauki”.	by zapewnić spójność z ustawą o szkolnictwie wyższym i nauce, że żadne podmioty wymienione w ustawie nie będą pominięte	W celu uwzględnienia różnego typu podmiotów, które będą mogły ubiegać się o dofinansowanie, obecny zapis zostanie przeformułowany. Dodany zostanie zapis "przede wszystkim", aby wskazać na otwarty katalog podmiotów, do których kierowane będzie wsparcie.	częściowo uwzględniona
6.	afdad	dfsd	af da sf	asdffad	afds	Uwaga nie została sformułowana.	Uwaga nie została sformułowana.
7.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B2.2.3. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne	11 4	Radykalne zwiększenie alokacji minimum do 150 mln EUR.	Wsparcie przeznaczone jest dla podmiotów o bardzo niskich zdolnościach generowania środków własnych na przygotowanie inwestycji (JST, spółdzielnie mieszkaniowe itd.) stąd konieczność zwiększenia alokacji.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.
8.	MEiN	7.1.7. Obszary strategicznej interwencji	67	1. Odnosnie przygotowania projektów w zakresie wszystkich priorytetów proponuje się rozważenia szerszego stosowana studiów wykonalności lub biznes planów, w wielu przypadkach z elementami analizy finansowej (DCF) i analizy popytu. Proces rozwoju innowacji jest procesem etapowym, ale nie powinien być jak dotychczas fragmentaryczny. Niezależnie od etapu rozwoju projektu winien być określony i stopniowo precyzowany cel, jakim jest zaspokojenie potrzeby społecznej lub rynkowej. 2 Proponuje się rozważenie wykorzystanie na szczeblu programu krajowego FENG doświadczeń RPO w zakresie udzielania dotacji celowych na dofinansowanie	Ad. 1 Przyczyni się to do zwiększenia zdolności innowacyjnej programu w ramach określonej wielkości środków finansowych. Ad. 2. Celem jest wsparcie podmiotów publicznych zajmujących się badaniami, które często nie mają środków na wkład własny	Proponowane, w sformułowanej uwadze, rozwiązania dotyczą kosztów kwalifikowanych, bądź modelu finansowego realizacji projektów. Treść Programu nie odnosi się do tak szczegółowych kwestii. Te kwestie będą rozstrzygane na późniejszym etapie. Przedstawione propozycje zostaną wzięte pod uwagę podczas przygotowywania dokumentacji dotyczącej poszczególnych instrumentów.	wyjaśnienie

				wkładu własnego w przypadku projektów realizowanych przez publiczne jednostki naukowe i publiczne uczelnie dotyczące infrastruktury badawczej, w których założono wykorzystanie infrastruktury na działalność gospodarczą na poziomie nie mniejszym niż 20% (w rozumieniu rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014).			
9.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B2.2.3. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne	113	CEL Rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii realizowanych przez społeczności energetyczne (w tym m.in. klastry energii, spółdzielnie energetyczne, zbiorowe porozumienia prosumentów) ze szczególnym uwzględnieniem roli samorządów i budowę samobilansujących się w maksymalnym stopniu obszarów energetycznych. Tworzenie ekosystemów GOZ pod względem energetycznym. Wsparcie organizacji branżowych, klastrów energii.	uzupełnienie	Uwaga nie dotyczy programu FENG.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.
10.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	A2.2. Wzmocnienie potencjału sektora nauki do współpracy z przedsiębiorstwami oraz usprawnienie transferu wiedzy i innowacji do gospodarki	72, 73	1. Przewidzieć wsparcie tworzenia i rozbudowy CBR przedsiębiorstw. 2. Przewidzieć granty na wykorzystanie przez przedsiębiorstwa MŚP infrastruktury i fachowców SBŁ i uczelni w ramach projektów realizowanych przez podmioty. 3. Przewidzieć dla MŚP elastyczne formy transferu własności intelektualnej (wyniki badań, wynalazki) np. w postaci udziału w zyskach, opłaty produktowej, ratalnej zapłaty za badania itd.	UZASADNIENIE : Rozwój technologiczny generowany jest przez inwestycje przedsiębiorstw i ich potrzeby . Należy wzmacniać te kompetencje, które powstały i rozwijają się w przedsiębiorstwach zwłaszcza dotyczących unikatowych punktowych kompetencji wyróżniających się w Europie i świecie. Bez rozwoju innowacyjnych kompetencji i potrzeb przedsiębiorstw znaczący wzrost innowacyjności gospodarki jest niemożliwy. Opieranie rozwoju wyłącznie o sieć badawczą Łukasiewicz jest bardzo nisko produktywnie mając na względzie niski poziom wdrożeń opracowań tej sieci (poza wielką chemią dla państwowych firm). Przykładem tego jest działający do 2018 portal Polon, gdzie dokumentowano wdrożenia np. w postaci sprzedaży pojedynczego urządzenia w tym do celów dydaktycznych. Ponadto SBŁ nie posiada monopolu na innowacyjne myślenie i koncepcje czego dowodem m in. Udział podmiotów SBŁ w programach np. e-van (z marnym skutkiem), czy wielu niezakwalifikowanych do realizacji projektów ramach PO IR 1.1.1 z udziałem podmiotów z sieci. Instytutu badawcze sieci Łukasiewicz i uczelnie dysponują bardzo poważnym, rozbudowanym zapleczem oraz wykwalifikowaną kadra.	Uwaga nie dotyczy programu FENG, odnosi się ona do KPO.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.

					MŚP borykają się z wygospodarowaniem pokaźnych jak na przeciętną wielkość MŚP (zwłaszcza mikro i małych, w tym startupów) kwot do zainwestowania w działania podwyższonego ryzyka jakimi są prace B+R. Mimo możliwości skorzystania z ulg podatkowych itd. Jest to bariera, ponieważ ulgą nie można zapłacić. Do tych podmiotów jako nośników najszerzego strumienia innowacji lub ich braku powinny być kierowane szczególne rozwiązania, które pozwolą szerzej wykorzystywać duży potencjał badawczy.		
11.	CNBOP-PIB	7.1. Priorytet 2. Cel szczegółowy (i)	61	Po zapisie "Możliwym komponentem powyższych działań jest wsparcie międzynarodowych projektów doktoranckich o znaczeniu aplikacyjnym, tj. wspieranie internacjonalizacji studiów doktoranckich i podnoszenie poziomu szkół doktorskich w Polsce poprzez współpracę ze szkołami doktorskimi za granicą oraz z biznesem." dodac: a także wspieranie aktywności młodych naukowców i tworzenie platformy wymiany doświadczeń poprzez prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów z cenionymi ekspertami z kraju i zagranicy.	Zapis stanowi doprecyzowanie dokumentu i zwraca uwagę na konieczność zacieśniania współpracy między reprezentantami jednostek badawczych z kraju i świata.	Wspieranie aktywności młodych naukowców zostało już przewidziane w FENG. M.in na stronie 60. wskazano "Projekty teamowe są kontynuacją doświadczeń programów First Team, Team i TeamTech oraz konsorcjów ponadregionalnych TeamNet". Projekty realizowane w ramach instrumentu First Team miały za zadanie wspieranie młodych naukowców w tworzeniu ich pierwszych zespołów badawczych, planowane jest kontynuowanie tego instrumentu w ramach FENG. Odnosząc się do propozycji tworzenia platformy wymiany doświadczeń z ekspertami z kraju i zagranicy, w ramach FENG planowane jest, aby tego typu platformę stanowiła realizacja projektów badawczych, w ramach, których uwzględnia się współpracę z zagranicznymi jednostkami badawczymi, jako podstawowy wymóg instrumentu, bądź możliwy do wykorzystania element projektu. W projektach badawczych planowane jest również uwzględnienie możliwości podnoszenia kompetencji, np. w formie szkoleń.	wyjaśnienie
12.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	A1.1.1. Wsparcie inwestycji w przedsiębiorstwach	61	Wsparcie także dla przedsięwzięć także z udziałem innych MŚP (z innych niż turystyczne regionów i z innych branż) tworzących powiązania międzyregionalne i międzybranżowe wykorzystujące potencjał branż i regionów w tym przedsiębiorców i samorządów, które najbardziej ucierpiały do realizacji ponadregionalnych i ponadbranżowych przedsięwzięć dywersyfikujących.	Tworzenie nowych połączeń kooperacyjnych, symbiotycznych i synergicznych także kapitałowych zwłaszcza z różnych terenów i branż radykalnie podnosi odporność na kryzysy, stymuluje wdrażanie nowych technologii zwłaszcza cyfrowych i zwiększa ogólny potencjał i odporność gospodarki jako całości	Uwaga nie dotyczy programu FENG, odnosi się ona do KPO.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.

13.	Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie	Środowisko przyjazne innowacjom	uczelnia	Witam, Czy beneficjentami w programie mogą być Publiczne Uczelnie Zawodowe i uzyskać wsparcie w zakresie transferu i komercjalizacji technologii powstających na tego typu uczelniach?	Uzasadnieniem zapytania jest fakt dążenia KPU w Krośnie do utworzenia centrum transferu wiedzy.	Tak, odbiorcą wsparcia/grantobiorcą będzie mógł być podmiot wymieniony w ustawie o szkolnictwie wyższym.	wyjaśnienie
14.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B.1.1.2. Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych	104	1. Rozszerzyć na podmioty o sumarycznej mocy wytwarzania ciepła poniżej 100 MWt. UZASADNIENIE : istnieje w Polsce kilkadziesiąt ciepłowni miejskich o mocach między 50 a 100 MWt , przy braku realnych środków na modernizację i przebudowę. 2. Wprowadzić dodatkowe zachęty do budowy jednostek prototypowych . 3. Zrezygnować ze szczegółowego definiowania źródeł energii z pozostawieniem wymogów udziału OZE i/ albo wysokosprawnej kogeneracji Dopuszczać wszelkie rodzaje ciepła (chłodu) odpadowego i ubocznego oraz niekonwencjonalne rozwiązania.	Brak czasu na wprowadzenie zmian i jednocześnie wąskie pole manewru dotyczące gotowych w zasadzie importowanych rozwiązań nie daje możliwości rozwoju i wdrażania innowacji z wykorzystaniem lokalnych często specyficznych możliwości spełnienia celów Planu . Wprowadzenie dodatkowych zachęt będzie impulsem innowacyjnym i możliwością zagospodarowania na przykład nietypowych odpadów albo ciepła odpadowego ze specyficznych procesów, magazynowania międzyokresowego ciepła z różnych procesów i OZE itd.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.
15.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	2. Główne założenia Programu	13	Potrzymany jest odnośnik literaturowy do danych.	Celem uwiarygodnienia prezentowanych danych.	Tekst Programu zostanie uzupełniony o źródła danych.	uwzględniona
16.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B2.2.3. Instalacje OZE realizowane przez społeczność	114	pomoc publiczna. Dofinansowanie powinno być dedykowane dla JST, bądź ich jednostek organizacyjnych oraz innych jednostek będących koordynatorami	jednostki samorządu terytorialnego nie będą dominującą grupą, ponieważ jest brak zrozumienia oraz skomplikowanie procesu inwestycyjnego. Samorządowe klastry energii nie funkcjonują z tego powodu. 3. Błędny założeniem jest również dedykowanie wsparcia głównie JST. JST będzie beneficjentem działań podejmowanych w ramach społeczności (obniżenie kosztów, bezpieczeństwo	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.

		energetyczne		społeczności energetycznych (stowarzyszeń, fundacji, spółek prawa handlowego).	energetyczne, poprawa jakości powietrza, obniżenie emisji CO2 itp.) . Tylko w tych miejscach jest struktura, która posiada kompetencje i doświadczenie gwarantujące realizację projektów i osiągnięcie określonych celów. Przykładem jest konkurs RPO Dolny Śląsk dedykowany certyfikowanym klastrom energii w którym z nieoficjalnych informacji wynika, że koszty CAPEX 1MW źródła budowanego wewnątrz klastrów znacząco różnią się w zależności od sposobu zarządzania klastrem i doświadczenia struktury: i. Klastry Samorządowe CAPEX przekracza 3,6 mln PLN na 1 MWp PV, ii. Klastry Spółek Skarbu Państwa CAPEX ok 3,2 mln PLN na 1 MWp PV iii. Klastry z inicjatywy prywatnej CAPEX do 2 mln PLN na 1 MWp PV. Ten przykład pokazuje, że jeśli chcemy uniknąć marnowania środków finansowych należy oprzeć rozwój społeczności energetycznych o podmioty posiadające doświadczenie i wiedzę pozwalające na optymalizację procesów.		
17.	Fundacja „MOJE PODL@SIE. NOWOCZESNE, KREATYWNE, TWÓRCZE”	Brak	Brak	Czy organizacje pozarządowe posiadające wpis w Wojewódzkim Rejestrze Instytucji Szkoleniowych prowadzony przez Wojewódzkie Urzędy Pracy będą mogły brać udział jako Wnioskodawcy?	Brak	Program skierowany jest do przedsiębiorców, organizacji badawczych oraz instytucji otoczenia biznesu, które wspierają procesy innowacyjne w przedsiębiorstwach. Na chwilę obecną nie identyfikuje się działań skierowanych bezpośrednio do instytucji szkoleniowych. Tego typu instytucje będą mogły brać udział w Programie, jako wykonawcy działań przewidzianych w projektach ww. podmiotów, np. dotyczących podnoszenia kompetencji, na co położono nacisk w Programie FENG.	wyjaśnienie
18.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodziowej im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i)	52	Ostatni akapit: w ramach projektu dopuszczalna jest wielokrotna uzasadniona realizacja niektórych etapów badań i prac rozwojowych, jeśli będzie to niezbędne dla uzyskania efektów możliwych do komercjalizacji i gwarantująca sukces.	Zapis w zakresie uzasadnionego wielokrotnego powtarzania oraz w sytuacji kiedy jest szansa na sukces musi zostać inaczej zapisany w innym przypadku, punkt ten będzie nadużywany.	Zapis zostanie przeformułowany.	uwzględniona
19.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B.1.1.2. Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych	105	1. Połączyć oba programy (ciepłownictwo i termomodernizację) i umożliwić finansowanie i ROZWÓJ z tej puli wysokosprawnych sieci ciepłowniczych w ramach likwidacji niskiej emisji (dotyczy także tworzenia lokalnych małych ciepłowni i	Z powodu efektywności kosztowo – efektowej program powinien zawierać komponent modernizacji i rozbudowy sieci ciepłowniczych, budowy nowych niskoemisyjnych źródeł a także przebudowę instalacji wentylacyjnych w kierunku wysoce efektywnego odzysku ciepła unoszonego przez powietrze wentylacji.	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.

				<p>małych sieci) – obydwie programy są synergiczne i przenikające się. W ramach termomodernizacji z dużym udziałem OZE kosztowo efektywne jest tworzenie źródeł większych niż domowe (zwłaszcza w zabudowie jednorodzinnej) . Także efektywność kosztowa wykorzystania lokalnych źródeł ciepła odpadowego jest wyższa dla instalacji wielorodzinnych .</p>			
20.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B1.1.4. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych	105	Zwiększenie do minimum 120 mln EUR i/ lub połączenie z programem wyżej .	<p>Duża część energochłonnego przemysłu (odlewnie, przemysł szklarski, metalurgia, przemysł ceramiczny itd) bez modernizacji ulegnie likwidacji, produkty będą sprowadzane spoza Europy co stoi w sprzeczności z ideą skrócenia łańcuchów dostaw i budowy odpornej gospodarki. Wsparcie musi być na dużo wyższym poziomie.</p>	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.	Uwaga nie dotyczy programu FENG.
21.	Gorzowski Ośrodek Technologiczny	Priorytet 2. Cel szczegółowy (i)	parki naukowe	<p>Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów: · Organizacje badawcze w tym: uczelnie, instytuty badawcze, instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Łukasiewicz, instytuty PAN, międzynarodowe instytuty naukowe, podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły, · Podmioty zajmujące się transferem technologii, w tym centra transferu technologii, parki naukowo-technologiczne, · Zespoły badawcze, · Indywidualni naukowcy, · Przedsiębiorcy. Uwzględnienie udzielonej pomocy publicznej dla</p>	<p>Z uwagi na dotychczas obowiązującą definicję MSP (zgodnie z załącznikiem 1 do rozporządzenia 651/2014) oraz struktury właścicielskie Parków Naukowo - Technologicznych, traktowane są co do zasady jak duże przedsiębiorstwa. Z uwagi na fakt, iż założenia świadczą one usługi dla MŚP, są organizacjami non-profit lub przeznaczają zysk na rozwój parku ,rekomendowane jest zastosowanie wsparcia pomocy publicznej jak w przypadku uczelni i instytutów badawczych. Istotnym ograniczeniem rozwoju proinnowacyjnych usług dla MŚP, stymulowania współpracy nauki z biznesem i administracji z biznesem oraz rozwój różnych rodzajów innowacji, jest potraktowanie podmiotów zajmujących się transferem technologii, jako duże przedsiębiorstwa, a co za tym idzie uzyskiwania niższych poziomów dofinansowań. Uwzględnienie transferu pomocy publicznej na takich samych zasadach jak wskazano w uwadze, będzie istotnym katalizatorem do rozwoju nowych oferowanych innowacyjnych usług.</p>	<p>Przedstawiona uwaga dotyczy modelu finansowania parków naukowo-technologicznych. Zapisy Programu FENG nie przesądzają o charakterze wsparcia, tj. czy będzie ono stanowiło pomoc publiczną, czy też nie. Obecnie rozpatrywany jest model finansowania, w ramach którego wsparcie parków naukowo-technologicznych nie miałoby charakteru pomocy publicznej, gdyż wszelkie zyski z działalności związanej z transferem wiedzy byłyby reinwestowane w zasadniczą, niegospodarczą działalność tych podmiotów.</p>	wyjaśnienie

				podmiotów zajmujących się transferem technologii, w tym centra transferu technologii, parki naukowo-technologiczne, w analogiczny sposób jak dla organizacji badawczych w tym: uczelnie, instytuty badawcze.			
22.	AGH	B+R dla nauki	w w w. ra cin g. ag h. ed u. pl	Chcielibyśmy zawnioskować, żeby były specjalne nabory dla studenckich kół naukowych. Aktualnie nie ma dla nich środków na rozwój interdyscyplinarnych projektów, jedyne jakie są to projekty na konkursy (NzN finansowane przez MEiN) ale one nie zapewniają możliwości budowy a jedynie udział w Międzynarodowych Zawodach.	Studenci nie mają możliwości rozwoju, nie ma dla nich dedykowanych grantów, które byłyby "miniaturami" porównywalnych grantów badawczych. Inicjatywy takie jak projekty interdyscyplinarne nie mogą być podtrzymywane, i choć są pieniądze na udział w zawodach (NzN) to nie ma pieniędzy na budowę.	W programie FENG nie przewiduje się wsparcia adresowanego do studenckich kół naukowych. Zakładamy jednak, że studenci będą mogli brać udział w realizacji badań wspieranych przez centra transferu technologii uczestniczące w projekcie MEiN (jeśli wewnętrzne regulacje uczelni na to pozwalają), a także w projektach realizowanych przez zespoły badawcze w II priorytecie FENG.	niewzględniona
23.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodowej im. Józefa Tuliszewskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	4. Kompletność Programu z działaniami i innymi programami w krajowych, regionalnych	42	Ostatni akapit 4.7.: projekty inwestycyjne wdrażane przez podmioty sektora nauki niezależnie od lokalizacji finansowane będą z FENG.	Wydzielenie Warszawy z FENG nie ma uzasadnienia, konieczne jest jednak opracowanie odpowiednich kryteriów.	Warszawa wraz z okolicznymi powiatami została zaklasyfikowana do kategorii regionów lepiej rozwiniętych, zgodnie z unijną metodologią stosowaną do określania poziomu zamożności regionów. Sposób wyliczania alokacji na państwo członkowskie UE uwzględnia poziom zamożności regionów, co powoduje, iż więcej środków kierowanych jest do regionów słabiej rozwiniętych, a mniej do obszarów zaklasyfikowanych do kategorii regionów lepiej rozwiniętych. Taka sytuacja powoduje, iż interwencja skierowana do poszczególnych kategorii regionów jest zróżnicowana pod względem wielkości środków oraz zakresu, czy rodzaju współfinansowanych projektów. Jednocześnie w najbliższych latach Polska będzie korzystała ze środków na rozwój i odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19. W związku z powyższym, w sytuacji znacznego ograniczenia wartości środków dla kategorii regionów lepiej rozwiniętych w ramach FENG, zaproponowano, aby wsparcie projektów realizowanych przez podmioty sektora nauki z regionu warszawskiego stołecznego było współfinansowane z Krajowego Planu Odbudowy.	niewzględniona
24.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju	A2.1. Transform	66	1. Gruntowna przebudowa przepisów dotyczących	Obecnie główną barierą, jaka powoduje niski poziom recykliżu w polskiej gospodarce i zastosowanie surowców	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.	Uwaga nie dotyczy

	OZE i Efektywności Energetycznej	acja strukturalna w obszarach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki – Przemysł 4.0, GOZ		radikalnego uproszczenia kwalifikacji surowców wtórnych oraz kwestii utraty kodu odpadu w przypadku wykorzystania tegoż odpadu jako produktu użytecznego (także w części). 2. Stworzenie systemu zachęt (podatkowych, finansowych itd.) do wykorzystania surowców wtórnych, tworząc korzyści dla przetwórcy jak i dla nabywcy produktów z zastosowaniem surowców wtórnych.	wtórnych jest bardzo trudny, nieprzewidywalny proces uzyskania kwalifikacji odpadu jako surowca wtórnego, czy wręcz produktu (przykład – popiół z biomasy o potwierdzonych wielowiekowych praktycznych zastosowaniach obecnie posiada status odpadu o bardzo trudnej ścieżce potencjalnego zastosowania). Ponadto dla wielu surowców wtórnych zwłaszcza tanich i tzw. Trudnych brak ekonomicznie uzasadnionych podstaw do szerszego zastosowania.		programu FENG.
25.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	2. Główne założenia Programu	28	Akapić odnoszący się do: w zakresie rozwoju kompetencji B+R2 jest bardzo ogólnie napisany. Należy podać o jakim rodzaju wsparcia jest mowa. Kadra B+R dostaje wynagrodzenie za prowadzenie prac badawczo-rozwojowych, ma możliwość publikacji i patentowania, zdobywania nowej wiedzy i nowych kompetencji. Jednakże to od wnioskodawcy zależy w jaki sposób podejźcie do tej kwestii.	Akapić w obecnej postaci nie oddaje rzeczywistości.	Obszar dotyczący wsparcia kadr B+R zostanie uzupełniony.	uwzględniona
26.	Urząd Patentowy RP	6.1 Moduł - Wdrożenie innowacji	53	Urząd Patentowy stoi na stanowisku, że istnieje stała potrzeba dofinansowania zgłoszeń w procedurze krajowej (wynalazki, wzory użytkowe oraz wzory przemysłowe). Dane statystyczne Urzędu, publikowane między innymi w raportach rocznych, wyraźnie wskazują, że największa liczba zgłaszających przedmioty własności przemysłowej aplikuje o ochronę wyłącznie na terytorium Polski. Z drugiej strony, działające w ostatnich latach programy dofinansujące zgłoszenia w procedurach regionalnych i międzynarodowych, nie wpłynęły znacząco na	Uzasadnienie zawarte zostało w treści uwagi.	Odnosząc się do proponowanego katalogu kosztów kwalifikowanych związanych z ochroną własności przemysłowej, propozycje te zostaną wzięte pod uwagę podczas tworzenia szczegółowej dokumentacji wskazującej na koszty kwalifikowane. Program nie przesądza zasięgu geograficznego ochrony własności intelektualnej.	nieuwzględniona

			<p>wzmożoną aktywność użytkowników systemu własności przemysłowej w tym zakresie. Warto również podkreślić, że procedura krajowa stanowi w wielu przypadkach inicjację procesu rozszerzania ochrony o inne państwa. Wynika to między innymi z przywileju konwencyjnego, określonego w postanowieniach konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej, który zakłada, że w przypadku wynalazku możliwe jest rozszerzenie ochrony w ciągu dwunastu miesięcy od daty dokonania pierwszego zgłoszenia w kraju – będącym sygnatariuszem wspomnianej konwencji. Dofinansowanie zgłoszeń przedmiotów własności przemysłowej będzie miało szczególne znaczenie w dobie pandemii – okresie, w którym przedsiębiorcy borykający się z trudnościami finansowymi, będą zapewne mniej skłonni przeznaczać środki finansowe na ochronę swoich rozwiązań, co z kolei może prowadzić do utraty potencjalnych korzyści z komercjalizacji oraz wykorzystania potencjału intelektualnego polskich podmiotów przez konkurencję, a także przyczynić się do zwiększenia ryzyka w obrocie gospodarczym. W ramach wsparcia w obszarze ochrony własności intelektualnej, warto rozważyć dofinansowanie trzech rodzajów badań z poszukiwań: badania stanu techniki, badania zdolności patentowej oraz badania czystości patentowej. Są</p>		
--	--	--	---	--	--

				<p>one niezbędnym wsparciem dla zgłaszającego w procesie uzyskiwania ochrony patentowej oraz wdrażania rozwiązania do praktyki przemysłowej. Pozwalają bowiem określić w danym obszarze poziom techniki, a także sprawdzić, czy dana innowacja spełnia kryteria zdolności patentowej, w tym zwłaszcza nowości. Ponadto pomagają ustalić, czy jej wprowadzenie na rynek nie narusza praw innych podmiotów. Usługi tego typu są z powodzeniem oferowane w innych krajach i wpisują się w ekonomikę oraz optymalizację procesu zarządzania własnością intelektualną poprzez inwestowanie środków w jedynie te rozwiązania, które mają szansę uzyskać ochronę, a także poprzez oszczędność środków przeznaczonych przykładowo na zbędną działalność badawczo-rozwojową, jak również prowadzenie sporów sądowych w przypadku naruszenia praw własności intelektualnej.</p>			
27.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligenta infrastruktura energetyczna	11 2	<p>1. Stworzenie łatwodostępnej bazy lokalizacji GPZ wraz wolnymi mocami przyłączeniowymi w tym infrastruktury SN z wskazaniem lokalizacji i możliwości budowy własnych przyłączy z instalacji OZE. 2. Alokację środków na rozbudowę sieci GPZ pod przyłączenia mocy z OZE.</p>	<p>Dla szybkiego osiągnięcia celów redukcji emisji i udziału OZE w miksie energetycznym konieczne jest usunięcie barier dla podmiotów inwestujących w moce wytwarzania energii elektrycznej z OZE, w tym takie które radykalnie utrudniają przygotowanie inwestycji – w tym zakresie głównie brak informacji o lokalizacji GPZ i dostępnych mocach. Rozbudowa sieci GPZ pozwoli szybko uruchomić znaczące moce OZE na terenach z dużą ilością gruntów mało przydatnych rolniczo.</p>	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.
28.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej	2. Główne założenia Programu	29	<p>Drugi akapit od dołu: należy dodać, że znaczenie powinna mieć innowacyjność, a nie tylko dotychczasowe</p>	<p>W odniesieniu do rozwoju w zakresie B+R jednym z podstawowych wymogów jest dotychczasowe doświadczenie, co uniemożliwia więc start</p>	<p>Przywołany fragment zapisów Programu nie wskazuje na konieczność posiadania doświadczenia, wskazuje on, iż: <i>Wsparcie powinno być skierowane zarówno do podmiotów już aktywnych</i></p>	wyjaśnienie

	im. Józefa Tuliszowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych			doświadczenie przedsiębiorcy. W przypadku kiedy przedsiębiorca nie ma doświadczenia, a poziom innowacyjności jest wysoki, należy przygotować instrument wspomagający, tzn. wsparcie ze strony administracji celem prawidłowego prowadzenia i rozliczenia projektu pozwalającego na osiągnięcie sukcesu. Oddawanie pomysłu firmom z doświadczeniem i oddawanie im praw do pomysłu powoduje ograniczenia w rozwoju.	jednostkom/osobom posiadającym pomysł, a dopiero startującym w tych obszarach.	<i>innowacyjnie, jak i firm nowych lub nieaktywnych w obszarze B+R+I.</i> Tym samym zapis jest spójny z przedstawioną uwagą, aby umożliwić wsparcie przedsiębiorcom rozpoczynającym działalność w obszarze BRI. Dla przedsiębiorców, którzy planują działalność w obszarze BRI przygotowany zostanie szereg instrumentów w ramach III priorytetu Pomoc Techniczna, o których mowa w Programie na stronach 89-91.	
29.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju OZE i Efektywności Energetycznej	B2.2.2. Wsparcie dla wielkoskalowych inwestycji w OZE	11 3	Oprócz energetyki wiatrowej na morzu należy dodać także energetykę wiatrową na lądzie jako najbardziej efektywną energetykę odnawialną, którą należy promować i dodatkowo wielkoskalową energetykę rozproszoną w postaci paneli fotowoltaicznych oraz magazynowanie energii jako stabilizator sieci. Należy zwiększyć finansowanie tego podpunktu przesuwając kwoty energetyki odnawialnej prosumenckiej. Reforma powinna dotyczyć wprowadzenie zmian ograniczeniu energetyki wiatrowej poprzez ustawę 10 H.	Należy pamiętać, że energetyka rozproszona to nie tylko prosumeryzm. Rozproszone źródła wielkoskalowe na średnim i wysokim napięciu są o wiele bardziej efektywne niż energetyka prosumencka. Jeżeli chcemy osiągnąć cel neutralności klimatycznej należy brać pod uwagę stosunek finansowy względem efektywności.	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.	Uwaga nie dotyczy Programu FENG.
30.	MEiN	2. Główne założenia programu	13 , 14	Na str. 13, proponuje się usunąć akapit „W latach 2015-2018 systematycznie rosły nakłady krajowe brutto na działalność B+R (GERD). Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w 2018 r. wyniosły 25,6 mld zł wzrastając o blisko 25% w stosunku do 2017 r. i osiągnęły poziom 1,21% PKB. Warto również podkreślić, że wzrosły	ponieważ poprzedni akapit podaje dane aktualniejsze uwzględniające rok 2019. Dane w rozdziale 2.2. Poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw, charakteryzują się małą aktualnością, dane dotyczą zwykle 2018, nie uwzględniają istotnego postępu w nakładach na innowacyjność przedsiębiorstw dokonanego w latach 2018-2019. Proponuje się zaktualizowanie danych przed przekazaniem opracowania do KE.	Dane zostaną uaktualnione.	uwzględniona

				<p>również nakłady przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB (BERD) z 0,38% w 2013 r. do 0,80% na koniec 2018 r.” 2) Na str. 14 zdanie: „Na tle nakładów na B+R trendy w zakresie innych wydatków rozwojowych firm prezentują się mniej korzystnie. Wydatki przedsiębiorstw na innowacje od lat utrzymują się na zbliżonym poziomie...” nie jest spójne z nowszymi danymi na temat BERD podanymi na str.13, zgodnie z informacją GUS proponuje się przerehabilitować.</p>			
31.	MRPiT, Departament Wdrażania EFS	Priorytet 2 "Środowisko sprzyjające innowacjom"	strony 43, 54 i 61	Należy dodać Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii jako Instytucję pośredniczącą w przypadku wszystkich celów szczegółowych SO1, SO3 i SO4, przypisanych dla Priorytetu 2.	W priorytecie 2 przewidziano możliwość realizacji wsparcia w ramach projektów pozakonkursowych, prowadzących do zmian systemowych. Dlatego też uzasadnione jest, aby właśnie minister właściwy ds. gospodarki sprawował bezpośrednią pieczę nad prawidłowym wdrażaniem Priorytetu II, który jest kluczowy z punktu widzenia zagwarantowania transformacji polskiej gospodarki w kontekście stojących przed nią wyzwań, szczególnie w kontekście innowacyjności.	System instytucjonalny FENG oparty jest o instytucje realizujące poszczególne instrumenty. W celu zagwarantowania możliwości prowadzenia systemowych zmian, część instrumentów, które będą realizowane w formie projektów pozakonkursowych, będzie realizowana przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.	nieuwzględniona
32.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodźkowej im. Józefa Tuliszowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	2. Główne założenia Programu	21	Ostatni akapit dotyczy finansowania we wczesnym etapie - brak jest odniesienia do pomocy w rozwoju i współfinansowania/kredytowania na dalszych etapach.	Konieczne jest wskazanie pełnego zakresu wsparcia finansowego.	Opis odnosi się do głównych wniosków z analizy ex-ante instrumentów finansowych. Wskazano na główne wnioski, które mówią o największych wyzwaniach tj. luka finansowa ze względu na zbyt wczesny etap rozwoju i/lub zbyt duże ryzyko związane z finansowaniem tego typu podmiotów.	wyjaśnienie
33.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodźkowej im. Józefa Tuliszowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac	2. Główne założenia Programu	16	Pierwszy akapit: należy wskazać także połączenia w ogóle z jednostkami naukowymi.	Zaprezentowane zdanie dyskredytuje wszystkie jednostki naukowe współpracujące z przedsiębiorstwami. Sieć Łukasiewicza ma niewątpliwie ważne miejsce, ale nie tylko jednostki w Sieci pracują na wzrost innowacyjności.	Sieć Badawcza Łukasiewicz została przywołana, jako przykład, stąd też zdanie wprowadzające do przykładu: "Widoczne są jednak pewne elementy zmieniające tę sytuację". Fragment zostanie przerehabilitowany, aby wskazywał na generalny obraz współpracy sektora nauki i przedsiębiorców.	uwzględniona

	Studialnych i Projektów Naukowych						
34.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodziarowej im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	2. Główne założenia Programu	14	Ostatni akapit - brak interpunkcji powoduje, że zdanie jest nieczytelne.	Generalna uwaga: dokument wymaga dodatkowej korekty stylistycznej tekstu.	Dokument zostanie poddany korektom stylistycznym.	uwzględniona
35.	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodziarowej im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych	2. Główne założenia Programu	13	ostatni akapit 2.1. nie odzwierciedla idei przedstawionej w raporcie, zgodnie z którym: "Wydatki na B+R są miarą wkładu, która wskazuje względny stopień inwestycji gospodarki w tworzenie wiedzy. Odzwierciedla zatem zamiar, a nie wynik: same wysokie wydatki na badania i rozwój nie oznaczają doskonałych wyników w zakresie innowacji."	Dokument OECD wskazuje, że wydajemy najwięcej, ale niekoniecznie efektywność tych wydatków jest odpowiednia. Na co wskazuje także raport NIK dotyczący finansowania projektów B+R. Ponadto, konieczne jest doprecyzowanie innowacyjności w zakresie ekologii ze względu na treści jakie znajdują się na stronach 18-19 dokumentu (ostatnie akapity dla punktu 2.4).	Intencją przywołania wyników Raportu nie jest utożsamianie wydatków na B+R z innowacyjnością. Wydatki na B+R traktowane są, jako jeden z czynników wpływających na poziom innowacyjności. Zgodnie z Innovation Scoreboard wydatki na B+R są jednym ze wskaźników innowacyjności państw UE, dlatego też odniesiono się do pozytywnej tendencji, która została wskazana w raporcie OEDC.	wyjaśnienie
36.	Centrum Nowych Technologii Dominik Kozik	7.1.5. Główne grupy docelowe i System instytucjonalny	65	Rozszerzenie zapisu 'Podmioty zajmujące się transferem technologii, w tym centra transferu technologii, parki naukowo-technologiczne' o 'stowarzyszenia rejestrowe i zwykle, przedsiębiorców prowadzących działalność w formie spółek oraz w formie jednoosobowych działalności gospodarczych'.	W chwili obecnej z możliwości ubiegania się o status Centrum Transferu Technologii są wykluczone stowarzyszenia zwykle oraz przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą. Są to podmioty bardziej bezpieczne pod względem udzielania wsparcia publicznego od innych form prawnych, gdyż osoby w takich formach odpowiadają za zobowiązania tych podmiotów całym majątkiem osobistym.	Obecne sformułowanie nie wyklucza pozostałych typów podmiotów. Zapis "w tym" wskazuje, że katalog podmiotów zajmujących się transferem technologii jest szerszy niż centra transferu technologii, czy parki naukowo-technologiczne. By nie tworzyć zamkniętego katalogu podmiotów proponuje się utrzymanie zapisów w obecnej formie.	wyjaśnienie
	Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodziarowej im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy	2. Główne założenia Programu	24	Pierwszy akapit: dotychczasowe modele nie sprawdziły się i wymagane jest podjęcie działań w zakresie optymalizacji prac w tych obszarach.	Wymaga rozwinięcia i wskazania jakie powinny być podjęte kroki w zakresie rozwoju klastrów.	Zapis zostanie uzupełniony.	uwzględniona

	Instytut Badawczy, Dział Prac Studialnych i Projektów Naukowych						
37.	AGH	B+R dla przedsiębiorstw	w w w. ag h. ed u. pl	Chcielibyśmy zawnioskować, żeby nabory na konkursy B+R odbywały się w trybie ciągłym co miesiąc. a ocena była publikowana w następnym miesiącu.	Byłoby mniej wniosków do jednoczesnej oceny i sama ocena byłaby bardziej sprawna. teraz przy kilku naborach na rok to jak komuś się nie uda za pierwszym razem uzyskać dotacji, to czasem trwa ponad rok albo i dwa, żeby otrzymał środki, co na rynku jest przepaścią, ponieważ patenty tracą ważność, konkurencja wprowadza nowe produkty, a pomysły się po prostu starzeją. Proces powinien być szybki, tak aby mogła być prawidłowa współpraca pomiędzy nauką i przemysłem oraz, żeby dla kraju była na prawdę wartość dodana wynikająca z dotowania pomysłów B+R. Teraz trochę źle to działa po prostu. Aktualny proces naboru i oceny nie spełnia potrzeb przedsiębiorców ani jednostek B+R, które chcą z nimi współpracować. Działa to powolnie, przy liczbie wniosków sięgających 1tys sztuk na jeden konkurs ocena wydłuża się do kilku miesięcy, a szybka ścieżka staje się wolną ścieżką.	Zapisy Programu nie odnoszą się do założeń systemu wdrażania. Szczegóły dotyczące realizacji konkursów będą precyzowane w dokumentacji konkursowej, wtedy też wzięta będzie pod uwagę przedmiotowa uwaga.	wyjaśnienie
38.	Pintech	6.2.Główn e grupy docelowej system instytucjonalny	55	Jako instytucja z otoczenia biznesu wspierająca innowacyjność polskiej gospodarki od ponad 8 lat, chcielibyśmy się sprzeciwić podziałowi ze względu na podmiot wymienionymi we wskazanym punkcie tj. wyłączenia spod jurysdykcji NCBiR samodzielnych podmiotów MŚP	Taki, nowy podział nie dość, że burzy obecny, dobrze funkcjonujący stan rzeczy, to na dodatek jeszcze bardziej dociąży już ledwo funkcjonujący PARP, który nie ma odpowiednich kompetencji dla merytorycznej oceny projektów B+R. Kontakt z PARP jest utrudniony, przedsiębiorcy są przerzucani między działami, osoby odpowiedzialne po stronie PARP często nie mają świadomości, że mają pod swoją opieką dany projekt. Umowy są podpisywane z wielomiesięcznym opóźnieniem. Opiekunowie wciąż się. Jedna umowa na GoToBrand była podpisywana 8 miesięcy!!! Sytuacja ma się zupełnie inaczej w przypadku NCBiR. Opiekun sam zgłasza się do beneficjenta, prowadzi przez proces podpisania umowy. Potem następuje przejście przez kolejnego opiekuna, który doradza telefonicznie w przypadku wątpliwości. Dociążenie, nieprzygotowanego PARP projektami B+R MŚP spowoduje całkowitą blokadę systemu. Oddolnie zatem zgładzamy pozostawienie podziału tak jak jest	System wdrażania zostanie ujednolicony pomiędzy instytucjami, trwają prace nad jego dostosowaniem do potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców, co również wpłynie na sprawność obsługi Wnioskodawców. Agencją ustawową powołaną do wspierania MŚP jest PARP, dlatego też w FENG to PARP będzie odpowiedzialny za ich obsługę w ramach 1. priorytetu.	wyjaśnienie
39.	Firma Sup4Nav	Komunikacja	12 2	1) Propozycja zrezygnowania z generatora wniosków w FENG 2) Propozycja podpisywania dokumentów w formie cyfrowej (np. poprzez e-PUAP) w FENG	Ad. 1) W POIR komunikacja z beneficjentem prowadzona jest poprzez generator, nie ma możliwości poprzez generator zamieszczenia linków, grafik, filmików przedstawiających projekt, poza tym przed końcem naborów pojawiają się problemy techniczne z generatorem, co wydłuża termin złożenia wniosków, a później ich ocenę i wybór do dofinansowania. W Programie Horyzont Europa można do KE wystać wnioskiem w postaci pliku pdf. Ad. 2) łatwiejsze byłoby podpisywanie dokumentów w	Zgodnie z wymogami Komisji Europejskiej państwo członkowskie ma obowiązek utworzenia systemu informatycznego przetwarzającego określone dane o wszystkich operacjach współfinansowanych z funduszy strukturalnych zapewniające pełną ścieżkę audytową dla każdego projektu. W nowej perspektywie finansowej będzie to CST2021, który będzie zasilany danymi dot. generatora wniosków dla FENG. Dlatego też nie ma możliwości odejścia od tego rozwiązania. KE wymaga od krajów	nieuwzględniona

					formie cyfrowej i wysyłanie ich przez e-PUAP zamiast potwierdzania dokumentów za zgodność z oryginałem.	członkowskich konkretnego zakresu danych o projektach, dlatego też krajowe systemy muszą być ustrukturyzowane i ujednoczone pod tym względem. Jednocześnie należy wskazać, iż w ramach projektowanego obecnie systemu będzie możliwe elektroniczne podpisywanie dokumentów.	
40.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego		U wa ga og ól na	<p>Projekt FENG nie powinien określać kierunków wsparcia w programach regionalnych, tym bardziej, że zgodnie z zapowiedziami MFIPR tzw. linia demarkacyjna ma charakter otwarty i nieostateczny. Należy zrezygnować z zapisów wskazujących zakres wsparcia w programach regionalnych.</p> <p>Ponadto, nieprecyzyjna i niezrozumiała jest demarkacja pomiędzy środkami FENG a założeniami KPO w obszarze wspierania transformacji cyfrowej oraz tzw. zielonej transformacji.</p>	Projekt jednego programu (FENG) nie może określać zakresu i form wsparcia, które będą realizowane w ramach innego programu (RPO).	Program powinien odnosić się do demarkacji z innymi Programami, które dotyczą interwencji w analogicznym obszarze. Z uwagi na zaplanowanie realizacji CP1 również w RPO, FENG odnosi się to interwencji możliwych do realizacji na poziomie regionalnym, które zostały określone w Linii demarkacyjnej. W przypadku zmian w Linii demarkacyjnej, zapisy zostaną zmienione w celu zapewnienia spójności obu dokumentów.	niewzględniona
41.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego		U wa ga og ól na	Sposób prezentacji planowanego wsparcia nie wskazuje jednoznacznie, w jakich obszarach i w jakiej skali przewidywane jest wsparcie zwrotne bądź instrumenty mieszane. Z drugiej strony, w części przywołanych obszarów nie przedstawiono braku przesłanek wykorzystania instrumentów finansowych, a jednocześnie wskazano, iż będzie to wsparcie dotacyjne.	W obszarze opisanym w Priorytecie 1. wsparcie czysto dotacyjne z poziomu krajowego znacząco utrudni zastosowanie IF na poziomie regionalnym (w zasadzie wyeliminuje je), przy czym nie przedstawiono uzasadnienia, jakie są przesłanki całkowitej rezygnacji z IF. Podobne ryzyko istnieje w pozostałych obszarach, gdzie forma wsparcia nie została jasno określona.	W treści programu rozszerzone zostaną przesłanki wykorzystania dotacji i IF do finansowania poszczególnych rodzajów projektów w I i w II osi FENG.	częściowo uwzględniona
42.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego		U wa ga og ól na	W projekcie programu wybiórczo wykorzystano rekomendacje zebrane w formie Metaewaluacji badań ewaluacyjnych Programu Operacyjnego inteligentny Rozwój 2014-2020 Wnioski i zarys planu ewaluacji dla perspektywy 2021-2027		Projekt FENG, który zostanie przygotowany po zakończeniu analizy uwag zgłoszonych w ramach konsultacji społecznych, będzie uwzględniał więcej dokładniejszych odniesień do Metaewaluacji badań ewaluacyjnych POIR. Jednocześnie możliwość finansowania tzw. małych projektów (rekomendacja zawarta w przywołanej ewaluacji odnosi się do projektów B+R), będzie uwarunkowana treścią kryteriów	wyjaśnienie

				wydane styczniu br. Zarys programu nie potwierdza wykorzystania zebranej wiedzy i wprowadzenia modelu finansowania tzw. małych projektów.		wyboru projektów. W treści FENG nie planuje się określania wartości kosztów projektów, wspieranych w ramach tego Programu. Ponad to planowana jest realizacja instrumentu dedykowanego przedsiębiorcom realizującym swój pierwszy projekt badawczy.	
43.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego		U wa ga og ól na	<p>Ukierunkowanie na zieloną i cyfrową transformację powinno być priorytetem obejmującym wszystkie działania a nie obszarem wspieranym obok działań dotyczących rozwoju badań i innowacji, czy rozwoju współpracy.</p> <p>Ukierunkowanie na neutralność klimatyczną wymagać będzie zmian we wszystkich łańcuchach wartości, wsparcia regulacyjnego, przyspieszenia inwestycji. Niektóre sektory będą musiały przejść transformację w większym zakresie, niekoniecznie będą się one pokrywać z obszarami inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Niezbędne jest także ukierunkowanie na zielone technologie i cyfrową transformację także w ramach Priorytetu 2 Środowisko sprzyjające innowacjom – w tym m.in. MABy, międzynarodowe projekty doktoranckie o znaczeniu aplikacyjnym, wsparcie infrastruktury B+R czy współpraca najlepszych zespołów badawczych w formie konsorcjów.</p>	Zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, Nową strategią przemysłową UE oraz Nową strategią na rzecz MŚP (UE).	<p>FENG jest programem realizującym CP 1 tj. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnych połączeń teleinformatycznych. Z tego względu wsparcie w programie koncentruje się wokół innowacyjności, badań i rozwoju. Dlatego w koncepcji projektów modułowych w I prioritycie modułami obowiązkowym do realizacji przez przedsiębiorcę są (alternatywnie lub łącznie) moduł B+R oraz infrastruktura B+R. Moduły Zazielenienie przedsiębiorstw i Cyfryzacja są modułami fakultatywnymi.</p> <p>W planowanym systemie kryteriów aspekty środowiskowe projektów będą jednak oceniane i premiowane na różne sposoby.</p> <p>Dodatkowo w II prioritycie FENG planujemy realizację różnych instrumentów nakierowanych na zazielenienie i cyfryzację przedsiębiorstw: m.in. od wsparcia działalności Green Innovation Hubs oraz Digital Innovation Hubs, przez zielone ścieżki w kredycie technologicznym oraz funduszu gwarancyjnym, po zielone zamówienia przedkomercyjne i wielkie wyzwania. Obszar współpracy najlepszych zespołów badawczych w formie konsorcjów będzie koncentrował się w wybranych, wskazanych przez MEiN obszarach strategicznych. Można założyć, że będą one obejmowały także kwestie środowiskowe i cyfrowe.</p> <p>W zakresie wsparcia publicznej infrastruktury B+R, wsparcie będzie koncentrowało się m.in. wokół przedsięwzięć umieszczonych na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej. PIMB obejmuje projekty m.in. w obszarze Cyfrowe infrastruktury badawczej, Nauki o Ziemi i środowisku oraz Nauki biologiczno-medyczne i rolnicze, w tym projekty związane z cyfryzacją i ochroną środowiska, np. dotyczące zrównoważonych technologii rolniczych oraz monitorowania węgla.</p> <p>W odniesieniu do sugestii braku powiązania wsparcia z obszarami inteligentnych specjalizacji należy zauważyć, że co do zasady jest to wymóg określony w rozporządzeniu CPR.</p> <p>Uwaga zostanie natomiast uwzględniona w opisie II prioritytu FENG, poprzez bezpośrednie wskazanie możliwości</p>	częściowo uwzględniona

						realizacji aspektów środowiskowych i cyfrowych przez działania nim objęte.	
44.	Instytut Energetyki Oddział Gdańsk			Uwaga ogólna Należy mieć na uwadze przy tworzeniu szczegółów mechanizmów finansowania i stosować limitów podwykonawstwa.	W programie POIR w przypadku podwykonawstwa wprowadzono ograniczenie jego wartości do 60% kosztów projektu. Powodowało to, że duże przedsiębiorstwa nie mogły zlecić wykonania prac B+R pod klucz jednostkom badawczym, bo nie miały możliwości wykorzystania 40% kosztów projektu. W przypadku konkursu gdzie nie ma 100% dofinansowania jednostka B+R nie może wystartować jako beneficjent ponieważ nie ma własnych funduszy na finansowanie projektu.	Uwaga zostanie przeanalizowana w trakcie prac nad określeniem kryteriów wyboru projektów obejmujących prace B+R.	wyjaśnienie
45.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego		Str .41 .1 U wa ru nk ow an ia na po zio mi e un ijn y m	Proponowana treść zapisuSkutki te są jednak bardzo różne w poszczególnych państwach członkowskich UE, podobnie jak zdolność państw do amortyzacji wstrząsów i reagowania na nie, co grozi powstaniem szkodliwych rozbieżności pogłębieniem dysproporcji między gospodarkami państw członkowskich i stanowi poważne obciążenie zagrożenie dla jednolitego rynku.	gospodarkami UE już istnieją, dlatego należałoby raczej mówić o ich pogłębieniu.	Tekst FENG zostanie zmieniony zgodnie z propozycją.	uwzględniona
46.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku		Str .5 1. 1 U wa ru nk ow an ia na po zio mi e un ijn y m	„Według prognozy Komisji Europejskiej poziom realnego PKB zmaleje w Polsce w 2020 roku o 4,3% ... Natomiast prognozy na 2021 r. przewidują wzrost gospodarczy na poziomie 4,1%...Eurostat prognozuje wzrost stopy bezrobocia w Polsce do około 7,5% w 2020 r.” Najnowsze dane Eurostatu wskazują na spadek PKB na poziomie 2,7%, wzrost PKB w 2021 r. na poziomie 3,1% oraz bezrobocie na poziomie 3,2%	https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/poland/economic-forecast-poland_en https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics	Dane zostaną zaktualizowane.	uwzględniona

47.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A			Według wstępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2020 roku, wskutek pandemii koronawirusa, Produkt Krajowy Brutto Polski spadł o 2,8% - pierwszy spadek PKB od 1991 roku. (https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/polska-gospodarka-zaskakuje-skala-recesji-mniejsza-niz-sie-spodziewano---komentarz-prof-roberta-tomanka-do-danych-gus-dot-pkb-w-2020-r)	Opracowanie pt. „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki Program na lata 2021-2027” opiera się na danych do 2018 roku lub 2019 roku oraz prognozach na 2020 rok. W związku z faktem, że są już dostępne pierwsze dane (wskaźniki makro, mikroekonomiczne, innowacyjności, nakładów na ochronę środowiska itd.) dotyczące 2020 roku ZMPG S.A. sugeruje ich zaktualizowanie	Dane zostaną zaktualizowane.	uwzględniona
48.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A	1.1 Uwarunkowania na poziomie unijnym	5 Europejski stopień bezrobocia w Polsce do 2020 r.	Stopa bezrobocia rejestrowanego (na podstawie liczby pracujących z końca grudnia 2020 roku) wyniosła w 2020 r. 6,2%. (https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-zarejestrowani-i-stop-bezrobocia-stand-w-koncu-grudnia-2020-r-2,101.html)	Opracowanie pt. „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki Program na lata 2021-2027” opiera się na danych do 2018 roku lub 2019 roku oraz prognozach na 2020 rok. W związku z faktem, że są już dostępne pierwsze dane (wskaźniki makro, mikroekonomiczne, innowacyjności, nakładów na ochronę środowiska itd.) dotyczące 2020 roku ZMPG S.A. sugeruje ich zaktualizowanie.	Dane zostaną zaktualizowane.	uwzględniona

49.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A			Według wstępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2020 roku, wskutek pandemii koronawirusa, Produkt Krajowy Brutto Polski spadł o 2,8% - pierwszy spadek PKB od 1991 roku. (https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/polska-gospodarka-zaskakuje-skala-recesji-mniejsza-niz-sie-spodziewano---komentarz-prof-roberta-tomanka-do-danych-gus-dot-pkb-w-2020-r)	Opracowanie pt. „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki Program na lata 2021-2027” opiera się na danych do 2018 roku lub 2019 roku oraz prognozach na 2020 rok. W związku z faktem, że są już dostępne pierwsze dane (wskaźniki makro, mikroekonomiczne, innowacyjności, nakładów na ochronę środowiska itd.) dotyczące 2020 roku ZMPG S.A. sugeruje ich zaktualizowanie	Dane zostaną zaktualizowane.	uwzględniona
50.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A	1.1 Uwarunkowania na poziomie unijnym	5	Eurostat prognozuje wzrost stopy bezrobocia w Polsce do około 7,5 % w 2020 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego (na podstawie liczby pracujących z końca grudnia 2020 roku) wyniosła w 2020 r. 6,2%. (https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-zarejestrowani-i-stopa-bezrobocia-stan-w-koncu-grudnia-2020-r-,2,101.html)	Opracowanie pt. „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki Program na lata 2021-2027” opiera się na danych do 2018 roku lub 2019 roku oraz prognozach na 2020 rok. W związku z faktem, że są już dostępne pierwsze dane (wskaźniki makro, mikroekonomiczne, innowacyjności, nakładów na ochronę środowiska itd.) dotyczące 2020 roku ZMPG S.A. sugeruje ich zaktualizowanie.	Dane zostaną zaktualizowane.	uwzględniona
51.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	1.1 Uwarunkowania na poziomie unijnym ostatni akapit podrozdziału 1.1.	Str . 6,	W ostatnim zdaniu, w którym mowa na co skierowane będą środki UE, mowa o wsparciu MŚP w zwalczaniu skutków kryzysu wywołanego pandemią COVID-19 oraz dążeniu do bardziej zrównoważonego modelu gospodarczego, możliwego dzięki technologiom cyfrowym – pominięto transformację ekologiczną.	Transformacja ekologiczna (obok cyfrowej) stanowi fundament Europejskiego Zielonego Ładu.	Potrzeba ekologicznej transformacji gospodarki jest na tyle istotna, że została ujęta w osobnej sekcji, tj. sekcji bezpośrednio następującej po fragmencie dot. cyfryzacji, o nazwie: Wyzwania związane z Europejskim Zielonym Ładem. Identyfikacji wyzwań w zakresie zielonej transformacji w Polsce poświęcona jest także sekcja 2.4 Poziom zazielenienia polskich przedsiębiorstw. Dodatkowo o transformacji ekologicznej mowa jest przy omawianiu uszczegółowienia każdego z celów szczegółowych (sekcje 5.1-5.3).	niewzględniona
52.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	2. Główne założenia Programu	9	W części z przywołanych obszarów, które są proponowane do wsparcia nie ma jasnych odniesień do braku przesłanek	Uzasadnienie podejścia w programie jest zbyt powierzchowne.	W treści programu rozszerzone zostaną przesłanki wykorzystania dotacji i IF do finansowania poszczególnych rodzajów projektów w I i w II osi FENG.	uwzględniona

				wykorzystania instrumentów finansowych. Zapis wskazuje, że zastosowanie IF ogranicza się jedynie do realizacji jednej przesłanki określonej w art. 209 (2) (a) rozporządzenia finansowego.			
53.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. m.in. 9 2. Główne założenia Programu oraz Str. 46 5. Struktura Programu: uzasadnienie celów szczegółowych		Program objera do realizacji Cel Polityki 1 - bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej. Program „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki” powinien w równym stopniu przyczyniać się do realizacji innego Celu Polityki – Europa bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i odporna, inwestująca w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz w walkę ze zmianami klimatu.	Program dedykowany przedsiębiorcom wydaje się właściwym do realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu odnoszących się do transformacji ekologicznej, w tym energetycznej	Programem ściśle dedykowanym CP2 jest program FENiKS. Natomiast FENG jest programem realizującym CP 1 tj. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnych połączeń teleinformatycznych. Z tego względu wsparcie w programie koncentruje się wokół innowacyjności, badań i rozwoju. Dlatego w koncepcji projektów modułowych w I prioritycie modułami obowiązkowym do realizacji przez przedsiębiorcę są (alternatywnie lub łącznie) moduł B+R oraz infrastruktura B+R. Moduły Zazielenienie przedsiębiorstw i Cyfryzacja są modułami fakultatywnymi. W planowanym systemie kryteriów aspekty środowiskowe projektów będą jednak oceniane i premiovane na różne sposoby. Dodatkowo w II prioritycie FENG planujemy realizację różnych instrumentów nakierowanych na zazielenienie i cyfryzację przedsiębiorstw: m.in. od wsparcia działalności Green Innovation Hubs oraz Digital Innovation Hubs, przez zielone ścieżki w kredycie technologicznym oraz funduszu gwarancyjnym, po zielone zamówienia przedkomercyjne i wielkie wyzwania.	niewuzględniona
54.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. 11 2. Główne założenia Programu ostatni akapit		Brzmienie akapitu zaczynającego się od słów „Zgodnie z polityką UE, w szczególności Europejskim Zielonym Ładem (...)” sugeruje realizację założeń Zielonego Ładu jako czegoś dodatkowego – Zielony Ład stanowi jedną z najważniejszych osi polityki KE na najbliższe lata, a przyznane państwom członkowskim środki w nowym budżecie mają pomóc w ich realizacji.	Program dedykowany przedsiębiorcom wydaje się właściwym do realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu odnoszących się do transformacji ekologicznej, w tym energetycznej.	Sposób realizacji EZŁ przez poszczególne obszary interwencji FENG opisany jest w dalszych częściach dokumentu - sekcja "Główne założenia programu" ma na celu jedynie zamarkowanie najważniejszych przesłanek leżących u jego podstaw. Program FENG odnosi się do realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu zarówno poprzez instrumenty skupione bezpośrednio na wsparciu projektów z obszaru tworzenia i implementacji ekoinnowacji, jak również horyzontalnie, wytyczając zasady dla każdego realizowanego projektu. W FENG przewidziano: możliwość włączenia do projektu obok prac B+R, przedsięwzięcia dotyczącego zielonej transformacji przedsiębiorstwa. Planowane jest również obowiązkowe spełnianie zasady <i>Do not significant harm</i> oraz wykazanie pozytywnego wpływu na ochronę środowiska przez wszystkie projekty. Kwestie transformacji	wyjaśnienie

					ekologicznej zarówno pod kątem tworzenia innowacyjnych rozwiązań, jak i wsparcia przedsiębiorców w ich stosowaniu są priorytetowo traktowane w ramach FENG. Należy mieć również na uwadze, że oprócz Programu FENG, za realizację założeń EZŁ odpowiada m.in. również Program FENIKS.	
55.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	Str. 18 2.4. Poziom zazielenienie polskich przedsiębiorstw	<p>W transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym najważniejsze jest projektowanie zrównoważonych produktów oraz wdrażanie obiegów zamkniętych w procesach produkcyjnych, których celem ma być w pierwszej kolejności zapobieganie powstawaniu odpadów, a nie tylko kwestie związane z zagospodarowaniem i przetwarzaniem odpadów, co proponuje się zmienić w tym akapicie.</p> <p>Proponuje się również dodać zapisy uwzględniające fakt, że wdrażanie GOZ wymaga zaangażowania i zmian w takich obszarach jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa trwałości produktu, możliwość jego ponownego użycia, rozbudowy i naprawy, oraz ograniczanie jednorazowego stosowania i przeciwdziałanie przedwczesnemu postarzeniu produktów, - minimalizacja niebezpiecznych substancji chemicznych w produktach, - zmniejszenie śladu węglowego i środowiskowego m.in. poprzez zwiększenie efektywności energetycznej i zasobooszczędności produkcji, - zwiększenie zawartości materiałów pochodzących z recyklingu w produktach przy jednoczesnym zapewnieniu ich wydajności i bezpieczeństwa, - promowanie modelu 	<p>Taka wizja gospodarki o obiegu zamkniętym została przedstawiona w „Nowym planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy” opublikowanym przez Komisję Europejską w 11 marca 2020 r. Wdrożenie GOZ należy traktować jako szansę dla polskiej gospodarki, której przewagą konkurencyjną mogłoby być oferowanie zrównoważonych produktów, usług i modeli biznesowych, które zapewne już wkrótce staną się normą i przekształcą wzorce konsumpcji, tak aby przede wszystkim zapobiegać powstawaniu odpadów.</p>	<p>Uwaga zostanie uwzględniona, jednak nie we wskazanej części diagnostycznej. Adekwatnym miejscem to wprowadzenia uzupełnień na podstawie uwagi jest sekcja 1.2 Wyzwania związane z Europejskim Zielonym Ładem oraz opis wybranych instrumentów wsparcia, w których planuje się wspieranie zazielenienia gospodarki.</p>	uwzględniona

				„produkt jako usługa” i innych modeli, w których producenci pozostają właścicielami produktów lub są odpowiedzialni za ich działanie przez cały cykl życia.			
56.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A	Str. 21 2.5. Dostęp do finansowania działalności B+R+I Akapit „Instrumenty finansowe”		Słowo „ryzka” zastąpić „ryzyka”.	literówka	Tekst FENG zostanie poprawiony zgodnie z propozycją.	uwzględniona
57.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. 29 2.10. Doświadczenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, 2014-2020 akapit zaczynający się od słów „Na podstawie ww. doświadczeń (...)”		Identyfikując potrzeby wsparcia w latach 2021-2027, błędem jest niewspomnienie o konieczności wdrożenia rozwiązań gwarantujących niskoemisyjność (obok wzmocnienia kompetencji kadr oraz wdrożenia rozwiązań związanych z gospodarką obiegu zamkniętego i cyfryzacji przedsiębiorstw).	Niskoemisyjność gospodarki to jedno z największych wyzwań, z jakimi Polska (i Europa) będzie się w najbliższych latach mierzyć. To również jedno z głównych założeń Europejskiego Zielonego Ładu.	Zapis zostanie uzupełniony o wskazanie konieczności wsparcia działań zmierzających do niskoemisyjności gospodarki.	uwzględniona
58.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	Str. 30 3. Wkład programu w realizację strategii innych dokumentów strategicznych		Brak odwołania do: - Nowej strategii przemysłowej UE, - Nowej strategii na rzecz MŚP (UE).	Dokumenty istotne z perspektywy analizowanego dokumentu.	Tekst Programu zostanie uzupełniony o odniesienie do wskazanych w uwadze dokumentów UE.	uwzględniona
59.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i	Str. 31 3. Wkład programu		Autorzy prześlizgują się po trudnym temacie neutralności klimatycznej –		Program FENG realizuje cel polityki 1 <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej</i>	nieuwzględniona

	Gospodarki Wodnej w Gdańsku	w realizację strategii innych dokumentów strategicznych ostatni akapit na stronie oraz Str. 32 pierwszy akapit na stronie		m.in. nie wskazują, w jaki sposób Program przyczyni się do osiągnięcia neutralności klimatycznej przez Polskę. Ten fragment jeszcze mocniej akcentuje braki, o których mowa powyżej w uwagach – m.in. tę o niewyznaczeniu jako celu Programu Celu Polityki europejskiej polegającym na dążeniu do stworzenia Europy bardziej przyjaznej dla środowiska, niskoemisyjnej i odpornej, inwestującej w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz w walkę ze zmianami klimatu.		<i>transformacji gospodarczej oraz regionalnych połączeń teleinformatycznych</i> ; Cel, o którym mowa w uwadze to cel 2, który jest realizowany w ramach programu FENIKS, następcy POiŚ. Tym samym program FENG nie jest głównym źródłem finansowania inwestycji zmierzających do neutralności klimatycznej, lecz wspiera działania innowacyjne związane z tworzeniem i implementacją rozwiązań sprzyjających neutralności klimatycznej przez przedsiębiorców.	
60.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A	Str. 41 4.7 Komplementarność FENG z Krajowym Planem Odbudowy (KPO)		Proponujemy doprecyzowanie zapisu dot. wsparcia dla dużych przedsiębiorstw, częściowo wybranych w trybie indywidualnym oraz komplementarnego wsparcia dla trybu konkursowego w ramach FENG w ramach priorytetu kompleksowych projektów B+R+I.	W dokumencie jest zapis: „W ramach KPO realizowane będą inwestycje w projekty dot. wdrażania innowacyjnych, cyfrowych rozwiązań w dużych przedsiębiorstwach, częściowo wybranych w trybie indywidualnym. Komplementarne wsparcie będzie udzielane, w trybie konkursowym w ramach FENG, zwłaszcza w ramach Priorytetu dotyczącego realizacji kompleksowych projektów B+R+I, których elementem może być wdrażanie innowacji”. - Czy to oznacza, że powstanie (powstała) lista indykatorywna projektów, która będzie mieć preferencje względem projektów konkursowych? Jakie trzeba spełnić warunki, żeby dostać się na taką listę?	W dokumencie Programu FENG nie mogą znaleźć się warunki wsparcia obowiązujące w KPO. W ramach 1. priorytetu, gdzie wspierane będą kompleksowe projekty B+R+I również dużych przedsiębiorców nie jest planowane stosowanie trybu indywidualnego.	wyjaśnienie
61.	Instytut Energetyki Oddział Gdańsk	Str. 42 4.8. Komplementarność FENG z Programem Horyzont Europa, HE oraz Str. 53 Moduł – Infrastruktura B+R		Dodać na str. 42 po podpunkcie - finansowanie projektów przedsiębiorstw, ... - finansowanie infrastruktury B+R jednostek naukowo badawczych, które realizują projekty w programie HE.	Brak wsparcia dla jednostek badawczych, które uzyskały dofinansowanie w HE. W HE nie ma dofinansowania w infrastrukturę badawczą. W związku z tym zasadne jest dofinansowanie tych jednostek w infrastrukturę badawczą, żeby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku europejskim. Jest to zgodne z ogólnym zapisem Moduł – Infrastruktura B+R.	Wsparcie publicznej infrastruktury badawczej będzie możliwe w ramach FENG poprzez interwencje określone w pkt. 7.1.2 <i>Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki</i> . Nie jest planowane wprowadzenie ograniczenia do projektów, które realizują projektu w Programie HE.	niewzględzona
62.	Instytut Energetyki Oddział Gdańsk	Str. 42 4.8. Kompleme		W zapisach nie ma odniesień do sposobu finansowania wynagrodzeń	Brak tych zapisów w praktyce przekreśli komplementarność programu FENG z HE.	Program FENG to dokument o charakterze strategicznym, wskazujący na cele jego realizacji, dlatego też nie odnosi się do kwestii	niewzględzona

		ntarność FENG z Programem Horyzont Europa, HE		w HE. Należy wpisać w zasady, że w przypadku przyjęcia przez jednostkę zapisów regulaminu wynagradzania opracowanego przez MNiSW spełniającego wymagania HE, zapisy te będą uznawane w programie FENG.		sposobu realizacji projektów i nie zawiera informacji dotyczących kwalifikowalności kosztów. Tego typu kwestie będą przedstawione w dokumentacji konkursowej.	
63.	InnoBaltica sp. z o.o.	Str. 45 4.10. Kompletność FENG ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB)		W ramach instrumentów zaplanowanych w FENG, wsparcie kierowane jest do przedsiębiorców, organizacji badawczych oraz konsorcjów naukowo-przemysłowych o dużym potencjale badawczym, które mogą (również we współpracy z sektorem administracji publicznej) prowadzić procesy sieciowania z innymi ośrodkami badawczymi działającymi w kraju oraz włączać się w realizację projektów o charakterze międzynarodowym.	Warunki do realizacji wspólnych przedsięwzięć przez środowiska badawcze i sektor administracji publicznej (w tym realizacja podmiotów w trybie PPP) wielokrotnie stanowi wartość dodaną w wielu projektach i możliwość taka powinna być jasno wskazana.	Przywołane zdanie dotyczy podmiotów, które posiadają potencjał badawczy. W ramach FENG przewidziano współpracę z oraz pomiędzy podmiotami administracji publicznej w ramach zamówień innowacyjnych, zamówień przedkomercyjnych, jak i międzyinstytucjonalną wymianę wiedzy i doświadczeń w budowaniu ekosystemu innowacji (punkt 4.10, ostatnie zdanie).	wyjaśnienie
64.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. 46-47 5.1 Uszczegółowienie celu szczegółowego (i)		„Pozycja Polski w rankingach innowacyjności jest niezadowolająca, co wynika z...” Pozycja Polski w rankingu innowacyjności zanotowała imponujący awans w ostatnich latach. Na tle krajów UE wyróżnia nas chociażby przedsiębiorcza kultura biznesu, stopień wykształcenia społeczeństwa czy zatrudnienie w firmach rozwijających się. Położenie akcentu na osiągnięcia wydaje się bardziej produktywnie.	https://ec.europa.eu/docsroom/documents/41886	Tekst FENG zostanie poprawiony zgodnie z propozycją.	uwzględniona
65.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. 47 5.1 Uszczegółowienie celu		W akapicie zaczynającym się od słów „W związku z tym, aby zmienić sytuację w obszarze innowacyjności (...)” mowa o tym, że Polskie przedsiębiorstwa powinny	To przede wszystkim niskoemisyjność pozwoli przeciwdziałać zmianie klimatu, o której mowa w przytoczonym zdaniu.	Zapis zostanie uzupełniony.	uwzględniona

		szczegółowego (i)		zwiększyć wykorzystanie zaawansowanych technologii, w tym zielonych itp. – znowu pominięta została niskoemisyjność.			
66.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. 52 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji		W akapicie zaczynającym się od słów „Wsparcie w ramach 1 Priorytetu (...)” mowa o obowiązkowych modułach, w ramach których Wnioskodawca może uzyskać dofinansowanie – wśród nich nie ma modułu „Zazielenienie przedsiębiorstw”, o którym autorzy piszą w dalszej części opracowania.	W świetle wyzwań, o których powyżej, należy się zastanowić, czy ten moduł nie powinien być obowiązkowy dla Wnioskodawców.	Głównym celem programu jest wzrost innowacyjności polskich przedsiębiorców głównie poprzez zwiększenie ich aktywności badawczo-rozwojowej. Z tego też powodu ustanowienie modułu Zazielenienie, jako obowiązkowego, byłoby zbyt dużym ograniczeniem w powstawaniu innowacji. Planowane jest wprowadzenie warunków wspólnych dla wszystkich projektów, które dotyczyć będą pozytywnego wpływu na środowisko. Programem ściśle dedykowanym CP2 jest program FENiKS. Natomiast FENG jest programem realizującym CP 1 tj. <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnych połączeń teleinformatycznych</i> . Z tego względu wsparcie w programie koncentruje się wokół innowacyjności, badań i rozwoju. Dlatego w koncepcji projektów modułowych w I priorityecie modułami obowiązkowymi do realizacji przez przedsiębiorcę są (alternatywnie lub łącznie) moduł B+R oraz infrastruktura B+R. Moduły Zazielenienie przedsiębiorstw i Cyfryzacja są modułami fakultatywnymi. W planowanym systemie kryteriów aspekty środowiskowe projektów będą jednak oceniane i premiovane na różne sposoby. Dodatkowo w II priorityecie FENG planujemy realizację różnych instrumentów nakierowanych na zazielenienie i cyfryzację przedsiębiorstw: m.in. od wsparcia działalności Green Innovation Hubs oraz Digital Innovation Hubs, przez zielone ścieżki w kredycie technologicznym oraz funduszu gwarancyjnym, po zielone zamówienia przedkomercyjne i wielkie wyzwania	nieuwzględniona
67.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	Str. 53 6.1 Obszary wsparcia, typy inwestycji Moduł - Kompetencje		Proponowana treść zapisu „Wsparcie udzielane w tym module umożliwia doskonalenie kompetencji pracowników i osób zarządzających (związanymi z pracami B+R), zdobywanie przez nich nowych umiejętności oraz wiedzy, a także nabywanie kwalifikacji rozumiane jako formalne potwierdzanie posiadanych kompetencji w	Temat GOZ jest stosunkowo nowym i przekrojowym zagadnieniem, dlatego wymaga znacznego zwiększenia kompetencji wśród pracowników i kadr zarządzających przedsiębiorstwami. Ekoprojektowanie jest istotnym, ale tylko jednym z elementów GOZ, dlatego proponuje się rozszerzenie zapisu. Poszerzenia kompetencji w firmach wymaga także tematyka gospodarki niskoemisyjnej.	Moduł Kompetencje zostanie poszerzony o kompetencje z zakresu GOZ a także gospodarki niskoemisyjnej.	uwzględniona

				szczegółności z zakresu obszarów inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłu w kierunku Przemysłu 4.0, przedsiębiorczości, transferu technologii, zarządzania innowacjami, gospodarki o obiegu zamkniętym w tym ekoprojektowania, gospodarki niskoemisyjnej, a także kompetencji niezbędnych do obsługi infrastruktury badawczej sfinansowanej w ramach kompleksowego projektu”.			
68.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. 54 6.1 Obszary wsparcia, typy inwestycji		Wsparcie przewidziane w ramach modułu „Zazielenienie przedsiębiorstw” należy uzupełnić m. in. o tzw. audyty klimatyczne.	Ważne narzędzie w kontekście dążenia do niskoemisyjności i przeciwdziałania zmianie klimatu.	Zakres kosztów kwalifikowanych zostanie przedstawiony w dokumentacji konkursowej. W obecnej wersji programu wskazano na możliwość objęcia finansowaniem ocen środowiskowych, a wskazane typy są jedynie przykładami, niestanowiącymi katalogu zamkniętego.	wyjaśnienie
69.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A	Str. 54. Doprecyzowanie wymaga zapis: „Wsparcie w tym zakresie może dotyczyć m.in. udziału w międzynarodowych łańcuchach dostaw”		Doprecyzowanie zapisu small mid caps.	Czy będzie dedykowana pula środków dla dużych przedsiębiorstw zatrudniających nie więcej niż 499 pracowników?	Nie jest planowane wydzielenie puli środków dla przedsiębiorców zatrudniających nie więcej niż 499 pracowników. Analogicznie, nie jest planowane, aby przedsiębiorcy posiadający status MŚP, czy duże przedsiębiorstwa niemieszczące się w definicji mid-caps, miały dedykowane środki. Dążeniem IZ jest, aby dostęp do środków warunkowany był głównie jakością projektu.	wyjaśnienie
70.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	s. 57 6.6. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych		Priorytet 1 nie przewiduje zastosowania instrumentów finansowych, jedynie dotacyjne. Przykładowo, infrastruktura jako jeden z komponentów kompleksowego przedsięwzięcia (rodzaj wydatku) może być rozpatrywany w formie IF.	Zgodnie z szeregiem ogólnodostępnych analiz, w tym publikowanych przez KE, istnieje przestrzeń do realizacji IF w obszarze opisanym w Priorytecie 1. Wsparcie czysto dotacyjne z poziomu krajowego znacząco utrudni zastosowanie IF na poziomie regionalnym (w zasadzie wyeliminuje je), przy czym nie przedstawiono uzasadnienia, jakie są przesłanki całkowitej rezygnacji z IF.	Projekty w I priorytecie FENG będą projektami modułowymi, z obowiązkowym modułem B+R. Występuje zbyt duże ryzyko, by projekty z B+R na niskich poziomach gotowości technologicznej, finansować ze wsparcia zwrotnego. Jednocześnie, w przypadku projektów B+R trudne jest zarządzanie ryzykiem, gdyż brak jest możliwości jego oszacowania. Zastosowanie instrumentów finansowych możliwe jest tylko w przypadkach, w których rynek jest w stanie ocenić inwestycję, w tym oszacować prawdopodobieństwo jej powodzenia.	niewzględzona

71.	Instytut Energetyki Oddział Gdańsk	Str. 61 7. Priorytet 2. Środowisk o sprzyjając e innowacjo m. Wsparcie infrastrukt ury organizacji badawczy ch, przeznacz onej do realizacji prac badawczy ch na rzec gospodark i		Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami lub laboratoriami instytutów badawczych.	Zostaną pominięte jednostki badawcze, które były wskazane w innych punktach programu jako beneficjenci. Będzie to też nierówne traktowanie jednostek badawczych. Zmniejszy to zakres środowiska sprzyjającego innowacjom.	Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwi rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: ·unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; ·potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; ·stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; ·zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; ·zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; ·perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; ·możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych. Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:	nieuwzględniona
-----	---------------------------------------	--	--	--	---	---	-----------------

					<p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerosoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicza, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą, jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinventaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ: § Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych § Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej), Akcelerator Łukasiewicza, w</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>ramach, którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią.</p> <p>Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami.</p> <p>Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktowności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy, w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
72.	Urząd Marszałkowski	Str. 61 7. Priorytet 2.	61	Centra Kompetencji są już dzisiaj obecne w innej formule tj. szybkiego		<p>W odniesieniu do partycypacji w projekcie laboratoriów instytutów badawczych, biorąc pod uwagę powyższe oraz fakt, iż zgodnie art 1 ust 1</p>	niewuwzględniona

	Województwa Pomorskiego	Środowisk o sprzyjające innowacjom.		przekwalifikowywania się z wykorzystaniem najnowszych technologii np. VR. Sugerujemy stworzenie/umożliwienie właśnie takim centrom świadczenia szybkich kwalifikacji m.in. w GOZ, czy w AI czy innych (w zależności od potrzeb) aby pracownicy firm uczyli się w warunkach jak najbardziej zbliżonych do realiów (poligony badawczo-szkoleniowe).		Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, instytut badawczy jest podmiotem wyodrębnionym pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, to z takim podmiotem będzie podpisywana umowa o dofinansowanie w ramach FENG. Przekazanie zadań w ramach projektu do realizacji przez jedno z laboratoriów instytutu jest kwestią regulowaną wewnątrznie przez organizację badawczą. Obecny katalog beneficjentów nie wyklucza ze wsparcia laboratoriów instytutów badawczych, jeżeli spełniają powyższe przesłanki.	
73.	InnoBaltica sp. z o.o.	Str. 68 7.1.8. Działania międzyregionalne, międzynarodowe i transgraniczne	68	Mogą do nich należeć obszary takie jak: zielona gospodarka, w tym gospodarka obiegu zamkniętego, nowe technologie w zakresie ochrony środowiska, mobilność, niskoemisyjność, smart cities (w tym np. nowoczesne systemy poboru opłat za usługi publiczne, m.in. transport publiczny), sztuczna inteligencja i cyfryzacja, nowe źródła i metody magazynowania energii, biotechnologia szczególnie z zakresu nauk medycznych i rolniczych, biogospodarka, inżynieria materiałowa.	Warunki do realizacji wspólnych przedsięwzięć przez środowiska badawcze i sektor administracji publicznej (w tym realizacja podmiotów w trybie PPP) wielokrotnie stanowi wartość dodaną w wielu projektach i możliwość taka powinna być jasno wskazana.	Propozycja uzupełnienia mieści się w już istniejącym zapisie dot. smart cities. W celu zachowania spójności informacji przedstawianych w FENG nie będą wprowadzane uzupełnienia mające na celu wskazanie przykładowych obszarów realizacji projektów wśród tych, które zostały już przedstawione w Programie. Jednocześnie zaakceptowana zostaje treść uzasadnienia tej uwagi, która wskazuje na wartość dodaną projektów realizowanych we współpracy różnych podmiotów np. sektora badawczego oraz administracji publicznej. Celem FENG będzie zapewnienie środków na realizację m.in. tego typu projektów oraz rozwijanie i pogłębianie w ten sposób współpracy różnych podmiotów.	nieuwzględniona
74.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A	Str. 71 7.2.4. Wsparcie powstania i rozwoju innowacyjnych spółek (start-up/scale-up)	71	Proponujemy wskazanie, doprecyzowanie typów beneficjentów kwalifikujących się do otrzymania wsparcia.	W tekście nie jest do końca jasne czy duże przedsiębiorstwa mogą zostać objęte wsparciem, czy komponent odnosi się np. do MŚP	W ramach działań przewidzianych do realizacji w pkt. <i>Wsparcie powstawania i rozwoju innowacyjnych spółek (start-up/scale-up)</i> wsparcie ukierunkowane zostanie na podmioty będące w fazie start-up/scale-up. Szczegółowe informacje dotyczące podmiotów objętych wsparciem zostaną określone w dokumentacji konkursowej.	nieuwzględniona
75.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	s. 74 7.2.6 Instrumenty w celu przeciwdzi	74	W rozdziale nie określono, jaka forma wsparcia została przewidziana w ramach tego obszaru. Tabela nr 5 Wskaźniki produktu	Nie uzasadniono zastosowania wsparcia bezzwrotnego i rezygnację z IF. To rozstrzygnięcie spowoduje konkurencję, a nie komplementarność między FENG a RPO.	W treści programu rozszerzone zostaną przesłanki wykorzystania dotacji i IF do finansowania poszczególnych rodzajów projektów w I i w II osi FENG.	uwzględniona

		<p>alania skutkiem społeczno-gospodarczym pandemii COVID-19</p>		<p>wskazuje, że planuje się w wsparcie w formie dotacji.</p>			
76.	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego</p>	<p>Str. 80 7.3.1. Projekty pilotażowe i monitoringowe, animacje, sieciowanie, akademie innowacji</p>	80	<p>Platformą wymiany m.in. doświadczeń i dobrych praktyk oraz budowania sieci współpracy jest Regionalne Forum Inteligentnych Specjalizacji RFIS (oddolna inicjatywa zrzeszająca wszystkie polskie regiony). Realizacja proponowanego projektu Inno_Regio_lab konieczna jest w ścisłej współpracy oraz z zaangażowaniem RFIS. Aktualny opis projektu jest bardzo ogólny i uniemożliwia poznanie mechanizmu jego działania. Brak jest propozycji konkretnych działań oraz rezultatów, które ma przynieść proponowany projekt.</p>	<p>Nie przedstawiono wystarczających przesłanek wskazujących na realizację projektu oraz nie wskazano mechanizmu jego realizacji. Pominęto ważną grupę (RFIS), która zaangażowana jest w budowanie międzyregionalnego partnerstwa. Kluczowa jest także wysokość budżetu proponowanego projektu, gdyż niektóre z proponowanych zapisów są bardzo kosztochłonne (np. testowanie nowych rozwiązań czy budowanie potencjału regionów do działalności innowacyjnej poprzez wsparcie IOB).</p>	<p>W ramach realizacji instrumentu Inno_Regio_Lab IZ FENG jest otwarta na przyjęcie modelu współpracy, który będzie najbardziej optymalny oraz pozwoli na ekspercki system pracy, umożliwiający koncentrację na szczegółowych, praktycznych rozwiązaniach.</p>	<p>wyjaśnienie</p>
77.	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego</p>	<p>s. 86 7.3.8. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych</p>	86	<p>Interwencja ma być realizowana przy wykorzystaniu dotacji. Planowana interwencja dotyczy m.in. rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów (s. 81). Wsparcie potencjału rozwojowego klastrów ma dotyczyć m.in. wzmocnienia zasobów ludzkich i infrastrukturalnych, testowania nowych usług, budowę platform oraz umiędzynarodowienie. Należy rozważyć wsparcie IF w przedsięwzięciach realizowanych przez klastry – uzależnione od rodzaju przedsięwzięcia – dotacje lub formy zwrotne (co do zasady pożyczki) szczególnie w zakresie</p>	<p>Nie przedstawiono wystarczających przesłanek wykluczających wsparcie w formie IF</p>	<p>W opinii IZ projekt programu zawiera wystarczające, zasadnicze przesłanki wykluczające IF we wskazanym obszarze. W projektach tego rodzaju, m. in. ze względu na szeroką grupę docelową, trudne byłoby szacowanie opłacalności i ryzyk. Na zasadność wsparcia w takiej formie nie wskazują również wyniki analizy ex-ante IF FENG.</p>	<p>niewzględzona</p>

				wzmocnieni zasobów infrastrukturalnych.			
78.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Str. 109 i Str. 111 10. Warunki podstawowe (tabela)	10 9	<p>Odnosnie warunku podstawowego – tematycznego „Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji” w kryteriach zastrzeżono „W stosownych przypadkach działania na rzecz wsparcia transformacji przemysłowej” – jakie są „niestosowne” przypadki?</p> <p>W dokumentach Autorzy powołują się na dokument w opracowaniu – Strategię Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie.</p>		Sformułowanie "W stosownych przypadkach działania na rzecz wsparcia transformacji przemysłowej" pochodzi z tekstu rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy (CPR). Sformułowanie to wskazuje, iż warunek dotyczy obszarów, które będą podlegały wsparciu, możliwym jest, bowiem finansowanie np. transformacji cyfrowej, lub niskoemisyjnej.	wyjaśnienie
79.	Instytut Energetyki Oddział Gdańsk	Tabela 2. Wskaźniki rezultatu	13 6	<p>Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach – wskaźnik nie powinien dotyczyć jednostek B+R, które mają już wyspecjalizowaną kadrę.</p>	<p>Wskaźnik zniechęca do uczestnictwa w projekcie. Inwestując w infrastrukturę B+R zwykle jednostka posiada wyspecjalizowaną kadrę, która określa zakresy i cel badań. Zmuszanie jednostki do zatrudnienia nowych pracowników jest zbędnym obciążeniem. Po to kupuje się nowy sprzęt żeby umożliwić wykonanie zadań i przyspieszył pracę, lub zastąpił stare urządzenia.</p>	<p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej braku zasadności wskaźnika "Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach" należy zauważyć, że wzrost zatrudnienia w ramach realizowanego projektu nie jest obligatoryjny i tylko wnioskodawca decyduje o tym czy będzie zatrudniał w ramach projektu dodatkową wyspecjalizowaną kadrę naukową czy nie. Posiadanie w ramach zasobów kadrowych podmiotu składającego wniosek o dofinansowanie wyspecjalizowanych pracowników naukowych nie wyklucza go z możliwości aplikowania o środki w ramach FENG. Niemniej jednak, w zależności od przedmiotu projektu i uzasadnienia jego realizacji we wniosku, wskaźnik ten może mieć znaczenie podczas oceny przez ekspertów.</p>	nieuwzględniona
80.	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A	Tabela wskaźniki produktu	14 2	<p>Proponujemy doprecyzować zapis dot. beneficjentów objętych wsparciem. Niejasne jest czy wsparcie dotyczy MŚP, czy dużych przedsiębiorców również.</p>	<p>Widnieje zapis: „Wzmacnianie zrównoważonego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne. We wskaźniku podane jest: „Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)”.</p>	<p>W odniesieniu do uwagi dotyczącej doprecyzowania treści celu szczegółowego „Wzmacnianie zrównoważonego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne” oraz treści wskaźnika "Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) „ zostały one określone w takiej formie i w ww. brzmieniu w zał. I projektu ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/... w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności. W związku z powyższym, nie ma możliwości</p>	nieuwzględniona

						dokonania zmiany w FENG. Należy przy tym wskazać, iż wybranie instrumenty wsparcia II priorytetu np. Instrumenty Gwarancyjne (wdrażane w celu szczegółowym III) skierowane będą także do przedsiębiorstw typu mid-caps, czyli przedsiębiorstw nie będących MŚP, jeśli Komisja Europejska wyrazi akceptację na ich uwzględnienie.	
81.	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	2.6. Zasoby ka-drowe w tym sektora B+R	23	Wnioskuje się o modyfikację opisu w następujący sposób: „W związku z tym, istnieje priorytetowa potrzeba zwiększenia umiejętności w przedsiębiorstwach, instytucjach badawczych oraz administracji publicznej w zakresie obszarów inteligentnej specjalizacji (...)”	Niedobory kompetencyjne dotyczą nie tylko MŚP i instytucji badawczych ale całej struktury B+R wraz z jej otoczeniem instytucjonalnym (m.in. administracją publiczną). Ponadto w Priorytecie drugim przewidziane są działania realizowane przez podmioty publiczne, co może być niemożliwe bez odpowiednich kompetencji.	Obecny zapis wskazuje na priorytety - najważniejsze grupy podmiotów z punktu widzenia celów Programu, co nie wyklucza możliwości wspierania również podmiotów publicznych, które zostały uwzględnione w II priorytecie.	nieuwzględniona
82.	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	6.4. Obszary strategicznej interwencji	57	Wnioskuje się o modyfikację opisu w następujący sposób: „Biorąc pod uwagę powyższe, w 1 Priorytecie dopuszczone będą konkursy tematyczne, np. dedykowane projektom realizowanym na terenie miast średnich, obszarów zmarginalizowanych lub obszarach strategicznej interwencji wskazanych w regionalnych strategiach rozwoju”.	Ograniczanie działań przewidzianych w Programie wyłącznie do miast średnich i obszarów zmarginalizowanych może spowodować niewykorzystanie potencjałów już zdiagnozowanych np. miejskich obszarów funkcjonalnych, które zostały wskazane jako OSI na poziomie regionalnym.	<p>W wyniku analizy sytuacji społeczno-gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego (na poziomie gmin) w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 zidentyfikowano zgodnie ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, z perspektywą do roku 2030 i zasadą koncentracji terytorialnej następujące obszary strategicznej interwencji (OSI) polityki regionalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obszary zagrożone trwałą marginalizacją, - miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, - Śląsk, - wschodnia Polska. <p>FENG realizowany będzie na obszarze całej Polski, dlatego jego efekty należy rozpatrywać przez pryzmat typów OSI określonych w krajowych dokumentach strategicznych. Jednocześnie szczegółowy zakres wsparcia poszczególnych kategorii OSI w ramach FENG zostanie określony na etapie przygotowywania systemu wdrażania programu,</p> <p>W ramach FENG nie jest przewidziana realizacja działań ukierunkowanych wyłącznie na rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych, wskazanych jako OSI na poziomie regionalnym. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż tworząc optymalne warunki dla podejmowania aktywizacji gospodarczej w obszarze B+R+I, FENG może wywierać pośredni, pozytywny wpływ również na rozwój takich obszarów, lub</p>	nieuwzględniona

						innych OSI wskazanych na poziomie regionalnym.	
83.	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	61	Wnioskuje się o modyfikację zapisu w następujący sposób: „Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej, infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami, a także infrastruktury badawczej w ośrodkach akademickich”.	Zlokalizowanie infrastruktury badawczej, zwłaszcza multidyscyplinarnych parków naukowo-technologicznych w ośrodkach akademickich zapewni zwiększenie podaży wysokiej jakości wyników prac B+R o dużym potencjale komercjalizacyjnym. Zwiększenie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw w obszarach/sektorach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki wymaga realizacji dużych inwestycji produkcyjnych o wysokim potencjale innowacyjnym, czemu sprzyjać może połączenie środowisk akademickich z realizowaną w pobliżu, dostępną infrastrukturą badawczą oraz odpowiednimi zasobami kadrowymi. Zawężenie katalogu projektów nie będzie sprzyjało upowszechnieniu innowacyjnych rozwiązań i może skutkować brakiem wsparcia wartościowych inicjatyw zgłaszanych przez inne podmioty.	Beneficjentami wsparcia w ramach <i>Wsparcia infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki</i> mogą być infrastruktury wpisane na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej, na którą wniosek może złożyć m.in. publiczna uczelnia akademicka. W odniesieniu zlokalizowania infrastruktury, to podmiot (podmioty w przypadku konsorcjum) aplikujący o wpis na Mapę decyduje o jej lokalizacji. Infrastruktura jest następnie oceniana pod względem m.in. potencjału instytucjonalnego oraz kadrowego wnioskodawcy oraz stopienia zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego oraz przedsiębiorców. Lokalizacja jest również brana pod uwagę, jeżeli ma istotny wpływ na spełnienie kryteriów oceny wyznaczonych przez MEIN. Natomiast zapewnienie skutecznego dostępu do tej infrastruktury dla przedsiębiorców i innych zainteresowanych podmiotów jest obligatoryjnym warunkiem uczestnictwa w konkursie FENG.	niewzględzona
84.	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	7.2.7. Główne grupy docelowe i System Instytucjonalny	74	Wnioskuje się o uwzględnienie w katalogu adresatów wsparcia także small mid-caps.	Rozszerzenie katalogu grupy docelowej pozwoli efektywniej wykorzystać ten instrument. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia ośrodków, których gospodarka lokalna jest w znacznej mierze skoncentrowana na tzw. usługach opartych na wiedzy lub silnym sektorze ICT. W tym kontekście przedsiębiorstwa te bardzo często są podmiotami niespełniającymi kryteriów MŚP.	Cel szczegółowy (iii) finansowany w FENG w 2. prioritycie jest skierowany do przedsiębiorców z sektora MŚP. Ograniczenie to wynika z zapisów Rozporządzeniu dot. EFRR na lata 2021-2027, gdzie określono, że cel szczegółowy (iii) dedykowany jest MŚP: <i>"pobudzenie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenia miejsc pracy w MŚP, w tym za pośrednictwem inwestycji produkcyjnych"</i> . Możliwość włączenia przedsiębiorców typu small mid-caps będzie przedmiotem rozmów z Komisją Europejską.	niewzględzona

85.	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	7.2.9. Obszary Strategicznej Interwencji	76	Wnioskuje się o modyfikację zapisu w następujący sposób: „W Programie, w ramach SO3 możliwe będzie wsparcie ukierunkowane na obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary strategicznej interwencji wskazane w regionalnych strategiach rozwoju w formie odrębnej ścieżki skierowanej do nowych przedsiębiorstw”.	Ograniczanie działań przewidzianych w Programie wyłącznie do miast średnich i obszarów zmarginalizowanych może spowodować niewykorzystanie potencjałów już zidentyfikowanych np. miejskich obszarów funkcjonalnych, które zostały wskazane jako OSI na poziomie regionalnym.	W wyniku analizy sytuacji społeczno-gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego (na poziomie gmin) w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 zidentyfikowano zgodnie ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, z perspektywą do roku 2030 i zasadą koncentracji terytorialnej następujące obszary strategicznej interwencji (OSI) polityki regionalnej: - obszary zagrożone trwałą marginalizacją, - miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, - Śląsk, - wschodnia Polska. FENG realizowany będzie na obszarze całej Polski, dlatego jego efekty należy rozpatrywać przez pryzmat wszystkich typów OSI, w tym też miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Jednocześnie ze względu na założenia horyzontalny charakter wsparcia obszaru innowacyjności w programie wsparcie OSI w FENG będzie uwzględniało zakres tematyczny oraz specyfikę działań przewidzianych w dwóch pierwszych priorytetach programu. Szczegółowy zakres wsparcia OSI z FENG zostanie określony na etapie przygotowywania systemu wdrażania programu.	nieuwzględniona
86.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	4.3 Kompletność FENG z Programem Fundusze Europejskiej dla Rozwoju Społecznego (FERS)	str . 38 ; str . 50	Należy rozważyć doprecyzowanie określenia „podniesienie kompetencji regionów”, czy chodzi o kompetencje pracowników urzędów, czy w zakresie tych kompetencji wchodzi również kompetencje pracowników administracji samorządowej.	Administracja samorządowa prowadzi również szerokie działania na rzecz wsparcia przedsiębiorców i promowania wśród nich różnego rodzaju rozwiązań, dlatego należałoby wziąć także pod uwagę podnoszenie kompetencji w omawianych zakresach również wśród pracowników administracji samorządowej w obszarze chociażby koordynacji tego typu działań.	Z uwagi na różne uwarunkowania instytucjonalne w poszczególnych regionach dotyczące systemu wspierania prac B+R w Programie użyto ogólnego sformułowania, które nie wyklucza pracowników administracji samorządowej.	wyjaśnienie

		4.4.Komplementarność FENG z Programem Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) 5.3 Uszczegółowienie celu szczegółowego (iv)					
87.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	4.9.Komplementarność FENG z Programem Cyfrowa Europa (Digital Europe Programme) 7.1.3.Wsparcie inicjatyw selekcyjnych na poziomie Unii Europejskiej	str . 44 ; str . 63	Należałoby doprecyzować i określić możliwości udziału administracji samorządowej w Europejskich Hubach Innowacji	Samorząd terytorialny mógłby brać udział w Europejskich Hubach Innowacji dlatego należałoby sprecyzować jego rolę i określić potencjalne możliwości udziału jako jednostki wspierającej przedsiębiorców, czy też koordynującej działania w omawianym zakresie. Należałoby doprecyzować rolę samorządu terytorialnego w ramach Europejskich Hubów Innowacji, jeśli taka jest przewidziana.	Model funkcjonowania Europejskich Hubów Innowacji określają dokumenty unijne i krajowe. Szczegółowy zakres wsparcia EDIH zostanie określony w dokumentacji aplikacyjnej.	niewzględzona
88.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	1.3.Wyzwania związane z cyfryzacją, Przemysłem 4.0 4.3.Komplementarność FENG z Programem Fundusze Europejskie na	str . 7; str . 36 ; str . 44	Należałoby rozważyć kwestię cyberbezpieczeństwa również w samorządach.	Jednostki samorządu terytorialnego powinny być również brane pod uwagę w zakresie możliwości wsparcia wdrażania innowacyjnych rozwiązań zabezpieczających w zakresie cyberbezpieczeństwa, czy też koordynacji takich działań w jednostkach podległych.	W ramach FENG nie jest planowane wsparcie cyberbezpieczeństwa w JST, gdyż wsparcie w 1. prioritycie kierowane jest do przedsiębiorców. Wsparcie cyberbezpieczeństwa w jednostkach samorządu terytorialnego będzie możliwe w programie Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy.	niewzględzona

		Cyfrowy Rozwój (FERC) 4.9. Kompletność FENG z Programem Cyfrowa Europa (Digital Europe Programme)					
89.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	str. 61	Możliwym komponentem powyższych działań jest wsparcie międzynarodowych projektów doktoranckich o znaczeniu aplikacyjnym, tj. wspieranie internacjonalizacji studiów doktoranckich i podniesienie poziomu szkół doktorskich w Polsce poprzez współpracę ze szkołami dokorskimi za granicą oraz z biznesem.	Z tego fragmentu nie wynika jednoznacznie, czy chodzi o wspieranie indywidualnych projektów doktoranckich osób, czy tylko szkół doktorskich jako instytucji. Należy określić zakres wsparcia poprzez ewentualny jego podział pomiędzy osoby indywidualne a szkoły jako instytucje.	Planowane jest, aby wsparcie kierowane było do instytucji realizujących projekty badawcze, których zadaniem będzie rekrutacja doktorantów. Szczegółowy zakres wsparcia zostanie przedstawiony w dokumentacji konkursowej.	wyjaśnienie
90.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	7.2.2. Wsparcie w zakresie internacjonalizacji	str. 70	W części dotyczącej promocji marki polskiej gospodarki warto było również przewidzieć, czy też zwrócić uwagę na ewentualną rolę samorządu	Samorząd terytorialny aktywnie działa na polu promocji gospodarczej poprzez udział w targach, czy innych wydarzeniach.	Ze względu na konieczność wypromowania polskich marek produktowych, działania promocyjne powinny odbywać się systemowo. Założeniem jest, aby promocja marki polskiej gospodarki realizowana była na szczeblu krajowym, łącząc wsparcie systemowe (np. organizację stoisk narodowych) z celowanym, ograniczonym wsparciem dla przedsiębiorstw związanych z udziałem w niewielkiej liczbie strategicznych przedsięwzięć promocyjnych (targi, wystawy światowe). Pozwoli to na uspołnienie przekazu o wysokiej jakości polskich marek produktowych. Promocja będzie dotyczyć sektorów o najwyższym potencjale eksportowym, charakteryzujących się dużą złożonością produkcji i wysoką wartością dodaną wytwarzaną w krajowych ogniwach łańcucha produkcji, które reprezentują krajowe inteligentne specjalizacje. Wybór sektorów istotnych z punktu widzenia promocji marki polskiej gospodarki nastąpi na szczeblu centralnym w oparciu o założenia dokumentu strategicznego przygotowywanego przez nasz resort „Polityka przemysłowa Polski”. Zakończenie prac nad projektem "Polityki Przemysłowej" przewidziane jest w II kwartale 2021.	częściowo uwzględniona

						Niemniej, rola samorządów w promocji gospodarczej ma również istotne znaczenie i oczekujemy, że we współpracy z MRPiT samorzady włączą się w ten proces. Dodatkowo, zgodnie z linią demarkacyjną, na poziomie regionalnym możliwe jest wsparcie regionalnych marek produktowych.	
91.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	8.1. Główne grupy docelowe	str . 91	Warto byłoby doprecyzować ewentualny zakres wsparcia dla poszczególnych jednostek.	Należałoby doprecyzować zakres wsparcia, czy też podać przykłady ewentualnych możliwych obszarów wsparcia na rzecz jednostek samorządu terytorialnego, który po-przez swoje wyspecjalizowane jednostki aktywnie działa na rzecz promocji funduszy europejskich i przekazywania informacji w tym zakresie.	W ramach realizacji instrumentów Innopoint i STEP planowana jest współpraca w zakresie działań informacyjno-promocyjnych z Punktami Informacyjnymi Funduszy Europejskich funkcjonującymi w 16 województwach. Na poziomie FENG nie ma potrzeby doprecyzowywania zakresów wsparcia poszczególnych JST.	nieuwzględniona
92.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	12.1 Przygotowanie programu	str . 119	Należałoby uszczegółwić informacje na temat badań, kiedy przeprowadzono, jak długo trwały, za pomocą jakich metod i narzędzi były prowadzone i na jakiej próbie lub dać odniesienie do raportu z badań, jeśli taki istnieje.	Informacja na temat przeprowadzonych badań nie zawiera istotnych danych na ich temat.	Treść Programu odwołująca się do badania jest podsumowaniem, które agreguje jego najważniejsze założenia. Z uwagi na strategiczny charakter dokumentu, jakim jest Program, tak szczegółowe informacje negatywnie wpłynęłyby na czytelność dokumentu.	nieuwzględniona
93.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	13. Komunikacja	str . 123	Uwaga dotyczy strategii komunikacji. Należałoby zamieścić link do źródła lub podać bardziej szczegółowe informacje na temat strategii.	Zawarto informację na temat strategii komunikacji ale brak szczegółów na jej temat	IZ opracuje w III i IV kwartale 2021 r. strategię komunikacji dla Programu FENG. W tej perspektywie strategia komunikacji FENG będzie częścią strategii komunikacji marki Fundusze Europejskie. Zostanie ona opublikowana na stronie internetowej programu i podana do publicznej wiadomości. Ponadto w samej treści programu nie ma miejsca (ze względu na ograniczenie treści) na umieszczenie bardziej szczegółowego opisu strategii.	częściowo uwzględniona
94.	Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji	13.2 Grupy docelowe	str . 124	We fragmencie mówiącym o grupach docelowych należy rozważyć dodanie jednostek samorządu terytorialnego.	Jednostki samorządu terytorialnego są istotną grupą docelową korzystającą z informacji w zakresie funduszy europejskich.	Na stronie 123 i 124 we wskazanym fragmencie określone są grupy docelowe komunikacji, które zostały określone, jako potencjalni beneficjenci. W części programu JST są potraktowane, jako ogół społeczeństwa, do którego kierowane są komunikaty o rezultatach wdrażania FENG, ich wpływie na rozwój regionu. Natomiast JST, jako grupy docelowe komunikacji zostały włączone w opisie osi priorytetowej 3 Pomoc Techniczna. Będą one grupą docelową komunikacji, jako partnerzy w realizacji instrumentu wsparcia Innopoint (usługa konsultacji w zakresie dofinansowania z FENG).	nieuwzględniona

95.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 2.2	15 – 16	Na niezadowolające wyniki polskich przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności ma wpływ ograniczenie możliwości pozyskania dofinansowań na takie projekty przez duże przedsiębiorstwa.	W Polsce, także duże przedsiębiorstwa zmagają się z brakiem funduszy na tego typu przedsięwzięcia. Pozyskanie komercyjnego finansowania często jest ograniczone z powodu braku pewności co do zwrotu z inwestycji. Podkreślono to także w projekcie, na równi mającym zastosowanie dla MŚP jak i dla dużych przedsiębiorstw.	Uwaga dotyczy treści diagnozy FENG w zakresie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, która ze względu na ograniczenia w zakresie limitu znaków skupia się na podstawowych danych. Statystyka oraz analizy dot. poziomu innowacyjności przedsiębiorstw w Polsce wskazują na częstsze prowadzenie prac B+R oraz wdrażanie innowacji przez duże przedsiębiorstwa. Jednocześnie również w tej grupie firm mogą występować problemy w prowadzeniu działalności innowacyjnej. W celu zmniejszenia skali tych problemów w ramach FENG przewidziano określone możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw. Diagnoza FENG zostanie uzupełniona poprzez wskazanie poziomów innowacyjności poszczególnych grup przedsiębiorstw, w tym dużych firm.	uwzględniona
96.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 2.3	17	W rekomendacjach warto zawrzeć nie tylko wsparcie dla sektora MŚP we wdrażaniu technologii cyfrowych, ale dla ogółu przedsiębiorstw.	W Polsce, także duże przedsiębiorstwa zmagają się z brakiem funduszy na tego typu przedsięwzięcia. Pozyskanie komercyjnego finansowania często jest ograniczone z powodu braku pewności co do zwrotu z inwestycji. Podkreślono to także w projekcie, na równi mającym zastosowanie dla MŚP jak i dla dużych przedsiębiorstw.	Rekomendacje przedstawione na str. 17 zostały przygotowane przez Komisję Europejską. Jak wskazano w Programie, rekomendacje pochodzą ze Sprawozdania Krajowego Polska 2019 (Country Report Poland 2019), nie są autorstwa IZ, dlatego też nie mogą zostać zmodyfikowane poprzez dodanie dużych przedsiębiorstw. W Programie umożliwiono wsparcie wdrożenia technologii cyfrowych dużym przedsiębiorstwom w ramach 1. priorytetu w Module Cyfryzacja. Jak zakłada 1. priorytet uzyskanie wsparcia na cyfryzację uwarunkowane jest realizacją prac B+R, bądź utworzenia infrastruktury B+R.	nieuwzględniona
97.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 2.10	29	Należy dodać akapit podkreślający nacisk na dostępność instrumentów finansowych dla wszystkich grup przedsiębiorstw.	Jw. W wielu celach szczegółowych rozgraniczane są fundusze dla MŚP, przy jednoczesnym braku zagwarantowania jakiegokolwiek poziomu finansowania dostępnego dla innych przedsiębiorstw nie będących MŚP.	Pkt 2.10 zbiera doświadczenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, 2014-2020 (sformułowane przede wszystkim w oparciu o wyniki różnych ewaluacji). Nie jest to część, która miałaby służyć podkreśleniu wagi dostępności IF dla wszystkich grup przedsiębiorstw.	nieuwzględniona
98.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 6.1, 6.2	51 , 55	Należy posługiwać się polską terminologią „małe spółki o średniej kapitalizacji”, a nie pojęciem „small-mid caps”.	Istnieje polskie tłumaczenie rozporządzenia, w którym to pojęcie jest opisane po polsku. Język rozporządzeń jest hermetyczny. Nie należy sprawy zatem utrudniać jeszcze bardziej, zmuszając do porównywania wersji językowych.	Tekst FENG zostanie poprawiony zgodnie z propozycją.	uwzględniona
99.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 6.1	54	Należy uwzględnić, obok gospodarki odpadami, także aspekty dotyczące zarządzania zużyciem wody i energii, pozyskiwania	W dobie coraz bardziej ograniczonego dostępu do zasobów naturalnych i nacisku na ochronę środowiska ta tematyka wydaje się być kluczowa dla przyszłego rozwoju gospodarki. Na innowacje w tym zakresie powinno się postawić zdecydowany nacisk.	Zapisy modułu "Zazielenienie" nie wykluczają możliwości objęcia wsparciem zarządzania zużyciem wody i energii. W opisie modułu wskazano na wsparcie zrównoważonej produkcji.	wyjaśnienie

				alternatywnych źródeł ich oszczędności, magazynowania, itp.			
100.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 6.2	55	Należy w opisie wsparcia przy poszczególnych instytucjach pośredniczących zmniejszyć nacisk na dofinansowanie dla sektora MŚP (szczególnie w przypadku dofinansowania z NCBR).	Zapis wskazuje na zdecydowany nacisk na pomoc dla MŚP. Nie gwarantuje jakiegokolwiek określonego poziomu pomocy dostępnego dla wszystkich grup przedsiębiorstw, dotąd bardzo skromnego.	Tekst FENG zostanie poprawiony tak, aby wskazywał wszystkie potencjalne grupy beneficjentów wsparcia.	uwzględniona
101.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 7.3.4	83	Wskazane byłoby podkreślenie, że chodzi o każdy rodzaj przedsiębiorstw.	Brak takiego podkreślenia otwiera drogę do ograniczania finansowania wyłącznie dla określonej grupy podmiotów z tego sektora.	We wskazanym fragmencie wskazane są "przedsiębiorstwa", jako docelowa grupa wsparcia. W ramach II priorytetu FENG planuje się włączenie firm spoza sektora MSP (tzw. mid-caps) do wsparcia w formie gwarancji (z możliwością uzupełnienia o komponent dotacyjny), jednak kwestia ta podlegać będzie negocjacji z Komisją Europejską.	nieuwzględniona
102.	Arena Kraków S.A.	Pkt. 13.2.1	12 4	Uzupełnieniem działań naborowych i informacyjnych, powinny być szeroko dostępne, praktyczne warsztaty wspomagające przedsiębiorców w procesie uzyskiwania i rozliczania środków na innowacje.	Barierą w dostępie do tych środków często są nie tylko ograniczenia formalne lub brak wiedzy o takich źródłach finansowania, ale brak przygotowania do ich pozyskania. Procesy w tym zakresie są mocno zbiurokratyzowane. Pojęcia, którymi instytucje się posługują – hermetyczne, także w materiałach teoretycznie edukacyjnych. Przykładem jest sam dokument tego programu, w którym chociażby wykaz używanych skrótów zajmuje 5 stron.	W ramach realizacji instrumentu Innovation Coach i STEP planowane są warsztaty i działania coachingowe prowadzone przez ekspertów/specjalistów na rzecz przedsiębiorców niemających doświadczenia w realizacji projektów badawczo-rozwojowych finansowanych z funduszy UE. W ramach Instrumentu STEP wsparcie będzie realizowane poprzez zapewnienie usługi informacyjnej w zakresie eksperckiej analizy pomysłu na projekt, opartej na wiedzy i doświadczeniu ekspertów oceniających wnioski konkursowe PO IR. Celem usługi będzie ułatwienie w aplikowaniu ze środków FENG na etapie przygotowania projektu oraz dostarczenie rzetelnej i praktycznej informacji dotyczącej przygotowania projektu z zakresu B+R+I. Ekspert przybliży proces ubiegania się o środki unijne, pomoże dopracować pomysł pod kątem kryteriów wyboru projektów. Na poziomie FENG nie ma potrzeby doprecyzowania szczegółów działań.	nieuwzględniona
103.	Wydział Gospodarki Komunalnej	opinia nt. całego dokumentu		Należy wskazać ogromne znaczenie inwestycji na działania w zakresie wdrożenia zasad gospodarki w obiegu zamkniętym (GOZ) pozwalających na zmniejszenie presji działalności na środowisko przy jednoczesnym zapewnieniu wzrostu produktywności oraz		Zarówno niskoemisyjność, jak i GOZ będą wspierane w FENG zarówno w I, jak i II priorytecie (w projektach kompleksowych, zielone ścieżki w funduszu gwarancyjnym, kredycie technologicznym, wielkich wyzwaniach itp.). Natomiast kwestia rozszerzonej odpowiedzialności producenta ma być uregulowana na poziomie ustawowym, a nie poziomie programu operacyjnego. Projekt ustawy, który będzie wprowadzał zmiany w obecnie obowiązującym systemie rozszerzonej	nieuwzględniona

				<p>tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. Jest to zjawisko pozytywne i pożądane w szczególności w związku z koniecznością osiągnięcia celów środowiskowych m.in. osiągnięcia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Kolejnym ważnym zagadnieniem, które warto jest rozważyć jest promowanie działań wspierających osiągnięcie tych celów m.in. wprowadzenie ROP (Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta).</p> <p>Pozytywna ocena dotyczy także promowania inwestycji mających na celu osiągnięcie niskoemisyjnej gospodarki i zrównoważonego rozwoju co powinno pozwolić na zbliżenie się do celu jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej.</p>		<p>odpowiedzialności producenta (ROP) dla opakowań znajduje się na wewnętrznym etapie prac legislacyjnych. Planuje się wejście w życie nowych przepisów z dniem 1 stycznia 2022 r.</p>	
104.	Wodociągi Miasta Krakowa S.A.	6	54	<p>W zakresie modułu cyfryzacja nie ujęto cyfryzacji usług i procesów o charakterze „nieprodukcyjnym”</p>	<p>Wskazane jest ujęcie cyfryzacji usług i procesów (w tym gromadzenia i przetwarzania danych) z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań (integracja systemów, internet rzeczy), w szczególności uwzględniając doświadczenia związane z pandemią.</p>	<p>W ramach modułu cyfryzacja możliwe będzie wsparcie również cyfryzacji usług i procesów o charakterze nieprodukcyjnym. Zapisy dot. tego modułu zostaną uzupełnione.</p>	uwzględniona
105.	Wodociągi Miasta Krakowa S.A.	Uwaga ogólna		<p>Brak rozwiązań ułatwiających szybkie pozyskanie środków na innowacje na dynamicznych rynkach.</p>	<p>Barierą dla wielu wdrożeń jest brak przewidywalności kryteriów kolejnych konkursów i długi czas oceny wniosków, co w połączeniu z relatywnie długim czasem potrzebnym na prace B+R powoduje wydłużanie okresu wdrożenia i w rzeczywistości spowalnia uzyskanie przewagi rynkowej.</p>	<p>Obecnie toczą się prace usprawniające system wdrażania, by ograniczyć czas oceny, bazował na jednolitych standardach w procesie oceny i rozliczania projektów.</p>	wyjaśnienie
106.	Wodociągi Miasta Krakowa S.A.	Uwaga ogólna		<p>Rozbudowany i niespójny sposób rozliczania i nadzoru nad realizacją</p>	<p>Wskazane jest rozbudowanie istniejących narzędzi informatycznych (SL2014) do poziomu pozwalającego na pełne dokumentowanie prac w postaci cyfrowej z wykorzystaniem elektronicznej autoryzacji wszystkich dokumentów projektowych. Obecnie podczas każdorazowej weryfikacji dokumentów (próba kontrolna) przetwarzane są ogromne ilości dokumentów (zawierających też dane osobowe i inne dane wrażliwe) potwierdzanych własnoręcznymi podpisami. Wnosi to</p>	<p>W nowej perspektywie finansowej beneficjenci będą korzystać z systemu CST2021, który zapewni pełną obsługę projektów w zakresie aplikowania, oceny, podpisywania umów i ich aneksowania oraz rozliczeń, zgodnie z przepisami Komisji Europejskiej nakładającymi taki obowiązek na państwo członkowskie i określającymi zakres danych niezbędnych do zapewnienia ścieżki audytu. System CST2021</p>	niewzględniona

					<p>dotatkowe ryzyka związane z przetwarzaniem danych i utrudnienia występujące w sytuacjach takich jak stan epidemii.</p>	<p>tworzony jest w najnowocześniejszych dostępnych technologiach i uwzględniają najnowocześniejsze dostępne rozwiązania interfejsowe, automatyzuje wiele czynności, które dotychczas były wykonywane tradycyjnie, m.in. będzie możliwe elektroniczne podpisywanie wielu dokumentów, w tym również z opcją kontrasygnaty.</p>	
107.	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji	Uwaga ogólna	kadry	<p>W projekcie pozostał pominięty, w znacznym stopniu, element dotyczący zasobów ludzkich. Znajdujemy informacje o rozwoju kompetencji pracowników, co w bardzo wielu przypadkach nie jest wystarczające. Do nowych projektów z obszaru B+R potrzebne są nowe kadry z wysokimi, wyspecjalizowanymi kompetencjami. Takie kadry powstają na uczelniach, a tylko ich transfer do przedsiębiorstw może zapewnić rozwój i innowacyjność. Brak tu mechanizmu rozwoju zespołu, który będzie pracował nie tylko nad stworzeniem pomysłu, ale nad produkcją nowej technologii.</p>	<p>Kraków, jako ośrodek naukowy generujący kadry najwyższej jakości, zarówno nauki, jak i dla przemysłu, przykładą wielką wagę do rozwoju ścieżek kariery specjalistów, którzy opuszczają nasze uczelnie, ale tak-że bierze pod uwagę ograniczanie możliwości rozwoju, gdy firmy mają utrudnione drogi zatrudnienia kompetentnego personelu B+R.</p>	<p>W celu wzmocnienia powiązania kadr naukowych z sektorem przedsiębiorstw w ramach Programu wspierane będą międzynarodowe projekty doktoranckie o znaczeniu aplikacyjnym, tj. wspieranie internacjonalizacji studiów doktoranckich i podnoszenie poziomu szkół doktorskich w Polsce poprzez współpracę ze szkołami doktorskimi za granicą oraz z biznesem. Doświadczenia doktoratów wdrożeniowych pokazują, iż absolwenci tej ścieżki kształcenia zasilają zarówno szeregi kadry organizacji badawczych, jak i firm, a ich prace doktorskie są wdrażane w zatrudniających ich firmach. W FENG położony jest nacisk, aby prace B+R miały charakter aplikacyjny i wskazywały na możliwości komercyjnego wykorzystania osiągnięć naukowych, przewidziano również instrumenty wspierające komercjalizację wyników prac B+R powstających na uczelniach.</p>	wyjaśnienie
108.	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji	Uwaga ogólna	infrastruktura	<p>Poważna luka w poprzednim okresie występowała w braku możliwości wsparcia w jednym projekcie umożliwiającym organizacjom badawczym modernizację infrastruktury i rozwój kadr B+R pod kątem realizacji wspólnych projektów badawczo-rozwojowych z przedsiębiorstwami. Ograniczało to możliwości rozwojowe organizacji badawczych w zakresie komercjalizacji wyników ich badań, jak również przedsiębiorstw, które miały trudności ze znalezieniem partnerów dysponujących odpowiednim zapleczem</p>	<p>W związku z tym etap powstania prototypu, który jest kluczowy dla każdej innowacji, był praktycznie pozbawiony szans finansowania i realizacji.</p>	<p>W uwadze wskazano na faktycznie występujący w perspektywie finansowej 2014-2020 problem fragmentaryzacji wsparcia. Dotyczył on również wsparcia w zakresie rozwoju infrastruktury badawczej. Z uwagi na te doświadczenia, w ramach FENG planuje się, że wsparcie w zakresie utworzenia lub rozwoju infrastruktury badawczej będzie obowiązkowo uzupełniane o rozwój kompetencji kadry naukowej, badawczej w zakresie m.in. komercjalizacji wyników prac B+R, transferu technologii i zarządzania innowacjami.</p>	wyjaśnienie

				infrastrukturalnym i kadrowym do realizacji wspólnych przedsięwzięć			
109.	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji	Uwaga ogólna	technologiczności	<p>W projekcie jest mowa wyłącznie o mechanizmie wsparcia dla firm, potrzebujących przeszkolenia personelu, a pominięto wsparcie, poza infrastrukturalnym, dla instytucji badawczych. Powstaje tu luka, która może utrudnić realizację całego programu.</p> <p>Do 2. Priorytetu należałoby dodać mechanizm pozwalający zapewnić sektorowi nauki wsparcie dla przedsiębiorstw – nie tylko za pomocą sprzętu, ale też kadry.</p>	Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy musi polegać nie tylko na podnoszeniu kompetencji zespołów naukowych w zakresie transferu technologii i zarządzania innowacjami oraz mobilności kadr B+R, ale najpierw na tworzeniu kadry takich zespołów, co umożliwi jednocześnie prowadzenie badań i uczenie osób, które będą innowacje wdrażać.	Wsparcie tworzenia zespołów badawczych, zostało przewidziane w 2. priorytecie, głównie w części 7.1.2. Celem wsparcia jest wymiana doświadczeń, podnoszenie kompetencji dot. zarządzania zespołami, polityki personalnej stosowanie najlepszych światowych praktyk w zakresie identyfikowania programów i tematów badawczych, zarządzania pracami B+R, a także komercjalizacji wyników prac B+R. Program FENG ma na celu rozwijanie kompetencji zespołów badawczych; kompetencje osób wdrażających innowacje, rozumiane, jako kompetencje osób komercjalizujących swoje rozwiązania będzie wspierane w ramach działania: <i>Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych.</i>	wyjaśnienie
110.	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji	Uwaga ogólna	nauczanie biznesowe	<p>W projekcie są wymienione Ośrodki Innowacji, które mają się rozwijać kadrowo, ale stanowią one mają wsparcie pomocnicze i administracyjne (skierowane są do instytucji otoczenia biznesu), a nie tworzą kadry ściśle dedykowanych technologii.</p>	Rozwiązaniem byłoby włączenie do mechanizmu, jaki powstał dla Ośrodków Innowacji, także pionów naukowych uczelni wyższych i instytucji badawczych.	System wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. O akredytację będzie mógł wystąpić każdy podmiot spełniający jej kryteria bez względu na jego status podmiotowy. Z tego względu taki podmiot będzie musiał wykazać, że spełnia wskazane w regulaminie akredytacji kryteria dla danej funkcjonalności. Zgodnie z aktualnymi założeniami, ośrodki ubiegające się o akredytację funkcjonalności będą miały status non-for-profit i będą musiały przeznaczać zysk na konkretne cele statutowe. Jednocześnie w ramach II poziomu akredytacji uwzględnione będą konsorcja OI z obowiązkowym udziałem jednostki naukowej.	wyjaśnienie
111.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.	2.5. Dostęp do finansowania działalności B+R+I przedsiębiorstw	20	<p>Zasadne jest doprecyzowanie i podkreślenie potrzeby wsparcia dla dużych przedsiębiorstw w zakresie finansowania B+R+I ze środków FENG. Należy również podkreślić korzyści płynące z przyznawania wsparcia w formie dotacji dla dużych przedsiębiorstw, czego skuteczność można mierzyć w oparciu o efekty realizacji POIR 2014-2020.</p>	Należy przyjąć, że tak zaprojektowany zakres interwencji odpowiada w dużej mierze rozwiązaniu problemów i wyzwań, które dotyczą „młodych innowacyjnych spółek”, tj. brak dostępu do kapitału na rynku, mała wiarygodność na rynku finansowym, brak potencjału kadrowego itp. Wsparcie dużych przedsiębiorstw gwarantuje też możliwość uzyskania synergii działania w konsorcjach z MŚP, czy startupami.	Fragment, do którego odnosi się uwaga dotyczy części Programu 2.5 <i>Dostęp do finansowania działalności B+R+I przedsiębiorstw.</i> Opiera się on głównie na wynikach analizy ex-ante instrumentów finansowych. Ewaluacja wskazała na ograniczenia w dostępie do finansowania głównie MŚP, stąd zapisy Programu koncentrują się na tej grupie przedsiębiorców. W dalszej części Programu wskazano na potrzeby w zakresie wsparcia działalności innowacyjnej dużych przedsiębiorstw oraz ujęto duże przedsiębiorstwa w instrumentach I, jak i II osi priorytetowej.	niewzględniona

112.	PGNiG SA	2.5. Dostęp do finansowania działalności B+R+I przedsiębiorstw	20	Działania na rzecz młodych innowacyjnych spółek, zgodnie z diagnozą i rekomendacjami wynikającymi z analizy ex-ante instrumentów finansowych Programu mają być realizowane w dużym stopniu przez wykorzystanie zwrotnych form finansowania.	Wydaje się mało prawdopodobne aby jakkolwiek analiza wskazywała rekomendacje finansowania startupów w formie finansowania zwrotnego. Patrząc na doświadczenia krajów bardziej doświadczonych i rozwiniętych w tym zakresie jak USA i UK, model stosowany na rynkach międzynarodowych to wejście kapitałowe (fundusze vc, private equity) wraz nadzorem i wpływem na model biznesowy przedsięwzięcia. Finansowanie na zasadzie zwrotnym nie spełnia powyższego warunku i uniemożliwia elastyczne podejście do inwestycji o charakterze stricte innowacyjnych.	Użyty we wskazanym fragmencie FENG termin "zwrotne formy finansowania" obejmuje zarówno formy dłużne, jak i kapitałowe. W przypadku innowacyjnych, młodych spółek planowane jest wykorzystanie finansowania kapitałowego (zgodnie z rekomendacją zawartą w zgłoszonej uwadze, a także w analizie ex-ante instrumentów finansowych dla FENG).	uwzględniona
113.	PGNiG SA	4.5. Kompletność FENG z Programem Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji (FEST)	38	Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów całej gospodarki, oraz powiązań międzyregionalnych we wspieraniu projektów B+R. Natomiast w ramach FEST w ramach priorytetu horyzontalnego przewidziano wsparcie m.in. w zakresie kompetencji, którego efektem będzie podniesienie kompetencji wszystkich podmiotów mających krytyczne znaczenie dla procesu sprawiedliwej transformacji.	Zakres FENG wykracza poza pomoc ograniczoną do regionów wyselekcjonowanych w ramach FEST, tym samym proponuje się wskazywanie zakresu szerszego, w innym przypadku może to zostać błędnie zrozumiane.	W zapisie zostanie wprowadzona zmiana: "Proponowany zapis: Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów całej gospodarki, oraz powiązań międzyregionalnych we wspieraniu projektów B+R na terenie całego kraju. Natomiast w ramach FEST w ramach priorytetu horyzontalnego przewidziano wsparcie m.in. w zakresie kompetencji, którego efektem będzie podniesienie kompetencji wszystkich podmiotów mających krytyczne znaczenie dla procesu sprawiedliwej transformacji <u>w wyselekcjonowanych w ramach FEST regionach.</u> "	uwzględniona
114.	PGNiG Gazoprojekt S.A.	ogólna	46 i dalej	Opisane zostały trzy cele szczegółowe I, III i IV. A co z celem szczegółowym II? Czy autorzy celowo go pominieli? Czy jest to błąd o charakterze kolejności nazewnictwa celów. Dotyczy zarówno Priorytetu 1 i 2.	Proponuje się utrzymanie numeracji w kolejności.	Cele szczegółowe wskazane w projekcie FENG zostały sformułowane w rozporządzeniu dot. EFRR. W ramach FENG planowane jest uwzględnienie wybranych celów szczegółowych (I, III oraz IV), co wynika z ich adekwatności do celów Programu.	nieuwzględniona
115.	PGNiG SA	5.1. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (i)	48	Uzupełnieniem tych działań jest wsparcie infrastruktury badawczej, wdrożeń wyników prac B+R, wprowadzanie innowacji, umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw, ochrony własności intelektualnej i przemysłowej.	Proponuje się rozszerzenie zapisów o własność przemysłową z uwagi na fakt, iż Cel „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” ma charakter B+R dla przedsiębiorstw zasadne jest uwzględnienie ochrony patentowej, użytkowej, czy znaków towarowych określonej w konwencji paryskiej z 1883 pod pojęciem własności przemysłowej.	Pojęcie własności intelektualnej jest szerszym pojęciem i obejmuje wszelkie wytwory ludzkiego umysłu, w tym te regulowane prawem własności przemysłowej. W myśl konwencji o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, własność intelektualna oznacza prawa odnoszące się: 1) do dzieł literackich, artystycznych i naukowych; 2) do interpretacji artystów interpretatorów; 3) do wynalazków z każdej dziedziny techniki; 4) do odkryć naukowych; 5) do wzorów przemysłowych; 6) do znaków towarowych, nazw handlowych	uwzględniona

						<p>oraz oznaczeń handlowych; 7) do ochrony przed nieuczciwą konkurencją. Podkreślone składowe własności intelektualnej składają się jednocześnie na własność przemysłową, co pokazuje szerszy zakres pierwszego z tych pojęć. Dla celów doprecyzowania zakresu wsparcia uwaga zostanie jednak uwzględniona w następujący sposób: "(...) własności intelektualnej, w tym własności przemysłowej"</p>	
116.	PGNiG Technologie S.A.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	50 - 52	<p>a) umożliwienie w ramach programu FRNG ubiegania się o finansowanie realizacji modułów fakultatywnych w ramach odrębnych projektów, a nie tylko takich z obowiązkowym modułem B+R; b) zapewnienie możliwości powołania się na wyniki zrealizowanych prac B+R w celu ubiegania się o finansowanie modułów fakultatywnych; c) w przypadku utrzymania obowiązku realizacji modułu B+R zachowanie elastyczności procesu ubiegania się o wsparcie i finansowania działań projektowych, w tym: - określenie ogólnego zarysu budżetu; - możliwość definiowania wskaźników projektu w trakcie jego realizacji; - możliwość rezygnacji z części działań projektowych; - możliwość zmian w zakresie projektu.</p>	<p>Zgodnie z zapisami Programu FENG 2021-27, wnioskodawca może ubiegać się o wsparcie na moduły fakultatywne tylko w sytuacji gdy proponuje działania w ramach modułu: prace B+R lub infrastruktura B+R. W przypadku projektów o wysokim potencjale innowacyjnym i dużej niepewności badawczej bardzo trudno jest określić zakres niezbędnych działań dotyczących modułów fakultatywnych np. cyfryzacji linii technologicznej czy rozwoju kompetencji pracowników. Zależą one bowiem od wyników prac badawczych i ostatecznego kształtu nowego produktu / technologii, która powstanie w ramach badań. Jednocześnie, należy wspomnieć że program FENG adresuje środki finansowe na wsparcie innowacji, cyfryzacji, transformacji gospodarczej (...) oraz inwestycje w umiejętności. W związku z powyższym wkład przedsiębiorstw w osiągnięcie ww. celów może być realizowany w ramach różnorodnych projektów, także takich pozbawionych komponentu B+R.</p>	<p>a) Nieuwzględniona Priorytet, w którym zaproponowano modułowy charakter wsparcia, kierowany jest do przedsiębiorców podejmujących działalność badawczo-rozwojową. To one realizują główny cel Programu, jakim jest podniesienie innowacyjności poprzez wzrost wydatków na działalność badawczo-rozwojową. Wsparcie kierowane będzie do tych firm, które chcą podjąć ryzyko działalności badawczo-rozwojowej, by stworzyć im korzystne warunki do jej prowadzenia i rozwoju swojej działalności. Moduły fakultatywne służą tym samym do wsparcia modułów obowiązkowych. Tym firmom, które obawiają się podjęcia działalności B+R ze względu na kosztochłonny proces wdrożenia i tzw. dolinę śmierci, w którą wpadają firmy po realizacji projektu B+R, Program ma zapewnić wsparcie na wdrożenie wypracowanych innowacji. Wsparcie oferowane w całym cyklu tworzenia i wprowadzania na rynek innowacji ma zachęcić i ośmielić firmy do podjęcia działalności B+R. Intencją 1. Priorytetu jest, aby przedsiębiorstwa podejmujące działalność B+R były również aktywne w obszarze cyfryzacji i zielonej gospodarki. Zjawiskiem niepożądanym jest, aby realizacja prac B+R zahamowała działania przedsiębiorców w obszarach, tak kluczowych w obecnych realiach. Intencją jest, aby działalność przedsiębiorstw inwestujących w B+R była jak najbardziej cyfrowa i zielona. Moduły obowiązkowe stanowią o istocie 1. Priorytetu, który tak jak I oś POIR, jest dedykowany przedsiębiorcom podejmującym działalność B+R. Kompleksowy charakter 1. Priorytetu ma za zadanie zwiększyć zainteresowanie prowadzeniem prac B+R i pozytywnie wpłynąć na podejmowanie przez przedsiębiorców ryzyka prowadzenia prac nad innowacjami o charakterze przełomowym. b) Nieuwzględniona FENG ma na celu podniesienie wydatków na działalność badawczo-rozwojową, tym samym nie jest wystarczające powołanie się na</p>	częściowo uwzględniona

						<p>zrealizowane już prace B+R w celu skorzystania z modułów fakultatywnych. Istnieje możliwość otrzymania wsparcia na wdrożenie wyników prac B+R przeprowadzonych wcześniej, lecz w tym przypadku przedsiębiorca musi wskazać we wniosku nowy zakres prac B+R bądź inwestycję w infrastrukturę B+R.</p> <p>c) Częściowo uwzględniona W ramach 1.priorytetu przedsiębiorcy będą musieli dokonać analizy kosztów związanych z wdrożeniem wyników prac B+R czy kosztów związanych z realizacją pozostałych modułów fakultatywnych w momencie przygotowywania wniosku o dofinansowanie. Ocena wszystkich modułów wniosku odbywać się będzie jednocześnie, dlatego też wniosek musi zawierać konkretne koszty kwalifikowane oraz wskaźniki, by móc dokonać ich oceny. Mając na uwadze, iż na dany projekt kompleksowy obowiązywać będzie jedna umowa o dofinansowanie realizacja postulatów dotyczących określenia ogólnego zarysu budżetu, definiowanie wskaźników w trakcie realizacji projektu czy możliwość dokonywania zmian w projekcie jest ograniczona zasadami pomocy publicznej, jak również uniemożliwiłaby dokonanie oceny projektów.</p> <p>W trakcie realizacji projektu składającego się z kilku modułów, istnieje możliwość rezygnacji z realizacji poszczególnych modułów zarówno obligatoryjnych, jak i fakultatywnych. Rezygnacja z modułu obligatoryjnego jest możliwa, gdy dalsze badania przemysłowe i prace rozwojowe, albo prace rozwojowe nie doprowadzą do osiągnięcia zakładanych wyników. Rezygnacja z realizacji modułów fakultatywnych będzie możliwa przed przystąpieniem do ich realizacji.</p>	
117.	PGNiG SA	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	50	zapewnieniu usług w obszarze uzyskania i realizacji ochrony praw własności intelektualnej i przemysłowej.	Zgodnie z uwaga nr 3.	Sformułowanie zostanie poprawione uwzględniając ochronę praw własności przemysłowej.	uwzględniona
118.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	Cytat: „Możliwe jest wsparcie ukierunkowane na branże lub sektory, które mają istotny wpływ na rozwój gospodarki i które zostały zidentyfikowane w dokumentach strategicznych. Konkursy organizowane w 1 Priorytecie mogą mieć charakter ogólny lub mieć określony zakres	Zgodnie z szacunkami Komisji Europejskiej, transformacja energetyczna w Polsce może kosztować nawet 240 mld euro. Dlatego też w naszym przekonaniu wsparcie w ramach dostępnych instrumentów powinno mieć szczególnie na celu łagodzenie skutków transformacji oraz wysiłków związanych z jej przeprowadzaniem.	Transformacja energetyczna wspierana będzie głównie w ramach Programu FENIKS i RPO. W treści Programu wskazano na priorytetowe traktowanie kwestii związanych z zieloną transformacją. Przewidziano zarówno instrumenty skupione bezpośrednio na wsparciu projektów z obszaru tworzenia i implementacji zielonych technologii, niskoemisyjnych i wprowadzających GOZ, jak również horyzontalnie wprowadzone zostaną zasady dla każdego realizowanego projektu. W FENG przewidziano: możliwość włączenia do projektu	wyjaśnienie

				<p>tematyczny bądź być kierowane do określonej grupy podmiotów".</p> <p>W ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (Program na lata 2021-2027) zasadnym jest uwzględnienie preferencji dla wsparcia na wdrażanie przez przedsiębiorstwa działań na rzecz procesu transformacji energetycznej, adekwatnych do aktualnych wyzwań gospodarki w tym zakresie. W szczególności należy zwrócić uwagę na stworzenie warunków do znacznego ograniczenia stosowania paliw stanowiących źródło niskiej emisji i poprawy stanu środowiska naturalnego oraz stanowi wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej.</p>		<p>obok prac B+R, przedsięwzięcia dotyczącego zielonej transformacji przedsiębiorstwa.</p> <p>Planowane jest również obowiązkowe spełnianie zasady Do not significant harm oraz wykazanie pozytywnego wpływu na ochronę środowiska przez wszystkie projekty. Kwestie transformacji ekologicznej zarówno pod kątem tworzenia innowacyjnych rozwiązań, jak i wsparcia przedsiębiorców w ich stosowaniu są priorytetowo traktowane w ramach FENG.</p>	
119.	PGNiG SA	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	<p>W ramach tego modułu, Wnioskodawca może uzyskać finansowanie na wszystkie lub wybrane elementy procesu badawczego – od prac przedwdrożeniowych, badań przemysłowych, przez prace rozwojowe, w tym tworzenie demonstratora/prototypu, testowanie go (również z zaangażowaniem odbiorców ostatecznych).</p>	<p>Wnioskuje się o rozszerzenie prace przedwdrożeniowe np. ze względu na wyłączenie kwalifikowalności rzeczownika patentowego wykorzystywanego do badania czystości patentowej i będącego niezbędnym elementem przed rozpoczęciem prac o charakterze B+R. Wydaje się nielogiczne w strukturze dokumentu prace przedwdrożeniowe ujmować na poziomie modułu – wdrożenie innowacji.</p>	<p>Wsparcie w ramach prac przedwdrożeniowych może być udzielane w formie pomocy na usługi doradcze lub w formie pomocy de minimis. W ramach wskazanych przeznaczeń pomocy możliwe jest kwalifikowanie kosztów m.in. usług świadczonych przez konsultantów zewnętrznych (pomoc na doradztwo), a także doradztwa lub podobnych usług świadczonych wyłącznie w związku z wykonywaniem projektu i nabytych po cenach rynkowych (pomoc de minimis). W związku z powyższym możliwe jest uwzględnienie w kosztach projektu B+R wydatków związanych z usługami np. rzeczownika patentowego.</p> <p>Prace przedwdrożeniowe zostaną włączone do Modułu Prace B+R.</p>	uwzględniona
120.	PGNiG SA	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	61	<p>Konsorcjum realizujące dany plan będzie otrzymywało od podmiotu koordynującego udzielanie wsparcia w ramach tego instrumentu także mentoring związany z kwestiami zarządzania własnością intelektualną, komercjalizacją wyników prac B+R oraz budowania relacji z partnerami</p>	<p>Wnioskuje się o doprecyzowanie jakie podmioty mogą wchodzić w skład konsorcjum w ramach pkt. 7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy.</p>	<p>W Programie w sekcji 7.1.5. <i>Główne grupy docelowe i System instytucjonalny</i> przedstawiono, kto może być odbiorcą wsparcia w instrumentach realizowanych z celu (i) w 2. Priorytecie, w tym instrumentów 7.1.2. Na poziomie Programu nie jest przewidziane definiowanie typów beneficjentów dla każdego instrumentu, z uwagi na generalny i strategiczny charakter dokumentu. Wzór Programu wynika z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.</p>	niewzględniona

				biznesowymi, w tym potencjalnymi inwestorami.		Informacje dotyczące grup docelowych poszczególnych instrumentów zostaną zdefiniowane w dalszych dokumentach.	
121.	PGNiG Gazoprojekt S.A.	Priorytet 2, Cel Szczegółowy III	69	Podwójnie została napisana fraza „oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP”	Błąd edytorski.	Tekst FENG zostanie zmieniony.	uwzględniona
122.	PGNiG Gazoprojekt S.A.	Priorytet 2, Cel Szczegółowy III	69 , 74	Wsparcie w tytule dotyczy tylko MŚP: „wzmacnianie zrównoważonego wzrostu MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP” natomiast poniżej zostało napisane, że wsparcie dotyczy przedsiębiorstw (w rozumieniu wszystkich również dużych).	Wyraźnie należy sprecyzować czy wsparcie dotyczy tylko MŚP czy wszystkich przedsiębiorstw, w tym dużych. Proponujemy, aby w niniejszym priorytecie, celu III możliwe było również wsparcie dla dużych przedsiębiorstw.	Wsparcie, o którym mowa w ramach wskazanych części FENG, jest skierowane do MŚP. Informacja w tym zakresie zostanie uzupełniona w treści Programu tak, aby precyzyjnie wskazywał beneficjentów wsparcia. Jednocześnie możliwość włączenia przedsiębiorców spoza sektora MŚP, jak np. mid-caps, do celu szczegółowego (iii) zostanie omówiona z Komisją Europejską.	uwzględniona
123.	PGNiG Gazoprojekt S.A.	Ogólna	Przykłądowo 70 , 74	W opracowaniu powtarza się na przemian skrót MSP i MŚP.	Proponuje się ujednoczyć zapisy, właściwe jest MŚP. Dodatkowo sugeruje się dodać do wykazu skrótów.	W tekście FENG będzie stosowany skrót MŚP.	uwzględniona
124.	CZLiTT Politechnika Warszawska		65	Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów: • Organizacje badawcze w tym: uczelnie, instytuty badawcze, instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Łukasiewicz, instytuty PAN, międzynarodowe instytuty naukowe, podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły, [...] Propozycja zapisu: Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów: • Podmioty tworzące system	Wprowadzenie proponowanego zapisu pozwoli na utrzymanie spójności w nomenklaturze występującej w regulacjach dotyczących szkolnictwa wyższego w Polsce oraz zapewni równy dostęp do możliwości jakie daje FENG	Z uwagi na konieczność zapewnienia spójności z nomenklaturą rozporządzeń unijnych, stosuje się pojęcie "organizacja badawcza". O wsparcie może ubiegać się podmiot, który może nie być ujęty w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym, lecz spełniający przesłanki określone w rozporządzeniu GBER.	niewzględniona

				<p>szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z Art. 7. ust. 1. ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uczelnie; 2) federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki; 3) Polska Akademia Nauk; 4) instytuty naukowe PAN; 5) instytuty badawcze; 6) międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych ustaw działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 6a) Centrum Lukaszewicz; 6b) instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Lukaszewicz; 7) Polska Akademia Umiejętności; 8) inne podmioty prowadzące głównie działalność naukową <p>w</p> <p>sposób samodzielny i ciągły.</p>			
125.	CZLiTT Politechnika Warszawska		65	<p>Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów:</p> <p>[...]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zespoły badawcze • Indywidualni naukowcy <p>[...]</p> <p>Propozycja:</p> <p>Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów i osób:</p> <p>[...]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zespoły badawcze • Indywidualni naukowcy [...] 	<p>Wymienione grupy beneficjentów nie są „podmiotami”. FENG powinien precyzyjnie odnosić się do tych dwóch grup odbiorców - z dokumentu nie można wywnioskować nic nt. cech definicyjnych „zespołów badawczych” ani „indywidualnych naukowców”.</p> <p>Jednocześnie brakuje jasnej definicji czym jest zespół badawczy, czy jest to porozumienie niezależnych badaczy czy jest to komórka, którą definiuje statut jednostki naukowej (np. jako zakład).</p>	<p>Zapis zostanie poprawiony. Zespół badawczy to grono naukowców, którzy wspólnie realizować będą projekt badawczy w ramach danej organizacji badawczej.</p>	<p>częściowo uwzględniona</p>
126.	CZLiTT Politechnika Warszawska		13 3 i 13 4	<p>Instytucje badawcze</p> <p>Organizacja badawcza</p>	<p>Utrzymanie spójności w całości dokumentu - tylko w dwóch wskaźnikach używane jest pojęcie „instytucje” zamiast „organizacje badawcze”.</p> <p>Utrzymanie spójności z dokumentami UE np. Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (KOMUNIKAT</p>	<p>Odnosząc się do uwagi dot. pojęcia "instytucje" zastosowanego we wskaźniku RCO 07 określenie to zostało przyjęte zgodnie z nazewnictwem określonym na liście wskaźników zawartej w zał. I projektu ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE)</p>	<p>wyjaśnienie</p>

					<p>KOMISJI Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (2014/C 198/01))</p>	<p>2021/... w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności. W związku z koniecznością zapewnienia spójności danych w zakresie wszystkich interwencji realizowanych w ramach Polityki spójności, w tym wszystkich programów operacyjnych wdrażanych przez kraje UE w perspektywie finansowej 2021-2027, na obecnym etapie nie ma już możliwości dokonania wnioskowanej zmiany.</p> <p>Dodatkowo, w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, na podstawie doświadczeń z poprzedniego okresu finansowania, utworzony zostanie "Katalog definicji Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych na lata 2021-2027", który ma określać szczegółowe nazwy i definicje wszystkich wskaźników stosowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2021-2027. Zgodnie z obecnym brzmieniem nazwa wskaźnika RCO 07 określona w ww. dokumencie to "Instytucje badawcze uczestniczące we wspólnych projektach badawczych", natomiast jego definicja doprecyzowuje znaczenie wskaźnika, tj. określa, że "(...)Instytucje badawcze to organizacje, których głównym celem jest niezależne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych oraz rozpowszechnianie wyników tych działań w drodze nauczania, publikacji lub transferu wiedzy. Przykładami są uniwersytety lub instytuty badawcze, agencje transferu technologii, pośrednicy innowacyjni, zorientowane na badania lub wirtualne podmioty współpracy, które mogą być publiczne lub prywatne. (Rozporządzenie Komisji 651/2014)".</p>	
127.	CZLiTT Politechnika Warszawska		38	<p>Program FENG wspiera działania przedsiębiorców mające na celu rozwijanie i zdobywanie nowych umiejętności w szczególności w ramach kompleksowych projektów, gdzie rozwój kompetencji może być jednym z elementów projektu B+R. [...]</p> <p>Propozycja: Program FENG wspiera działania przedsiębiorców mające na celu rozwijanie i zdobywanie nowych umiejętności w szczególności w ramach</p>	<p>Rozwój kompetencji związanych z B+R jest kluczowym elementem związany z lepszym wykorzystaniem inwestycji infrastrukturalnych. Wydaje się także, że w większym stopniu należy podkreślić rolę uczelni w tym procesie. Rozwój kompetencji związanych z projektami B+R powinien być elementem obligatoryjnym. Ponadto, nie wskazano możliwego miejsca uczelni w tym procesie (lub przynajmniej CTT).</p>	<p>W Programie FENG wsparcie przedsiębiorców w zdobywaniu nowych umiejętności stanowi element fakultatywny, gdyż to od poziomu zaawansowania działalności B+R przedsiębiorstwa zależy, czy tego rodzaju wsparcie jest konieczne, czy też nie. W przypadku projektów kierowanych do sektora nauki, jak np. wsparcie publicznej infrastruktury B+R podnoszenie kompetencji będzie obligatoryjnym elementem projektu. W Programie przewidziano również wsparcie kompetencji CTT w ramach instrumentu <i>Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych</i></p>	niewzględniona

				kompleksowych projektów, gdzie rozwój kompetencji jest nieodzownym elementem projektu B+R. [...]			
128.	CZLiTT Politechnika Warszawska		38	W ramach FENG przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm. Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów w realizacji projektów B+R. Ponadto w FERS, w kontekście rozwoju kwalifikacji oraz kompetencji niezbędnych na rynku pracy, planuje się także dalsze rozwijanie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz wdrażanie systemowych rozwiązań wynikających ze Zintegrowanej Strategii Umiejętności	Na poziomie FENG należy jednoznacznie określić definicyjne cechy ośrodków innowacji oraz jednoznacznie włączyć w nie uczelniane ośrodki zajmujące się komercjalizacją.	System wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i i Technologii. O akredytację będzie mógł wystąpić każdy podmiot spełniający jej kryteria bez względu na jego status podmiotowy, a więc również uczelniane ośrodki zajmujące się komercjalizacją badań. Taki podmiot będzie musiał wykazać, że spełnia wskazane w regulaminie akredytacji kryteria dla danej funkcjonalności. Zgodnie z aktualnymi założeniami, ośrodki ubiegające się o akredytację funkcjonalności będą miały status non-for-profit i będą musiały przeznaczać zysk na konkretne cele statutowe. Jednocześnie w ramach II poziomu akredytacji uwzględnione będą konsorcja OI z obowiązkowym udziałem jednostki naukowej. Cechy definicyjne OI będą wynikały z regulaminu i kryteriów akredytacji.	niewzględniona
129.	CZLiTT Politechnika Warszawska	Moduł - Infrastruktura B+R W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę, która w powiązaniu z agendą	53	W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę lub zlecenie prac organizacji badawczej w ramach utworzonego konsorcjum na prowadzenie badań na infrastrukturze badawczej jednostki naukowej, które w powiązaniu z agendą badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów lub usług spójnych, w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji.	W celu zwiększenia efektywności i skuteczności projektów zalecane jest dodanie możliwości zlecenia części prac innym podmiotom posiadającym odpowiednią aparaturę oraz kompetencje do jej obsługi np. organizacjom badawczym.	Celem modułu Infrastruktura B+R jest wsparcie budowy lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach. Realizacja badań na tej infrastrukturze będzie wymaganym efektem działań objętych tym modułem, który będzie mógł być finansowany w ramach modułu B+R lub ze środków własnych przedsiębiorcy. Zlecenie realizacji agendy badawczej innym podmiotom na innej infrastrukturze jest niezgodne z powyższymi założeniami.	niewzględniona

		badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów lub usług spójnych, w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji					
130.	CZLiTT Politechnika Warszawska	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki i - finansowanie kosztów zakupu lub wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS.	61	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki - finansowanie kosztów zakupu wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS lub zlecenie wykonania prac badawczych podmiotowi posiadającemu adekwatną infrastrukturę badawczą.	W celu zwiększenia efektywności i skuteczności projektów zalecane jest dodanie możliwości zlecenia części prac innym podmiotom posiadającym odpowiednią aparaturę oraz kompetencje do jej obsługi np. organizacjom badawczym.	Celem modułu Infrastruktura B+R jest wsparcie budowy lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach. Realizacja badań na tej infrastrukturze będzie wymaganym efektem działań objętych tym modułem, który będzie mógł być finansowany w ramach modułu B+R lub ze środków własnych przedsiębiorcy. Zlecenie realizacji agendy badawczej innym podmiotom na innej infrastrukturze jest niezgodne z powyższymi założeniami.	niewzględzona

131.	CZLiTT Politechnika Warszawska	Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Lukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami. [...]	61	Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji tworzonych m.in. przez organizacje badawcze, organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Lukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami	Rozszerzenie katalogu potencjalnych beneficjentów zwiększa szansę na skuteczne (osiąganie zamierzonych celów) i efektywne (nakłady kosztów do rezultatów) osiągnięcie celów programu.	<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów.</p> <p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w</p>	nieuwzględniona
------	--------------------------------------	--	----	---	---	---	-----------------

					<p>sprawie wpisania 65 najwyżej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p><i>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</i></p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynieryjne (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgrmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia.</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach, których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych ▪ Programy SBŁ, w ramach, których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej), ▪ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach, którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. <p>Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami.</p> <p>Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy, w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki. Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
132.	CZLiTT Politechnika Warszawska	Obowiązkowo, integralną część tego typu projektów stanowi rozwój kompetencji kadry naukowej, badawczej w zakresie m.in. komercjalizacji wyników prac B+R, transferu technologii i zarządzania innowacjami. Realizacja	61	<p>Propozycja: Obowiązkowo, integralną część tego typu projektów stanowi rozwój kompetencji kadry naukowej, badawczej w zakresie m.in. komercjalizacji wyników prac B+R, transferu technologii i zarządzania innowacjami. Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego - od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/proof of principle” z wykorzystaniem infrastruktur wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby np. organizacji badawczych, ośrodków</p>	<p>Rozszerzenie katalogu potencjalnych beneficjentów zwiększa szansę na skuteczne (osiągnięcie zamierzonych celów) i efektywne (nakłady kosztów do rezultatów) osiągnięcie celów programu.</p> <p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów.</p> <p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p>	niewuzględniona

		<p>schematu będzie zapewniał a pełna obsługa procesu innowacyjnego - od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/pr oof of principle” z wykorzystaniem infrastruktur wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby Centrów Kompetencji.</p>	<p>innowacji, Centrów Kompetencji.</p>		<p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. <p>Kończącą ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p><i>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</i></p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów);</p> <p>nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów);</p> <p>nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów);</p> <p>nauki fizyczne i inżynieryjne (23 projekty);</p> <p>nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów)</p> <p>cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>wykwalfikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgrmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych ▪ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>(zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. <p>Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami.</p> <p>Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki. Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz,</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.	
133.	CZLIIT Politechnika Warszawska	Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego - od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby organizacyjnych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.	61	Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego - od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby organizacyjnych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.	Rozszerzenie katalogu potencjalnych beneficjentów zwiększa szansę na skuteczne (osiąganie zamierzonych celów) i efektywne (nakłady kosztów do rezultatów) osiągnięcie celów programu.	<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów.</p> <p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej</p>	niewuzględniona

					<p>arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendację w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p><i>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skringingowej dla Chemii Biologicznej.</i></p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych ▪ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej), ▪ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. <p>Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami.</p> <p>Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki. Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>		
134.	CZLiTT Politechnika Warszawska	Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych - wspieranie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności powstających w środowiskach	64	Propozycja: Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych - wspieranie: a) komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz b) działań nakierowanych na wzmocnienie transferu technologii poprzez inkubację, akcelerację, wsparcie powstawania spółek odpyskowych tworzonych przez naukowców, z wykorzystaniem infrastruktury i zasobów ludzkich centrów transferów	Oryginalny fragment nie jest zrozumiały i możliwy do interpretacji na różny sposób. Zapis uproszczono.	Fragment Programu zostanie przeformułowany, w celu nadania mu jaśniejszego brzmienia.	uwzględniona

		<p>u naukowym oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców, z wykorzystaniem infrastruktury i zasobów ludzkich centrów transferów technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowisku naukowym.</p> <p>Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych spółek zakładanych przez naukowców oraz zwiększać podaż spółek, które mogą być atrakcyjnym</p>	<p>technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowisku naukowym. Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych spółek zakładanych przez naukowców oraz zwiększać podaż spółek, które mogą być atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC</p>			
--	--	---	--	--	--	--

		przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC.					
135.	CZliTT Politechnika Warszawska	<p>•wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym podmiotów, które obejmuje w szczególności: wzmocnienie zasobów ludzkich i infrastrukturalnych, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciująco-usługowych, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach zrzeszających IOB), umiędzynarodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane podmioty dla przedsiębiorców w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji);</p>	82	<p>Propozycja: •wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym lub regionalnym podmiotów, które obejmuje w szczególności: wzmocnienie kapitału ludzkiego i infrastrukturalnego, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciująco-usługowych, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach zrzeszających IOB), umiędzynarodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane podmioty dla przedsiębiorców w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji);</p>	<p>Program FENG powinien znosić proceduralne progi dostępu do możliwości finansowania świadczenia usług, w przypadku funkcjonowania regionalnych systemów akredytacyjnych będących odpowiednikami planowanego systemu centralnego nie ma uzasadnienia wymogu posiadania przez dany ośrodek dwóch akredytacji.</p>	<p>Dla zapewnienia jednolitego standardu usług, system wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Jednocześnie nie ma przeciwwskazań, aby regiony prowadziły stosowane do tej pory systemy akredytacji. Ponadto w ramach centralnego systemu akredytacji uwzględniony zostanie udział przedstawicieli regionów w opiniowaniu podmiotów zgłoszonych do akredytacji.</p>	nieuwzględniona

		<p>m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), sieciowanie, standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane podmioty dla przedsiębiorców w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji);</p>					
136.	CZLiTT Politechnika Warszawska	Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich	82	<p>Propozycja: Punkt ten powinien być wstępem do pkt. 7.3.3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji.</p>	Fragment odnosi się zarówno do I i II poziomu akredytacji.	Przytoczony fragment odnosi się do celów obu wyżej wymienionych w tekście programu poziomów akredytacji.	niewzględzona

		<p>kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>					
137.	CZliTT Politechnika Warszawska	Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu	83	Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia	Projekty powinny wpisywać się zarówno w inteligentne specjalizacje na poziomie kraju jak i regionu.	FENG, jako program ogólnokrajowy wspiera rozwój KIS. W programie zachowany jest nacisk na powiązanie tematyczne projektów z KIS z wyłączeniem instrumentów finansowych i partnerstw międzynarodowych oraz innych instrumentów będących narzędziami procesu	niewzględniona

		<p>budowanie i wzmocnienie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS oraz RIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>	<p>wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS oraz RIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>		<p>przedsiębiorczego odkrywania umożliwiającego finansowanie obszarów, które mogą się stać potencjalnymi specjalizacjami. Relacja z RIS zostanie poddana analizie w ramach prac nad systemem akredytacji i systemem wdrażania instrumentu skierowanego na wsparcie OI.</p>	
--	--	---	--	--	--	--

138.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt 7.1.5.	65	Podmioty zajmujące się transferem technologii, w tym centra transferu technologii, parki naukowo-technologiczne, parki technologiczne.		Wsparcie kierowane będzie do podmiotów zajmujących się transferem technologii. Jeśli park technologiczny realizuje zadania związane z transferem technologii nie będzie wykluczony z możliwości ubiegania się o wsparcie. Wskazane instytucje tj., CTT czy parki naukowo-technologiczne są przykładem, nie stanowią listy zamkniętej.	wyjaśnienie
139.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt 8.1.	91	W zakresie działań informacyjno-promocyjnych: - przedsiębiorcy (MŚP i duże przedsiębiorstwa).		W opisie grup docelowych w obszarze informacji i promocji wskazano ogół przedsiębiorstw, bez precyzowania poszczególnych sektorów (mikro, msp, duże). Odbiorcami działań informacyjno-promocyjnych będą również duże przedsiębiorstwa.	niewzględzona
140.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt 6.2.	55	Wsparcie udzielane jest przez...: - Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB) - należy wypracować definicję, która nie będzie ograniczała dużych przedsiębiorstw w pozyskiwaniu dofinansowania		Pierwszy priorytet realizowany będzie w formule konkursowej, gdzie wsparcie będzie udzielane przez Instytucje Pośredniczące: PARP oraz NCBR. Nie jest planowane włączanie innych instytucji w system instytucjonalny, stąd też wpisanie generalnego sformułowania "Instytucje Otoczenia Biznesu" nie ma uzasadnienia. Definicja dużego przedsiębiorcy znajduje się w rozporządzeniu GBER, które wskazuje na warunki wsparcia dużych przedsiębiorstw. W obecnej perspektywie warunki wsparcia dużych przedsiębiorców zostały również określone w rozporządzeniu dot. EFRR w art. 5. MFIPR nie planuje wprowadzania dodatkowych warunków, poza tymi, które wynikają z regulacji prawnych.	niewzględzona
141.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt 6.1. MODUŁ B+R	52	Dopisać prace początkowe/podstawowe oraz umieścić informacje znajdujące się na str. 19 : innowacyjne spółki na wczesnych etapach rozwoju, tj. star-upy (spółki na etapie prac nad opracowaniem innowacyjnego produktu/usługi oraz założeń modelu biznesowego).		Uwaga niewzględzona w zakresie propozycji uzupełnienia opisu wsparcia w module B+R o wspieranie prac początkowych / podstawowych. Zaproponowane sformułowania można utożsamić z badaniami podstawowymi, które co do zasady nie podlegają wsparciu ze środków polityki spójności. Wsparcie na rzecz realizacji badań podstawowych realizowane jest ze środków budżetu państwa (w ramach działalności NCN) oraz środków ramowych programów badawczych UE (Horyzont 2020, Horyzont Europa). W zakresie propozycji uzupełnienia informacji o grupach docelowych wsparcia o innowacyjne spółki na wczesnych etapach rozwoju (start-upy), uwaga pozostaje niewzględzona, ponieważ taka grupa przedsiębiorstw zawiera się w opisie wskazującym, że dofinansowanie mogą otrzymać MŚP.	
142.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt. 4.1	33	Wsparcie publicznej infrastruktury B+R w FENG		MFIPR nie jest odpowiedzialne za nabór do Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej. Jest to	niewzględzona

				obejmie wyłącznie projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury. Warto aby nasz Park był wpisany na taką mapę aby tego nie ominąć.		konkurs organizowany przez MEiN. Projekty, które zostaną wyselekcjonowane przez MEiN będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach FENG. Aby znaleźć się na PMiB, należy spełnić warunki określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w Rozporządzeniu w sprawie wpisywania infrastruktury na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej oraz sposobu jej przeglądu.	
143.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt. 6.1	51	Odbiorcami wsparcia są:..... Usunięcie bariery statusowej, ograniczające Parki Technologiczne będące dużym przedsiębiorcom w realizacji projektów finansowanych ze środków UE z niskim poziomem dofinansowania		W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG. Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicje.	wyjaśnienie
144.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt. 6.1 moduł B+R	52	Warto może wpisać plany dotowania prac podstawowych młodych przedsiębiorców będących na rynku 0-3 lat, na początku swojej drogi badawczo-biznesowej.		O wsparcie w ramach 1. priorytetu FENG będą mogły ubiegać się przedsiębiorstwa bez względu na okres czasu, przez jaki funkcjonują. Wsparcie w ramach FENG będzie, zatem dostępne dla nowych przedsiębiorstw. Prace podstawowe, rozumiane, jako badania podstawowe, co do zasady nie mogą być finansowane z EFRR.	wyjaśnienie

145.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt.6.2	55	Dopisać do zdania Parki technologiczne: Odbiorcami wsparcia w ramach 1 Priorytetu są przedsiębiorcy (MŚP oraz duże przedsiębiorstwa, w tym small mid-caps) oraz konsorcja z udziałem przedsiębiorstw oraz innych podmiotów, np. organizacji badawczych czy parków technologicznych.		W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG. Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicje.	niewzględzona
146.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt 7.1.2.	60	uwzględnić należałoby IOB w tym parki technologiczne jako ekosystem który łączy biznes z nauką.		Instrumenty przedstawione w części 7.1.2 dotyczą realizacji prac badawczo-rozwojowych przez organizacje badawcze. Dedykowane są podmiotom, które prowadzą działalność badawczą bezpośrednio, przez personel przez niego zatrudniony. Nie jest przewidziane, aby wsparcie udzielane było parkom technologicznym, jeśli prace badawcze prowadzone będą przez podmioty funkcjonujące w ramach parku technologicznego. Jeśli park technologiczny spełni definicję organizacji badawczej określoną w Rozporządzeniu GBER art. 2 pkt. 83., będzie mógł ubiegać się o dofinansowanie.	niewzględzona
147.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt. 7.1.5.	65	dopisać można też Parki technologiczne jako grupę docelową		W części 7.1.5 Główne grupy docelowe wskazano na <i>Podmioty zajmujące się transferem technologii, w tym centra transferu technologii, parki naukowo-technologiczne</i> . Jeśli	niewzględzona

						park technologiczny jest podmiotem, który zajmuje się transferem technologii będzie mógł ubiegać się o dofinansowanie, gdyż zgodnie z treścią ww. punktu, katalog podmiotów nie jest katalogiem zamkniętym. Analogicznie, jeśli park technologiczny spełni definicję organizacji badawczej zawartej w rozporządzeniu GBER, będzie mógł ubiegać się o wsparcie.	
148.	Wrocławski Park Technologiczny	pkt.7.3.4	83	wypisałabym także od myślnika : parków technologicznych.		We wskazanym fragmencie programu odniesiono się do szerokiej grupy ośrodków innowacji. Nie ma uzasadnienia wskazywania listy podmiotów mogących wchodzić w ich skład na poziomie FENG.	nieuwzględniona
149.	Biotts			Zakup i rozwój infrastruktury B+R+I. Możliwość sfinansowania aparatury i infrastruktury B+R na zasadach zakupu lub przyspieszonej amortyzacji, aktualnie dostęp do wysokospecjalistycznej aparatury i infrastruktury badawczej stanowi duże ograniczenie dla start upów, które rozwijają swoje produkty i technologie na wczesnym TRL. Dostęp do specjalistycznej aparatury jest kluczowy do prowadzenia prac badawczych, jak i skalowania technologii (ze skali laboratoryjnej do produkcyjnej).		W ramach modułu Infrastruktura B+R przewidywane jest wsparcie na zakup infrastruktury badawczej przez przedsiębiorstwa pod warunkiem realizacji na tej infrastrukturze agencji badawczej służącej wdrażaniu nowych produktów. W ramach modułu B+R planuje się umożliwienie finansowania odpisów amortyzacyjnych dotyczących wykorzystania infrastruktury na potrzeby projektu. Jednocześnie nie będzie możliwości wykorzystania obu opcji jednocześnie, tj. w odniesieniu do tej samej agencji badawczej, w związku z zakazem podwójnego finansowania tych samych kosztów w projekcie. W celu poszerzenia dostępu przedsiębiorcom, w tym start-upom, do profesjonalnej infrastruktury badawczej w ramach FENG planowane jest dofinansowanie infrastruktury publicznej, która ma być udostępniana przedsiębiorcom - str. 61 <i>Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonych do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki.</i>	wyjaśnienie
150.	Biotts			Kwalifikowanie jako koszty bezpośrednie wynagrodzenia Kierownika B+R.		Koszty kierownika B+R czy innych pracowników zarządzających bezpośrednio pracami B+R powinny stanowić wydatki kwalifikowalne. Jednakże zwracamy uwagę, że w FENG przewiduje się rozliczanie kosztów pośrednich stawką ryczałtową. W ramach kosztów pośrednich mogą być rozliczane szeroko pojęte koszty zarządzania projektem tj. kierownika i koordynatora projektu zaangażowanego w zarządzanie, koszty zarządu tj. wynagrodzenie osób uprawnionych do reprezentowania jednostki. W związku z powyższym ww. koszty zarządzania muszą być prawidłowo określone i doprecyzowane celem uniknięcia podwójnego finansowania wydatków.	wyjaśnienie

151.	Biotts			Możliwość finansowania rozwoju kompetencji kadry B+R w zakresie zarządzania wiedzą, kadra B+R, rozwojem produktów i technologii.		Wsparcie udzielane w module Kompetencje umożliwia doskonalenie kompetencji pracowników i osób zarządzających (związanymi z pracami B+R) - nie wyklucza ono wsparcia w zakresie zarządzania wiedzą, rozwoju produktu i technologii.	wyjaśnienie
152.	Biotts			Duży nacisk powinien zostać położony na współpracę z doradcami (strategie wejścia na rynki, budowanie strategii rozwoju produktu, skalowania technologii i produkcji).		Doradztwo to etap poprzedzający działania inwestycyjne. Dopiero na podstawie zrealizowanej usługi doradztwa przedsiębiorstwa mogą określić, jakie działania są w stanie podjąć. Uwzględnienie szerokokorozumianego doradztwa w ramach 1. priorytetu może skutkować brakiem możliwości określenia wydatków inwestycyjnych w ramach danego wniosku o dofinansowanie. Z tego też powodu doradztwo zostało zaakcentowane w 2. priorytecie, w którym przedsiębiorcy będą mogli odpowiednio przygotować się do planowanych zmian w zakresie internacjonalizacji, transformacji cyfrowej (DIH) i zielonej (GIH), uzyskają szerokie wsparcie w ramach akredytowanych ośrodków innowacyjności, czy wsparcie mentorów w ramach programów akceleracyjnych.	wyjaśnienie
153.	Biotts			Uszczegółowienie obszarów KIS/RIS o innowacyjne systemy transportu substancji czynnych.		Krajowa Inteligentna Specjalizacja to dokument o charakterze strategicznym. Jego autorem jest Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Obszary wskazane, jako KIS zostały wyłonione w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania realizowanego przez MRPiT, tym samym IZ nie ma możliwości uszczegółowienia ww. dokumentu. Tym samym Program FENG nie określa obszarów KIS, lecz kieruje wsparcie w FENG skierowane na obszary określone w KIS.	nieuwzględniona
154.	Uniwersytet Opolski	w ramach priorytetu 1	51	- „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 51 „...Wsparcie kierowane jest na obszary określone jako krajowe inteligentne specjalizacje oraz uzupełniająco na wyłaniające się specjalizacje wynikające z procesu przedsiębiorczego odkrywania, będącego		Skierowanie środków celu (i) w ramach CP 1 na projekty, które dotyczą KIS wynika ze stanowiska Komisji Europejskiej. Jest to kontynuacja podejścia funkcjonującego również w perspektywie 2014-2020, które wskazywało na konieczność kierowania środków na obszary, które są specjalizacją danego kraju. Za proces weryfikacji i modyfikacji KIS odpowiedzialne jest Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Wszelkie informacje są dostępne na stronie https://smart.gov.pl/pl/co-to-jest-inteligentna-specjalizacja/jak-wylniane-sa-inteligentne-specjalizacje .	nieuwzględniona

				<p>częścią procesu monitorowania Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS)...”: wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia przedsiębiorców, w tym MŚP, których działalność badawczo-rozwojowa nie wpisuje się w aktualne Krajowe Inteligentne Specjalizacje, a ma duży potencjał innowacyjny. Zapis ten naszym zdaniem będzie powodował nierówności w rozwoju innowacyjnym przedsiębiorstw. Drugą kwestią, którą chcielibyśmy poruszyć dotyczy aktualizacji Krajowej Inteligentnej Specjalizacji. Kto będzie uczestniczył w procesie weryfikacji i modyfikacji KIS?</p>		
155.	Uniwersytet Opolski	w ramach priorytetu 1	52	<p>- „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”? wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 52 „...W przypadku realizacji projektów przez konsorcja (również z organizacją badawczą lub instytucją otoczenia biznesu), obligatoryjnym warunkiem jest, aby w jego skład wchodziło przedsiębiorstwo, jako lider konsorcjum...”: wyżej wymieniony zapis wskazuje, że projekty mogą być realizowane przez konsorcja, w tym przedsiębiorcy z organizacją badawczą ale nie jest to warunek obligatoryjny. Jakie zatem będą w praktyce zachęty do nawiązywania współpracy sektora biznesu</p>	<p>W ramach FENG zaplanowano różne rozwiązania wspierające współpracę biznesu z sektorem nauki. Jednym z nich jest możliwość realizacji wspólnych projektów w ramach 1. priorytetu. Propozycja, zgodnie, z którą rolę lidera konsorcjum ma pełnić obligatoryjnie przedsiębiorstwo, ma na celu zmobilizowanie firm do prowadzenia oraz koordynacji prac B+R, dzięki czemu uzyskają one (lub podwyższą) kompetencje w tym zakresie. Współpraca z organizacjami badawczymi może przyczynić się do wzrostu kompetencji po stronie przedsiębiorstw, a także przynieść korzyści organizacjom badawczym, które będą mogły uzyskać wiedzę o oczekiwaniach firm, aktualnych trendach występujących w różnych branżach, itp.</p>	wyjaśnienie

				z sektorem nauki i realizacji projektów przez konsorcja z udziałem uczelni?			
156.	Uniwersytet Opolski	w ramach priorytetu 2	61	<p>„cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagi do zapisu ze str. 61</p> <p>”...Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki ze wskazaniem organizacji badawczych znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami ...”:</p> <p>wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia infrastruktury organizacji badawczych o mniejszym potencjale badawczym niż wymieniona np. Sieć Badawcza Łukasiewicz.</p>		<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwi rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów.</p> <p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej</p>	niewzględniona

					<p>arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendację w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu, do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p><i>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skringingowej dla Chemii Biologicznej.</i></p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą, jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia.</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach, których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych ▪ Programy SBŁ, w ramach, których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej), ▪ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach, którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. <p>Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami.</p> <p>Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy, w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki. Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
157.	Uniwersytet Opolski	w ramach priorytetu 2	64	<p>„cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagi do zapisu ze str. 64 „... Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych..”: jakie będą w praktyce działania zmierzające do wspierania komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności powstających w środowisku naukowym</p>	<p>W ramach wskazanych działań planowane są m. in. działania mające na celu rozwój kompetencji centrów transferu technologii oraz spółek celowych i wsparcie ich działalności związanej z komercjalizacją; zindywidualizowane wsparcie najlepszych rozwiązań w obszarze wysokich technologii powstających na uczelniach celem ich komercjalizacji; programy rozwojowe i akceleracyjne skierowane do start-upów, w tym spółek odpryskowych (np. wspierające testowanie i dopracowanie produktów i usług, nawiązywanie współpracy z pierwszymi klientami, ułatwiający współpracę z korporacjami etc.).</p>	wyjaśnienie

				oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców.			
158.	Metropolia GZM	Priorytet 1 i 2 - wskaźniki	13 4 i 14 3	Wskaźnik: Naukowcy pracujący we wspieranych ośrodkach badawczych s. 134 – Priorytet 1, s. 143 – Priorytet 2 W zakresie ww. wskaźnika należałoby wziąć pod uwagę realia współpracy MŚP ze światem nauki – we wskaźniku sugerowane jest zatrudnianie naukowca na umowę o pracę (EPC), podczas gdy dotychczasowe doświadczenia wskazują niechęć naukowców do wiązania się umową o pracę z przedsiębiorcami, w szczególności startującymi w B+R czy też małymi czy micro.	W zdecydowanej większości preferowana jest współpraca na zasadach B2B lub też umowy zlecenia z indywidualnymi naukowcami. Biurokratyzacja polskich uczelni powoduje, że rzadko dochodzi do typowego oddelegowania pracowników naukowych do MŚP, natomiast zatrudnienie ich na stałe w instytutach badawczych czy na uczelniach powoduje, że oni niechętnie rezygnują z etatu we wskazanych instytucjach na zatrudnienie w przedsiębiorstwach – jest to kwestia zależna nie tylko od charakteru zatrudnienia (placówka publiczna, inne przywileje i charakter pracy), ale również z powodu strachu przed niepowodzeniem B+R w danej dziedzinie u danego przedsiębiorcy, spodziewanego czasu zatrudnienia, a także zawężenia działalności do jednej firmy (w instytutach czy na uczelniach horyzonty są zdecydowanie większe). W związku z tym sugeruje się inne sformułowanie jednostki miary, aby we wskaźniku możliwe było wykazanie nie tylko umów współpracy B2B: uczelnia/instytut badawczy – firma, ale w szczególności umów zlecenie z poszczególnymi naukowcami oraz zagwarantowanie możliwości wyboru konkretnego podmiotu lub osoby bez prowadzenia zapytania ofertowego czy upublicznienia zamówienia (rozliczenie np. metodami uproszczonymi – stawki ogólnie określone w programie/danym konkursie).	Zgodnie z definicją wskaźnika określoną w zał. I projektu ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/... w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności wskaźnik ten ma pokazać liczbę naukowców korzystających bezpośrednio, w swojej działalności, z zaplecza organizacji badawczych lub ich sprzętu, na który przyznawane jest wsparcie. Nie odnosi się on, zatem do zatrudniania naukowców w ramach umów o pracę z przedsiębiorcami, a dotyczy projektów realizowanych przez organizacje badawcze, w których w związku z realizacją projektu powstaną nowe miejsca pracy.	nieuwzględniona
159.	Związek Banków Polskich			1. Środowisko bankowe generalnie pozytywnie ocenia przedstawiony do konsultacji projekt program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027. Z natury rzeczy jest to co prawda dokument bardzo ogólny na tym etapie budowy systemu wdrażania nowych funduszy i środków wsparcia Polityki Spójności, ale zawiera kluczowe kierunki i definiuje komplet form interwencji publicznej, także z udziałem rynku prywatnego. W większości są one zgodne z rekomendowanymi kierunkami sektora bankowego, stąd sektor bankowy wyraża nadzieję, że faktycznie zaistnieją.		Szczegółowe informacje dotyczące zasad realizacji poszczególnych instrumentów zostanie przedstawiony w dokumentacji konkursowej.	wyjaśnienie

160.	Związek Banków Polskich		<p>2. Sektor bankowy pozytywnie ocenia uwzględnienie postulatów Banków dot. ujednoczenia i uproszczenia procedur i wymagań. Do projektów bez ryzyka należy ograniczyć się do instrumentów finansowych, a projekty z ryzykiem wesprzeć dotacjami mitygującymi ryzyko. Dotyczy to zwłaszcza projektów badawczych i rozwojowych, w których konieczna jest wyższa pomoc bezzwrotna, nawet przy niepowodzeniu zadań. Proponuje się obejmować projekty całościowo, od badań poprzez wdrożenia i wejście na rynki. Nie należy ograniczać się do wspierania jedynie części projektów z zobowiązaniem beneficjentów do działania samodzielnie na pozostałych etapach rozwoju projektu.</p>		<p>Projekt FENG odzwierciedla wskazane założenia. Zarówno w ramach podziału na IF oraz dotacje, jak i kompleksowego podejścia do wspierania projektów w zakresie B+R+I.</p>	wyjaśnienie
161.	Związek Banków Polskich		<p>3. Środowisko bankowe zwraca uwagę na konieczność szerszego zastosowania instrumentów finansowych i udziału banków w obszarach umożliwiających beneficjentom korzystanie z takiej formy interwencji publicznej. Banki jako partnerzy zarówno środowisk gospodarczych jak i regulatora publicznego zwracają uwagę na doświadczenie i posiadany potencjał do udziału w obsłudze procesów absorpcyjnych. Banki już dzisiaj obsługują rozliczeniowo każdy projekt „unijny”, a finansują co trzeci projekt polskich beneficjentów. Banki udzielają także cennego wsparcia informacyjnego i doradczego beneficjentom.</p>		<p>Proponowany tekst POIR nie wymaga uzupełnienia w tym zakresie, niemniej IZ podziela opinię, że banki komercyjne i spółdzielcze odgrywają bardzo ważną rolę we wdrażaniu instrumentów finansowych (np., jako pośrednicy finansowi przy wdrażaniu instrumentów finansowych) czy poprzez dostarczanie różnym podmiotom środków na niezbędne współfinansowanie prywatne).</p>	uwzględniona

				Beneficjentami- klientami banków są przede wszystkim mikro, mali i średni przedsiębiorcy, JST oraz rolnicy.			
162.	Związek Banków Polskich			<p>Sektor bankowy (banki i ZBP) uczestniczy także w systemie bezpieczeństwa środków publicznych Polityki Spójności. Od 2018 r. przy ZBP funkcjonuje specjalny Zespół ds. wymiany informacji w celu przeciwdziałania wyłudzeniom środków UE, który został powołany przez Związek Banków Polskich na wniosek Ministra Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej), w związku z powstaniem zagrożenia związanego z próbami wyłudzeń środków publicznych za pomocą aplikacji kredytowych. Do prac w Zespole sektor bankowy skierował ponad 70 osób. W efekcie wspólnych działań autoryzowane instytucje publiczne skierowały do banków kilkaset zapytań weryfikujących w wyniku których szacuje się że zapobiegnięto wyłudzeniu ponad 100 mln złotych. Polska jest liderem w wykorzystaniu unijnych funduszy. Do marca 2021 r., w ramach samej tylko Polityki Spójności, podpisano z beneficjentami ponad 88 tys. umów o dofinansowanie, z których spora część współfinansowana jest kredytem bankowym. W poprzedniej perspektywie finansowej banki współfinansowały tu projekty o wartości prawie 150 mld złotych.</p>		<p>Proponowany tekst POIR nie wymaga uzupełnienia w tym zakresie, niemniej IZ podziela opinię, że banki komercyjne i spółdzielcze odgrywają bardzo ważną rolę we wdrażaniu instrumentów finansowych (np., jako pośrednicy finansowi przy wdrażaniu instrumentów finansowych) czy poprzez dostarczanie różnym podmiotom środków na niezbędne współfinansowanie prywatne).</p>	uwzględniona

163.	Związek Banków Polskich		<p>5. Banki dostrzegają znaczącą i pozytywną rolę Banku Gospodarstwa Krajowego w systemie zarządzania instrumentami zwrotnymi, na bazie doświadczeń i dobrych praktyk perspektywy 2014-2020. Rola ta powinna być kontynuowana. Szczególnie pozytywnie odnotowywane są zaangażowanie i jakość współpracy z BGK w zakresie gwarancji portfelowych oraz kredytu technologicznego. Banki podkreślają w ocenie BGK jako partnera - wagę kompetencji i wiedzy o uwarunkowaniach prawnych, ekonomicznych i operacyjnych sektora bankowego, jakie umożliwiają zapewnienie wysokiej jakości, bezpieczeństwa i terminowości współpracy. Jako pozytyw podawane jest np. skupianie się na potrzebach klienta i unikanie zbędnej biurokracji w realizacji celów publicznych, czy prób przeliczenia całej odpowiedzialności za wdrożenie na partnerów prywatnych.</p>		<p>IZ podziela opinię nt. pozytywnej roli BGK we wdrażaniu funduszy UE. Planujemy, że również w FENG BGK będzie odgrywać istotną rolę (np. przy wdrażaniu IF czy kredytu na innowacje technologiczne).</p>	uwzględniona
164.	Związek Banków Polskich		<p>6. Sektor bankowy proponuje uszczegółowienie zapisów programu FENG w zakresie form wsparcia finansowego takich jak kredyty, gwarancje, poręczenia i pożyczki i wskazaniem puli środków na nie przeznaczonych.</p>		<p>Zapisy programu siłą rzeczy mają charakter ramowy, również ze względu na długą perspektywę realizacji programu i konieczność zachowania niezbędnej elastyczności. Uszczegółowienie zakresu wsparcia zawarte będzie w innych dokumentach programowych oraz w strategiach dot. instrumentów finansowych.</p>	uwzględniona
165.	Związek Banków Polskich		<p>7. Sektor bankowy proponuje również ograniczenie i wystandardyzowanie w ramach FENG 2021-2027 liczby instrumentów wsparcia (ograniczenie rozproszenia i rozdrobnienia</p>		<p>IZ podziela opinię dotyczącą zasadności ograniczenia "rozproszenia i rozdrobnienia programów i instrumentów wsparcia". FENG odzwierciedla założenie przejścia od rozdrobnionych instrumentów dotyczących wąskich obszarów wsparcia, po instrumenty kompleksowe, odzwierciedlające logikę procesu realizacji projektu B+R+I, jednocześnie</p>	uwzględniona

			<p>programów i instrumentów wsparcia na liczne regionalne inicjatywy na rzecz skonsolidowania tego wsparcia w ramach kilku ogólnopolskich powszechnych programów/instrumentów, które cechowałyby się min. dużą rozpoznawalnością wśród przedsiębiorstw co tym samym zwiększyłoby ich potencjał w zakresie dostarczania realnego wsparcia do przedsiębiorstw) a także stosowanie podobnych zasad i wytycznych oraz ich uproszczenie w celu zwiększenia efektywności wykorzystania środków. Zasadna będzie kontynuacja tych instrumentów wsparcia finansowego, które cieszą się największym zainteresowaniem przedsiębiorców i są skutecznie wdrażane w ramach perspektywy 2014-2020, takich jak kredyt technologiczny, gwarancje Biznesmax, gwarancje de minimis, gwarancje płynnościowe. Sektor bankowy pozytywnie również ocenia kierunki zmian w tych programach.</p>		<p>zachowując możliwość szerokiego finansowania zadań w ramach tego procesu. Równocześnie przewiduje kontynuację wymienionych instrumentów, które cieszyły się powodzeniem wśród firm.</p> <p>Podział wsparcia między FENG i programy regionalne będzie wynikiem uzgodnień z instytucjami zarządzającymi programy regionalnymi i określonymi w tzw. linii demarkacyjnej.</p>	
166.	Związek Banków Polskich		<p>8. Sektor bankowy pozytywnie ocenia uwzględnienie wśród beneficjentów programów wspierających wdrożenia innowacji i rozwój firm z segmentu Midcaps/Small midcaps, które zdaniem banków są w obecnej perspektywie bardzo pokrzywdzone nie mając, żadnej formy wsparcia w tym zakresie. W większości przypadków nie są one jeszcze gotowe do gigantycznych inwestycji w zakresie B+R, co w większości skutkuje brakiem</p>		<p>Zamierzeniem IZ (zgodnymi z wynikami analizy ex-ante IF FENG) jest, aby z funduszu gwarancyjnego (w tym z "zielonej ścieżki") mogły korzystać również firmy spoza sektora MSP (firmy spełniające definicję tzw. small mid-caps/mid-caps). Czy ostatecznie wsparcie dla tej kategorii firm będzie możliwe, decydujące będą m.in. negocjacje z KE.</p>	uwzględniona

				możliwości konkurowania z podmiotami globalnymi zarówno na naszym rynku jak i rynkach zagranicznych.			
167.	Związek Banków Polskich			9. Uwzględnienie w programie wsparcia dla „zielonych” inwestycji jest zgodnie z oczekiwaniami sektora bankowego. Wymagania rynku bardzo rosną w tym zakresie, koszty takich inwestycji także często są znaczące. Firmy mocno uzależniają realizację takich inwestycji od dodatkowego wsparcia. Sektor bankowy wyraża przekonanie, że pomoc w tym zakresie będzie skutkowała mocnym wzrostem takich inwestycji.		Z uwagi na cele przedstawione w Europejskim Zielonym Ładzie, wsparcie publiczne powinno wspierać projekty zmniejszające presję na środowisko. W ramach Programu FENG wsparcie będzie udzielane zarówno w celu opracowywania nowych rozwiązań, jak również będzie wspierać w ich stosowaniu w przedsiębiorstwach.	wyjaśnienie
168.	Związek Banków Polskich			10. Zdaniem środowiska bankowego wprowadzenie modułowej formuły programu wydaje się mocno elastyczne i dające się łatwiej dostosować do potrzeb firm.		Celem Programu FENG było dostosowanie oferty wsparcia do specyfiki realizacji projektów B+R+I. Wprowadzony system modułowy pozwala przedsiębiorcom na uzyskanie wsparcia zarówno kompleksowego, jaki związanego z danym etapem B+R+I, na którym się aktualnie znajduje.	wyjaśnienie
169.	Związek Banków Polskich			11. W ramach programu FENG, sektor bankowy wyraża zadowolenie z zauważenia tematu Promocji marki polskiej gospodarki. Banki widzą konieczność większej promocji krajowych towarów na rynkach zagranicznych. Polskie firmy w wielu branżach stanowią wiodącą siłę, natomiast działają pod obcymi brandami. Powoduje to brak jakiegokolwiek kojarzenia Polski z danym produktem oraz niższe marże dla firm. W ramach programu powinna być finansowana nie tylko budowa marki poszczególnej firmy ale także całych gałęzi naszego przemysłu uznawanych nasze hity eksportowe. Takie kojarzenie pomaga		Dziękujemy za pozytywny komentarz. W FENG oferowane będą instrumenty wspierające promocję polskiej gospodarki (w tym znaczących dla rozwoju branż) oraz internacjonalizację przedsiębiorstw.	uwzględniona

				później kolejnym firmom z danego sektora ulokować swój produkt na rynkach zagranicznych.			
170.	Związek Banków Polskich			1. Należy doprecyzować, w jaki sposób będzie realizowane wsparcie dla firm spełniających definicję MID-CAPS. Czy będą one miały szerszy niż dotychczas dostęp do instrumentów finansowych i dotacji (i na jakich zasadach), czy będą miały określone preferencje w porównaniu do większych firm? Środowisko bankowe zwraca uwagę, że to przede wszystkim duże firmy wdrażają innowacje mające istotny wpływ na rozwój gospodarki.		Przedsiębiorstwa typu mid-caps będą mogły skorzystać z szerszego wsparcia inwestycji produkcyjnych niż to było możliwe w perspektywie 2014-2020. Zgodnie z projektem Rozporządzenia dot. EFRR przedsiębiorstwa typu small mid-caps będą mogły uzyskać dofinansowanie na inwestycje produkcyjne, będąc zwolnionymi z obowiązku wykazania współpracy z MŚP, który ciąży na dużych przedsiębiorstwach spoza sektora mid-caps. Zarówno small-mid caps oraz mid-caps będą mogły uzyskać wsparcie za pomocą instrumentów finansowych.	uwzględniona
171.	Związek Banków Polskich			2. Zalecenia Rady UE dla Polski z 2020 r. odwołują się do wyzwań wynikających z kryzysu gospodarczego będącego następstwem pandemii COVID-19, wskazując w szczególności (w obszarach powiązanych tematycznie z celem polityki 1) na potrzebę zapewnienia przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności, promowanie inwestycji prywatnych, promowanie transformacji cyfrowej przedsiębiorstw i administracji publicznej, podnoszenie umiejętności cyfrowych oraz przyspieszenie wdrażania usług e- zdrowia. Środowisko bankowe wskazuje, że dostęp do finansowania dłużnego i płynności powinien być zapewniany przede wszystkim poprzez wykorzystywanie instrumentów finansowych, w tym za pomocą instrumentów gwarancyjnych i mieszanych		IZ zakłada, że jeżeli niezbędne będzie uruchomienie finansowania antykryzysowego (o charakterze płynnościowym), będzie miało ono charakter zwrotny (pożyczki), a nie dotacyjny.	uwzględniona

				(tj. np. kredytów komercyjnych z dopłatami publicznymi, typu obecny kredyt na Innowacje Technologiczne, czy np. gwarancji z komponentem dotacyjnym).			
172.	Związek Banków Polskich			3. Proponujemy aby wsparcie dla MŚP w celu przeciwdziałania skutkom społeczno- gospodarczym pandemii COVID-19, o którym mowa w rozdziale 7.2.6. programu FENG, dotyczyło nie tylko wsparcia na kapitał obrotowy, ale także na rozwój (inwestycje), wraz ze wskazaniem konkretnych instrumentów finansowych.		Wsparcie o charakterze rozwojowym (inwestycyjnym) będzie dostępne w innych działaniach FENG. Wsparcie o charakterze antykryzysowym, które w razie potrzeby będzie mogło zostać uruchomione w ramach FENG, będzie miało na celu przede wszystkim wsparcie płynności przedsiębiorstw. Poza tym warto zaznaczyć, że inne formy wsparcia niż te wykazane w rozdziale 7.2.6 Programu FENG (o charakterze inwestycyjnym) będą dostępne w innych programach, jak np. Krajowy Program Odbudowy.	niewzględzona
173.	Związek Banków Polskich			4. Zapewnienie trwałego wzrostu polskiej gospodarki i zwiększenie jej konkurencyjności wymaga podnoszenia innowacyjności przedsiębiorstw, która jest niezbędna dla poprawy produktywności i uzyskania pozytywnej zmiany strukturalnej w gospodarce (tj. wzrostu udziału przemysłu i usług wiedzochłonnych, a także poprawy konkurencyjności sektorów uważanych tradycyjnie za obszary w niewielkim stopniu wykorzystujące wiedzę i technologię). Kluczowe jest dostarczenie przedsiębiorstwom kapitału w celu pobudzenia i utrzymania tendencji wzrostowej, co w konsekwencji pozwoli na budowanie potencjału rozwojowego, w tym opartego na innowacjach. Istotne będzie tworzenie szerokiego dostępu, w tym zachęt, do prefinansowania projektów przy pomocy pożyczek i kredytów, zabezpieczanych w prosty i		IZ podziela opinię ZBP. W opinii IZ, kompleksowy zakres wsparcia, jaki będzie dostępny w FENG, pozwoli w znacznym stopniu na realizację postulatów ZBP.	uwzględniona

			<p>niskokosztowy sposób. Należy podkreślić, że wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw to nie tylko finansowanie nakładów inwestycyjnych, ale przede wszystkim dostęp do finansowania kapitału obrotowego, zapewniającego zarówno dalszy rozwój, jak i bieżące funkcjonowanie na rynku. Z tego powodu konieczne jest tworzenie warunków ułatwiających firmom po zakończeniu fazy inwestycyjnej dostęp do kapitału obrotowego, przeznaczonego na uruchomienie i utrzymanie produkcji.</p>			
174.	Związek Banków Polskich		<p>5. Proponuje się tworzenie warunków dla preferencji i wsparcia inwestycji, wsparcia dla przedsiębiorców inwestujących, ale nie tylko poprzez inwestycje w infrastrukturę, ale w technologie oparte na automatyzacji i robotyzacji. Należy stworzyć warunki dla takiego rozwoju choćby poprzez odpowiednie szkolenia kadry pracowniczej, czy dopłaty do kredytów inwestycyjnych na większą skalę niż do tej pory. Sam kredyt technologiczny, chociaż jest bardzo dobrym modelem i kierunkowo instrumentem, to jest zbyt niskim budżetowo instrumentem, aby odpowiedzieć na to wyzwanie. Opierając się na tym modelowym i sprawdzonym rozwiązaniu należy rozszerzyć jego bazę podmiotową (zakres grup docelowych) oraz przedmiotową (np. doposażyć o dodatkowe</p>		<p>IZ podziela opinię ZBP o dużym znaczeniu wspierania technologii opartych na automatyzacji i robotyzacji. W celu wzmocnienia procesów z tym związanych, planowane jest uruchomienie w ramach funduszu gwarancyjnego, odrębnej ścieżki finansowania dla projektów z tego obszaru. Dodatkowo FENG obejmuje szeroki wachlarz wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacyjnych produktów i usług. Takie instrumenty uwzględnione zostały zarówno w I jak i II prioritycie programu. Mogą one wspierać szeroko pojętą cyfryzację firm, automatyzację i robotyzację - np. w module Cyfryzacja. Ich uzupełnieniem jest wsparcie kompetencyjne czy też doradcze - np. moduł Kompetencje w I prioritycie, usługi EDIHów i DIHów w II prioritycie.</p>	nieuwzględniona

				inwestycyjne gwarancje kredytowe).			
175.	Związek Banków Polskich			<p>6. Dla osiągnięcia celu dotyczącego wzrostu innowacyjności gospodarki w zakresie wsparcia należy również wyeksponować podnoszenie konkurencyjności oraz budowanie potencjału rozwojowego w dziedzinie innowacyjności. Należy zapewnić dofinansowanie firm (inwestycje i kapitał obrotowy) na różnych etapach wzrostu w celu stworzenia warunków pozwalających tym firmom wejście na ścieżkę innowacyjnego rozwoju. Celem FENG powinno być przede wszystkim dążenie do tworzenia w Polsce centrów rozwoju technologicznego, a nie jedynie przetwórców i montowni. Inwestycje o wysokim poziomie techniki będą wymagać bardziej wyszkolonych pracowników. Szkolenia w tym zakresie powinny być wspierane regionalnie przy wsparciu z programów pomocowych. Należy zapewnić wzmocnienie powiązań między przedsiębiorstwami a szkolnictwem zawodowym, wyższym i instytucjami badawczymi w celu wzrostu produktywności mikroprzedsiębiorstw działających w dojrzałych sektorach.</p>		<p>Zaproponowane cele oraz instrumenty wsparcia w ramach FENG mają służyć osiągnięciu efektów wskazanych przez ZBP. Program ma wpłynąć na poprawę poziomu innowacyjności polskiej gospodarki. Środki FENG będą dostępne dla różnych grup przedsiębiorstw, które są zainteresowane innowacyjnym rozwojem. FENG będzie umożliwiał współfinansowanie kosztów związanych ze zwiększaniem poziomu kompetencji przedsiębiorstw oraz organizacji badawczych, a więc będzie odpowiadał na różnego rodzaju potrzeby tych podmiotów. Kompleksowe wsparcie, skierowane w znacznej mierze do branż wysokotechnologicznych, w znacznym stopniu opartych na wykorzystywaniu najnowszych osiągnięć nauki, powinno przyczynić się do budowy gospodarki opartej na osiągnięciach badawczo-rozwojowych.</p>	wyjaśnienie
176.	Związek Banków Polskich			<p>7. Proponuje się w obecnej perspektywie przeznaczyć znacząco większe środki dla funduszy - działających jako pasywni inwestorzy „non-profit” - w celu czasowej poprawy struktury finansowania jednostek z dobrymi pomysłami, ale takimi, które nie mają</p>		<p>Propozycja nie jest zrozumiała. W ramach dalszej pracy nad zapisami FENG poprosimy o doszczegółowienie propozycji zwiększenia roli "inwestorów pasywnych" w programie.</p>	niewzględzona

			<p>środków własnych na wymagany przez rynek udział kapitałów własnych w projektach. Rozwój finansowania poprzez pomoc we wzroście kapitałów własnych i zarządzaniu projektem rozwojowym, a nie poprzez przejęcie korzyści z projektu. Jednocześnie stworzenie systemu wsparcia rynku finansowego, by był zainteresowany kredytowaniem tego typu projektów.</p>			
177.	Związek Banków Polskich		<p>8. W ramach Nowej Polityki Spójności ogromne środki ponownie zaplanowano na Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (25,1 mld EUR), który jest następcę PO IŚ. W ocenie środowiska bankowego, doceniając znaczenie PO IŚ dla niwelowania zapóźnień infrastrukturalnych naszego kraju, należy dowartościować następcę programowego PO IR, tj. program FENG, gdzie na dzisiaj zaplanowano znacząco mniej środków (8 mld EUR). Wydaje się uzasadnionym, mając na względzie cel jakim jest poprawa konkurencyjności gospodarki poprzez inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa podniesienie budżetu na FENG, w tym alokacji na dotacje dla projektów innowacyjnych przedsiębiorców. Z obserwacji i sygnałów odbieranych przez banki z rynku wynika, że małe i średnie firmy, które chciałyby wdrażać projekty innowacyjne, mimo starań banków, nadal odczuwają ograniczenia rynku</p>		<p>Uwaga dotyczy podziału środków pomiędzy Programy, który jest regulowany Umową Partnerstwa, a nie bezpośrednio Programem FENG.</p>	nieuwzględniona

				<p>finansowego i brak odpowiedniego wsparcia dotacyjnego. Te przedsiębiorstwa są w stanie prowadzić badania i prace rozwojowe tylko dzięki wsparciu zewnętrznemu i wówczas realne będzie osiągnięcie wskaźnika nakładów na B+R w PKB do 2% w 2027 roku.</p>			
178.	Związek Banków Polskich			<p>9. Aktualnie istniejące i najpopularniejsze instrumenty wsparcia innowacyjności, tj. Działanie 3.2.2 POIR - Kredyt na Innowacje Technologiczne oraz Działanie 3.2.1 POIR - Badania na rynek są zazwyczaj wykorzystywane przez firmy średnie (a nie mikro), czego przyczyną jest duży nakład pracy, jaki wiąże się z przygotowaniem wniosku i następnie prawidłowym wykonaniem projektu i jego rozliczeniem. Powoduje to, iż na dotacje „stać” z reguły firmy z segmentu średnich przedsiębiorstw. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest min. wysoki poziom biurokracji, jakim są otoczone instrumenty wsparcia innowacyjności. Sektor bankowy rekomenduje, aby rozważyć wdrożenie powszechnego ogólnopolskiego programu wsparcia innowacyjności dla przedsiębiorstw mikro (potencjalnie mikro i małych), który charakteryzowałby się zdecydowanie mniejszą biurokacją na każdym etapie (w tym przede wszystkim na etapie wnioskowania) oraz prostymi i wystandaryzowanymi regułami skorzystania z dofinansowania i rozliczenia. System mógłby być wsparty</p>		<p>Celem ułatwienia przygotowania i realizacji projektów w FENG przewidziano szereg instrumentów wspierających, przykładowo kontynuację projektu STEP, Innovation Coach, czy też możliwość skorzystania z usług wyspecjalizowanych ośrodków innowacji w ramach instrumentu w II prioritycie. W FENG planuje się również wdrożenie nowych instrumentów podnoszących wiedzę potencjalnych wnioskodawców dotyczącą zasad wsparcia i realizacji innowacyjnych projektów z udziałem środków FUE.</p>	niewzględniona

			<p>o centra pomocy dla firm mikro (potencjalnie też małych), które pomagałyby on-line w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie. Proponowany program nie powinien stanowić konkurencji dla ww. Kredytu na Innowacje Technologiczne czy Działania 3.2.1, lecz stanowić ich uzupełnienie będąc swego rodzaju Kredytem Technologicznym w wersji Light i stanowić alternatywę dla tych firm, które chcą zainwestować w innowacje „mniejszego kalibru”, w tym w innowacje podnoszące wydajność procesów produkcyjnych (produktywność), wymagające też mniejszych nakładów finansowych i mniejszego wsparcia. Kredyt technologiczny czy Działanie 3.2.1 Badania na Rynek nadal powinien być dostępny jako alternatywa dla firm (szczególnie tych większych z największym potencjałem do wdrażania innowacji i ekspansji międzynarodowej) poszukujących wsparcia na większe projekty innowacyjne. Istotnym elementem proponowanego programu byłyby banki, które tradycyjnie wspierałyby inwestycje poprzez pomostowe ich finansowanie. Udział banków powinien być zaprojektowany w sposób ograniczający do minimum biurokrację, co jest istotne dla wszystkich stron, tj. Bank-klient-instytucja udzielająca dofinansowanie.</p>			
179.	Związek Banków Polskich		<p>10. Istniejące programy wsparcia dla przedsiębiorstw koncentrują się na wzroście innowacyjności rozumianej min. jako wprowadzenie na</p>		<p>W ramach 1. priorytetu przewidziano Moduł Cyfryzacja. W ramach tego modułu będzie możliwe uzyskanie wsparcia na digitalizację w ramach przedsiębiorstwa, które nie jest innowacją produktową.</p>	<p>wyjaśnienie</p>

				rynek innowacyjnych produktów (produkt, usługa, proces). Sektor bankowy rekomenduje włączenie automatyzacji przedsiębiorstw (również w powiązaniu z cyfryzacją pracy w przedsiębiorstwach - ale niekoniecznie mających formę innowacji procesowej sensu stricto) jako jeden z kwalifikowanych projektów, które uzyskiwałyby wsparcie czy to w ramach wcześniej wspomnianych instrumentów takich jak Kredyt Technologiczny, działanie 3.2.1, czy postulowany nowy kredyt technologiczny - light dla mikro/małych firm		W 2. prioritycie przewidziano instrument <i>Wsparcie transformacji cyfrowej polskich MŚP, który odpowiada na przedstawione w uwadze postulaty.</i>	
180.	Związek Banków Polskich			11. Środowisko bankowe, po wielu sygnałach od klientów ubiegających się o wsparcie unijne, wskazuje, że Instrumenty finansowe nie powinny być powiązane z inteligentnymi specjalizacjami, które są sztucznym ograniczeniem dla procesów inwestycyjnych.		W związku z koniecznością możliwie rynkowego zorientowania instrumentów finansowych, IZ planuje wykorzystanie tych instrumentów, jako narzędzi przedsiębiorczego odkrywania - niewprowadzania odgórnego ukierunkowania na KIS.	uwzględniona
181.	Związek Banków Polskich			12. Inwestycje proekologiczne w firmach winny być wykorzystywane jako zachęta do rozwoju i dalszego inwestowania, np. poprzez finansowanie nowych inwestycji produkcyjnych z uwagi na ich zasilanie źródłem zeroemisyjnym lub zastosowaniem efektywnych energetycznie technologii. Należy tu zastosować szeroko instrumenty finansowe lub mieszane (gwarancje, pożyczki połączone z dopłatami lub umorzeniami).		Proponowany rodzaj wsparcia będzie dostępny np. w ramach funduszu gwarancyjnego (gwarancje obejmujące kredyty pro-ekologiczne - kontynuacja wsparcia dostępnego już w FG POIR).	uwzględniona
182.	Związek Banków Polskich			13. Tworzenie hubów wiedzy i kompetencji oraz		W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 zakłada się powstanie Innopointów w	uwzględniona

			<p>punktów informacyjnych. W Pomocy Technicznej FENG należy uwzględnić środki/ działania mające na celu funkcjonowanie specjalnych hubów wiedzy i kompetencji, czy punktów informacyjnych takich jak np. Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych Programów Unii Europejskiej (KPK). Proponuje się rozważenie możliwości rozszerzenia mandatu KPK na wszystkie zwrotne instrumenty finansowe z udziałem form rynkowych. Ośrodek ten sprawdził się w praktyce i jest bardzo pozytywnie oceniany przez cały rynek finansowy</p>		<p>ramach poszczególnych PIFE. Innopointy będą świadczyć usługi informacyjne skierowane do przedsiębiorców i posiadające spersonalizowany charakter. W ramach usługi informacyjnej przedsiębiorcy będą mieli możliwość uzyskania kompleksowych informacji dotyczących różnych instrumentów wsparcia w ramach programu FENG, w tym instrumentów finansowych. Innopointy umożliwią również pomoc w skorzystaniu z obecnie funkcjonujących instrumentów (STEP i Innovation Coach), które będą kontynuowane w ramach nowej perspektywy finansowej. Rozważamy także możliwość prowadzenia przez KPK działalności informacyjno-promocyjnej oraz edukacyjnej w zakresie wszystkich instrumentów finansowych Polityki Spójności.</p>	
183.	Związek Banków Polskich		<p>14. W całym dokumencie niewystarczająco mocno wybrzmiewa rola sektora finansowego, w tym w szczególności banków komercyjnych i spółdzielczych, które w zakresie absorpcji środków UE zawsze były kluczowe, i które w istotnym stopniu umożliwiały pomostowe finansowanie inwestycji realizowanych ze wsparciem pochodzącym ze środków UE. Banki w wielu przypadkach stanowiły też centrum kompetencji i wiedzy dla przedsiębiorców i pomagały we właściwej dystrybucji dotacji z UE. Rekomenduje się, aby cały sektor bankowy jeszcze mocniej włączyć w proces absorpcji i dystrybucji funduszy FENG, a także pozostałych funduszy UE poprzez odpowiednio skonstruowane instrumenty wsparcia o charakterze ogólnopolskim (na wzór Kredytu Technologicznego itp.) i nadające się do</p>		<p>Proponowany tekst FENG nie wymaga uzupełnienia w tym zakresie, niemniej IZ podziela opinię, że banki komercyjne i spółdzielcze odgrywają bardzo ważną rolę we wdrażaniu instrumentów finansowych (np., jako pośrednicy finansowi przy wdrażaniu instrumentów finansowych czy poprzez dostarczanie różnym podmiotom środków na niezbędne współfinansowanie prywatne). W odniesieniu do instrumentów dotacyjnych rola banków w realizacji FENG wynika w szczególności z formy i zakresu poszczególnych instrumentów. Przede wszystkim banki komercyjne zapewniają środki na zewnętrzne finansowanie inwestycji do czasu otrzymania przez beneficjentów wsparcia, dzięki czemu projekty wspierane dotacją mogą wejść w fazę realizacji. Przykładowo w ramach Kredytu na innowacje technologiczne banki stanowią ważnych partnerów w realizacji tego instrumentu, uczestnicząc w jego systemie wdrażania, czy też ocenie projektów (prowadzą ocenę finansową). Nie można również zapominać o roli informacyjno-promocyjnej banków, które ze względu na swój zasięg mogą stanowić ważne ogniwo w tym obszarze oraz roli doradczej przy przygotowywaniu oraz udoskonalaniu oferty dla firm. W związku z powyższym w kolejnej perspektywie kontynuowana będzie ścisła współpraca sektora publicznego z bankowym, w tym zaangażowanie środowiska bankowego w realizację instrumentów FENG a także udział</p>	wyjaśnienie

				dystrybucji przez banki o zasięgu ogólnopolskim.		przedstawicieli sektora bankowego w Komitecie Monitorującym realizację programu.	
184.	Związek Banków Polskich			15. Z obecnej wersji programu FENG nie wynika, w jaki sposób będą realizowane tzw. „zielone i cyfrowe ścieżki” w obszarze instrumentów zwrotnych. Sektor bankowy proponuje, aby były to warianty w ramach danego instrumentu.		Szczegółowe zasady wsparcia dla obszaru zielonych i cyfrowych technologii będą określone w strategii inwestycyjnej funduszu gwarancyjnego, będą też podlegały ocenie przez Instytucję Zarządzającą. Tekst programu nie jest właściwym miejscem do określania szczegółowych zasad wsparcia.	częściowo uwzględniona
185.	Związek Banków Polskich			16. W ramach programu FENG banki powinny być ujęte w 3 postaciach: e Bank jako element systemu wdrażania - element systemu finansowania, bezpieczeństwa i infrastruktury dystrybucji środków publicznych; • Bank jako dostawca finansowania komercyjnego uzupełniającego wsparcie publiczne; o Bank jako beneficjent - przedsiębiorca. Sektor bankowy postuluje, aby banki stały się beneficjentami funduszy UE i w szerszym zakresie występowały w roli instytucji zabezpieczających proces wydatkowania środków/wspierających procesy zarządzania funduszami UE. Taka rola banków mogłaby zostać uwzględniona w programie FENG lub innym (np. FERC- Program Fundusze Europejskie na Cyfrowy Rozwój). W programie nie uwzględniono roli Banków jako beneficjentów równych jednostkom samorządu terytorialnego. Banki powinny mieć możliwość aplikowania zarówno jako duże przedsiębiorstwa o dotacje związane z rozwojem cyfrowym jak i jako instytucje wdrażające		<ul style="list-style-type: none"> • Program operacyjny posiada ograniczony zakres danych dotyczący systemu wdrażania. Informacje zawarte w Programie są informacjami wymaganymi przez rozporządzenie CPR, stąd też nie są w nim wymienione wszystkie podmioty uczestniczące w systemie wdrażania. Podmioty, które zostały wskazane, są tymi, które pełnią rolę Instytucji Pośredniczących. • Jw. • Zapisy programu nie wykluczają możliwości ubiegania się o dofinansowanie przez banki. Głównym kryterium możliwości udzielenia pomocy jest spełnienie unijnej definicji przedsiębiorcy. Banki mogą ubiegać się o dofinansowanie zgodnie z zasadami pomocy publicznej. 	wyjaśnienie

			<p>programy publiczne wspierające przedsiębiorców. Tarcza PFR, programy gwarancyjne BGK, czy kredyt technologiczny, wymagają po stronie banków zarówno zatrudnienia kompetentnych osób znających te tematy, jak i wdrożenia kosztownych zmian systemowych usprawniających a czasami umożliwiających wdrożenie danego publicznego programu. Brak odpowiednich zasobów może skutkować zmniejszeniem absorpcji programu jak również niepełnym zakresem wsparcia dla firm. Bank jako partner finansowy jest pierwszą linią wsparcia także w tematach pomocy publicznej i banki w tym zakresie pełnią bardzo ważną a czasami kluczową rolę. Odciażają tym samym podmioty publiczne i ograniczają ryzyka związane z nieefektywnym lub niepoprawnym wydatkowaniem środków publicznych.</p>			
186.	Związek Banków Polskich		<p>17. Banki zwracają uwagę, że nie do końca zrozumiały jest system modułowy. Wynika z niego, że modulem obligatoryjnym jest Moduł Prace B+R lub Infrastruktura B+R. Zdaniem sektora bankowego największe zapotrzebowanie od firm jest na moduł Wdrażanie Innowacji, który wskazany jest jako moduł uzupełniający. Zdaniem Banków ten moduł powinien mieć maksymalnie duży budżet programu i być modulem samodzielnym, tzn. niekoniecznie powiązany z B+R. Niesie</p>		<p>Założenia modułowego systemu realizacji projektów w ramach I priorytetu odzwierciedlają cel FENG dotyczący wzmocnienia obszaru B+R polskiej gospodarki. Stąd system ten ukierunkowano przede wszystkim na wsparcie realizacji prac B+R, w efekcie, czego wskazano na obligatoryjność modułu B+R i/lub modułu Infrastruktura B+R. Moduł Wdrożenie innowacji stanowi uzupełnienie projektu badawczo-rozwojowego, uzupełniając proces realizacji projektu B+R+I o obszar przygotowania efektów prac B+R do komercjalizacji. Projekty inwestycyjne, czy też wdrożeniowe niepowiązane z komponentem B+R, co do zasady będą realizowane w ramach RPO.</p>	niewzględzona

				on największą wartość rozwojową dla firm.			
187.	Związek Banków Polskich			18. Należy zauważyć, że modułowość projektów planowana w priorytecie 1 może spowodować utrudnienie rozliczenia projektów, ponieważ ich budżety będą zawierać dużo więcej rodzajów kosztów planowanych w bardzo długim okresie czasu. Przykładowo, trudno jest szczegółowo zaplanować wdrożenie przed rozpoczęciem prac B+R, których będzie ono efektem. W takiej sytuacji być może zasadne byłoby dzielenie projektów na etapy z możliwością późniejszej korekty etapu wdrożenia.		Procedury dotyczące rozliczania projektów modułowych będą przedmiotem prac nad systemem wdrażania FENG. Będą one uwzględniały wszelkie ryzyka dotyczące realizacji takich kompleksowych projektów.	wyjaśnienie
188.	Związek Banków Polskich			19. W ramach internacjonalizacji sektor bankowy proponuje także wsparcie ekspansji Polskich firm na rynkach zagranicznych nie tylko poprzez dofinansowanie kosztów targów/konferencji ale także akwizycji i wsparcie eksportu.		W obszarze Internacjonalizacji nie przewidujemy kosztów akwizycji. W module Internacjonalizacja przewiduje się wsparcie dotyczące m.in. komercjalizacji wyników prac B+R za granicą), udziału w międzynarodowych łańcuchach dostaw, promocji produktów lub usług na rynkach zagranicznych, uzyskania ochrony własności intelektualnej oraz jej obronę poza Polską. W powyższy sposób wspierany będzie eksport. Ponadto, w priorytecie 2 w zakresie internacjonalizacji planowane jest m.in: - Wsparcie promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych MSP - budowanie kompetencji i strategii ekspansji zagranicznej oraz dopasowania produktów i usług do konkretnych rynków docelowych, segmentów klientów i kanałów sprzedaży. - Promocja marki polskiej gospodarki - skoncentrowana wokół stoisk narodowych na wybranych, najbardziej prestiżowych imprezach (targi, konferencje), wspierająca promocję pojedynczych firm oraz branż istotnych dla polskiej gospodarki, w szczególności krajowych inteligentnych specjalizacji. Uzupełniająco do działań promocyjnych polskiej gospodarki przewidziane jest wsparcie projektów służących umiędzynarodowieniu działalności przedsiębiorstw i włączanie ich w promocję polskiej gospodarki na wyselekcjonowanych, prestiżowych imprezach.	niewzględzona

189.	Związek Banków Polskich		<p>20. Kredyt na Innowacje Technologiczne:</p> <p>a. Należy rozszerzyć bazę podmiotową KIT (zakres grup docelowych) o większe firmy oraz przedmiotową (np. doposażyć o dodatkowe inwestycyjne gwarancje kredytowe).</p> <p>b. Sektor bankowy proponuje do kosztów kwalifikowalnych dodać koszt certyfikacji nowego produktu, który jest rezultatem wdrożenia nowej technologii. Propozycja jest wynikiem sygnalizowania takiej potrzeby przez klientów banków. W przypadku finalnych złożonych produktów np. pojazd, dron, samolot, wyroby dla kolejnictwa itd. są to bardzo wysokie koszty. Bez certyfikacji nie można wejść na rynek z produktem i poszczególne rynki są zamknięte właśnie kosztami certyfikacji. Przedsiębiorcy najlepiej zarabiają na sprzedaży finalnych produktów, a nie np. nakrętek do dostawcy, czy poddostawcy. W kwestii internacjonalizacji i ekspansji przedsiębiorstw katalog kosztów kwalifikowalnych powinien zostać rozszerzony o koszty uzyskania certyfikacji na rynkach docelowych we wszystkich nowych programach.</p> <p>c. Proponuje się do kosztów kwalifikowalnych dodać także koszty targów, misji gospodarczych i promocji dla nowego produktu. Kluczowe aby była możliwość rozliczenie targów w formie usługi np. fakturowanej przez usługodawcę za pomocą jednej faktury.</p> <p>d. Należy rozważyć potrzebę występowania kategorii</p>		<p>Ad. a Aktualne regulacje wskazują, iż grupą docelową KIT jest sektor MŚP. Niemniej jednak możliwość włączenia small i mid-caps będzie przedmiotem negocjacji z KE.</p> <p>Ad. b-d Szczegółowy sposób realizacji instrumentu będzie przedmiotem prac nad systemem wdrażania instrumentów FENG.</p> <p>Ad. e EP(WZF) Baza Konkurencyjności to internetowa baza ofert zawierająca ogłoszenia beneficjentów. Publikacja ogłoszeń beneficjentów jest warunkiem spełnienia tzw. zasady konkurencyjności. Zasada konkurencyjności odnosi się do beneficjentów korzystających z środków EFRR, EFS oraz FS i jest regulowana na poziomie Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków. Mając na uwadze powyższe, nie ma możliwości, aby baza nie była stosowana w FENG.</p> <p>Obecnie obowiązuje wersja BK2021. Na stronie Bazy dostępne są "Instrukcje użytkownika aplikacji BK2021" oraz tzw. "FAQ" (często zadawane pytania) dotyczące BK2021. Jeśli jednak beneficjent nadal ma wątpliwości lub pytania dotyczące działania Bazy, a w szczególności problemy z publikowaniem ogłoszeń może je zgłaszać w formie e-mail lub telefonicznie na podane na stronie numery.</p> <p>Ad f Biorąc pod uwagę wniosek o rezygnację z przygotowywania sprawozdań półrocznych przez banki kredytujące, w związku z tym, że sprawozdania te są wymagane przez BGK na podstawie umów zawieranych z bankami, w ramach FENG nie ma przeciwskażeń do rezygnacji z ich przekazywania przy zapewnieniu przez BGK bieżącej aktualizacji danych w systemie.</p> <p>Ad g Sposób organizacji konkursów w instrumencie będzie przedmiotem ustaleń w ramach prac nad systemem wdrażania instrumentu.</p>	częściowo uwzględniona
------	-------------------------	--	--	--	---	------------------------

			<p>kosztów kwalifikowalnych. Klienci banków chcą finansować w ramach projektów różne wydatki. Wydatki te są racjonalne ale bywa, że nie pasują do żadnej kategorii kosztów. Kluczowe jest aby instrument był jak najbardziej elastyczny. Należy również wprowadzić jakiś procent wydatków rozliczanych ryczałtowo tak jak w POIR 1.1.1.</p> <p>e. Baza konkurencyjności stanowi uciążliwy system dla przedsiębiorców, który powoduje bardzo dużo dodatkowej pracy i konsekwencje w postaci korekt finansowych. W przypadku klasycznego PZP dostępne jest wieloletnie orzecznictwo, dzięki czemu PZP nie jest dla klientów problematyczne. Wieloletni klienci banków, którzy mają dobrze funkcjonujące firmy w dobie JPK i digitalizacji systemów nie chcą kupować droższych środków trwałych niż oferuje rynek. Wątpliwe jest aby karać 99% uczciwych przedsiębiorców tym, że kilku nieuczciwych kupiło maszynę drożej od osoby spokrewnionej. W przypadku Kredytu na Innowacje Technologiczne banki mają bezpiecznik w postaci procedur zabezpieczeniowych, gdzie pracownicy banków weryfikują wartość nabywanych środków trwałych, które przyjmują na zabezpieczenia. Jest to kolejna zaleta KIT nad innymi instrumentami dotacyjnymi.</p> <p>f. Sektor bankowy proponuje zlikwidować konieczność przygotowania przez banki sprawozdań półrocznych z realizacji Kredytu na Innowacje Technologiczne.</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>Jest to tabela z danymi, które BGK i tak posiada, a generuje niepotrzebną pracę po stronie banków.</p> <p>g. Prowadzenie naborów - proponuje się wprowadzenie długich, wielomiesięcznych naborów w trybie ciągłym. Jeżeli instrument jest dostępny w każdej chwili to konsekwencją tego jest więcej dobrych projektów. Przedsiębiorcy nie powinni czekać z realizacją innowacyjnych projektów ponieważ czas wpływa niekorzystnie na ich konkurencyjność.</p>			
190.	Związek Banków Polskich		<p>21. Pożyczki płynnościowe PO IR, System POIF - system informatyczny BGK do obsługi pożyczek płynnościowych:</p> <p>a. Poziom skomplikowania sprawozdawczości pożyczek w POIF może być istotną barierą wejścia do takich programów dla sektora bankowego w przyszłości</p> <p>b. Do systemu trzeba ładować wszelkie informacje o pożyczkach, zabezpieczeniach, wypłatach, spłatach, księgowaniach, wyksięgowaniach, sprawozdania, opisy, kontrole, pomiary efektów, daty zakończenia umowy itp.</p> <p>c. Do systemu trzeba wprowadzać całą historię operacji z rachunków bankowych. W innych programach banki generują jedynie wyciągi z głównych rachunków i na żądanie przepływy z poszczególnych kredytów / pożyczek.</p> <p>d. Skomplikowanie systemu powoduje bardzo wysoką pracochłonność po stronie banków.</p> <p>e. POIF to system przestarzały, który nie był przygotowany do obsługi tak</p>		Uwaga wykracza poza zakres POIR (kwestia architektury systemu informatycznego stosowanego w BGK do obsługi procesu wdrażania IF).	niewzględzona

				wielkiej ilości pożyczek, co powoduje zawieszanie systemu.			
191.	Związek Banków Polskich			<p>22. Pożyczki płynnościowe PO IR, transzowanie pożyczek, system pomocy publicznej:</p> <p>a. Transzowanie pożyczek stanowi istotny mankament tego typu programów, ponieważ aby zamówić kolejne środki trzeba wydatkować poprzednie, rozliczyć, sprawozdać oraz umieścić w POIF. Powoduje to u przedsiębiorców przestój w dysponowaniu potrzebnymi środkami.</p> <p>b. System pomocy publicznej jest bardzo skomplikowany. Banki musiały samodzielnie opracować „manual” do obsługi systemu oraz narzędzie do wyliczania pomocy. W innych programach, np. w programach gwarancyjnych</p>		Sposób rozliczania instrumentów finansowych wynika przede wszystkim z wymogów określonych w rozporządzeniach UE. IZ, we współpracy z beneficjentami, będzie dążyła do jego maksymalnego uproszczenia, niemniej w granicach dopuszczalnych przez obowiązujące regulacje.	nieuwzględniona
192.	Fundacja Green REV Institute	4.6: Kompletność FENG z Planem Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej (PSWPR)	40 - 41	<p>Wnosimy o uwzględnienie w Programie wsparcia celu dotyczącego odejścia od produkcji zwierzęcej jako szkodliwej dla życia, zdrowia oraz środowiska. Należy określić cele oraz instrumenty prawne instytucjonalne i finansowe w zakresie odchodzenia od produkcji wykorzystującej zwierzęta i przejścia w kierunku zrównoważonej, etycznej z perspektywy praw zwierząt oraz respektującej prawa człowieka produkcji roślinnej. Określona perspektywa czasowa musi być kompatybilna między innymi z celami w zakresie redukcji emisji CO2, a także uwzględniać cele wynikające Europejskiej Strategii Bioróżnorodności do 2030. Plan strategiczny powinien wskazywać działania,</p>	<p>ograniczenie hodowli zwierząt poprzez podwyższenie standardów ochrony praw zwierząt oraz praw ludzi mieszkających w sąsiedztwie ferm przemysłowych</p> <p>uruchomienie planu wsparcia dla rozwoju branży roślinnej poprzez dedykowane fundusze na badania i rozwój, promocję i komercjalizację, w szczególności produktów – zamienników mięsa, produktów mlecznych i nabiału.</p> <p>Gospodarka żywnościowa oparta na produkcji zwierzęcej, jest jedną z najbardziej destrukcyjnych dla środowiska części gospodarki. Zmiany klimatyczne, wylesianie, niedobór wody i stan zasobów w relacji do wzrostu liczby ludności mają bezpośredni związek z rolnictwem i konsumpcją produktów zwierzęcych. Na świecie zwiększyła się konsumpcja mięsa i owoców morza, a w związku z tym pojawił się też pewien paradoks. W dobie kryzysu żywnościowego, zasoby, które mogłyby być przeznaczone na zmniejszenie jego negatywnych skutków lub całkowicie jego zwalczanie, przekazywane są dla zwierząt hodowlanych i ich żywność. Pozwala to na większe spożycie mięsa państwu bogatszym i lepiej rozwiniętym. Pojawiły się badania według których do 2050 roku światowa populacja zwierząt hodowlanych wzrośnie do takich rozmiarów, iż zasoby żywnościowe przeznaczone na ich hodowlę mogłyby wyżywić około</p>	<p>Uwaga odnosi się głównie do informacji o Planie Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej, a nie do zakresu wsparcia FENG. W zakresie, w jakim uwaga dotyczy m.in. kwestii finansowania badań, komercjalizacji oraz promocji produktów pochodzenia roślinnego, które mogłyby być zamiennikiem mięsa, produktów mlecznych i nabiału informujemy, że środki FENG będą wydatkowane w oparciu o kryteria dotyczące zgodności projektu z Krajową Inteligentną Specjalizacją oraz kryteria badające opłacalność wdrożenia wyników badań. Jeśli więc projekty w zakresie badań, wdrożeń i promocji wskazane w uwadze będą spełniały kryteria wsparcia FENG, to będą mogły uzyskać dofinansowanie ze środków tego programu.</p>	wyjaśnienie

				<p>których celem jest: urealnienie cen produkcji poprzez obciążenie producentów kosztami środowiskowymi</p>	<p>czterech miliardów ludzi. W 2009 roku przedstawiono badania wskazujące na to, że łańcuch dostaw zwierząt hodowanych na żywność generuje co najmniej połowę wszystkich gazów cieplarnianych spowodowanych działalnością człowieka. We wnioskach pojawiło się twierdzenie, iż gdyby ludzie odeszli od diety zwierzęcej na rzecz produktów roślinnych, mogłoby to odwrócić zmiany klimatyczne.</p>		
193.	Wschodni Klaster ICT Lublin	7.3.2. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów	81	<p>Dodać definicję nowej kategorii klastrów Klaster Innowacji Społecznych i Ekonomicznych (ang. Cluster of Social and Ecological Innovation (CSEI)). Gospodarka społeczna i solidarna stanowi znaczną część gospodarki europejskiej, która zapewnia korzyści interesariuszom innym, niż jedynie inwestorzy i właściciele. Klastry Innowacji Społecznych i Ekologicznych (Clusters of Social and Ecological Innovation (CSEI)) to grupy przedsiębiorstw ekonomii społecznej i solidarnej oraz innych powiązanych podmiotów wspierających i gospodarczych, które współpracują w określonym miejscu w celu zwiększenia ich wspólnego wpływu społecznego i ekologicznego, poprzez zacieśnienie współpracy, łączenie zasobów i zdolności innowacyjne. „Klasteryzacja” ekonomii społecznej jest zjawiskiem nowym i narastającym. Najbardziej znane działania CSEI koncentrują się na ekologii, cyrkularności, zatrudnieniu i integracji zawodowej, lokalnej żywności i zrównoważonym rolnictwie, inkubacji i wspieraniu przedsiębiorczości społecznej, działalności edukacyjnej itp. W takich klastrach kluczową rolę odgrywają przedsiębiorstwa</p>	<p>https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/SEC/Clusters+of+Social+and+Ecological+Innovation https://clustercollaboration.eu/social-economy Nowa polityka spójności będzie teraz koncentrowała się także na silniejszym wymiarze społecznym, wdrażającej europejski filar praw socjalnych, inwestującej w wyższą jakość zatrudnienia, edukacji, umiejętności, integracji społecznej.</p>	<p>W ramach FENG zaproponowano nowe instrumenty dla klastrów, jednocześnie nie zawężając tej grupy podmiotów. Zgodnie z założeniami wsparcie będzie kierowane do koordynatorów Krajowych Klastrów Kluczowych, którym status został przyznany przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii oraz koordynatorów klastrów wzrostowych ponadregionalnych, zgodnie z kryteriami wskazanymi w dokumencie pn. Kierunki wspierania polityki klastrowej po 2020 r.</p>	nieuwzględniona

				<p>ekonomii społecznej, które zazwyczaj są inicjatorami. CSEI często wyrasta z oddolnych projektów eksperymentalnych i staje się instrumentem do ożywienia działalności gospodarczej, tworzenia nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy oraz generalnej rewitalizacji obszarów dotkniętych społecznie i ekonomicznie. Inne CSEI są często inicjowane przez władze lokalne, mają podobne cele i mają być napędzane przez silne partnerstwo publiczno-prywatne. Struktura CSEI obejmuje również wiele „tradycyjnych przedsiębiorstw”, które chcą wpisać się w ambicje klastra.</p>			
194.	Fundacja Green REV Institute	Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i).	50 - 58	<p>Wnosimy o uwzględnienie w Programie celu dotyczącego przejścia polskich przedsiębiorców na produkcję roślinną. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki powinny wspierać i zachęcać przedsiębiorców do wdrażania zrównoważonej produkcji spożywczej, przede wszystkim poprzez fundusze na badania i rozwój, promocję i komercjalizację.</p>	<p>Gospodarka żywnościowa oparta na produkcji zwierzęcej, jest jedną z najbardziej destrukcyjnych części gospodarki dla środowiska naturalnego. Produkcja zwierzęca w XXI w. jest katastrofalna w skutkach zarówno dla wody, gleby, powietrza, dzikiej przyrody, a także przyczynia się do nadmiernej emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. Dodatkowo przyczynia się do łamania prawa do życia w czystym środowisku osób mieszkających w pobliżu ferm przemysłowych. W niniejszych częściach Programu, jak i całym dokumencie, przewidziano wdrażanie innowacji i transformację przedsiębiorstw w kierunku zrównoważonego rozwoju i gospodarki obiegu zamkniętego, nie zdiagnozowano jednak naglącej potrzeby wsparcia zmiany polskiej gospodarki żywnościowej na produkcję roślinną, która jest zdecydowanie bardziej korzystna, zarówno dla klimatu, jak i zdrowia ludzi. Wsparcie dla branż zajmującej się produkcją roślinną koreluje również z wdrażaniem w państwach członkowskich dokumentu Europejski Zielony Ład, którego głównym celem jest osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. Osiągnięcie niniejszego celu powinno odbywać się poprzez działania we wszystkich obszarach polityki, również rolnospożywczej. Jedną ze strategii EZŁ jest polityka „od pola do stołu”, która ma zapewnić Europejczykom przystępną cenową i zrównoważoną żywność, przeciwdziałanie zmianom klimatu i ochronę środowiska.</p>	<p>Cele szczegółowe wskazane w projekcie FENG zostały sformułowane w rozporządzeniu dot. EFRR. W ramach FENG planowane jest uwzględnienie wybranych celów szczegółowych (I, III oraz IV), co wynika z ich adekwatności do celów Programu. Cele szczegółowe wskazane w FENG nie mogą, zatem podlegać modyfikacji, ponieważ oznaczałoby to zmianę przepisów rozporządzenia unijnego. Odnosząc się do kwestii wspierania zrównoważonej produkcji spożywczej, informujemy, że projekty dotyczące tej tematyki będą mogły uzyskać wsparcie w przypadku spełnienia kryteriów wyboru.</p>	wyjaśnienie

195.	Fundacja Green REV Institute	2. Główne założenia programu	9-30	<p>Wnosimy o uwzględnienie w Programie celu dotyczącego przejścia polskich przedsiębiorców na produkcję roślinną. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki powinny wspierać i zachęcać przedsiębiorców do wdrażania zrównoważonej produkcji spożywczej, przede wszystkim poprzez fundusze na badania i rozwój, promocję i komercjalizację.</p>	<p>Gospodarka żywnościowa oparta na produkcji zwierzęcej, jest jedną z najbardziej destrukcyjnych części gospodarki dla środowiska naturalnego. Produkcja zwierzęca w XXI w. jest katastrofalna w skutkach zarówno dla wody, gleby, powietrza, dzikiej przyrody, a także przyczynia się do nadmiernej emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. Dodatkowo przyczynia się do łamania prawa do życia w czystym środowisku osób mieszkających w pobliżu ferm przemysłowych. W niniejszych częściach Programu, jak i całym dokumencie, przewidziano wdrażanie innowacji i transformację przedsiębiorstw w kierunku zrównoważonego rozwoju i gospodarki obiegu zamkniętego, nie zdiagnozowano jednak naglącej potrzeby wsparcia zmiany polskiej gospodarki żywnościowej na produkcję roślinną, która jest zdecydowanie bardziej korzystna, zarówno dla klimatu, jak i zdrowia ludzi. Wsparcie dla branż zajmującej się produkcją roślinną koreluje również z wdrażaniem w państwach członkowskich dokumentu Europejski Zielony Ład, którego głównym celem jest osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. Osiągnięcie niniejszego celu powinno odbywać się poprzez działania we wszystkich obszarach polityki, również rolnospożywczej. Jedną ze strategii EZŁ jest polityka „od pola do stołu”, która ma zapewnić Europejczykom przystępną cenową i zrównoważoną żywność, przeciwdziałanie zmianom klimatu i ochronę środowiska.</p>	<p>Horyzontalną zasadą Programu FENG jest konieczność zapewnienia, iż każdy współfinansowany projekt jest zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz zasadą <i>Nie czyń poważnej szkody</i>. Jednoznaczne wykluczenie z możliwości wsparcia gospodarki żywnościowej opartej na produkcji zwierzęcej nie wynika z rozporządzeń, czy strategii unijnych, bądź krajowych. Cele szczegółowe wskazane w projekcie FENG zostały sformułowane w rozporządzeniu dot. EFRR. W ramach FENG planowane jest uwzględnienie wybranych celów szczegółowych (I, III oraz IV), co wynika z ich adekwatności do celów Programu. Cele szczegółowe wskazane w FENG nie mogą, zatem podlegać modyfikacji, ponieważ oznaczałoby to zmianę przepisów rozporządzenia unijnego. Odnosząc się do kwestii wspierania zrównoważonej produkcji spożywczej, informujemy, że projekty dotyczące tej tematyki będą mogły uzyskać wsparcie w przypadku spełnienia kryteriów wyboru.</p>	wyjaśnienie
196.	Szkoła Główna Handlowa	7.2.3, 7.2.4, 7.2.5	70-72	<p>Proponuje się stworzenie możliwości uczestniczenia szkół wyższych w programach związanych z rozwojem przedsiębiorczości akademickiej i ekosystemu startupowego poprzez uwzględnienie szkół wyższych w katalogu odbiorców docelowych (podmiotów wdrażających, pośredników finansowych) instrumentów wspierających powstawanie i rozwój innowacyjnych spółek (start-up/scale-up) oraz finansowanie innowacyjnej działalności MSP z wykorzystaniem instrumentów finansowych oraz instrumentów finansowania powstawania i rozwoju spółek typu start-up/scale-up. W szczególności proponuje się stworzenie nowych instrumentów/organizację</p>	<p>Instytucje szkolnictwa wyższego odgrywają kluczową rolę w ekosystemie innowacyjności. Wyposażenie szkół wyższych w odpowiednie narzędzia wspierające innowacje, które powstają na uczelniach może w istotny sposób wzmocnić nie tylko potencjał uczelni ale cały ekosystem.</p>	<p>Uczelnie wyższe będą mogły brać w różny sposób udział we wspieraniu innowacyjnych spółek wywodzących się z uczelni (np. poprzez udział w projekcie pozakonkursowym MEiN dotyczącym wspierania rozwoju CTT, w planowanym przez FNP projekcie pozakonkursowym Innowator). Spółki odpryskowe organizacji badawczych będą mogły uczestniczyć w programach rozwojowych czy akceleracji. Będą również mogły ubiegać się o wsparcie kapitałowe z funduszy VC. Zgodnie z najlepszymi standardami, realizacja inwestycji kapitałowych będzie powierzona niezależnym, wyspecjalizowanym pośrednikom finansowym, którzy w sposób niezależny oceniają będą potencjał rozwiązań.</p>	nieuwzględniona

				wydziałonych konkursów skierowanych do szkół wyższych i uwzględniających specyfikę uczelni i ich możliwości i potencjały do realizacji tego rodzaju projektów. Proponuje się również przygotowanie pilotaży instrumentów wspierających rozwój przedsiębiorczości akademickiej w szkołach wyższych i wzmocnienie potencjału uczelni w tym zakresie w formule projektów testowych w ramach tzw. Inno_laba, który służy testowaniu nowych form wsparcia.			
197.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	Program FENG nie powinien uzależniać wspierania cyfryzacji i zazielenienia od realizacji prac B+R.	Zielona i cyfrowa transformacja stanowią priorytety we wszystkich strategiach europejskich i poszczególnych krajów członkowskich. Wymóg realizacji prac B+R/Infrastruktury B+R zasadniczo wpłynie na ilość wspartych inwestycji dotyczących transformacji cyfrowej czy zielonej. Grono potencjalnych beneficjentów, którzy będą mogli skorzystać z modułu cyfrowego i zielonego zostanie bardzo ograniczone. Dodatkowo przedsiębiorstwa, które będą miały możliwość skorzystania ze wsparcia na cyfryzację, czy zazielenienie niekoniecznie muszą być zainteresowane ich realizacją, gdyż będą skupiać się na module obowiązkowym. Wnioskujemy, aby moduły dotyczące cyfryzacji, zazielenienia stanowiły obok prac B+R możliwe do wyboru moduły obligatoryjne.	Priorytet, w którym zaproponowany został modułowy charakter wsparcia, kierowany jest do przedsiębiorców podejmujących działalność badawczo-rozwojową. To one realizują główny cel Programu, jakim jest podniesienie wydatków na działalność badawczo-rozwojową. Wsparcie kierowane jest do tych firm, które chcą podjąć ryzyko działalności badawczo-rozwojowej, by stworzyć im korzystne warunki do jej prowadzenia i rozwoju swojej działalności. Moduły fakultatywne służą tym samym do wsparcia modułów obowiązkowych. Intencją 1. Priorytetu jest, aby przedsiębiorstwa podejmujące działalność B+R były również aktywne w obszarze cyfryzacji i zielonej gospodarki. Zjawiskiem niepożądanym jest, aby realizacja prac B+R zahamowała działania przedsiębiorców w obszarach, tak kluczowych w obecnych realiach. Intencją jest, aby działalność powiązana z B+R była jak najbardziej cyfrowa i zielona. Wsparcie na cyfryzację i zazielenienie działalności gospodarczej, które nie jest uzależnione od prowadzenia prac B+R możliwe będzie w ramach RPO.	nieuwzględniona
198.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	Włączenie do jednego projektu prac B+R oraz pozostałych modułów bardzo ogranicza możliwość realizacji projektów dot. wdrożeń, cyfryzacji czy zazielenienia.	Kompleksowe projekty rozumiane, jako realizacja kilku modułów stanowiąc będą duże obciążenie finansowe, co zaweźi grono wnioskodawców do tych, którzy znajdują się w bardzo dobrej sytuacji finansowej, lecz niekoniecznie dysponują wysokim potencjałem w zakresie innowacyjności. Oprócz obciążenia finansowego, które może eliminować część dobrych projektów, przedsiębiorcy zwłaszcza z sektora MŚP, nie będą w stanie dedykować personelu do realizacji kilku modułów. Tego typu projekty będą mogły z powodzeniem być realizowane przez duże	Wsparcie na wdrożenia, cyfryzację, czy zazielenienie w 1. priorytecie FENG jest dedykowane firmom, które zamierzają prowadzić działalność badawczo-rozwojową. Ocena zdolności do sfinansowania projektu zostanie dostosowana do składających się z kilku modułów, realizowanych w dłuższym horyzoncie czasowym projektów. Przedsiębiorcy mogą również skorzystać z priorytetu 2. FENG, który oferuje szeroki	nieuwzględniona

					przedsiębiorstwa, co nie powinno być priorytetem funduszy strukturalnych.	wachlarz instrumentów dotyczących m.in. wdrożeń, cyfryzacji czy zazielenienia bez obowiązkowego powiązania z B+R.	
199.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	W treści Programu wskazano, na priorytetowe traktowanie transformacji cyfrowej i zielonej. Moduły obowiązkowe jednak nie wskazują na żadne preferencje dla tego typu projektów.	Układ modułów wskazuje, iż transformacja cyfrowa i zielona wspierana jest głównie z poziomu absorpcji technologii, a nie ich tworzenia. Brak jest zachęt, aby to w Polsce tworzone były rozwiązania związane z ww. transformacjami. Inwestycje wszystkich państw związane z cyfryzacją i zazielenieniem tworzą duży rynek zbytu dla tego typu technologii, a tym samym na dużą sprzedaż polskich rozwiązań.	Moduły obowiązkowe będą posiadały mechanizmy promujące projekty dotyczące tworzenia rozwiązań cyfrowych i zielonych.	uwzględniona
200.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	54	Moduł Wdrożenie innowacji uwzględnia ponoszenie kosztów na prace przedwdrożeniowe. Tego typu koszty są bardziej adekwatne dla modułu Prace B+R.	Prace przedwdrożeniowe dotyczą przygotowania do wdrożenia, uzyskania odpowiednich certyfikatów, atestów itp. Aby wdrożenie było realne, tego typu koszty muszą zostać poniesione na zakończenie prac B+R/po ich zakończeniu, by móc udowodnić, iż dany produkt może zostać wprowadzony na rynek. Tym samym wnioskujemy o przeniesienie tego typu kosztów do Modułu B+R, bądź uwzględnienie ich w obu modułach Prace B+R i Wdrożenie.	Prace przedwdrożeniowe zostaną włączone do Modułu Prace B+R.	uwzględniona
201.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	Jeśli infrastruktura B+R ma służyć realizacji agendy badawczej, jaka jest różnica, co do istoty projektu, jeśli w module prace B+R również należy przeprowadzić prace B+R.	Oba moduły wspierają infrastrukturę B+R, współfinansując koszty amortyzacji bądź koszty zakupu na podstawie RPI, w obu modułach należy przeprowadzić prace B+R. Czy istnieje możliwość połączenia obu modułów, by ich cele się nie powielaly?	W ramach systemu modułowego realizacji projektów B+R+I w FENG będzie możliwość połączenia modułów B+R oraz Infrastruktura B+R w projekcie liniowym. Tę relację będzie trzeba odzwierciedlić we wniosku o dofinansowanie. Jednocześnie należy pamiętać o braku możliwości powielania się wsparcia na infrastrukturę w ramach projektu, co w praktyce oznacza, iż przedsiębiorstwo będzie mogło skorzystać albo z finansowania odpisów amortyzacyjnych dotyczących wykorzystania infrastruktury na potrzeby projektu B+R, albo zakupu lub modernizacji infrastruktury w ramach modułu Infrastruktura B+R.	wyjaśnienie
202.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	W module B+R nie przewidziano kosztów związanych z ochroną patentową.	Ochrona patentowa ma zasadnicze znaczenie na etapie komercjalizacji wyników prac B+R. Brak adekwatnej ochrony może negatywnie wpłynąć na powodzenie wprowadzenia innowacyjnego produktu na rynek, tym samym w module Prace B+R również powinny zostać uwzględnione wydatki na ochronę patentową.	W module B+R możliwe jest uzyskanie wsparcia w ramach prac przedwdrożeniowych. Wsparcie to może być udzielane w formie pomocy na usługi doradcze lub w formie pomocy de minimis. W ramach wskazanych przeznaczeń pomocy możliwe jest kwalifikowanie kosztów m.in. usług świadczonych przez konsultantów zewnętrznych (pomoc na doradztwo), a także doradztwa lub podobnych usług świadczonych wyłącznie w związku z wykonywaniem projektu i nabytych po cenach rynkowych (pomoc de minimis). W związku z powyższym możliwe jest uwzględnienie w kosztach modułu B+R wydatków związanych z usługami np. rzecznika patentowego, co umożliwi beneficjentowi	wyjaśnienie

						zabezpieczenie praw własności intelektualnej uzyskanej w ramach projektu.	
203.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	Użyte w opisie Modułu B+R sformułowanie: „W ramach projektu dopuszczalna jest wielokrotna realizacja niektórych etapów badań i prac rozwojowych, jeśli będzie to niezbędne dla uzyskania efektów możliwych do komercjalizacji” stwarza pole do nadużyć, a jego zgodność z przepisami pomocy publicznej jest wątpliwa.	Aby zrealizować kolejny raz pewien etap badań, należy bądź to podnieść wartość projektu, a za tym i dofinansowanie. Ewentualna ponowna realizacja pewnego etapu badań w projekcie z oszczędności powoduje konieczność dodania nowego zadania w projekcie. Oba przypadki: zwiększenie dofinansowania, jak i nowe zadanie w projekcie wydaje się nie być zgodne z przepisami dot. pomocy publicznej, jeśli mają miejsce po podpisaniu umowy i rozpoczęciu realizacji projektu.	Wskazany w uwadze fragment FENG został wprowadzony, aby podkreślić możliwość takiego określenia zakresu projektu B+R, który będzie umożliwiał osiągnięcie oczekiwanych rezultatów. To znaczy, że jeśli wnioskodawca przy opracowywaniu wniosku o dofinansowanie stwierdzi, że może być konieczne wielokrotne przeprowadzenie tego samego zadania badawczego, będzie mógł to uwzględnić w projekcie, a w konsekwencji uniknie w trakcie jego realizacji występowania do IP o zgodę na zmianę w projekcie.	wyjaśnienie
204.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	8. Priorytet 3 Pomoc Techniczna	89	W ramach działań na rzecz zapewnienia rozwoju potencjału beneficjentów, ostatecznych odbiorców i potencjalnych beneficjentów Programu oraz wzmocnienia ich kompetencji, proponujemy uruchomienie instrumentu Innovation coach dla naukowców, zainteresowanych rozwojem ścieżki kariery prowadzącej do wdrażania innowacji.	Proponujemy rozszerzenie sprawdzonego już instrumentu wsparcia dla firm Innovation coach - dla indywidualnych naukowców-innowatorów, w tym przygotowujących się do realizacji doktoratów wdrożeniowych. Jest duże zapotrzebowanie na takie wsparcie, bo w środowisku naukowym brakuje wiedzy w zakresie rozwoju kariery w kierunku wdrożeń i komercjalizacji wyników badań naukowych. Na rynku brakuje też dedykowanego wsparcia dla budowania kompetencji naukowców w tym zakresie i możliwości aplikowania o odpowiednie środki publiczne. Byłby to praktyczny instrument, z jednej strony budujący bazę naukowców-innowatorów, z drugiej zaś, wspierający wzajemne zrozumienie i rozwój współpracy nauka-biznes. Stanowiłoby to także wsparcie planowanych operacji o znaczeniu strategicznym (str. 127), a mianowicie projektów obejmujących wzmocnienie potencjału podmiotów prowadzących działalność w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych (uczelnianych centrów transferu technologii - CTT, spółek celowych) oraz - projektów obejmujących wyszukiwanie i selekcję rozwiązań technologicznych o wysokim potencjale w zakresie komercjalizacji (w tym powstałych na uczelniach) oraz objęcie wybranych projektów specjalistycznym wsparciem: od etapu inkubacji, założenia i rozwoju spółki technologicznej, do etapu uzyskania przez nią inwestora kapitałowego.	Innovation coach jest instrumentem skierowanym do przedsiębiorstw niemających doświadczenia w aplikowaniu o środki z UE oraz nieposiadających zidentyfikowanego pomysłu na realizację innowacji w swoim przedsiębiorstwie. Propozycja Polskiej Izby Gospodarczej Zaawansowanych Technologii zostanie rozważony przez Ministerstwo pod kątem poszerzenia instrumentu Innovation Coach o wsparcie w zakresie usług informacyjnych w obszarze doradztwa biznesowego świadczonych na rzecz indywidualnych naukowców-innowatorów.	wyjaśnienie
205.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	5.2. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (iii)	49	W ramach zaplanowanych działań mających na celu wzrost umiędzynarodowienia przedsiębiorstw z sektora MSP, które mają problem z utrzymaniem przewag konkurencyjnych oraz prowadzeniem działalności na rynkach krajowych i	Szkolenia, konferencje i i spotkania technologiczne online są istotnym wsparciem dla zwiększenia konkurencyjności na rynkach zagranicznych, ale także rynku polskim. Często koszty przygotowania szkolenia, konferencji online są stosunkowo małe (licencje programu do webinarów, prelegenci, przygotowywanie materiałów szkoleniowych, nagrywanie webinarów do wielokrotnego wykorzystania, tłumaczenia, materiały video, prawa autorskie itp), ale przy seryjnych szkoleniach stanowią już znaczne koszty dla MŚP. Utworzenie odrębnej kategorii dotacji pozwoliłoby	Szczegółowy zakres projektów, w tym możliwych narzędzie wsparcia (np. w formie on-line), będzie określony w dokumentacji projektowej. Planuje się jednak wykorzystanie doświadczeń z realizacji analogicznych projektów w POIR do określenia obszarów wsparcia w FENG w tym zakresie. Należy zwrócić uwagę na wsparcie umiędzynarodowienia działalności również za pomocą instrumentów spoza Programu FENG. Obszary wskazane w uwadze mogą być	częściowo uwzględniona

				<p>zagranicznych, proponujemy ustanowić odrębną kategorię np. "Działania w celu popularyzacji zaawansowanych technologii i wchodzenia na rynki zagraniczne metodą online". Proponujemy dofinansowanie dedykowanego bloku szkoleń, konferencji i spotkań technologicznych online w celu pogłębiania wiedzy nt. wdrażania zaawansowanych technologii, wsparcia organizacyjnego, tworzenia powiązań i wymiany doświadczeń między przedsiębiorstwami wysokiej technologii i startupami rozpoczynającymi działalność, a także jak konkurować na rynkach zagranicznych, strategii, przepisów celnych, kosztów wejścia na rynki itp., wymogów regulacyjnych, w tym np. środowiskowych i sanitarnych (np. eksport towarów spożywczych) i na inne tematy. Uważamy, że szkolenia winny być ujęte nie jako narzędzie opisane w celach realizacji konkursu, ale jako odrębne działania. Określenie kosztu działania zależy od ilości prelegentów, przygotowywania materiałów audio/video i innych materiałów, w tym prasa, portale zajmujące się problematyką technologii.</p>	<p>ponadto na utworzenie Biblioteki webinarów z bazą wiedzy, z której podmioty gospodarcze mogłyby korzystać bezpłatnie.</p>	<p>uwzględnione m.in. w projekcie strategicznym MRPIIT dotyczącym internacjonalizacji (zgodnie ze Strategią produktywności)- E-eksport – Jest to projekt mający na celu zwiększenie eksportu polskich towarów i usług poprzez kanały elektroniczne, polegający na: budowie bazy wiedzy i narzędzi edukacyjno-informacyjnych dla przedsiębiorców (np. organizacja logistyki i obsługa zwrotów, prawo konsumenckie, rozliczenia podatkowe itd.) oraz na tworzeniu programów wsparcia i dofinansowania obecności firm w Internecie, social mediach, globalnych platformach zakupowych i w świecie urządzeń mobilnych.</p>	
206.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	16. Załączniki Wskaźniki dla poszczególnych Priorytetów i celów szczegółowych	13 2	<p>Istnieje potrzeba wyznaczenia wartości wskaźników do osiągnięcia w perspektywie celu pośredniego (2024) i końcowego (2029). Działania programu FENG powinny przekładać się bezpośrednio na podniesienie pozycji Polski, w założonej perspektywie, w</p>	<p>W EIS 2020 Polska zajmuje 24 pozycję pod względem innowacyjności na 27 państwach uwzględnionych w Rankingu. Za Polską znalazły się Bułgaria i Rumunia oraz Chorwacja. Bezpośrednio przed Polską znalazły się Litwa, Węgry i Słowacja. Zdecydowanej poprawy wymaga pozycja Polski w następujących kategoriach EIS: Kapitał ludzki - 22. miejsce, Wpływ na sprzedaż - 22. miejsce, Finanse i wsparcie - 23. miejsce, Powiązania - 24. miejsce, Atrakcyjność systemu badawczego - 25. miejsce, Innowatorzy - 26. miejsce.</p>	<p>Wartość wskaźników w odniesieniu do celu pośredniego (2024) oraz do celu końcowego (2029) zostaną uzupełnione. Należy podkreślić również, że FENG jest tylko jednym z wielu narzędzi polityki innowacyjności Polski, dlatego też jego przełożenie na wskaźniki makroekonomiczne będzie możliwe do zbadania ewaluacją dopiero po zakończeniu realizacji interwencji.</p>	uwzględniona

				Europejskim Rankingu Innowacyjności.			
207.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	16. Załączniki Wskaźniki dla poszczególnych Priorytetów i celów szczegółowych	13 2	Istnieje potrzeba wyznaczenia wartości wskaźników do osiągnięcia w perspektywie celu pośredniego (2024) i końcowego (2029). Działania programu FENG powinny przekładać się bezpośrednio na podniesienie pozycji Polski, w założonej perspektywie, w Europejskim Rankingu Innowacyjności.	W EIS 2020 Polska zajmuje 24 pozycję pod względem innowacyjności na 27 państw uwzględnionych w Rankingu. Za Polską znalazły się Bułgaria i Rumunia oraz Chorwacja. Bezpośrednio przed Polską znalazły się Litwa, Węgry i Słowacja. Zdecydowanej poprawy wymaga pozycja Polski w następujących kategoriach EIS: Kapitał ludzki - 22. miejsce, Wpływ na sprzedaż - 22. miejsce, Finanse i wsparcie - 23. miejsce, Powiązania - 24. miejsce, Atrakcyjność systemu badawczego - 25. miejsce, Innowatorzy - 26. miejsce.	Wartość wskaźników w odniesieniu do celu pośredniego (2024) oraz do celu końcowego (2029) zostaną uzupełnione. Należy podkreślić również, że FENG jest tylko jednym z wielu narzędzi polityki innowacyjności Polski, dlatego też jego przełożenie na wskaźniki makroekonomiczne będzie możliwe do zbadania ewaluacją dopiero po zakończeniu realizacji interwencji.	uwzględniona
208.	Ryvu Therapeutics S.A.	Całość programu	Całość programu	Lista kwestii wymagających poprawy w dalszym współfinansowaniu projektów w branży biotechnologicznej / farmaceutycznej w programach operacyjnych przyszłych okresów Treść uwagi: A) Dostosowanie/Wyodrębnienie osobnego programu badawczego dopasowanego do charakterystyki branży biotechnologicznej i biomedycznej. B) Możliwość wdrożenia wyników prac B+R (umowa partneringowa) w trakcie trwania projektu. C) Zniesienie lub podniesienie progu procentowego udziału usług obcych w projekcie, szczególnie na etapie prac rozwojowych. D) Rozszerzenie puli ekspertów oceniających składane wnioski, m.in. o ekspertów zagranicznych. E) Skrócenie czasu oczekiwania na decyzje Instytucji Pośredniczącej – wprowadzenie trybu zgody domniemanej. F) Ograniczenie wagi w ocenie dla kryteriów horyzontalnych. G) Ustandaryzowanie interpretacji konfliktu interesów i powiązań (wg.	Uzasadnienie uwag: A) Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech jak i do branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Proponowanym rozwiązaniem jest uwzględnienie elastyczności w definiowaniu ram czasowych projektu, w szczególności w przypadku wymogu realizacji prac rozwojowych w tak czasochłonnej i kosztochłonnej branży jak biotechnologia. Alternatywą jest realizacja odrębnych konkursów branżowych o zasadach dostosowanych do specyfiki danej branży (czas realizacji, sposób opisu Kamieni Milowych, zakres elastyczności, itp.) z odrębną pulą ekspertów oceniających. Dobrym rozwiązaniem jest wyodrębnienie krajowego strumienia finansowania w regionach o wyższym poziomie rozwoju (tj. Ścieżka dla Mazowsza). Dodatkowo doprecyzowania wymaga rozumienie modelu wdrażania wyników projektu poprzez sprzedaż licencji do praw jako wdrożenie na terytorium RP. Ten model jako standard w biotechnologii XXI wieku, powinien być akceptowany w dostosowaniu do realiów rynkowych. Jest to praktycznie jedyna metoda rozwinięcia innowacyjnego przemysłu biotechnologicznego w Polsce. Potrzebne są również jasne wytyczne odnośnie ryzyka technologicznego, dotyczące tego, że projekt może się „nie udać” ze względu na nieosiągnięcie naukowo-technicznych kamieni milowych, co powinno skutkować wcześniejszym zakończeniem realizacji projektu, bez konieczności zwrotu dofinansowania. B) Wnioski grantowe zakładają możliwość komercjalizacji dopiero po zakończeniu prac rozwojowych /projektu. W obszarze zupełnie nowych i przełomowych technologii (np. PROTAC, Terapie Genowe, mRNA, małe cząsteczki celujące w RNA) przedmiotem wdrożenia (partneringu) może nie być konkretny kandydat na lek, ale technologia odkrywania i wytwarzania cząsteczki / białka / fragmentu RNA – i to już może być (pół)produktem i przedmiotem wdrożenia. Trzeba przewidzieć taką możliwość i	Odpowiedzi na poszczególne składowe uwagi: A) Zakres tematyczny konkursów w 1. priorytecie FENG zostanie określony na późniejszym etapie prac i będzie przedstawiony w harmonogramie naborów. B) Kwestia wdrożenia wyników prac B+R będzie uregulowana w kryteriach wyboru projektów (określenie max terminu po zakończeniu projektu, w jakim powinno nastąpić wdrożenie) oraz umowie o dofinansowanie (warunki wdrożenia). Propozycja dotycząca umożliwienia wdrożenia wyników badań jeszcze w trakcie trwania projektu zostanie, zatem przeanalizowana w kontekście przygotowywania dokumentów i zasad wdrożeniowych FENG. Z uwagi na planowane wspieranie modułowych projektów, obejmujących wiele różnych aspektów rozwojowych firmy, proponowane rozwiązanie powinno być możliwe do zastosowania. C) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. D) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że korzystanie z usług ekspertów zagranicznych może być znacząco ograniczone w przypadku konieczności prowadzenia komunikacji dotyczącej oceny projektu w języku polskim. Sprawa ta jest, więc w istotnym zakresie zależna od rozwiązań prawnych, jakie zostaną określone dla perspektywy finansowej 2021-27 (ustawa wdrożeniowa, ustawa o PARP oraz ustawa o NCBR powinny umożliwiać ocenę projektów w języku innym niż j. polski). E) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad oceny projektów oraz tworzenia procedur dla systemu wdrażania FENG.	wyjaśnienie

			<p>dyrektywy UE). H) Możliwość finansowania (etapowego) programów bez konieczności planowania etapu prac rozwojowych. I) Zasady szacowania kosztów we wniosku – zniesienia obowiązku planowania ilości odczynników niezbędnych do prowadzenia i zapewnienia ciągłości 3 letnich badań w fazie odkrywania leków. J) Zniesienia obowiązku przeprowadzania konkursu dla unikatowych usług badawczych czy odczynników dla podmiotów zwolnionych ze stosowania Prawa Zamówień Publicznych.</p>	<p>elastyczność w projektach. Konieczne jest wprowadzenie postępowania dotyczącego wdrożenia w trakcie realizacji projektu oraz rozszerzenia przedmiotu wdrożenia. C) Branża ma długie cykle inwestycyjne i charakteryzuje się wysokim ryzykiem, co trudno pogodzić z obecnymi wymogami dot. projektów – głównym problemem jest konieczność realizowania Prac Rozwojowych (w obecnej interpretacji IP są to badania kliniczne) połączona z limitem na usługi obce. Potrzeba podniesienia limitów na podwykonawstwo (obecnie w większości programów to maks. 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu). Charakterystyka branży wymaga często zlecenia kosztownych prac badawczo-rozwojowych (m.in. panel badań przedklinicznych in vivo, produkcja materiału do badań przedklinicznych lub klinicznych, badania kliniczne). Obecne obostrzenia często znacznie utrudniają lub wręcz uniemożliwiają poprawne skonstruowanie budżetu. Skutkuje to niedoszacowaniem kosztów prac zleconych, gdyż mogą one stanowić maks. 1,5-krotną wartość sumy kosztów pozostałych kategorii (w tym prac realizowanych przez Wnioskodawcę). Niedoszacowanie budżetu może stanowić istotne ryzyko związane z finansowaniem pełni prac badawczo-rozwojowych niezbędnych do komercjalizacji wyników projektu. D) Oddanie decyzji w zakresie oceny projektów w ręce ekspertów – IP powinna w większym zakresie wpływać i interweniować w ocenę w przypadkach, w których dobre projekty odrzucane są z nieistotnych przyczyn, albo kiedy ocena różni się ewidentnie ze stanem faktycznym. Sugerowanym rozwiązaniem byłoby korzystanie z puli ekspertów międzynarodowych i wprowadzenie języka angielskiego do wniosków w sektorze biotechnologicznym (innowacje są w przeważającej liczbie globalne). Wprowadzony system „one-size-fits-all” nie działa. Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech i dla branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Obecna parametryzacja nowości i sposób opisywania KM w projektach jest dostosowana do branży inżynierskiej / konstrukcji urządzeń. Projekty B+R w branży biomedycznej, mogą być relatywnie dużo bardziej czasochłonne i kosztochłonne, w odniesieniu do innych branż (np. IT, fintech). Eksperti na etapie aplikowania rekomendują lub wręcz wymagają obniżenia liczebności zespołu, kosztów zatrudnienia, czy obniżenia kosztów badań klinicznych. Powoduje to, iż założenia finansowe projektów muszą być zaniżane, aby projekty miały wobec dużej konkurencji szansę na uzyskanie dofinansowania. To jest nieracjonalne wobec odniesienia do specyfiki branży na świecie i realizacji projektów, które dotyczą innowacji globalnych, dotyczących wyzwań cywilizacyjnych w zakresie ochrony zdrowia. Dodatkowo odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ</p>	<p>F) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. G) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. H) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie prac nad zasadami finansowania prac B+R. I) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów oraz zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG. J) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG. W ramach projektów finansowanych z FENG wybór dostaw i usług musi być przeprowadzony w sposób konkurencyjny zgodnie z odpowiednimi wytycznymi.</p>
--	--	--	---	--	---

				<p>na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. W ocenie projektów zauważalny jest niedostateczny poziom oceny merytorycznej projektów, m.in z uwagi na brak wystarczającej puli ekspertów z danej branży lub dziedziny nauki, zwłaszcza w zakresie praktycznej znajomości procesów (np. w zakresie odkrywania, rozwoju i ew. produkcji leków: czasochłonności, kosztochłonności materiałów zużywalnych, wielkości zespołów badawczych, kosztów usług realizowanych przez podmioty zewnętrzne w kraju i zagranicą). Jeżeli w kraju nie ma odpowiedniej puli ekspertów, recenzja powinna być rozszerzona na ekspertów zagranicznych – w szczególności w dziedzinach, które dopiero od niedawna się u nas rozwijają (biotechnologia) – podobnie jak w NCN, FNP, KE i innych jednostkach finansujących badania. Innowacje globalne wymagają międzynarodowego grona recenzentów. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż część projektów wartościowych merytorycznie zostaje odrzucona przez Ekspertów na podstawie kryteriów dotyczących modelu zarządzania lub doświadczenia kadry zarządzającej i kadry B+R, co jest nieracjonalne wobec sytuacji, gdzie limity znaków we wniosku o dofinansowanie uniemożliwiają, pokazanie całościowego procesu zarządczego i związanych z nim zasobów, oraz pokazanie potencjału posiadanej kadry w przedsiębiorstwie. Warto dodać, że w ocenie kwestionowano doświadczenie osób, które w tej dziedzinie należą do najbardziej doświadczonych w Polsce. Beneficjent nie ma możliwości dialogu i dyskusji merytorycznej z instytucjami pośredniczącymi. Należałoby czerpać dobre praktyki i przykłady z zagranicznych instytucji finansujących np. NIH (Narodowe Instytuty Zdrowia, USA). E) Bardzo długi czas reakcji IP (np. NCBR) dot. kluczowych decyzji w projektach, co w sytuacji ograniczonych ram czasowych okresów programowania i kwalifikowalności wydatków, stawia Beneficjentów w sytuacji patowej. Konieczne jest wprowadzenie zasady zgody domniemanej (jeśli wiążąca odpowiedź / decyzja nie jest udzielona w przewidzianym regulaminem okresie czasu – stanowi to zgodę domniemaną – przykład regulatorów rynku farmaceutycznego na całym świecie – FDA, EMA itd.) bądź egzekwowania odpowiedzi w terminie 30 dni od zgłoszenia. Zauważalna jest rosnąca nierówność traktowania partnerów współpracy: NCBR wyznaczało w ostatnim czasie np. trzydniowe terminy na przygotowanie odpowiedzi (np. dokumentów do próby w ramach WOP), równocześnie prośby ze strony Beneficjenta rozpatrywane</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>są nawet przez pół roku i dłużej. F) Odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Dobrym rozwiązaniem było by stworzeni jasnych przykładów wskaźników dla Beneficjentów uwzględniających różne branże, bądź możliwość konsultacji wskazanego wskaźnika. Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. G) Bardzo daleko posunięta nadinterpretacja konfliktu interesów i powiązań (np. przez PARP), niezgodna z obowiązującymi przepisami oraz krajowymi i unijnymi definicjami podmiotów i osób powiązanych/partnerskich. Bardzo zachowawcze i restrykcyjne podejście do dialogu z beneficjentem (NCBR) bez zachowania zasady przejrzystości i dokładnego uzasadniania decyzji negatywnych. Działania dyktowane obawą przed jakimikolwiek podejrzeniami naruszeń sprawiają wrażenie, że Instytucji Pośredniczącej (IP) bardziej zależy na działaniu zachowawczym niż na finansowaniu najlepszych projektów. H) W celu zwiększenia poziomu innowacyjności polskich podmiotów z branży biofarmaceutycznej, bardziej sensownym byłoby ogłoszenie konkursów branżowych, o krótszym okresie realizacji, umożliwiających przeprowadzenie wczesnych etapów procesu rozwoju nowego leku do momentu uzyskania danych dotyczących aktywności testowanych cząsteczek w modelach zwierzęcych (wyłącznie etapy badań przemysłowych), czy do nominacji kandydata do badań przedklinicznych. Pozwoliłoby to z jednej strony Wnioskodawcom na przetestowanie szeregu innowacyjnych pomysłów, o dużym stopniu ryzyka, bez konieczności planowania prac związanych z dalszym rozwojem tych cząsteczek (prace rozwojowe) na etapie składania wniosku, a z drugiej strony Instytucji Pośredniczącej na lepszą kontrolę, większą efektywność i mniejsze ryzyko wydatkowania środków. I) Konieczność prowadzenia zasady konkurencyjności na specyficzne odczynniki/materiały (np. przeciwciała, kity, płytki itp.), które dla poprawnego przeprowadzenia eksperymentu i ciągłości wyników powinny być kupowane od jednego producenta, powinny zostać wyłączone spod zasady konkurencyjności. Dodatkowo dobrym rozwiązaniem byłoby zwiększenie limitu na dokonywanie zamówień bez stosowania zasady konkurencyjności (dla przykładu w ścieżce dla Mazowsza próg wynosił 120 000,00 PLN). J) Ustalanie wartości zamówienia – sposób jego dokonania nie jest jasny w przypadku realizacji tak wielu drobnych zamówień niedających się przewidzieć z wyprzedzeniem, co zupełnie nie przystaje do działalności firm</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>biotechnologicznych. Dodatkowo obecny proces rynkowego szacowania wartości zamówienia wymagany przez IP jest zbyt szczegółowy, a co za tym idzie czasochłonny (praktycznie dwa razy trzeba ogłosić konkurs, raz na szacowanie a drugi raz na samą usługę). Konieczność prowadzenia konkursu w przypadku, gdy ze względu na unikatowość produktu/usługi na rynku istnieje tylko jeden dostawca. Istniejący w wytycznych zapis, który teoretycznie pozwala na zakup takich produktów bez zastosowania zasady konkurencyjności, jest zapisem martwym. Nie da się w sposób jednoznaczny i ostateczny udowodnić „braku konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze” czy wykazać, że „nie istnieje rozwiązanie alternatywne lub zastępcze”. Jak udokumentować np. „obiektywny charakter” wykazanego braku konkurencji? Dodatkowo niejednoznaczne zapisy w wytycznych – i kolejne aktualizacje obowiązujących wytycznych wprowadzają wiele mało precyzyjnych sformułowań, które przez swoją niejednoznaczność nie mogą być w wykorzystane w praktyce (np. zapis o zwolnieniu zamówień na usługi badawcze z konieczności przeprowadzania procedury czy powyżej opisany przykład unikatowych produktów).</p>		
209.	Związek Pracodawców Kłustry Polskie	7.3.2. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów.	81	<p>Po zdaniu „Model klastrów znajduje także zastosowanie dla urzeczywistniania idei gospodarki obiegu zamkniętego w wymiarze współpracy między przedsiębiorstwami, symbiozy przemysłowej (np. na zasadzie „twój odpad moim produktem”) i tworzenia cyrkularnych łańcuchów wartości” Dopisać: „Komisja proponuje, by kraje członkowskie UE realizując politykę gospodarczą łączyły narzędzia polityki regionalnej i przemysłowej w celu stworzenia platformy inteligentnej specjalizacji”.</p>	<p>Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z 2014 roku wskazuje kierunek rozwoju polityki klastrowej w UE. Pozostał on nadal aktualny. We wskazanym dokumencie Komisja proponuje, by kraje członkowskie UE realizując politykę gospodarczą łączyły narzędzia polityki regionalnej i przemysłowej w celu stworzenia platformy inteligentnej specjalizacji. Zdaniem Komisji jest to sposób, by pomóc regionom we wprowadzeniu programów inteligentnej specjalizacji. Tym samym wskazane jest, że klastry mogą stanowić instrument wspierający realizację założeń inteligentnych specjalizacji w regionach całej UE. W dalszej części Komunikatu podkreśla się, że potencjał klastrów w zakresie tworzenia otoczenia, które sprzyja innowacjom, dla wzajemnie wspierających się grup MŚP musi być lepiej wykorzystywany jako sposób wspierania ich rozwoju. Zadeklarowano wsparcie MŚP w nawiązywaniu współpracy z klastrami światowej klasy, ale także ułatwianie współpracy i innowacji w wymiarze międzysektorowym i transgranicznym. W kolejnym komunikacie z 2014 r. „Na rzecz europejskiego renesansu przemysłowego” podkreślono, że klastry mogą ułatwiać współpracę międzysektorową i transgraniczną, pomagając MŚP w rozwoju i umiędzynarodowieniu. Komisja podejmuje szereg inicjatyw w ramach programów COSME i Horyzont 2020 w celu wspierania innowacji i wzrostu MŚP poprzez klastry.</p>	<p>Uwaga zasadna, zmiany zostaną wprowadzone do Programu.</p>	<p>uwzględniona</p>

210.	Związek Pracodawców Klastry Polskie	7.3. Priorytet 2 Cel szczegółowy (iv)	78	<p>Jest: zwiększenia konkurencyjności i umiędzynarodowienia małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności poprzez: stymulowanie środowiska przedsiębiorczości, w tym rozwój klastrów przemysłowych, zacieśnienie współpracy między małymi i średnimi przedsiębiorstwami a organizacjami badawczymi, a także trwałe zaangażowanie małych i średnich przedsiębiorstw w rozwój obszarów inteligentnej specjalizacji (...) Dodac po ww. zdaniu: „Zdaniem Komisji jest to sposób, by pomóc regionom we wprowadzeniu programów inteligentnej specjalizacji. Tym samym wskazane jest, że klastry mogą stanowić instrument wspierający realizację założeń inteligentnych specjalizacji w regionach całej UE”.</p>	<p>Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z 2014 roku wskazuje kierunek rozwoju polityki klastrowej w UE. Pozostał on nadal aktualny. We wskazanym dokumencie Komisja proponuje, by kraje członkowskie UE realizując politykę gospodarczą łączyły narzędzia polityki regionalnej i przemysłowej w celu stworzenia platformy inteligentnej specjalizacji. Zdaniem Komisji jest to sposób, by pomóc regionom we wprowadzeniu programów inteligentnej specjalizacji. Tym samym wskazane jest, że klastry mogą stanowić instrument wspierający realizację założeń inteligentnych specjalizacji w regionach całej UE. W dalszej części Komunikatu podkreśla się, że potencjał klastrów w zakresie tworzenia otoczenia, które sprzyja innowacjom, dla wzajemnie wspierających się grup MSP musi być lepiej wykorzystywany jako sposób wspierania ich rozwoju</p>	Uwaga zasadna. Zmiany zostaną wprowadzone do treści Programu.	uwzględniona
211.	Związek Pracodawców Klastry Polskie	5.3. Uszczegółowienie Cele szczegółowego (iv)	49	<p>Dopisanie po zdaniu: „Przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm” zdania: Klastry są organizacjami, których jednym z podstawowych zadań jest łączenie środowiska nauki z przedsiębiorcami. Realizują tę funkcję z powodzeniem, poprzez fakt, że ich członkami są zarówno przedsiębiorstwa (głównie MŚP) oraz jednostki naukowe.</p>	<p>Klastry są organizacjami, których jednym z podstawowych zadań jest łączenie środowiska nauki z przedsiębiorcami. Realizują tę funkcję z powodzeniem, poprzez fakt, że ich członkami są zarówno przedsiębiorstwa (głównie MŚP) oraz jednostki naukowe. Bliska współpraca między tymi podmiotami przyczynia się nie tylko do transferu technologii i wiedzy, ale także podnoszenia kwalifikacji pracowników.</p>	Uwaga zasadna. Zmiany zostaną wprowadzone do treści Programu.	uwzględniona

212.	Związek Pracodawców Klastry Polskie	5.3. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (iv)	49	Dopisanie po zdaniu: „Przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm” zdania: Klastry są organizacjami, których jednym z podstawowych zadań jest łączenie środowiska nauki z przedsiębiorcami. Realizują tę funkcję z powodzeniem, poprzez fakt, że ich członkami są zarówno przedsiębiorstwa (głównie MŚP) oraz jednostki naukowe.	Klastry są organizacjami, których jednym z podstawowych zadań jest łączenie środowiska nauki z przedsiębiorcami. Realizują tę funkcję z powodzeniem, poprzez fakt, że ich członkami są zarówno przedsiębiorstwa (głównie MŚP) oraz jednostki naukowe. Bliska współpraca między tymi podmiotami przyczynia się nie tylko do transferu technologii i wiedzy, ale także podnoszenia kwalifikacji pracowników.	Uwaga zasadna. Zmiany zostaną wprowadzone do treści Programu.	
213.	W imieniu Uniwersytetu Opolskiego (Z klastra w WPT)	FENG Priorytet 2	64	„cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmocnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagi do zapisu ze str. 64 „... Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych..”; jakie będą w praktyce działania zmierzające do wspierania komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców.	Do uszczegółowienia i jasnego sformułowania	W ramach wskazanych działań planowane jest m. in. rozwój kompetencji centrów transferu technologii oraz spółek celowych i wsparcie ich działalności związanej z komercjalizacją; zindywidualizowane wsparcie najlepszych rozwiązań w obszarze wysokich technologii powstających na uczelniach celem ich komercjalizacji; programy rozwojowe i akceleracyjne skierowane do start-upów, w tym spółek odpryskowych (np. wspierające testowanie i dopracowanie produktów i usług, nawiązywanie współpracy z pierwszymi klientami, ułatwiający współpracę z korporacjami etc.).	wyjaśnienie
214.	W imieniu Uniwersytetu Opolskiego (Z klastra w WPT)	FENG Priorytet 2	61	„cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmocnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagi do zapisu ze str. 61 „...Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji		Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów.	nieuwzględniona

			<p>u 2</p> <p>prac badawczych na rzecz gospodarki ze wskazaniem organizacji badawczych znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami ...”: ;wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia infrastruktury organizacji badawczych o mniejszym potencjale badawczym niż wymieniona np. Sieć Badawcza Łukasiewicz.</p>		<p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięto udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyżej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyłając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu, do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70</p>	
--	--	--	---	--	--	--

					<p>przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aeroszli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą, jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgrasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia..W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią.</p> <p>Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami.</p> <p>Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktowności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy, w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>		
215.	Tlenart Tomasz Lenart	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	W zapisach dokumentu wskazano, że moduł dotyczący prowadzenia prac B+R oraz tworzenia infrastruktury B+R będzie obowiązkowy i będzie warunkował aplikowanie o wsparcie. Zaleca się wycofanie z tego kryterium dostępu do funduszy i pozwolenie na korzystanie przedsiębiorcom z pozostałych modułów bez	Wprowadzenie konieczności złożenia przez przedsiębiorcę projektu na prowadzenie prac B+R lub tworzenie infrastruktury B+R przyczyni się do wykluczenia większości firm z możliwości aplikowania o dotację na pozostałe moduły przewidziane w programie, tj. internacjonalizację, zazielenienie, cyfryzację, ochronę własności intelektualnej. Zamysł Ministerstwa, że składany projekt B+R nie musi być w żaden sposób powiązany z ze zgłaszanymi w pozostałych modułach projektami jest nietrafiony. Zapis obowiązkowości składania projektu B+R lub na infrastrukturę B+R spowoduje, że tworzone będą nie jako na siłę tego typu projekty, aby tylko móc sięgnąć po środki na pozostałe moduły. Wprowadzenie obowiązku	Moduły obowiązkowe służą realizacji głównego celu FENG, jakim jest podniesienie wydatków na działalność badawczo-rozwojową. Moduły fakultatywne są modułami wspierającymi działalność firm, które podejmują działalność badawczo-rozwojową. Te firmy, które nie planują działalności B+R, a są zainteresowane realizacją projektów z obszarów objętych modułami fakultatywnymi, będą mogły uzyskać wsparcie na ich realizację częściowo w ramach 2. priorytetu, bądź w ramach RPO. Nie jest, zatem konieczne tworzenie projektu B+R wyłącznie w celu zdobycia środków na internacjonalizację,	nieuwzględniona

				konieczności przygotowywania wniosku o dofinansowanie na prowadzenie prac B+R lub infrastruktury B+R.	przeprowadzenia projektu B+R lub infrastruktury B+R nie wpłynie w żaden sposób na innowacyjność polskiej gospodarki, a jedynie poprawi statystyki w zakresie ilości firm prowadzących tego typu projekty. W ocenie wielu przedsiębiorców wiele środków z obecnej perspektywy UE w zaproponowanym modelu zostanie zmarnowanych na tworzone na siłę projekty B+R.	zazielenienie, cyfryzację, ochronę własności intelektualnej.	
216.	W imieniu Uniwersytetu Opolskiego (Z klastra w WPT)	FENG Priorytet 1	52 w ra m ac h pri or yt et u 1	- „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”? wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 52 „...W przypadku realizacji projektów przez konsorcja (również z organizacją badawczą lub instytucją otoczenia biznesu), obligatoryjnym warunkiem jest, aby w jego skład wchodziło przedsiębiorstwo, jako lider konsorcjum...”: ;Wyżej wymieniony zapis wskazuje, że projekty mogą być realizowane przez konsorcja, w tym przedsiębiorcy z organizacją badawczą ale nie jest to warunek obligatoryjny. Jakież zatem będą w praktyce zachęty do nawiązywania współpracy sektora biznesu z sektorem nauki i realizacji projektów przez konsorcja z udziałem uczelni?		W ramach FENG zaplanowano różne rozwiązania wspierające współpracę biznesu z sektorem nauki. Jednym z nich jest możliwość realizacji wspólnych projektów w ramach 1. priorytetu. Propozycja, zgodnie, z którą rolę lidera konsorcjum ma pełnić obligatoryjnie przedsiębiorstw, ma na celu zmobilizowanie firm do prowadzenia oraz koordynacji prac B+R, dzięki czemu uzyskają one (lub podwyższą) kompetencje w tym zakresie. Współpraca z organizacjami badawczymi może przyczynić się do wzrostu kompetencji po stronie przedsiębiorstw, a także przynieść korzyści organizacjom badawczym, które będą mogły uzyskać wiedzę o oczekiwaniach firm, aktualnych trendach występujących w różnych branżach, itp.	wyjaśnienie
217.	Tlenart Tomasz Lenart	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	50	Planowane jest udzielanie wsparcia bezpośrednio przedsiębiorcom w ramach kompleksowych projektów składających się z modułów. Brak jednak możliwości korzystania z pojedynczych modułów.	Wnioskuje się o wprowadzenie w Programie możliwości 2 wariantów składania projektów: pozostawienie planowanych przez Ministerstwo projektów kompleksowych oraz wprowadzenie możliwości aplikowania o pojedyncze moduły. Pozostawienie jedynie wariantu kompleksowych projektów wykluczy wiele firm z możliwości wsparcia dotacyjnego. Nie wszystkie firmy planują bowiem realizację projektów kompleksowych. Część firm, zwłaszcza mikro i małych planuje skorzystanie jedynie z jednego modułu, np. polegającego na cyfryzacji ich działalności. Wprowadzenie projektów kompleksowych promować będzie większe firmy, które posiadają potencjał do planowania projektów w firmie na wiele lat do przodu. Należy podkreślić, że wprowadzenie projektów	Możliwość kompleksowej realizacji projektu jest ofertą skierowaną wyłącznie do przedsiębiorców planujących prowadzenie działalności B+R. Nadal możliwym będzie realizacja projektu składającego się z jednego modułu, jednak do wyboru pozostają przedsiębiorcom dwa moduły: Prace B+R oraz Infrastruktura B+R, z uwagi na główny cel Programu. Jeśli przedsiębiorstwa nie będą w stanie określić swoich planów w obszarach modułów fakultatywnych, będą mogły uzyskać wsparcie w ramach 2. priorytetu bądź RPO, gdzie dofinansowanie nie będzie uzależnione od prowadzenia prac B+R w projekcie.	nieuwzględniona

					kompleksowych odbierane jest przez przedsiębiorców jako element dyskryminacyjny.		
218.	W imieniu Uniwersytetu Opolskiego (Z klastra w WPT)	FENG Priorytet 1	51 w ra m ac h pri or yt et u 1	- „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 51 „...Wsparcie kierowane jest na obszary określone jako krajowe inteligentne specjalizacje oraz uzupełniająco na wyłaniające się specjalizacje wynikające z procesu przedsiębiorczego odkrywania, będącego częścią procesu monitorowania Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS)...”: wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia przedsiębiorców, w tym MŚP, których działalność badawczo-rozwojowa nie wpisuje się w aktualne Krajowe Inteligentne Specjalizacje, a ma duży potencjał innowacyjny. ;Zapis ten naszym zdaniem będzie powodował nierówności w rozwoju innowacyjnym przedsiębiorstw. Drugą kwestią, którą chcielibyśmy poruszyć dotyczy aktualizacji Krajowej Inteligentnej Specjalizacji. Kto będzie uczestniczył w procesie weryfikacji i modyfikacji KIS?		Koncentracja wsparcia ze środków UE na obszary wpisujące się w tzw. inteligentne specjalizacje wynika wprost z wymogów regulacji UE. Co do zasady wsparcie przekazywane w ramach FENG będzie musiało być zatem kierowane na określone obszary wsparcia, jednocześnie Program umożliwi w niektórych działaniach/projektach wspieranie projektów spoza tych obszarów jako element tzw. procesu przedsiębiorczego odkrywania. Aktualizacja Krajowej Inteligentnej Specjalizacji jest realizowana na podstawie procesu przedsiębiorczego odkrywania, na zasadach określonych w KIS.	niewzględzona
219.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	56 , 6. 4	Uszczegółowienie obszarów KIS/RIS o innowacyjne systemy transportu substancji czynnych.	Istotne ze względu na ekologiczny transport i logistykę.	Krajowa Inteligentna Specjalizacja to dokument o charakterze strategicznym. Jego autorem jest Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Obszary wskazane, jako KIS zostały wyłonione w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania realizowanego przez MRPiT, tym samym IZ nie ma możliwości uszczegółowienia ww. dokumentu. Tym samym Program FENG nie określa obszarów KIS, lecz kieruje wsparcie	niewzględzona

						w FENG skierowane na obszary określone w KIS.	
220.	W imieniu firmy BIOTTS (z WPT)	FENG Priorytet 1, 2,3	52 - 53	Duży nacisk powinien zostać położony na współpracę z doradcami (strategie wejścia na rynki, budowanie strategii rozwoju produktu, skalowania technologii i produkcji).	Jest to bardzo istotna kwestia dla MŚP.	Doradztwo to etap poprzedzający działania inwestycyjne. Dopiero na podstawie zrealizowanej usługi doradztwa przedsiębiorstwa mogą określić, jakie działania są w stanie podjąć. Uwzględnienie szerokokorozumianego doradztwa w ramach 1. priorytetu może skutkować brakiem możliwości określenia wydatków inwestycyjnych w ramach danego wniosku o dofinansowanie. Z tego też powodu doradztwo zostało zaakcentowane w 2. priorytet, w którym przedsiębiorcy będą mogli odpowiednio przygotować się do planowanych zmian w zakresie internacjonalizacji, transformacji cyfrowej (DIH) i zielonej (GIH), szerokie wsparcie w ramach akredytowanych ośrodków innowacyjności, uzyskać wsparcie mentorów w ramach programów akceleryacyjnych.	wyjaśnienie
221.	W imieniu firmy BIOTTS (z WPT)	FENG Priorytet 1, 2,3	52	Kwalifikowanie jako koszty bezpośrednie wynagrodzenia Kierownika B+R.	Wynagrodzenie Kierownika B+R jest kosztem.	Koszty kierownika B+R czy innych pracowników zarządzających bezpośrednio pracami B+R powinny stanowić wydatki kwalifikowalne. Jednakże zwracamy uwagę, że w FENG przewiduje się rozliczanie kosztów pośrednich stawką ryczałtową. W ramach kosztów pośrednich mogą być rozliczane szeroko pojęte koszty zarządzania projektem tj. kierownika i koordynatora projektu zaangażowanego w zarządzanie, koszty zarządu tj. wynagrodzenie osób uprawnionych do reprezentowania jednostki. W związku z powyższym ww. koszty zarządzania muszą być prawidłowo określone i doprecyzowane celem uniknięcia podwójnego finansowania wydatków.	wyjaśnienie
222.	W imieniu firmy BIOTTS (z WPT)	FENG Priorytet 1, 2,3	52 - 56	Zakup i rozwój infrastruktury B+R+I. Możliwość sfinansowania aparatury i infrastruktury B+R na zasadach zakupu lub przyspieszonej amortyzacji, aktualnie dostęp do wysokospecjalistycznej aparatury i infrastruktury badawczej stanowi duże ograniczenie dla start-upów, które rozwijają swoje produkty i technologie na wczesnym TRL.	Dostęp do specjalistycznej aparatury jest kluczowy do prowadzenia prac badawczych, jak i skalowania technologii (ze skali laboratoryjnej do produkcyjnej).	W ramach modułu Infrastruktura B+R przewidywane jest wsparcie na zakup infrastruktury badawczej przez przedsiębiorstwa pod warunkiem realizacji na tej infrastrukturze agendy badawczej służącej wdrażaniu nowych produktów. W ramach modułu B+R planuje się umożliwienie finansowania odpisów amortyzacyjnych dotyczących wykorzystania infrastruktury na potrzeby projektu. Jednocześnie nie będzie możliwości wykorzystania obu opcji jednocześnie, tj. w odniesieniu do tej samej agendy badawczej, w związku z zakazem podwójnego finansowania tych samych kosztów w projekcie. W celu poszerzenia dostępu przedsiębiorcom, w tym start-upom, do profesjonalnej infrastruktury badawczej w ramach FENG planowane jest	

						dofinansowanie infrastruktury publicznej, która ma być udostępniana przedsiębiorcom - str. 61 Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki.	
223.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	83 pk t.7 .3. 4	Proszę dopisać także od myślnika : parków technologicznych.	Dla wyrównania szans udziału wzięcia w projekcie.	W tym fragmencie programu wskazano ogólną listę odbiorców wsparcia w ramach SO4, w tym wyróżniono instytucje otoczenia biznesu oraz ośrodki innowacji. Nie jest celowe określanie szczegółowej listy podmiotów, które należą do wspomnianych grup potencjalnych beneficjentów wsparcia, zwłaszcza w tekście programu, który jest dokumentem strategicznym.	niewzględzona
224.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	60 pk t 7. 1. 2.	uwzględnić należały IOB, w tym parki technologiczne jako ekosystem, który łączy biznes z nauką.	Stworzenie połączenia dla działań B+R	Instrumenty wskazane na str. 60 dedykowane są podmiotom, które prowadzą działalność badawczą bezpośrednio, przez personel przez niego zatrudniony. Nie jest przewidziane, aby wsparcie udzielane było parkom technologicznym, jeśli prace badawcze prowadzone będą przez podmioty funkcjonujące w ramach parku technologicznego. Jeśli park spełniać będzie wymogi organizacji badawczych, będzie mógł ubiegać się o dofinansowanie.	niewzględzona
225.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	55 pk t.6 .2	Dopisać do zdania Parki technologiczne: Odbiorcami wsparcia w ramach 1 Priorytetu są przedsiębiorcy (MŚP oraz duże przedsiębiorstwa, w tym small mid-caps) oraz konsorcja z udziałem przedsiębiorstw oraz innych podmiotów, np. organizacji badawczych czy parków technologicznych.	Jako doszczegółowienie i doprecyzowanie	W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG. Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję	niewzględzona

						organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicje.	
226.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2 ,3	52 pkt. 6. 1 m od uł B+ R	Warto może wpisać plany dotowania prac podstawowych młodych przedsiębiorców będących na runku 0-3 lat, na początku swojej drogi badawczo-biznesowej.	Lepszy start dla absolwentów.	O wsparcie w ramach 1. Priorytetu FENG będą mogły ubiegać się przedsiębiorstwa bez względu na okres czasu, przez jaki funkcjonują. Wsparcie w ramach FENG będzie, zatem dostępne dla nowych przedsiębiorstw. Prace podstawowe, rozumiane, jako badania podstawowe, co do zasady nie mogą być finansowane z EFRR.	wyjaśnienie
227.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2 ,3	51 pkt. 6. 1	Odbiorcami wsparcia są:..... Prosimy, aby Parki technologiczne, aby nie były traktowane jako duże przedsiębiorstwa. Są to podmioty użytku publicznego. Proszę o usunięcie bariery statusowej, ograniczające Parkom Technologicznym będącymi dużymi przedsiębiorcami w realizacji projektów finansowanych ze środków UE z niskim poziomem dofinansowania ;Przez fakt, że Parki Technologiczne są traktowane jako duże przedsiębiorstwa, nie mogą starać się o wysokie dofinansowanie. W praktyce są to instytucje działające na korzyść pożytku publicznego.		W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG. Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicje.	wyjaśnienie

228.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	33 pk t. 4. 1	Wsparcie publicznej infrastruktury B+R w FENG obejmie wyłącznie projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury. Proszę, aby dopisać parki technologiczne.	Dla równego traktowania podmiotów.	<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%.</p> <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychylił się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p>	nieuwzględniona
------	-----------------------------------	-----------------------------	---------------------------	---	------------------------------------	---	-----------------

					<p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerosoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicza, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktywności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>
--	--	--	--	--	---

229.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	52 "p kt 6. 1. M O D UŁ B+ R"	Dopisać prace początkowe/podstawowe oraz umieścić informacje znajdujące się na str. 19 : 1. innowacyjne spółki na wczesnych etapach rozwoju, tj. start-upy (spółki na etapie prac nad opracowaniem innowacyjnego produktu/usługi oraz założeń modelu biznesowego).	Jako Doprecyzowanie	Uwaga nieuwzględniona w zakresie propozycji uzupełnienia opisu wsparcia w module B+R o wspieranie prac początkowych / podstawowych. Zaproponowane sformułowania można utożsamiać z badaniami podstawowymi, które co do zasady nie podlegają wsparciu ze środków polityki spójności. Wsparcie na rzecz realizacji badań podstawowych realizowane jest ze środków budżetu państwa (w ramach działalności NCN) oraz środków ramowych programów badawczych UE (Horyzont 2020, Horyzont Europa). W zakresie propozycji uzupełnienia informacji o grupach docelowych wsparcia o innowacyjne spółki na wczesnych etapach rozwoju (start-upy), uwaga nieuwzględniona, ponieważ taka grupa przedsiębiorstw zawiera się w opisie wskazującym, że dofinansowanie mogą otrzymać MŚP.	nieuwzględniona
230.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	55 pk t 6. 2.	Wsparcie udzielane jest przez...: - Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB) - należy wypracować definicję, która nie będzie ograniczała dużych przedsiębiorstw w pozyskiwaniu dofinansowania	W parkach technologicznych są też duże firmy, które się rozwinęły z małych podmiotów gospodarczych.	Treść uwagi odnosi się do systemu instytucjonalnego 1. priorytetu FENG, w którym wskazano, że rolę instytucji pośredniczących pełnić będą PARP oraz NCBR. Nie jest planowane wpisywanie ogólnych sformułowań dotyczących typu podmiotu, jak np. IOB. W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG. Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję	nieuwzględniona

						organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicje.	
231.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	65 pkt 7.1.5.	Podmioty zajmujące się transferem technologii, w tym centra transferu technologii, parki naukowo-technologiczne, DOPISAĆ parki technologiczne.	Dla ujęcia wszystkich podmiotów zajmujących się transferem technologii.	Wsparcie kierowane będzie do podmiotów zajmujących się transferem technologii. Jeśli park technologiczny będzie realizował/realizuje zadania związane z transferem technologii nie będzie wykluczony z możliwości ubiegania się o wsparcie. Wskazane instytucje tj., CTT czy parki naukowo-technologiczne są przykładem, nie stanowią listy zamkniętej.	nieuwzględniona
232.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2,3	91 pkt 8.1.	W zakresie działań informacyjno-promocyjnych: - przedsiębiorcy DOPISAĆ (MŚP i duże przedsiębiorstwa)	Dla pełnej jasności podmiotów gospodarczych	Uwaga zostanie uwzględniona i zostaną doprecyzowane typy przedsiębiorstw.	uwzględniona
233.	Komitet Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	61	W odniesieniu do sformułowania 'Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami.' należy zauważyć, że 'sektor nauki' to nie tylko Sieć Badawcza Łukasiewicz i konsorcja naukowo-przemysłowe. Istotnym mankamentem tego sformułowania jest pominięcie ośrodków akademickich, instytutów Polskiej Akademii Nauki oraz instytutów branżowych pozostających poza SBŁ. Dodatkowo, istotnym mankamentem jest powiązanie infrastruktury z poszczególnymi projektami, co sprzyja wielokrotnym zakupom tej samej aparatury przez ośrodki	Członkowie Komitetu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej pełniąc funkcje eksperckie zauważają powtarzalne zakupy średniej infrastruktury badawczej przez różne ośrodki, podczas, gdy bardziej racjonalne wydaje się zakupienie aparatury o unikatowych możliwościach przez jeden ośrodek i wykorzystywanie jej w wielu projektach realizowanych w partnerstwie.	Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z	nieuwzględniona

			<p>realizujące różne projekty. Gospodarne wydatkowanie środków na infrastrukturę wymaga uzasadnienia jej pozyskiwania kompetencjami kadry (w tym np. wcześniej wykonanymi projektami), oraz przydatnością infrastruktury do różnych projektów.</p>		<p>krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Kończącą ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych. Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to: CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej. Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.: nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy. Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>w ramach Łukasiewicza jest już zinventaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces</p>	
--	--	--	--	--	--	--

						<p>Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki. Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
234.	Komitet Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN	część programu: 7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	60	W odniesieniu do sformułowania 'Projekty teamowe - wsparcie zespołów badawczych prowadzonych przez naukowców z całego świata w Polsce, realizowanych w partnerstwie z laboratorium zagranicznym (powadzonym przez jednostki akademickie lub firmy) oraz przedsiębiorcą z Polski, polegające na dofinansowaniu badań naukowych oraz rozwoju zespołów badawczych.' zauważamy, że wspieranie pieniędzmi publicznymi zagranicznego podmiotu naukowego jest zasadne tylko wówczas, gdy na krajowym rynku naukowym brak wymaganych kompetencji. W obecnym stanie, gdy zakres kompetencji poszczególnych ośrodków nie jest nawet zewidencjonowany, działania takie doprowadzą do osłabienia zdolności krajowego sektora nauki do współpracy.	Krajowe przedsiębiorstwa występujące w roli liderów-wnioskodawców rzadko wykazują rozeznanie w zakresie kompetencji krajowych ośrodków naukowych. Kierowanie wymienionego powyżej wsparcia musi być uzasadnione udokumentowanym brakiem pożądaných kompetencji w ośrodkach krajowych lub ekonomicznie uzasadnioną potrzebą epizodycznego dostępu do aparatury nie znajdującej się w Polsce.	Planowane jest, aby konkurs dopuszcza udział laboratorium zagranicznego wyłącznie w sytuacji, gdy niemożliwe będzie pozyskanie takich samych kompetencji w kraju. Konkurs teamowy będzie dedykowany organizacjom badawczym (nie firmom), które zdefiniują propozycję projektu w oparciu o międzynarodowy kontekst. Projekty nie dotyczą świadczenia usług ani pozyskiwaniu podwykonawców. Konkurs prowadzony będzie w zakresie projektów, w których tematyka będzie wykraczać poza poziom krajowy. Badania w ramach tego konkursu mają stanowić wkład we wzmocnienie zespołów polskich w kompetencje i wyniki, które wymagają ponadnarodowej współpracy. Zasadniczo w konkursie Team-Net wezmą udział zespoły z różnych ośrodków w Polsce, łącząc kompetencje obecne w regionach lepiej rozwiniętych z potencjałem zespołów z pozostałych regionów. Udział poszczególnych zespołów w projektach będzie każdorazowo podlegał ocenie, niezależnie czy będą to zespoły pracujące w Polsce czy za granicą. Przyznanie dofinansowania zespołowi pracującemu poza granicami Polski będzie wymagało szczególnego uzasadnienia. Zgodnie z doświadczeniami z projektów teamowych w POIR coraz więcej zainteresowania wśród naukowców zagranicznych budzą stanowiska pracy w zespołach w Polsce. Współpraca ponadnarodowa umożliwi więc także promocję polskich zespołów za granicą. Z drugiej strony zapewni im dostęp do kompetencji w zakresie budowy zespołów badawczych, zarządzania	wyjaśnienie

						badaniami, danymi laboratoryjnymi, docierania do rynku i praktyk komercjalizacji wyników, których w Polsce zasadniczo brakuje wszędzie.	
235.	Komitet Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN	część programu: 7.1.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	59	W odniesieniu do sformułowania 'Wsparcie otrzymają również projekty infrastrukturalne dotyczące rozwoju zasobów materialnych sektora nauki (inwestycje w infrastrukturę badawczą organizacji badawczych), w celu lepszego ich dopasowania do współpracy z przedsiębiorcami i świadczenia usług badawczo-rozwojowych dla biznesu.' należy zauważyć że przepływ informacji pomiędzy wytwarzającymi wiedzę ośrodkami naukowymi, a poszukującymi jej przedsiębiorcami jest obecnie głęboko niewystarczający. Wydaje się celowe utworzenie bazy zapytań ze strony przedsiębiorców jako potencjalnych liderów projektów (przy zachowaniu poufności w stopniu chroniącym ich interesy) i wprowadzenie obowiązku rozeznania możliwości współpracy naukowej w Polsce przy podejmowaniu projektów przez przedsiębiorców. Baza taka mogłaby być w dyspozycji instytucji pośredniczących.	W Komitecie Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN mamy pełne rozeznanie dotyczące możliwości naukowego wsparcia przedsiębiorstw ze strony ośrodków badawczych i akademickich. Jednocześnie członkowie Komitetu pełnią funkcje eksperckie (np. w NCBR) wielokrotnie spostrzegają, że liderzy przemysłu dobierają partnerów naukowych w sposób daleki od optymalnego.	Kluczową rolę przewidzianą w FENG dla procesu intensyfikacji i profesjonalizacji relacji między sektorem nauki i biznesu będzie miał planowany projekt pozakonkursowy MEiN, który będzie miał na celu m.in. wspieranie rozwoju kompetencji CTT do skutecznego wdrażania takich działań, w tym skutecznego budowania kontaktów i prezentowania oferty organizacji badawczych przedsiębiorstwom.	częściowo uwzględniona
236.	Wrocławski Park Technologiczny SA	FENG Priorytet 1, 2, 3	65	Proszę o dopisanie w punkcie 7.1.5, w podpunkcie drugim, Parki technologiczne	Jesteśmy podmiotem zajmującym się transferem technologii. Działamy łącząc naukę: uczelnie, naukowców z biznesem, szczególnie z małymi i średnimi firmami (zakres MŚP). Wpisane są w projekcie parki naukowo-technologiczne, a nie ma wpisanych parków technologicznych. Stąd nasza prośba o dopisanie, aby móc wziąć udział w tak ciekawym projekcie, jakim jest FENG.	Katalog podmiotów zajmujących się transferem technologii wskazany w tekście programu jest otwarty, nie ma możliwości wpisania w nim wszystkich możliwych typów takich podmiotów, co nie oznacza, że nie będą one mogły korzystać ze wsparcia. Istotnym jest rodzaj działalności, jaką prowadzi dany podmiot, lecz nie jego forma prawna.	niewzględniona
237.	Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji	7.2.4. Wsparcie powstawa	71	Proponujemy, aby wsparcie w ramach celu: „Programy rozwojowe dla	W naszej ocenie wsparcie takiej możliwości współpracy będzie kluczowe dla zapewnienia pełnej realizacji celów w tym obszarze, w tym w zakresie wsparcia merytorycznego,	Zapisy Programu nie definiują, jakie podmioty będą mogły uczestniczyć w instrumencie <i>Programy rozwojowe dla innowacyjnych spółek</i>	niewzględniona

		nia i rozwoju innowacyjnych spółek (start-up/scale-up)		innowacyjnych spółek (o charakterze akcelerycyjnym i post-akcelerycyjnym)" mogłoby być realizowane także w modelu w którym zainteresowane przedsiębiorstwo, o wysokim potencjalne innowacyjnym, w tym w szczególności prowadzące własne działania B+R oraz komercyjne, może stworzyć hub innowacyjny dla określonej specjalizacji gospodarki, np. sieci 5G, automatyzacji, transportu, cyberbezpieczeństwa i innych. W jego ramach mogłoby wybierać oraz wspierać innowacyjne spółki o wysokim potencjale dla komercjalizacji swoich rozwiązań.	organizacyjnego oraz wdrożeniowego w środowisku testowym lub produkcyjnym.	(o charakterze akcelerycyjnym i post-akcelerycyjnym).Program odnosi się do grupy docelowej, którą są pomysłodawcy, start-upy. Charakter podmiotów mogących prowadzić Programy rozwojowe zostanie określony w dokumentach o charakterze wdrożeniowym.	
238.	Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji	7.2.3. Wsparcie w zakresie transferu technologii	70	Proponujemy, aby wsparcie w ramach tego celu otrzymało następujące brzmienie: „Wsparcie transformacji cyfrowej polskich MŚP poprzez doradztwo dotyczące zastosowania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwie oraz granty na zakup technologii i usług, w tym usług wdrożeniowych, wspierających prowadzenie działalności gospodarczej.”	Dofinansowanie powinno objąć koszty zakupów nie tylko odpowiednich technologii, ale również usług, w szczególności usług wdrożeniowych.	Szczegółowy zakres wsparcia zostanie określony w dokumentacji projektu.	wyjaśnienie
239.	Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	54	Propozycja modyfikacji opisu modułu cyfryzacja: Moduł - Cyfryzacja "Wsparcie przeznaczone jest na finansowanie usług doradczych, a także inwestycji związanych z transformacją w kierunku Przemysłu 4.0, w szczególności automatyzacją, robotyzacją i cyfryzacją przedsiębiorstw, z uwzględnieniem podniesienia poziomu wykorzystania technologii cyfrowych, jak również usług	Proponowane brzmienie modułu „cyfryzacja” ma na celu zapewnienie odpowiedniej elastyczności w zakresie obszarów objętych możliwym wsparciem w tym zakresie. Zauważamy przy tym, że w projekcie umowy partnerstwa Przemysł 4.0 został opisany jako „Termin używany dla określenia zmiany w gospodarce, mającej miejsce w wyniku tzw. IV rewolucji przemysłowej. Zmiany te polegają przede wszystkim na automatyzacji, robotyzacji i cyfryzacji przedsiębiorstw, zwiększeniu wykorzystania systemów procesowych, przestawieniu firm na cyfrowy łańcuch dostaw i wprowadzeniu technologii do codziennej działalności.” W szczególności zwracamy uwagę, że użyty w projekcie zwrot „w szczególności automatyki i robotyzacji” jest węższym pojęciem od fragmentu „automatyzacji, robotyzacji i cyfryzacji przedsiębiorstw”.	Zapis zostanie przeformułowany, aby wskazywał na szersze możliwości wsparcia w ramach modułu Cyfryzacja.	częściowo uwzględniona

				i inwestycji w zakresie cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwie, rozwiązań z obszaru Internetu Rzeczy, analizy dużych zbiorów danych i sztucznej inteligencji."			
240.	General Electric Company Polska Sp. z o. o.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	<p>Propozycja konkursów sektorowych dla przemysłu lotniczego: Kolejnym krokiem przypieczętującym wagę polskiego przemysłu lotniczego jako istotnego elementu krajowej, opartej o wiedzę gospodarki z ogromnym potencjałem innowacyjnym oraz technologicznym powinny być dedykowane przemysłowi lotniczemu instrumenty finansowe. Proponowany Fundusz dla Lotnictwa skierowany byłby wprost do branży lotniczej, wzorem takich krajów jak Wielka Brytania czy Niemcy. U uruchomienie takich instrumentów celowych byłoby niewątpliwym bodźcem dla branży, która jak każda w obliczu kryzysu szuka wsparcia dla swojej działalności o charakterze badawczo-rozwojowym, a ponadto umożliwiłoby to administracji publicznej na efektywne wykorzystywanie dostępnych zasobów w bardziej skoordynowany i oparty na spójnej strategii sposób. W polskim przemyśle lotniczym brakuje projektów o skali na miarę możliwości sektora, takich, które pozwoliłyby zintegrować istniejące w kraju zasoby wokół określonych produktów, projektów badawczo-rozwojowych czy modernizacyjno-rozwojowych. Formuła i rola instrumentów finansowych jest zatem kluczowa w</p>	<p>Jako przedstawiciel przedsiębiorstwa z przemysłu lotniczego, w dużej mierze opierającego swoją działalność na pracach badawczo-rozwojowych, budujące dla nas jest to w jak szerokim zakresie FENG zamierza wspierać przedsiębiorców w innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej. Pozytywnie odnosimy się do faktów, iż FENG odzwierciedla najlepsze praktyki PO IR 2014-2020, przy czym dodatkowo uzupełniony zostaje o nowe instrumenty stanowiące odpowiedź na aktualne potrzeby rozwojowe przedsiębiorstw. Szczególnie wyróżniająca się jest zapowiedź uruchamiania wsparcia ukierunkowanego na branżę lub sektory mające istotny wpływ na gospodarkę. W tym miejscu pragniemy zauważyć, że polski przemysł lotniczy oraz wpływ sektora na krajową gospodarkę został już częściowo dostrzeżony poprzez uwzględnienie jego postulatów w ramach rządowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 oraz umieszczeniem w Białej Księdze Rozwoju Przemysłu (str. 56-57). Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż jedynie ukierunkowane inwestycje w innowacyjne technologie stworzą możliwość zaadresowania wyzwań stawianych przed przemysłem lotniczym pod kątem opracowywania niskoemisyjnych samolotów mających znaczenie dla dekarbonizacji i walki ze zmianami klimatycznymi (Wyzwania związane z Europejskim Zielonym Ładem). Podejście takie będzie dawało możliwość wykorzystania pełnego potencjału polskiego przemysłu lotniczego do osiągnięcia postawionych celów, promowania przyszłościowych oraz czystych technologii, tj. rozwoju konstrukcji płatowców nowej generacji napędzanych przez systemy hybrydowe i elektryczne, przejście na paliwa neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla – np. wodór i SAF – Sustainable Aviation Fuel, cyberbezpieczeństwa i cyfryzacji sektora. Uważamy, że wsparcie rozwoju przemysłu lotniczego sprzyjałoby w bezpośredni sposób obszarom promowanym przez FENG, tj. innowacjom w zakresie niskoemisyjnych technologii środowiskowych, transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, rozwojowi infrastruktury badawczej, wzmocnieniu klastrów lotniczych, komercjalizacji rozwiązań wysokotechnologicznych, podnoszenia kompetencji pracowników jak również jakości świadczonych usług. Założenia do FENG wskazują jak istotne w procesie rozwoju innowacji oraz wdrażania nowych technologii będą instytucje badawcze. Przemysł lotniczy już dziś skutecznie współpracuje z wybranymi instytucjami naukowymi, np. Sieci Badawczej Łukasiewicz,</p>	<p>Zakres tematyczny konkursów w 1. priorityecie FENG zostanie określony na późniejszym etapie prac i będzie przedstawiony w harmonogramie naborów.</p>	Wyjaśnienie

				<p>planowaniu dalszych projektów inwestycyjnych w cały sektor lotniczy, który rozwija się w Polsce w płaszczyźnie infrastruktury (np. CPK), produktów (np. napędy lotnicze, samoloty) i usług (np. usługi serwisowe i naprawcze). Wyrażamy też nadzieję, że przedstawiona powyżej argumentacja przekona Państwa do rozważenia zaangażowania przedstawicieli Stowarzyszenia Polskiego Przemysłu Lotniczego w dalszym etapie prac nad programami szczegółowymi (np. w roli konsultantów w ramach dedykowanych zespołów roboczych).</p>	<p>wykorzystując do celów B+R infrastrukturę naukową i technologiczną jak stanowiska testowe, obiekty testowe lub laboratoria. Dodatkowe wsparcie funduszy zewnętrznych w ramach celów FENG na działania B+R branży lotniczej, pozwoliłoby tą współpracę zintensyfikować oraz rozszerzyć np. o uruchamianie linii pilotażowych czy urządzeń demonstracyjnych, a w konsekwencji wejść z swoimi produktami w światowy łańcuch dostaw. Wsparcie w ramach FENG realizacji obszarów zdefiniowanych przez sektor lotniczy pozwoli na budowę krajowego, konkurencyjnego w skali globalnej łańcucha dostaw opartego na lokalnej myśli technicznej i obejmującego procesy wytwórcze, serwisowe i remontowe nakierowane na załogowe i bezzałogowe systemy transportu. Postępująca cyfryzacja procesów wytwórczych i działalność firm lotniczych w Polsce jako części światowego łańcucha dostaw wymaga od nich wpisania się w procesy i wypracowania oraz weryfikacji własnych rozwiązań wspierających budowę efektywnego łańcucha dostaw. Jest to szczególnie ważne dla rozwijających się firmy lotniczych z sektora MŚP, gdyż bez posiadania systemów cyfrowych kompatybilnych z dużymi firmami będącymi siłą napędową przemysłu lotniczego grozi im ich marginalizacja. Dlatego program skierowany do branży lotniczej nie powinien się skupiać wyłącznie na podmiotach MŚP, gdyż przedsiębiorstwa o profilu lotniczym to również duże przedsiębiorstwa, które jako liderzy łańcuchów dostaw, napędzają swoją działalnością cały łańcuch regionalnych MŚP, stanowią dla nich lokomotywę wzrostu, kreując innowacyjne produkty oraz wysoko wykwalifikowane miejsca pracy.</p>		
241.	Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	<p>Propozycja modyfikacji opisu modułu cyfryzacja: cyfryzacji - związanej z transformacją w kierunku Przemysłu 4.0, w szczególności automatyzacją, robotyzacją i cyfryzacją przedsiębiorstw, działań związanych z cyberbezpieczeństwem w przedsiębiorstwach, jak również rozwiązań z obszaru Internetu Rzeczy, analizy dużych zbiorów danych i sztucznej inteligencji</p>	<p>Proponowane brzmienie modułu „cyfryzacja” ma na celu zapewnienie odpowiedniej elastyczności w zakresie obszarów objętych możliwym wsparciem w tym zakresie. Zauważamy przy tym, że w projekcie umowy partnerstwa Przemysł 4.0 został opisany jako „Termin używany dla określenia zmiany w gospodarce, mającej miejsce w wyniku tzw. IV rewolucji przemysłowej. Zmiany te polegają przede wszystkim na automatyzacji, robotyzacji i cyfryzacji przedsiębiorstw, zwiększeniu wykorzystania systemów procesowych, przestawieniu firm na cyfrowy łańcuch dostaw i wprowadzeniu technologii do codziennej działalności.” W szczególności zwracamy uwagę, że użyty w projekcie zwrot „w szczególności automatyki i robotyzacji” jest węższym pojęciem od fragmentu „automatyzacji, robotyzacji i cyfryzacji przedsiębiorstw”.</p>	<p>Zapis zostanie przeformułowany, aby wskazywał na szersze możliwości wsparcia w ramach modułu Cyfryzacja.</p>	<p>częściowo uwzględniona</p>
242.	Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami	32	<p>Należy przewidzieć możliwość wdrażania technologii cyfrowych również w formie wsparcia dotacyjnego.</p>	<p>Zgodnie z nakreśloną w dokumencie linią demarkacyjną w przypadku projektów obejmujących jedynie wdrożenie w FENG nie jest przewidziane wsparcie dotacyjne, a jedynie zwrotne lub mieszane, podczas gdy w ramach RPO (jedynie w uzasadnionych przypadkach będzie możliwe wsparcie bezzwrotne). W naszej ocenie należy wesprzeć projekty wdrożeniowe, w szczególności w</p>	<p>Moduł Cyfryzacja w ramach 1. priorytetu jest dedykowany firmom, które podejmują działalność badawczo-rozwojową. Wsparcie w ramach tego priorytetu udzielane jest za pomocą dotacji. Również w 2. priorytecie przewidziano instrument <i>Wsparcie transformacji cyfrowej</i></p>	<p>wyjaśnienie</p>

		mi Operacyjnych (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)			zakresie wdrażania technologii cyfrowych, w postaci instrumentów bezzwrotnych zarówno w ramach FENG jak i RPO. Dla powodzenia procesu transformacji polskiej gospodarki zasadnicze znaczenie ma wsparcie finansowe przedsiębiorstw, które - na skutek kryzysu - zmniejszyły swój potencjał finansowy na wdrażanie innowacyjnych rozwiązań. Przedsiębiorcy identyfikują konieczność dokonania zmiany procesów produkcyjnych, usługowych czy organizacyjnych, jednak potrzebują dodatkowych środków na dokonanie takiej transformacji. Dofinansowanie powinno więc objąć koszty zakupów odpowiednich technologii i usług, w tym usług wdrożeniowych.	polских MŚP, gdzie wsparcie ma charakter dotacji.	
243.	PPF HASCCO-LEK S.A.	7.2.6. Instrumenty w celu przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii COVID-19	74	Wnosimy o uwzględnienie potrzeby wsparcia w zakresie kapitału obrotowego również dużych przedsiębiorstw. W efekcie treść punktu przyjmie brzmienie „Wsparcie na kapitał obrotowy dla MSP i dużych przedsiębiorstw w celu przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii COVID-19. ze wsparcia mogą skorzystać przedsiębiorcy z sektora MSP i duzi przedsiębiorcy, którzy dotknięci zostali zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek wystąpienia pandemii COVID-19 i znaleźli się w trudnej sytuacji lub są nią zagrożeni.	Skutki gospodarcze wywołane pandemią COVID-19 odczuły również duże podmioty w związku z czym wnosimy o rozszerzenie zakresu wsparcia obejmujące również duże przedsiębiorstwa. Podobnie jak MŚP, duże przedsiębiorstwa również zmagają się z barierami finansowymi, które utrudniają im powrót na ścieżkę rozwoju.	Zgodnie z projektem rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) wsparcie dotacyjne na kapitał obrotowy możliwe jest <u>w stosunku do MŚP</u> w odpowiedzi na wyjątkowe lub nadzwyczajne okoliczności. Jednocześnie IZ FENG planuje objąć funduszem gwarancyjnym kredyty obrotowe dla firm o statusie small-mid-caps i mid-caps.	wyjaśnienie
244.	PPF HASCCO-LEK S.A.	7.2.5. W Programie występuje również finansowa nie innowacyjnej działalności MSP z wykorzystaniem instrumentów finansowych oraz instrumentów	73	Z treści punktu Instrumenty łączące finansowanie dłużne z dotacyjnym (mieszane) trudno ocenić do kogo skierowane będzie wsparcie w ramach Instrumentów łączących finansowanie dłużne z dotacyjnym. Wobec tego wnosimy o uwzględnienie w tirecie 3 - potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw w zakresie finansowania innowacyjnych przedsięwzięć. Instrument może finansować również	Podobnie jak MŚP, duże przedsiębiorstwa również zmagają się z barierami technicznymi, organizacyjnymi i finansowymi, które utrudniają im zmiany dotychczasowego modelu biznesowego. Wdrożenia innowacyjnych, technologicznych rozwiązań w dużych przedsiębiorstwach pozwoli na pobudzenie zainteresowania przedsiębiorstw wytwarzaniem i wdrażaniem rozwiązań cyfrowych, robotyzacją, i digitalizacją procesów wytwórczych i tym samym będzie wspierało transformację w kierunku Przemysłu 4.0, w tym wdrożenie GOZ.	Obecne regulacje wskazują na konieczność ograniczenia tego typu wsparcia do MŚP. Możliwość włączenia small i mid-caps będzie przedmiotem negocjacji z KE.	wyjaśnienie

		mieszanych.		zielone koszty projektu (m.in. w obszarze GOZ).			
245.	PPF HASCCO-LEK S.A.	7.2.4. Wsparcie powstania i rozwoju innowacyjnych spółek (start-up/scale-up)	72	Wnosimy o techniczną zmianę opisu, który zagwarantuje również wsparcie dużym przedsiębiorstwom w zakresie realizacji ścieżki obejmującej wątek edukacyjny dla dużych/średnich firm i prowadzącej je przez proces zmiany modelu biznesowego z liniowego do zamkniętego (circular) przy zaangażowaniu ekspertów międzynarodowych i mentorów. W efekcie opis przyjmie brzmienie: [...]Realizacja ścieżki obejmującej wątek edukacyjny dla dużych/średnich firm i prowadzącej je przez proces zmiany modelu biznesowego z liniowego do zamkniętego (circular) przy zaangażowaniu ekspertów międzynarodowych i mentorów.[...]		Proponowana zmiana opisu nie różni się od opisu zawartego w projekcie FENG: <i>Możliwa jest również realizacja ścieżki obejmującej wątek edukacyjny dla dużych/średnich firm i prowadzącej je przez proces zmiany modelu biznesowego z liniowego do zamkniętego (circular) przy zaangażowaniu ekspertów międzynarodowych i mentorów. Jednocześnie oferowane jest firmom poszukiwanie dla nich rozwiązań technologicznych (np. wśród startupów), które mogą być zastosowane w procesie transformacji modelu biznesowego.</i> Obecny zapis umożliwia wsparcie dużym przedsiębiorstwom w zakresie realizacji ścieżki obejmującej wątek edukacyjny dla dużych/średnich firm i prowadzącej je przez proces zmiany modelu biznesowego z liniowego do zamkniętego (circular) przy zaangażowaniu ekspertów międzynarodowych i mentorów.	wyjaśnienie
246.	PPF HASCCO-LEK S.A.	7.2.3. Wsparcie w zakresie transferu technologii	70	Wnosimy o uwzględnienie w tirecie 1 potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw w zakresie transferu technologii. W efekcie opis przyjmie brzmienie: [...] Wsparcie transformacji cyfrowej polskich MŚP i dużych przedsiębiorstw poprzez doradztwo dotyczące zastosowania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwie oraz granty na zakup technologii wspierających prowadzenie działalności gospodarczej. Wsparcie dla pozyskania technologii z zewnętrznego źródła, np. w postaci wartości niematerialnych i prawnych (w formie licencji lub praw własności do technologii) do rozwiązań IT	Podobnie jak MŚP, duże przedsiębiorstwa również zmagają się z barierami technicznymi, organizacyjnymi i finansowymi, które utrudniają ich transformację cyfrową. Wdrożenia innowacyjnych, cyfrowych rozwiązań w dużych przedsiębiorstwach pozwoli na pobudzenie zainteresowania przedsiębiorstw wytwarzaniem i wdrażaniem rozwiązań cyfrowych, robotyzacją, i digitalizacją procesów wytwórczych i tym samym będzie wspierało transformację w kierunku Przemysłu 4.0. Zwiększenie poziomu zaawansowania cyfrowego istotnie przyczyni się to do przywrócenia potencjału wzrostu polskiej gospodarki osłabionej w następstwie kryzysu spowodowanego epidemią COVID-19. W szczególności będzie to miało szczególne znaczenie w sektorach istotnych dla innowacyjności polskiej gospodarki tj. m.in. dla przemysłu farmaceutycznego.	Duże firmy mają znacznie większe możliwości znalezienia finansowania (zewnętrznego lub wewnętrznego) takich działań niż firmy z sektora MSP (wsparcie w tym zakresie planowane jest m. in. w KPO). W związku z ograniczonymi środkami, w opinii IZ środki powinny być kierowane do firm z sektora MSP.	niewzględzona

				<p>służących transformacji cyfrowej w przedsiębiorstwie ma na celu poszerzenie dostępu do wiedzy, obniżenie kosztów technologii i innych nowych rozwiązań polskich przedsiębiorstw, w tym MSP. [...]</p>			
247.	PPF HASCCO-LEK S.A.	7.2.2. Wsparcie w zakresie internacjonalizacji	70	<p>Wnosimy o uwzględnienie w tirecie 1 potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw. W efekcie opis przyjmie brzmienie: [...] Wsparcie promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych MŚP i dużych przedsiębiorstw - budowanie kompetencji i strategii ekspansji zagranicznej oraz dopasowania produktów i usług do konkretnych rynków docelowych, segmentów klientów i kanałów sprzedaży [...].</p>	<p>Podobnie jak MŚP, duże przedsiębiorstwa również zmagają się z barierami technicznymi, organizacyjnymi i finansowymi związanymi z zwiększeniem umiędzynarodowienia swojej działalności / internacjonalizacji, w rezultacie mają trudności w budowaniu kompetencji i strategii ekspansji zagranicznej oraz dopasowaniu produktów i usług do konkretnych rynków docelowych, segmentów klientów i kanałów sprzedaży.</p>	<p>W priorytecie 2 w ramach celu szczegółowego nr 3 „wzmacnianie zrównoważonego wzrostu MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MSP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne” uwzględnione są jedynie MŚP (brzmienie celu szczegółowego wynika bezpośrednio z art. 3 a Rozporządzenia EFRR). W związku z powyższym, w w/w obszarze nie jest możliwe finansowanie dużych przedsiębiorstw. Należy wskazać, iż w 1 priorytecie FENG możliwe jest finansowanie dużych przedsiębiorstw w obszarze internacjonalizacji.</p>	nieuwzględniona
248.	PPF HASCCO-LEK S.A.	7.2. Priorytet 2, Cel Szczegółowy (iii)	69	<p>Wnosimy o uwzględnienie w celu również potrzeby wsparcia dużych przedsiębiorstw. W efekcie brzmienie celu będzie następujące: „Wzmacnianie zrównoważonego wzrostu MŚP i współpracujących z nimi dużych przedsiębiorstw oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP i dużych przedsiębiorstwach, w tym poprzez inwestycje produkcyjne”.</p>	<p>Zgodnie z art. 4 ust. 1 „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności” można udzielać wsparcia na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwa inne niż MŚP, o ile dotyczą one współpracy z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych wspieranych na podstawie art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (i) ww. Rozporządzenia.</p>	<p>W uwadze przywołano zapisy rozporządzenia dot. EFRR, jednak rozporządzenie wspólne wskazuje na cztery cele szczegółowe, w tym trzeci dotyczący jedynie MŚP. Brak możliwości zmiany celu szczegółowego - taki zapis jest w Rozporządzeniu EFRR - art. 3 ust. 1</p>	nieuwzględniona
249.	PPF HASCCO-LEK S.A.	7.1.8. Działania międzyregionalne, międzynarodowe i transgraniczne	68	<p>Wnosimy o uwzględnienie w opisie również farmacji jako obszaru tematycznego związanego z KIS oraz obszaru stanowiącego najistotniejsze wyzwania naukowe, gospodarcze, środowiskowe i społeczne dla całej Europy. W efekcie opis przyjmie brzmienie: [...] Partnerstwa mogą być skupione m.in. na obszarach</p>	<p>Sektor farmaceutyczny/obszar farmacji podobnie jak np. biotechnologii jest strategiczny z punktu widzenia trwającej pandemii wywołanej COVID-19. Prace B+R w zakresie opracowywania nowych substancji czynnych, jak również badań w obszarze farmakodynamiki, farmakokinetyki to obszary, którym niewątpliwie służy rozwijanie sieci kontaktów i współpracy w zakresie badań i rozwoju na szczeblu międzynarodowym, zwłaszcza w ramach inteligentnej specjalizacji i w celu wspierania innowacyjnych projektów oraz zapewnienia lepszej integracji z regionalnymi i globalnymi sieciami innowacyjnymi.</p>	<p>Uwaga zostanie uwzględniona w szerszym ujęciu, tj. dopisany zostanie "obszar zdrowia" obejmujący farmację.</p>	uwzględniona

				tematycznych związanych z KIS oraz obszarach stanowiących najistotniejsze wyzwania naukowe, gospodarcze, środowiskowe i społeczne dla całej Europy. Mogą do nich należeć obszary takie jak: zielona gospodarka, w tym gospodarka obiegu zamkniętego, nowe technologie w zakresie ochrony środowiska, mobilność, niskoemisyjność, smart cities, sztuczna inteligencja i cyfryzacja, nowe źródła i metody magazynowania energii, biotechnologia szczególnie z zakresu nauk medycznych i rolniczych, biogospodarka, inżynieria materiałowa, farmacja [...]”.			
250.	PPF HASCCO-LEK S.A.	6.2. Główne grupy docelowe i system instytucjonalny	55	Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania dla przedsiębiorstw mid-caps (a nie small mid-caps) , w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...] „Odbiorcami wsparcia w ramach 1 Priorytetu są przedsiębiorcy (MŚP oraz duże przedsiębiorstwa, w tym mid-caps) oraz konsorcja z udziałem przedsiębiorstw oraz innych podmiotów, np. organizacji badawczych.” [...]	Zaproponowane powyżej zapisy dotyczące dodatkowej grupy przedsiębiorstw tj. small mid-cap (podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników), zamiast mid-cap (podmioty zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników) w dalszym ciągu pozostawiają bez możliwości uzyskania wsparcia całą grupę przedsiębiorstw, które w rozumieniu obowiązujących przepisów prawa są duże, natomiast w sensie ekonomicznym nie są duże (nie można ich porównać z polskimi dużymi firmami typu KGHM (zatrudnia ok. 34 000 pracowników) lub PKN Orlen (zatrudnia ponad 22 000 pracowników) lub globalnymi koncernami typu Pfizer – zatrudnienie pow. 100 000 pracowników). Obecnie stosowana definicja dużych przedsiębiorstw nie obejmuje szeregu polskich podmiotów, które już nie spełniają definicji MŚP, a jednocześnie nie posiadają takiego potencjału, jak inwestorzy zagraniczni lub duże krajowe koncerny. Podmiot taki zostaje wyłączony z kręgu beneficjentów pomocy, a więc pozostawiony bez niej, gdy w rzeczywistości udzielenie pomocy jest uzasadnione ekonomicznie. W związku z powyższym wnioskujemy o możliwość ubiegania się o dofinansowanie we wszystkich obszarach zarówno przedsiębiorstw o statusie MŚP, jaki mid-cap (podmioty zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników).	W opisie głównych grup docelowych wskazane zostaną również przedsiębiorstwa typu mid-caps.	uwzględniona
251.	PPF HASCCO-LEK S.A.+D252:L301	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel	53	Wnosimy o uwzględnienie w opisie dot. kosztów w ramach modułu „Wdrożenie innowacji” następującego zakresu: inwestycje w aparaturę, sprzęt,	Wdrożenia innowacji często wymaga inwestycji w infrastrukturę (budynki, urządzenia, aparatura, sprzęt, technologie), której przedsiębiorca wcześniej nie posiadał. W przypadku projektu B+R zakończonym sukcesem, koszty wdrożenia innowacyjnego rozwiązania często są na tyle znaczące, że projektodawcy nie wprowadzają	Intencją opisów modułów priorytetu 1 FENG jest oddanie ich celów oraz ogólne wskazanie obszarów wsparcia. Szczegółowe informacje o zakresach modułów i, w szczególności, katalog kosztów kwalifikowanych zostanie ujęty w	wyjaśnienie

		szczegóły (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji		technologie i inną niezbędną infrastrukturę, tj. wydatków związanych z zakupem lub wytworzeniem środka trwałego w postaci budowli i budynków, pod warunkiem, że ich nabycie pozostaje w bezpośrednim związku z celami projektu objętego wsparciem, które służyć będą wdrożeniu innowacji. W efekcie opis przyjmie brzmienie: Moduł – Wdrożenie innowacji W ramach tego modułu możliwe jest finansowanie różnych form wdrożenia oraz kosztów z nim związanych. Przykładowe koszty obejmują prace przedwdrożeńowe, uzyskanie praw ochrony własności intelektualnej lub ich obronę, zakup maszyn i innych elementów niezbędnych do wdrożenia rozwiązania w działalności przedsiębiorstwa (działania marketingowe, pogłębione badania rynku etc.), inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę tj. wydatki związane z zakupem lub wytworzeniem środka trwałego w postaci budowli i budynków, pod warunkiem, że ich nabycie pozostaje w bezpośrednim związku z celami projektu objętego wsparciem, które służyć będą wdrożeniu innowacji. [...]	rozwiązań do praktyki gospodarczej lub istotnie ograniczają zakres wdrożenia, dlatego też całościowe wsparcie procesu wdrożenia wydaje się być zasadne.	dokumentacji konkursowej, w tym w kryteriach wyboru projektów.	
252.	PPF HASCCO-LEK S.A.	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia,	51	Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania w opisie potrzeby wsparcia dla przedsiębiorstw mid-caps (a nie small mid-caps), w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...] „Odbiorcami wsparcia są przedsiębiorstwa, zarówno MŚP, mid-caps jak i przedsiębiorstwa duże. W przypadku dużych	Zaproponowane powyżej zapisy dotyczące dodatkowej grupy przedsiębiorstw tj. small mid-cap (podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników), zamiast mid-cap (podmioty zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników) w dalszym ciągu pozostawiają bez możliwości uzyskania wsparcia całą grupę przedsiębiorstw, które w rozumieniu obowiązujących przepisów prawa są duże, natomiast w sensie ekonomicznym nie są duże (nie można ich porównać z polskimi dużymi firmami typu KGHM, który zatrudnia ok. 34 000 pracowników lub PKN Orlen, który zatrudnia ponad 22 000 pracowników lub globalnymi koncernami typu	Zapis dotyczący grup docelowych został doprecyzowany w części dotyczącej 1. priorytetu, gdzie ujęto również przedsiębiorstwa typu mid-caps.	uwzględniona

		typy inwestycji		<p>przedsiębiorstw, innych niż mid-caps, finansowanie modułów będzie zależne od spełnienia dodatkowych warunków wynikających z innych regulacji. Przepis 37: „Definicja mid-caps określona została w Rozporządzeniu (UE) No 2015/1017 z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego Portalu Projektów Inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i (UE) nr 1316/2013 – Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=C ELEX:32015R1017&from=PL. W zakresie intensywności wsparcia, mid-caps traktowane są jak duże przedsiębiorstwa, z uwagi na dotychczas obowiązującą definicję MŚP (zgodnie z załącznikiem 1 do rozporządzenia 651/2014).” [...]</p>	<p>Pfizer – zatrudnienie pow. 100 000 pracowników). Obecnie stosowana definicja dużych przedsiębiorstw nie obejmuje szeregu polskich podmiotów, które już nie spełniają definicji MŚP, a jednocześnie nie posiadają takiego potencjału, jak inwestorzy zagraniczni lub duże krajowe koncerny. Podmiot taki zostaje wyłączony z kręgu beneficjentów pomocy, a więc pozostawiony bez niej, gdy w rzeczywistości udzielenie pomocy jest uzasadnione ekonomicznie. W związku z powyższym wnioskujemy o możliwość ubiegania się o dofinansowanie we wszystkich obszarach zarówno przedsiębiorstw o statusie MŚP, jaki mid-cap (podmioty zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników).</p>		
253.	PPF HASCCO-LEK S.A.	5. Struktura Programu: uzasadnienie celów szczegółowych, 5.2. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (iii)	48	<p>Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania w opisie potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw, w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...] „wzmacnianie zrównoważonego wzrostu i konkurencyjności MŚP i współpracujących z nimi dużych przedsiębiorstw oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP i dużych przedsiębiorstwach, w tym poprzez inwestycje produkcyjne”. Realizacja celu szczegółowego (iii) zaplanowana w ramach 2 Priorytetu, koncentruje się</p>	<p>Zgodnie z art. 4 ust. 1 „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności” można udzielać wsparcia na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwa inne niż MŚP, o ile dotyczą one współpracy z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych wspieranych na podstawie art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (i) ww. Rozporządzenia.</p>	<p>Brzmienie celu szczegółowego zostało określone w rozporządzeniu dot. EFRR w art. 3 ust. 1., z tego względu IZ nie posiada możliwości zmiany brzmienia celu szczegółowego i ograniczeń do MŚP, jakie ono nakłada.</p>	niewzględniona

			<p>na wspieraniu rozwoju, wzrostu i konkurencyjności MSP oraz współpracujących z nimi dużych przedsiębiorstw. Realizowane są także działania wspierające rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw poprzez wyspecjalizowane programy dopasowane do etapu rozwoju innowacyjnych MSP i współpracujących z nimi dużych przedsiębiorstw, umożliwiające przyspieszony rozwój i ekspansję zagraniczną, a także sprostanie wyzwaniom związanym z niskoemisyjną gospodarką o obiegu zamkniętym oraz cyfryzacją. Ponadto zaplanowane są działania mające na celu wzrost umiędzynarodowienia przedsiębiorstw z sektora MSP i współpracujących z nimi dużych przedsiębiorstw, które mają problem z utrzymaniem przewag konkurencyjnych oraz prowadzeniem działalności na rynkach krajowych i zagranicznych. [...]</p>				
254.	PPF HASCCO-LEK S.A.	5. Struktura Programu: uzasadnienie celów szczegółowych	46	<p>Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania w opisie potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw, w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...] Cel Polityki 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej”: - cel szczegółowy (i) rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii: Priorytet 1, Priorytet 2. - cel szczegółowy (iii)</p>	<p>Zgodnie z art. 4 ust. 1 „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności” można udzielać wsparcia na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwa inne niż MŚP, o ile dotyczą one współpracy z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych wspieranych na podstawie art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (i) ww. Rozporządzenia.</p>	<p>Brzmienie celu szczegółowego zostało określone w rozporządzeniu dot. EFRR w art. 3 ust. 1., z tego względu IZ nie posiada możliwości zmiany brzmienia celu szczegółowego i ograniczeń do MSP, jakie ono nakłada.</p>	nieuwzględniona

				wzmacnianie zrównoważonego wzrostu i konkurencyjności MŚP i współpracujących z nimi dużych przedsiębiorstw oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP i dużych przedsiębiorstwach, w tym poprzez inwestycje produkcyjne – Priorytet 2.			
255.	PPF HASCCO-LEK S.A.	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania w opisie potrzeby wsparcia na wdrożenia zarówno w formie dotacji, jak i mieszanej, w efekcie zapis przyjmie brzmienie: Wsparcie w FENG i RPO może być ukierunkowane na projekty innowacyjne, jednak w ramach 1. Priorytetu FENG obligatoryjne będzie uwzględnienie w projekcie modułu badawczo-rozwojowego lub inwestycji w infrastrukturę B+R. W przypadku wsparcia projektów obejmujących jedynie wdrożenie, których wsparcie zaplanowane zostało w 2. Priorytecie, w FENG przewidywane jest wsparcie dotacyjne lub mieszane, podczas gdy w uzasadnionych przypadkach w ramach RPO będzie możliwe wsparcie bezzwrotne.	Intensywność wsparcia na inwestycje jest znacząco niższa niż wsparcia na projekty B+R m.in. ze względu na niższe ryzyko podejmowania takiej działalności, co uwzględnia m.in. mapę pomocy regionalnej. W efekcie nieuzasadnionym wydaje się wprowadzanie wsparcia zwrotnego dla tego rodzaju inwestycji.	Uwaga nieuwzględniona. Wsparcie projektów obejmujących wdrożenie wyników działań B+R, których wsparcie zaplanowane zostało w 2. Priorytecie, gdzie nie jest obowiązkowy moduł: prace B+R lub infrastruktura B+R, będzie udzielane w większości instrumentów w formie zwrotnej. Są to mniej ryzykowne projekty, niewymagające takiego wsparcia jak B+R.	nieuwzględniona
256.	PPF HASCCO-LEK S.A.	2.7. Internacjonalizacja działalności przedsiębiorstw	24	Wnosimy o uwzględnienie w opisie również farmacji jako silnej branży, która pozwoli na kreację i wzmocnienie wizerunku marki polskich produktów na rynkach międzynarodowych, jako spełniających te najbardziej wymagające normy jakości. W efekcie opis przyjmie brzmienie: [...] W Polsce projektowane i produkowane są produkty i usługi odpowiadające światowym standardom w wielu dziedzinach takich jak na	Przemysł farmaceutyczny odgrywa istotną rolę w rozwoju polskiej, innowacyjnej gospodarki. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) wskazuje na potrzebę wzmocnienia roli i sukcesywnego rozwoju potencjału sektora farmaceutycznego i wyrobów medycznych w Polsce. Sektor farmaceutyczny w kontekście rozwoju nowych rozwiązań ponosi duże koszty początkowe związane są ze specjalistycznym sprzętem i często wymogami określonymi w różnych wytycznych (np. certyfikaty GLP, GMP), które muszą być zapewnione przy pracy nad nowymi rozwiązaniami z tych branż.	W opisie na str. 24 programu wskazano przykładowe dziedziny (technologie obiegu zamkniętego, OZE, niskoemisyjne środki transportu, budownictwo czy biotechnologia), nie jest to jednak zamknięta lista branż istotnych dla polskiej gospodarki. FENG nie jest dokumentem, który miałby określać zamkniętą listę takich branż. Wsparcie FENG kierowane będzie, co do zasady na obszary określone w Krajowej Inteligentnej Specjalizacji.	nieuwzględniona

				przykład IT, technologie obiegu zamkniętego, OZE, niskoemisyjne środki transportu, budownictwo czy biotechnologia, farmacja [...].			
257.	PPF HASCCO-LEK S.A.	2.6. Zasoby kadrowe w tym sektora B+R	23	<p>Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania w opisie potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw, w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...]</p> <p>W związku z tym, istnieje priorytetowa potrzeba zwiększania umiejętności w MŚP i dużych przedsiębiorstwach oraz instytucjach badawczych w zakresie obszarów inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności w obszarach inteligentnej specjalizacji, innowacyjnych modeli biznesowych, transferu technologii i zarządzania innowacjami, również jako integralna część innych inwestycji w ramach CP1 • wzmocnienie uczenia się w miejscu pracy w obszarach inteligentnej specjalizacji. [...] 	<p>Duże przedsiębiorstwa podobnie jak MŚP stoją przed koniecznością zwiększania umiejętności w zakresie rozwoju umiejętności w obszarach inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości. Problemy związane z zasobami kadrowymi dotyczą nie tylko MŚP oraz instytucji badawczych, co więcej w art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (iv) „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności” nie ograniczono możliwości udzielania wsparcia wyłącznie do MŚP i instytucji badawczych. Wprowadzenie takiego ograniczenia na poziomie krajowym stawia w gorszej sytuacji duże przedsiębiorstwa, które będą konkurować z podmiotami z innych krajów UE, które takie wsparcie będą mogły uzyskać.</p>	<p>Zapis, do którego odwołuje się uwaga wskazuje na priorytety, co nie jest jednoznaczne z wykluczeniem dużych przedsiębiorców ze wsparcia kierowanego na podnoszenie kompetencji. Zapisy Programu FENG nie stawiają w gorszej sytuacji przedsiębiorstwa duże, lecz w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw proponują szerszą ofertę wsparcia niż POIR. W instrumentach, w których uwzględniono wsparcie kompetencji, jak np. w 1. Priorytecie FENG, duże przedsiębiorstwa zostały objęte wsparciem.</p>	niewuzględniona
258.	PPF HASCCO-LEK S.A.	2. Główne założenia Programu	9	<p>Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania w opisie potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw, w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...]</p> <p>Program obejmuje następujące cele szczegółowe polityki określone w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) dotyczącego EFRR w ramach CP 1: - rozwijanie i wzmocnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, cel szczegółowy (i), CS (i), - wzmocnianie</p>	<p>Zgodnie z art. 4 ust. 1 „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności” można udzielać wsparcia na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwa inne niż MŚP, o ile dotyczą one współpracy z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych wspieranych na podstawie art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (i) ww. Rozporządzenia.</p>	<p>Duże przedsiębiorstwa są wykluczone ze wsparcia w ramach celu szczegółowego (iii), gdyż takie ograniczenie zostało wprowadzone w tekście rozporządzenia dot. EFRR, w którym wskazano, iż cel szczegółowy (iii) to: wzmocnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne. Treść Programu nie może wpływać, zmieniać brzmienia aktu prawnego. Przywołany w uzasadnieniu uwagi art. 4 ust 1 wskazuje, że możliwość wspierania dużych przedsiębiorców ogranicza się do celu szczegółowego (i), który został określony w art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (i). Nie wskazuje on na możliwość wspierania dużych w ramach trzeciego celu szczegółowego.</p>	niewuzględniona

				zrównoważonego wzrostu i konkurencyjności MŚP i współpracujących z nimi dużych przedsiębiorstw oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP i dużych przedsiębiorstwach, w tym poprzez inwestycje produkcyjne, cel szczegółowy (iii), CS (iii), [...]			
259.	NCBR/DKPK	Zwiększanie zdolności sektora nauki do współpracy	60	Publikowanie ofert w bazie EURAXESS w celu zatrudnienia badaczy w: Międzynarodowych Agendach Badawczych, Projektach teamowych, w tym przyjmując doktorantów do międzynarodowych projektów doktoranckich. Zatrudnianie badaczy w oparciu o Europejską Kartę Naukowca i Kodeks.	Pomaga to w szerszej promocji ofert pracy oraz w zapewnieniu odpowiednich warunków pracy i rekrutacji naukowców (Karta i Kodeks)	Program jest dokumentem o charakterze ramowym, określa cele i narzędzia. Nie precyzuje jednak sposobu realizacji poszczególnych instrumentów. Takie informacje znajdują się w dokumentacji konkursowej.	wyjaśnienie
260.	PFF HASCCO-LEK S.A.	1.1. Uwarunkowania na poziomie unijnym	8	Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania w opisie potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw, w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...] Działaniem państwa w tym wymiarze będzie zapewnienie dostępnych cenowo dla sektora małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw usług doradztwa technologicznego, biznesowego oraz dostępu do infrastruktury demonstracyjnej umożliwiających wprowadzenie przedsiębiorstwa na ścieżkę transformacji. Ważnym elementem będzie również upowszechnienie rozwiązań cyfrowych oraz wzmocnienie popytu na kompetencje cyfrowe wśród przedsiębiorców.[...]	Zgodnie z przywołanym w projekcie programu FENG, raportem poświęconym wykorzystaniu technologii teleinformatycznych w Unii Europejskiej – DESI 2020, Polska zajmuje 23 miejsce wśród krajów UE w ww. zakresie. W celu poprawy sytuacji, wsparcie w zakresie usług doradztwa technologicznego, biznesowego oraz dostępu do infrastruktury demonstracyjnej umożliwiających wprowadzenie przedsiębiorstwa na ścieżkę transformacji powinno dotyczyć zarówno MŚP, jak i dużych przedsiębiorstw.	Wskazany fragment Programu odwołuje się do Projektu Strategii Produktywności, w której zwrócono uwagę na konieczność zapewnienia usług doradztwa dostępnych cenowo. W Programie nie wykluczono możliwości korzystania z usług Hubów innowacji cyfrowych przez dużych przedsiębiorców.	wyjaśnienie
261.	PFF HASCCO-LEK S.A.	1.1. Uwarunko	6	Wnosimy o uwzględnienie/akcentowania	Duże przedsiębiorstwa podobnie jak MŚP dotkliwie odczuły skutki pandemii, dlatego wnioskujemy, żeby	Tekst FENG zostanie zmieniony, aby podkreślić z jednej strony słabszą pozycję MŚP (a w	uwzględniona

		wania na poziomie unijnym		<p>potrzeby wsparcia również dużych przedsiębiorstw, w efekcie zapis przyjmie brzmienie: [...] Środki te zostały i będą wykorzystane zarówno w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 (środki REACT-EU), jak również w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 (środki z RRF oraz środki w ramach polityki spójności) i będą skierowane na wsparcie MŚP i dużych przedsiębiorstw w zwalczaniu skutków kryzysu wywołanego pandemią COVID-19 oraz dążenie do bardziej zrównoważonego modelu gospodarczego, możliwego dzięki technologiom cyfrowym [...].</p>	<p>również duże przedsiębiorstwa akcentować w diagnozach oraz kierować wsparcie do dużych przedsiębiorstw. Proponowany zapis FENG: [...] Środki te (...) będą skierowane na wsparcie przede wszystkim MŚP, a także dużych przedsiębiorstw. Środki te będą służyły do zwalczania skutków kryzysu wywołanego pandemią COVID-19 oraz dążenie do bardziej zrównoważonego modelu gospodarczego, możliwego dzięki technologiom cyfrowym [...].</p>	<p>związku z tym silniejsze odczuwanie skutków kryzysu wywołanego pandemią COVID-19), przy jednoczesnym wskazaniu, że duże firmy również odczuwają skutki pandemii.</p>	
262.	NCBR/DKPK	Pomoc techniczna	87 - 91	<p>W ramach tego priorytetu mogą być organizowane wspólne działania informacyjno-szkoleniowe na temat możliwości w Horyzont Europa, Euraxess, baz poszukiwania partnerów, JRC itd. Działania takie mogą być skierowane zarówno do pracowników instytucji pośredniczących zajmujących się wspieraniem beneficjentów ("sieć interaktywnych punktów informacyjnych"), jak i dla samych beneficjentów, w tym dla tych monitorowanych poprzez "system monitorowania dalszych losów uczestników programów".</p>	<p>Dzięki temu osoby pracujące przy programie FENG jak i przedsiębiorstwa będą miały informacje na temat możliwości udziału w programie Horyzont Europa. Informowanie beneficjentów FENG może się odbywać również za pomocą przewodników i innych publikacji dot. Programu FENG.</p>	<p>W ramach instrumentu Innovation Coach wskazywana jest przedsiębiorcy możliwość sfinansowania projektu B+R z środków UE, w tym także Horyzont Europa. Dotychczasowa realizacja projektu będzie kontynuowana oraz rozwijana w zakresie wspierania przedsiębiorcy w obszarze realizacji pomysłów B+R+I, możliwych do sfinansowania z ww. środków. Planowane obszary wsparcia to, m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wyszukiwanie przedsiębiorstw, które chciałyby prowadzić prace z obszaru B+R+I, ale nie wiedzą jak ten proces rozpocząć oraz nie mają doświadczenia w pozyskiwaniu środków na działania B+R+I w szczególności ze środków FENG Horyzont Europa; 2. prowadzenie usług coachingu wśród firm, niezależnie od ich statusu, które chciałyby prowadzić prace z obszaru B+R+I, ale nie wiedzą jak ten proces rozpocząć oraz nie mają doświadczenia w pozyskiwaniu środków na działania B+R+I w szczególności ze środków FENG Horyzont Europa; 3. prowadzenie warsztatów, coachingu innowacji dla przedsiębiorców oraz szeroko pojętych działań informacyjno-promocyjnych. <p>Innovation Coach został zaprojektowany tak, by realizować zasadę komplementarności m.in. z Horyzont Europa.</p>	wyjaśnienie

263.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Wydział Gospodarki Wodorowej i Innowacji	Obie uwagi dotyczą Rozdziału 10. Warunki Podstawowe	1 uwaga (str. 109-113), 2 uwaga (str. 112-113)	1. Wydział Gospodarki Wodorowej i Innowacji rekomenduje zgłoszenie uwagi, że projekt „Polskiej Strategii Wodorowej do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.” powinien zostać uwzględniony w ramach kryterium: W stosownych przypadkach działania na rzecz wsparcia transformacji przemysłowej – jako dokument odniesienia. Analogicznie o projekt PSW należy uzupełnić kolumnę z uzasadnieniem. - narzędzia monitorowania i oceny w celu pomiaru skuteczności w osiąganiu celów strategii. 2. Wydział Gospodarki Wodorowej i Innowacji rekomenduje zgłoszenie uwagi o konieczności aktualizacji, gdyż Plan rozwoju elektromobilności został zakwalifikowany jako dokument Ministerstwa Aktywów Państwowych, natomiast niniejszy dokument leży obecnie we właściwości Ministerstwa Klimatu i Środowiska.	1. Pośród wskazanych dokumentów odniesienia znajduje się m.in. Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu, Plan Rozwoju Elektromobilności, czy będąca jeszcze w opracowaniu Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie. 2. Wyjaśnienie zawarte w uwadze.	Uwaga uwzględniona, tabela spełnienia warunków podstawowych zostanie zaktualizowana.	uwzględniona
264.	Jakub Ochodek	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	W przedłożonym do konsultacji Programie wskazano, iż warunkiem aplikowania o środki w I osi priorytetowej będzie złożenie wniosku o dofinansowanie na projekt polegający na prowadzeniu prac B+R lub tworzeniu infrastruktury B+R. Nie wzięto jednak pod uwagę faktu, że część firm, które przeprowadziły samodzielnie projekt B+R i będą chciały pozyskać finansowanie na wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej, zostanie pozbawiona możliwości aplikowania o środki. Dlatego proponuje się wycofanie z obligatoryjności	Zaproponowane w Programie rozwiązanie wykluczy z możliwości pozyskania dofinansowania firmy, które posiadają wyniki samodzielnie przeprowadzonego projektu B+R i nie zamierzają w najbliższym czasie przeprowadzania kolejnego lub tworzenia infrastruktury laboratoryjnej. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że wiele firm, które dotychczas miały możliwość otrzymania dotacji w ramach Branżowych Programów Promocji zostanie trwale pozbawiona możliwości wsparcia. Branżowe Programy Promocji przewidywały wsparcie np. Mody Polskiej. To branża, w której prowadzenie prac B+R jest rzadkością. Podobna sytuacja wystąpi w przypadku przedsiębiorstw posiadających samodzielnie opracowany prototyp, na którego ochronę patentową chciały by wnioskować o dotację. Racjonalnym rozwiązaniem byłoby wycofanie się z warunku obligatoryjności złożenia wniosku o dofinansowanie na prace B+R lub infrastrukturę B+R i umożliwienie możliwie szerokiej grupie firm aplikowania o pozostałe moduły.	W przypadku wdrożenia wyników prac B+R przez przedsiębiorcę, który nie planuje realizacji prac B+R, czy inwestycji w infrastrukturę laboratoryjną możliwe jest aplikowanie o wsparcie do 2. priorytetu bądź do RPO. Analogicznie, w zakresie internacjonalizacji wsparcie możliwe będzie do uzyskania z 2. priorytetu, bądź z RPO. Umożliwienie ubiegania się o wsparcie przewidziane w modułach fakultatywnych, bez realizacji modułu obowiązkowego oddaliłoby możliwości osiągnięcia celu Programu, jakim jest wzrost wydatków na działalność badawczo-rozwojową, która wymaga największego wsparcia publicznego z uwagi na najwyższe ryzyko takiej działalności.	nieuwzględniona

				złożenia projektu na prace B+R lub infrastrukturę B+R, które warunkują aplikowanie o pozostałe obszary wsparcia.			
265.	Politechnika Świętokrzyska	Podrozdział 7.3.4. Główne grupy docelowe i system instytucjonalny	83 - 84	Dopisanie do listy potencjalnych odbiorców po organizacjach badawczych uczelni / szkół wyższych, tj.: „Wsparcie skierowane jest przede wszystkim do instytucji otoczenia biznesu, w tym: - koordynatorów i członków klastrów, - organizacji badawczych, w tym uczelni, - ośrodków innowacji, w tym Digital Innovation Hubs (DIH), Green Innovation Hubs (GIH), - konsorcjów specjalizacji technologicznych IOB, których liderem będzie ośrodek innowacji. Ponadto, projekty pozakonkursowe administracji publicznej w ramach CS (iv) skierowane są do: - przedsiębiorstw, - organizacji badawczych, w tym uczelni, - instytucji otoczenia biznesu, - partnerów społeczno-gospodarczych, - regionów.”	Publiczne techniczne uczelnie akademickie pełnią istotną rolę w rozwoju regionalnych systemów innowacji i stanowią katalizator innowacji oraz transferu technologii do firm. Przeważnie są też mocno zaangażowane w działalność klastrów i konsorcjów odpowiadających za rozwój poszczególnych regionalnych inteligentnych specjalizacji. Działające w ramach ww. uczelni ośrodki transferu technologii mają już stosunkowo duże doświadczenie i możliwości kompleksowego wsparcia przedsiębiorców w oparciu o potencjał naukowy uczelni i wykorzystanie multidyscyplinarnych zespołów badawczo-inżynierskich. Uczelnie wyższe cieszą się relatywnie dużym zaufaniem społecznym w Polsce, w tym w obszarze współpracy z biznesem i posiadają know-how w zakresie ochrony własności przemysłowej. Dlatego też uczelnie wyższe powinny być uwzględnione, na równi z ośrodkami innowacji oraz ośrodkami badawczymi jako istotne podmioty odpowiedzialne za tworzenie regionalnych, a tym samym również krajowego, systemów innowacji i kształtowanie środowiska sprzyjającego innowacjom, do wsparcia przewidzianego w ramach priorytetu 2 cel szczegółowy (iv) – m.in. sieciowanie, wsparcie potencjału rozwojowego klastrów, wsparcie ośrodków innowacji (w obszarze działalności jednostek akademickich – ośrodków transferu technologii).	Uczelnie wyższe będą uczestnikami zaplanowanych w ramach instrumentów celu szczegółowego 4. oraz odbiorcami wsparcia w ramach kategorii ośrodków innowacji, a także członków krajowych klastrów kluczowych, czy też klastrów wzrostowych ponadregionalnych. Użyte sformułowanie "organizacja badawcza" uwzględnia również uczelnie wyższe. Każdy podmiot, który spełni definicję wskazaną w rozporządzeniu GBER „organizacji prowadzącej badania i szerzącej wiedzę” lub „organizacji prowadzącej badania”, będzie mógł ubiegać się o wsparcie.	wyjaśnienie
266.	Jakub Ochodek	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	50	W przedłożonym do konsultacji Programie wskazano, iż wsparciem objęte zostaną jedynie projekty kompleksowe, składające się z modułów. Nie przewidziano jednak możliwości składania wniosku o dofinansowanie na pojedyncze moduły. Proponowane zatem jest wprowadzenie do Programu, poza projektami kompleksowymi, również możliwości aplikowania o pojedyncze moduły.	Zaproponowane w Programie rozwiązanie polegające na możliwości składania jedynie projektów kompleksowych stwarza ryzyko, że część przedsiębiorców nie będzie mogła skorzystać ze wsparcia. Na stronie 52 Programu wskazano, że obowiązkowym w projektach kompleksowych będzie wybór modułu B+R lub infrastruktury B+R. Oznacza to, że firmy, które nie planują przeprowadzania projektów badawczo-rozwojowych oraz projektów budowy infrastruktury B+R nie będą mogły skorzystać wybiórczo z pojedynczego modułu, np. wdrożenia wyników badań lub internacjonalizacji lub ochrony praw własności intelektualnej, cyfryzacji czy też zazielenienia przedsiębiorstw. Zaproponowany przez Ministerstwo model projektów kompleksowych na stałe wyrzuci z systemu wsparcia na poziomie krajowym wiele firm. Planowanie projektów w długoterminowej perspektywie jest niezwykle trudne, biorąc pod uwagę jak dynamicznie zmienia się sytuacja gospodarcza. Racjonalnym rozwiązaniem byłoby stworzenie firmom możliwości	Priorytet, w którym zaproponowany został modułowy charakter wsparcia, kierowany jest do przedsiębiorców podejmujących działalność badawczo-rozwojową. To one realizują główny cel Programu, jakim jest podniesienie wydatków na działalność badawczo-rozwojową. Wsparcie kierowane jest do firm, które chcą podjąć działalności badawczo-rozwojowej, by stworzyć im korzystne warunki do jej prowadzenia i rozwoju swojej działalności. Moduły fakultatywne służą tym samym do wsparcia modułów obowiązkowych. Tym firmom, które obawiają się podjęcia działalności B+R ze względu na kosztochłonny proces wdrożenia i tzw. dolinę śmierci, w którą wpadają firmy po realizacji projektu B+R, 1. Priorytet ma zapewnić wsparcie na wdrożenie wypracowanych innowacji. Wsparcie oferowane w całym cyklu tworzenia i wprowadzania na rynek innowacji ma zachęcić i ośmielić firmy do podjęcia działalności B+R. Intencją Programu jest, aby przedsiębiorstwa	niewzględniona

					<p>aplikowania o środki w ramach pojedynczych modułów wskazanych w Programie.</p>	<p>podejmujące działalność B+R były również aktywne w obszarze cyfryzacji i zielonej gospodarki. Nie jest pożądane, aby realizacja prac B+R zahamowała działania przedsiębiorców w obszarach, tak kluczowych w obecnych realiach. Intencją 1. Priorytetu jest, aby działalność powiązana z B+R była jak najbardziej cyfrowa i zielona. Moduły obowiązkowe stanowią o istocie 1. Priorytetu, który tak jak i oś POIR, jest dedykowany przedsiębiorcom podejmującym działalność B+R. Celem kompleksowego charakteru 1. Priorytetu jest zwiększenie zainteresowania prowadzeniem prac B+R i pozytywnie wpłynięcie na podejmowanie przez przedsiębiorców ryzyka prowadzenia prac nad innowacjami o charakterze przełomowym. Wsparcie, które nie jest związane z koniecznością podjęcia działalności B+R jest dostępne w ramach 2 Priorytetu.</p>	
267.	PGE S.A.	Tabela 4. Wskaźniki rezultatu	14 6	<p>Wskaźnik "Stanowiska badawcze utworzone we wspieranych podmiotach". Czy wspomniany wskaźnik odnosi się jedynie do tworzenia nowych miejsc pracy, czy odnosi się również do pracowników już zatrudnionych w firmie, a czasowo oddelegowanych do prac badawczych?</p>	<p>Treść wskaźnika jest niejasna.</p>	<p>W ramach perspektywy finansowej 2021-2027, na podstawie doświadczeń z poprzedniego okresu finansowania, utworzony zostanie "Katalog definicji Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych na lata 2021-2027", który będzie określał szczegółowe definicje wszystkich wskaźników stosowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2021-2027. W związku z tym, zgodnie z obecnym brzmieniem definicji wskaźnika "Stanowiska badawcze utworzone we wspieranych podmiotach" uwzględnionym w ww. dokumencie, wskaźnik ten odnosi się do liczby miejsc pracy naukowej wspieranych przez cały czas trwania projektu, a nie do nowych miejsc pracy. Definicja mówi również, że osoba zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy jest identyfikowana na podstawie jej statusu zatrudnienia, rodzaju umowy (pełny lub niepełny etat) oraz poziomu zaangażowania w badania i rozwój. Wskaźnik mierzy się na podstawie rocznych ekwiwalentów pełnego czasu pracy (FTE), obliczonych zgodnie z metodologią przedstawioną w Podręczniku OECD Frascati 2015. Należy również dodać, że wskaźnika obejmuje kadrę naukową korzystającą bezpośrednio ze sprzętu, na który przyznawane jest wsparcie, przy czym samym celem projektu jest usprawnienie/unowocześnienie zaplecza badawczego lub jakości aparatury badawczej.</p>	<p>wyjaśnienie</p>
268.	Politechnika Świętokrzyska	Podrozdział 7.2.7. Główny	74	<p>Uzupełnienie grupy docelowej o uczelnie, tj.: „Ponadto, realizowane są</p>	<p>Uszczegółowienie grupy docelowej o organizacje badawcze, w tym uczelnie, które stanowią stały element ekosystemu innowacji biorącego udział w procesie</p>	<p>Sformułowanie organizacji badawczej, uwzględnia również uczelnie, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu GBER w art. 2 pkt.</p>	<p>wyjaśnienie</p>

		grupy docelowe i System instytucjonalny		projekty pozakonkursowe administracji publicznej oraz instrumenty finansowe skierowane do: - przedsiębiorstw, - organizacji badawczych, w tym uczelni, - naukowców i studentów, - instytucji otoczenia biznesu, - partnerów społeczno-gospodarczych."	transferu technologii do firm oraz generującego nowatorskie rozwiązania.	83, który mówi, iż organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę to podmiot (jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy.	
269.	Politechnika Świętokrzyska	Podrozdział 7.2.2. Wsparcie w zakresie internacjonalizacji	70	<ul style="list-style-type: none"> • Uzupelnienie drugiego punktu tj.: informacji o promocji marki polskiej gospodarki polskiej myśli technicznej i technologicznej, promocji osiągnięć nauki: Proponowana zamiana: Promocja marki polskiej gospodarki - skoncentrowana wokół stoisk narodowych na wybranych, najbardziej prestiżowych imprezach (targi, konferencje), wspierająca promocję pojedynczych firm, organizacji badawczych w tym uczelni oraz branż istotnych dla polskiej gospodarki, w szczególności krajowych inteligentnych specjalizacji. Uzupelniająco do działań promocyjnych polskiej gospodarki przewidziane jest wsparcie projektów służących umiędzynarodowieniu działalności przedsiębiorstw, organizacji badawczych, w tym uczelni i włączanie ich w promocję polskiej gospodarki na wyselekcjonowanych, prestiżowych imprezach. 	Działania w priorytecie 2 adresują potrzebę wsparcia MSP w zakresie podejmowania działań dot. umiędzynarodowienia ich działalności oraz pogłębienie współpracy w zakresie transferu technologii. Przez transfer technologii rozumiemy proces przystosowywania wyników badań naukowych, patentów lub oryginalnych pomysłów do ich praktycznego zastosowania w produkcji. Proces ten składa się z kilku faz: prac badawczych i inżynierskich, polegających na wykonaniu modeli i prototypów lub sprawdzaniu przebiegu proponowanego procesu technologicznego, określenia cech użytkowych i ekonomicznych proponowanych nowych wyrobów lub nowych procesów technologicznych i badań jakościowych, analizy rynku, wyboru najwłaściwszego producenta, ustalenia zasad finansowo-prawnych dla producenta i uczelni, uruchomienia produkcji. Niestety obecna pozycja nauki polskiej oraz jej znaczenie na świecie maleje. Należy zwiększyć jej rozpoznawalność poprzez działania upowszechniające i promujące polskie uczelnie oraz organizacje badawcze w skali międzynarodowej. Mamy na myśli śmiało zaistnienie Uczelni jako stałego elementu ekosystemu innowacji na wzór fiński. Proponujemy podniesienie widoczności organizacji badawczych, w tym uczelni, działających na rzecz MSP, promując ich ofertę, otwarcie na kontakty z otoczeniem, sieciowanie, pracę w konsorcjach nauka-biznes. Uważamy, że promocja dokonań naukowych oraz komercjalizowanych, transferu wiedzy i technologii oraz patentów czy wiedzy nieopatentowanej wpłynie jednoznacznie pozytywnie na pozyskiwanie środków na B+R+I w wymiarze międzynarodowym. Czas przerwać hołdownie powiedzeniu „cudze chwalicie, swego nie znacie”.	Wskazany fragment programu dotyczy planowanych działań mających na celu wspieranie internacjonalizacji przedsiębiorstw. Działania mające na celu umiędzynarodawiane polskiego sektora naukowego dostępne będą w innych działaniach FENG (np. projektach teamowych). Zwiększanie kompetencji dotyczących tworzenia i promowania oferty uczelni przewidziane jest również w projekcie skierowanym do centrów transferu technologii i spółek celowych.	niewuzględniona
270.	PGE S.A.	16.1. Załącznik 1	143	Wskaźnik: Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	Treść wskaźnika jest niejasna.	W ramach perspektywy finansowej 2021-2027, na podstawie doświadczeń z poprzedniego okresu finansowania, utworzony zostanie	wyjaśnienie

		Wskaźniki dla Priorytetu 1, cel szczegółowy (i)		oraz "Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w postaci dotacji" oraz "Przedsiębiorstwa objęte wsparciem niefinansowym". Czym różnią się te wskaźniki?		"Katalog definicji Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych na lata 2021-2027", który ma określać szczegółowe definicje wszystkich wskaźników stosowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2021-2027. Zgodnie z obecnym brzmieniem definicji wskaźnika określonym w ww. dokumencie wskaźnik "Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) „ obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa, które otrzymują wsparcie pieniężne lub rzeczowe z EFRR i Funduszu Spójności. Natomiast wskaźnik "Przedsiębiorstwa objęte wsparciem niefinansowym" oznacza liczbę przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie pozafinansowe, tj. usługi doradcze (pomoc konsultacyjna i szkolenia, itp.) lub usługi wsparcia (udostępnianie powierzchni biurowej, stron internetowych, banków danych, bibliotek, badań rynkowych, podręczników, dokumentów roboczych i wzorcowych, itp.) Dodatkowo, należy zauważyć, że wskaźnik "Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (...)" jest wskaźnikiem agregującym, co oznacza, że obejmuje również inne wskaźniki, w tym m.in. wskaźnik "Przedsiębiorstwa objęte wsparciem niefinansowym".	
271.	Politechnika Świętokrzyska	Podrozdział 6.2. Grupy główne i system instytucjonalny	55	W tekście podstawowym dopisanie, w akapicie pierwszym oraz drugim „uczelnia” jako potencjalnych członków konsorcjów, będących odbiorcami wsparcia w ramach Priorytetu 1 Wsparcie dla przedsiębiorców. Ww. fragmenty po zmianie przyjmą następujące brzmienie: „Odbiorcami wsparcia w ramach 1 Priorytetu są przedsiębiorcy (MŚP oraz duże przedsiębiorstwa, w tym small mid-caps38) oraz konsorcja z udziałem przedsiębiorstw oraz innych podmiotów, np. organizacji badawczych, w tym uczelni. - Wsparcie udzielane jest przez 2 Instytucje Pośredniczące (IP), do których projekty przypisywane są zależnie od typu Wnioskodawcy: Polską Agencję Rozwoju	Uwzględnienie udziału uczelni pozwoli na kontynuację działań w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych oraz podniesienie innowacyjności w szczególności MŚP w mniejszych regionach, w których publiczne techniczne uczelnie akademickie pełnią istotną rolę w rozwoju regionalnych systemów innowacji i stanowią katalizator innowacji i transferu technologii do firm. Działające w ramach ww. uczelni ośrodki transferu technologii mają już stosunkowo duże doświadczenie i możliwości kompleksowego wsparcia przedsiębiorców w zakresie realizacji komponentów przewidzianych do realizacji w kompleksowych projektach współfinansowanych w ramach omawianego priorytetu, w oparciu o potencjał naukowy uczelni i wykorzystanie multidyscyplinarnych zespołów badawczo-inżynierskich. Uczelnie wyższe cieszą się relatywnie dużym zaufaniem społecznym w Polsce, w tym w obszarze współpracy z biznesem i posiadają know-how w zakresie ochrony własności przemysłowej.	Sformułowanie organizacja badawcza, uwzględnia również uczelnie, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu GBER w art. 2 pkt. 83, który mówi, iż organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę to podmiot (jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego) na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy.	wyjaśnienie

				Przedsiębiorczości (PARP) – wyłącznie MSP i ich konsorcja - Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) – duże przedsiębiorstwa oraz konsorcja z MSP i organizacjami badawczymi, w tym uczelniami, a także konsorcja MSP z organizacjami badawczymi.			
272.	Politechnika Świętokrzyska	2. Podrozdział 5.3. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (iv) „rozwijanie umiejętności i strategii oraz budowanie potencjału w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości”	49	W tekście podstawowym, po sformułowaniu „Przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm” dodanie po średniku następującego uzupełnienia: „takie wzmocnienie kompetencyjne w zakresie innowacyjności, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości przewidziano również dla szkół wyższych i ośrodków naukowo – badawczych.”	Ograniczenia tego istotnego wzmocnienia kompetencyjnego do klastrów i formalnych ośrodków innowacji nie ma uzasadnienia rynkowego. Rozwiązania innowacyjne, a także te w zakresie transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, powinny powstawać (już powstają) także na uniwersytetach i politechnikach oraz w ośrodkach naukowo – badawczych. Podmioty wymienione w proponowanym uzupełnieniu powinny stać się oficjalnym i faktycznym elementem polskiego i regionalnych ekosystemów innowacji.	Wskazany na str. 49 opis dotyczy planowanego wsparcia ośrodków innowacyjności (takich jak np. parki naukowo-technologiczne, w tym te działające w powiązaniu z uczelniami) oraz klastrów. W przypadku, gdy CTT lub spółka celowa uczelni uzyska akredytację, będzie mogła korzystać ze wsparcia analogicznego do pozostałych akredytowanych ośrodków innowacji. W zakresie wsparcia skierowanego bezpośrednio do organizacji badawczych i ich centrów transferu technologii, FENG przewiduje realizację projektu pozakonkursowego, którego celem będzie wzmocnienie kompetencji CTT niezbędnych do zapewnienia wysokiego poziomu procesów transferu i komercjalizacji technologii.	niewuzględniona
273.	PGE S.A.	6.4. Obszary strategicznej interwencji	57	Ad. "Biorąc pod uwagę powyższe, w 1 Priorytecie dopuszczone będą konkursy tematyczne, np. dedykowane projektom realizowanym na terenie miast średnich lub obszarów zmarginalizowanych". Co należy rozumieć, jako obszary zmarginalizowane? Czy kryterium wiodącym będzie np. PKB na mieszkańca danego obszaru? Czy np. cały obszar Polski Wschodniej,	Uszczegółowienie przywołanego zapisu pozwoli lepiej przygotować się przedstawicielom obszarów zmarginalizowanych do przyszłych konkursów.	Intencją użytego terminu obszary zmarginalizowane jest odniesienie do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, określonych w ramach Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. Jest to 755 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich na terenie całej Polski (zwłaszcza w pasie północnym i wschodnim), które szczególnie zagrożone są dalszym pogarszaniem się ich i tak słabej pozycji konkurencyjnej oraz zmniejszaniem się ich udziału w procesach rozwojowych, co może prowadzić do ich trwałej społecznej i ekonomicznej marginalizacji.	wyjaśnienie

				może liczyć na dedykowane konkursy tematyczne?			
274.	Politechnika Świętokrzyska	1. Podrozdział 5.1. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (i) „rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”.	47	W tekście podstawowym, po sformułowaniu „istotne jest również zwiększenie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań technologicznych we wszystkich sektorach gospodarki”, dodanie następującego uzupełnienia: „oraz w sektorze nauki i szkolnictwa wyższego” oraz w ostatnim paragrafie na stronie 47 dopisanie po ośrodkach badawczych tekstu: „w tym uczelniach wyższych” tak by ostatecznie przyjął on brzmienie: „Mając na uwadze ww. potrzeby dot. wzmocnienia innowacyjności polskiej gospodarki, Program w ramach działań w celu szczegółowym (i) w 1 i 2 Priorytecie wspiera zarówno przedsiębiorstwa w prowadzeniu działalności badawczo-rozwojowej oraz innowacyjnej, jak również organizacje badawcze, w tym uczelnie, oraz przyczynia się do tworzenia warunków dla ich ściślejszej współpracy z przedsiębiorstwami. Istotnym elementem uzupełniającym projekty B+R+I jest komponent dotyczący budowania kompetencji pracowników/właścicieli firm oraz pracowników organizacji badawczych, w tym uczelni.”	Dla powodzenia modernizacji polskiej gospodarki bardzo istotne jest, aby także sektor nauki i szkolnictwa wyższego pracował z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych. W przeciwnym razie – pojawi się „luka kompetencyjna” na etapie kończenia edukacji na poziomie szkoły wyższej (niekorzystającej w procesie edukacyjnym z nowoczesnych rozwiązań technologicznych) a pracą przedsiębiorstw (korzystających z takich rozwiązań). Niniejszy postulat stosowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych przez sektor nauki i szkolnictwa wyższego jest rozumiany w dwojaki sposób: • korzystanie z tych rozwiązań w procesie edukacyjnym • korzystanie z tych rozwiązań na poziomie operacyjnym funkcjonowania szkół wyższych i innych jednostek naukowych a także dokonanie takiej samej zmiany w tekście dotyczącym Priorytetu 1 na stronie 48, tak by otrzymał brzmienie: „Wsparcie w ramach CS (i) w 1 Priorytecie skoncentrowane jest na obszarze B+R przedsiębiorstw i ich konsorcjów, w tym z udziałem organizacji badawczych, w tym uczelni.” Uwzględnienie udziału uczelni pozwoli na kontynuację działań w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych oraz podniesienie innowacyjności w szczególności MŚP w mniejszych regionach, w których publiczne techniczne uczelnie akademickie pełnią istotną rolę w rozwoju regionalnych systemów innowacji i stanowią katalizator innowacji i transferu technologii do firm. Działające w ramach ww. uczelni ośrodki transferu technologii mają już stosunkowo duże doświadczenie i możliwości kompleksowego wsparcia przedsiębiorców w zakresie realizacji komponentów przewidzianych do realizacji w kompleksowych projektach współfinansowanych w ramach omawianego priorytetu, w oparciu o potencjał naukowy uczelni i wykorzystanie multidyscyplinarnych zespołów badawczo-inżynierskich. Uczelnie cieszą się relatywnie dużym zaufaniem społecznym w Polsce, w tym w obszarze współpracy z biznesem i posiadają know-how w zakresie ochrony własności przemysłowej.	Sformułowanie <i>istotne jest również zwiększenie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań technologicznych we wszystkich sektorach gospodarki</i> , dotyczy stosowania przez przedsiębiorstwa nowoczesnych technologii. FENG nie przewiduje wspierania zakupu nowoczesnych w sektorze nauki, lecz wspierać będzie sektor nauki w ich powstawaniu, kierując środki na prace B+R realizowane przez ten sektor. W ramach FENG sektor nauki może uzyskać dofinansowanie, w celu opracowania nowoczesnych technologii, lecz nie na ich absorpcję. Sformułowanie organizacja badawcza, uwzględnia również uczelnie, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu GBER w art. 2 pkt. 83, który mówi, iż organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę to podmiot (jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy.	nieuwzględniona
275.	PGE S.A.	7.2.5 W Programie występuje również finansowanie innowacyjnej działalności	73	W 2. Priorytecie w cs iii dostępny jest instrument gwarancyjny ze "ścieżką zieloną" oraz instrument mieszany, w którym również można finansować "zielone" koszty projektu - prosimy o wyjaśnienie, czy są to instrumenty dostępne	Ta kwestia wymaga wyjaśnienia.	Zamierzeniem IZ jest, aby z funduszu gwarancyjnego oraz Kredytu na innowacje technologiczne (w tym z "zielonej ścieżki") mogły korzystać również firmy spoza sektora MSP (firmy spełniające definicję tzw. small mid-caps/mid-caps). Czy ostatecznie wsparcie dla tej kategorii firm będzie możliwe, decydujące będą m.in. negocjacje z KE.	wyjaśnienie

		ci MSP z wykorzystaniem instrumentów finansowych oraz instrumentów mieszanych.		wyłącznie dla przedsiębiorców innych niż przedsiębiorstwa duże.			
276.	PGE S.A.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	54	Czy w ramach modułu "zazielenienie przedsiębiorstw" możliwe są działania inwestycyjne? W ramach jakiego przeznaczenia pomocy będzie udzielane wsparcie dla przedsiębiorców w tym module?	Ta kwestia jest niejasna. Informacja taka jest niezbędna dla zainteresowanych inwestycjami przedsiębiorców, planując ubieganie się o wsparcie w ramach przedmiotowego modułu.	W ramach modułu "Zazielenienie" przewiduje się działania inwestycyjne, co wynika z zapisu: (...) <i>wsparcie inwestycji w ramach zazieleniania przedsiębiorstw, w tym wdrożenie wyników B+R.</i> Program nie odnosi się do przeznaczeń pomocy, informacje o rodzajach pomocy publicznej będą przedstawione w ramach dokumentacji konkursowej.	wyjaśnienie
277.	PGE S.A.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	Czy przedsiębiorca inny niż MŚP może otrzymać wsparcie w ramach wszystkich modułów w 1. Priorytecie?	Kwestia ta jest niejasna.	Program FENG w odniesieniu do dużych przedsiębiorców proponuje szerszą ofertę wsparcia niż POIR, jednakże obarczoną pewnymi warunkami, które wyznaczają możliwości wsparcia dla dużych oraz różnicę między wsparciem dla przedsiębiorców dużych oraz small-mid caps. Warunki te wynikają one ze zmiany priorytetów polityki unijnej, mianowicie w obecnej perspektywie finansowej w ramach regulacji unijnych dotyczących EFRR, dotychczasowy Cel Polityki nr 1 oraz 3 został połączony w jeden cel, Cel Polityki nr 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej i regionalnej łączności cyfrowej”, realizowany w ramach FENG. Wsparcie na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwach innych niż MŚP tj. właśnie dla dużych przedsiębiorstw oraz small-mid caps (tj. podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników, niebędące MŚP) , będzie mogło zostać udzielone jednakże z uwzględnieniem zakresu celu 1 czyli w przypadku gdy: <ul style="list-style-type: none"> – w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw uwzględni współpracę z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych; - w przypadku gdy projekt dotyczy działań badawczych i innowacyjnych i jest realizowany przez spółkę small mid-caps, udzielane jest wsparcie dotacyjne (w tym przypadku bez wymogu obowiązkowej współpracy z MŚP, natomiast - zarówno przedsiębiorcy typu small jak i mid caps mogą otrzymać wsparcie na inwestycje 	wyjaśnienie

						<p>produkcyjne bez wymogu obowiązkowej współpracy z MSP, ale wówczas w formie instrumentów finansowych.</p> <p>Działania badawcze i innowacyjne są rozumiane, jako faza badawcza projektu oraz wdrożenie.</p> <p>Warunki wsparcia, oprócz ww. regulacji wynikających z przepisów funduszowych, muszą uwzględniać przepisy o pomocy publicznej wynikające z Rozporządzenia KE 651/2015 r. , które jednakże pozostają bez zmian w zakresie wsparcia dla przedsiębiorców innych niż MŚ, w stosunku do zasad obowiązujących już w POIR tj. : - w fazie wdrożeniowej, objętej regionalną pomocą inwestycyjną, wsparcie dla dużych przedsiębiorstw może być udzielane wyłącznie na inwestycję początkową na rzecz nowej działalności gospodarczej w danym obszarze; - oraz są oni zobowiązani do utrzymania inwestycji w danym obszarze, przez co najmniej 5 lat od daty zakończenia projektu. Ponadto, Beneficjent zobowiązany jest potwierdzić, że inwestycja objęta wsparciem nie została przeniesiona z innego miejsca, w szczególności – innej lokalizacji w Unii Europejskiej.</p>	
278.	PGE S.A.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	Czy jest wymagana minimalna liczba modułów w ramach kompleksowego projektu w 1. Priorytecie? Czy wystarczy jak projekt składa się wyłącznie z jednego z modułów obowiązkowych?	Kwestia ta jest niejasna.	Wystarczającym jest, aby projekt składał się wyłącznie z jednego modułu obowiązkowego, tj. modułu Prace B+R lub Infrastruktura B+R.	wyjaśnienie
279.	PGE S.A.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	W przypadku dużych przedsiębiorstw, innych niż small mid-caps, finansowanie modułów będzie zależne od spełnienia dodatkowych warunków wynikających z innych regulacji. Prosimy o doprecyzowanie, o jakie konkretnie warunki chodzi.	Informacja taka pomoże przedsiębiorcom odpowiednio przygotować się do aplikowania o wsparcie i kierunkowo wskaże, jakie warunki muszą zostać spełnione, żeby być uprawnionym do takiego wsparcia.	Program FENG w odniesieniu do dużych przedsiębiorców proponuje szerszą ofertę wsparcia niż POIR, jednakże obarczoną pewnymi warunkami, które wyznaczają możliwości wsparcia dla dużych oraz różnicy między wsparciem dla przedsiębiorców dużych oraz small-mid caps. Warunki te wynikają one ze zmiany priorytetów polityki unijnej, mianowicie w obecnej perspektywie finansowej w ramach regulacji unijnych dotyczących EFRR, dotychczasowy Cel Polityki nr 1 oraz 3 został połączony w jeden cel, Cel Polityki nr 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej i regionalnej łączności cyfrowej”, realizowany w ramach FENG. Wsparcie na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwach innych niż MSP tj. właśnie dla dużych przedsiębiorstw oraz small-mid caps	wyjaśnienie

					<p>(tj. podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników, niebędące MSP) , będzie mogło zostać udzielone jednakże z uwzględnieniem zakresu celu 1 czyli w przypadku gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> — w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw uwzględnia współpracę z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych; - w przypadku gdy projekt dotyczy działań badawczych i innowacyjnych i jest realizowany przez spółkę small mid-caps, udzielane jest wsparcie dotacyjne (w tym przypadku bez wymogu obowiązkowej współpracy z MŚP, natomiast - zarówno przedsiębiorcy typu small jak i mid caps mogą otrzymać wsparcie na inwestycje produkcyjne bez wymogu obowiązkowej współpracy z MSP, ale wówczas w formie instrumentów finansowych. <p>Działania badawcze i innowacyjne są rozumiane, jako faza badawcza projektu oraz wdrożenie.</p> <p>Warunki wsparcia, oprócz ww. regulacji wynikających z przepisów funduszowych, muszą uwzględniać przepisy o pomocy publicznej wynikające z Rozporządzenia KE 651/2015 r. , które jednakże pozostają bez zmian w zakresie wsparcia dla przedsiębiorców innych niż MŚ, w stosunku do zasad obowiązujących już w POIR tj. : ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - w fazie wdrożeniowej, objętej regionalną pomocą inwestycyjną, wsparcie dla dużych przedsiębiorstw może być udzielane wyłącznie na inwestycję początkową na rzecz nowej działalności gospodarczej w danym obszarze; - oraz są oni zobowiązani do utrzymania inwestycji w danym obszarze, przez co najmniej 5 lat od daty zakończenia projektu. Ponadto, Beneficjent zobowiązany jest potwierdzić, że inwestycja objęta wsparciem nie została przeniesiona z innego miejsca, w szczególności – innej lokalizacji w Unii Europejskiej. 		
280.	PGE S.A.	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	Zgodnie z pkt. 6.1, możliwe jest wsparcie ukierunkowane na branże lub sektory, które mają istotny wpływ na rozwój gospodarki i które zostały zidentyfikowane w dokumentach strategicznych. Czy na chwilę obecną już wiadomo, do jakich sektorów strategicznych będą skierowane konkursy tematyczne w FENG? Kiedy	Informacja taka pozwoli przedsiębiorcom lepiej i sprawniej przygotować się do planowanych konkursów.	Sektory zostały określone w dokumentach strategicznych. Jednocześnie, jeśli w trakcie trwania Programu FENG pojawią się nowe dokumenty strategiczne konkursy tematyczne będą mogły odnosić się również do nich. Na chwilę obecną nie zostały określone konkursy tematyczne w odniesieniu do konkretnych sektorów.	wyjaśnienie

				zostaną uruchomione pierwsze takie konkursy?			
281.	PGE S.A.	2.4 Poziom zazielenienie polskich przedsiębiorstw	18	W ramach pkt. 2 Główne założenia Programu, podpunkt 2.4 Poziom zazielenienia przedsiębiorstw, wskazano iż bardzo ważny w polskich uwarunkowaniach jest rozwój technologii obiegu wody i zagospodarowania odpadów powstałych w wyniku działalności przemysłu wydobywczego i sektora energetyki. Jakie działania zostały zaplanowane w FENG, stanowiące odpowiedź na ww. wyzwania. Czy jest to wyłącznie moduł "Zazielenienie przedsiębiorstw" i instrumenty finansowe (gwarancyjny oraz mieszany) w celu szczegółowym iii w 2. Priorytecie?	Brakuje informacji wskazującej konkretne działania w ramach przedmiotowego obszaru.	Oprócz wskazanych instrumentów, zielone technologie będą wspierane w ramach modułów obowiązkowych, tj. Prac B+R i Infrastruktury B+R. Planowane jest premiowanie projektów w ramach modułów obowiązkowych, jeśli zaplanowane prace badawcze dotyczyć będą technologii środowiskowych. Jednocześnie w ramach 2. priorytetu wspierane będą przedsięwzięcia realizowane w trybie przedkomercyjnych/innowacyjnych zamówień publicznych (str. 36) oraz Wielkie wyzwania (str. 64), które mają na celu wybór najlepszych rozwiązań technologicznych w strategicznych obszarach, w tym również w obszarze wyzwań stojących przed zieloną transformacją gospodarki.	wyjaśnienie
282.	PGE S.A.	6. Priorytet 1 Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i)	50	W jaki sposób weryfikowane/oceniane będzie spełnienie zasady horyzontalnej DNSH (do no significant harm)? Czy w 1. Priorytecie każdy z modułów będzie oceniany pod kątem spełniania tej zasady?	Zgodnie z art. 9 ust. 4 projektu rozporządzenia CPR, zasada DNSH jest jedną z zasad horyzontalnych w nowej perspektywie finansowej. Doprecyzowania wymaga, w jaki sposób spełnienie tej zasady będzie weryfikowane.	Zasada DNSH jest zasadą horyzontalną i powinna być uwzględniona w każdym projekcie FENG. Planuje się weryfikowanie spełnienia tej zasady na podstawie oświadczenia beneficjenta.	wyjaśnienie
283.	Urząd m.st. Warszawy	9. Plan finansowy	92	Należy uzupełnić treść o plan finansowy.	Brak możliwości oceny potencjału finansowego Programu, w tym zaspokojenia popytu na środki w ramach poszczególnych Priorytetów i Celów Szczegółowych, także w odniesieniu do regionu lepiej rozwiniętego, tj. Regionu Warszawskiego Stołecznego (RWS), w którym skoncentrowane jest ok. 30% potencjału badawczo-rozwojowego Polski.	Plan finansowy będzie zamieszczony w wersji FENG, która zostanie przygotowana po przeanalizowaniu uwag zgłoszonych w ramach konsultacji społecznych. Możliwość przygotowania planu finansowego FENG uwarunkowana jest od postępu prac nad projektem Umowy Partnerstwa, która określa alokację programów operacyjnych, w tym z podziałem na kategorie regionów.	uwzględniona
284.	Urząd m.st. Warszawy	16. Załączniki	13 2-17 0	Należy uzupełnić treść o wartości wskaźników.	Brak możliwości oceny zakładanej efektywności Programu, w tym możliwości realizacji wskaźników w ramach poszczególnych Priorytetów i Celów Szczegółowych, także w odniesieniu do regionu lepiej rozwiniętego, tj. Regionu Warszawskiego Stołecznego	Wartość wskaźników w odniesieniu do celu pośredniego (2024) oraz do celu końcowego (2029) zostanie uzupełniona.	uwzględniona

					(RWS), w którym skoncentrowane jest ok. 30% potencjału badawczo-rozwojowego Polski.		
285.	Urząd m.st. Warszawy	7.2.7. Główne grupy docelowe i System instytucjonalny	74	Brak jednoznacznej informacji czy środki będą dostępne dla j.s.t. realizujących projekty z zakresu akceleracji, wsparcia indywidualnych innowatorów (hackathony, testowanie innowacyjnych rozwiązań w strukturach j.s.t. itp.).	Doprecyzowanie grupy docelowej.	W programie FENG grupa docelowa zostanie uzupełniona o akceleratory. Celem wsparcia w FENG jest realizacja działań rozwojowych dla startupów przez akceleratory, niezależnie od ich formy prawnej. Tym samym JST nie są wykluczone, co do zasady z możliwości ubiegania się o wsparcie, o ile spełnią warunki określone dla Wnioskodawców w ramach konkursu. W przypadku wsparcia indywidualnych innowatorów przewiduje się również skierowanie wsparcia do podmiotów, działających na rzecz rozwoju gospodarczego lub innowacyjności, nie precyzując formy prawnej.	wyjaśnienie
286.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	7.1.3. Wsparcie inicjatyw wyselekcjonowanych na poziomie Unii Europejskiej	62 - 63	Finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w programie Komisji Europejskiej Horyzont Europa, jest ważne i wymaga finansowania na zasadach maksymalnie uproszczonych jak w HE. Podkreślamy w szczególności konieczność wsparcia rozwijania współpracy sieciowej polskiego przemysłu w ramach nowych partnerstw europejskich w Horyzoncie Europa. Jako przykład takiego partnerstwa wskazujemy Partnerstwo na rzecz Kluczowych Technologii cyfrowych (Key Digital Technologies Partnership).	W naszej ocenie aktywny udział w partnerstwach europejskich przyniesie wiele korzystnych wartości, takich jak: rozwój produktów, zwiększenie stopnia innowacyjności, nawiązanie współpracy międzynarodowej, wymiana doświadczeń i transfer wiedzy, globalizacja szans sprzedażowych i pozyskiwania klientów. Może być ogromną szansą na rozwój firm z sektora MŚP, dając im możliwości rozwoju swoich innowacyjnych produktów. Otwiera im również szanse na pozyskanie nowych rynków na swoje produkty. Wypracowane w ramach partnerstw nowe produkty będą dostępne i skalowalne.	Podzielamy przekonanie o konieczności wspierania udziału polskich organizacji badawczych i przedsiębiorstw w projektach europejskich. Dlatego FENG przewiduje wprost finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w HE. Wkład z EFRR stanowiłby wkład krajowy, zgodnie z art. 8 projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa oraz art. 67 (5). Jak jednak wskazano w programie, faktyczna realizacja instrumentu będzie uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców, tj. maksymalnie uproszczonych tak jak w HE. Wprawdzie projekt rozporządzenia CPR jak i planowana nowelizacja rozporządzenia GBER przewidują uproszczenia w ocenie i realizacji projektów w ramach partnerstw europejskich, jednak kwestia możliwości finansowania wkładu krajowego w całości z EFRR nie jest jednoznacznie przesądzona i podlega rozmowom z KE. W toku rozmów jest także formuła realizacji takich projektów, tak by uniknąć jednoczesnego nakładania na Beneficjentów zarówno reguł i audytów wynikających zarówno z przepisów dot. funduszy europejskich jak i zasad HE. W przypadku negatywnego stanowiska KE w ww. zakresie alternatywą będzie finansowanie partnerstw europejskich poza FENG, ze środków krajowych.	wyjaśnienie
287.	Polska Izba Gospodarcza	4.8. Kompleme	42	Apelujemy o intensyfikację procesu wprowadzania	Wyniki badania przedstawione w RAPORCIE KOŃCOWYM "Ocena obciążeń administracyjnych	IZ podziela opinię dotyczącą zasadności uproszczeń i zmniejszania barier	częściowo uwzględniona

	Zaawansowanych Technologii	ntarność FENG z Programem Horyzont Europa, HE		<p>uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów w programie FENG. Komplementarność i synergia inicjatyw krajowych i europejskich to również jeden z kluczowych warunków osiągnięcia celu, jakim jest zwiększenie udziału Polski w Horyzoncie Europa do poziomu 3% uzyskanego dofinansowania. Z uwagi na komplementarność FENG z Programem Horyzont Europa, uważamy za właściwe podjęcie działań mających na celu harmonizację zasad uczestnictwa w obydwu programach (w tym również dotyczących zasad wynagradzania). Z punktu widzenia bezpieczeństwa środków publicznych warto rozważyć wprowadzenie stosowanego w HE mechanizmu Funduszu Gwarancyjnego. Pozwoliłoby to na zmniejszenie uciążliwości w zakresie częstotliwości i zakresu raportowania.</p>	<p>beneficjentów Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020", badania potwierdziły występowanie istotnych obciążeń administracyjnych dla wnioskodawców i beneficjentów PO IR, generujących znaczne koszty po obu stronach procesów, choć generalnie na wszystkich etapach wnioskowania i realizacji projektu koszty po stronie beneficjenta są większe niż po stronie administracji. W zakresie wprowadzania uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów warto bazować na ponad 35-letnim doświadczeniu i dobrych praktykach w tym zakresie wypracowanych przez państwa członkowskie, Komisję Europejską i głównych interesariuszy w procesie przygotowywania HE.</p>	<p>biurokratycznych, (czego wyrazem jest m.in. planowane uruchomienie wsparcia o charakterze modułowym, planowane zwiększenie wykorzystania uproszczonych metod rozliczania). Nie jest jednak możliwa pełna harmonizacja zasad FENG z zasadami programu Horyzont Europa ze względu m. in. na inny zakres obowiązujących przepisów (pomoc publiczna, regulacje dot. konkretnego funduszu) oraz częściowo różny zakres wsparcia FENG i HE.</p>	
288.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	4.8. Komplementarność FENG z Programem Horyzont Europa, HE	42	<p>Apelujemy o intensyfikację procesu wprowadzania uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów w programie FENG. Komplementarność i synergia inicjatyw krajowych i europejskich to również jeden z kluczowych warunków osiągnięcia celu, jakim jest zwiększenie udziału Polski w Horyzoncie Europa do poziomu 3% uzyskanego dofinansowania. Z uwagi na komplementarność FENG z</p>	<p>Wyniki badania przedstawione w RAPORCIE KOŃCOWYM "Ocena obciążeń administracyjnych beneficjentów Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020", badania potwierdziły występowanie istotnych obciążeń administracyjnych dla wnioskodawców i beneficjentów PO IR, generujących znaczne koszty po obu stronach procesów, choć generalnie na wszystkich etapach wnioskowania i realizacji projektu koszty po stronie beneficjenta są większe niż po stronie administracji. W zakresie wprowadzania uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów warto bazować na ponad 35-letnim doświadczeniu i dobrych praktykach w tym zakresie wypracowanych przez państwa członkowskie, Komisję Europejską i głównych interesariuszy w procesie przygotowywania HE.</p>	<p>IZ podziela opinię dotyczącą zasadności uproszczeń i zmniejszania barier biurokratycznych, (czego wyrazem jest m.in. planowane uruchomienie wsparcia o charakterze modułowym, planowane zwiększenie wykorzystania uproszczonych metod rozliczania). Nie jest jednak możliwa pełna harmonizacja zasad FENG z zasadami programu Horyzont Europa ze względu m. in. na inny zakres obowiązujących przepisów (pomoc publiczna, regulacje dot. konkretnego funduszu) oraz częściowo różny zakres wsparcia FENG i HE.</p>	

				<p>Programem Horyzont Europa, uważamy za właściwe podjęcie działań mających na celu harmonizację zasad uczestnictwa w obydwu programach (w tym również dotyczących zasad wynagradzania). Z punktu widzenia bezpieczeństwa środków publicznych warto rozważyć wprowadzenie stosowanego w HE mechanizmu Funduszu Gwarancyjnego. Pozwoliłoby to na zmniejszenie uciążliwości w zakresie częstotliwości i zakresu raportowania.</p>			
289.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>	<p>6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i)</p>	<p>50</p> <p>Priorytet 1 odpowiada za realizację celu szczegółowego (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”. Postulujemy, aby rozwijać kompatybilność programu FENG w zakresie wsparcia dla sfery naukowo-badawczej i przemysłu, z programem Horyzont Europa i i innymi inicjatywami międzynarodowymi. Wzorem podejścia przyjętego przez Komisję Europejską i kraje członkowskie w ramach programu Horyzont 2020 i jego kontynuatora - HE, należy zwrócić uwagę, że rozwiązanie kluczowych dla kraju problemów możliwe będzie poprzez wspieranie rozwoju tzw. przełomowych technologii - umożliwiających zasadniczą zmianę, a nie tylko zwiększających produktywność na pojedynczych etapach wytwarzania.</p>	<p>Kompatybilność programu FENG z programem HE i i innymi inicjatywami międzynarodowymi powinna przełożyć się na zwiększenie pozycji polskiego sektora innowacji w konsorcjach międzynarodowych, również pod kątem skutecznej implementacji nowego kryterium selekcji projektów w HE opartego na dywersyfikacji geograficznej. Program FENG powinien stanowić swoistą trampolinę do udziału polskich firm i jednostek badawczych w programach międzynarodowych. Dobrym przykładem wspierania rozwoju tzw. przełomowych technologii jest wprowadzona w HE inicjatywa European Innovation Council, z dwoma ścieżkami rozwoju przełomowych technologii: Pathfinder i Accelerator.</p>	<p>W Programie przewidziano szereg inicjatyw wspierających udział polskich podmiotów w Programach tj., HE: Granty na Eurogranty, wsparcie projektów z certyfikatem Seal of excellence, uzupełnienie finansowania dla Europejskich Hubów Cyfrowych, projektów IPCEI. Międzynarodowe Agendy Badawcze, finansowanie wkładu krajowego w partnerstwach międzynarodowych. Instrumenty te nie tylko zapewnią wsparcie doradcze i zwiększą potencjał polskich podmiotów do aplikowania do programów UE lub zapewnią finansowanie alternatywne (SoE) lub uzupełniające (IPCEI, partnerstwa europejskie), lecz także umożliwią poszukiwania partnerów zagranicznych oraz włączanie się w budowę międzynarodowych konsorcjów.</p> <p>Zgodnie z wymogami KE, programy krajowe mają być komplementarne, ale niepowielające wsparcie oferowane w ramach HE. W ramach FENG wsparcie musi koncentrować się na KIS, przy czym takiego wymogu nie ma HE. Wspieranie rozwiązań kluczowych dla kraju przewidziano w ramach 2. priorytetu, w którym również realizowany jest Cel szczegółowy (i). Przewidziano wsparcie zespołów naukowych, finansowanie innowacyjnych zamówień publicznych skupionych na badaniach i tworzeniu rozwiązań odpowiadających na wyzwania społeczno-gospodarcze, stymulujące rozwój gospodarki w określonych kierunkach.</p>	<p>wyjaśnienie</p>	

290.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i)	50	<p>Priorytet 1 odpowiada za realizację celu szczegółowego (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”. Postulujemy, aby rozwijać kompatybilność programu FENG w zakresie wsparcia dla sfery naukowo-badawczej i przemysłu, z programem Horyzont Europa i innymi inicjatywami międzynarodowymi. Wzorem podejścia przyjętego przez Komisję Europejską i kraje członkowskie w ramach programu Horyzont 2020 i jego kontynuatora - HE, należy zwrócić uwagę, że rozwiązanie kluczowych dla kraju problemów możliwe będzie poprzez wspieranie rozwoju tzw. przełomowych technologii - umożliwiających zasadniczą zmianę, a nie tylko zwiększających produktywność na pojedynczych etapach wytwarzania.</p>	<p>Kompatybilność programu FENG z programem HE i innymi inicjatywami międzynarodowymi powinna przełożyć się na zwiększenie pozycji polskiego sektora innowacji w konsorcjach międzynarodowych, również pod kątem skutecznej implementacji nowego kryterium selekcji projektów w HE opartego na dywersyfikacji geograficznej. Program FENG powinien stanowić swoistą trampolinę do udziału polskich firm i jednostek badawczych w programach międzynarodowych. Dobrym przykładem wspierania rozwoju tzw. przełomowych technologii jest wprowadzona w HE inicjatywa European Innovation Council, z dwoma ścieżkami rozwoju przełomowych technologii: Pathfinder i Accelerator.</p>	<p>W Programie przewidziano szereg inicjatyw wspierających udział polskich podmiotów w Programach tj., HE: Granty na Eurogranty, wsparcie projektów z certyfikatem Seal of excellence, uzupełnienie finansowania dla Europejskich Hubów Cyfrowych, projektów IPCEI. Międzynarodowe Agendy Badawcze, finansowanie wkładu krajowego w partnerstwach międzynarodowych. Instrumenty te nie tylko zapewnią wsparcie doradcze i zwiększą potencjał polskich podmiotów do aplikowania do programów UE lub zapewnią finansowanie alternatywne (SoE) lub uzupełniające (IPCEI, partnerstwa europejskie), lecz także umożliwią poszukiwania partnerów zagranicznych oraz włączanie się w budowę międzynarodowych konsorcjów. Zgodnie z wymogami KE, programy krajowe mają być komplementarne, ale niepowielające wsparcie oferowane w ramach HE. W ramach FENG wsparcie musi koncentrować się na KIS, przy czym takiego wymogu nie ma HE. Wspieranie rozwiązań kluczowych dla kraju przewidziano w ramach 2. priorytetu, w którym również realizowany jest Cel szczegółowy (i). Przewidziano wsparcie zespołów naukowych, finansowanie innowacyjnych zamówień publicznych skupionych na badaniach i tworzeniu rozwiązań odpowiadających na wyzwania społeczno-gospodarcze, stymulujące rozwój gospodarki w określonych kierunkach.</p>	wyjaśnienie
291.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych	83	<p>Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS oraz RIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona</p>	<p>Projekty powinny wpisywać się zarówno w inteligentne specjalizacje na poziomie kraju jak i regionu.</p>	<p>FENG, jako program ogólnokrajowy wspiera rozwój KIS. W programie zachowany jest nacisk na powiązanie tematyczne projektów z KIS z wyłączeniem instrumentów finansowych i partnerstw międzynarodowych oraz innych instrumentów będących narzędziami procesu przedsiębiorczego odkrywania umożliwiającego finansowanie obszarów, które mogą się stać potencjalnymi specjalizacjami. Relacja z RIS zostanie poddana analizie w ramach prac nad systemem akredytacji i systemem wdrażania instrumentu skierowanego na wsparcie OI.</p>	nieuwzględniona

		<p>h akredytacj ą funkcjonal ności (np. akceleracj a, inkubacja technologi czna, brokering, badania- wdrożenia -rozwój, doradztwo innowacyj ne, demonstra cja) oraz specjaliza cjami technologi cznymi wpisujący mi się w KIS dot. nowych kierunków transforma cji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodark a, przemysł 4.0, zdrowe społeczeń stwo.</p>		<p>gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>			
292.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>	<p>Działania wspierając e Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnia nie ich kompeten cji do świadcz enia wyspecjali</p>	83	<p>Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwój, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi</p>	<p>Projekty powinny wpisywać się zarówno w inteligentne specjalizacje na poziomie kraju jak i regionu.</p>	<p>FENG, jako program ogólnokrajowy wspiera rozwój KIS. W programie zachowany jest nacisk na powiązanie tematyczne projektów z KIS z wyłączeniem instrumentów finansowych i partnerstw międzynarodowych oraz innych instrumentów będących narzędziami procesu przedsiębiorczego odkrywania umożliwiającego finansowanie obszarów, które mogą się stać potencjalnymi specjalizacjami. Relacja z RIS zostanie poddana analizie w ramach prac nad systemem akredytacji i systemem wdrażania instrumentu skierowanego na wsparcie OI.</p>	

		<p>zowanych usług w zakresie określonych akredytacji funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>		<p>wpisującymi się w KIS oraz RIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>			
293.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>	<p>• wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym podmiotów, które</p>		<p>• wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym lub regionalnym podmiotów, które obejmuje w szczególności: wzmocnienie kapitału ludzkiego i infrastrukturalnego, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie</p>	<p>Program FENG powinien znosić proceduralne progi dostępu do możliwości finansowania świadczenia usług. w przypadku funkcjonowania regionalnych systemów akredytacyjnych będących odpowiednikami planowanego systemu centralnego nie ma uzasadnienia wymogu posiadania przez dany ośrodek dwóch akredytacji.</p>	<p>Dla zapewnienia jednolitego standardu usług, system wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Jednocześnie nie ma przeciwwskazań, aby regiony prowadziły stosowane do tej pory systemy akredytacji. Ponadto w ramach centralnego systemu akredytacji uwzględniony zostanie udział przedstawicieli regionów w opiniowaniu podmiotów zgłoszonych do akredytacji.</p>	<p>nieuwzględniona</p>

		<p>obejmuje w szczególności: wzmocnienie zasobów ludzkich i infrastrukturalnych, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciująco-usługowych, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach zrzeszających IOB), umiędzynarodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem</p>	<p>kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciująco-usługowych, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach zrzeszających IOB), umiędzynarodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane podmioty dla przedsiębiorców w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji)</p>		
--	--	---	---	--	--

		<p>m i wdrażanie m nowych lub ulepszony ch usług przez wspomnia ne podmioty dla przedsiębi orców w zakresie akredytow anej funkcjonal ności lub specjaliza cji technologi cznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji)</p>					
294.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>	<p>Działania wspierając e Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnia nie ich kompeten cji do świadcz ia wyspecjali zowanych usług w zakresie określony ch akredytacj ą funkcjonal ności (np. akceleracj a, inkubacja technologi</p>	82	<p>Punkt ten powinien być wstępem do pkt. 7.3.3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji.</p>	<p>Fragment odnosi się zarówno do i i II poziomu akredytacji.</p>	<p>Przytoczony fragment odnosi się do celów obu wyżej wymienionych w tekście programu poziomów akredytacji.</p>	<p>niewzględzona</p>

		<p>czna, brokering, badania-wdrożenia -rozwój, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>					
295.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>	<p>Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacji funkcjonalności (np.</p>	82	<p>Punkt ten powinien być wstępem do pkt. 7.3.3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji.</p>	<p>Fragment odnosi się zarówno do I i II poziomu akredytacji.</p>	<p>Przytoczony fragment odnosi się do celów obu wyżej wymienionych w tekście programu poziomów akredytacji.</p>	<p>niewzględzona</p>

		<p>akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.</p>				
296.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym podmiotów, które obejmują w szczególności: wzmocnienie zasobów ludzkich i infrastrukt 	82	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym lub regionalnym podmiotów, które obejmuje w szczególności: wzmocnienie kapitału ludzkiego i infrastrukturalnego, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciująco-usługowych, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach zrzeszających IOB), umiędzynarodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach 	<p>Program FENG powinien znosić proceduralne progi dostępu do możliwości finansowania świadczenia usług. w przypadku funkcjonowania regionalnych systemów akredytacyjnych będących odpowiednikami planowanego systemu centralnego nie ma uzasadnienia wymogu posiadania przez dany ośrodek dwóch akredytacji.</p>	<p>Dla zapewnienia jednolitego standardu usług, system wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Jednocześnie nie ma przeciwwskazań, aby regiony prowadziły stosowane do tej pory systemy akredytacji. Ponadto w ramach centralnego systemu akredytacji uwzględniony zostanie udział przedstawicieli regionów w opiniowaniu podmiotów zgłoszonych do akredytacji.</p>

		<p>uralnych, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciujących, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach zrzeszających IOB), umiędzynarodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), sieciowanie, standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane</p>	<p>międzynarodowych), standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane podmioty dla przedsiębiorców w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji)</p>			
--	--	--	---	--	--	--

		podmioty dla przedsięwzięć w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji)					
297.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych - wspieranie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców w, z wykorzystaniem infrastrukt	64	Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych – wspieranie: a) komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz b) działań nakierowanych na wzmocnienie transferu technologii poprzez inkubację, akcelerację, wsparcie powstawania spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców, z wykorzystaniem infrastruktury i zasobów ludzkich centrów transferów technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowisku naukowym. Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych spółek zakładanych przez naukowców oraz zwiększać podaż spółek, które mogą być atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC	Oryginalny fragment nie jest zrozumiały i możliwy do interpretacji na różny sposób. Zapis uproszczono.	Fragment Programu zostanie przeformułowany w celu nadania mu jaśniejszego brzmienia.	uwzględniona

		<p>ury i zasobów ludzkich centrów transferów technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowisku naukowym .</p> <p>Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych spółek zakładanych przez naukowców w oraz zwiększać podaż spółek, które mogą być atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC.</p>					
298.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych - wspieranie komercjali	64	Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych – wspieranie: a) komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz b) działań	Oryginalny fragment nie jest zrozumiały i możliwy do interpretacji na różny sposób. Zapis uproszczono.	Fragment Programu zostanie przeformułowany w celu nadania mu bardziej precyzyjnego brzmienia.	uwzględniona

		<p>zacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców w, z wykorzystaniem infrastruktury i zasobów ludzkich centrów transferów technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowisku naukowym.</p> <p>Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych</p>	<p>nakierowanych na wzmocnienie transferu technologii poprzez inkubację, akcelerację, wsparcie powstawania spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców, z wykorzystaniem infrastruktury i zasobów ludzkich centrów transferów technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowisku naukowym.</p> <p>Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych spółek zakładanych przez naukowców oraz zwiększać podaż spółek, które mogą być atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC</p>		
--	--	--	---	--	--

		spółek zakładanych przez naukowców w oraz zwiększać podaż spółek, które mogą być atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC.					
299.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby organizacji badawczych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.	61	Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby organizacji badawczych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.		<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktury badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we</p>	

		zasoby Centrów Kompetencji.			<p>współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych. Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSOURCE – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB</p>	
--	--	-----------------------------	--	--	---	--

					<p>istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktowności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów,</p>	
--	--	--	--	--	--	--

						<p>niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki. Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
300.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Realizacja schematu będzie zapewniała a pełna obsługa procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby . organizacji badawczych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.	61	Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby . organizacji badawczych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.		<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktury badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%;</p>	

		Centrów Kompetencji.			<p>możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendację w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSSCREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez</p>	
--	--	----------------------	--	--	--	--

					<p>zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia</p>	
--	--	--	--	--	--	--

						<p>także innych podmiotów sektora nauki. Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
301.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Obowiązkowo, integralną część tego typu projektów stanowi rozwój kompetencji kadry naukowej, badawczej w zakresie m.in. komercjalizacji wyników prac B+R, transferu technologii i zarządzania innowacjami. Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/proof of principle” z wykorzystaniem infrastruktur wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby np. organizacji badawczych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.	61	Obowiązkowo, integralną część tego typu projektów stanowi rozwój kompetencji kadry naukowej, badawczej w zakresie m.in. komercjalizacji wyników prac B+R, transferu technologii i zarządzania innowacjami. Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/proof of principle” z wykorzystaniem infrastruktur wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby np. organizacji badawczych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.	j.w.	<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradcy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w</p>	

		<p>oof of principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby Centrów Kompetencji.</p>			<p>perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych. Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendację w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu, do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSOURCE – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) <p>cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerosoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty</p>	
--	--	---	--	--	--	--

					<p>badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą, jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
302.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami. [...]	61	Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji tworzonych m.in. przez organizacje badawcze, organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami.	Rozszerzenie katalogu potencjalnych beneficjentów zwiększa szansę na skuteczne (osiąganie zamierzonych celów) i efektywne (nakłady kosztów do rezultatów) osiągnięcie celów programu.	<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwi rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> · unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; · potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; · stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; · zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; · zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; · perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; · możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. 	niewuzględniona

					<p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynieryjne (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinventaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
303.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki - finansowanie kosztów zakupu i - finansowanie kosztów zakupu lub wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS.	61	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki - finansowanie kosztów zakupu wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS lub zlecenie wykonania prac badawczych podmiotowi posiadającemu adekwatną infrastrukturę badawczą.	W celu zwiększenia efektywności i skuteczności projektów zalecane jest dodanie możliwości zlecenia części prac innym podmiotom posiadającym odpowiednią aparaturę oraz kompetencje do jej obsługi np. organizacjom badawczym.	W ramach FENG planowane jest finansowanie zakupu infrastruktury badawczej. W ramach tego instrumentu nie będą finansowane badania prowadzone na tej infrastrukturze. Tym samym finansowanie nie może objąć zlecenia wykonania prac badawczych innemu podmiotowi. Tego typu koszt może wystąpić w ramach projektu finansującego prace B+R, lecz nie zakup infrastruktury.	niewzględniona
304.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac	61	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki - finansowanie kosztów zakupu wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS lub	W celu zwiększenia efektywności i skuteczności projektów zalecane jest dodanie możliwości zlecenia części prac innym podmiotom posiadającym odpowiednią aparaturę oraz kompetencje do jej obsługi np. organizacjom badawczym.	W ramach FENG planowane jest finansowanie zakupu infrastruktury badawczej. W ramach tego instrumentu nie będą finansowane badania prowadzone na tej infrastrukturze. Tym samym finansowanie nie może objąć zlecenia wykonania prac badawczych innemu podmiotowi. Tego typu koszt może wystąpić w ramach projektu finansującego prace B+R, lecz nie zakup infrastruktury.	

		<p>badawczych na rzecz gospodarki i - finansowanie kosztów zakupu lub wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS.</p>		<p>zlecenie wykonania prac badawczych podmiotowi posiadającemu adekwatną infrastrukturę badawczą.</p>			
305.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>	<p>Moduł – Infrastruktura B+R W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę, która w powiązaniu z agendą badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów</p>	53	<p>W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę lub zlecenie prac organizacji badawczej w ramach utworzonego konsorcjum na prowadzenie badań na infrastrukturze badawczej jednostki naukowej, które w powiązaniu z agendą badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów lub usług spójnych, w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji</p>	<p>W celu zwiększenia efektywności i skuteczności projektów zalecane jest dodanie możliwości zlecenia części prac innym podmiotom posiadającym odpowiednią aparaturę oraz kompetencje do jej obsługi np. organizacjom badawczym.</p>	<p>Celem modułu Infrastruktura B+R jest wsparcie budowy lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach. Realizacja badań na tej infrastrukturze będzie wymaganym efektem działań objętych tym modułem, który będzie mógł być finansowany w ramach modułu B+R lub ze środków własnych przedsiębiorcy. Zlecenie realizacji agendy badawczej innym podmiotom na innej infrastrukturze jest niezgodne z powyższymi założeniami.</p>	<p>niewzględzona</p>

		lub usług spójnych, w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji					
306.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	7.3. Priorytet 2 Cel szczegółowy (iv) 7.3.6. Obszary strategicznej interwencji	82	Uwzględnienie ukierunkowania wsparcia obejmującego tworzenie tzw. hubów innowacji cyfrowych (Digital Innovation Hubs) w szczególności w regionach, w których jeszcze nie funkcjonują.	Działania na rzecz zarządzania transformacją przemysłową byłyby zabezpieczone dzięki funkcjonowaniu krajowych Digital Innovation Hubs (DIH) na terenie każdego z województw. DIH będą pomagały polskim firmom w przechodzeniu na poziom Przemysłu 4.0. Problem niskiego poziomu „ucyfrowienia” dotyczy MŚP ze wszystkich regionów, w szczególności słabiej rozwiniętych. Utworzenie DIH-ów powinno być możliwe w regionach o różnym potencjale cyfryzacji przedsiębiorstw, co umożliwi wsparcie ich cyfrowej transformacji.	DIH/EDIH-y będą obsługiwały przedsiębiorców w celu cyfrowej transformacji działalności gospodarczej. Usługi oferowane przez nie umożliwią stworzenie planu transformacji cyfrowej, dostęp do aktualnej specjalistycznej wiedzy, a także testowanie rozwiązań lub eksperymentowanie z wykorzystaniem najnowszych technologii, mających potencjalnie kluczowe znaczenie dla wytwarzanych produktów, oferowanych usług, stosowanych procesów lub przyjętych modeli biznesowych. Zgodnie z dokumentem KE dot Digital Europe Programme przewidywane jest finansowanie od 8 do 16 EDIH-ów regionalnych i specjalistycznych. EDIH-y regionalne będą świadczyć usługi przedsiębiorcom mającym przeważnie siedzibę na terenie jednego lub kilku sąsiadujących ze sobą województw. W przypadku, gdy w danym regionie nie będzie zlokalizowanego EDIH-a, EDIH z sąsiadującego regionu będzie obsługiwał MŚP w danym województwie. Natomiast EDIH-y specjalistyczne będą specjalizować się w konkretnej branży lub w jednej albo kilku z wiodących technologii cyfrowych, integrując je w skali ogólnopolskiej. EDIH-y specjalistyczne pełnią funkcję komplementarną wobec EDIH-ów regionalnych, tzn. dostarczają wiedzę i kompetencje na tyle rzadkie, że nieoptymalne byłoby dublowanie ich w każdym z EDIH-ów regionalnych. EDIH-y specjalistyczne będą obsługiwały MŚP na terenie całego kraju.	wyjaśnienie
307.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Moduł – Infrastruktura B+R W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowa	53	W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę lub zlecenie prac organizacji badawczej w ramach utworzonego konsorcjum na prowadzenie badań na infrastrukturze badawczej	W celu zwiększenia efektywności i skuteczności projektów zalecane jest dodanie możliwości zlecenia części prac innym podmiotom posiadającym odpowiednią aparaturę oraz kompetencje do jej obsługi np. organizacjom badawczym.	Celem modułu Infrastruktura B+R jest wsparcie budowy lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach. Realizacja badań na tej infrastrukturze będzie wymaganym efektem działań objętych tym modułem, który będzie mógł być finansowany w ramach modułu B+R lub ze środków własnych przedsiębiorcy. Zlecenie realizacji agendy badawczej innym podmiotom na innej infrastrukturze jest niezgodne z powyższymi założeniami.	

		nie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę, która w powiązaniu z agendą badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów lub usług spójnych, w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji		jednostki naukowej, które w powiązaniu z agendą badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów lub usług spójnych, w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji			
308.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii		38	W ramach FENG przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm. Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów w realizacji projektów B+R. Ponadto w FERS, w kontekście rozwoju kwalifikacji oraz kompetencji niezbędnych na rynku pracy, planuje się także dalsze rozwijanie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz	Na poziomie FENG należy jednoznacznie określić definicyjne cechy ośrodków innowacji oraz jednoznacznie włączyć w nie uczelniane ośrodki zajmujące się komercjalizacją.	System wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. O akredytację będzie mógł wystąpić każdy podmiot spełniający jej kryteria bez względu na jego status podmiotowy. Taki podmiot będzie musiał wykazać, że spełnia wskazane w regulaminie akredytacji kryteria dla danej funkcjonalności. Zgodnie z aktualnymi założeniami, ośrodki ubiegające się o akredytację funkcjonalności będą miały status non-for-profit i będą musiały przeznaczać zysk na konkretne cele statutowe. Jednocześnie w ramach II poziomu akredytacji uwzględnione będą konsorcja OI z obowiązkowym udziałem jednostki naukowej.	niewuwzględniona

				wdrażanie systemowych rozwiązań wynikających ze Zintegrowanej Strategii Umiejętności			
309.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii		38	W ramach FENG przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm. Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów w realizacji projektów B+R. Ponadto w FERS, w kontekście rozwoju kwalifikacji oraz kompetencji niezbędnych na rynku pracy, planuje się także dalsze rozwijanie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz wdrażanie systemowych rozwiązań wynikających ze Zintegrowanej Strategii Umiejętności	Na poziomie FENG należy jednoznacznie określić definicyjne cechy ośrodków innowacji oraz jednoznacznie włączyć w nie uczelniane ośrodki zajmujące się komercjalizacją.	System wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. O akredytację będzie mógł wystąpić każdy podmiot spełniający jej kryteria bez względu na jego status podmiotowy. Taki podmiot będzie musiał wykazać, że spełnia wskazane w regulaminie akredytacji kryteria dla danej funkcjonalności. Zgodnie z aktualnymi założeniami, ośrodki ubiegające się o akredytację funkcjonalności będą miały status non-for-profit i będą musiały przeznaczać zysk na konkretne cele statutowe. Jednocześnie w ramach II poziomu akredytacji uwzględnione będą konsorcja OI z obowiązkowym udziałem jednostki naukowej.	nieuwzględniona
310.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	7.2. Priorytet 2, Cel Szczegółowy (iii) 7.2.6. Instrumenty w celu przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii COVID-19.	74	Dobrze byłoby omówić komplementarność i demarkację zakresu wsparcia z programami regionalnymi (dot. "Wsparcie na kapitał obrotowy dla MSP w celu przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii COVID-19"	W linii demarkacyjnej ten typ projektu nie był wskazany. Wsparcie w FENG może się nakładać/dublować ze wsparciem w RPO.	Regulacje UE dopuszczają uruchamianie w ramach programów działań o charakterze antykrzysowym (finansowanie kapitału obrotowego) i w opinii IZ zasadne jest ustanowienie możliwości uruchomienia takiego działania w ramach FENG, jeśli wystąpi taka pilna potrzeba. Celem zapisu w FENG jest, zatem zasygnalizowanie ewentualnej możliwości takiego wsparcia. W razie potrzeby jego uruchomienia, konkretny zakres może być konsultowany z odpowiednimi instytucjami.	nieuwzględniona
311.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Instytucje badawcze	13 4 i 14 4	Organizacja badawcza	Utrzymanie spójności w całości dokumentu – tylko w dwóch wskaźnikach używane jest pojęcie „instytucje” zamiast „organizacje badawcze”. Utrzymanie spójności z dokumentami UE np. Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (KOMUNIKAT KOMISJI Zasady ramowe	Odnosząc się do uwagi dot. pojęcia "instytucje" zastosowanego we wskaźniku RCO 07 określenie to zostało przyjęte zgodnie z nazewnictwem określonym na liście wskaźników zawartej w zał. I projektu ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/... w sprawie Europejskiego Funduszu	wyjaśnienie

				dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (2014/C 198/01))	Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności. W związku z koniecznością zapewnienia spójności danych w zakresie wszystkich interwencji realizowanych w ramach Polityki spójności, w tym wszystkich programów operacyjnych wdrażanych przez kraje UE w perspektywie finansowej 2021-2027, na obecnym etapie nie ma już możliwości dokonania wnioskowanej zmiany. Dodatkowo, w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, na podstawie doświadczeń z poprzedniego okresu finansowania, utworzony zostanie "Katalog definicji Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych na lata 2021-2027", który ma określać szczegółowe nazwy i definicje wszystkich wskaźników stosowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2021-2027. Zgodnie z obecnym brzmieniem nazwa wskaźnika RCO 07 określona w ww. dokumencie to "Instytucje badawcze uczestniczące we wspólnych projektach badawczych", natomiast jego definicja doprecyzowuje znaczenie wskaźnika, tj. określa, że "(...)Instytucje badawcze to organizacje, których głównym celem jest niezależne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych oraz rozpowszechnianie wyników tych działań w drodze nauczania, publikacji lub transferu wiedzy. Przykładami są uniwersytety lub instytuty badawcze, agencje transferu technologii, pośrednicy innowacyjni, zorientowane na badania lub wirtualne podmioty współpracy, które mogą być publiczne lub prywatne. (Rozporządzenie Komisji 651/2014)".		
312.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Program FENG wspiera działania przedsiębiorców mające na celu rozwijanie i zdobywanie nowych umiejętności w szczególności w ramach kompleksowych projektów,	38	Program FENG wspiera działania przedsiębiorców mające na celu rozwijanie i zdobywanie nowych umiejętności w szczególności w ramach kompleksowych projektów, gdzie rozwój kompetencji jest nieodzownym elementem projektu B+R. [...]	Rozwój kompetencji związanych z B+R jest kluczowym elementem związanym z lepszym wykorzystaniem inwestycji infrastrukturalnych. Wydaje się także, że w większym stopniu należy podkreślić rolę uczelni w tym procesie. Rozwój kompetencji związanych z projektami B+R powinien być elementem obligatoryjnym. Ponadto, nie wskazano możliwego miejsca uczelni w tym procesie (lub przynajmniej CTT).	W Programie FENG wsparcie przedsiębiorców w zdobywaniu nowych umiejętności stanowi element fakultatywny, gdyż to od poziomu zaawansowania działalności B+R przedsiębiorstwa zależy, czy tego rodzaju wsparcie jest konieczne, czy też nie. W przypadku projektów kierowanych do sektora nauki, jak np. wsparcie publicznej infrastruktury B+R podnoszenie kompetencji będzie obligatoryjnym elementem projektu. W Programie przewidziano również wsparcie kompetencji CTT w ramach instrumentu Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych.	wyjaśnienie

		gdzie rozwój kompetencji może być jednym z elementów projektu B+R. [...]					
313.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii		65	Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów: • Organizacje badawcze w tym: uczelnie, instytuty badawcze, instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Łukasiewicz, instytuty PAN, międzynarodowe instytuty naukowe, podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły.[...]	Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów: • Podmioty tworzące system szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z Art. 7. ust. 1. ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce tj.: 1) uczelnie 2) federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki 3) Polska Akademia Nauk 4) instytuty naukowe PAN	Sformułowanie organizacja badawcza, uwzględnia również uczelnie, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu GBER w art. 2 pkt. 83, który mówi, iż organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę to podmiot (jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy. Nie jest praktykowane odnoszenie się w treści Programu do aktów prawnych, które mogą ulec zmianie w trakcie obowiązywania Programu.	niewzględniona
314.	Elmiko Biosignals Sp. z o.o.	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i)6.	52	W przypadku realizacji projektów przez konsorcja (również z organizacją badawczą lub instytucją otoczenia biznesu), obowiązkowym warunkiem jest, aby w jego skład wchodziło przedsiębiorstwo, jako lider konsorcjum. Brakuje w całym programie odniesienia do praw własności intelektualnej dot. realizacji projektów w ramach konsorcjów. Kto je nabywa, w jakim podziale, w jaki sposób może nastąpić ich przeniesienie na przedsiębiorcę, który w imieniu konsorcjum będzie komercjalizował wyniki	Kwestia praw własności intelektualnej jest niezwykle istotną kwestią w ramach programu. Nie tylko ze względu na możliwość pozyskania wsparcia na ochronę tych praw, ale także ze względu na niejednokrotnie niezbędną i wręcz konieczną współpracę między różnymi podmiotami w celu podniesienia potencjału badawczego i innowacyjnego przedsiębiorstw, gdzie kwestia praw własności intelektualnej ogrywa bardzo ważną rolę. Priorytet 1 w swojej nazwie jest skierowany do przedsiębiorców, zatem ta kwestia powinna być już na etapie programowania uwzględniona.	Sprawa praw własności intelektualnej jest istotna, w tym w ramach konsorcjów w szczególności. Jednakże szczegółowe regulacje w tym zakresie będą wskazane w ramach dokumentacji konkursowej opracowywanej w ramach 1 Priorytetu.	wyjaśnienie

				badan (wdrażał je w swojej działalności gospodarczej)?			
315.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	7. Priorytet 2. Środowisk o sprzyjające innowacjom, 7.1. Priorytet 2. Cel szczególony (i) 7.1.7. Obszary strategicznej interwencji	67	Uwzględnienie ukierunkowania wsparcia obejmującego "Granty na Eurogranty dla organizacji badawczych oraz przedsiębiorców" w szczególności w regionach, w których jest bardzo niska aktywność/skuteczność w aplikowaniu o środki programów Unii Europejskiej zarządzanych centralnie typu Horyzont Europa. (dot. "Jednakże mając na uwadze nieterytoryalny charakter innowacyjności i specyfikę projektów B+R+I, które będą realizowane w tym Programie, nie przewiduje się w CS (i) w ramach 2 Priorytetu Programu ukierunkowania interwencji na OSI.")	Na poziomie RPO brak jest możliwości realizacji wsparcia aplikowania do programów Komisji Europejskiej zarządzanych centralnie (typu Horyzont Europa). Proponujemy w programie krajowym uwzględnienie jako preferencji projektów z regionów, których aktywność/skuteczność w aplikowaniu jest najniższa. Dotychczasowe problemy muszą zostać przełamane. Dotychczas wsparcie z H2020 skoncentrowane było w wiodących jednostkach naukowych (woj. mazowieckie), należy natomiast szerzej włączać do podejmowania współpracy jednostki z innych regionów, z wystarczającym dla podjęcia takiej współpracy potencjałem. Największa liczba uczestnictw pochodzi z województwa mazowieckiego, które w tym zakresie pozostaje zdecydowanym liderem, wyprzedzając kolejne województwa kilkakrotnie. Województwo podlaskie jest jednym regionów z najniższymi: liczbą, wartością uczestnictw oraz współczynnikiem sukcesu. Bardzo zróżnicowane wyniki dla poszczególnych regionów wskazują na potrzebę prowadzenia skutecznych działań dążących do wyrównywania poziomu - w tym poprzez działania typu Granty na Eurogranty. Dodatkowo działania w tym zakresie mogą mieć charakter „miękki”, np. poprzez organizację warsztatów i upowszechnianie dobrych praktyk zachęcających do aplikowania, również szczególnie w regionach, w których aplikowanie jest najniższe.	Ewentualne preferencje mogą zostać zawarte w kryteriach oceny, które są elementem dokumentacji projektowej, lecz nie w Programie, który jest dokumentem o charakterze strategicznym i ramowym. Nie przewiduję się w ramach FENG wsparcia o charakterze miękkim, gdyż są one realizowane przez KPK.	niewzględniona
316.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	Wsparcie w ramach Celu szczególnego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów: [...] • Zespoły badawcze • Indywidualni naukowcy [...]	65	Wsparcie w ramach Celu szczególnego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów i osób: [...] • Zespoły badawcze • Indywidualni naukowcy [...]	Wymienione grupy beneficjentów nie są „podmiotami”. FENG powinien precyzyjnie odnosić się do tych dwóch grup odbiorców – z dokumentu nie można wywnioskować nic nt. cech definicyjnych „zespołów badawczych” ani „indywidualnych naukowców”. Jednocześnie brakuje jasnej definicji czym jest zespół badawczy, czy jest to porozumienie niezależnych badaczy czy jest to komórka, którą definiuje statut jednostki naukowej (np. jako zakład).	Zapisy programu wskazują grupy podmiotów (w tym osób), do których skierowane będzie wsparcie. Doprecyzowanie ich, konkretyzujące odbiorców ostatecznych wsparcia, będzie następować w projektach realizowanych w ramach Programu.	niewzględniona
317.	Urząd Marszałkowski	7.2. Priorytet 2,	69	W ramce w opisie celu szczególnego (iii)	Należy usunąć zdublowany zapis opisu szczególnego.	Tekst FENG zostanie zmieniony.	uwzględniona

	Województwa Podlaskiego	Cel Szczegółowy (iii)		powielono zapis "oraz tworzenie miejsc pracy w MSP".			
318.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.1. Priorytet 2. Cel szczegółowy (i)	69	Wykazano błędny numer podrozdziału 1.3.1 Wskaźniki, winien być numer 7.1.10 Wskaźniki	Należy zmienić kolejność numeracji podrozdziału w celu zachowania uporządkowanego systemu numerowania.	Numeracja rozdziałów zostanie poprawiona	uwzględniona
319.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.1. Priorytet 2. Cel szczegółowy (i) 7.1.7. Obszary strategicznej interwencji	67	Uwzględnienie ukierunkowania wsparcia obejmującego "Granty na Eurogranty dla organizacji badawczych oraz przedsiębiorców" w szczególności w regionach, w których jest bardzo niska aktywność/skuteczność w aplikowaniu o środki programów Unii Europejskiej zarządzanych centralnie typu Horyzont Europa. (dot. "Jednakże mając na uwadze nieterytoryalny charakter innowacyjności i specyfikę projektów B+R+I, które będą realizowane w tym Programie, nie przewiduje się w CS (i) w ramach 2 Priorytetu Programu ukierunkowania interwencji na OSI.")	Na poziomie RPO brak jest możliwości realizacji wsparcia aplikowania do programów Komisji Europejskiej zarządzanych centralnie (typu Horyzont Europa). Proponujemy w programie krajowym uwzględnienie jako preferencji projektów z regionów, których aktywność/skuteczność w aplikowaniu jest najniższa. Dotychczasowe problemy muszą zostać przełamane. Dotychczas wsparcie z H2020 skoncentrowane było w wiodących jednostkach naukowych (woj. mazowieckie), należy natomiast szerzej włączać do podejmowania współpracy jednostki z innych regionów, z wystarczającym dla podjęcia takiej współpracy potencjałem. Największa liczba uczestnictw pochodzi z województwa mazowieckiego, które w tym zakresie pozostaje zdecydowanym liderem, wyprzedzając kolejne województwa kilkakrotnie. Województwo podlaskie jest jednym regionów z najniższymi: liczbą, wartością uczestnictw oraz współczynnikiem sukcesu. Bardzo zróżnicowane wyniki dla poszczególnych regionów wskazują na potrzebę prowadzenia skutecznych działań dążących do wyrównywania poziomu - w tym poprzez działania typu Granty na Eurogranty.. Dodatkowo działania w tym zakresie mogą mieć charakter „miękki”, np. poprzez organizację warsztatów i upowszechnianie dobrych praktyk zachęcających do aplikowania, również szczególnie w regionach, w których aplikowanie jest najniższe.	Ewentualne preferencje mogą zostać zawarte w kryteriach oceny, które są elementem dokumentacji projektowej, lecz nie w Programie, który jest dokumentem o charakterze strategicznym i ramowym. Nie przewiduję się w ramach FENG wsparcia o charakterze miękkim, gdyż są one realizowane przez KPK.	nieuwzględniona
320.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i) 6.4. Obszary strategicznej	56	Zmiana nazw OSI na "miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze" oraz "obszary zagrożone trwałą marginalizacją" w zdaniu: "Biorąc pod uwagę powyższe, w 1 Priorytecie dopuszczone będą konkursy tematyczne, np.	Stosowanie jednolitych, przyjętych w KSRR, nazw typów krajowych OSI, w tym miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.	Treść projektu FENG została przeformułowana.	uwzględniona

		ej interwencji		dedykowane projektom realizowanym na terenie miast średnich lub obszarów zmarginalizowanych".			
321.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i) 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	W przepisie 37 i 38 należy dodać "(małe spółki o średniej kapitalizacji)"	Użyte określenie "small mid-caps" zostało zdefiniowane w Rozporządzeniu (UE) No 2015/1017 w języku polskim "małe spółki o średniej kapitalizacji", stąd dla przejrzystości zasadnym jest uzupełnienie o polskojęzyczne określenie.	Brzmienie przepisu 37 i 38 : Definicja small mid-caps (małe spółki o średniej kapitalizacji) określona została w Rozporządzeniu (UE) No 2015/1017 z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego Portalu Projektów Inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i(UE) nr 1316/2013 –Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R1017&from=PL . W zakresie intensywności wsparcia, small mid-caps traktowane są jak duże przedsiębiorstwa, z uwagi na dotychczas obowiązującą definicję MSP (zgodnie z załącznikiem 1 do rozporządzenia 651/2014)	uwzględniona
322.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	5.3. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (iv):	49	Zmiana zapisu "SO4" na "cel szczegółowy iv" w zdaniu "W związku z powyższym, działania realizowane w ramach SO4..."	Używanie konsekwentnie tego samego nazewnictwa/skrótów celów szczegółowych	Tekst FENG zostanie zmieniony.	uwzględniona
323.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	34	Należy dodać, że na poziomie regionalnym możliwe będą instrumenty kapitałowe jako kontynuacja wsparcia z 2014-2020. (dot. "W zakresie instrumentów finansowych, w FENG przewidziane zostało zastosowanie instrumentów kapitałowych i quasi-kapitałowych oraz gwarancji portfelowych, podczas gdy w RPO przewidywane są instrumenty dłużne i gwarancje indywidualne".	Zgodnie z linią demarkacyjną, na poziomie regionalnym możliwe będą instrumenty kapitałowe jako kontynuacja wsparcia z 2014-2020.	Uwaga jest słuszna, dotyczy jednak kwestii szczegółowej, podczas gdy zapisy programu muszą być ograniczone do spraw zasadniczych ze względu na ograniczenia dot. objętości	wyjaśnienie
324.	Urząd Marszałkowski	4.1. Kompletność FENG z	33 - 34	Brakuje informacji, że w kontekście kompletności z FEPW, FENG nie jest	Konieczność podkreślenia idei dodatkowości programu makroregionalnego - niedopuszczenie do realizacji w ramach FEPW działań, które w przypadku innych regionów będą finansowane/zabezpieczone przez	W FENG opisano demarkację tematyczną z FEPW. Jednocześnie w części drugiej Główne założenia programu wskazano, iż FENG będzie realizowany na terenie całej Polski. Nie	nieuwzględniona

	Województwa Podlaskiego	Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)		skierowany do konkretnych regionów, tylko obejmuje swoim zasięgiem cały kraj.	programy krajowe, w tym FENG. FEPW nie może być uzasadnieniem dla ograniczania możliwości korzystania beneficjentów mających siedzibę na obszarze Makroregionu z działań przewidzianych w programach krajowych.	wskazano przy tym, aby wnioskodawcy, których projekty wpisują się w zakres przedmiotowy instrumentów dla FENG lub FEPW byli ograniczeni w możliwościach aplikowania o wsparcie w tych programach. Należy pamiętać jednak, iż głównym celem FENG jest wzrost innowacyjności polskiej gospodarki, co implikuje ukierunkowanie wsparcia w przeważającej mierze w tym programie na obszar B+R.	
325.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Propozycja usunięcia zdania "Ponadto w RPO zaplanowane zostało popytowe finansowanie usług IOB".	Zgodnie z linią demarkacyjną w RPO możliwa jest szersza interwencja niż podejście popytowej tj. "Budowa potencjału IOB, w tym ośrodków innowacji (infrastruktura, zasoby, kompetencje). Wsparcie jako element projektu z zakresu wzmacniania potencjału regionu w zakresie B+R, w tym budowania ekosystemu innowacji (beneficjent: samorząd woj.).", a także "Tereny inwestycyjne oraz infrastruktura biznesowa". Ponadto, wskazanie formuły wsparcia w RPO nie wnosi nic do opisu komplementarności między RPO i FENG (nie odniesiono się do formuły wsparcia w FENG).	Przedmiotowy fragment treści FENG wskazuje na różne możliwości wsparcia IOB w ramach RPO, w tym, jednym z nich jest, możliwość finansowania usług IOB w formule popytowej. Nie wydaje się, aby ten zapis stanowił jakiegokolwiek ograniczenie interwencji w ramach wsparcia IOB na poziomie regionalnym. Jak wskazano, w dalszych częściach FENG w sposób bardziej szczegółowy odniesiono się do kwestii wsparcia IOB/OI z poziomu krajowego i regionalnego.	nieuwzględniona
326.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Zapisy dot. komplementarności wsparcia infrastruktury b+r są niejasne. (dot. "W FENG oraz w RPO przewidziano wsparcie dla rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej. Infrastruktura prywatna w FENG może być połączona z innymi modułami w ramach 1. Priorytetu np. finansowanie prac B+R czy rozwój kompetencji, podczas gdy w RPO planowane są raczej odrębne instrumenty".)	Zgodnie z linią demarkacyjną w RPO możliwa jest szersza interwencja niż odrębne instrumenty. ""Infrastruktura B+R przedsiębiorstw"" - Na poziomie krajowym "" w ramach kompleksowego projektu"" Na poziomie regionalnym - ""Jako oddzielny projekt lub w ramach kompleksowego projektu dot. B+R, Możliwość wsparcia kompetencji"".	Zapis zostanie uzupełniony o wskazanie możliwości wsparcia infrastruktury B+R w ramach projektów kompleksowych na poziomie RPO.	uwzględniona

327.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33 - 34	Brakuje odniesienia się do komplementarności z RPO dotyczącej wsparcia przedsiębiorstw w zakresie wdrażania technologii cyfrowych.	Zgodnie z linią demarkacyjną w ramach wsparcia przedsiębiorstw w zakresie wdrażania technologii cyfrowych, w RPO możliwe jest wdrożenie dostępnych technologii TIK w przedsiębiorstwach: wsparcie technologii cyfrowych możliwe do realizacji jako element projektów z zakresu B+R w cs i lub w cs iii.	Dokument Programu nie jest w stanie objąć wszystkich zagadnień związanych z demarkacją interwencji kraj - region. Odniesienie się do szczegółowych kwestii demarkacji określone jest w dokumencie Linia demarkacyjna.	
328.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Zapisy dot. komplementarności wsparcia infrastruktury b+r są niejasne. (dot. "W FENG oraz w RPO przewidziano wsparcie dla rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej. Infrastruktura prywatna w FENG może być połączona z innymi modułami w ramach 1. Priorytetu np. finansowanie prac B+R czy rozwój kompetencji, podczas gdy w RPO planowane są raczej odrębne instrumenty".)	Zgodnie z linią demarkacyjną w RPO możliwa jest szersza interwencja niż odrębne instrumenty. ""Infrastruktura B+R przedsiębiorstw"" - Na poziomie krajowym ""w ramach kompleksowego projektu""	Zapis zostanie rozszerzony.	uwzględniona
329.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Zapisy dot. komplementarności wsparcia infrastruktury b+r są niejasne. (dot. "W FENG oraz w RPO przewidziano wsparcie dla rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej. Infrastruktura prywatna w FENG może być połączona z innymi modułami w ramach 1. Priorytetu np. finansowanie prac B+R czy rozwój kompetencji, podczas gdy w	Zgodnie z linią demarkacyjną w RPO możliwa jest szersza interwencja niż odrębne instrumenty. ""Infrastruktura B+R przedsiębiorstw"" - Na poziomie krajowym ""w ramach kompleksowego projektu""	Zapis zostanie rozszerzony.	uwzględniona

		e dla Polski Wschodniej (FEPW)		RPO planowane są raczej odrębne instrumenty".)			
330.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Komplementarność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Zapisy dot. komplementarności wsparcia infrastruktury b+r są niejasne. (dot. "W FENG oraz w RPO przewidziano wsparcie dla rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej. Infrastruktura prywatna w FENG może być połączona z innymi modułami w ramach 1. Priorytetu np. finansowanie prac B+R czy rozwój kompetencji, podczas gdy w RPO planowane są raczej odrębne instrumenty".)	Zgodnie z linią demarkacyjną w RPO możliwa jest szersza interwencja niż odrębne instrumenty. ""Infrastruktura B+R przedsiębiorstw"" - Na poziomie krajowym ""w ramach kompleksowego projektu""	Zapis zostanie rozszerzony.	uwzględniona
331.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Komplementarność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Należy rozszerzyć opis dot. komplementarności wsparcia publicznej infrastruktury badawczej poza projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury, (dot. zapisu "Wsparcie publicznej infrastruktury B+R w FENG obejmie wyłącznie projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury."). Zapis należy doprecyzować.	Zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa, projekt dotyczący publicznej infrastruktury badawczej będzie mógł zostać wsparty, o ile: 1) stanowi element lub całość infrastruktury umieszczonej na Liście strategicznych infrastruktur badawczych uwzględnionych na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej lub 2) stanowi element lub całość infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, tworzonych przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami lub 3) służy realizacji agendy badawczej, której zakres jest zgodny z regionalną inteligentną specjalizacją, i został uzgodniony z ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego oraz ministrem właściwym ds. nauki na warunkach i w trybie określonym w kontrakcie programowym lub 4) wzmacnia współpracę europejską poprzez finansowanie wkładu krajowego na rzecz udziału polskich instytucji naukowych w międzynarodowych przedsięwzięciach z obszaru infrastruktury badawczej.	Z uwagi na charakter dokumentu nie jest możliwe, aby uwzględnić w tekście Programu wszystkie elementy komplementarnego wsparcia w odniesieniu do poszczególnych instrumentów.	nieuwzględniona
332.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	4.1. Komplementarność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO)	33	Należy rozszerzyć opis dot. komplementarności wsparcia publicznej infrastruktury badawczej poza projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury, (dot. zapisu "Wsparcie publicznej infrastruktury B+R w FENG obejmie wyłącznie projekty wpisane na Polską	Zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa, projekt dotyczący publicznej infrastruktury badawczej będzie mógł zostać wsparty, o ile: 1) stanowi element lub całość infrastruktury umieszczonej na Liście strategicznych infrastruktur badawczych uwzględnionych na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej lub 2) stanowi element lub całość infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, tworzonych przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami lub 3) służy realizacji agendy	Z uwagi na charakter dokumentu nie jest możliwe, aby uwzględnić w tekście Programu wszystkie elementy komplementarnego wsparcia w odniesieniu do poszczególnych instrumentów.	nieuwzględniona

		i Program m Fundusze Europejski e dla Polski Wschodni ej (FEPW)		Mapę Infrastruktury."). Zapis należy doprecyzować.	badawczej, której zakres jest zgodny z regionalną inteligentną specjalizacją, i został uzgodniony z ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego oraz ministrem właściwym ds. nauki na warunkach i w trybie określonym w kontrakcie programowym lub 4) wzmacnia współpracę europejską poprzez finansowanie wkładu krajowego na rzecz udziału polskich instytucji naukowych w międzynarodowych przedsięwzięciach z obszaru infrastruktury badawczej.		
333.	Województwo Opolskie	Całość Programu	Całość Programu	Sugeruje się zmianę nazewnictwa (RPO).	KE rekomenduje aby wszystkie nazwy programów były jednolite, możliwie najkrótsze oraz przejrzyste i zawierały jako pierwszy człon: Fundusze Europejskie dla... ewentualnie Fundusze Europejskie na... Należy ujednoczyć stosowane pojęcia w całym Programie.	Tekst FENG zostanie zmieniony.	uwzględniona
334.	Województwo Opolskie	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	str. 33-34	Zapisy sformułowane są w sposób zbyt ogólny. Jak wskazano na wstępie punktu 4 zakres wsparcia realizowanego w ramach FENG powinien być komplementarny ze wsparciem programów realizujących Cele Polityki spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Komplementarność interwencji jest istotnym czynnikiem na etapie programowania, ale równie istotne jest jej praktyczne zapewnienie na etapie realizacji programu. Koniecznym jest jasne określenie demarkacji m.in. pomiędzy FENG a programami regionalnymi. Przykład: Zgodnie z zapisami FENG wsparcie dla klastrów i instytucji otoczenia biznesu przewidziane jest zarówno w FENG, jak i w RPO, jednak na poziomie krajowym przewidziano wsparcie jedynie dla podmiotów o większym zakresie działania, podczas gdy w RPO możliwe jest również wsparcie dla podmiotów ze stosunkowo niewielkim	Doprecyzowanie zapisów pozwoli na uzyskanie komplementarności działań realizowanych w poszczególnych programach, co przełoży się na wyższą efektywność wsparcia funduszy UE.	Z uwagi na ramowy i strategiczny charakter dokumentu, jak i ograniczenia, co do jego objętości komplementarność odnosi się do kwestii, które są najważniejsze z punktu widzenia celów Programu. Szczegóły dotyczące komplementarności zostały ujęte w Linii demarkacyjnej, w której również odniesiono się do komplementarności wsparcia udzielanego na poziomie krajowym i regionalnym, klastrów.	nieuwzględniona

				doświadczeniem, dopiero budujących swój potencjał. Co oznacza stwierdzenie „podmioty o większym zakresie działania”? W żaden sposób nie odniesiono się do zapisów UP mówiących, że na poziomie krajowym wspierane będą krajowe klastry kluczowe oraz ponadregionalne klastry wzrostowe, zaś na poziomie regionalnym klastry załączkowe oraz wzrostowe regionalne.			
335.	Województwo Opolskie	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	str . 33	W przedmiotowym punkcie wskazano, iż wsparcie publicznej infrastruktury B+R w FENG obejmie wyłącznie projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury, natomiast w punkcie 4.7 wskazano również na finansowanie infrastruktury B+R na potrzeby Sieci Badawczej Łukasiewicz. Sugeruje się ujednoczenie oraz doprecyzowanie zapisów.	Ujednoczenie zapisów pozwoli na uzyskanie komplementarności działań realizowanych w poszczególnych programach, co przełoży się na wyższą efektywność wsparcia funduszy UE.	Zapis na str. 33 programu zostanie przeredagowany, by uwzględnić Infrastrukturę Centrów Kompetencji.	uwzględniona
336.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Cały dokument	-	32. Uwaga ogólna: w dokumencie występują liczne błędy literowe i stylistyczne. Należy zweryfikować dokument pod tym kątem.	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	Literówki oraz błędy stylistyczne zostaną poprawione w kolejnej wersji projektu FENG.	uwzględniona
337.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Cały dokument	-	31. W dokumencie używa się zamiennie skrótów MŚP i MSP. Należy ujednoczyć.	Uwaga techniczna.	W tekście FENG będzie stosowany skrót MŚP.	uwzględniona
338.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-	Cały dokument	-	30. W treści dokumentu używane są skróty, których znaczenie nie zostało	Zwiększenie czytelności dokumentów dla potencjalnych beneficjentów.	W kolejnej wersji projektu FENG zostanie sporządzony wykaz skrótów.	uwzględniona

	Mazurskiego w Olsztynie			wyjaśnione, jak np. SO3, SO4.			
339.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Cały dokument	-	29. Proponuje się używanie pełnej nazwy, tj. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).	Zgodnie z projektem KPO skierowanym do konsultacji społecznych jego pełna nazwa to „Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności”.	W dokumencie zostanie zastosowana pełna nazwa KPO, czyli „Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności”	uwzględniona
340.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Cały dokument	-	28. Proponuje się używanie określenia „Programy Regionalne (PR)” zamiast „Regionalne Programy Operacyjne (RPO)”.	W regulacjach dla perspektywy finansowej 2021-2027 nie pojawia się termin „programy operacyjne”, co jest związane z postulowanym przez Komisję uproszczeniem języka funduszy europejskich i większym naciskiem na rolę środków europejskich. Nowe programy 2021-2027 będą miały co do zasady w swoich nazwach „Fundusze Europejskie dla (regionu)”. Nie będzie używany skrót RPO. Z tego względu proponuje się przyjąć i stosować nową terminologię.	Tekst FENG zostanie zmieniony.	uwzględniona
341.	Captor Therapeutics S.A.	Struktura programu: wsparcie dla przedsiębiorstw	od strony 50.	A) Dostosowanie/Wydrobienie osobnego programu badawczego dopasowanego do charakterystyki branży biotechnologicznej i biomedycznej. B) Możliwość wdrożenia wyników prac B+R (umowa partneringowa) w trakcie trwania projektu. C) Zniesienie lub podniesienie proggu procentowego udziału usług obcych w projekcie, szczególnie na etapie prac rozwojowych. D) Rozszerzenie puli ekspertów oceniających składane wnioski, m.in. o ekspertów zagranicznych. E) Skrócenie czasu oczekiwania na decyzję Instytucji Pośredniczącej – wprowadzenie trybu zgody domniemanej. F) Ograniczenie wagi w ocenie dla kryteriów horyzontalnych. G) Ustandaryzowanie interpretacji konfliktu interesów i powiązań (wg. dyrektywy UE). H) Możliwość finansowania (etapowego) programów bez konieczności planowania etapu prac rozwojowych. I)	A) Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech jak i do branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Proponowanym rozwiązaniem jest uwzględnienie elastyczności w definiowaniu ram czasowych projektu, w szczególności w przypadku wymogu realizacji prac rozwojowych w tak czasochłonnej i kosztochłonnej branży jak biotechnologia. Alternatywą jest realizacja odrębnych konkursów branżowych o zasadach dostosowanych do specyfiki danej branży (czas realizacji, sposób opisanie Kamieni Milowych, zakres elastyczności, itp.) z odrębną pulą ekspertów oceniających. Dobrym rozwiązaniem jest wydrobienie krajowego strumienia finansowania w regionach o wyższym poziomie rozwoju (tj. Ścieżka dla Mazowsza). Dodatkowo doprecyzowania wymaga rozumienie modelu wdrażania wyników projektu poprzez sprzedaż licencji do praw jako wdrożenie na terytorium RP. Ten model jako standard w biotechnologii XXI wieku, powinien być akceptowany w dostosowaniu do realiów rynkowych. Jest to praktycznie jedyna metoda rozwinięcia innowacyjnego przemysłu biotechnologicznego w Polsce. Potrzebne są również jasne wytyczne odnośnie ryzyka technologicznego, dotyczące tego, że projekt może się „nie udać” ze względu na nieosiągnięcie naukowo-technicznych kamieni milowych, co powinno skutkować wcześniejszym zakończeniem realizacji projektu, bez konieczności zwrotu dofinansowania. B) Wnioski grantowe zakładają możliwość komercjalizacji dopiero po zakończeniu prac rozwojowych /projektu. W obszarze zupełnie nowych i przełomowych technologii (np. PROTAC, Terapie Genowe, mRNA, małe cząsteczki celujące w RNA) przedmiotem wdrożenia (partneringu) może nie być konkretny kandydat na lek, ale technologia odkrywania i wytwarzania cząsteczki / białka / fragmentu	Odpowiedzi na poszczególne składowe uwagi: A) Zakres tematyczny konkursów w 1. prioritycie FENG zostanie określony na późniejszym etapie prac i będzie przedstawiony w harmonogramie naborów. B) Kwestia wdrożenia wyników prac B+R będzie uregulowana w kryteriach wyboru projektów (określenie max terminu po zakończeniu projektu, w jakim powinno nastąpić wdrożenie) oraz umowie o dofinansowanie (warunki wdrożenia). Propozycja dotycząca umożliwienia wdrożenia wyników badań jeszcze w w trakcie trwania projektu zostanie, zatem przeanalizowana w kontekście przygotowywania dokumentów i zasad wdrożeniowych FENG. Z uwagi na planowane wspieranie modułowych projektów, obejmujących wiele różnych aspektów rozwojowych firmy, proponowane rozwiązanie powinno być możliwe do zastosowania. C) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. D) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że korzystanie z usług ekspertów zagranicznych może być znacząco ograniczone w przypadku konieczności prowadzenia komunikacji dotyczącej oceny projektu w języku polskim. Sprawa ta jest, więc w istotnym zakresie zależna od rozwiązań prawnych, jakie zostaną określone dla perspektywy finansowej 2021-27 (ustawa wdrożeniowa, ustawa o PARP oraz ustawa o NCBR powinny umożliwiać ocenę projektów w języku innym niż j. polski). E) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana	wyjaśnienie

			<p>Zasady szacowania kosztów we wniosku – zniesienia obowiązku planowania ilości odczynników niezbędnych do prowadzenia i zapewnienia ciągłości 3 letnich badań w fazie odkrywania leków. J) Zniesienia obowiązku przeprowadzania konkursu dla unikatowych usług badawczych czy odczynników dla podmiotów zwolnionych ze stosowania Prawa Zamówień Publicznych.</p>	<p>RNA – i to już może być (pół)produktem i przedmiotem wdrożenia. Trzeba przewidzieć taką możliwość i elastyczność w projektach. Konieczne jest wprowadzenie postępowania dotyczącego wdrożenia w trakcie realizacji projektu oraz rozszerzenia przedmiotu wdrożenia. C) Branża ma długie cykle inwestycyjne i charakteryzuje się wysokim ryzykiem, co trudno pogodzić z obecnymi wymogami dot. projektów – głównym problemem jest konieczność realizowania Prac Rozwojowych (w obecnej interpretacji IP są to badania kliniczne) połączona z limitem na usługi obce. Potrzeba podniesienia limitów na podwykonawstwo (obecnie w większości programów to maks. 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu). Charakterystyka branży wymaga często zlecenia kosztownych prac badawczo-rozwojowych (m.in. panel badań przedklinicznych in vivo, produkcja materiału do badań przedklinicznych lub klinicznych, badania kliniczne). Obecne obostrzenia często znacznie utrudniają lub wręcz uniemożliwiają poprawne skonstruowanie budżetu. Skutkuje to niedoszacowaniem kosztów prac zleconych, gdyż mogą one stanowić maks. 1,5-krotną wartość sumy kosztów pozostałych kategorii (w tym prac realizowanych przez Wnioskodawcę). Niedoszacowanie budżetu może stanowić istotne ryzyko związane z finansowaniem pełni prac badawczo-rozwojowych niezbędnych do komercjalizacji wyników projektu. D) Oddanie decyzji w zakresie oceny projektów w ręce ekspertów – IP powinna w większym zakresie wpływać i interweniować w ocenę w przypadkach, w których dobre projekty odrzucane są z nieistotnych przyczyn, albo kiedy ocena różni się ewidentnie ze stanem faktycznym. Sugerowanym rozwiązaniem byłoby korzystanie z puli ekspertów międzynarodowych i wprowadzenie języka angielskiego do wniosków w sektorze biotechnologicznym (innowacje są w przeważającej liczbie globalne). Wprowadzony system „one-size-fits-all” nie działa. Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech i dla branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Obecna parametryzacja nowości i sposób opisywania KM w projektach jest dostosowana do branży inżynierskiej / konstrukcji urządzeń. Projekty B+R w branży biomedycznej, mogą być relatywnie dużo bardziej czasochłonne i kosztochłonne, w odniesieniu do innych branż (np. IT, fintech). Eksperti na etapie aplikowania rekomendują lub wręcz wymagają obniżenia liczebności zespołu, kosztów zatrudnienia, czy obniżenia kosztów badań klinicznych. Powoduje to, iż założenia finansowe projektów muszą być zaniżane, aby projekty miały wobec dużej konkurencji szansę na uzyskanie dofinansowania. To jest nieracjonalne wobec odniesienia do specyfiki branży na świecie i realizacji projektów, które dotyczą innowacji globalnych, dotyczących wyzwań cywilizacyjnych w zakresie ochrony zdrowia. Dodatkowo</p>	<p>na etapie określania zasad oceny projektów oraz tworzenia procedur dla systemu wdrażania FENG. F) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. G) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. H) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie prac nad zasadami finansowania prac B+R. I) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów oraz zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG. J) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG.</p>	
--	--	--	---	--	--	--

				<p>odrzucając wartościowe merytorycznie projekty na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względu na oczywiste w różnych branżach możliwości poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urzędów mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. W ocenie projektów zauważalny jest niedostateczny poziom oceny merytorycznej projektów, m.in. z uwagi na brak wystarczającej puli ekspertów z danej branży lub dziedziny nauki, zwłaszcza w zakresie praktycznej znajomości procesów (np. w zakresie odkrywania, rozwoju i ew. produkcji leków: czasochłonności, kosztochłonności materiałów zużywalnych, wielkości zespołów badawczych, kosztów usług realizowanych przez podmioty zewnętrzne w kraju i zagranicą). Jeżeli w kraju nie ma odpowiedniej puli ekspertów, recenzja powinna być rozszerzona na ekspertów zagranicznych – w szczególności w dziedzinach, które dopiero od niedawna się u nas rozwijają (biotechnologia) – podobnie jak w NCN, FNP, KE i innych jednostkach finansujących badania. Innowacje globalne wymagają międzynarodowego grona recenzentów. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż część projektów wartościowych merytorycznie zostaje odrzucona przez Ekspertów na podstawie kryteriów dotyczących modelu zarządzania lub doświadczenia kadry zarządzającej i kadry B+R, co jest nieracjonalne wobec sytuacji, gdzie limity znaków we wniosku o dofinansowanie uniemożliwiają pokazanie całościowego procesu zarządczego i związanych z nim zasobów, oraz pokazanie potencjału posiadanej kadry w przedsiębiorstwie. Warto dodać, że w ocenie kwestionowano doświadczenie osób, które w tej dziedzinie należą do najbardziej doświadczonych w Polsce. Beneficjent nie ma możliwości dialogu i dyskusji merytorycznej z instytucjami pośredniczącymi. Należałoby czerpać dobre praktyki i przykłady z zagranicznych instytucji finansujących np. NIH (Narodowe Instytuty Zdrowia, USA). E) Bardzo długi czas reakcji IP (np. NCBR) dot. kluczowych decyzji w projektach, co w sytuacji ograniczonych ram czasowych okresów programowania i kwalifikowalności wydatków, stawia Beneficjentów w sytuacji patowej. Konieczne jest wprowadzenie zasady zgody domniemanej (jeśli wiążąca odpowiedź / decyzja nie jest udzielona w przewidzianym regulaminem okresie czasu – stanowi to zgodę domniemaną – przykład regulatorów rynku farmaceutycznego na całym świecie – FDA, EMA itd.) bądź egzekwowania odpowiedzi w terminie 30 dni od zgłoszenia. Zauważalna jest rosnąca nierówność traktowania partnerów współpracy: NCBR wyznaczało w ostatnim czasie np. trzydniowe terminy na przygotowanie</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>odpowiedzi (np. dokumentów do próby w ramach WOP), równocześnie prośby ze strony Beneficjenta rozpatrywane są nawet przez pół roku i dłużej. F) Odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Dobrym rozwiązaniem było by stworzeni jasnych przykładów wskaźników dla Beneficjentów uwzględniających różne branże, bądź możliwość konsultacji wskazanego wskaźnika. Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. G) Bardzo daleko posunięta nadinterpretacja konfliktu interesów i powiązań (np. przez PARP), niezgodna z obowiązującymi przepisami oraz krajowymi i unijnymi definicjami podmiotów i osób powiązanych/partnerskich. Bardzo zachowawcze i restrykcyjne podejście do dialogu z beneficjentem (NCBR) bez zachowania zasady przejrzystości i dokładnego uzasadniania decyzji negatywnych. Działania dyktowane obawą przed jakimikolwiek podejrzeniami naruszeń sprawiają wrażenie, że Instytucji Pośredniczącej (IP) bardziej zależy na działaniu zachowawczym niż na finansowaniu najlepszych projektów. H) W celu zwiększenia poziomu innowacyjności polskich podmiotów z branży biofarmaceutycznej, bardziej sensownym byłoby ogłoszenie konkursów branżowych, o krótszym okresie realizacji, umożliwiających przeprowadzenie wczesnych etapów procesu rozwoju nowego leku do momentu uzyskania danych dotyczących aktywności testowanych cząsteczek w modelach zwierzęcych (wyłącznie etapy badań przemysłowych), czy do nominacji kandydata do badań przedklinicznych. Pozwoliłoby to z jednej strony Wnioskodawcom na przetestowanie szeregu innowacyjnych pomysłów, o dużym stopniu ryzyka, bez konieczności planowania prac związanych z dalszym rozwojem tych cząsteczek (prace rozwojowe) na etapie składania wniosku, a z drugiej strony Instytucji Pośredniczącej na lepszą kontrolę, większą efektywność i mniejsze ryzyko wydatkowania środków. I) Konieczność prowadzenia zasady konkurencyjności na specyficzne odczynniki/materiały (np. przeciwciała, kity, płytki itp.), które dla poprawnego przeprowadzenia eksperymentu i ciągłości wyników powinny być kupowane od jednego producenta, powinny zostać wyłączone spod zasady konkurencyjności. Dodatkowo dobrym rozwiązaniem byłoby zwiększenie limitu na dokonywanie zamówień bez stosowania zasady konkurencyjności (dla przykładu w ścieżce dla Mazowsza próg wynosił 120 000,00 PLN). J) Ustalanie wartości zamówienia – sposób jego dokonania nie jest jasny w przypadku realizacji tak wielu drobnych</p>	
--	--	--	--	---	--

					zamówień niedających się przewidzieć z wyprzedzeniem, co zupełnie nie przystaje do działalności firm biotechnologicznych. Dodatkowo obecny proces rynkowego szacowania wartości zamówienia wymagany przez IP jest zbyt szczegółowy, a co za tym idzie czasochłonny (praktycznie dwa razy trzeba ogłosić konkurs, raz na szacowanie a drugi raz na samą usługę). Konieczność prowadzenia konkursu w przypadku, gdy ze względu na unikatowość produktu/usługi na rynku istnieje tylko jeden dostawca. Istniejący w wytycznych zapis, który teoretycznie pozwala na zakup takich produktów bez zastosowania zasady konkurencyjności, jest zapisem martwym. Nie da się w sposób jednoznaczny i ostateczny udowodnić „braku konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze” czy wykazać, że „nie istnieje rozwiązanie alternatywne lub zastępcze”. Jak udokumentować np. „obiektywny charakter” wykazanego braku konkurencji? Dodatkowo niejednoznaczne zapisy w wytycznych – i kolejne aktualizacje obowiązujących wytycznych wprowadzają wiele mało precyzyjnych sformułowań, które przez swoją niejednoznaczność nie mogą być w wykorzystane w praktyce (np. zapis o zwolnieniu zamówień na usługi badawcze z konieczności przeprowadzania procedury czy powyżej opisany przykład unikatowych produktów).		
342.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 16. Załączniki	13 2-17 0	27. Należy uzupełnić załączniki o dane w zakresie wskaźników produktu i rezultatu.	Konieczne jest uzupełnienie projektu Programu o wartości celów pośrednich (na rok 2024) i celów końcowych (na rok 2029) w przypadku wskaźników produktu (tabela 1, 3, 5, 7 i 9) oraz w zakresie wartości bazowej lub odniesienia, roku referencyjnego, celów końcowych (na rok 2029) i źródła danych w przypadku wskaźników rezultatu (tabela 2, 4, 6 i 8) w załącznikach dla każdego Priorytetu i celu szczegółowego.	Wartość wskaźników w odniesieniu do celu pośredniego (2024) oraz do celu końcowego (2029) zostanie uzupełniona.	uwzględniona
343.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 13. Komunikacja, 13.3 Monitoring i ewaluacja	12 5	26. Proponuje się uzupełnienie rozdziału o informacje na temat Komitetu Monitorującego Program FENG.	W rozdziale dotyczącym monitoringu i ewaluacji pominięto informacje o roli, funkcjonowaniu i składzie komitetu monitorującego Program, w tym udziale w jego pracach przedstawicieli samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych.	Informacje dotyczące Komitetu Monitorującego zostaną uzupełnione w części dot. Partnerstwa.	uwzględniona
344.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 13. Komunikacja, 13.3 Monitoring i ewaluacja	12 5	25. Brak informacji o środkach przeznaczonych na działania komunikacyjne. Należy uzupełnić.	Konieczne jest uzupełnienie brakującej informacji.	Zostanie uzupełnione na etapie przekazania programu do KE.	uwzględniona
345.	Innowacje - niezależny ekspert	6.1. Obszary wsparcia, typy	53	Czy moduł wdrożeń wyników badań może obejmować inne badania niż przedstawione w projekcie	Jeśli taka konstrukcja projektu nie będzie możliwa może to spowodować: - brak możliwości wdrożenia wyników badań, które zostały zakupione (bardzo duże ograniczenie transferu technologii	W ramach projektu modułowego FENG będzie możliwa będzie zarówno: -> opcja 1 - realizacja projektu nieliniowego, obejmującego wdrożenie wyników prac B+R	wyjaśnienie

		inwestycji (+ cały dokument)		jako moduł obowiązkowy? Np. wdrażamy wynik prac badawczych z lat 2020-2021 lub zakupionych z JN poprzez inwestycję a w module B+R planujemy prowadzenie innych prac (niezależnych lub będących kontynuacją wyników już przeprowadzonych).	pomiędzy firmami czy firmami a jednostkami naukowymi) - częściowy brak możliwości wdrożenia wyników badań, które zostały zrealizowane poza projektami w ramach FENG - wymuszenie przyspieszenia (i często gorszą jakość lub okrojony zakres) planowanych badań przez przedsiębiorców, którzy w szczególności potrzebują wdrożenia.	zrealizowanych wcześniej przez przedsiębiorcę lub na jego zlecenie lub przez niego zakupionych z koniecznością jednak jednoczesnego aplikowania o wsparcie w module B+R lub Infrastruktura B+R oraz -> opcja 2 - projektu liniowego, w ramach którego przedsiębiorca będzie wdrażał wyniki B+R zrealizowane w module B+R. W ramach opcji 1. wdrożenie nie będzie dotyczyło obszaru prac B+R przewidzianego w module B+R.	
346.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 9. Plan finansowy	92	24. Należy uzupełnić rozdział o dane finansowe.	Konieczne jest uzupełnienie projektu Programu o dane finansowe, w tym tabelę finansową pokazującą nakłady zaplanowane na poszczególne Priorytety i cele szczegółowe w podziale na lata.	Plan finansowy będzie zamieszczony w wersji FENG, która zostanie przygotowana po przeanalizowaniu uwag zgłoszonych w ramach konsultacji społecznych. Możliwość przygotowania planu finansowego FENG uwarunkowana jest od postępu prac nad projektem Umowy Partnerstwa, która określa alokację programów operacyjnych, w tym z podziałem na kategorie regionów.	uwzględniona
347.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.3.3 Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji	83	23. Proponuje się uzupełnienie poniższego zdania w następujący sposób: „Ponadto, w ramach Programu realizowane są działania wspierające animację ośrodków innowacji w zakresie wzmacniania wzajemnej współpracy i sieciowania się na poziomie krajowym/ międzyregionalnym oraz rozwoju ich kompetencji w określonych obszarach mających na celu rozwój wysokiej jakości usług o charakterze proinnowacyjnym.”	Uwaga opiera się na linii demarkacyjnej, zgodnie z którą sieciowanie IOB na poziomie regionalnym ma być wspierane w ramach programów regionalnych (budowanie ekosystemu innowacji).	System wsparcia OI w ramach FENG opiera się na krajowym systemie akredytacji. Działania wspierające współpracę oraz animację obejmują akredytowane OI w celu tworzenia sieci współpracy, wspólnych projektów czy konsorcjów w ramach określonych obszarach tematycznych. Zgodnie z powyższymi zapisami są zgodne z linią demarkacyjną.	nieuwzględniona
348.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.3.2 Rozwój przedsiębiorstw poprzez	81	22. Proponuje się rozwinięcie poniższego typu projektów: „Rozwój gospodarki w oparciu o klastry - w priorytetowych obszarach tematycznych, tj. np. cyfryzacja, dostosowanie do potrzeb Przemysłu 4.0, gospodarka obiegu zamkniętego (GOZ), gospodarka niskoemisyjna, edukacja, promocja gospodarcza, sieciowanie, budowa platform.”	Z przytoczonego fragmentu nie wynika, co dokładnie ma być finansowane w ramach tego typu projektów. Tymczasem w linii demarkacyjnej wskazano na poziomie krajowym „usługi klastrów w wybranych obszarach tematycznych oraz budowa platform”. Jeżeli te typy pokrywają się, w FENG należy wskazać, że w tym typie projektów finansowane będą usługi klastrów.	W treści FENG wskazano, iż instrumenty programu będą dotyczyły pierwszego ze wskazanych obszarów, tj. wsparcia rozwoju potencjału rozwojowego klastrów. Natomiast opis dotyczący obszaru rozwoju gospodarki w oparciu o klastry ma na celu wyjaśnienie modelu realizacji polityki klastrowej. Stanowi podkreślenie, iż klastry pełnią istotną rolę w realizacji polityki rozwoju gospodarki Polski, w takich priorytetowych obszarach jak: cyfryzacja, transformacja w kierunku Przemysłu 4.0, GOZ, gospodarka niskoemisyjna, czy nowoczesna edukacja dopasowana do potrzeb rynku.	nieuwzględniona

		wsparcie klastrów					
349.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom	72	21. Proponuje się uprościć nazwę podrozdziału 7.2.5 na z obecnej: „7.2.5. W Programie występuje również finansowanie innowacyjnej działalności MSP z wykorzystaniem instrumentów finansowych oraz instrumentów mieszanych.” na: „7.2.5 Formy finansowania zwrotnego”	Nazwa jest nieczytelna i nie pasuje do innych nazw podrozdziałów (krótkie nazwy, raczej wyrażenia niż zdania).	Tytuł podrozdziału zostanie skrócony	uwzględniona
350.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.2.3 Wsparcie w zakresie transferu technologii	70	20. Proponuje się szersze opisanie typu projektów: „Wsparcie indywidualnych innowatorów – wsparcie wynalazców i osób zainteresowanych wdrożeniem innowacyjnych rozwiązań poprzez utworzenie dostępnej, przyjaznej przestrzeni przeznaczonej do eksperymentowania, doświadczania, testowania, pracy nad innowacyjnymi rozwiązaniami, a także weryfikacji potencjału komercjalizacyjnego, technologicznego i biznesowego pomysłów. w ramach tych działań mogą być organizowane serie wyzwań/hackatonów ukierunkowanych na rozwiązanie problemów społecznych.”	Typ projektów „wsparcie indywidualnych innowatorów” nie był omawiany podczas spotkań grup roboczych. Nie widnieje również w linii demarkacyjnej, stąd wynika konieczność szerszego wyjaśnienia, na czym miałyby polegać wsparcie, jaka instytucja miałaby być beneficjentem (osoby fizyczne nie są kwalifikowane jako beneficjenci EFRR) i w jakim zakresie świadczyłaby wsparcie grupie docelowej.	Proponowany projekt ma być kontynuacją pilotaży "Dobry pomysł" i "Strefa pomysłodawcy" realizowanych w ramach POIR. Zapis w programie ma charakter ogólny, szczegółowy zakres wsparcia określony będzie w dokumentacji projektowej.	wyjaśnienie
351.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.2.3 Wsparcie w zakresie transferu technologii	70	19. Proponuje się usunięcie typu projektu niezgodnego z wypracowaną wspólnie z regionami linią demarkacyjną tj.: „Wsparcie transformacji cyfrowej polskich MŚP poprzez doradztwo dotyczące zastosowania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwie oraz granty na zakup technologii wspierających prowadzenie	Zaproponowany typ projektu nie wynika z ustaleń co do podziału wsparcia między poziom krajowy i regionalny (linia demarkacyjna z 16 lutego 2021 r.). W linii demarkacyjnej na poziomie krajowym w ramach celu szczegółowego (ii) ujęto wsparcie projektów dotyczących technologii cyfrowych, jako element projektów z zakresu B+R, realizowanych w dedykowanym celu szczegółowym. Typ wskazany w projekcie FENG nie jest zgodny z powyższym zakresem. Ponadto został ujęty jako typ w ramach celu szczegółowego (iii). Wymaga podkreślenia, że zgodnie z zasadą subsydiarności wsparcie doradcze i wdrożeniowe dotyczące cyfryzacji firm powinno być realizowane na poziomie regionalnym. Jednocześnie	Wsparcie planowane w ramach POIR ma być dostępne w ramach projektu pozakonkursowego (a nie działania konkursowego z alokacją o dużej wartości). W porównaniu do potrzeb firm w zakresie cyfryzacji, to wsparcie będzie mieć siłą rzeczy charakter "niszowy". Biorąc pod uwagę powyższe oraz priorytetową z punktu widzenia rozwoju gospodarczego potrzebę wsparcia cyfryzacji MSP, zgodnie ze stanowiskiem IZ proponowane wsparcie powinno być dostępne w ramach FENG.	nieuwzględniona

				działalności gospodarczej. Wsparcie dla pozyskania technologii z zewnętrznego Źródła, np. w postaci wartości niematerialnych i prawnych (w formie licencji lub praw własności do technologii) do rozwiązań IT służących transformacji cyfrowej w przedsiębiorstwie ma na celu poszerzenie dostępu do wiedzy, obniżenie kosztów technologii i innych nowych rozwiązań polskich MSP.”	podobny typ projektów został wskazany w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej.	wsparcia, które ma być dostępne ze środków FEPW oraz projektu pozakonkursowego FENG warto zaznaczyć, że zakres wsparcia ze środków FEPW ma być szerszy (objąć m.in. zakup środków trwałych, oprogramowania), podczas gdy w projekcie pozakonkursowym FENG finansowanie obejmie tylko zakup WNIIP oraz doradztwo przy jego wdrożeniu.	
352.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.2.2 Wsparcie internacjonalizacji	70	18. Niezbędne jest dostosowanie zakresu wsparcia dotyczącego promocji gospodarczej do ustaleń z regionami dotyczących odzwierciedlonych w demarkacji.	W linii demarkacyjnej przesłanej regionom 16 lutego 2021 r. (stanowiącej wyraz konsensusu co do podziału interwencji na poziom krajowy i regionalny) w obszarze dotyczącym promocji gospodarczej nie ujęto na poziomie krajowym wsparcia promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych MŚP - budowania kompetencji i strategii ekspansji zagranicznej oraz dopasowania produktów i usług do konkretnych rynków docelowych, segmentów klientów i kanałów sprzedaży. Podczas spotkań grup roboczych wskazywano na możliwość finansowania projektów z zakresu komercjalizacji wyników prac B+R zagranicą. Propozycja zawarta w programie nie jest zgodna z wypracowanymi wspólnie rozwiązaniami. W projekcie Programu brak również Polskich Mostów Technologicznych.	Zgodnie z linią demarkacyjną (str. 6) działania w obszarze promocji gospodarki krajowej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP są przewidziane na poziomie krajowym oraz regionalnym (poziom krajowy: Promocja marki polskiej gospodarki w wybranych wydarzeniach, w tym udział firm, Polskie Mosty Technologiczne; poziom regionalny: Promocja regionalnej gospodarki na pozostałych wydarzeniach, w tym udział firm). W opinii IZ proponowane zapisy FENG są zgodne z powyższymi ustaleniami. FENG nie zawiera kompletnej listy projektów, które będą wybrane w trybie pozakonkursowym. W programie przewidywana jest m. in. kontynuacja projektu Polskie Mosty Technologiczne (w ramach wsparcia promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych MSP).	niewzględzona
353.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.1.2 Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	60	17. Brak spójności z linią demarkacyjną w zakresie typu projektów: międzynarodowe agendy badawcze.	W linii demarkacyjnej przekazanej regionom 16 lutego 2021 r. międzynarodowe agendy badawcze wskazane są jako typ projektów do realizacji w ramach celu szczegółowego (iv), tymczasem w Programie są one ujęte w celu szczegółowym (i).	Analiza charakterystyki instrumentu MAB wskazała na większą zbieżność z celem (i), dlatego też zaproponowana zostanie zmiana w projekcie Linii demarkacyjnej. Jednocześnie zmiana celu szczegółowego nie wpływa na zakres demarkacji.	niewzględzona
354.	Urząd Marszałkowski	Rozdział 6. Priorytet	57	16. Niezbędne jest poszerzenie opisów	Opisy dot. IF są zbyt ogólne. Nie precyzują, jakie konkretnie typy przedsięwzięć będą finansowane w formie	Zapisy dot. IF w FENG zostaną w pewnym stopniu uszczegółowione. MFiPR pracuje nad	częściowo uwzględniona

	Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych oraz Rozdział 7. Priorytet 2. Środowisko sprzyjające innowacjom, 7.1.9 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych oraz 7.2.11 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	68, 77	planowanego wykorzystania instrumentów finansowych oraz wypracowanie wspólnego podejścia do IF z regionami w kontekście demarkacji/komplementarności wsparcia.	IF, jakie w formie mieszanej itp. Nie wskazano jakie to będą instrumenty. W linii demarkacyjnej podano, że na poziomie krajowym będą to „instrumenty kapitałowe, gwarancje portfelowe, dłużne - quasi kapitałowe”, natomiast informacja ta nie została powielona w Programie. Ponadto nie podano, na jakiej podstawie (badań, oceny ex-ante) wskazano, np. dotacje na rzecz cyfryzacji przedsiębiorstw. Wymaga podkreślenia, że regiony od kilku już miesięcy pracują nad wspólną argumentacją dotyczącą zastosowania IF w poszczególnych typach projektów, aby m.in. ujednolicić (tam gdzie będzie to możliwe) podejście do zastosowania IF oraz ułatwić negocjacje z KE. W sytuacji, kiedy na poziomie krajowym podejście do użycia dotacji vs. IF będzie skrajnie odmienne nastąpi powielenie złych doświadczeń z perspektywy 2014-2020, kiedy podobne typy projektów były finansowane z programu krajowego dotacjami, a regionalnego instrumentem zwrotnym. W konsekwencji następowała kanibalizacja wsparcia.	argumentacją dotyczącą zastosowania różnych form wsparcia (IF, dotacje) z uwzględnieniem stanowiska instytucji regionalnych, aby uniknąć kanibalizacji wsparcia.	
355.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Główne grupy docelowe i system	55	15. Niezbędne jest wyjaśnienie w zakresie alokacji w podziale na beneficjentów (wg wielkości przedsiębiorstw).	Program zdaje się nie uwzględniać zróżnicowania firm pod względem ich wielkości. Jednak wskazanie dwóch IP, tj. PARP (MŚP) i NCBR (tylko duże przedsiębiorstwa) sugeruje, że alokacja będzie podzielona na te dwa typy beneficjentów. To z kolei jest sprzeczne z informacją podaną podczas konferencji inauguracyjnej, kiedy wskazywano brak takich podziałów. Niezbędne jest wyjaśnienie tej kwestii.	Całość alokacji zarządzana jest przez IZ. Na chwilę obecną nie jest planowane definiowanie wielkości wsparcia, która będzie dedykowana MSP, bądź dużym przedsiębiorcom. Wyznaczenie dwóch IP, obsługujących te dwie grupy przedsiębiorców nie ma wpływu na podział alokacji, gdyż nie będzie on odgórnie wskazywany.	wyjaśnienie

		instytucjonalny					
356.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	Proponuje się doprecyzowanie informacji nt. systemu modułowości w Priorytecie 1.	Podział modułowy zdaje się być praktycznym rozwiązaniem. Niemniej jednak brakuje informacji o udziale obowiązkowych modułów w całkowitych kosztach projektu – czy np. wystarczy ponieść 10% kosztów kwalifikowanych, by zrealizować inne moduły za 90% kosztów projektu? Ważne jest również dodanie informacji, że poszczególne moduły w ramach jednego projektu powinny być bezpośrednio związane z Modułami B+R lub Infrastruktury. Ponadto może zachodzić problem kwalifikowania środków w ramach odpowiednich modułów, np. moduł „Cyfryzacja”, w ramach którego prowadzona będzie robotyzacja może być mylony z modułem „Wdrożenie innowacji”, „Infrastruktura B+R” lub „Zazielenienie przedsiębiorstw”, gdzie też istnieje możliwość zakupu infrastruktury. Projekty będą na tyle zróżnicowane, że granice między modułami mogą się łatwo zacierać.	Planowane jest określenie minimalnego udziału kosztów kwalifikowanych modułów obowiązkowych w ramach całego projektu. Należy jednak mieć na uwadze, iż tego typu informacje dotyczą już systemu wdrażania i powinny się znaleźć w dokumentacji konkursowej, gdyż Program jest dokumentem o charakterze ramowym. Nie podlega on częstym aktualizacjom, co znacząco może wpływać na sprawność wdrażania i wprowadzanie zmian udoskonalających system wdrożeniowy. Założeniem 1. Priorytetu jest wsparcie projektów, których realizacja jest związana bezpośrednio z modułami obowiązkowymi, jak i takich, w których poszczególne moduły odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby o kluczowym znaczeniu z punktu widzenia Programu FENG (np. cyfryzacja, zazielenienie, kompetencje), które nie muszą być powiązane w module obowiązkowym. W Programie informacje te zawarto na str. 52: „Możliwe jest wsparcie projektów linearnych, które umożliwiają przeprowadzenie innowacyjnego przedsięwzięcia przez kolejne etapy jego rozwoju, jak również projektów nielinearnych, w których poszczególne moduły odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby przedsiębiorcy z obszaru B+R+I, lecz ich realizacja nie jest od siebie uzależniona.”. Odnosząc się do możliwości błędnego przyporządkowania kosztów do poszczególnych modułów, IZ w szczególności weryfikować będzie, czy realizowany jest cel modułu, a następnie weryfikacji podlegać będą koszty realizacji danego celu. Jeśli wdrożenie wyników prac B+R wymagać będzie zastosowania urządzeń/technologii spełniających jednocześnie standardy np. przemysłu 4.0, taka inwestycja będzie możliwa do realizacji w ramach modułu Wdrożenie, gdyż założeniem IZ nie jest ograniczanie narzędzi służących pomyślnej komercjalizacji. Jeśli w module wdrożenie pojawiają się wydatki na digitalizację procesów, które nie mają bezpośredniego związku z wdrożeniem wyników prac B+R będą musiały zostać uwzględnione w module cyfryzacja.	wyjaśnienie
357.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębior	52	14. Proponuje się szersze opisanie planowanego rozwiązania dotyczącego dopuszczania wielokrotnej realizacji niektórych etapów badań i prac rozwojowych,	Mając na uwadze, że autorzy Programu zakładają możliwość powtarzania pewnych etapów w projektach badawczo-rozwojowych, należy przypuszczać, że zmianie będą ulegać budżety poszczególnych projektów. Nie jest jasne, czy będzie to możliwe, w sytuacji, w której projekty, które uzyskały dofinansowanie wyczerpią całą alokację na	Wskazany w uwadze fragment FENG został wprowadzony, aby podkreślić możliwość takiego określenia zakresu projektu B+R, który będzie umożliwiał osiągnięcie oczekiwanych rezultatów. To znaczy, że jeśli wnioskodawca przy opracowywaniu wniosku o dofinansowanie	wyjaśnienie

		orców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji		jeśli będzie to niezbędne dla uzyskania efektów możliwych do komercjalizacji.	konkurs? Skąd w takiej sytuacji dodatkowe środki na „zmiennie budżety” projektów? Wielokrotne powtarzanie poszczególnych etapów nie pozostanie również bez wpływu na termin realizacji projektu oraz na ocenę projektu na etapie wnioskowania o dofinansowanie. Należy podkreślić, że plan finansowy jest jednym z elementów podlegających ocenie – jak w takim razie będzie miał się nowy budżet do ocenionego zgodnie z przyjętymi kryteriami?	stwierdzi, że może być konieczne wielokrotne przeprowadzenie tego samego zadania badawczego, będzie mógł to uwzględnić w projekcie, a w konsekwencji uniknie w trakcie jego realizacji występowania do IP o zgodę na zmianę w projekcie.	
358.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	12. Proponuje się uszczegółowienie zapisu: „Możliwe jest wsparcie ukierunkowane na branże lub sektory, które mają istotny wpływ na rozwój gospodarki i które zostały zidentyfikowane w dokumentach strategicznych.”	Proponuje się dodanie informacji, o jakiego rodzaju dokumentach strategicznych jest mowa w cytowanym fragmencie. Czy mogą to być np. strategie regionalne, wskazujące na konkretne sektory, branże istotne dla rozwoju gospodarki? Czy samo wskazanie sektora w dokumencie strategicznym będzie kwalifikowało go do objęcia wsparciem w programie krajowym?	Sposób uwzględnienia poszczególnych sektorów w konkursach FENG zostanie doprecyzowany na dalszym etapie prac. Tego typu informacje mają charakter wdrożeniowy, tym samym nie będą ujęte w Programie.	wyjaśnienie
359.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	11. Proponuje się dodanie wyjaśnienia, na jakiej zasadzie będą wspierane projekty w obszarach wyłaniających się Krajowych Inteligentnych Specjalizacji.	Nie jest jasne, w jakim stopniu będzie kierowane wsparcie na wyłaniające się Krajowe Inteligentne Specjalizacje – czy będzie to osobna alokacja? Jakie obszary (na podstawie jakich kryteriów) będą uznawane za „wyłaniające się”?	Co do zasady całość wsparcia FENG przeznaczona będzie na obszary KIS. Zakłada się jednak również finansowanie działań, które ze względu na swój charakter mogą służyć do przedsiębiorczego odkrywania, w tym instrumenty finansowe, (które ze względu na konieczność zachowania możliwie rynkowego charakteru nie wydaje się wskazanie określanie z góry ukierunkowania na wybrane obszary) czy działania pilotażowe.	uwzględniona
360.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	10. Należy ująć szersze odniesienie do zasadności wyodrębnienia firm typu mid-caps i jego konsekwencji.	W programie dwukrotnie wspomina się o typie firm mid-caps, wyodrębnionym na podstawie Rozporządzenia (UE) Nr 2015/1017 z 25.06.2015 r. Z treści Programu nie wynika jednak, jaki jest cel tego rozróżnienia, ani jakie będą różnice między wsparciem kierowanym do dużych firm i firm mid-caps.	Program FENG w odniesieniu do dużych przedsiębiorców proponuje szerszą ofertę wsparcia niż POIR, jednakże obarczoną pewnymi warunkami, które wyznaczają możliwości wsparcia dla dużych oraz różnicy między wsparciem dla przedsiębiorców dużych oraz small-mid caps. Warunki te wynikają one ze zmiany priorytetów polityki unijnej, mianowicie w obecnej perspektywie finansowej w ramach regulacji unijnych dotyczących EFRR, dotychczasowy Cel Polityki nr 1 oraz 3 został połączony w jeden cel, Cel Polityki nr 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej i regionalnej łączności cyfrowej”, realizowany w ramach FENG. Wsparcie na inwestycje produkcyjne w	częściowo uwzględniona

						<p>przedsiębiorstwach innych niż MSP tj. właśnie dla dużych przedsiębiorstw oraz small-mid caps (tj. podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników, niebędące MSP) , będzie mogło zostać udzielone jednakże z uwzględnieniem zakresu celu 1 czyli w przypadku gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw uwzględnia współpracy z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych; - w przypadku gdy projekt dotyczy działań badawczych i innowacyjnych i jest realizowany przez spółkę small mid-caps, udzielane jest wsparcie dotacyjne (w tym przypadku bez wymogu obowiązkowej współpracy z MŚP, natomiast - zarówno przedsiębiorcy typu small jak i mid caps mogą otrzymać wsparcie na inwestycje produkcyjne bez wymogu obowiązkowej współpracy z MSP, ale wówczas w formie instrumentów finansowych. <p>Działania badawcze i innowacyjne są rozumiane, jako faza badawcza projektu oraz wdrożenie</p>	
361.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 5. Struktura Programu: uzasadnienie celów szczegółowych, 5.1 Uszczegółowienie Celu szczegółowego	47	9. Proponuje się następujące uzupełnienie poniższego zdania: „Wsparcie w tym obszarze skupia się na ułatwianiu wdrażania inicjatyw i projektów opartych o współpracę nauki i biznesu w celu umożliwienia szerszej komercjalizacji wyników badań naukowych oraz zapewnienia innowacyjnych i opartych na badaniach naukowych rozwiązań dla przedsiębiorstw, budowaniu masy krytycznej badań naukowych i przyciąganiu talentów w strategicznych obszarach krajowej inteligentnej specjalizacji oraz rozwijaniu sieci kontaktów i współpracy (w tym międzynarodowej) w zakresie badań i rozwoju.”	Z uwagi na fakt, że FENG to program krajowy niezbędne jest wyraźne wskazanie, że wsparcie koncentruje się na Krajowych Inteligentnych Specjalizacjach.	<p>Informacja o relacji Programu do KIS zawarta jest na str. 10. W Programie zachowany jest nacisk na powiązanie tematyczne projektów z krajowymi inteligentnymi specjalizacjami z wyłączeniem instrumentów finansowych i partnerstw międzynarodowych oraz innych instrumentów będących narzędziami procesu przedsiębiorczego odkrywania umożliwiającego finansowanie obszarów, które mogą się stać potencjalnymi specjalizacjami. Konieczność kierowana wsparcia na KIS wynika z rozporządzeń unijnych, stąd powielanie tego wymogu w wielu miejscach Programu będzie negatywnie rzutować na jego przejrzystość, gdyż musiałoby się znaleźć w odniesieniu do każdej grupy instrumentów. Rekomendujemy pozostanie przy zapisach odnoszących się do całego Programu, jak na str. 10.</p>	niewzględniona
362.	Związek Banków Polskich	Cały program	Cały program	Stanowisko Związku Banków Polskich do projektu programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 I. Uwagi ogólne: 1. Środowisko	• Bank jako dostawca finansowania komercyjnego uzupełniającego wsparcie publiczne	Odpowiedzi znajdują się w punktach 160-191.	

			<p>bankowe generalnie pozytywnie ocenia przedstawiony do konsultacji projekt program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027. Z natury rzeczy jest to co prawda dokument bardzo ogólny na tym etapie budowy systemu wdrażania nowych funduszy i środków wsparcia Polityki Spójności, ale zawiera kluczowe kierunki i definiuje komplet form interwencji publicznej, także z udziałem rynku prywatnego. W większości są one zgodne z rekomendowanymi kierunkami sektora bankowego, stąd sektor bankowy wyraża nadzieję, że faktycznie zaistnieją. 2. Sektor bankowy pozytywnie ocenia uwzględnienie postulatów Banków dot. ujednolicenia i uproszczenia procedur i wymagań. Do projektów bez ryzyka należy ograniczyć się do instrumentów finansowych, a projekty z ryzykiem wesprzeć dotacjami mitygującymi ryzyko. Dotyczy to zwłaszcza projektów badawczych i rozwojowych, w których konieczna jest wyższa pomoc bezzwrotna, nawet przy niepowodzeniu zadań. Proponuje się obejmować projekty całościowo, od badań poprzez wdrożenia i wejście na rynki. Nie należy ograniczać się do wspierania jedynie części projektów z zobowiązaniem beneficjentów do działania samodzielnie na pozostałych etapach rozwoju projektu. 3. Środowisko bankowe zwraca uwagę na konieczność szerszego zastosowania instrumentów finansowych i udziału banków w obszarach</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>umożliwiających beneficjentom korzystanie z takiej formy interwencji publicznej. Banki jako partnerzy zarówno środowisk gospodarczych jak i regulatora publicznego zwracają uwagę na doświadczenie i posiadany potencjał do udziału w obsłudze procesów absorpcyjnych. Banki już dzisiaj obsługują rozliczeniowo każdy projekt „unijny”, a finansują co trzeci projekt polskich beneficjentów. Banki udzielają także cennego wsparcia informacyjnego i doradczego beneficjentom. Beneficjentami- klientami banków są przede wszystkim mikro, mali i średni przedsiębiorcy, JST oraz rolnicy. 4. Sektor bankowy (banki i ZBP) uczestniczy także w systemie bezpieczeństwa środków publicznych Polityki Spójności. Od 2018 r. przy ZBP funkcjonuje specjalny Zespół ds. wymiany informacji w celu przeciwdziałania wyłudzeniom środków UE, który został powołany przez Związek Banków Polskich na wniosek Ministra Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej), w związku z powstaniem zagrożenia związanego z próbami wyłudzeń środków publicznych za pomocą aplikacji kredytowych. Do prac w Zespole sektor bankowy skierował ponad 70 osób. W efekcie wspólnych działań autoryzowane instytucje publiczne skierowały do banków kilkaset zapytań weryfikujących w wyniku których szacuje się że zapobiegnięto wyłudzeniu</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>ponad 100 mln złotych. Polska jest liderem w wykorzystaniu unijnych funduszy. Do marca 2021 r., w ramach samej tylko Polityki Spójności, podpisano z beneficjentami ponad 88 tys. umów o dofinansowanie, z których spora część współfinansowana jest kredytem bankowym. W poprzedniej perspektywie finansowej banki współfinansowały tu projekty o wartości prawie 150 mld złotych. 5. Banki dostrzegają znaczącą i pozytywną rolę Banku Gospodarstwa Krajowego w systemie zarządzania instrumentami zwrotnymi, na bazie doświadczeń i dobrych praktyk perspektywy 2014-2020. Rola ta powinna być kontynuowana. Szczególnie pozytywnie odnotowywane są zaangażowanie i jakość współpracy z BGK w zakresie gwarancji portfelowych oraz kredytu technologicznego. Banki podkreślają w ocenie BGK jako partnera - wagę kompetencji i wiedzy o uwarunkowaniach prawnych, ekonomicznych i operacyjnych sektora bankowego, jakie umożliwiają zapewnienie wysokiej jakości, bezpieczeństwa i terminowości współpracy. Jako pozytyw podawane jest np. skupianie się na potrzebach klienta i unikanie zbędnej biurokracji w realizacji celów publicznych, czy prób przetrzucania całej odpowiedzialności za wdrożenie na partnerów prywatnych. 6. Sektor bankowy proponuje uszczegółowienie zapisów programu FENG w zakresie form wsparcia finansowego</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>takich jak kredyty, gwarancje, poręczenia i pożyczki i wskazaniem puli środków na nie przeznaczonych. 7. Sektor bankowy proponuje również ograniczenie i wystandaryzowanie w ramach FENG 2021-2027 liczby instrumentów wsparcia (ograniczenie rozproszenia i rozdrobnienia programów i instrumentów wsparcia na liczne regionalne inicjatywy na rzecz skonsolidowania tego wsparcia w ramach kilku ogólnopolskich powszechnych programów/instrumentów, które cechowałyby się min. dużą rozpoznawalnością wśród przedsiębiorstw co tym samym zwiększyłoby ich potencjał w zakresie dostarczania realnego wsparcia do przedsiębiorstw) a także stosowanie podobnych zasad i wytycznych oraz ich uproszczenie w celu zwiększenia efektywności wykorzystania środków. Zasadna będzie kontynuacja tych instrumentów wsparcia finansowego, które cieszą się największym zainteresowaniem przedsiębiorców i są skutecznie wdrażane w ramach perspektywy 2014-2020, takich jak kredyt technologiczny, gwarancje Biznesmax, gwarancje de minimis, gwarancje płynnościowe. Sektor bankowy pozytywnie również ocenia kierunki zmian w tych programach.</p> <p>8. Sektor bankowy pozytywnie ocenia uwzględnienie wśród beneficjentów programów wspierających wdrożenia innowacji i rozwój firm z segmentu Midcaps/Small</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>midcaps, które zdaniem banków są w obecnej perspektywie bardzo pokrzywdzone nie mając, żadnej formy wsparcia w tym zakresie. W większości przypadków nie są one jeszcze gotowe do gigantycznych inwestycji w zakresie B+R, co w większości skutkuje brakiem możliwości konkurowania z podmiotami globalnymi zarówno na naszym rynku jak i rynkach zagranicznych.</p> <p>9. Uwzględnienie w programie wsparcia dla „zielonych” inwestycji jest zgodnie z oczekiwaniami sektora bankowego. Wymagania rynku bardzo rosną w tym zakresie, koszty takich inwestycji także często są znaczące. Firmy mocno uzależniają realizacją takich inwestycji od dodatkowego wsparcia. Sektor bankowy wyraża przekonanie, że pomoc w tym zakresie będzie skutkowałą mocnym wzrostem takich inwestycji.</p> <p>10. Zdaniem środowiska bankowego wprowadzenie modułowej formuły programu wydaje się mocno elastyczne i dające się łatwiej dostosować do potrzeb firm. 11. W ramach programu FENG, sektor bankowy wyraża zadowolenie z zauważenia tematu Promocji marki polskiej gospodarki. Banki widzą konieczność większej promocji krajowych towarów na rynkach zagranicznych. Polskie firmy w wielu branżach stanowią wiodącą siłę, natomiast działają pod obcymi brandami. Powoduje to brak jakiegokolwiek kojarzenia Polski z danym produktem oraz niższe marże dla firm. W ramach programu powinna być</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>finansowana nie tylko budowa marki poszczególnej firmy ale także całych gałęzi naszego przemysłu uznawanych nasze hity eksportowe. Takie kojarzenie pomaga później kolejnym firmom z danego sektora ulokować swój produkt na rynkach zagranicznych. II. Uwagi szczegółowe: 1. Należy doprecyzować, w jaki sposób będzie realizowane wsparcie dla firm spełniających definicję MID-CAPS. Czy będą one miały szerszy niż dotychczas dostęp do instrumentów finansowych i dotacji (i na jakich zasadach), czy będą miały określone preferencje w porównaniu do większych firm? Środowisko bankowe zwraca uwagę, że to przede wszystkim duże firmy wdrażają innowacje mające istotny wpływ na rozwój gospodarki. 2. Zalecenia Rady UE dla Polski z 2020 r. odwołują się do wyzwań wynikających z kryzysu gospodarczego będącego następstwem pandemii COVID-19, wskazując w szczególności (w obszarach powiązanych tematycznie z celem polityki 1) na potrzebę zapewnienia przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności, promowanie inwestycji prywatnych, promowanie transformacji cyfrowej przedsiębiorstw i administracji publicznej, podnoszenie umiejętności cyfrowych oraz przyspieszenie wdrażania usług e-zdrowia. Środowisko bankowe wskazuje, że dostęp do finansowania dłużnego i płynności powinien być zapewniany przede wszystkim poprzez wykorzystywanie</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>instrumentów finansowych, w tym za pomocą instrumentów gwarancyjnych i mieszanych (tj. np. kredytów komercyjnych z dopłatami publicznymi, typu obecny kredyt na Innowacje Technologiczne, czy np. gwarancji z komponentem dotacyjnym). 3.</p> <p>Proponujemy aby wsparcie dla MŚP w celu przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii COVID-19, o którym mowa w rozdziale 7.2.6. programu FENG, dotyczyło nie tylko wsparcia na kapitał obrotowy, ale także na rozwój (inwestycje), wraz ze wskazaniem konkretnych instrumentów finansowych. 4.</p> <p>Zapewnienie trwałego wzrostu polskiej gospodarki i zwiększenie jej konkurencyjności wymaga podnoszenia innowacyjności przedsiębiorstw, która jest niezbędna dla poprawy produktywności i uzyskania pozytywnej zmiany strukturalnej w gospodarce (tj. wzrostu udziału przemysłu i usług wiedzochłonnych, a także poprawy konkurencyjności sektorów uważanych tradycyjnie za obszary w niewielkim stopniu wykorzystujące wiedzę i technologię). Kluczowe jest dostarczenie przedsiębiorstwom kapitału w celu pobudzenia i utrzymania tendencji wzrostowej, co w konsekwencji pozwoli na budowanie potencjału rozwojowego, w tym opartego na innowacjach. Istotne będzie tworzenie szerokiego dostępu, w tym zachęt, do prefinansowania projektów przy pomocy</p>			
--	--	--	--	--	--	--

			<p>pożyczek i kredytów, zabezpieczanych w prosty i niskokosztowy sposób. Należy podkreślić, że wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw to nie tylko finansowanie nakładów inwestycyjnych, ale przede wszystkim dostęp do finansowania kapitału obrotowego, zapewniającego zarówno dalszy rozwój, jak i bieżące funkcjonowanie na rynku. Z tego powodu konieczne jest tworzenie warunków ułatwiających firmom po zakończeniu fazy inwestycyjnej dostęp do kapitału obrotowego, przeznaczonego na uruchomienie i utrzymanie produkcji. 5. Proponuje się tworzenie warunków dla preferencji i wsparcia inwestycji, wsparcia dla przedsiębiorców inwestujących, ale nie tylko poprzez inwestycje w infrastrukturę, ale w technologie oparte na automatyzacji i robotyzacji. Należy stworzyć warunki dla takiego rozwoju choćby poprzez odpowiednie szkolenia kadry pracowniczej, czy dopłaty do kredytów inwestycyjnych na większą skalę niż do tej pory. Sam kredyt technologiczny, chociaż jest bardzo dobrym modelem i kierunkowo instrumentem, to jest zbyt niskim budżetowo instrumentem, aby odpowiedzieć na to wyzwanie. Opierając się na tym modelowym i sprawdzonym rozwiązaniu należy rozszerzyć jego bazę podmiotową (zakres grup docelowych) oraz przedmiotową (np. doposażyć o dodatkowe inwestycyjne gwarancje kredytowe). 6. Dla</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>osiągnięcia celu dotyczącego wzrostu innowacyjności gospodarki w zakresie wsparcia należy również wyeksponować podnoszenie konkurencyjności oraz budowanie potencjału rozwojowego w dziedzinie innowacyjności. Należy zapewnić dofinansowanie firm (inwestycje i kapitał obrotowy) na różnych etapach wzrostu w celu stworzenia warunków pozwalających tym firmom wejście na ścieżkę innowacyjnego rozwoju. Celem FENG powinno być przede wszystkim dążenie do tworzenia w Polsce centrów rozwoju technologicznego, a nie jedynie przetwórców i montowni. Inwestycje o wysokim poziomie techniki będą wymagać bardziej wyszkolonych pracowników. Szkolenia w tym zakresie powinny być wspierane regionalnie przy wsparciu z programów pomocowych. Należy zapewnić wzmacnianie powiązań między przedsiębiorstwami a szkolnictwem zawodowym, wyższym i instytucjami badawczymi w celu wzrostu produktywności mikroprzedsiębiorstw działających w dojrzałych sektorach. 7. Proponuje się w obecnej perspektywie przeznaczyć znacząco większe środki dla funduszy – działających jako pasywni inwestorzy „non-profit – w celu czasowej poprawy struktury finansowania jednostek z dobrymi pomysłami, ale takimi, które nie mają środków własnych na wymagany przez rynek udział kapitałów własnych w projektach. Rozwój finansowania poprzez</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>pomoc we wzroście kapitałów własnych i zarządzaniu projektem rozwojowym, a nie poprzez przejęcie korzyści z projektu. Jednocześnie stworzenie systemu wsparcia rynku finansowego, by był zainteresowany kredytowaniem tego typu projektów. 8. W ramach Nowej Polityki Spójności ogromne środki ponownie zaplanowano na Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (25,1 mld EUR), który jest następcą PO IS. W ocenie środowiska bankowego, doceniając znaczenie PO IS dla niwelowania zapóźnień infrastrukturalnych naszego kraju, należy dowartościować następcę programowego PO IR, tj. program FENG, gdzie na dzisiaj zaplanowano znacząco mniej środków (8 mld EUR). Wydaje się uzasadnionym, mając na względzie cel jakim jest poprawa konkurencyjności gospodarki poprzez inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa podniesienie budżetu na FENG, w tym alokacji na dotacje dla projektów innowacyjnych przedsiębiorców. Z obserwacji i sygnałów odbieranych przez banki z rynku wynika, że małe i średnie firmy, które chciałby wdrażać projekty innowacyjne, mimo starań banków, nadal odczuwają ograniczenia rynku finansowego i brak odpowiedniego wsparcia dotacyjnego. Te przedsiębiorstwa są w stanie prowadzić badania i prace rozwojowe tylko dzięki wsparciu zewnętrznemu i</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>wówczas realne będzie osiągnięcie wskaźnika nakładów na B+R w PKB do 2% w 2027 roku. 9. Aktualnie istniejące i najpopularniejsze instrumenty wsparcia innowacyjności, tj. Działanie 3.2.2 POIR - Kredyt na Innowacje Technologiczne oraz Działanie 3.2.1 POIR - Badania na rynek są zazwyczaj wykorzystywane przez firmy średnie (a nie mikro), czego przyczyną jest duży nakład pracy, jaki wiąże się z przygotowaniem wniosku i następnie prawidłowym wykonaniem projektu i jego rozliczeniem. Powoduje to, iż na dotacje „stać” z reguły firmy z segmentu średnich przedsiębiorstw. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest min. wysoki poziom biurokracji, jakim są otoczone instrumenty wsparcia innowacyjności. Sektor bankowy rekomenduje, aby rozważyć wdrożenie powszechnego ogólnopolskiego programu wsparcia innowacyjności dla przedsiębiorstw mikro (potencjalnie mikro i małych), który charakteryzowałby się zdecydowanie mniejszą biurokracją na każdym etapie (w tym przede wszystkim na etapie wnioskowania) oraz prostymi i wystandaryzowanymi regułami skorzystania z dofinansowania i rozliczenia. System mógłby być wsparty o centra pomocy dla firm mikro (potencjalnie też małych), które pomagałyby on-line w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie. Proponowany program nie powinien stanowić konkurencji dla ww. Kredytu</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>na Innowacje Technologiczne czy Działania 3.2.1, lecz stanowić ich uzupełnienie będąc swego rodzaju Kredytem Technologicznym w wersji Light i stanowić alternatywę dla tych firm, które chcą zainwestować w innowacje „mniejszego kalibru”, w tym w innowacje podnoszące wydajność procesów produkcyjnych (produktywność), wymagające też mniejszych nakładów finansowych i mniejszego wsparcia. Kredyt technologiczny czy Działanie 3.2.1 Badania na Rynek nadal powinien być dostępny jako alternatywa dla firm (szczególnie tych większych z największym potencjałem do wdrażania innowacji i ekspansji międzynarodowej) poszukujących wsparcia na większe projekty innowacyjne. Istotnym elementem proponowanego programu byłoby banki, które tradycyjnie wspierałyby inwestycje poprzez pomostowe ich finansowanie. Udział banków powinien być zaprojektowany w sposób ograniczający do minimum biurokrację, co jest istotne dla wszystkich stron, tj. Bank-klient-instytucja udzielająca dofinansowanie.</p> <p>10. Istniejące programy wsparcia dla przedsiębiorstw koncentrują się na wzroście innowacyjności rozumianej min. jako wprowadzenie na rynek innowacyjnych produktów (produkt, usługa, proces). Sektor bankowy rekomenduje włączenie automatyzacji przedsiębiorstw (również w powiązaniu z cyfryzacją pracy w przedsiębiorstwach – ale niekoniecznie</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>mających formę innowacji procesowej sensu stricte) jako jeden z kwalifikowanych projektów, które uzyskiwałyby wsparcie czy to w ramach wcześniej wspomnianych instrumentów takich jak Kredyt Technologiczny, działanie 3.2.1, czy postulowany nowy kredyt technologiczny – light dla mikro/małych firm 11. Środowisko bankowe, po wielu sygnałach od klientów ubiegających się o wsparcie unijne, wskazuje, że Instrumenty finansowe nie powinny być powiązane z inteligentnymi specjalizacjami, które są sztucznym ograniczeniem dla procesów inwestycyjnych. 12. Inwestycje proekologiczne w firmach winny być wykorzystywane jako zachęta do rozwoju i dalszego inwestowania, np. poprzez finansowanie nowych inwestycji produkcyjnych z uwagi na ich zasilanie źródłem zeroemisyjnym lub zastosowaniem efektywnych energetycznie technologii. Należy tu zastosować szeroko instrumenty finansowe lub mieszane (gwarancje, pożyczki połączone z dopłatami lub umorzeniami). 13. Tworzenie hubów wiedzy i kompetencji oraz punktów informacyjnych. W Pomocy Technicznej FENG należy uwzględnić środki/ działania mające na celu funkcjonowanie specjalnych hubów wiedzy i kompetencji, czy punktów informacyjnych takich jak np. Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych Programów Unii Europejskiej (KPK).</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>Proponuje się rozważenie możliwości rozszerzenia mandatu KPK na wszystkie zwrotne instrumenty finansowe z udziałem form rynkowych. Ośrodek ten sprawdził się w praktyce i jest bardzo pozytywnie oceniany przez cały rynek finansowy. 14. W całym dokumencie niewystarczająco mocno wybrzmiewa rola sektora finansowego, w tym w szczególności banków komercyjnych i spółdzielczych, które w zakresie absorpcji środków UE zawsze były kluczowe, i które w istotnym stopniu umożliwiały pomostowe finansowanie inwestycji realizowanych ze wsparciem pochodzącym ze środków UE. Banki w wielu przypadkach stanowiły też centrum kompetencji i wiedzy dla przedsiębiorców i pomagały we właściwej dystrybucji dotacji z UE. Rekomenduje się, aby cały sektor bankowy jeszcze mocniej włączyć w proces absorpcji i dystrybucji funduszy FENG, a także pozostałych funduszy UE poprzez odpowiednio skonstruowane instrumenty wsparcia o charakterze ogólnopolskim (na wzór Kredytu Technologicznego itp.) i nadające się do dystrybucji przez banki o zasięgu ogólnopolskim. 15. Z obecnej wersji programu FENG nie wynika, w jaki sposób będą realizowane tzw. „zielone i cyfrowe ścieżki” w obszarze instrumentów zwrotnych. Sektor bankowy proponuje, aby były to warianty w ramach danego instrumentu. 16. W ramach programu FENG banki powinny być ujęte w 3 postaciach: • Bank</p>		
--	--	--	--	--	--

				jako element systemu wdrażania - element systemu finansowania, bezpieczeństwa i infrastruktury dystrybucji środków publicznych			
363.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 4. Kompletność Programu z działaniami i innych programów w krajowych, regionalnych, 4.7 Kompletność FENG z Krajowym Planem Odbudowy (KPO)	41	8. Proponuje się rozszerzyć opis komplementarności z Krajowym Planem Odbudowy.	Zapisy cyt. „w przypadku inwestycji o zbliżonym, uzupełniającym zakresie wsparcia, zapewnione zostaną odpowiednie mechanizmy w celu uniknięcia występowania podwójnego finansowania, w tym w procesie selekcji i oceny projektów, systemu kompleksowych kontroli krzyżowych, czy stosowania oświadczeń o niefinansowaniu inwestycji z innych środków pomocowych” w odniesieniu np. do projektów GOZ, cyfryzacji, itp. jest to za mało szczegółowa informacja o demarkacji między tymi dwoma programami.	W tekście FENG zostanie dokładniej opisana komplementarność z KPO.	uwzględniona
364.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 2. Główne założenia Programu, 2.10 Doświadczenia realizacji POIR 2014-2020	28	7. Proponuje się dodanie wniosków z doświadczeń w zakresie synergii wsparcia z poziomu krajowego i regionalnego.	W rozdziale dotyczącym doświadczeń nie wspomniano o doświadczeniach (niestety negatywnych) wynikających z braku jasnej demarkacji między Programem Operacyjnym Inteligentny Rozwój, a RPO w perspektywie 2014-2020. Dowodzą one konieczności przejrzystego podziału zakresu wsparcia między poziom krajowy i regionalny, a także przestrzegania go przez wszystkie IZ.	Dostępne ewaluacje rekomendują ustalanie demarkacji, która nie ograniczałaby w definitywny sposób potencjalnych beneficjentów. IZ nie identyfikuje jednoznacznie negatywnych doświadczeń związanych z demarkacją funkcjonującą w perspektywie 2014-2020.	niewzględniona
365.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Rozdział 2. Główne założenia Programu, 2.8 Instytucje otoczenia biznesu, klastry	25	Proponuje się rozszerzyć diagnozę IOB/OI o podmioty spoza listy ośrodków akredytowanych na poziomie krajowym.	Diagnoza dotycząca oferty ośrodków innowacji ogranicza się wyłącznie do ośrodków akredytowanych na poziomie krajowym. Dotychczas na liście akredytowanych ośrodków innowacji znajdował się jeden OI z województwa warmińsko-mazurskiego. Nie znaczy to, że na terenie województwa nie działają żadne inne podmioty spełniające definicje ośrodka innowacji. Jest ich więcej (np. parki naukowo-technologiczne). To, że nie aplikowały o akredytację nie zmienia faktu, że oferują szereg usług proinnowacyjnych. Analizę OI należy rozszerzyć o ośrodki spoza listy. Lista ta jest mało reprezentatywna.	Wskazane w przedmiotowej części FENG badania dotyczą zarówno akredytowanych, jak i nieakredytowanych OI/IOB, jednocześnie służą one podkreśleniu potrzeby koncentracji na wzmacnianiu specjalizacji OI w obszarze konkretnych funkcjonalności i tym samym tworzeniu ośrodków kompetencji tematycznych, umożliwiających kompleksową obsługę firm w danym obszarze (model "one-stop-shop").	niewzględniona
366.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-	uwaga ogólna	-	5. W projekcie FENG wskazano, że uzupełnieniem wsparcia ośrodków innowacji będzie	-	Zapis jest zgodny z ustaloną linią demarkacyjną pomiędzy FENG i RPO.	niewzględniona

	Mazurskiego w Olsztynie			<p>finansowanie z poziomu regionalnego świadczenia usług pojedynczych akredytowanych IOB na rzecz przedsiębiorców w celu wzmocnienia popytu na nowy rodzaj usług. Mając na uwadze, że kwestia finansowania na poziomie programów regionalnych usług świadczonych wyłącznie przez akredytowane IOB nie wynika z projektu Umowy Partnerstwa proponuje się usunąć ten zapis. Kwestia ta pozostaje dla regionów kontrowersyjna. Dopóki nie zostaną zatwierdzone programy regionalne nie ma przesądzeń. Nie jest zasadne, by warunki wsparcia programów regionalnych były regulowane poprzez program krajowy.</p>			
367.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	uwaga ogólna	-	<p>4. Dalszych prac i dostosowania do potrzeb regionów wymaga typ projektów pn. Inno_Regio_lab, którego celem jest prowadzenie badań, analiz i ewaluacji w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności i efektywności polityki rozwoju regionalnego, testowanie nowych rozwiązań, narzędzi wsparcia i kierunków interwencji w zakresie polityki regionalnej, upowszechnianie dobrych praktyk wśród instytucji oraz wsparcie budowy sieci współpracy. Jak wynika z informacji przekazanych podczas spotkania z MFiPR w dn. 16.03.2021 r. beneficjentem miałyby być tutaj IZ FENG. Działanie to ingeruje w kompetencje regionów, ponieważ jest narzędziem analizowania i oceniania ich pomysłów,</p>	-	<p>W ramach realizacji instrumentu Inno_Regio_Lab IZ FENG jest otwarta na przyjęcie modelu współpracy, który będzie najbardziej optymalny oraz pozwoli na ekspercki system pracy, umożliwiającą koncentrację na szczegółowych, praktycznych rozwiązaniach. Działania monitoringowe i doradcze oferowane regionom w ramach Inno_regio_lab będą przewidziane dla wszystkich zainteresowanych Samorządów Województw.</p>	

				<p>instrumentów wsparcia, itp. Tego typu działania nie należą do kompetencji agendy rządowej. Każdy region posiada własne zasoby do prowadzenia badań i analiz (m.in. Regionalne Obserwatoria Terytorialne). Deklaracja, że działania te będą realizowane „we współpracy” z województwami nie zapewnia, że będą one stanowiły odpowiedź na ich potrzeby. Proponuje się przeformułowanie założeń Inno_Regio_lab, w tym zmianę typu beneficjenta na regiony, tak aby mogły one wykorzystać środki zgodnie ze swoimi celami i potrzebami.</p>				
368.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	uwaga ogólna	-	<p>3. W FENG zaplanowano wsparcie na kapitał obrotowy dla MŚP w celu przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii COVID-19. Dotychczas kwestia finansowania kapitału obrotowego firm z poziomu krajowego nie była przedmiotem dyskusji. Wsparcie w kontekście COVID-19 nie zostało również objęte linią demarkacyjną. W FENG nie wyjaśniono, jaka forma wsparcia jest planowana (IF/dotacja). Nie ma uzasadnienia, by wsparcie kapitału obrotowego firm dotkniętych skutkami COVID-19 następowało z poziomu krajowego, ponieważ zgodnie z zasadą subsydiarności powinno być ono udzielane na poziomie regionalnym (tak jak dotychczas np. pożyczka płynnościowa).</p>	-		<p>Regulacje UE dopuszczają uruchamianie w ramach programów działań o charakterze antykryzysowym (finansowanie kapitału obrotowego) i w opinii IZ zasadne jest ustanowienie możliwości uruchomienia takiego działania w ramach FENG, jeśli wystąpi taka pilna potrzeba. Obecnie nie ma takich planów. Jeśli będzie potrzeba uruchomienia takich działań, planowane jest finansowanie o charakterze zwrotnym, bazujące na doświadczeniach Pożyczki Płynnościowej POIR.</p>	wyjaśnienie

369.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	uwaga ogólna	-	<p>2. Zgodnie z wypracowaną linią demarkacyjną część typów projektów może powielać się na poziomie kraju i regionów. Dotyczy to m.in. finansowania infrastruktury badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw. Demarkacja w tym przypadku powinna więc opierać się o inny aspekt niż typ projektu, np. o typ beneficjenta. Zasadnym byłoby objęcie firm dużych (w tym mid-caps) wsparciem programu krajowego, a małych i średnich programów regionalnych. Tymczasem w FENG podano jako element różnicujący wsparcie, że na poziomie krajowym będzie możliwość realizowania projektów modułowych, a na poziomie regionalnym projektów w formie odrębnych instrumentów. Nie jest zrozumiałe, dlaczego modułowy układ projektów może zostać zastosowany w FENG, a jednocześnie nie mógłby być stosowany w programach regionalnych. Takie rozwiązanie uniemożliwiłoby regionom realizację projektów modułowych, które są bardzo korzystne z punktu widzenia beneficjentów. Ani w projekcie Umowy Partnerstwa, ani w linii demarkacyjnej nie jest wskazane, że interwencja z poziomu regionalnego w tym obszarze ma być realizowana w formie odrębnych instrumentów. W województwie warmińsko-mazurskim również rozważane są projekty modułowe. Nie ma uzasadnienia, aby FENG przesądzał tę kwestię oraz aby w Programie krajowym znalazły się rozstrzygnięcia</p>	-		<p>W przypadku FENG modułowość projektów podporządkowana jest koncepcji realizacji projektów innowacyjnych i odzwierciedla logikę takich projektów, ustanawiając w ramach osi projektu obszar B+R a następnie rozbudowując go o kolejne obszary powiązane z obszarem B+R+I. Nie jest jednak wykluczone, aby projekty modułowe (wiążące np. inwestycje z internacjonalizacją) były realizowane w regionach - FENG nie wprowadza takiego ograniczenia.</p>	wyjaśnienie
------	--	--------------	---	---	---	--	--	-------------

				decydujące o konstrukcji programów regionalnych.			
370.	IT Research Solution Monika Kwaśniak-Kominek	Część Programu: 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	49 - 52	Obowiązkowy tryb kompleksowy zaprezentowany w Programie uniemożliwi małym i mikro przedsiębiorcom pozyskanie środków unijnych na badania i rozwój. Finansowanie inwestycji i projektów kompleksowych będzie wymagało zapewnienia finansowania dla całego kompleksu działań, co zapewne zajmie kilka lat. w obecnej i prawdopodobnie przyszłej perspektywie ekonomicznej uzyskanie zewnętrznego finansowania na wkład własny poza posiadanymi środkami będzie praktycznie niemożliwe. System będzie tym samym faworyzował wyłącznie duże i średnie przedsiębiorstwa i mocno ograniczy finansowanie dla mikro i małych firm, które są podstawą funkcjonowania polskiego krwioobiegu gospodarczego. W obecnej sytuacji gospodarczej podejmowanie kilkuletnich kompleksowych rozwiązań jest obciążone bardzo dużym ryzykiem niepowodzenia, a w najlepszej opcji bardzo wielu zmian.	Mikro i mali przedsiębiorcy nie zawsze w planie rozwoju spółki muszą mieć inwestycję w infrastrukturę po pozytywnym przeprowadzeniu projektu B+R. Być może moduł dot. wdrożenia nie będzie stanowił atrakcyjnej formy finansowania i przedsiębiorca nie będzie chciał skorzystać z tej opcji, co oczywiście nie wyklucza pozytywnego wdrożenia i spełnienia wskaźników projektów w okresie trwałości. Obligatoryjność modułów spowoduje znaczące zniechęcenie dużej liczby firm. Co więcej, w przypadku przeprowadzenia prac B+R na własny koszt (co jest przecież możliwe i stosowane) przedsiębiorca nie będzie mógł skorzystać z dofinansowania na samo wdrożenie. Jest to rażąca niesprawiedliwość dla firm, które prowadziły badania ze środków własnych. Takie działanie spowoduje, że firmy nie będą decydowały się na rozpoczęcie innowacyjnych projektów, uzależniając je od uzyskania dofinansowania z UE. W efekcie na rynku będzie pojawiać się mniej innowacyjnych produktów i usług, a rozwój gospodarczy zostanie niesłusznie zahamowany.	Ocena zapewnienie finansowania na cały kompleks działań musi uwzględniać długofalowe założenia i prognozy finansowe. Mając to na uwadze, ocena zostanie uelastyczniona względem obecnie funkcjonującego sposobu weryfikacji zdolności do sfinansowania inwestycji. Na etapie oceny ekspert zweryfikuje czy biorąc pod uwagę kondycję finansową przedsiębiorstwa prawdopodobna jest zdolność do sfinansowania projektu z uwzględnieniem możliwości otrzymania dodatkowego zewnętrznego finansowania np. kredytu. Tym samym, na etapie oceny nie będzie konieczności przedstawiania promesy kredytowej. Przed rozpoczęciem realizacji danego modułu przedsiębiorca będzie przedstawiał źródła finansowania, które zostały zadeklarowane we wniosku o dofinansowanie.	wyjaśnienie
371.	STOWARZYSZENIE BRANŻY GRZYBÓW UPRAWNYCH UL. rybickiego 15/17 , 96-100 skierniewice	Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców , Cel szczegółowy (I) Moduł-wdrożenie innowacji	Str . 51 : „M ożl iw e jes t ws pa rci e	Firmy zajmujące się produkcją podłoża do uprawy pieczarek. W związku z wskazaniem działalności gospodarczych wykluczonych z możliwości ubiegania się o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjny Inteligentny Rozwój wynikających z zakazu udzielania pomocy publicznej w określonych sektorach działalności	Wytwórnice produkujące podłoża do uprawy pieczarek. Produkcja podłoża to proces bardzo złożony o bardzo zmiennych parametrach w zależności od wielu czynnik zewnętrznych. Podłoże do uprawy pieczarek to niepowtarzalny żywy organizm, o którego efekcie decydują niuanse. Firmy zarządzane są przez doświadczoną kadrę , która nadzoruje prawidłowego przebiegu procesu produkcyjnego. Wytwarzane podłoże dostarczane jest do producentów pieczarek w Polsce i zagranicą. Żeby sprostać oczekiwaniom odbiorców co do jakości i ilości grzybów podłoże musi być bardzo dobrej jakości. Przy tak trudnym procesie potrzebne są środki na badania i rozwój podczas złożonego procesu technologicznego. Dzięki wytworzeniu podłoża o wysokiej jakości możliwe będą	Uwaga nie dotyczy treści FENG, tylko zasad uwzględnionych w prawodawstwie UE dotyczącym wsparcia z FUE oraz udzielania pomocy publicznej, które mają odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów oraz dokumentacji konkursowej. Szczegółowe zasady dotyczące wyłączeń podmiotowych i przedmiotowych zostaną określone w tych dokumentach.	wyjaśnienie

		<p>uki er un ko wa ne na br an że lu b se kt or y, kt ór e m aj ą ist ot ny wp ły w na ro zw ój go sp od ar ki i kt ór e zo st ały zid en tyfi ko wa ne w do ku m en ta ch</p>	<p>gospodarczej w ramach zdefiniowanego rodzaju działalności publicznej branża produkująca podłoże pragnie w konsultacjach społecznych wnieść swój głos w tej kwestii. Produkcja podłoża jest działalnością rolnicza zaewidencjonowana w Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) pod numerem 01.30.Z - Rozmnażanie roślin- uprawa grzybni, włączając podłoże z wsianą grzybnią ” a w ramach Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej: „Produkcja, przetwarzanie oraz wprowadzanie do obrotu produktów rolnych”, którymi są również pieczarki (grzyby z rodzaju Agaricus) o kodzie CN 0709 51 00, znajdujące się w Dziale Nomenklatury Brukselskiej nr 7, który wymieniony jest w całości w załączniku nr I do TFUE”. Dlatego zwracamy się z prośbą o włączenie naszej branży do możliwości uzyskania pomocy publicznej w obszarze funduszy europejskich w ramach Programu na lata 2021 – 2027 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, który jest następcą Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020</p>	<p>dobrze i wydajnie plony a tym samym wzrasta konkurencyjność na europejskich rynkach. Wytwórnice podłoża mają ogromny wpływ na postęp w branży pieczarkarskiej, dlatego potrzebne jest wsparcie z programów unijnych do dalszego rozwoju. Ponadto w odpowiedzi na rozwój polskiej branży pieczarkarskiej jest konieczność rozbudowy, modernizacji, wdrożenia nowych technologii i maszyn pozwalających na produkcję coraz lepszej jakości i większej ilości wyprodukowanego podłoża. Wiąże się to również ze wzrostem zatrudnienia w całej branży. Również firmy kooperacyjne tj. np. producenci okrywy do uprawy grzybów, producenci grzybnicy czy firmy zapewniające wyposażenie dla pieczarkarni także będą miały szansę rozwoju. Aby sprostać ciągle rosnącym wymaganiom coraz szerszej rzeszy klientów firmy korzystają z własnych środków i rezerw. Nie jest to jednak rozwój na takim poziomie jak oczekujemy. Wytwórnice podłoża modyfikują proces produkcji i wprowadzają nowe rozwiązania na miarę możliwości finansowych, jednak nigdy nie miała możliwości i nie skorzystała z funduszy unijnych ani krajowych w związku z czym nie miały szans na większy rozwój, dlatego prosimy o włączenie możliwości uzyskania pomocy finansowej z funduszy. Skorzystanie z możliwości dofinansowania umożliwi rozwój i unowocześnienie procesu produkcji, wprowadzenie rozwiązań energooszczędnych, zwiększenie wydajności poprawę bezpieczeństwa pracowników, zmniejszenie uciążliwości dla okolicznych mieszkańców. Wytwórnice pragną się rozwijać, inwestować w innowacje, nowe technologie, maszyny, budowlę, pracowników. Działalność badawczo-rozwojowa stanowi kluczowe narzędzie w rozwoju firm branżowych. Prowadzone inwestycje w sferę B+R pozwolą stać się konkurencyjną i atrakcyjną zarówno Polsce jak i Europie. Branża produkuje około 300 tys. ton pieczarek rocznie ,dlatego też prosimy o pozytywne rozpatrzenie naszej prośby.</p>		
--	--	--	---	--	--	--

			str at eg icz ny ch . Ko nk ur sy or ga niz ow an e w 1 Pri or yt eci e m og a mi eć ch ar ak ter og ól ny lu b mi eć ok re ślo ny za kr es te m at yc zn y ba dź by				
--	--	--	---	--	--	--	--

			ć kie ro wa ne do ok re ślo ne j gr up y po d mi ot ów "				
372.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko- Mazurskiego w Olsztynie	uwaga ogólna	-	1. Zakres interwencji FENG nie jest spójny z linią demarkacyjną przesłaną regionom 16 lutego 2021 r., a tym samym z wypracowanymi uzgodnieniami. Linia demarkacyjna była przedmiotem prac grup roboczych powołanych w celu wsparcia programowania interwencji polityki spójności w perspektywie 2021-2027, a także roboczych spotkań przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej z przedstawicielami Instytucji Zarządzających RPO. Mimo długiego procesu uzgadniania podziału interwencji między poziom krajowy i regionalny oraz uzyskania konsensusu, proponowany zakres interwencji Programu odbiega od wypracowanej linii demarkacyjnej i zawiera typy projektów w niej nieuwzględnione, przewidziane w znacznej części do wdrażania na poziomie regionalnym (np. wsparcie cyfryzacji MŚP,	-	Wsparcie cyfryzacji kierowane do MŚP jest instrumentem, w ramach którego wsparcie ograniczone będzie wyłącznie do zakupu WNIIP i doradztwa związanego z jego wdrożeniem. Odnosząc się do kapitału obrotowego regulacje UE dopuszczają uruchamianie w ramach programów działań o charakterze antykryzysowym (finansowanie kapitału obrotowego) i w opinii IZ zasadne jest ustanowienie możliwości uruchomienia takiego działania w ramach FENG, jeśli wystąpi taka pilna potrzeba. Celem zapisu w FENG jest, zatem zasygnalizowanie ewentualnej możliwości takiego wsparcia. W razie potrzeby jego uruchomienia, konkretny zakres może być konsultowany z odpowiednimi instytucjami.	wyjaśnienie

				wsparcie kapitału obrotowego firm itp.).			
373.	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	uwaga ogólna	-	1. Zakres interwencji FENG nie jest spójny z linią demarkacyjną przesłaną regionom 16 lutego 2021 r., a tym samym z wypracowanymi uzgodnieniami. Linia demarkacyjna była przedmiotem prac grup roboczych powołanych w celu wsparcia programowania interwencji polityki spójności w perspektywie 2021-2027, a także roboczych spotkań przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej z przedstawicielami Instytucji Zarządzających RPO. Mimo długiego procesu uzgadniania podziału interwencji między poziom krajowy i regionalny oraz uzyskania konsensusu, proponowany zakres interwencji Programu odbiega od wypracowanej linii demarkacyjnej i zawiera typy projektów w niej nieuwzględnione, przewidziane w znacznej części do wdrażania na poziomie regionalnym (np. wsparcie cyfryzacji MŚP, wsparcie kapitału obrotowego firm itp.).	-	Wsparcie cyfryzacji kierowane do MŚP jest instrumentem, w ramach którego wsparcie ograniczone będzie wyłącznie do zakupu WNIp i doradztwa związanego z jego wdrożeniem. Odnosząc się do kapitału obrotowego regulacje UE dopuszczają uruchamianie w ramach programów działań o charakterze anty kryzysowym (finansowanie kapitału obrotowego) i w opinii IZ zasadne jest ustanowienie możliwości uruchomienia takiego działania w ramach FENG, jeśli wystąpi taka pilna potrzeba. Celem zapisu w FENG jest, zatem zasygnalizowanie ewentualnej możliwości takiego wsparcia. W razie potrzeby jego uruchomienia, konkretny zakres może być konsultowany z odpowiednimi instytucjami.	wyjaśnienie
374.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	7.3.7. Działania międzyregionalne, międzynarodowe i transgraniczne	85 - 86	Duży nacisk powinien zostać położony na współpracę z doradcami (strategie wejścia na rynki, budowanie strategii rozwoju produktu, skalowania technologii i produkcji).	Duży nacisk powinien zostać położony na współpracę z doradcami (strategie wejścia na rynki, budowanie strategii rozwoju produktu, skalowania technologii i produkcji).	W ramach celu szczegółowego (iv), do którego odnosi się przedmiotowa uwaga uwzględniono doradztwo w bardzo szerokim zakresie. Udzielane będzie ono m.in. przez akredytowane ośrodki innowacyjności, Digital Innovation Hubs, Green Innovation Hubs.	nieuwzględniona
375.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	7.3.4. Główne grupy docelowe i system	83	wypisałbym także od myślnika : parków technologicznych.	wypisałbym także od myślnika : parków technologicznych.	We wskazanym fragmencie programu odniesiono się do szerokiej grupy ośrodków innowacji. Nie ma uzasadnienia wskazywania listy podmiotów mogących wchodzić w ich skład na poziomie FENG.	nieuwzględniona

		instytucjonalny					
376.	Prezes, Związek Pracodawców Klasty Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	Kwalifikowanie jako koszty bezpośrednie wynagrodzenia Kierownika B+R.	Kwalifikowanie jako koszty bezpośrednie wynagrodzenia Kierownika B+R.	Koszty kierownika B+R czy innych pracowników zarządzających bezpośrednio pracami B+R powinny stanowić wydatki kwalifikowalne. Jednakże zwracamy uwagę, że w FENG przewiduje się rozliczanie kosztów pośrednich stawką ryczałtową. W ramach kosztów pośrednich mogą być rozliczane szeroko pojęte koszty zarządzania projektem tj. kierownika i koordynatora projektu zaangażowanego w zarządzanie, koszty zarządu tj. wynagrodzenie osób uprawnionych do reprezentowania jednostki. W związku z powyższym ww. koszty zarządzania muszą być prawidłowo określone i doprecyzowane celem uniknięcia podwójnego finansowania wydatków.	wyjaśnienie
377.	Prezes, Związek Pracodawców Klasty Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	Możliwość finansowania rozwoju kompetencji kadry B+R w zakresie zarządzania wiedzą, kadra B+R, rozwojem produktów i technologii.	Możliwość finansowania rozwoju kompetencji kadry B+R w zakresie zarządzania wiedzą, kadra B+R, rozwojem produktów i technologii.	Wsparcie udzielane w module umożliwia doskonalenie kompetencji pracowników i osób zarządzających (związanymi z pracami B+R) - nie wyklucza ono wsparcia w zakresie zarządzania wiedzą, rozwoju produktu i technologii.	nieuwzględniona
378.	Prezes, Związek Pracodawców Klasty Polskie	10 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji – Moduł B+R 52 Warto może wpisać plany dotowania prac podstawowych młodych przedsiębiorców będących na runku 0-3 lat, na początku swojej drogi badawczo-biznesowej.	52	Warto może wpisać plany dotowania prac podstawowych młodych przedsiębiorców będących na runku 0-3 lat, na początku swojej drogi badawczo-biznesowej.	Warto może wpisać plany dotowania prac podstawowych młodych przedsiębiorców będących na runku 0-3 lat, na początku swojej drogi badawczo-biznesowej.	O wsparcie w ramach 1. priorytetu FENG będą mogły ubiegać się przedsiębiorstwa bez względu na okres czasu, przez jaki funkcjonują. Wsparcie w ramach FENG będzie, zatem dostępne dla nowych przedsiębiorstw. Prace podstawowe, rozumiane, jako badania podstawowe, co do zasady nie mogą być finansowane z EFRR.	wyjaśnienie

379.	Instytut Geofizyki Polskiej Akademii Nauk, Dział Zarządzania Projektami	Zwiększenie zdolności sektora naukowego półpracy	61 - 62	<p>Szanowni Państwo poniżej przesyłam trzy uwagi w formie pytań do niniejszego tekstu. Pytania te odnoszą się w szczególności do podrozdziału "Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki. - czy planowane konkursy dla Mapy będą na zasadach konkursu działania 4.2 POIR tzn. bez obligatoryjnego udziału przedsiębiorcy ale z punktacją za udział? Warto aby w tym podpunkcie przewidzieć powyższą opcję aby udział przedsiębiorcy w konkursach nie był obligatoryjny. - czy VAT będzie kwalifikowalnym kosztem? W tekście wspominają Państwo ogólnie o finansowaniu kosztów zakupu lub wytworzenia jednak nie precyzują czy będą to całkowite koszty zawierające VAT. Dla dużej liczby jednostek naukowych znalezienie wkładu pieniężnego na VAT stanowi barierę nie do pokonania. Sugerujemy doprecyzowanie pojęcia finansowania kosztów na dodanie słowa wszystkich lub całkowitych zawierających VAT. - czy ewentualnie przedsiębiorca będący w konsorcjum mógłby mieć także dofinansowanie? Sugerujemy aby w podpunkcie tym przewidzieć możliwość finansowania części przedsiębiorcy biorącego udział w konsorcjum tworzącym powyższy projekt wraz z jednostkami naukowymi.</p>	<p>Powyższe mają na celu uszczegółowienie zapisów powyższego rozdziału tak aby nie budziły wątpliwości oraz nie tworzyły barier przy składaniu wniosków opartych na tych zapisach.</p>	<p>Instrumenty wsparcia publicznej infrastruktury badawczej z PMIB w FENG zakłada podobny kształt instrumentu jak w przypadku 4.2 POIR. Jednakże kwestie szczegółowe dot. m.in. kwalifikowalności VAT są obecnie ustalane z MEIN i będą odzwierciedlone w dokumentacji instrumentu, w tym w Regulaminie Konkursu. Treść samego programu ma charakter ogólny, zarysowujący kierunki wsparcia oraz ich beneficjentów.</p>	wyjaśnienie
------	---	--	---------------	---	--	---	-------------

380.	PGZ S.A. Dział ds. Funduszy UE	Priorytet I	51	<p>W informacjach dot. Priorytetu I na stronie 51 Programu można przeczytać zdanie: „W przypadku dużych przedsiębiorstw, innych niż small midcaps, finansowanie modułów będzie zależne od spełnienia dodatkowych warunków wynikających z innych regulacji.” Proszę o określenie co to za warunki i regulacje, gdzie można się z nimi zapoznać, tak aby przygotować duże przedsiębiorstwo do aplikowania o środki z FENG. Użyte sformułowanie jest nieprecyzyjne.</p>	<p>Z uwagi na małą dostępność środków unijnych dla dużych przedsiębiorstw, konieczne jest zgromadzenie jak najszybciej wszelkiej dostępnej wiedzy, w jaki sposób przygotować duże przedsiębiorstwo do aplikacji o środki z FENG.</p>	<p>Program FENG w odniesieniu do dużych przedsiębiorców proponuje szerszą ofertę wsparcia niż POIR, jednakże obarczoną pewnymi warunkami, które wyznaczają możliwości wsparcia dla dużych oraz różnicy między wsparciem dla przedsiębiorców dużych oraz small-mid caps. Warunki te wynikają one ze zmiany priorytetów polityki unijnej, mianowicie w obecnej perspektywie finansowej w ramach regulacji unijnych dotyczących EFRR, dotychczasowy Cel Polityki nr 1 oraz 3 został połączony w jeden cel, Cel Polityki nr 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej i regionalnej łączności cyfrowej”, realizowany w ramach FENG. Wsparcie na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwach innych niż MSP tj. właśnie dla dużych przedsiębiorstw oraz small-mid caps (tj. podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników, niebędące MSP) , będzie mogło zostać udzielone jednakże z uwzględnieniem zakresu celu 1 czyli w przypadku gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw uwzględni współpracę z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych; - w przypadku gdy projekt dotyczy działań badawczych i innowacyjnych i jest realizowany przez spółkę small mid-caps, udzielane jest wsparcie dotacyjne (w tym przypadku bez wymogu obowiązkowej współpracy z MŚP, natomiast - zarówno przedsiębiorcy typu small jak i mid caps mogą otrzymać wsparcie na inwestycje produkcyjne bez wymogu obowiązkowej współpracy z MSP, ale wówczas w formie instrumentów finansowych. <p>Działania badawcze i innowacyjne są rozumiane, jako faza badawcza projektu oraz wdrożenie.</p> <p>Warunki wsparcia, oprócz ww. regulacji wynikających z przepisów funduszowych, muszą uwzględniać przepisy o pomocy publicznej wynikające z Rozporządzenia KE 651/2015 r. , które jednakże pozostają bez zmian w zakresie wsparcia dla przedsiębiorców innych niż MŚ, w stosunku do zasad obowiązujących już w POIR tj.: ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - w fazie wdrożeniowej, objętej regionalną pomocą inwestycyjną, wsparcie dla dużych przedsiębiorstw może być udzielane wyłącznie na inwestycję początkową na rzecz nowej działalności gospodarczej w danym obszarze; - oraz są oni zobowiązani do utrzymania inwestycji w danym obszarze, przez co najmniej 	częściowo uwzględniona
------	--------------------------------	-------------	----	--	--	---	------------------------

						5 lat od daty zakończenia projektu. Ponadto, Beneficjent zobowiązany jest potwierdzić, że inwestycja objęta wsparciem nie została przeniesiona z innego miejsca, w szczególności – innej lokalizacji w Unii Europejskiej.	
381.	R&D Solutions sp. z o.o., Zarząd	Część Programu: 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	W module pn. "Wdrożenie innowacji" nie ma kosztów realizacji robót budowlanych	Brak zaplanowania kosztów robót i mat. budowlanych istotnie utrudni wdrożenie prac B+R dla mikro i małych firm.	Intencją opisów modułów priorytetu 1 FENG jest oddanie ich celów oraz ogólne wskazanie obszarów wsparcia tak, aby wyjaśnić różnice pomiędzy ich właściwościami. Szczegółowe informacje o zakresach modułów i, w szczególności, katalog kosztów kwalifikowanych zostanie ujęty w dokumentacji konkursowej, w tym w kryteriach wyboru projektów. Jednak, jeśli chodzi o finansowanie kosztów materiałów i robót budowlanych niezbędnych do realizacji projektu w ramach modułu wdrożenia, taka możliwość jest brana pod uwagę.	wyjaśnienie
382.	Polski Bank Komórek Macierzystych S.A.	Struktura programu: wsparcie dla przedsiębiorstw	od 50	A) Dostosowanie/Wyodrębnienie osobnego programu badawczego dopasowanego do charakterystyki branży biotechnologicznej i biomedycznej. B) Możliwość wdrożenia wyników prac B+R (umowa partneringowa) w trakcie trwania projektu. C) Zniesienie lub podniesienie progu procentowego udziału usług obcych w projekcie, szczególnie na etapie prac rozwojowych. D) Rozszerzenie puli ekspertów oceniających składane wnioski, m.in. o ekspertów zagranicznych. E) Skrócenie czasu oczekiwania na decyzje Instytucji Pośredniczącej – wprowadzenie trybu zgody domniemanej. F) Ograniczenie wagi w ocenie dla kryteriów horyzontalnych. G) Ustandaryzowanie interpretacji konfliktu interesów i powiązań (wg. dyrektywy UE). H) Możliwość finansowania (etapowego) programów bez konieczności planowania	A) Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech jak i do branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Proponowanym rozwiązaniem jest uwzględnienie elastyczności w definiowaniu ram czasowych projektu, w szczególności w przypadku wymogu realizacji prac rozwojowych w tak czasochłonnej i kosztochłonnej branży jak biotechnologia. Alternatywą jest realizacja odrębnych konkursów branżowych o zasadach dostosowanych do specyfiki danej branży (czas realizacji, sposób opisanie Kamieni Milowych, zakres elastyczności, itp.) z odrębną pulą ekspertów oceniających. Dobrym rozwiązaniem jest wyodrębnienie krajowego strumienia finansowania w regionach o wyższym poziomie rozwoju (tj. Ścieżka dla Mazowsza). Dodatkowo doprecyzowania wymaga rozumienie modelu wdrażania wyników projektu poprzez sprzedaż licencji do praw jako wdrożenie na terytorium RP. Ten model jako standard w biotechnologii XXI wieku, powinien być akceptowany w dostosowaniu do realiów rynkowych. Jest to praktycznie jedyna metoda rozwinięcia innowacyjnego przemysłu biotechnologicznego w Polsce. Potrzebne są również jasne wytyczne odnośnie ryzyka technologicznego, dotyczące tego, że projekt może się „nie udać” ze względu na nieosiągnięcie naukowo-technicznych kamieni milowych, co powinno skutkować wcześniejszym zakończeniem realizacji projektu, bez konieczności zwrotu dofinansowania. B) Wnioski grantowe zakładają możliwość komercjalizacji dopiero po zakończeniu prac rozwojowych /projektu. W obszarze zupełnie nowych i przełomowych technologii (np. PROTAC, Terapie Genowe, mRNA, małe cząsteczki celujące w RNA) przedmiotem wdrożenia (partneringu) może nie być konkretny kandydat na lek, ale technologia	Odpowiedzi na poszczególne składowe uwagi: A) Zakres tematyczny konkursów w 1. priorytecie FENG zostanie określony na późniejszym etapie prac i będzie przedstawiony w harmonogramie naborów. B) Kwestia wdrożenia wyników prac B+R będzie uregulowana w kryteriach wyboru projektów (określenie max terminu po zakończeniu projektu, w jakim powinno nastąpić wdrożenie) oraz umowie o dofinansowanie (warunki wdrożenia). Propozycja dotycząca umożliwienia wdrożenia wyników badań jeszcze w w trakcie trwania projektu zostanie zatem przeanalizowana w kontekście przygotowywania dokumentów i zasad wdrożeniowych FENG. Z uwagi na planowane wspieranie modułowych projektów, obejmujących wiele różnych aspektów rozwojowych firmy, proponowane rozwiązanie powinno być możliwe do zastosowania. C) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. D) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że korzystanie z usług ekspertów zagranicznych może być znacząco ograniczone w przypadku konieczności prowadzenia komunikacji dotyczącej oceny projektu w języku polskim. Sprawa ta jest więc istotnym zakresem zależną od rozwiązań prawnych, jakie zostaną określone dla perspektywy finansowej 2021-27 (ustawa wdrożeniowa, ustawa o PARP oraz ustawa o NCBR powinny umożliwiać ocenę projektów w języku innym niż j. polski).	wyjaśnienie

			<p>etapu prac rozwojowych. I) Zasady szacowania kosztów we wniosku – zniesienia obowiązku planowania ilości odczynników niezbędnych do prowadzenia i zapewnienia ciągłości 3 letnich badań w fazie odkrywania leków. J) Zniesienia obowiązku przeprowadzania konkursu dla unikatowych usług badawczych czy odczynników dla podmiotów zwolnionych ze stosowania Prawa Zamówień Publicznych.</p>	<p>odkrywania i wytwarzania cząsteczki / białka / fragmentu RNA – i to już może być (pół)produktem i przedmiotem wdrożenia. Trzeba przewidzieć taką możliwość i elastyczność w projektach. Konieczne jest wprowadzenie postępowania dotyczącego wdrożenia w trakcie realizacji projektu oraz rozszerzenia przedmiotu wdrożenia. C) Branża ma długie cykle inwestycyjne i charakteryzuje się wysokim ryzykiem, co trudno pogodzić z obecnymi wymogami dot. projektów – głównym problemem jest konieczność realizowania Prac Rozwojowych (w obecnej interpretacji IP są to badania kliniczne) połączona z limitem na usługi obce. Potrzeba podniesienia limitów na podwykonawstwo (obecnie w większości programów to maks. 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu). Charakterystyka branży wymaga często zlecania kosztownych prac badawczo-rozwojowych (m.in. panel badań przedklinicznych in vivo, produkcja materiału do badań przedklinicznych lub klinicznych, badania kliniczne). Obecne obostrzenia często znacznie utrudniają lub wręcz uniemożliwiają poprawne skonstruowanie budżetu. Skutkuje to niedoszacowaniem kosztów prac zleconych, gdyż mogą one stanowić maks. 1,5-krotną wartość sumy kosztów pozostałych kategorii (w tym prac realizowanych przez Wnioskodawcę). Niedoszacowanie budżetu może stanowić istotne ryzyko związane z finansowaniem pełni prac badawczo-rozwojowych niezbędnych do komercjalizacji wyników projektu. D) Oddanie decyzji w zakresie oceny projektów w ręce ekspertów – IP powinna w większym zakresie wpływać i interweniować w ocenę w przypadkach, w których dobre projekty odrzucane są z nieistotnych przyczyn, albo kiedy ocena różni się ewidentnie ze stanem faktycznym. Sugerowanym rozwiązaniem byłoby korzystanie z puli ekspertów międzynarodowych i wprowadzenie języka angielskiego do wniosków w sektorze biotechnologicznym (innowacje są w przeważającej liczbie globalne). Wprowadzony system „one-size-fits-all” nie działa. Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech i dla branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Obecna parametryzacja nowości i sposób opisywania KM w projektach jest dostosowana do branży inżynierskiej / konstrukcji urządzeń. Projekty B+R w branży biomedycznej, mogą być relatywnie dużo bardziej czasochłonne i kosztochłonne, w odniesieniu do innych branż (np. IT, fintech). Eksperti na etapie aplikowania rekomendują lub wręcz wymagają obniżenia liczebności zespołu, kosztów zatrudnienia, czy obniżenia kosztów badań klinicznych. Powoduje to, iż założenia finansowe projektów muszą być zaniżane, aby projekty miały wobec dużej konkurencji szansę na uzyskanie dofinansowania. To jest nieracjonalne wobec odniesienia do specyfiki branży na świecie i realizacji projektów, które dotyczą innowacji globalnych, dotyczących wyzwań</p>	<p>E) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad oceny projektów oraz tworzenia procedur dla systemu wdrażania FENG. F) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. G) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. H) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie prac nad zasadami finansowania prac B+R. I) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów oraz zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG. J) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG.</p>	
--	--	--	--	---	---	--

				<p>cywilizacyjnych w zakresie ochrony zdrowia. Dodatkowo odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. W ocenie projektów zauważalny jest niedostateczny poziom oceny merytorycznej projektów, m.in z uwagi na brak wystarczającej puli ekspertów z danej branży lub dziedziny nauki, zwłaszcza w zakresie praktycznej znajomości procesów (np. w zakresie odkrywania, rozwoju i ew. produkcji leków: czasochłonności, kosztochłonności materiałów zużywalnych, wielkości zespołów badawczych, kosztów usług realizowanych przez podmioty zewnętrzne w kraju i zagranicą). Jeżeli w kraju nie ma odpowiedniej puli ekspertów, recenzja powinna być rozszerzona na ekspertów zagranicznych – w szczególności w dziedzinach, które dopiero od niedawna się u nas rozwijają (biotechnologia) – podobnie jak w NCN, FNP, KE i innych jednostkach finansujących badania. Innowacje globalne wymagają międzynarodowego grona recenzentów. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż część projektów wartościowych merytorycznie zostaje odrzucona przez Ekspertów na podstawie kryteriów dotyczących modelu zarządzania lub doświadczenia kadry zarządzającej i kadry B+R, co jest nieracjonalne wobec sytuacji, gdzie limity znaków we wniosku o dofinansowanie uniemożliwiają, pokazanie całościowego procesu zarządczego i związanych z nim zasobów, oraz pokazanie potencjału posiadanej kadry w przedsiębiorstwie. Warto dodać, że w ocenie kwestionowano doświadczenie osób, które w tej dziedzinie należą do najbardziej doświadczonych w Polsce. Beneficjent nie ma możliwości dialogu i dyskusji merytorycznej z instytucjami pośredniczącymi. Należałoby czerpać dobre praktyki i przykłady z zagranicznych instytucji finansujących np. NIH (Narodowe Instytuty Zdrowia, USA). E) Bardzo długi czas reakcji IP (np. NCBR) dot. kluczowych decyzji w projektach, co w sytuacji ograniczonych ram czasowych okresów programowania i kwalifikowalności wydatków, stawia Beneficjentów w sytuacji patowej. Konieczne jest wprowadzenie zasady zgody domniemanej (jeśli wiążąca odpowiedź / decyzja nie jest udzielona w przewidzianym regulaminem okresie czasu – stanowi to zgodę domniemaną – przykład regulatorów rynku farmaceutycznego na całym świecie – FDA, EMA itd.) bądź egzekwowania odpowiedzi w terminie 30 dni od zgłoszenia. Zauważalna jest rosnąca nierówność traktowania partnerów współpracy: NCBR wyznaczało w</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>ostatnim czasie np. trzydniowe terminy na przygotowanie odpowiedzi (np. dokumentów do próby w ramach WOP), równocześnie prósy ze strony Beneficjenta rozpatrywane są nawet przez pół roku i dłużej. F) Odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Dobrym rozwiązaniem było by stworzeni jasnych przykładów wskaźników dla Beneficjentów uwzględniających różne branże, bądź możliwość konsultacji wskazanego wskaźnika. Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. G) Bardzo daleko posunięta nadinterpretacja konfliktu interesów i powiązań (np. przez PARP), niezgodna z obowiązującymi przepisami oraz krajowymi i unijnymi definicjami podmiotów i osób powiązanych/partnerskich. Bardzo zachowawcze i restrykcyjne podejście do dialogu z beneficjentem (NCBR) bez zachowania zasady przejrzystości i dokładnego uzasadniania decyzji negatywnych. Działania dyktowane obawą przed jakimikolwiek podejrzeniami naruszeń sprawiają wrażenie, że Instytucji Pośredniczącej (IP) bardziej zależy na działaniu zachowawczym niż na finansowaniu najlepszych projektów. H) W celu zwiększenia poziomu innowacyjności polskich podmiotów z branży biofarmaceutycznej, bardziej sensownym byłoby ogłoszenie konkursów branżowych, o krótszym okresie realizacji, umożliwiających przeprowadzenie wczesnych etapów procesu rozwoju nowego leku do momentu uzyskania danych dotyczących aktywności testowanych cząsteczek w modelach zwierzęcych (wyłącznie etapy badań przemysłowych), czy do nominacji kandydata do badań przedklinicznych. Pozwoliłoby to z jednej strony Wnioskodawcom na przetestowanie szeregu innowacyjnych pomysłów, o dużym stopniu ryzyka, bez konieczności planowania prac związanych z dalszym rozwojem tych cząsteczek (prace rozwojowe) na etapie składania wniosku, a z drugiej strony Instytucji Pośredniczącej na lepszą kontrolę, większą efektywność i mniejsze ryzyko wydatkowania środków. I) Konieczność prowadzenia zasady konkurencyjności na specyficzne odczynniki/materiały (np. przeciwciała, kity, płytki itp.), które dla poprawnego przeprowadzenia eksperymentu i ciągłości wyników powinny być kupowane od jednego producenta, powinny zostać wyłączone spod zasady konkurencyjności. Dodatkowo dobrym rozwiązaniem byłoby zwiększenie limitu na dokonywanie zamówień bez stosowania zasady konkurencyjności (dla przykładu w ścieżce dla Mazowsza próg wynosił 120 000,00 PLN). J) Ustalanie wartości zamówienia – sposób jego dokonania</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>nie jest jasny w przypadku realizacji tak wielu drobnych zamówień niedających się przewidzieć z wyprzedzeniem, co zupełnie nie przystaje do działalności firm biotechnologicznych. Dodatkowo obecny proces rynkowego szacowania wartości zamówienia wymagany przez IP jest zbyt szczegółowy, a co za tym idzie czasochłonny (praktycznie dwa razy trzeba ogłosić konkurs, raz na szacowanie a drugi raz na samą usługę). Konieczność prowadzenia konkursu w przypadku, gdy ze względu na unikatowość produktu/usługi na rynku istnieje tylko jeden dostawca. Istniejący w wytycznych zapis, który teoretycznie pozwala na zakup takich produktów bez zastosowania zasady konkurencyjności, jest zapisem martwym. Nie da się w sposób jednoznaczny i ostateczny udowodnić „braku konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze” czy wykazać, że „nie istnieje rozwiązanie alternatywne lub zastępcze”. Jak udokumentować np. „obiektywny charakter” wykazanego braku konkurencji? Dodatkowo niejednoznaczne zapisy w wytycznych – i kolejne aktualizacje obowiązujących wytycznych wprowadzają wiele mało precyzyjnych sformułowań, które przez swoją niejednoznaczność nie mogą być w wykorzystane w praktyce (np. zapis o zwolnieniu zamówień na usługi badawcze z konieczności przeprowadzania procedury czy powyżej opisany przykład unikatowych produktów).</p>		
383.	R&D Solutions sp. z o.o., Zarząd	<p>Część Programu: 6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji</p>	50 - 52	<p>Proszę rozważyć brak konieczności realizowania projektów wyłącznie w trybie kompleksowym / ewentualnie wprowadzenie trybu kompleksowego jako możliwej opcji. Proszę także o wzięcie pod uwagę likwidacji obligatoryjności wyboru modułów: prace B+R lub infrastruktura B+R.</p>	<p>Takie rozwiązanie (sztywno wprowadzony tryb kompleksowy) spowoduje szereg niedogodności, zwłaszcza dla mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw (choćby problem z pozyskaniem zabezpieczeń finansowych - tryb kompleksowy będzie bowiem prawdopodobnie wymuszał konieczność wykazania finansowania projektu w perspektywie wieloletniej). System będzie tym samym faworyzował wyłącznie duże i średnie przedsiębiorstwa i mocno ograniczy finansowanie dla mikro i małych firm, które są podstawą funkcjonowania polskiego krwioobrotu gospodarczego. Do ustalenia pozostaje także sytuacja, w której dane firma zrezygnuje z programu w trakcie realizacji trybu kompleksowego. Proszę mieć na uwadze także to, że realizacja projektów w zaproponowanym trybie kompleksowym nie zawsze jest uzasadniona z punktu widzenia funkcjonowania firmy, która - np. posiadając wyniki zrealizowanych samodzielnie prac B+R - będzie chciała skorzystać wyłącznie z modułu dot. wdrożenia prac B+R. Tymczasem w programie na str. 52 jasno wskazano, że moduł : prace B+R lub infrastruktura B+R jest obligatoryjny. Takie rozwiązanie nie ma większego sensu ekonomicznego dla firm zainteresowanych np. samym wdrożeniem i wyklucza z możliwości skorzystania z dotacji firm, które rozwijały infrastrukturę B+R oraz prowadziły prace B+R własnym sumptem (bez funduszy UE). Z praktycznej perspektywy obligatoryjność wyboru prac B+R / infrastruktury B+R rodzi zatem wiele niepotrzebnych i niesłużących rozwojowi gospodarki problemów,</p>	<p>Ocena zapewnienie finansowania na cały kompleks działań musi uwzględniać długofalowe założenia i prognozy finansowe. Mając to na uwadze ocena zostanie uelastyczniona względem obecnie funkcjonującego sposobu weryfikacji zdolności do sfinansowania inwestycji. Na etapie oceny ekspert zweryfikuje czy biorąc pod uwagę kondycję finansową przedsiębiorstwa prawdopodobna jest zdolność do sfinansowania projektu z uwzględnieniem możliwości otrzymania dodatkowego zewnętrznego finansowania np. kredytu. Tym samym, na etapie oceny nie będzie konieczności przedstawiania promesy kredytowej, czy innych źródeł finansowania zewnętrznego. Przed rozpoczęciem realizacji danego modułu przedsiębiorca będzie przedstawiał źródła finansowania, które zostały zadeklarowane we wniosku o dofinansowanie. Jeśli przedsiębiorca nie planuje realizacji prac B+R, bądź utworzenia zaplecza infrastrukturalnego do ich prowadzenia, może aplikować o wsparcie w ramach 2. priorytetu, bądź w ramach Programów Regionalnych.</p>	niewzględniona

					uzależniając realizację B+R od kwestii uzyskania dotacji, nie zaś od woli realizacji prac zgodnych z interesem firmy. Jeśli celem funduszy unijnych jest pobudzenie ilości nakładów na prace B+R, zarówno ze środków publicznych jak też ze środków własnych firm, wskazany wyżej wymóg jest zdecydowanym krokiem wstecz - w kierunku uzależnienia nakładów prac B+R od środków unijnych. Należy też spodziewać się, że obligatoryjność wyboru prac B+R / infrastruktury B+R opóźni także wydatkowanie środków UE w perspektywie finansowej.		
384.	Comarch SA	7.2. Priorytet 2, Cel Szczegółowy (iii) 7.2.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	70	Wsparcie transformacji cyfrowej polskich MŚP Wsparcie dla pozyskania technologii z zewnętrznego Źródła, np. w postaci wartości niematerialnych i prawnych (w formie licencji lub praw własności do technologii) do rozwiązań IT służących transformacji cyfrowej w przedsiębiorstwie ma na celu poszerzenie dostępu do wiedzy, obniżenie kosztów technologii i innych nowych rozwiązań polskich MSP. Brak zapisu o kosztach wdrożenia nowych rozwiązań IT, niezbędnych dla funkcjonowania danego systemu informatycznego.	Koszt zakupu samych licencji na oprogramowanie stanowi jedynie część kompletnej inwestycji IT, zdarza się, że mniejszą niż koszt usługi wdrożeniowej. W przypadku firm produkcyjnych, rozwiązanie musi zostać dostosowane do specyfiki danej produkcji. Kompletna usługa wdrożeniowa powinna obejmować następujące elementy: •analiza przedwdrożeniowa, • instalacja systemu, • konfiguracja, • migracja danych, • szkolenia pracowników, • asysta, • implementacje. Alternatywą dla oprogramowania stacjonarnego jest oprogramowanie w modelu chmurowym (SaaS) wymagające mniejszych nakładów na wdrożenie.	Zakres kosztów kwalifikowanych w ramach instrumentu <i>Wsparcie transformacji cyfrowej polskich MŚP</i> zostanie poszerzone o koszty związane z wdrożeniem technologii cyfrowych.	uwzględniona
385.	Comarch SA	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i) 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	54	Moduł - Cyfryzacja Potrzeby przedsiębiorców w tym obszarze obejmują możliwość wdrożenia systemów ERP najnowszej generacji, w tradycyjnym modelu stacjonarnym oraz rozwiązań w modelu Software as a Service (SaaS), odpowiadających na potrzeby nowoczesnej produkcji (współpracujących z infrastrukturą IoT, zawierających rozwiązania Omnichannel, automatyzację i robotyzację procesów). Należy zaznaczyć, że kompleksowa cyfryzacja firmy to inwestycja składająca się z analizy przedwdrożeniowej, zakupu licencji i sprzętu IT bądź usług chmurowych	Systemy ERP można określić cyfrowym rdzeniem przedsiębiorstw ery Przemysłu 4.0. Dużym problemem w Polsce w przejściu sektora produkcyjnego do fazy Przemysł 4.0 są przestarzałe systemy ERP - większość z nich ma ponad 10 lat. Najlepszym rozwiązaniem są obecnie lekkie i elastyczne aplikacje ERP w modelu Software as a Service (SaaS), budowane z myślą o wymogach nowoczesnej produkcji i współpracy z infrastrukturą IoT. Tworzone są na otwartych architekturach, opartych o nowoczesne metody komunikacyjne (Web Service, szyfrowany WebSocket), dzięki czemu system ERP może otworzyć się na urządzenia mobilne oraz być kręgosłupem dla innych systemów tworząc platformę produkcyjną przedsiębiorstwa. Systemy ERP w modelu SaaS, czy też umożliwiające przetwarzanie w chmurze, są od samego początku projektowane do spełniania wymogów cyfrowej gospodarki. Dodatkowo bardzo szybko absorbują innowacje, które mogą decydować o przewadze konkurencyjnej użytkownika systemu, takie jak rozwiązania mobilne, media społecznościowe, zaawansowana analityka danych, IoT, bezpieczeństwo nowej generacji, sztuczna inteligencja (AI) czy druk 3D.	Zapis Programu zostanie poszerzony, aby obejmował szeroki katalog przedsięwzięć mających na celu zastosowanie rozwiązań cyfrowych w przedsiębiorstwie.	uwzględniona

				<p>oraz podnoszenie kompetencji cyfrowych pracowników. Każdy z tych elementów powinien zostać objęty wsparciem.</p>	<p>Działania zmierzające w kierunku Przemysłu 4.0 powinny uwzględnić oprócz inwestycji w oprogramowanie stacjonarne, również możliwość dofinansowania usług chmurowych. Przykładem konkursu, który zakłada kompleksowe wsparcie transformacji firm w kierunku Przemysłu 4.0, a nie odpowiada w pełni na potrzeby przedsiębiorców w obszarze cyfryzacji jest realizowany przez PARP Pilotaż Przemysł 4.0 (Poddziałanie 2.4.1. Centrum analiz i pilotaży nowych instrumentów inno_Lab). W katalogu kosztów, które można sfinansować brak usług wdrożeniowych (takich jak instalacja, konfiguracja, migracja danych), niezbędnych do uruchomienia oprogramowania. Nie ma też możliwości sfinansowania systemów do produkcji w modelu SaaS choć są to rozwiązania najnowszej generacji, a przenoszenie danych i oprogramowania do chmury to narastający trend wśród przedsiębiorców, spotęgowany dodatkowo epidemią Covid-19.</p>		
386.	Comarch SA	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczególnie wy (i) 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	54	<p>Moduł – „Zazielenienie przedsiębiorstw” Do efektywnych energetycznie inwestycji należy zaliczyć przenoszenie przez firmy swoich danych, procesów biznesowych i oprogramowania do chmury. Skierowanie wsparcia na dofinansowanie inwestycji przedsiębiorstw w systemy informatyczne w modelu Software as a Service (SaaS) przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i emisji CO2.</p>	<p>Korzyści ekologiczne wynikające z przeniesienia stacjonarnych systemów informatycznych do chmury obliczeniowej: - ograniczenie zużycia energii i emisji CO2 (dzięki bardziej efektywnemu wykorzystaniu mocy obliczeniowej serwerów i systemów chłodzenia). Współczesne centra danych, obsługujące dostawców chmury są o wiele bardziej energooszczędne niż prywatne serwerownie. Prywatne serwery potrzebują około dwa razy więcej energii elektrycznej, niż wirtualne serwery w chmurze. Serwery oraz urządzenia pamięci masowej wymagają rozbudowanej infrastruktury wspierającej, potrzebnej do sieciowania, monitoringu, zarządzania i tworzenia kopii zapasowych. Rozdzielenie kosztów takiego zaplecza technicznego na wiele podmiotów pozwala na oszczędności energii. - mniejsze nakłady na sprzęt IT, mniej sprzętu do utylizacji, - mniejsze zużycie papieru W działaniach zmierzających do poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach należy więc uwzględnić inwestycje firm związane z przenoszeniem danych i oprogramowania do chmury obliczeniowej.</p>	<p>Program FENG jest dokumentem o charakterze strategicznym i generalnym. Szczegółowy katalog typów projektów i kosztów możliwych do realizacji w ramach poszczególnych modułów, w tym modułu Zazielenienie i Cyfryzacja, zostanie przedstawiony w dokumentacji konkursowej.</p>	nieuwzględniona
387.	Comarch SA	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczególnie wy (i) 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	<p>Moduł – Kompetencje Wśród kluczowych kompetencji, które będą wspierane nie zostały wskazane podnoszenie wiedzy i umiejętności cyfrowych pracowników i kadry zarządzającej, niezbędne dla podniesienia innowacyjności przedsiębiorstwa.</p>	<p>Nowe rozwiązania informatyczne mogą być elementem każdego modułu Priorytetu 1 (B+R, Infrastruktura B+R, Wdrożenie innowacji, „Zazielenienie przedsiębiorstw”, Cyfryzacja, Internacjonalizacja i współpraca międzynarodowa). Podnoszenie kompetencji informatycznych pracowników w obszarze obsługi nowego programowania czy sprzętu jest niezbędnym elementem przyspieszenia transformacji cyfrowej polskich firm. Dedykowane i praktyczne szkolenia dotyczące obsługi nowych procesów wynikających z wdrożenia systemów informatycznych, prowadzone są przez producentów oraz firmy wdrożeniowe. Ograniczenie możliwości prowadzenia szkoleń do certyfikowanych instytucji szkoleniowych ogranicza możliwość szybkiego i skutecznego</p>	<p>Zapis w programie dot. obszarów wsparcia modułu Kompetencje zostanie poszerzony o kompetencji z zakresu cyfryzacji.</p>	uwzględniona

					przeszkolenia pracowników w obszarze umiejętności cyfrowych.		
388.	Comarch SA	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i) 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	Moduł – Kompetencje Wśród kluczowych kompetencji, które będą wspierane nie zostały wskazane podnoszenie wiedzy i umiejętności cyfrowych pracowników i kadry zarządzającej, niezbędne dla podniesienia innowacyjności przedsiębiorstwa.	Nowe rozwiązania informatyczne mogą być elementem każdego modułu Priorytetu 1 (B+R, Infrastruktura B+R, Wdrożenie innowacji, „Zazielenienie przedsiębiorstw”, Cyfryzacja, Internacjonalizacja i współpraca międzynarodowa). Podnoszenie kompetencji informatycznych pracowników w obszarze obsługi nowego programowania czy sprzętu jest niezbędnym elementem przyspieszenia transformacji cyfrowej polskich firm. Dedykowane i praktyczne szkolenia dotyczące obsługi nowych procesów wynikających z wdrożenia systemów informatycznych, prowadzone są przez producentów oraz firmy wdrożeniowe. Ograniczenie możliwości prowadzenia szkoleń do certyfikowanych instytucji szkoleniowych ogranicza możliwość szybkiego i skutecznego przeszkolenia pracowników w obszarze umiejętności cyfrowych.	Zapis w programie dot. obszarów wsparcia modułu Kompetencje zostanie poszerzony o kompetencje z zakresu cyfryzacji.	uwzględniona
389.	Comarch SA	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i) 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	Moduł – Wdrożenie innowacji Wdrożenie do działalności przedsiębiorstwa opracowanej w module B+R innowacji produktowej lub innowacji procesowej, może zostać oparte na systemach informatycznych wspierających procesy produkcyjne i logistyczne w firmie. W ramach tego modułu nie powinno więc zabraknąć możliwości dofinansowania systemów ERP najnowszej generacji, w modelu tradycyjnym i rozwiązań w modelu Software as a Service (SaaS), odpowiadających na potrzeby nowoczesnej produkcji (współpracujących z infrastrukturą IoT, zawierających rozwiązania Omnichannel, automatyzację i robotyzację procesów).	Dla rosnącego sektora mikro i małych przedsiębiorstw o niskim potencjale innowacyjnym i ograniczonych zasobach pozwalających na prowadzenie własnej działalności B+R, skorzystanie z dostępnych rozwiązań informatycznych najnowszej generacji, zawierających elementy sztucznej inteligencji (AI), Internetu rzeczy (IoT) czy Business Intelligence (BI), to szansa na wprowadzenie innowacji w przedsiębiorstwie i wykorzystanie jej w procesach gospodarczych. Firmy produkcyjne, mogą rozwijać nowe lub znacząco ulepszone produkty i procesy oraz prowadzić je szybko do obiegu gospodarczego w oparciu o innowacyjne oprogramowanie dostępne na polskim rynku, licencje w modelu stacjonarnym i w modelu Software as a Service (SaaS). Nie powinno ich zabraknąć w katalogu kosztów kwalifikowanych projektowanych działań skierowanych przede wszystkim do MŚP.	Przewiduje się, iż wskazane systemy informatyczne będą mogły być objęte wsparciem w ramach modułu Cyfryzacja. Natomiast, jeśli będą niezbędnym elementem projektu wpisującego się w moduł Wdrożenia innowacji będą mogły być ujęte w tym module, o ile spełnią zasady pomocy w nim udzielanej.	wyjaśnienie
390.	WPD Pharmaceuticals Sp. z o.o.	Lista kwestii wymagających poprawy w dalszym wspólnym	w w w. wp dp ha rm	A) Dostosowanie/Wyodrębnienie osobnego programu badawczego dopasowanego do charakterystyki branży biotechnologicznej i biomedycznej. B) Możliwość	A) Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech jak i do branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Proponowanym rozwiązaniem jest uwzględnienie elastyczności w definiowaniu ram czasowych projektu, w	Odpowiedzi na poszczególne składowe uwagi: A) Zakres tematyczny konkursów w 1. priorytecie FENG zostanie określony na późniejszym etapie prac i będzie przedstawiony w harmonogramie naborów. B) Kwestia wdrożenia wyników prac B+R będzie uregulowana w kryteriach wyboru projektów	wyjaśnienie

		<p>sowaniu projektów w branży biotechnologicznej / farmaceutycznej w programach operacyjnych przyszłych okresów</p>	<p>ac eu tic als .c o m</p>	<p>wdrożenia wyników prac B+R (umowa partneringowa) w trakcie trwania projektu. C) Zniesienie lub podniesienie prognozy procentowego udziału usług obcych w projekcie, szczególnie na etapie prac rozwojowych. D) Rozszerzenie puli ekspertów oceniających składane wnioski, m.in. o ekspertów zagranicznych. E) Skrócenie czasu oczekiwania na decyzje Instytucji Pośredniczącej – wprowadzenie trybu zgody domniemanej. F) Ograniczenie wagi w ocenie dla kryteriów horyzontalnych. G) Ustandaryzowanie interpretacji konfliktu interesów i powiązań (wg. dyrektywy UE). H) Możliwość finansowania (etapowego) programów bez konieczności planowania etapu prac rozwojowych. I) Zasady szacowania kosztów we wniosku – zniesienia obowiązku planowania ilości odczynników niezbędnych do prowadzenia i zapewnienia ciągłości 3 letnich badań w fazie odkrywania leków. J) Zniesienia obowiązku przeprowadzania konkursu dla unikatowych usług badawczych czy odczynników dla podmiotów zwolnionych ze stosowania Prawa Zamówień Publicznych.</p>	<p>szczegółności w przypadku wymogu realizacji prac rozwojowych w tak czasochłonnej i kosztochłonnej branży jak biotechnologia. Alternatywą jest realizacja odrębnych konkursów branżowych o zasadach dostosowanych do specyfiki danej branży (czas realizacji, sposób opisu Kamieni Miłowych, zakres elastyczności, itp.) z odrębną pulą ekspertów oceniających. Dobrym rozwiązaniem jest wyodrębnienie krajowego strumienia finansowania w regionach o wyższym poziomie rozwoju (tj. Ścieżka dla Mazowsza). Dodatkowo doprecyzowania wymaga rozumienie modelu wdrażania wyników projektu poprzez sprzedaż licencji do praw jako wdrożenie na terytorium RP. Ten model jako standard w biotechnologii XXI wieku, powinien być akceptowany w dostosowaniu do realiów rynkowych. Jest to praktycznie jedyna metoda rozwinięcia innowacyjnego przemysłu biotechnologicznego w Polsce. Potrzebne są również jasne wytyczne odnośnie ryzyka technologicznego, dotyczące tego, że projekt może się „nie udać” ze względu na nieosiągnięcie naukowo-technicznych kamieni milowych, co powinno skutkować wcześniejszym zakończeniem realizacji projektu, bez konieczności zwrotu dofinansowania. B) Wnioski grantowe zakładają możliwość komercjalizacji dopiero po zakończeniu prac rozwojowych /projektu. W obszarze zupełnie nowych i przełomowych technologii (np. PROTAC, Terapie Genowe, mRNA, małe cząsteczki celujące w RNA) przedmiotem wdrożenia (partneringu) może nie być konkretny kandydat na lek, ale technologia odkrywania i wytwarzania cząsteczki / białka / fragmentu RNA – i to już może być (pół)produktem i przedmiotem wdrożenia. Trzeba przewidzieć taką możliwość i elastyczność w projektach. Konieczne jest wprowadzenie postępowania dotyczącego wdrożenia w trakcie realizacji projektu oraz rozszerzenia przedmiotu wdrożenia. C) Branża ma długie cykle inwestycyjne i charakteryzuje się wysokim ryzykiem, co trudno pogodzić z obecnymi wymogami dot. projektów – głównym problemem jest konieczność realizowania Prac Rozwojowych (w obecnej interpretacji IP są to badania kliniczne) połączona z limitem na usługi obce. Potrzeba podniesienia limitów na podwykonawstwo (obecnie w większości programów to maks. 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu). Charakterystyka branży wymaga często zlecenia kosztownych prac badawczo-rozwojowych (m.in. panel badań przedklinicznych in vivo, produkcja materiału do badań przedklinicznych lub klinicznych, badania kliniczne). Obecne obostrzenia często znacznie utrudniają lub wręcz uniemożliwiają poprawne skonstruowanie budżetu. Skutkuje to niedoszacowaniem kosztów prac zleconych, gdyż mogą one stanowić maks. 1,5-krotną wartość sumy kosztów pozostałych kategorii (w tym prac realizowanych przez Wnioskodawcę). Niedoszacowanie budżetu może stanowić istotne ryzyko związane z finansowaniem pełni prac badawczo-rozwojowych niezbędnych do komercjalizacji wyników projektu. D) Oddanie decyzji w zakresie oceny projektów w ręce ekspertów – IP powinna</p>	<p>(określenie max terminu po zakończeniu projektu, w jakim powinno nastąpić wdrożenie) oraz umowie o dofinansowanie (warunki wdrożenia). Propozycja dotycząca umożliwienia wdrożenia wyników badań jeszcze w trakcie trwania projektu zostanie, zatem przeanalizowana w kontekście przygotowywania dokumentów i zasad wdrożeniowych FENG. Z uwagi na planowane wspieranie modułowych projektów, obejmujących wiele różnych aspektów rozwojowych firmy, proponowane rozwiązanie powinno być możliwe do zastosowania. C) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. D) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że korzystanie z usług ekspertów zagranicznych może być znacząco ograniczone w przypadku konieczności prowadzenia komunikacji dotyczącej oceny projektu w języku polskim. Sprawa ta jest, więc w istotnym zakresie zależna od rozwiązań prawnych, jakie zostaną określone dla perspektywy finansowej 2021-27 (ustawa wdrożeniowa, ustawa o PARP oraz ustawa o NCBR powinny umożliwić ocenę projektów w języku innym niż j. polski). E) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad oceny projektów oraz tworzenia procedur dla systemu wdrażania FENG. F) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. G) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. H) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie prac nad zasadami finansowania prac B+R. I) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów oraz zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG. J) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG.</p>	
--	--	---	---	--	---	---	--

				<p>w większym zakresie wpływać i interweniować w ocenę w przypadkach, w których dobre projekty odrzucane są z nieistotnych przyczyn, albo kiedy ocena różni się ewidentnie ze stanem faktycznym. Sugerowanym rozwiązaniem byłoby korzystanie z puli ekspertów międzynarodowych i wprowadzenie języka angielskiego do wniosków w sektorze biotechnologicznym (innowacje są w przeważającej liczbie globalne). Wprowadzony system „one-size-fits-all” nie działa. Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech i dla branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Obecna parametryzacja nowości i sposób opisywania KM w projektach jest dostosowana do branży inżynierskiej / konstrukcji urządzeń. Projekty B+R w branży biomedycznej, mogą być relatywnie dużo bardziej czasochłonne i kosztochłonne, w odniesieniu do innych branż (np. IT, fintech). Eksperti na etapie aplikowania rekomendują lub wręcz wymagają obniżenia liczebności zespołu, kosztów zatrudnienia, czy obniżenia kosztów badań klinicznych. Powoduje to, iż założenia finansowe projektów muszą być zaniżane, aby projekty miały wobec dużej konkurencji szansę na uzyskanie dofinansowania. To jest nieracjonalne wobec odniesienia do specyfiki branży na świecie i realizacji projektów, które dotyczą innowacji globalnych, dotyczących wyzwań cywilizacyjnych w zakresie ochrony zdrowia. Dodatkowo odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. W ocenie projektów zauważalny jest niedostateczny poziom oceny merytorycznej projektów, m.in z uwagi na brak wystarczającej puli ekspertów z danej branży lub dziedziny nauki, zwłaszcza w zakresie praktycznej znajomości procesów (np. w zakresie odkrywania, rozwoju i ew. produkcji leków: czasochłonności, kosztochłonności materiałów zużywalnych, wielkości zespołów badawczych, kosztów usług realizowanych przez podmioty zewnętrzne w kraju i zagranicą). Jeżeli w kraju nie ma odpowiedniej puli ekspertów, recenzja powinna być rozszerzona na ekspertów zagranicznych – w szczególności w dziedzinach, które dopiero od niedawna się u nas rozwijają (biotechnologia) – podobnie jak w NCN, FNP, KE i innych jednostkach finansujących badania. Innowacje globalne wymagają międzynarodowego grona recenzentów.</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż część projektów wartościowych merytorycznie zostaje odrzucona przez Ekspertów na podstawie kryteriów dotyczących modelu zarządzania lub doświadczenia kadry zarządzającej i kadry B+R, co jest nieracjonalne wobec sytuacji, gdzie limity znaków we wniosku o dofinansowanie uniemożliwiają, pokazanie całościowego procesu zarządczego i związanych z nim zasobów, oraz pokazanie potencjału posiadanej kadry w przedsiębiorstwie. Warto dodać, że w ocenie kwestionowano doświadczenie osób, które w tej dziedzinie należą do najbardziej doświadczonych w Polsce. Beneficjent nie ma możliwości dialogu i dyskusji merytorycznej z instytucjami pośredniczącymi. Należałoby czerpać dobre praktyki i przykłady z zagranicznych instytucji finansujących np. NIH (Narodowe Instytuty Zdrowia, USA). E) Bardzo długi czas reakcji IP (np. NCBR) dot. kluczowych decyzji w projektach, co w sytuacji ograniczonych ram czasowych okresów programowania i kwalifikowalności wydatków, stawia Beneficjentów w sytuacji patowej. Konieczne jest wprowadzenie zasady zgody domniemanej (jeśli wiążąca odpowiedź / decyzja nie jest udzielona w przewidzianym regulaminem okresie czasu – stanowi to zgodę domniemaną – przykład regulatorów rynku farmaceutycznego na całym świecie – FDA, EMA itd.) bądź egzekwowania odpowiedzi w terminie 30 dni od zgłoszenia. Zauważalna jest rosnąca nierówność traktowania partnerów współpracy: NCBR wyznaczało w ostatnim czasie np. trzydniowe terminy na przygotowanie odpowiedzi (np. dokumentów do próby w ramach WOP), równocześnie prośby ze strony Beneficjenta rozpatrywane są nawet przez pół roku i dłużej. F) Odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Dobrym rozwiązaniem było by stworzeni jasnych przykładów wskaźników dla Beneficjentów uwzględniających różne branże, bądź możliwość konsultacji wskazanego wskaźnika. Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. G) Bardzo daleko posunięta nadinterpretacja konfliktu interesów i powiązań (np. przez PARP), niezgodna z obowiązującymi przepisami oraz krajowymi i unijnymi definicjami podmiotów i osób powiązanych/partnerskich. Bardzo zachowawcze i restrykcyjne podejście do dialogu z beneficjentem (NCBR) bez zachowania zasady przejrzystości i dokładnego uzasadniania decyzji negatywnych. Działania dyktowane obawą przed jakimikolwiek podejrzeniami naruszeń sprawiają wrażenie, że Instytucji Pośredniczącej (IP)</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>bardziej zależy na działaniu zachowawczym niż na finansowaniu najlepszych projektów. H) W celu zwiększenia poziomu innowacyjności polskich podmiotów z branży biofarmaceutycznej, bardziej sensownym byłoby ogłoszenie konkursów branżowych, o krótszym okresie realizacji, umożliwiających przeprowadzenie wczesnych etapów procesu rozwoju nowego leku do momentu uzyskania danych dotyczących aktywności testowanych cząsteczek w modelach zwierzęcych (wyłącznie etapy badań przemysłowych), czy do nominacji kandydata do badań przedklinicznych. Pozwoliłoby to z jednej strony Wnioskodawcom na przetestowanie szeregu innowacyjnych pomysłów, o dużym stopniu ryzyka, bez konieczności planowania prac związanych z dalszym rozwojem tych cząsteczek (prace rozwojowe) na etapie składania wniosku, a z drugiej strony Instytucji Pośredniczącej na lepszą kontrolę, większą efektywność i mniejsze ryzyko wydatkowania środków. I) Konieczność prowadzenia zasady konkurencyjności na specyficzne odczynniki/materiały (np. przeciwciała, kity, płytki itp.), które dla poprawnego przeprowadzenia eksperymentu i ciągłości wyników powinny być kupowane od jednego producenta, powinny zostać wyłączone spod zasady konkurencyjności. Dodatkowo dobrym rozwiązaniem byłoby zwiększenie limitu na dokonywanie zamówień bez stosowania zasady konkurencyjności (dla przykładu w ścieżce dla Mazowsza próg wynosił 120 000,00 PLN). J) Ustalanie wartości zamówienia – sposób jego dokonania nie jest jasny w przypadku realizacji tak wielu drobnych zamówień niedających się przewidzieć z wyprzedzeniem, co zupełnie nie przystaje do działalności firm biotechnologicznych. Dodatkowo obecny proces rynkowego szacowania wartości zamówienia wymagany przez IP jest zbyt szczegółowy, a co za tym idzie czasochłonny (praktycznie dwa razy trzeba ogłosić konkurs, raz na szacowanie a drugi raz na samą usługę). Konieczność prowadzenia konkursu w przypadku, gdy ze względu na unikatowość produktu/usługi na rynku istnieje tylko jeden dostawca. Istniejący w wytycznych zapis, który teoretycznie pozwala na zakup takich produktów bez zastosowania zasady konkurencyjności, jest zapisem martwym. Nie da się w sposób jednoznaczny i ostateczny udowodnić „braku konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze” czy wykazać, że „nie istnieje rozwiązanie alternatywne lub zastępcze”. Jak udokumentować np. „obiektywny charakter” wykazanego braku konkurencji? Dodatkowo niejednoznaczne zapisy w wytycznych – i kolejne aktualizacje obowiązujących wytycznych wprowadzają wiele mało precyzyjnych sformułowań, które przez swoją niejednoznaczność nie mogą być w wykorzystane w praktyce (np. zapis o zwolnieniu zamówień na usługi badawcze z konieczności przeprowadzania procedury czy powyżej opisany przykład unikatowych produktów).</p>	
--	--	--	--	---	--

391.	Pure Biologics S.A.	POIR / NCBR	Beneficjent	<p>A) Dostosowanie/Wyodrębnienie osobnego programu badawczego dopasowanego do charakterystyki branży biotechnologicznej i biomedycznej. B) Możliwość wdrożenia wyników prac B+R (umowa partneringowa) w trakcie trwania projektu. C) Zniesienie lub podniesienie progu procentowego udziału usług obcych w projekcie, szczególnie na etapie prac rozwojowych. D) Rozszerzenie puli ekspertów oceniających składane wnioski, m.in. o ekspertów zagranicznych. E) Skrócenie czasu oczekiwania na decyzje Instytucji Pośredniczącej – wprowadzenie trybu zgody domniemanej. F) Ograniczenie wagi w ocenie dla kryteriów horyzontalnych. G) Ustandaryzowanie interpretacji konfliktu interesów i powiązań (wg. dyrektywy UE). H) Możliwość finansowania (etapowego) programów bez konieczności planowania etapu prac rozwojowych. I) Zasady szacowania kosztów we wniosku – zniesienia obowiązku planowania ilości odczynników niezbędnych do prowadzenia i zapewnienia ciągłości 3 letnich badań w fazie odkrywania leków. J) Zniesienia obowiązku przeprowadzania konkursu dla unikatowych usług badawczych czy odczynników dla podmiotów zwolnionych ze stosowania Prawa Zamówień Publicznych.</p>	<p>A) Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech jak i do branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Proponowanym rozwiązaniem jest uwzględnienie elastyczności w definiowaniu ram czasowych projektu, w szczególności w przypadku wymogu realizacji prac rozwojowych w tak czasochłonnej i kosztochłonnej branży jak biotechnologia. Alternatywą jest realizacja odrębnych konkursów branżowych o zasadach dostosowanych do specyfiki danej branży (czas realizacji, sposób opisanie Kamieni Milowych, zakres elastyczności, itp.) z odrębną pulą ekspertów oceniających. Dobrym rozwiązaniem jest wyodrębnienie krajowego strumienia finansowania w regionach o wyższym poziomie rozwoju (tj. Ścieżka dla Mazowsza). Dodatkowo doprecyzowania wymaga rozumienie modelu wdrażania wyników projektu poprzez sprzedaż licencji do praw jako wdrożenie na terytorium RP. Ten model jako standard w biotechnologii XXI wieku, powinien być akceptowany w dostosowaniu do realiów rynkowych. Jest to praktycznie jedyna metoda rozwinięcia innowacyjnego przemysłu biotechnologicznego w Polsce. Potrzebne są również jasne wytyczne odnośnie ryzyka technologicznego, dotyczące tego, że projekt może się „nie udać” ze względu na nieosiągnięcie naukowo-technicznych kamieni milowych, co powinno skutkować wcześniejszym zakończeniem realizacji projektu, bez konieczności zwrotu dofinansowania. B) Wnioski grantowe zakładają możliwość komercjalizacji dopiero po zakończeniu prac rozwojowych /projektu. W obszarze zupełnie nowych i przełomowych technologii (np. PROTAC, Terapie Genowe, mRNA, małe cząsteczki celujące w RNA) przedmiotem wdrożenia (partneringu) może nie być konkretny kandydat na lek, ale technologia odkrywania i wytwarzania cząsteczki / białka / fragmentu RNA – i to już może być (pół)produktem i przedmiotem wdrożenia. Trzeba przewidzieć taką możliwość i elastyczność w projektach. Konieczne jest wprowadzenie postępowania dotyczącego wdrożenia w trakcie realizacji projektu oraz rozszerzenia przedmiotu wdrożenia. C) Branża ma długie cykle inwestycyjne i charakteryzuje się wysokim ryzykiem, co trudno pogodzić z obecnymi wymogami dot. projektów – głównym problemem jest konieczność realizowania Prac Rozwojowych (w obecnej interpretacji IP są to badania kliniczne) połączona z limitem na usługi obce. Potrzeba podniesienia limitów na podwykonawstwo (obecnie w większości programów to maks. 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu). Charakterystyka branży wymaga często zlecenia kosztownych prac badawczo-rozwojowych (m.in. panel badań przedklinicznych in vivo, produkcja materiału do badań przedklinicznych lub klinicznych, badania kliniczne). Obecne obostrzenia często znacznie utrudniają lub wręcz uniemożliwiają poprawne skonstruowanie budżetu. Skutkuje to niedoszacowaniem kosztów prac zleconych,</p>	<p>Odpowiedzi na poszczególne składowe uwagi: A) Zakres tematyczny konkursów w 1. prioritycie FENG zostanie określony na późniejszym etapie prac i będzie przedstawiony w harmonogramie naborów. B) Kwestia wdrożenia wyników prac B+R będzie uregulowana w kryteriach wyboru projektów (określenie max terminu po zakończeniu projektu, w jakim powinno nastąpić wdrożenie) oraz umowie o dofinansowanie (warunki wdrożenia). Propozycja dotycząca umożliwienia wdrożenia wyników badań jeszcze w trakcie trwania projektu zostanie, zatem przeanalizowana w kontekście przygotowywania dokumentów i zasad wdrożeniowych FENG. Z uwagi na planowane wspieranie modułowych projektów, obejmujących wiele różnych aspektów rozwojowych firmy, proponowane rozwiązanie powinno być możliwe do zastosowania. C) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. D) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że korzystanie z usług ekspertów zagranicznych może być znacząco ograniczone w przypadku konieczności prowadzenia komunikacji dotyczącej oceny projektu w języku polskim. Sprawa ta jest, więc w istotnym zakresie zależna od rozwiązań prawnych, jakie zostaną określone dla perspektywy finansowej 2021-27 (ustawa wdrożeniowa, ustawa o PARP oraz ustawa o NCBR powinny umożliwiać ocenę projektów w języku innym niż j. polski). E) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad oceny projektów oraz tworzenia procedur dla systemu wdrażania FENG. F) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. G) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. H) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie prac nad zasadami finansowania prac B+R. I) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów oraz zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG. J) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG.</p>	wyjaśnienie
------	---------------------	-------------	-------------	---	--	---	-------------

				<p>gdyż mogą one stanowić maks. 1,5-krotną wartość sumy kosztów pozostałych kategorii (w tym prac realizowanych przez Wnioskodawcę). Niedoszacowanie budżetu może stanowić istotne ryzyko związane z finansowaniem pełni prac badawczo-rozwojowych niezbędnych do komercjalizacji wyników projektu. D) Oddanie decyzji w zakresie oceny projektów w ręce ekspertów – IP powinna w większym zakresie wpływać i interweniować w ocenę w przypadkach, w których dobre projekty odrzucane są z nieistotnych przyczyn, albo kiedy ocena różni się ewidentnie ze stanem faktycznym. Sugerowanym rozwiązaniem byłoby korzystanie z puli ekspertów międzynarodowych i wprowadzenie języka angielskiego do wniosków w sektorze biotechnologicznym (innowacje są w przeważającej liczbie globalne). Wprowadzony system „one-size-fits-all” nie działa. Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech i dla branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Obecna parametryzacja nowości i sposób opisywania KM w projektach jest dostosowana do branży inżynierskiej / konstrukcji urządzeń. Projekty B+R w branży biomedycznej, mogą być relatywnie dużo bardziej czasochłonne i kosztochłonne, w odniesieniu do innych branż (np. IT, fintech). Eksperti na etapie aplikowania rekomendują lub wręcz wymagają obniżenia liczebności zespołu, kosztów zatrudnienia, czy obniżenia kosztów badań klinicznych. Powoduje to, iż założenia finansowe projektów muszą być zaniżane, aby projekty miały wobec dużej konkurencji szansę na uzyskanie dofinansowania. To jest nieracjonalne wobec odniesienia do specyfiki branży na świecie i realizacji projektów, które dotyczą innowacji globalnych, dotyczących wyzwań cywilizacyjnych w zakresie ochrony zdrowia. Dodatkowo odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. W ocenie projektów zauważalny jest niedostateczny poziom oceny merytorycznej projektów, m.in z uwagi na brak wystarczającej puli ekspertów z danej branży lub dziedziny nauki, zwłaszcza w zakresie praktycznej znajomości procesów (np. w zakresie odkrywania, rozwoju i ew. produkcji leków: czasochłonności, kosztochłonności materiałów zużywalnych, wielkości zespołów badawczych, kosztów usług realizowanych przez podmioty zewnętrzne w kraju i</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>zagranicą). Jeżeli w kraju nie ma odpowiedniej puli ekspertów, recenzja powinna być rozszerzona na ekspertów zagranicznych – w szczególności w dziedzinach, które dopiero od niedawna się u nas rozwijają (biotechnologia) – podobnie jak w NCN, FNP, KE i innych jednostkach finansujących badania. Innowacje globalne wymagają międzynarodowego grona recenzentów. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż część projektów wartościowych merytorycznie zostaje odrzucona przez Ekspertów na podstawie kryteriów dotyczących modelu zarządzania lub doświadczenia kadry zarządzającej i kadry B+R, co jest nieracjonalne wobec sytuacji, gdzie limity znaków we wniosku o dofinansowanie uniemożliwiają pokazanie całościowego procesu zarządczego i związanych z nim zasobów, oraz pokazanie potencjału posiadanej kadry w przedsiębiorstwie. Warto dodać, że w ocenie kwestionowano doświadczenie osób, które w tej dziedzinie należą do najbardziej doświadczonych w Polsce. Beneficjent nie ma możliwości dialogu i dyskusji merytorycznej z instytucjami pośredniczącymi. Należałoby czerpać dobre praktyki i przykłady z zagranicznych instytucji finansujących np. NIH (Narodowe Instytuty Zdrowia, USA). E) Bardzo długi czas reakcji IP (np. NCBR) dot. kluczowych decyzji w projektach, co w sytuacji ograniczonych ram czasowych okresów programowania i kwalifikowalności wydatków, stawia Beneficjentów w sytuacji patowej. Konieczne jest wprowadzenie zasady zgody domniemanej (jeśli wiążąca odpowiedź / decyzja nie jest udzielona w przewidzianym regulaminem okresie czasu – stanowi to zgodę domniemaną – przykład regulatorów rynku farmaceutycznego na całym świecie – FDA, EMA itd.) bądź egzekwowania odpowiedzi w terminie 30 dni od zgłoszenia. Zauważalna jest rosnąca nierówność traktowania partnerów współpracy: NCBR wyznaczało w ostatnim czasie np. trzydniowe terminy na przygotowanie odpowiedzi (np. dokumentów do próby w ramach WOP), równocześnie prośby ze strony Beneficjenta rozpatrywane są nawet przez pół roku i dłużej. F) Odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Dobrym rozwiązaniem było by stworzenie jasnych przykładów wskaźników dla Beneficjentów uwzględniających różne branże, bądź możliwość konsultacji wskazanego wskaźnika. Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. G) Bardzo daleko posunięta nadinterpretacja konfliktu interesów i powiązań (np. przez PARP), niezgodna z obowiązującymi przepisami oraz</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>krajowymi i unijnymi definicjami podmiotów i osób powiązanych/partnerskich. Bardzo zachowawcze i restrykcyjne podejście do dialogu z beneficjentem (NCBR) bez zachowania zasady przejrzystości i dokładnego uzasadniania decyzji negatywnych. Działania dyktowane obawą przed jakimikolwiek podejrzeniami naruszeń sprawiają wrażenie, że Instytucji Pośredniczącej (IP) bardziej zależy na działaniu zachowawczym niż na finansowaniu najlepszych projektów. H) W celu zwiększenia poziomu innowacyjności polskich podmiotów z branży biofarmaceutycznej, bardziej sensownym byłoby ogłoszenie konkursów branżowych, o krótszym okresie realizacji, umożliwiających przeprowadzenie wczesnych etapów procesu rozwoju nowego leku do momentu uzyskania danych dotyczących aktywności testowanych cząsteczek w modelach zwierzęcych (wyłącznie etapy badań przemysłowych), czy do nominacji kandydata do badań przedklinicznych. Pozwoliłoby to z jednej strony Wnioskodawcom na przetestowanie szeregu innowacyjnych pomysłów, o dużym stopniu ryzyka, bez konieczności planowania prac związanych z dalszym rozwojem tych cząsteczek (prace rozwojowe) na etapie składania wniosku, a z drugiej strony Instytucji Pośredniczącej na lepszą kontrolę, większą efektywność i mniejsze ryzyko wydatkowania środków. I) Konieczność prowadzenia zasady konkurencyjności na specyficzne odczynniki/materiały (np. przeciwciała, kity, płytki itp.), które dla poprawnego przeprowadzenia eksperymentu i ciągłości wyników powinny być kupowane od jednego producenta, powinny zostać wyłączone spod zasady konkurencyjności. Dodatkowo dobrym rozwiązaniem byłoby zwiększenie limitu na dokonywanie zamówień bez stosowania zasady konkurencyjności (dla przykładu w ścieżce dla Mazowsza próg wynosił 120 000,00 PLN). J) Ustalanie wartości zamówienia – sposób jego dokonania nie jest jasny w przypadku realizacji tak wielu drobnych zamówień niedających się przewidzieć z wyprzedzeniem, co zupełnie nie przystaje do działalności firm biotechnologicznych. Dodatkowo obecny proces rynkowego szacowania wartości zamówienia wymagany przez IP jest zbyt szczegółowy, a co za tym idzie czasochłonny (praktycznie dwa razy trzeba ogłosić konkurs, raz na szacowanie a drugi raz na samą usługę). Konieczność prowadzenia konkursu w przypadku, gdy ze względu na unikatowość produktu/usługi na rynku istnieje tylko jeden dostawca. Istniejący w wytycznych zapis, który teoretycznie pozwala na zakup takich produktów bez zastosowania zasady konkurencyjności, jest zapisem martwym. Nie da się w sposób jednoznaczny i ostateczny udowodnić „braku konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze” czy wykazać, że „nie istnieje rozwiązanie alternatywne lub zastępcze”. Jak udokumentować np. „obiektywny charakter” wykazanego braku konkurencji? Dodatkowo niejednoznaczne zapisy w wytycznych – i kolejne aktualizacje obowiązujących wytycznych wprowadzają wiele mało precyzyjnych</p>	
--	--	--	--	--	--

					sformułowań, które przez swoją niejednoznaczność nie mogą być w wykorzystane w praktyce (np. zapis o zwolnieniu zamówień na usługi badawcze z konieczności przeprowadzania procedury czy powyżej opisany przykład unikatowych produktów).		
392.	Oncoarendi Therapeutics SA	Struktura Programu: I – Wsparcie dla przedsiębiorców	od 50	<p>A) Dostosowanie/Wyodrębnienie osobnego programu badawczego dopasowanego do charakterystyki branży biotechnologicznej i biomedycznej. B) Możliwość wdrożenia wyników prac B+R (umowa partneringowa) w trakcie trwania projektu. C) Zniesienie lub podniesienie prognozy procentowego udziału usług obcych w projekcie, szczególnie na etapie prac rozwojowych. D) Rozszerzenie puli ekspertów oceniających składane wnioski, m.in., o ekspertów zagranicznych. E) Skrócenie czasu oczekiwania na decyzje Instytucji Pośredniczącej – wprowadzenie trybu zgody domniemanej. F) Ograniczenie wagi w ocenie dla kryteriów horyzontalnych. G) Ustandaryzowanie interpretacji konfliktu interesów i powiązań (wg. dyrektywy UE). H) Możliwość finansowania (etapowego) programów bez konieczności planowania etapu prac rozwojowych. I) Zasady szacowania kosztów we wniosku – zniesienia obowiązku planowania ilości odczynników niezbędnych do prowadzenia i zapewnienia ciągłości 3 letnich badań w fazie odkrywania leków. J) Zniesienia obowiązku przeprowadzania konkursu dla unikatowych usług badawczych czy odczynników dla podmiotów zwolnionych ze stosowania</p>	<p>A) Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech jak i do branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Proponowanym rozwiązaniem jest uwzględnienie elastyczności w definiowaniu ram czasowych projektu, w szczególności w przypadku wymogu realizacji prac rozwojowych w tak czasochłonnej i kosztochłonnej branży jak biotechnologia. Alternatywą jest realizacja odrębnych konkursów branżowych o zasadach dostosowanych do specyfiki danej branży (czas realizacji, sposób opisanie Kamieni Milowych, zakres elastyczności, itp.) z odrębną pulą ekspertów oceniających. Dobrym rozwiązaniem jest wyodrębnienie krajowego strumienia finansowania w regionach o wyższym poziomie rozwoju (tj. Ścieżka dla Mazowsza). Dodatkowo doprecyzowania wymaga rozumienie modelu wdrażania wyników projektu poprzez sprzedaż licencji do praw jako wdrożenie na terytorium RP. Ten model jako standard w biotechnologii XXI wieku, powinien być akceptowany w dostosowaniu do realiów rynkowych. Jest to praktycznie jedyna metoda rozwinięcia innowacyjnego przemysłu biotechnologicznego w Polsce. Potrzebne są również jasne wytyczne odnośnie ryzyka technologicznego, dotyczące tego, że projekt może się „nie udać” ze względu na nieosiągnięcie naukowo-technicznych kamieni milowych, co powinno skutkować wcześniejszym zakończeniem realizacji projektu, bez konieczności zwrotu dofinansowania. B) Wnioski grantowe zakładają możliwość komercjalizacji dopiero po zakończeniu prac rozwojowych /projektu. W obszarze zupełnie nowych i przełomowych technologii (np. PROTAC, Terapie Genowe, mRNA, małe cząsteczki celujące w RNA) przedmiotem wdrożenia (partneringu) może nie być konkretny kandydat na lek, ale technologia odkrywania i wytwarzania cząsteczki / białka / fragmentu RNA – i to już może być (pół)produktem i przedmiotem wdrożenia. Trzeba przewidzieć taką możliwość i elastyczność w projektach. Konieczne jest wprowadzenie postępowania dotyczącego wdrożenia w trakcie realizacji projektu oraz rozszerzenia przedmiotu wdrożenia. C) Branża ma długie cykle inwestycyjne i charakteryzuje się wysokim ryzykiem, co trudno pogodzić z obecnymi wymogami dot. projektów – głównym problemem jest konieczność realizowania Prac Rozwojowych (w obecnej interpretacji IP są to badania kliniczne) połączona z limitem na usługi obce. Potrzeba podniesienia limitów na podwykonawstwo (obecnie w większości programów to maks. 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu). Charakterystyka branży wymaga często zlecenia</p>	<p>Odpowiedzi na poszczególne składowe uwagi: A) Zakres tematyczny konkursów w 1. priorytecie FENG zostanie określony na późniejszym etapie prac i będzie przedstawiony w harmonogramie naborów. B) Kwestia wdrożenia wyników prac B+R będzie uregulowana w kryteriach wyboru projektów (określenie max terminu po zakończeniu projektu, w jakim powinno nastąpić wdrożenie) oraz umowie o dofinansowanie (warunki wdrożenia). Propozycja dotycząca umożliwienia wdrożenia wyników badań jeszcze w trakcie trwania projektu zostanie, zatem przeanalizowana w kontekście przygotowywania dokumentów i zasad wdrożeniowych FENG. Z uwagi na planowane wspieranie modułowych projektów, obejmujących wiele różnych aspektów rozwojowych firmy, proponowane rozwiązanie powinno być możliwe do zastosowania. C) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. D) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że korzystanie z usług ekspertów zagranicznych może być znacząco ograniczone w przypadku konieczności prowadzenia komunikacji dotyczącej oceny projektu w języku polskim. Sprawa ta jest, więc w istotnym zakresie zależna od rozwiązań prawnych, jakie zostaną określone dla perspektywy finansowej 2021-27 (ustawa wdrożeniowa, ustawa o PARP oraz ustawa o NCBR powinny umożliwiać ocenę projektów w języku innym niż j. polski). E) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad oceny projektów oraz tworzenia procedur dla systemu wdrażania FENG. F) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. G) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów. H) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie prac nad zasadami finansowania prac B+R. I) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad wyboru projektów oraz zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG.</p>	wyjaśnienie

				<p>Prawa Zamówień Publicznych.</p> <p>kosztownych prac badawczo-rozwojowych (m.in. panel badań przedklinicznych in vivo, produkcja materiału do badań przedklinicznych lub klinicznych, badania kliniczne). Obecne obostrzenia często znacznie utrudniają lub wręcz uniemożliwiają poprawne skonstruowanie budżetu. Skutkuje to niedoszacowaniem kosztów prac zleconych, gdyż mogą one stanowić maks. 1,5-krotną wartość sumy kosztów pozostałych kategorii (w tym prac realizowanych przez Wnioskodawcę). Niedoszacowanie budżetu może stanowić istotne ryzyko związane z finansowaniem pełni prac badawczo-rozwojowych niezbędnych do komercjalizacji wyników projektu. D) Oddanie decyzji w zakresie oceny projektów w ręce ekspertów – IP powinna w większym zakresie wpływać i interweniować w ocenę w przypadkach, w których dobre projekty odrzucane są z nieistotnych przyczyn, albo kiedy ocena różni się ewidentnie ze stanem faktycznym. Sugerowanym rozwiązaniem byłoby korzystanie z puli ekspertów międzynarodowych i wprowadzenie języka angielskiego do wniosków w sektorze biotechnologicznym (innowacje są w przeważającej liczbie globalne). Wprowadzony system „one-size-fits-all” nie działa. Uniwersalne założenia i wymogi dotyczące projektów nie mogą być takie same dla branży IT lub fintech i dla branży biotechnologicznej i farmaceutycznej. Ramy czasowe i specyfika prowadzonych badań jest zupełnie inna, podobnie jak profil ryzyka i charakterystyka rynku / branży. Obecna parametryzacja nowości i sposób opisywania KM w projektach jest dostosowana do branży inżynierskiej / konstrukcji urządzeń. Projekty B+R w branży biomedycznej, mogą być relatywnie dużo bardziej czasochłonne i kosztochłonne, w odniesieniu do innych branż (np. IT, fintech). Eksperti na etapie aplikowania rekomendują lub wręcz wymagają obniżenia liczebności zespołu, kosztów zatrudnienia, czy obniżenia kosztów badań klinicznych. Powoduje to, iż założenia finansowe projektów muszą być zaniżane, aby projekty miały wobec dużej konkurencji szansę na uzyskanie dofinansowania. To jest nieracjonalne wobec odniesienia do specyfiki branży na świecie i realizacji projektów, które dotyczą innowacji globalnych, dotyczących wyzwań cywilizacyjnych w zakresie ochrony zdrowia. Dodatkowo odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. W ocenie projektów zauważalny jest niedostateczny poziom oceny merytorycznej projektów, m.in z uwagi na brak wystarczającej puli ekspertów z</p>	<p>J) Wskazana kwestia zostanie przeanalizowana na etapie określania zasad kwalifikowania kosztów w ramach FENG.</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>danej branży lub dziedziny nauki, zwłaszcza w zakresie praktycznej znajomości procesów (np. w zakresie odkrywania, rozwoju i ew. produkcji leków: czasochłonności, kosztochłonności materiałów zużywalnych, wielkości zespołów badawczych, kosztów usług realizowanych przez podmioty zewnętrzne w kraju i zagranicą). Jeżeli w kraju nie ma odpowiedniej puli ekspertów, recenzja powinna być rozszerzona na ekspertów zagranicznych – w szczególności w dziedzinach, które dopiero od niedawna się u nas rozwijają (biotechnologia) – podobnie jak w NCN, FNP, KE i innych jednostkach finansujących badania. Innowacje globalne wymagają międzynarodowego grona recenzentów. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż część projektów wartościowych merytorycznie zostaje odrzucona przez Ekspertów na podstawie kryteriów dotyczących modelu zarządzania lub doświadczenia kadry zarządzającej i kadry B+R, co jest nieracjonalne wobec sytuacji, gdzie limity znaków we wniosku o dofinansowanie uniemożliwiają pokazanie całościowego procesu zarządczego i związanych z nim zasobów, oraz pokazanie potencjału posiadanej kadry w przedsiębiorstwie. Warto dodać, że w ocenie kwestionowano doświadczenie osób, które w tej dziedzinie należą do najbardziej doświadczonych w Polsce. Beneficjent nie ma możliwości dialogu i dyskusji merytorycznej z instytucjami pośredniczącymi. Należałoby czerpać dobre praktyki i przykłady z zagranicznych instytucji finansujących np. NIH (Narodowe Instytuty Zdrowia, USA). E) Bardzo długi czas reakcji IP (np. NCBR) dot. kluczowych decyzji w projektach, co w sytuacji ograniczonych ram czasowych okresów programowania i kwalifikowalności wydatków, stawia Beneficjentów w sytuacji patowej. Konieczne jest wprowadzenie zasady zgody domniemanej (jeśli wiążąca odpowiedź / decyzja nie jest udzielona w przewidzianym regulaminem okresie czasu – stanowi to zgodę domniemaną – przykład regulatorów rynku farmaceutycznego na całym świecie – FDA, EMA itd.) bądź egzekwowania odpowiedzi w terminie 30 dni od zgłoszenia. Zauważalna jest rosnąca nierówność traktowania partnerów współpracy: NCBR wyznaczało w ostatnim czasie np. trzydniowe terminy na przygotowanie odpowiedzi (np. dokumentów do próby w ramach WOP), równocześnie prośby ze strony Beneficjenta rozpatrywane są nawet przez pół roku i dłużej. F) Odrzucanie wartościowych merytorycznie projektów na podstawie kryteriów horyzontalnych (np. pozytywny wpływ na środowisko) działa na szkodę krajowej gospodarki i poziomu jej innowacyjności (ze względów oczywistych w różnych branżach możliwość poprawy wpływu na środowisko jest proporcjonalnie inna: np. producenci urządzeń mają większe możliwości wykazania „wpływu na środowisko” niż branża biotechnologiczna). Dobrym rozwiązaniem było by stworzenie jasnych przykładów wskaźników dla Beneficjentów uwzględniających różne branże, bądź możliwość konsultacji wskazanego</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>wskaźnika. Wymogi dot. spełnienia tych kryteriów powinny być doprecyzowane i pozwalające na adaptację do odmiennych branż, uwzględniając rzeczywistą możliwość wpływu na środowisko. G) Bardzo daleko posunięta nadinterpretacja konfliktu interesów i powiązań (np. przez PARP), niezgodna z obowiązującymi przepisami oraz krajowymi i unijnymi definicjami podmiotów i osób powiązanych/partnerskich. Bardzo zachowawcze i restrykcyjne podejście do dialogu z beneficjentem (NCBR) bez zachowania zasady przejrzystości i dokładnego uzasadniania decyzji negatywnych. Działania dyktowane obawą przed jakimikolwiek podejrzeniami naruszeń sprawiają wrażenie, że Instytucji Pośredniczącej (IP) bardziej zależy na działaniu zachowawczym niż na finansowaniu najlepszych projektów. H) W celu zwiększenia poziomu innowacyjności polskich podmiotów z branży biofarmaceutycznej, bardziej sensownym byłoby ogłoszenie konkursów branżowych, o krótszym okresie realizacji, umożliwiających przeprowadzenie wczesnych etapów procesu rozwoju nowego leku do momentu uzyskania danych dotyczących aktywności testowanych cząsteczek w modelach zwierzęcych (wyłącznie etapy badań przemysłowych), czy do nominacji kandydata do badań przedklinicznych. Pozwoliłoby to z jednej strony Wnioskodawcom na przetestowanie szeregu innowacyjnych pomysłów, o dużym stopniu ryzyka, bez konieczności planowania prac związanych z dalszym rozwojem tych cząsteczek (prace rozwojowe) na etapie składania wniosku, a z drugiej strony Instytucji Pośredniczącej na lepszą kontrolę, większą efektywność i mniejsze ryzyko wydatkowania środków. I) Konieczność prowadzenia zasady konkurencyjności na specyficzne odczynniki/materiały (np. przeciwciała, kity, płytki itp.), które dla poprawnego przeprowadzenia eksperymentu i ciągłości wyników powinny być kupowane od jednego producenta, powinny zostać wyłączone spod zasady konkurencyjności. Dodatkowo dobrym rozwiązaniem byłoby zwiększenie limitu na dokonywanie zamówień bez stosowania zasady konkurencyjności (dla przykładu w ścieżce dla Mazowsza próg wynosił 120 000,00 PLN). J) Ustalanie wartości zamówienia – sposób jego dokonania nie jest jasny w przypadku realizacji tak wielu drobnych zamówień niedających się przewidzieć z wyprzedzeniem, co zupełnie nie przystaje do działalności firm biotechnologicznych. Dodatkowo obecny proces rynkowego szacowania wartości zamówienia wymagany przez IP jest zbyt szczegółowy, a co za tym idzie czasochłonny (praktycznie dwa razy trzeba ogłosić konkurs, raz na szacowanie a drugi raz na samą usługę). Konieczność prowadzenia konkursu w przypadku, gdy ze względu na unikatowość produktu/usługi na rynku istnieje tylko jeden dostawca. Istniejący w wytycznych zapis, który teoretycznie pozwala na zakup takich produktów bez zastosowania zasady konkurencyjności, jest zapisem martwym. Nie da się w sposób jednoznaczny i ostateczny udowodnić „braku konkurencji ze względów technicznych</p>	
--	--	--	--	---	--

					o obiektywnym charakterze” czy wykazać, że „nie istnieje rozwiązanie alternatywne lub zastępcze”. Jak udokumentować np. „obiektywny charakter” wykazanego braku konkurencji? Dodatkowo niejednoznaczne zapisy w wytycznych – i kolejne aktualizacje obowiązujących wytycznych wprowadzają wiele mało precyzyjnych sformułowań, które przez swoją niejednoznaczność nie mogą być w wykorzystane w praktyce (np. zapis o zwolnieniu zamówień na usługi badawcze z konieczności przeprowadzania procedury czy powyżej opisany przykład unikatowych produktów).		
393.	Komisja ds. Współpracy z Otoczeniem Gospodarczym przy Komitecie Terapii i Nauki o Leku Polskiej Akademii Nauk	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców	50 - 57	Zgodnie z przedstawionym dokumentem wsparcie kierowane będzie na obszary określone jako Krajowe Inteligentne Specjalizacje oraz uzupełniająco na wyłaniające się specjalizacje, będące częścią procesu monitorowania Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS). Obowiązujące do końca 2021 r. KIS NIE UWZGLĘDNIAJĄ JEDNEGO Z NAJWAŻNIEJSZYCH WYZWAŃ Z JAKIM MIERZY SIĘ UE W WYNIKU PANDEMII SARS-COV-2 – BRAKU SUWERENNOŚCI LEKOWEJ definiowanej jako posiadanie gwarancji dostępu do substancji czynnych produktów leczniczych. Nie można bowiem mówić o BEZPIECZEŃSTWIE LEKOWYM KRAJU bez gwarancji dostępu do GENERYCZNYCH SUBSTANCJI CZYNNYCH. FENG NIE ODWOŁUJĄ SIĘ DO STRATEGII FARMACEUTYCZNEJ DLA EUROPY, a powinny być ważnym narzędziem jej realizacji zwłaszcza w zakresie syntezy substancji czynnych (prac B+R oraz inwestycji w aparaturę). W naszej opinii konieczne jest: 1. szybkie uruchomienie funduszy umożliwiających		W Krajowej Inteligentnej Specjalizacji uwzględnione są tematy i zagadnienia dotyczące np. Zdrowego społeczeństwa (KIS 1), które mogą stanowić podstawę do wykazania zgodności projektu dotyczącego SARS-COV-2 z KIS. Odnosząc się do szczegółowych uwag: 1) Kwestia uruchomienia szybkich funduszy umożliwiającego budowę systemu produkcji substancji czynnych i substratów do wytwarzania leków jest przedmiotem zainteresowania rządu oraz wyspecjalizowanych agencji (głównie Agencja Badań Medycznych). Środki polityki spójności dla perspektywy 2021-2027 mogą zostać udostępnione potencjalnym wnioskodawcom po przeprowadzeniu uzgodnień z KE oraz przygotowaniu dokumentów wdrożeniowych. Proces ten nie jest możliwy do istotnego skrócenia, w związku z czym, nie jest możliwe szybkie uruchomienie funduszy unijnych. Planowany termin rozpoczęcia wdrażania FENG to I/IIQ 2022 r. Po uruchomieniu wdrażania programu, o środki będą mogły występować podmioty zainteresowane np. prowadzeniem badań nad zwalczaniem epidemii COVID-19. 2) Propozycja zostanie przeanalizowana w trakcie prac nad określeniem listy konkursów tematycznych w ramach 1. priorytetu FENG. 3) Postulat zostanie przeanalizowany w trakcie ewentualnych prac nad szczegółami wdrożeniowymi tematycznego konkursu ukierunkowanego na zwiększanie potencjału sektora farmaceutycznego w Polsce. 4) Postulat zostanie przeanalizowany w trakcie ewentualnych prac nad szczegółami wdrożeniowymi tematycznego konkursu ukierunkowanego na zwiększanie potencjału sektora farmaceutycznego w Polsce.	wyjaśnienie

				<p>budowę systemu wspierającego produkcję substancji czynnych i substratów w Polsce i długoterminowa konsekwencja w jego realizacji</p> <p>2. stworzenie branżowych programów współfinansujących inwestycje w infrastrukturę (dla przedsiębiorców) oraz prace badawczo-rozwojowe w zakresie syntezy substratów i substancji czynnych lub dodatkowe preferencje dla projektów badawczych dotyczących syntezy substancji czynnych w konkursach otwartych</p> <p>3. dostosowanie programów rozwoju syntezy substancji czynnych do specyfiki dużych, średnich i małych przedsiębiorstw oraz równe traktowanie firm prywatnych i spółek skarbu państwa</p> <p>4. zintegrowanie przemysłu farmaceutycznego i chemicznego z dużym naciskiem na ekonomię opartą o odnawialne źródła energii i materiałów</p>			
394.	PKN ORLEN SA	7.3.2. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów.	81	<p>Model klastrów w wymiarze symbiozy między podmiotami powinien mieć też wymiar międzysektorowy, z uwzględnieniem rolnictwa jako partnera dla przemysłu i usług, w celu tworzenia cyrkularnych łańcuchów wartości.</p>	<p>GOZ wymaga rozwoju innowacyjnych technologii pozwalających zagospodarować odpady rolnicze w przedsiębiorstwach przemysłowych i produkować niskoemisyjne nawozy.</p>	<p>FENG będzie wspierał potencjał koordynatorów klastrów (Krajowych Klastrów Kluczowych oraz ponadregionalnych klastrów wzrostowych) celem świadczenia nowych, wysoko jakościowych usług zgodnych z KIS. Przedmiot tych usług będzie zależał od specjalizacji klastra, w tym jego potencjału i doświadczenia związanego z określoną branżą lub branżami. Jednocześnie szczególna koncentracja zostanie położona na obszarach zgodnych z celami transformacji gospodarki, tj. m.in. GOZ, gospodarka niskoemisyjna, Przemysł 4.0, cyfryzacja.</p>	wyjaśnienie
395.	PKN ORLEN SA	7.2.4. Wsparcie powstawania i rozwoju innowacyjnych spółek (start-	70	<p>Wprowadzenie możliwości wsparcia tworzenia przez średnie i duże przedsiębiorstwa narzędzi w postaci korporacyjnych programów akceleryjnych, dzięki którym możliwe będzie sprawne budowanie relacji biznesowych</p>	<p>Wprowadzenie takiego narzędzi, które pozwoli tworzyć korporacyjne programy akceleryjne średnim i dużym przedsiębiorcom umożliw budowanie kultury innowacji w tym podmiotach oraz będzie stanowiło impuls do budowy relacji biznesowych. Pomysłodawcy i startupy zyskają możliwość rozwoju i skalowania swoich rozwiązań, a średnie i duże przedsiębiorstwa źródło nowych technologii. Tego typu narzędzia dają obopólną korzyść wszystkim przedsiębiorcą biorącym udział w procesach</p>	<p>Zapisy Programu nie definiują, jakie podmioty będą mogły uczestniczyć w instrumencie Programy rozwojowe dla innowacyjnych spółek (o charakterze akceleryjnym i post-akceleryjnym). Program odnosi się do grupy docelowej, którą są pomysłodawcy, start-upy. Charakter podmiotów mogących prowadzić Programy rozwojowe zostanie określony w dokumentach o charakterze wdrożeniowym. Do</p>	wyjaśnienie

		up/scale-up)		<p>między wyselekcjonowanymi grupami pomysłodawców i start-upami, w tym start-upami zagranicznymi, a średnimi i dużymi przedsiębiorstwami.</p>	<p>gospodarczych i stanowią most do transferu technologicznego.</p>	<p>grupy docelowej zostaną włączone akceleratory, tym samym status prawny podmiotu, który chce prowadzić program akceleracyjny nie będzie określany.</p>	
396.	PKN ORLEN SA	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji.	53 - 54	<p>a) Brak obligatoryjności modułu B+R lub infrastruktura B+R. b) Możliwość aplikowania o dofinansowanie dla projektów dużych przedsiębiorstw w zakresie Modułu – Wdrożenie innowacji. c) Szersze opisanie modułu cyfryzacji, np. wsparcie przeznaczone jest na finansowanie usług doradczych, a także inwestycji związanych z m.in. automatyzacją, robotyzacją, sztuczną inteligencją, analityką danych, użyciem chmury obliczeniowej etc. d) Szersze opisanie modułu zazielenienia przedsiębiorstw, np. dodanie słów „m.in.” w zdaniu moduł obejmuje wsparcie m.in....</p>	<p>a) Nie wszystkie projekty zw. z cyfryzacją lub „zazielenieniem” posiadają komponent B+R lub infrastruktury B+R. b) Etap wdrożenia innowacji stanowi znaczący koszt w ramach projektu, który może przesądzić o jego realizacji. c) Przemysł 4.0. jest bardziej pojemnym pojęciem niżeli automatyzacja i robotyzacja. d) Zazielenienie przedsiębiorstw jest pojęciem bardziej pojemnym niżeli przedstawione w dokumencie.</p>	<p>a) Możliwym jest ubieganie się o dofinansowanie na projekt, w którym inwestycja przewidziana w module Cyfryzacja/Zazielenienie nie wynika z modułu Prace B+R/Infrastruktura B+R. Moduły te mogą dotyczyć niepowiązanych ze sobą przedsięwzięć. Warunek uwzględnienia jednego z dwóch modułów obligatoryjnych pozostaje aktualny. B) W ramach modułu Wdrożenie możliwym jest uzyskanie dofinansowanie na wdrożenie prac B+R przeprowadzonych wcześniej przez przedsiębiorcę. Możliwość skorzystania z modułu Wdrożenie uzależniona jest jednak od realizacji nowych prac B+R, które zostaną ujęte w projekcie. Tym samym w ramach jednego projektu przedsiębiorca może uzyskać dofinansowanie na realizację nowych prac B+R i wdrożenie prac B+R, do których wyniki już posiada. c) Opis dotyczący zakresu wsparcia objętego Modulem Cyfryzacja zostanie poszerzony. d) Opis dotyczący zakresu wsparcia objętego Modulem Zazielenienie zostanie poszerzony.</p>	<p>częściowo uwzględniona</p>
397.	PKN ORLEN SA	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	<p>Wsparcie projektów obejmujących wdrożenie wyników działań B+R, których wsparcie zaplanowane zostało w 2. Priorytecie, powinno również mieć charakter bezzwrotny (wsparcie dotacyjne), nie tylko zwrotny lub mieszany.</p>	<p>Jednym z kluczowych elementów, o ile nie najważniejszym jest wdrożenie na skalę przemysłową wyników prac B+R, co świadczy o wzroście poziomu innowacji w przedsiębiorstwach gdzie następuje wdrożenie nowej technologii. Co więcej, etap ten jest jednym z najbardziej kosztownych, z uwagi na fakt, że następuje przeskalowanie technologii i jej zastosowanie na pełną skalę. Ponadto, z wdrożeniem wiąże się wiele ryzyk związanych z zastosowaniem technologii na pełną skalę, tj. technologiczne, harmonogramowe, finansowe, regulacyjne. Tym samym, etap ten powinien zostać również objęty bezzwrotnym wsparciem, podobnie jak etap B+R, umożliwiając ograniczenie ryzyk finansowych wdrażającego.</p>	<p>Wsparcie projektów obejmujących wdrożenie wyników działań B+R, których wsparcie zaplanowane zostało w 2. Priorytecie, gdzie nie jest obowiązkowy moduł: prace B+R lub infrastruktura B+R, będzie udzielane w większości instrumentów w formie zwrotnej lub mieszanej. Są to mniej ryzykowne projekty, niewymagające takiego wsparcia jak projekty uwzględniające prace B+R.</p>	

398.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczególnie wy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	54	W programie wskazano na aspekt podniesienie poziomu wykorzystania technologii cyfrowych w firmach. Nie wskazano natomiast jakiego rodzaju technologie cyfrowe będą finansowane. Zasadnym wydaje się stworzenie w ramach tego modułu firmom z sektora MŚP finansowania wdrożeń różnego rodzaju systemów informatycznych.	Pandemia COVID-19 bardzo wyraźnie pokazała jak ważne jest automatyzowanie procesów biznesowych w firmach. Natychmiastowe wdrożenie pracy zdalnej w wielu firmach nie było możliwe, ze względu na brak narzędzi cyfrowych w tych przedsiębiorstwach. Systemy informatyczne integrujące firmy w ich partnerami biznesowymi oraz systemy pozwalające na cyfryzację, automatyzację i optymalizację licznych procesów operacyjnych wewnątrz firmy są bardzo drogie i stanowią znaczącą barierę dla przedsiębiorców, zwłaszcza tych z sektora MŚP. W mijającej perspektywie finansowej 2014-2020 wyraźnie brakowało narzędzia wsparcia dotacyjnego na wdrażanie w firmach systemów informatycznych klasy ERP, CRM czy też WMS. Aby skutecznie budować konkurencyjność polskich przedsiębiorstw należy wesprzeć ich transformację cyfrową w obszarze informatyzacji licznych procesów zachodzących w firmach. Dobrym przykładem było działanie 8.2 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013.	Zapis zostanie uzupełniony o wskazanie szerszymi możliwości wsparcia w ramach modułu Cyfryzacja.	uwzględniona
399.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczególnie wy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	54	We wskazanych do dofinansowania projektów brak jest projektów polegających na zakupie przez przedsiębiorstwa odnawialnych źródeł energii (OZE), np. instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła itp.	Projekty polegające na zakupie przez firmy instalacji OZE stanowią ważny element idei zazielenienia przedsiębiorstw. W poprzedniej perspektywie finansowej zainteresowanie firm, zwłaszcza z sektora MŚP, rozwiązaniami polegającymi na budowie instalacji OZE było bardzo duże. Wiele przedsiębiorstw w chwili obecnej, kiedy znacząco rosła cena energii elektrycznej, co przekłada się na wzrost kosztów wytwarzania produktów, wskazuje jako istotny element swojej strategii inwestycyjnej polegającej na budowie instalacji fotowoltaicznych. W poprzedniej perspektywie finansowej w RPO Województwa Małopolskiego zorganizowano tylko jeden nabór projektów w ramach działania 4.2 EKO-Przedsiębiorstwa, który cieszył się ogromnym zainteresowaniem. Liczba złożonych wniosków znacząco przekraczała dostępną alokację środków. Potwierdza to potrzebę zaplanowania podobnego rodzaju wsparcia dla przedsiębiorstw na poziomie krajowym. Dodatkowo możliwość finansowania tego typu przedsięwzięć pozytywnie wpłynie na poprawę jakości powietrza w Polsce (zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza) oraz poprawę wskaźników w UE dotyczących: zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz zwiększenia efektywności energetycznej.	Opis modułu Zazielenienie przedsiębiorstw ma charakter ogólny i jest dostosowany do strategicznego, a nie wdrożeniowego charakteru programu FENG. W naszej opinii przedstawiony opis modułu zazielenienie nie wyklucza wsparcia OZE, jako obszaru wpisującego się w zrównoważony rozwój lub stanowiącego część "inwestycji w ramach zazieleniania przedsiębiorstw", o których mowa w FENG. Dokładne typy projektów, które będą mogły zostać dofinansowane, zostaną przedstawione w dokumentacji konkursowej oraz uszczegółowieniu programu. Należy jednak zauważyć, że FENG w obecnym kształcie nie realizuje CP 2, ściśle dedykowanego m.in. kwestiom środowiskowym. FENG w możliwie szerokim zakresie uwzględni aspekty środowiskowe wsparcia oraz założenia Europejskiego Zielonego Ładu. Jednocześnie jednak FENG skupia się na realizacji CP 1, tj. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnych połączeń teleinformatycznych. Dlatego w FENG w formule projektów kompleksowych wspieranych w I priorityecie, moduł Zazielenienia jest modułem fakultatywnym i wspomagającym wobec modułu B+R i Infrastruktura B+R.	niewzględniona
400.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców	53	W module wdrożenie innowacji wśród wymienionych przykładowych kosztów brak wskazania kosztów prac	W planowanych projektach dotyczących wdrożenia innowacji wśród kosztów kwalifikowanych powinny się znaleźć również koszty prac budowlanych polegających na wznoszeniu hal produkcyjnych, gdzie posadowione zostaną linie technologiczne do wytwarzania nowych,	Intencją opisów modułów priorityetu 1 FENG jest oddanie ich celów oraz ogólne wskazanie obszarów wsparcia tak, aby wyjaśnić różnice pomiędzy ich właściwościami. Szczegółowe informacje o zakresach modułów i, w	wyjaśnienie

		orców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji		budowlanych jako kosztów kwalifikowanych.	innowacyjnych produktów. Koszty budowy powierzchni produkcyjnych stanowią istotny element projektów dotyczących wdrożeń innowacji. Brak finansowania prac budowlanych i jasnego określenia ich jako koszt kwalifikowany będzie stanowił istotną barierę dla wielu firm, chcących wdrażać innowacyjne produkty/usługi/technologie w swoich firmach.	szczegółności, katalog kosztów kwalifikowanych zostanie ujęty w dokumentacji konkursowej, w tym w kryteriach wyboru projektów. Jednak, jeśli chodzi o finansowanie kosztów materiałów i robót budowlanych niezbędnych do realizacji projektu w ramach modułu wdrożenia, taka możliwość jest brana pod uwagę.	
401.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	W treści Programu wskazano, że moduł B+R lub Infrastruktura B+R jest obligatoryjny, co jest całkowicie błędnym założeniem. Rekomenduje się wycofanie się z obligatoryjności złożenia wniosku na moduł B+R lub Infrastruktura B+R, bowiem wykluczy to wiele firm, zwłaszcza mikro i małych z możliwości aplikowania o dotację.	Zaplanowane warunki obligatoryjne mają charakter dyskryminacyjny dla firm, które nie posiadają potencjału w zakresie prowadzenia prac B+R lub zupełnie nie zasadnym w ich firmach jest tworzenie infrastruktury B+R. Bardzo często firmy, które nawet samodzielnie opracowały produkt, który jest niezwykle zaawansowany technicznie i konkurencyjny na rynku nie planują na siłę prowadzenia kolejnych prac B+R. Ich produkty posiadają np. wysoki potencjał w zakresie internacjonalizacji. Jednak w modelu zaproponowanym przez Ministerstwo zostaną one całkowicie pominięte w możliwości wsparcia ich aktywności międzynarodowej. W celu zweryfikowania tego faktu, proszę dokonać analizy list rankingowych projektów wybieranych w ramach Poddziałania 3.3.3 Go to Brand w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020. Większość z tych firm samodzielnie przeprowadziła prace polegające na opracowaniu swoich produktów. Wsparcie w ramach Poddziałania 3.3.3 POIR stanowiło dla nich niezwykle impuls rozwojowy i pozwoliło na wejście na rynki zagraniczne. Podobnie w przypadku pozostałych zaplanowanych w nowym Programie modułów, np. cyfryzacji czy wsparcia ochrony własności intelektualnej. Firmy powinny mieć możliwość aplikowania o ochronę patentową również własnych rozwiązań, które opracowały własnymi siłami i przy pomocy własnych środków finansowych, bez konieczności wymyślania na siłę projektu B+R lub zakupywania infrastruktury B+R, której wykorzystanie w firmie będzie fikcyjne. W zaproponowanym przez Ministerstwo modelu znacząca większość firm z dużym potencjałem konkurencyjnym i nowatorskimi produktami zostanie wykluczona. Można domniamać, że projekty nie kompleksowe, polegające na realizacji pojedynczych modułów mogłyby być dostępne na poziomie regionalnym, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Jednak patrząc na kończącą się perspektywę budżetową 2014-2020 wyraźnie widać różnice w typach projektów finansowanych w poszczególnych województwach. Dla przykładu w perspektywie 2014-2020 w RPO Woj. Małopolskiego były dostępne środki na internacjonalizację. Również w trakcie perspektywy budżetowej takie środki pojawiły się w RPO Woj. Śląskiego. Natomiast w RPO Woj. Podkarpackiego w ogóle nie było dostępnych środków na internacjonalizację. Kolejnym przykładem są środki na rozwiązania cyfryzacyjne dla przedsiębiorstw. W perspektywie 2014-2020 w RPO Woj. Podkarpackiego dostępne były środki na wdrażanie tylko e-usług. Zaś w RPO Woj. Śląskiego dostępne były środki na systemy informatyczne B2B. W	Głównym celem Programu FENG jest podniesienie wydatków na działalność badawczo-rozwojową, dlatego też obowiązek realizacji prac badawczo-rozwojowych bądź inwestycji w infrastrukturę badawczą pozostaje aktualny. Odnosząc się do argumentu wykluczenia przedsiębiorców z możliwości ubiegania się o dofinansowanie na działania objęte modułami fakultatywnymi należy zwrócić uwagę, iż dofinansowanie część z nich możliwe jest w ramach 2. Priorytetu. W ramach 2. Priorytetu przewidziano, bowiem: włączanie przedsiębiorców w promocję polskiej gospodarki na wyselekcjonowanych, prestiżowych imprezach, kredyt na innowacje technologiczne uwzględniający wsparcie na zieloną transformację, gwarancje kredytowe, które mogą objąć wydatki zarówno na cyfrową i zieloną transformację. Zgodnie z linią demarkacyjną wypracowaną z regionami, wsparcie uzyskania ochrony praw własności intelektualnej jest możliwe we wszystkich regionach, jednak o włączeniu tego wsparcia do Programu Regionalnego decydują poszczególne regiony.	niewuzględniona

					RPO Woj. Małopolskiego w ogóle nie było środków na tego typu przedsięwzięcia. Powyższe przykłady wyraźnie pokazują, że podobnie może być w nowych Regionalnych Programach Operacyjnych. Dlatego też wiele przedsiębiorstw nie będzie miało możliwości aplikowania o dotacje na planowane projekty.		
402.	APM Consulting Bogdan Bochenek	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel szczegółowy (i), 6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	50	Narzucenie konieczności projektów kompleksowych, składających się z modułów jest błędem. Oczywiście można zachować takie projekty kompleksowe dla chętnych firm. Ale należy umożliwić również firmom korzystanie z poszczególnych, pojedynczych modułów.	Zaplanowanie w ramach programu projektów kompleksowych jest dobrym kierunkiem, jednak zostało to błędnie zaplanowane. Dopuszczenie do wsparcia w ramach I osi tylko projektów kompleksowych przyniesie szereg negatywnych konsekwencji, zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla Instytucji Zarządzającej. Rekomendowanym modelem byłoby wprowadzenie w Programie dwóch możliwości aplikowania: projektów kompleksowych oraz możliwości aplikowania o pojedyncze moduły. Z punktu widzenia przedsiębiorców, którzy potrzebują wsparcia np. jedynie w zakresie internacjonalizacji lub cyfryzacji konieczność planowania projektów kompleksowych, rozłożonych w perspektywie długoletniej wydaje się dość problematyczne. Istotne jest to zwłaszcza z punktu widzenia mikro i małych przedsiębiorstw, które budują swoje strategie rozwoju w znacznie krótszej perspektywie niż wiele lat do przodu. Dodatkowo w projektach kompleksowych dojdzie do wykluczenia wielu firm, które nie prowadzą prac B+R, a potrzebują wsparcia dotacyjnego na inne przedsięwzięcia prorozwojowe. Dodatkowym problemem dla przedsiębiorców w projektach kompleksowych jest kwestia przedstawienia wraz z dokumentacją aplikacyjną finansowania projektów w postaci np. promesy kredytowej. Planując projekt kompleksowy wnioskodawca musiałby pokazać finansowanie projektu w perspektywie wieloletniej. Nie wykonalnym jest uzyskanie promesy kredytowej z banku na przedsięwzięcie kompleksowe zaplanowane np. na 5 lat do przodu. Żaden bank nie wyda promesy kredytowej na moduł, który będzie realizowany np. za 3 lata od daty złożenia wniosku o dofinansowanie. Przyjęty przez Ministerstwo model premiował by firmy, które posiadają rezerwy finansowe wygenerowane z bieżącej działalności, zdeponowane na rachunku firmy. De facto doszło by do premiowania firm posiadających oszczędności finansowe. Z reguły takie firmy nie potrzebują tak bardzo wsparcia dotacyjnego, skoro posiadają środki finansowe zdeponowane na rachunkach bankowych. Z drugiej strony warto zwrócić uwagę na ryzyko po stronie Instytucji Pośredniczącej (dysponującej środkami z Programu). W przypadku, gdy dany wnioskodawca aplikuje o projekt kompleksowy, to automatycznie po przyznaniu dofinansowania rezerwuje się dla takiej firmy konkretną kwotę środków w postaci dotacji. Jeśli po zrealizowaniu np. 2 modułów z 4, firma będzie chciała zrezygnować z dalszej realizacji pozostałych dwóch modułów, to pieniądze te wrócą do alokacji w ramach I osi priorytetowej. Taka sytuacja nie będzie problemem w początkowych latach perspektywy	W sytuacji, gdy przedsiębiorca zakłada korzystanie z modułów fakultatywnych w celu rozwijania produktu/technologii będącej przedmiotem prac B+R, wsparcie w 1. Priorytecie będzie wymagało określenia kosztów w dłuższej perspektywie. W sytuacji braku możliwości ich określenia przedsiębiorca będzie mógł skorzystać ze wsparcia z poszczególnych instrumentów w 2. Priorytecie, bądź innych programach operacyjnych. Ocena zapewnienie finansowania na cały kompleks działań musi uwzględniać długofalowe założenia i prognozy finansowe. Mając to na uwadze ocena zostanie uelastyczniona względem obecnie funkcjonującego sposobu weryfikacji zdolności do sfinansowania inwestycji. Na etapie oceny ekspert zweryfikuje czy biorąc pod uwagę kondycję finansową przedsiębiorstwa prawdopodobna jest zdolność do sfinansowania projektu z uwzględnieniem możliwości otrzymania dodatkowego zewnętrznego finansowania np. kredytu. Tym samym, na etapie oceny nie będzie konieczność przedstawiania promesy kredytowej, czy innych źródeł finansowania zewnętrznego. Przed rozpoczęciem realizacji danego modułu przedsiębiorca będzie przedstawiał źródła finansowania, które zostały zadeklarowane we wniosku o dofinansowanie.	nieuwzględniona

					finansowej. Problemem będzie jednak w momencie, w którym perspektywa budżetowa 2021-2027 dobiegać będzie końca. W tej sytuacji zaistnieje ryzyko niewykorzystania środków, jeśli wrócą one do puli alokacji środków w I osi, bowiem nie będzie wystarczająco dużo czasu na realizację kolejnych projektów w kończącej się perspektywie budżetowej.		
403.	SOOIPP	2.8. Instytucje otoczenia biznesu, klastry	25 - 26	<p>1. Wydaje się, że skrótość analizy obszarów dla których przeznaczony jest cały priorytet w programie stanowiący ok 43% wartości została posunięta do granic możliwości. To skutkuje również zaskakującymi wnioskami: np. że OI potrzebna jest specjalizacja a klastrów tylko pieniądze. Nie zrozumiałe jest skierowanie do klastrów środków na zakup aparatury badawczej. 2. Brak wyraźnego wskazania po co wdrażane są nowe zasady akredytacji, opisu roli jaką mają spełniać OI w realizacji Programu FENG. Generalnie poświęcenie 1,5 strony tekstu dla instytucji (klastrów i OI), na które przeznaczają się 43% budżetu Programu wydaje się być nad wyraz skromne.</p>	<p>1. Klastry w przeszłości otrzymały już dofinansowanie. Doświadczenie z tego działania wskazywały, że dopóki było dofinansowanie, tak długo działała większość klastrów. System udzielania i monitorowania wsparcia w tym zakresie powinien uwzględniać doświadczenia z poprzednich okresów. Wydaje się też nieporozumieniem przekazywanie funduszy na infrastrukturę badawczą na rzecz klastrów. To raczej klastry powinny pozyskiwać do współpracy i jako członków instytucje wyspecjalizowane jak np. jednostki naukowe, komercyjne laboratoria badawcze lub parki technologiczne z własnymi laboratoriami. Ponadto w literaturze często można spotkać się z opiniami, że klastry nie stanowią sprzyjającego środowiska do rozwoju aktywności innowacyjnej, co wydaje się warte rozważenia. Założenie, że samo finansowanie dla koordynatorów klastrów sprawi, że sieci kooperacyjne między jego członkami rzeczywiście powstaną i doprowadzą do wdrażania GOZ są bardzo optymistyczne. 2. Biorąc pod uwagę planowane wdrożenie nowego systemu akredytacji i uzależnienie od jej uzyskania możliwości świadczenia usług finansowanych ze środków UE należałoby w programie wskazać połączenie między inwestycją w OI, a realizacją przez nie zadań w ramach projektów realizowanych przez przedsiębiorców finansowanych ze środków Programu. W przeciwnym razie bardzo trudne, jeśli nie niemożliwe będzie po pierwsze efektywne ich wykorzystanie w procesie rozwoju gospodarczego, jak również dokonanie oceny jakości świadczonych przez nie usług. Na przestrzeni 30 lat nie przeprowadzono ani jednego kompleksowego badania jakości świadczonych usług wśród klientów OI pomimo tego, że wszystkie ośrodki realizujące projekty z UE taką ocenę przeprowadzają i dysponują dokumentacją w tym zakresie. Jednak w tekście programu znalazło się zdanie, że OI świadczą usługi słabej jakości bez jakiegokolwiek uzasadnienia. Takim sformułowaniu przeczą audyty realizowane przez SOOIPP zarówno wśród akredytowanych obecnie przez MRPIIT oraz woj. mazowieckie OI, jak i posiadających certyfikat Stowarzyszenia. Innym zagadnieniem jest liczba przedsiębiorstw, które korzystają z ich usług. I tu dobre pytanie czy chcemy żeby wszyscy przedsiębiorcy z nich korzystali czy też ich określone grupy i jak do nich dotrzeć? OI w odróżnieniu od klastrów są podmiotami non profit i cele jakie są przed nimi stawiane nie powinny skupiać się na zyskowności a na efektywności działania. W kontekście planowanego dofinansowania akredytowanych OI w wymiarze instytucjonalnym i</p>	<p>Ad.1 W FENG przedstawione zostały cele programu oraz logika wspierania innowacyjności polskiej gospodarki poprzez układ wskazanych instrumentów. Nie jest możliwe ani celowe, aby w treści programu zawrzeć szczegółową koncepcję realizacji każdego w tych instrumentów. Wsparcie dla klastrów będzie dotyczyło wybranych podmiotów, charakteryzujących się wysokim potencjałem do świadczenia usług dla przedsiębiorstw (koordynatory Krajowych Klastrów Kluczowych oraz klastrów wzrostowych o zasięgu ponadregionalnym). Usługi te będą koncentrować się na obszarach zgodnych z celami transformacji gospodarki, tj. m.in. GOZ, gospodarka niskoemisyjna, Przemysł 4.0, cyfryzacja. Udzielenie wsparcia będzie poprzedzone oceną zapotrzebowania klastra na dany typ wyposażenia i jego zasadności w kontekście planowanych usług. Ma ono zapełnić lukę w posiadanym potencjale klastra, a nie stanowić jego budowę od podstaw. Odnosnie do zasadności wspierania klastrów, należy podkreślić, iż klastry pełnią istotną rolę w zakresie tworzenia otoczenia, które sprzyja innowacjom. Jednocześnie KE podkreśla rolę klastrów we wspieraniu realizacji założeń inteligentnych specjalizacji w całej UE. Dodatkowo wskazuje na dużą wagę klastrów w obszarze zielonej transformacji, transformacji cyfrowej oraz budowie odporności gospodarek UE, zwłaszcza teraz w wyniku perturbacji na rynkach wywołanych przez pandemię. Jednocześnie należy wskazać, iż zarówno klastry jak i OI należą do ekosystemu instytucji otoczenia biznesu i należy dążyć do wykorzystania efektów synergii ich wzajemnych relacji, w przeciwieństwie do stawiania ich w opozycji lub pozycji konkurencyjnej. Ad.2 Nowe zasady akredytacji odzwierciedlają nowy model oceny potencjału OI do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług dla firm. Model ten, odchodząc od akredytacji podmiotowej, koncentruje się na weryfikacji potencjału OI do świadczenia usług w określonych funkcjonalnościach, sprzyjających działalności firm w obszarze B+R+I. Jakość świadczonych usług przez te OI będzie</p>	wyjaśnienie

					<p>kompetencyjnym zupełnie nie zrozumiałe jest wpisanie do pomocy technicznej kształcenie personelu i rozwijanie aktywności administracyjnych jednostek informacyjnych w zakresie doradztwa dla MSP, skoro posiadamy i rozwijamy siecią strukturę Ośrodków Innowacji będących najbliższymi przedsiębiorców. Doświadczenia poprzednich lat nie rokują sukcesu temu rozwiązaniu. Doradzanie w wyborze i zakresie finansowania projektów wymaga bardzo szerokiej wiedzy rynkowej i branżowej, której nie da się nabyć w trakcie kilku szkoleń.</p>	<p>poddawana kontroli w ramach stałego monitoringu ich działalności prowadzonego w ramach projektu MRPIIT. Relacja pomiędzy wsparciem rozwoju potencjału OI a planowanymi do świadczenia nowymi usługami odzwierciedlona zostanie we wskaźnikach projektów. Jednocześnie firmy realizujące projekty przy wsparciu z FENG będą mogły skorzystać z usług świadczonych przez akredytowane OI np. w ramach doradztwa, będącego elementem kompleksowych projektów modułowych I priorytetu programu. Odnosnie do kwestii zakresu pomocy technicznej należy podkreślić, iż intencją zapisów dotyczących wsparcia kompetencyjnego dla firm jest przede wszystkim kontynuacja takich instrumentów, jak STEP, czy Innovation Coach, ułatwiających przekazywanie wiedzy w zakresie instrumentów wsparcia z FENG a nie zastępowanie OI.</p>	
404.	SOOIPP	16. załączniki	13 2	<p>dotyczy: wskaźniki realizacji programu generalna uwaga do wskaźników: mierzenie B+R ilością etatów i wartością sprzętu wydaje się dalece niewystarczające, jeśli chcemy móc ocenić efektywność wydatkowania środków budżetowych</p>	<p>mierzenie innowacyjności gospodarki wyłącznie liczbą etatów i przedsiębiorstw bez uwzględnienia rezultatów projektów takich jak :wdrożone innowacje technologiczne i procesowe, zmiana wartości sprzedaży beneficjentów finansowania czy też przychody z komercjalizacji lub sprzedaży licencji przez wspierane jednostki naukowe jest ogólnie mówiąc niekompletna</p>	<p>Dobór wskaźników mierzących efekty realizacji FENG został dokonany na podstawie listy wskaźników określonych w zał. I projektu ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/... w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności. W związku z koniecznością zapewnienia agregowalności i porównywalności danych w zakresie wszystkich interwencji realizowanych w ramach Polityki spójności, w tym wszystkich programów operacyjnych wdrażanych przez kraje UE w perspektywie finansowej 2021-2027, lista wskaźników została ograniczona i dostosowana do warunków i potrzeb wszystkich państw członkowskich. Należy wskazać, iż w ramach Szczegółowego Opisu Priorytetów FENG będzie możliwe uzupełnienie listy wskaźników o wskaźniki ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2021-2027, które w szerszym stopniu pozwolą na monitorowanie efektów FENG. Ponadto, FENG jest tylko jednym z wielu narzędzi w polityce innowacyjności Polski, dlatego też jego faktyczne przełożenie na wskaźniki makroekonomiczne będzie możliwe do zbadania ewaluacją dopiero po zakończeniu realizacji interwencji.</p>	<p>wyjaśnienie</p>
405.	SOOIPP	8. Priorytet 3 Pomoc Techniczna	90	<p>dotyczy: Zapewnienia rozwoju potencjału beneficjentów, ostatecznych odbiorców i potencjalnych beneficjentów Programu oraz wzmocnienie ich kompetencji. Uwaga: Dalece</p>	<p>Zdecydowanie korzystniej byłoby skierować te zasoby na budowę efektywnych narzędzi informatycznych usprawniających procesy zarządcze i rozliczeniowe.</p>	<p>Ze środków pomocy technicznej zapewnione będzie kompleksowe wsparcie niezbędne do efektywnego wdrażania i rozliczania. Dofinansowane będzie zatrudnienie i rozwój kompetencji pracowników, systemy informatyczne i wyposażenie. Jest to szeroko opisane w Programie jako wsparcie potencjału</p>	<p>wyjaśnienie</p>

				wątpliwe jest obdarzenie przez biznes urzędników w zakresie zarządzania i rozliczania projektów.		administracyjnego Instytucji (ze środków Programu horyzontalnego Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich będzie finansowany główny system informatyczny SL obsługujący wszystkie Programy). Jednakże doświadczenie z wdrażania poprzednich Programów wskazuje, że wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów do efektywnego ubiegania się o środki i rozliczania projektów jest konieczne aby umożliwić skorzystanie z oferty Programu jak najszerszej grupie przedsiębiorców, szczególnie tym, którzy chcą budować potencjał innowacyjny, albo mają konkretne pomysły na wdrażanie B+R ale nie dysponują środkami na pozyskanie płatnych usług doradztwa dostępnych na rynku. Naszym celem jest zapewnienie równego dostępu wszystkim beneficjentom (niezależnie od zasobów finansowych i doświadczenia) do bezpłatnego i profesjonalnego wsparcia, które w przyszłości zaowocuje innowacyjnymi projektami, dofinansowanymi z FENG.	
406.	SOOIPP	7.3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji.	82 - 83	1. brak powiązania systemu akredytacji konsorcjów z instrumentami wsparcia przedsiębiorców szczególnie na poziomie krajowym 2. dotyczy: Uzpełnieniem wsparcia OI będzie finansowanie z poziomu regionalnego świadczenia usług pojedynczych akredytowanych IOB na rzecz przedsiębiorców w celu wzmocnienia popytu na nowy rodzaj usług. uwaga: proponujemy zapis dedykowane/wyspecjalizowane usługi	2. biorąc pod uwagę, że akredytacja poprzez funkcjonalności wprowadza rodzaje usług korzystniej byłoby użyć sformułowania:	Ad.1 W pppz.7.3.3 tiret 2 przewidziano wsparcie świadczenia proinnowacyjnych usług przez konsorcja specjalizacji tematycznych (II poziom akredytacji). Ad.2 Możliwość sprecyzowania, iż chodzi o usługi wpisujące się w funkcjonalności będące przedmiotem akredytacji.	częściowo uwzględniona
407.	SOOIPP	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52 - 53	1. dotyczy: Moduł - B+R uwaga: brakuje obligatoryjnego badania rynku i umowy z podmiotem wdrażającym. 2. dotyczy : Moduł – Infrastruktura B+R pytanie: co z aparaturą badawczą po zakończeniu projektu? 3. dotyczy: Moduł – Kompetencje uwaga: proponujemy dodać: kompetencji niezbędnych do obsługi wdrożonego	1. dla zapobieżenia realizacji projektów B+R, które później nie zostają wdrożone z różnych ważnych powodów 2. Ten sam, lecz zmodyfikowany projekt pod kątem składu wykonawców, może być złożony do innej IF. Trzeba zapewnić krzyżowy przepływ info nt. złożonych projektów, co naraża wnioskodawców na utratę poufności Każda IF będzie musiała mieć własne zespoły ekspertów oceniających?	1. Analogicznie do rozwiązań funkcjonujących w POIR umowa o dofinansowanie prac B+R będzie zobowiązywała do wdrożenia wyników prac B+R. Zapotrzebowanie rynkowe jest weryfikowane na etapie oceny wniosku o dofinansowanie, tym samym musi być przeprowadzone przed złożeniem wniosku. 2. Po zakończeniu projektu w Module Infrastruktura B+R, przedsiębiorca jest zobligowany zapisami umowy do realizacji agendy badawczej przedstawionej wraz z wnioskiem o dofinansowanie. 3. Złożeniem Modułu Kompetencje jest wsparcie realizacji pozostałych modułów, np. zakup oprogramowania będzie mógł zostać	wyjaśnienie

				rozwiązania w przedsiębiorstwie		uzupełniony o szkolenie personelu, który będzie się nim posługiwał. Ryzyko ubiegania się o dofinansowanie na jeden projekt z kilku źródeł istnieje również obecnie. Instytucje są wyposażone w narzędzia umożliwiające kontrole krzyżowe, w celu uniknięcia podwójnego finansowania.	
408.	SOOIPP	5.1. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (i)	46 - 48	1. dotyczy: Pozycja Polski w rankingach innowacyjności jest niezadowolająca, co wynika z ograniczonej współpracy partnerów publicznych i prywatnych w zakresie innowacji, niskiej innowacyjności MSP, niewystarczających inwestycji w B+R, niedostatecznej współpracy podmiotów nauki i szkolnictwa wyższego z podmiotami gospodarczymi, niewystarczającej podaży mechanizmów ukierunkowujących działania innowacyjne uwaga: wprowadzenie rankingowania czynników 2. dotyczy: Wsparcie w ramach CS (i) w 1 Priorytecie skoncentrowane jest na obszarze B+R przedsiębiorstw i ich konsorcjów, w tym z udziałem organizacji badawczych. uwaga: zdanie nieprecyzyjne 3. w opisie celu nie ma ani jednej wzmianki o cyfryzacji	1. wprowadzenie opartego na analizach rankingowania tych czynników pomogłoby znacząco w konstrukcji instrumentów do rozwiązania problemu niskiej innowacyjności gospodarki. 2. w tym z udziałem czy z udziałem? zastosowane sformułowanie wskazuje na możliwość wsparcia konsorcjum bez partnera w postaci organizacji badawczych.	1) Uwaga zostanie przeanalizowana w ramach prac nad diagnozą FENG oraz opisem określającym szczegółowy zakres Programu. 2 oraz 3) Cel szczegółowy został określony w rozporządzeniu dotyczącym EFRR, nie jest więc możliwe zmodyfikowanie jego brzmienia w FENG. Ewentualne dodanie informacji o cyfryzacji do celu szczegółowego spowodowałoby, iż nie był on tożsamy z brzmieniem wskazanym w rozporządzeniu. Jednocześnie brak takiej wzmianki nie powoduje, że wsparcie dotyczące cyfryzacji nie może być realizowane w ramach FENG.	wyjaśnienie
409.	SOOIPP	4.4. Kompletność FENG z Programem Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)	37 - 38	1. dotyczy: Kompletność FENG i FERS odnosi się przede wszystkim do wsparcia przedsiębiorstw i ich pracowników w zakresie podnoszenia jakości świadczonych usług, jak również dostosowania kompetencji pracowników, a tym samym oferowanych usług, do zachodzących zmian. Czy należy rozumieć, że przedsiębiorstwa	1. nie zrozumiały przekaz 2. co to konkretnie znaczy? czy chodzi o administrację publiczną szczebla regionalnego która zajmie się prowadzeniem B+R?	ad. 1) Zapis zostanie uzupełniony o dodanie obok usług, produktów. ad. 2) Zapis dotyczy działań zmierzających do podniesienia kompetencji regionów w udzielaniu wsparcia na realizację projektów B+R - nie prowadzenia prac B+R przez regiony. Dotyczy podniesienia kompetencji instytucji działających w regionach związanych z realizacją projektów B+R.	częściowo uwzględniona

				produkcyjne i ich pracownicy będą wyłączeni ze wsparcia? 2.dotyczy: Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów w realizacji projektów B+R. nie zrozumiaily przekaz,			
410.	SOOIPP	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33 - 34	1. dotyczy: Wsparcie dla klastrów i instytucji otoczenia biznesu przewidziane jest zarówno w FENG, jak i w RPO, jednak na poziomie krajowym przewidziano wsparcie jedynie dla podmiotów o większym zakresie działania, podczas gdy w RPO możliwe jest również wsparcie dla podmiotów ze stosunkowo niewielkim doświadczeniem, dopiero budujących swój potencjał. Ponadto w RPO zaplanowane zostało popytowe finansowanie usług IOB. treść powyższego zapisu jest niezrozumiała 2. system popytowy w programach inkubacji i akceleracji nie sprawdza się. Jeśli na poziomie regionalnym wskazuje się wykorzystanie systemu popytowego w usługach OI to należałoby wskazać w jakim systemie będą one realizowane na poziomie krajowym. .	1. W jednym zdaniu kryterium jest zasięg działania a w drugim doświadczenie. W konsekwencji można wnioskować, że podmiot o większym zasięgu działania i małym doświadczeniu będzie mógł ubiegać się o finansowanie na obu poziomach? 2. Doświadczenie poprzedniej perspektywy wyraźnie wskazuje, że wdrażanie systemu popytowego w usługach OI wymaga wsparcia promocyjnego tych instrumentów w zintegrowanym, krajowym wymiarze.	Ad.1 Treść wskazanego fragmentu programu zostanie przeformułowana. Ad.2 Jak wskazano w treści projektu FENG na poziomie krajowym wsparcie będzie kierowane na wzmacnianie potencjału akredytowanych konsorcjów specjalizacji tematycznych OI. Jednocześnie możliwe będzie udzielanie wsparcia tym konsorcjom na świadczenie usług przedsiębiorcom w modelu "one-stop-shop". Wdrażaniu nowego modelu wsparcia OI będą towarzyszyły działania informacyjno-promocyjne mające na celu m.in. prezentację nowego modelu w ramach budowania świadomości na temat instrumentów FENG z pomocy technicznej.	częściowo uwzględniona
411.	SOOIPP	3. Wkład Programu w realizację strategii i innych dokumentów strategicznych	30	znów w tekście pojawiają się bliżej nie określone branże/sektory priorytetowe.	Wydaje się, że powinny być znane na etapie konstrukcji PO	Dokumenty strategiczne mogą powstawać również w trakcie trwania Programu FENG, tym samym nie byłoby możliwości ich sfinansowania, jeśli na obecnym etapie branże i sektory zostałyby już określone.	niewzględniona

412.	SOOIPP	2.10. Doświadcz enia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, 2014-2020	27 - 28	<p>1. dotyczy: Do zalet oferowanego wsparcia należy zaliczyć również to, że stymuluje aktywność badawczą firm nie tylko w sposób bezpośredni – poprzez finansowanie realizacji projektu B+R, ale również w sposób pośredni, np. w drodze wsparcia inwestycji w infrastrukturę B+R, czy korzystania z usług jednostek naukowych). uwaga: Zarówno jeden i drugi rodzaj wsparcia ma charakter bezpośredni bo dotyczy działalności w obrębie beneficjenta/przedsiębiorcy tylko dofinansowywane są różne obszary w zakresie badań. Aby realizować projekt badawczy trzeba mieć do tego instrumenty- aparaturę, do realizacji są jeszcze potrzebne inne zasoby: kapitał ludzki, materiały itp. 2. dotyczy: W perspektywie finansowej 2014-2020 zidentyfikowano ograniczoną liczbę start-upów o dużym potencjale innowacyjnym i ograniczoną liczbę profesjonalnych zespołów zarządzających funduszami VC)..... uwaga: w związku z ograniczoną liczbą projektów mogących się kwalifikować jako start-upy pytanie czy liczba profesjonalnych zespołów VC jest wystarczająca? Ostatni okres finansowania wyraźnie wskazuje na niski potencjał innowacyjny strat-upów, kolejne programy dla tej grupy borykają się z problemami naboru projektów, które mają znamiona innowacji. Rywalizacja między projektami jest silna podobnie jak między już działającymi funduszami.</p>	<p>w związku z ograniczoną liczbą projektów mogących się kwalifikować jako start-upy pojawia się pytanie czy liczba profesjonalnych zespołów VC nie jest wystarczająca? Ostatni okres finansowania wyraźnie wskazuje na niski potencjał innowacyjny strat-upów, kolejne programy dla tej grupy borykają się z problemami naboru projektów, które mają znamiona innowacji.</p>	<p>W ramach FENG, podobnie jak w POIR, realizowane będą działania mające na celu zwiększenie liczby innowacyjnych spółek, które będą atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC. Planujemy również wspierać rozwój kompetencji CTT, niezbędnych do efektywnej współpracy ze środowiskiem funduszy VC.</p> <p>IZ podziela opinię, że liczba profesjonalnych, polskich zespołów VC może być niewystarczająca. Dlatego konieczne są działania mające na celu zwiększenie aktywności na polskim rynku zespołów zagranicznych i tym samym zwiększanie dostępności na rynku polskim kompetencji zarządzania funduszami VC. Z powodzeniem działania takie obecnie realizuje PFR Venture, czego skutkiem jest uruchomienie w ramach POIR kilku funduszy zarządzanych przez zagraniczne zespoły.</p>	wyjaśnienie
------	--------	--	---------	---	---	---	-------------

413.	SOOIPP	2.9. Współpraca sektora nauki z przedsiębiorstwami	26	zbyt wątpliwe podstawy do budowy wsparcia w tym obszarze.	1. Doktoraty wdrożeniowe - brak informacji ile z nich jest realizowanych w preferowanych branżach/sektorach, poza tym czy na podstawie jednego przykładu można wyciągać wnioski dla całej gospodarki? 2. Uwzględnienie w kryteriach oceniających poziom doskonałości danej organizacji badawczej nie oznacza z automatu, że współpraca taka występuje. Dopiero po ewaluacji można stwierdzić, czy nie jest to martwe kryterium. Czy i co rzeczywiście miało miejsce okaże się po dokonaniu ewaluacji i realnym zasileniu środkami finansowymi organizacji badawczych. Obecnie jesteśmy na etapie wdrażania instrumentu pozwalającego na dokonanie takiej oceny. Tymczasem należałoby przedstawić analizę dynamiki zmian w obszarze realnej współpracy nauki z biznesem np. poprzez wspólne projekty z przedsiębiorcami, komercjalizację, sprzedaż licencji i patentów, wartość świadczonych usług badawczych dla biznesu itp. Kwestia spółek celowych wciąż wymaga uregulowania w zakresie ich zadań statutowych, jak i realnej możliwości prowadzenia komercjalizacji wyników badań naukowych. Nie wszystkie uczelnie zdecydowały się na powierzenie im zadań związanych z zarządzaniem infrastrukturą badawczą a przychody z komercjalizacji są nikłe. Bez uporządkowania tego obszaru budowa instrumentów wspierających te podmioty będzie nieefektywna.	Program jest dokumentem o charakterze ramowym, powinien w sposób syntetyczny odnosić się do diagnozy i celów, stąd nie każda informacja w nim zawarta jest możliwa do rozwinięcia, przywołania szczegółowych wyników ewaluacji. Jak wskazano w Programie ewaluacja działalności jednostek naukowych została przesunięta na 2022 r. Odnosząc się do zagadnień związanych z powoływaniem spółek celowych na uczelniach, wskazane w uwagach obszary dotyczą kwestii regulacyjnych, na które FENG nie ma wpływu. Istniejące zapisy ustaw i rozporządzeń dają możliwości do realizacji projektów, o których mowa w Programie.	nieuwzględniona
414.	SOOIPP	2.7. Internacjonalizacja działalności przedsiębiorstw	24	dotyczy: Dlatego stworzenie silnych marek branżowych reprezentatywnych dla Polski, a jednocześnie wpisanych w Krajowe Inteligentne Specjalizacje, stanowi wyzwanie na kolejne lata... W jaki sposób i kiedy zostanie dokonany ten wybór? Czy należy przez to rozumieć, że instrumenty wsparcia będą dedykowane określonym branżom? Program ukierunkowany jest na wspieranie przedsięwzięć z zakresu wysokich technologii, co nieco przypomina podejście w pierwszej fazie PO IR, gdzie oczekiwaliśmy przełomowych technologii od każdego podmiotu aplikującego o wsparcie finansowe.	1. Problem mieszania branż z KIS skutkuje stwierdzeniami jw., które są ogólnie słuszne ale nie wskazują żadnych preferowanych kierunków rozwoju gospodarki 2. Zarówno ten dział jak i wcześniejsze zapisy Programu premiują sektory zaliczane do wysokich technologii (IT, OZE, niskoemisyjne środki transportu, biotechnologie). W sektorach tych polskie przedsiębiorstwa znajdują się w niezwykle trudnej sytuacji, ponieważ światowi liderzy są zdecydowanie bardziej zasobni kapitałowo oraz mają dostęp do nowocześniejszych rozwiązań technologicznych. Jakie nakłady są potrzebne polskim przedsiębiorstwom, by mogły dogonić np. Teslę w produkcji samochodów elektrycznych? Natomiast w polskiej gospodarce jest wiele przedsiębiorstw bazujących na niskich (przemysł spożywczy, meblarski, stolarka budowlana itp.) lub średnio-niskich technologiach (np. produkcja części samochodowych), które doskonale radzą sobie na rynkach międzynarodowych. Czy nie warto wspierać tej grupy podmiotów w celu unowocześnienia ich asortymentu produkcji? To właśnie te podmioty mają największe szanse przejść na wyższy poziom zaawansowania technologicznego.	Zgodnie z wymogami regulacji UE wsparcie FENG będzie zasadniczo kierowane na rzecz projektów wpisujących się w KIS. Należy podkreślić, że KIS obejmują obszary na różnych poziomach zaawansowania technologicznego (nie tylko wysokie technologie). W przypadku wsparcia promocji polskiej gospodarki, kluczowe znaczenie będą mieć branże wyłonione w oparciu o analizy przeprowadzane przez MRPIIT, uwzględniające konkurencyjność różnych branż na rynkach międzynarodowych. Tu również przewidziane jest zarówno wsparcie branż bazujących na wysokich technologiach, jak i mniej zaawansowanych technologicznie (np. branża meblarska, spożywcza, maszyny i urządzenia). Branże te cechują się m.in. wysoką wartością dodaną wytwarzaną w krajowych ogniwach łańcucha produkcji, oraz znacznym potencjałem eksportowym	wyjaśnienie
415.	SOOIPP	2.6. Zasoby	23	dotyczy: W związku z tym, istnieje priorytetowa	Brak koordynacji w tym obszarze zapewne nie przyniesie oczekiwanych skutków. To oznacza konieczność	FENG jest programem, kierowanym do przedsiębiorstw oraz organizacji badawczych.	nieuwzględniona

		<p>kadrowe w tym sektora B+R</p>		<p>potrzeba zwiększania umiejętności w MŚP oraz instytucjach badawczych w zakresie obszarów inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości poprzez..... W te działania należy zaangażować cały system edukacji na poziomie zawodowym, średnim i wyższym praktycznym jak i akademickim z zastrzeżeniem, że system ten będzie potrafił sprostać zadaniu.</p>	<p>wsparcia tego systemu w obszarze merytorycznym (np. bardziej nowoczesne i aktualne laboratoria wpisujące się w inteligentne specjalizacje) jak i kooperacyjnym związanym z wspieraniem współpracy między szeroko rozumianą dydaktyką a praktyką (np. przeznaczenie środków finansowych na wizyty studyjne, staże, wykłady praktyków w jednostkach edukacyjnych itp.). Warto podkreślić rolę uczelni i szkół jako kuźni kadr. Ponadto taka potrzeba jest równie silna w odniesieniu do całego ekosystemu innowacji włączając w to administrację publiczną i IOB.</p>	<p>Uczelnie są uwzględnione w definicji, na której bazuje udzielanie wsparcia w ramach FENG, tj. definicji zawartej w rozporządzeniu GBER w art. 2 pkt. 83, który mówi, iż organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę to podmiot (jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy. IZ dokłada starań, aby komplementarność wsparcia FENG ze wsparciem udzielanym w ramach FERS była jak największa. W ramach FERS wsparcie zostało ukierunkowane na podnoszenie umiejętności i kompetencji kadry podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w zakresie szeroko rozumianej dydaktyki, jak również na działania szkoleniowe i doradcze dla pracowników i ich pracodawców.</p>	
416.	SOOIPP	<p>2.5. Dostęp do finansowania działalności B+R+I przedsiębiorstw</p>	<p>19 - 20</p>	<p>1. dotyczy: wspieranie innowacyjnej przedsiębiorczości stanowi zatem jeden z głównych priorytetów Programu 2. dotyczy: W gronie MSP szczególnie istotne są innowacyjne spółki</p>	<p>1. Nie mamy wystarczających środków na wspieranie innowacji we wszystkich dziedzinach. W tym miejscu powinny być wskazane główne kierunki wsparcia rozwoju innowacji, które będą przedmiotem wsparcia w ramach programu. 2. Wnioski nie poparte żadną analizą wskazującą na efektywność działań wspierających ten obszar poza ogólnikowymi stwierdzeniami, że zdarzają się ponadnarodowe sukcesy. Wzmocnienie funduszy VC powinno być ściśle skorelowane z ich efektywnością. Dla gospodarki istotne jest nabycie przez innowatorów umiejętności przygotowania projektów przeznaczonych do finansowania przez VC. Fundusze VC nie są również instrumentem zapewniającym wsparcie firmom, które znajdują się w luce finansowej. Fundusze te koncentrują się wyłącznie na przedsięwzięciach przynoszących wyjątkowo wysoki zysk w stosunkowo krótkim czasie, co eliminuje przeciętne, lecz nie wyjątkowo dochodowe biznesy. Ponadto VC inwestują tylko w spółki i obejmują w nich udziały, co nie wszystkim odpowiada, bo mogą stracić kontrolę nad własną firmą. Dla początkujących innowatorów należy dodatkowo rozwijać fundusze pożyczkowe i gwarancyjne</p>	<p>Ad 1. IZ zgadza się z opinią, że w związku z ograniczonymi środkami finansowymi, wsparcie innowacji powinno być kierowane do wybranych projektów z określonych, priorytetowych dziedzin. Warto jednak zaznaczyć, że wsparcie oferowane przez FENG ograniczone będzie w znacznym stopniu dla projektów, wpisujących się w KIS.</p> <p>Ad 2 Wyniki analizy ex-ante POIR wskazują na istnienie luki finansowej w obszarze innowacyjnych spółek. Fundusze VC dysponujące tylko środkami prywatnymi, w ograniczonym stopniu finansują innowacyjne spółki, w których inwestycje obciążone byłyby znacznym ryzykiem. Obecność dodatkowego kapitału publicznego (uzupełniona o ew. asymetrię w podziale zysku między inwestora publicznego i inwestorów prywatnych z korzyścią dla tych drugich) wzmacnia motywację do inwestowania w tego rodzaju podmioty.</p> <p>Warto też zaznaczyć, że oprócz wsparcia kapitałowego, które w rzeczy samej dostępne jest tylko dla wybranej grupy innowacyjnych firm,</p>	<p>częściowo uwzględniona</p>

						dostępne będą środki w ramach np. instrumentów gwarancyjnych czy pożyczkowych. Będą mogły z korzystać mniej innowacyjne spółki, a także firmy, które odrzucają możliwość zmiany struktury właścicielskiej firmy.	
417.	Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie	Część programu (pole obowiązkowe)	Część programu (pole obowiązkowe)	Brakuje wsparcia dla nowego kosmosu, który zarówno na świecie jak i w Polsce rozwija się bardzo dobrze.	Nowy kosmos to wsparcie zrównoważonego rozwoju poprzez inwestycje w technologie satelitarne.	W ramach FENG nie wskazano konkretnych branż lub sektorów, które mogą otrzymać wsparcie. Wskazano natomiast, że wsparcie będzie kierowane do projektów zgodnych z KIS, w której już obecnie występują specjalizacje związane z przemysłem kosmicznym. Ponadto w FENG zwrócono uwagę na istotne znaczenie cyfrowej transformacji polskiej gospodarki, w który to proces będzie zaangażowany sektor kosmiczny, np., jako dostawca usług opartych na danych satelitarnych.	wyjaśnienie
418.	PKN ORLEN SA	1.3. Wyzwania związane z cyfryzacją, Przemysłem 4.0	7 - 8	a) Opracowanie krajowego standardu elektronicznej faktury, noty, przekazywanej między jednostkami gospodarczymi, z zapisem w systemach księgowych firm. b) Powiązanie transformacji cyfrowej z systemem preferencji podatkowych zakładającym wsparcie działalności badawczo-rozwojowej. c) Wyzwania związane z cyfryzacją powinny obejmować rozbudowę analityki danych i rozwiązań big data, a co za tym idzie rozbudzenie świadomości wykorzystywania danych, zbudowania dużej skali danych w szeregach czasowych do właściwego wnioskowania, a także rozwój kompetencji w tym zakresie.	a) Radykalne obniżenie zużycia papieru, przyspieszenie przepływu faktur, przyspieszenie przepływu finansowego, obniżenie kosztów obsługi. b) Możliwość zastosowania systemu preferencji podatkowych dla podmiotów w zakresie szeroko rozumianych procesów transformacji cyfrowej jako forma dodatkowego wsparcia dla wdrażania transformacji cyfrowej przez podmioty. c) Biorąc pod uwagę znaczenia big data, w przyszłości kluczowe będą inwestycje w te technologie, które na bazie bardzo dużej ilości danych wejściowych o produktach, cenach, użytkownikach i ich zachowaniach będą w stanie zaproponować najlepsze scenariusze rozwiązań.	a) opracowanie krajowego standardu elektronicznej faktury, noty itp. Nie leży w kompetencjach MFiPR. b) Zmiany w systemie podatkowym nie leżą w kompetencji MFiPR. c) Wyzwania wskazane w podrozdziale 1.3 wskazują na problemy i wyzwania na pewnym poziomie ogólności, gdyż Program jest samym określeniem wszystkich konkretnych wyzwań związanych z cyfryzacją znacznie zwiększałoby szczegółowość dokumentu.	niewzględzona
419.	SOOIPP	2.2. Poziom innowacyjności polskich	13 - 14	1. dane przedstawione w tej bardzo skrótovej i wybiórczej analizie są już nieaktualne, 2. brak jest wniosków dotyczących	1. Zaprezentowane dane nie są danymi najbardziej aktualnymi GUS. Są już dostępne dane z roku 2019. Brak kontekstu międzynarodowego. Porównując GERD Polski i innych państw Europy okazuje się, że wskaźnik GERD w Polsce przyjmuje niskie wartości. Średnia wartość GERD	Dane zostaną zaktualizowane.	uwzględniona

		przedsiębiorstw		innowacyjności przedsiębiorstw 3.	plasuje Polskę na 9 miejscu od końca w UE (https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/729CFDC55BD3CE86C125856F004CE520/\$file/1.Katarzyna%20ZietekKwasniewska%20.pdf Wykres 7, strona 12) 2. Brak wytłumaczenia tej sytuacji. Pozwoliłoby to na wyciągnięcie wniosków na przyszłość.		
420.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	8. Priorytet 3 Pomoc Techniczna	87 - 90	Brak jest jednoznacznych zapisów, z których wynikałoby, że komponent doradczy (Moduł?) będzie finansowany ze środków na Pomoc Techniczną – z czego można wnioskować, że działania doradcze/nadzorcze/kontrolne będą finansowane z puli środków na dotacje – czyli liczącym się beneficjentem będzie sektor IOB lub wybrane podmioty z tego sektora. Tym samym pula środków przeznaczonych dla przedsiębiorstw i sektora B+R zostanie istotnie pomniejszona. Warte rozważenia jest zastosowanie zasady analogicznej do tzw. cross-financingu EFSvsERDF i finansowanie działalności doradczej/nadzorczej z budżetu pomocy technicznej. Będzie to zapewne wymagało zwiększenia budżetu na pomoc techniczną, ale zapewni pełną transparentność wydatków	Istnieje zagrożenie, że powiązanie dostępności do funduszy na inwestycje z obowiązkiem wprowadzenia do firmy zewnętrznego „doradcy” może ograniczyć zainteresowanie przedsiębiorców udziałem w projekcie ze względu na ryzyko naruszenia tajemnic przedsiębiorstwa.	Działania wskazane w Priorytecie 3 Pomoc techniczna będą finansowane z pomocy technicznej. Planowany zakres wsparcia dla potencjalnych beneficjentów należy traktować, jako dostępną ofertę, z której można skorzystać, ale nie jest obligatoryjna. IZ wprowadzi mechanizmy mające na celu ochronę przed ryzykiem naruszenia tajemnic przedsiębiorstwa.	wyjaśnienie
421.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	7.1.5. Główne grupy docelowe i System instytucjonalny	65	Podmioty zajmujące się transferem technologii, w tym centra transferu technologii, parki naukowo-technologiczne, parki technologiczne.	dopisać Parki technologiczne jako grupę docelową	Wsparcie kierowane będzie do podmiotów zajmujących się transferem technologii. Jeśli park technologiczny będzie realizował / realizuje zadania związane z transferem technologii nie będzie wykluczony z możliwości ubiegania się o wsparcie. Wskazane instytucje tj., CTT czy parki naukowo-technologiczne są przykładem, nie stanowią listy zamkniętej.	niewuzględniona
422.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	7.1.4. Alternatywne metody finansowania i realizacji	64	„cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych	jakie będą w praktyce działania zmierzające do wspierania komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców.	W ramach wskazanych działań planowane jest m. in. rozwój kompetencji centrów transferu technologii oraz spółek celowych i wsparcie ich działalności związanej z komercjalizacją; zindywidualizowane wsparcie najlepszych rozwiązań w obszarze wysokich technologii	wyjaśnienie

		prac badawczo-rozwojowych.		technologii" wnosimy uwagi do zapisu ze str. 64 "... Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych..":		powstających na uczelniach celem ich komercjalizacji; programy rozwojowe i akceleracyjne skierowane do start-upów, w tym spółek odpryskowych (np. wspierające testowanie i dopracowanie produktów i usług, nawiązywanie współpracy z pierwszymi klientami, ułatwiające współpracę z korporacjami etc.).	
423.	Prezes, Związek Pracodawców Klastyry Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	Dopisać prace początkowe/podstawowe oraz umieścić informacje znajdujące się na str. 19 : innowacyjne spółki na wczesnych etapach rozwoju, tj. start-upy (spółki na etapie prac nad opracowaniem innowacyjnego produktu/usługi oraz założeń modelu biznesowego).	Istotna rola odgrywana przez spółki	W ramach Modułu B+R nie jest przewidziane wspieranie badań podstawowych, gdyż te na mocy rozporządzenia zostały wyłączone z możliwości wsparcia środkami EFRR. W punkcie 6.2 <i>Główne grupy docelowe</i> wskazano przedsiębiorców z sektora MŚP, w którym mieszczą się przedsiębiorcy typu start-up.	nieuwzględniona
424.	Prezes, Związek Pracodawców Klastyry Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	Odbiorcami wsparcia są..... Usunięcie bariery statusowej	Bariera "duże przedsiębiorstwa innych niż small mid-caps" ograniczające Parki Technologiczne będące dużym przedsiębiorcom w realizacji projektów finansowanych ze środków UE z niskim poziomem dofinansowania	W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG. Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o	wyjaśnienie

						wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicje.	
425.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	4.1. Kompletność FENG z Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	33	Wpisanie na Polską Mapę Infrastruktury Wrocławskiego Parku Technologicznego	Wsparcie publicznej infrastruktury B+R w FENG obejmie wyłącznie projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury. Warto aby Park był wpisany na taką mapę aby tego nie ominąć.	MFIPR nie jest odpowiedzialne za nabór do Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej. Jest to konkurs organizowany przez MEiN. Projekty, które zostaną wyselekcjonowane przez MEiN będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach FENG. Aby znaleźć się na PMIB, należy spełnić warunki określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w Rozporządzeniu w sprawie wpisywania infrastruktury na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej oraz sposobu jej przeglądu.	niewzględzona
426.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	2.5. Dostęp do finansowania działalności B+R+I przedsiębiorstw	19 - 21	Komercjalizacja pomysłów wywodzących się z wyższych uczelni (TRL3-4) nie jest możliwa bez osiągnięcia poziomu TRL6.	Nie wiadomo kto doprowadzi technologię do takiego poziomu.	Rozwijanie technologii wypracowanych na wyższych uczelniach planowane jest między innymi w ramach projektu strategicznego, który przewiduje wsparcie centrów transferu technologii i spółek celowych uczelni, w tym na prace przedwdrożeniowe.	wyjaśnienie
427.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	7.3.3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji.	83	Rozwój przedsiębiorstw przez wsparcie innowacji został opisany następująco: „w ramach Programu realizowane są działania wspierające animację ośrodków innowacji w zakresie wzmacniania wzajemnej współpracy i sieciowania się oraz rozwoju ich kompetencji w określonych obszarach mających na celu rozwój wysokiej jakości usług o charakterze proinnowacyjnym” i takie „sieciowanie” nie dotyczy Sieci Badawczej Łukasiewicza	takie „sieciowanie” nie dotyczy Sieci Badawczej Łukasiewicza	Proponuje się pozostawić zapis w formie ogólnej, która uwzględni różne grupy odbiorców wsparcia, które będą mogły zostać ujęte jako ośrodki innowacji. Szczegółowy zakres instrumentu zostanie wskazany w dokumentacji wdrożeniowej.	niewzględzona

428.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	7.3.3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji.	82	Uszczegółowienie obszarów KIS/RIS o innowacyjne systemy transportu substancji czynnych.	Uszczegółowienie obszarów KIS/RIS o innowacyjne systemy transportu substancji czynnych.	Krajowa Inteligentna Specjalizacja to dokument o charakterze strategicznym. Jego autorem jest Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Obszary wskazane, jako KIS zostały wyłonione w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania realizowanego przez MRPiT, tym samym IZ nie ma możliwości uszczegółowienia ww. dokumentu. Program FENG nie określa obszarów KIS, lecz kieruje wsparcie na obszary określone w KIS.	niewzględzona
429.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	8.1. Główne grupy docelowe	91	W zakresie działań informacyjno-promocyjnych: - przedsiębiorcy (MŚP i duże przedsiębiorstwa).	Uszczegółowienie, dokładniejsze zdefiniowanie pojęcia	Uwaga zostanie uwzględniona w zakresie dodania informacji o typach przedsiębiorstw, do których kierowana jest komunikacja.	uwzględniona
430.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	14. Lista planowanych operacji o znaczeniu strategicznym	126	Lista planowanych operacji o znaczeniu strategicznym (str. 126) nie obejmuje działań na rzecz technologii kosmicznych	Lista planowanych operacji o znaczeniu strategicznym (str. 126) nie obejmuje działań na rzecz technologii kosmicznych	Lista planowanych operacji o znaczeniu strategicznym zawiera tylko największe, zidentyfikowane już na tym etapie konkretne projekty do realizacji w programie i nie jest listą zamkniętą. IZ nie identyfikuje obecnie projektu z obszaru działań na rzecz technologii kosmicznych, który powinien być na tę listę wpisany.	niewzględzona
431.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	16. Załączniki	132-170	Wskaźniki, które mają na celu ewaluację programów nie biorą pod uwagę cyklu życia innowacji. Wskaźnik typu „liczba patentów” ma niewielką wartość, jeżeli patenty nie przekładają się na wdrożenia. Wskaźnika mówiącego o tym, na ile 1 zł zainwestowany w dane przedsięwzięcie przekłada się na zwiększenie zysków przedsiębiorstwa dofinansowanego. Propozycja wskaźnika – „Zwiększenie zysków przedsiębiorstwa w przeliczeniu na jeden etat rocznie 3 lata po zakończeniu realizacji dotowanego przedsięwzięcia”.	Zwiększenie poziomu innowacyjności powinno służyć zwiększeniu wydajności pracy a nie być celem samym w sobie	Dobór wskaźników mierzących efekty realizacji FENG został dokonany na podstawie listy wskaźników określonych w zał. I projektu ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/... W związku z koniecznością zapewnienia agregowalności i porównywalności danych w zakresie wszystkich interwencji realizowanych w ramach Polityki spójności, w tym wszystkich programów operacyjnych wdrażanych przez kraje UE w perspektywie finansowej 2021-2027, lista wskaźników została ograniczona i dostosowana do warunków i potrzeb wszystkich państw członkowskich. W związku z powyższym wskaźniki mierzące efekty realizacji FENG zostały określone na podstawie zał. I ww. rozporządzenia. Należy wskazać, iż w ramach Szczegółowego Opisu Priorytetów FENG będzie możliwe uzupełnienie listy wskaźników o wskaźniki ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2021-2027, które w szerszym stopniu pozwolą na monitorowanie efektów FENG.	wyjaśnienie
432.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora	61	„cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie	wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia infrastruktury organizacji badawczych o mniejszym potencjale badawczym niż wymieniona np. Sieć Badawcza Łukasiewicz.	Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwi rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych	niewzględzona

		<p>nauki do współpracy</p>	<p>zaawansowanych technologii" wnosimy uwagi do zapisu ze str. 61 "...Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki ze wskazaniem organizacji badawczych znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami ...":</p>		<p>laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychylając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <ul style="list-style-type: none"> CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura 	
--	--	----------------------------	---	--	--	--

					<p> Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skринingowej dla Chemii Biologicznej. Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.: nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy. Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa). Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej. Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do </p>
--	--	--	--	--	---

					<p>wykwalfikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktowności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicza, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
433.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do	60	uwzględnić należałoby IOB w tym parki technologiczne jako ekosystem który łączy biznes z nauką.	Ekosystem łączący biznes z nauką	<p>W punkcie 7.1.5. <i>Główne grupy docelowe</i> wskazano na parki naukowo-technologiczne, jako jeden z typów podmiotów, które prowadzą działalność związaną z transferem technologii. Tym samym możliwe jest, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, o ile prowadzi</p>	wyjaśnienie

		współpracy				lub planuje prowadzić działalność związaną z transferem technologii.	
434.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	61	W ramach programu przewiduje się wsparcie, m.in. infrastruktury badawczej budowanej przez Sieć Badawczą Łukasiewicz, ale „wpisującej się w KIS”. W tej sytuacji lotnictwo i kosmonautyka są dyskryminowane	planowane przedsięwzięcia muszą być przypisywane innym obszarom badawczym, co w konsekwencji może rodzić – zwłaszcza w projektach międzynarodowych – szereg niespójności z zapisami partnerów z UE i spoza UE. Wydaje się wskazane dodanie zapisu, że wsparcie projektów inwestycyjnych (infrastruktura badawcza) może obejmować także projekty wpisujące się międzynarodowe agendy badawcze.	Obowiązek wpisywania się w KIS wynika z zapisów rozporządzeń unijnych. Aby umożliwić realizację projektów w ramach współpracy międzynarodowej, gdzie nakładanie obowiązku wpisywania się w KIS ograniczałoby ilość partnerstw, w Programie wprowadzono zapis: <i>"W Programie zachowany jest nacisk na powiązanie tematyczne projektów z krajowymi inteligentnymi specjalizacjami z wyłączeniem instrumentów finansowych i partnerstw międzynarodowych oraz innych instrumentów będących narzędziami procesu przedsiębiorczego odkrywania umożliwiającego finansowanie obszarów, które mogą się stać potencjalnymi specjalizacjami."</i> W sytuacji, gdy projekt jest realizowany w ramach współpracy międzynarodowej planowane jest, aby powiązanie z KIS nie było obligatoryjne.	wyjaśnienie
435.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	- „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 51 „...Wsparcie kierowane jest na obszary określone jako krajowe inteligentne specjalizacje oraz uzupełniająco na wyłaniające się specjalizacje wynikające z procesu przedsiębiorczego odkrywania, będącego częścią procesu monitorowania Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS)...”:	wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia przedsiębiorców, w tym MŚP, których działalność badawczo-rozwojowa nie wpisuje się w aktualne Krajowe Inteligentne Specjalizacje, a ma duży potencjał innowacyjny. Zapis ten naszym zdaniem będzie powodował nierówności w rozwoju innowacyjnym przedsiębiorstw. Drugą kwestią, którą chcielibyśmy poruszyć dotyczy aktualizacji Krajowej Inteligentnej Specjalizacji. Kto będzie uczestniczył w procesie weryfikacji i modyfikacji KIS?	Zgodnie z wymogami regulacji UE wsparcie ze środków UE w celu polityki 1 zasadniczo musi być kierowane na rzecz projektów wpisujących się w KIS. Należy jednak zaznaczyć, że zamierzeniem IZ jest uruchamianie działań (np. w ramach instrumentów finansowych w II osi), które służą do realizacji procesu przedsiębiorczego odkrywania. Udział i tryb monitoringu oraz weryfikacji KIS określone są w dokumencie KIS, za który odpowiada MRiPT (uwaga wykracza poza zakres FENG).	niewzględzona
436.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	6.2. Główne grupy docelowe i system instytucjonalny	55	Dopisać do zdania Parki technologiczne	Odbiorcami wsparcia w ramach 1 Priorytetu są przedsiębiorcy (MŚP oraz duże przedsiębiorstwa, w tym small mid-caps) oraz konsorcja z udziałem przedsiębiorstw oraz innych podmiotów, np. organizacji badawczych czy parków technologicznych.	W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo	niewzględzona

						<p>uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG.</p> <p>Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicję.</p>	
437.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	6.2. Główne grupy docelowe i system instytucjonalny	55	Wsparcie udzielane jest przez...: - Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB) - należy wypracować definicję, która nie będzie ograniczała dużych przedsiębiorstw w pozyskiwaniu dofinansowania	Należy wypracować definicję, która nie będzie ograniczała dużych przedsiębiorstw w pozyskiwaniu dofinansowania	<p>W ramach pierwszego priorytetu o wsparcie ubiegać się mogą przedsiębiorcy oraz organizacje badawcze, zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu GBER. Każdy podmiot aplikujący może zweryfikować, czy mieści się w definicji przedsiębiorcy czy organizacji badawczej. Parki technologiczne traktowane są, jako duzi przedsiębiorcy, jeśli ubiegają się o pomoc publiczną. Zgodnie z definicją zawartą w GBER, za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną, co oznacza, iż statutowy charakter oraz charakter ogólnie prowadzonej działalności nie są decydujące, a o zakwalifikowaniu do grona przedsiębiorców, decyduje charakter działalności prowadzonej w ramach konkretnego projektu, o którego wsparcie aplikuje wnioskodawca. Jeżeli, podmiot w ramach projektu tj. z wykorzystaniem udzielonego dofinansowania, ma zamiar prowadzić działalności gospodarczą tj. oferować towary i usługi na rynku za opłatą, to w świetle przepisów o pomocy publicznej jest on przedsiębiorcą i mają do niego zastosowanie warunki wsparcia określone w GBER, w tym maksymalna intensywność wsparcia, której poziom musi być również przestrzegany w instrumentach FENG.</p> <p>Jeśli dany park technologiczny spełnia definicję organizacji badawczej, będzie mógł ubiegać się</p>	wyjaśnienie

						o wsparcie niebędące pomocą publiczną o wysokim poziomie dofinansowania. Obecne zapisy FENG nie stanowią bariery, aby o wsparcie ubiegał się park technologiczny, jeśli spełni ww. definicje.	
438.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	Zakup i rozwój infrastruktury B+R+I. Możliwość sfinansowania aparatury i infrastruktury B+R na zasadach zakupu lub przyspieszonej amortyzacji, aktualnie dostęp do wysokospecjalistycznej aparatury i infrastruktury badawczej stanowi duże ograniczenie dla start upów, które rozwijają swoje produkty i technologie na wczesnym TRL.	Dostęp do specjalistycznej aparatury jest kluczowy do prowadzenia prac badawczych, jak i skalowania technologii (ze skali laboratoryjnej do produkcyjnej).	W ramach modułu Infrastruktura B+R przewidywane jest wsparcie na zakup infrastruktury badawczej przez przedsiębiorstwa pod warunkiem realizacji na tej infrastrukturze agendy badawczej służącej wdrażaniu nowych produktów. W ramach modułu B+R planuje się umożliwienie finansowania odpisów amortyzacyjnych dotyczących wykorzystania infrastruktury na potrzeby projektu. Jednocześnie nie będzie możliwości wykorzystania obu opcji jednocześnie, tj. w odniesieniu do tej samej agendy badawczej, w związku z zakazem podwójnego finansowania tych samych kosztów w projekcie. W celu poszerzenia dostępu przedsiębiorcom, w tym start-upom, do profesjonalnej infrastruktury badawczej w ramach FENG planowane jest dofinansowanie infrastruktury publicznej, która ma być udostępniana przedsiębiorcom - str. 61 <i>Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki.</i>	wyjaśnienie
439.	Prezes, Związek Pracodawców Klastry Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	53	W celu uniknięcia powielania i rozproszenia infrastruktury B+R proponujemy zmianę zapisu „W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę [...]” na „W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w lub wynajmu od jednostek B+R aparatury, sprzętu i innej niezbędnej infrastruktury [...]”	uniknięcie powielania i rozproszenia infrastruktury B+R	Celem modułu Infrastruktura B+R jest wsparcie budowy lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach prowadzące m.in. do powstawania CBRów. Innymi słowy wyposażamy /doposażamy firmy w aparaturę i sprzęt po to, aby umożliwić/ulatwić im prowadzenie prac B+R w ramach własnej działalności gospodarczej. Realizacja badań na tej infrastrukturze będzie wymaganym efektem działań objętych tym modułem, który będzie mógł być finansowany w ramach modułu B+R lub ze środków własnych przedsiębiorcy. Jednocześnie niezbędność tej infrastruktury będzie przedmiotem oceny projektu. Realizacja prac B+R na infrastrukturze zewnętrznej nie jest zgodna z powyższymi założeniami. Ponadto firmy będą mogły korzystać ze wsparcia akredytowanych ośrodków innowacji - w FENG dostępne będzie wsparcie usług konsorcjów specjalizacji technologicznych, czy też na infrastrukturę badawczą lub demonstracyjną dla klastrów, w powiązaniu z nowymi usługami dla przedsiębiorstw. W FENG przewidziano również wsparcie dla usług proinnowacyjnych w formule learning factories. W celu poszerzenia dostępu przedsiębiorcom, w tym start-upom, do profesjonalnej infrastruktury badawczej w	niewuzględniona

						ramach FENG planowane jest dofinansowanie infrastruktury publicznej, która ma być udostępniana przedsiębiorcom - str. 61 Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki.	
440.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	- „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”? wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 52 „...W przypadku realizacji projektów przez konsorcja (również z organizacją badawczą lub instytucją otoczenia biznesu), obligatoryjnym warunkiem jest, aby w jego skład wchodziło przedsiębiorstwo, jako lider konsorcjum...”:	Wyżej wymieniony zapis wskazuje, że projekty mogą być realizowane przez konsorcja, w tym przedsiębiorcy z organizacją badawczą ale nie jest to warunek obligatoryjny. Jakież zatem będą w praktyce zachęty do nawiązywania współpracy sektora biznesu z sektorem nauki i realizacji projektów przez konsorcja z udziałem uczelni?	W ramach FENG zaplanowano różne rozwiązania wspierające współpracę biznesu z sektorem nauki. Jednym z nich jest możliwość realizacji wspólnych projektów w ramach 1. priorytetu. Propozycja, zgodnie z którą rolę lidera konsorcjum ma pełnić obligatoryjnie przedsiębiorstw, ma na celu zmobilizowanie firm do prowadzenia oraz koordynacji prac B+R, dzięki czemu uzyskają one (lub podwyższą) kompetencje w tym zakresie. Współpraca z organizacjami badawczymi może przyczynić się do wzrostu kompetencji po stronie przedsiębiorstw, a także przynieść korzyści organizacjom badawczym, które będą mogły uzyskać wiedzę o oczekiwaniach firm, aktualnych trendach występujących w różnych branżach, itp.	wyjaśnienie
441.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	2.4. Poziom zazielenienie polskich przedsiębiorstw	18 - 19	Rozwój technologii obiegu wody nie widzi rolnictwa i związanych z obiegiem wody programu opracowanego przez KOWR.	Istnieje potrzeba kontynuacji działań na rzecz rolnictwa, a nie tylko przemysłu.	Obecny opis nie zawęża obszaru, w jakim technologie obiegu wody mogą być stosowane.	wyjaśnienie
442.	Prezes, Związek Pracodawców Kłustry Polskie	7.2.7. Główne grupy docelowe i System instytucjonalny	74	Wsparcie w ramach 2 Priorytetu w ramach CS (iii) skierowane jest do: • przedsiębiorców, w tym start-upów • Akcelerator Łukasiewicza, • podmiotów wdrażających instrumenty finansowe. Ponadto, realizowane są projekty pozakonkursowe administracji publicznej oraz instrumenty finansowe skierowane do: • przedsiębiorstw, • organizacji badawczych (w tym Instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicza), • naukowców i studentów, • instytucji otoczenia biznesu, - partnerów społeczno-gospodarczych.	Akcelerator Łukasiewicza ma wytwarzać polskie spółki kreujące polskie technologie dla przedsiębiorstw. Wzmacnianie tego potencjału jest strategiczne dla Państwa. Zwiększać udział polskich technologii na rynku krajowym i światowym. Obecnie panuje jeszcze pewna niepewność w identyfikacji Instytutów SBŁ jako podmiotów badawczych. Zmiana organizacyjna i nazwy czasem powoduje zapytanie czy wy jesteście organizacją badawczą, co już wykluczyło nas z pewnych postępowań, a procedury odwoławcze są długotrwałe i kosztowne. Lepiej wpisać nas z nazwy i rozwiązać wszelkie wątpliwości)	IZ nie uważa za zasadne uwzględnianie w ogólnym katalogu odbiorców wsparcia wskazanych z nazwy organizacji. Wprowadzone zostanie uzupełnienie wskazujące, że wsparcie w ramach 2 Priorytetu w ramach CS (iii) skierowane jest również do akceleratorów.	częściowo uwzględniona

443.	Prezes, Związek Pracodawców Klastrowy Polskie	14. Lista planowanych operacji o znaczeniu strategicznym	127	Jest: projekt obejmujący wzmacnianie potencjału podmiotów prowadzących działalność w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych (uczelnianych centrów transferu technologii - CTT, spółek celowych), Propozycja: projekt obejmujący wzmacnianie potencjału podmiotów prowadzących działalność w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych (uczelnianych centrów transferu technologii - CTT, spółek celowych, Centrum Łukasiewicz, Instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz),	SBŁ – jednym najważniejszych działań sieci jest komercjalizacja prac naukowych. Nie wyobrażam sobie wykluczenia z tego wsparcia nas. Akcelerator Łukasiewicza, System Wyzwań i inne inicjatywy wpisują się idealnie w te działania.	Wskazany w uwadze fragment Programu dotyczy planowanego zakresu projektu pozakonkursowego przewidzianego do realizacji przez MEiN, który w swoim założeniu skierowany ma być do CTT. Podmioty z SBŁ będą mogły uczestniczyć w różnych działaniach Programu na zasadach ogólnych.	wyjaśnienie
444.	Prezes, Związek Pracodawców Klastrowy Polskie	7.1.2. Zwiększenie zdolności sektora nauki do współpracy	61-62	Jest: Zadania badawcze w tym schemacie będą generowane m.in. poprzez „Wyzwania Łukasiewicza” Sieci Badawczej Łukasiewicz, realizację „doktoratów wdrożeniowych”, jak i wspólne projekty organizacji badawczych i firm oceniane w ramach ewaluacji działalności naukowej. Możliwą formą działań w tym obszarze jest tworzenie sieci „fabryk uczących” (learning factory), które umożliwiają szkolenie w realistycznych środowiskach produkcyjnych, modyfikując proces uczenia się i przybliżając go do praktyki przemysłowej oraz wykorzystując praktykę przemysłową poprzez przyjęcie nowych umiejętności produkcyjnych, wiedzy i technologii. Propozycja: Zadania badawcze w tym schemacie będą generowane m.in. poprzez „Wyzwania Łukasiewicza” Sieci	Living Labs – pomogą w budowaniu filarów naszej działalności: 1. Wiedza, innowacje powstają blisko realiów rynkowych. 2. Miejsce do walidacji naszych rozwiązań. 3. Normalna działalność operacyjna prowadzona na zasadach komercyjnych – zapewnia finansowanie działalności – zyski przekazywane są na prace B+R. Przykładem może być Living Lab – Obserwatorium Logistyczne. Łukasiewicz-ILiM mógłby na normalnych zasadach rynkowych świadczyć usługi e-Commerce – fullfilment. Przy okazji mógłby testować nowe rozwiązania organizacyjne, technologie np. e-Pack. Zdobywając wiedzę praktyczną można kreować innowacje bliższe potrzebom specyficznych branż.	Obecne zapisy dotyczące 2. Priorytetu nie wykluczają możliwości wsparcia poszczególnych elementów living labs w ramach FENG.	wyjaśnienie

				<p>Badawczej Łukasiewicz, realizację „doktoratów wdrożeniowych”, jak i wspólne projekty organizacji badawczych i firm oceniane w ramach ewaluacji działalności naukowej.</p> <p>Możliwą formą działań w tym obszarze jest tworzenie sieci „fabryk uczących” (learning factory), które umożliwiają szkolenie w realistycznych środowiskach produkcyjnych, modyfikując proces uczenia się i przybliżając go do praktyki przemysłowej oraz wykorzystują praktykę przemysłową poprzez przyjęcie nowych umiejętności produkcyjnych, wiedzy i technologii.</p> <p>Tworzenie Living Labs - interdyscyplinarnych zespołów, tworzących innowacyjne rozwiązania: diagnozujących i analizujących potrzeby użytkowników, projektujących produkty i usługi, które na te potrzeby odpowiadają. Living Labs funkcjonują na zasadach przedsiębiorstwa tzn. realizują normalne usługi rynkowe, jednocześnie realizując wszystkie powyżej wskazane funkcje.</p>			
445.	Prezes, Związek Pracodawców Kastyri Polskie	4.9. Kompletność FENG z Programem Cyfrowa Europa (Digital Europe Programme)	44	<p>Jest: Ponadto, w ramach FENG wsparcie przeznaczone jest na finansowanie usług doradczych, a także inwestycji związanych z podniesieniem poziomu wykorzystania technologii cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem automatyzacji i robotyzacji procesów w przedsiębiorstwie zmierzających do transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, jak również cyberbezpieczeństwa w</p>	<p>EDIH oferują w swoim kształcie głównie pomoc doradczą, szkoleniową i wdrożeniową. Lepiej jest zaangażować środki na sfinansowanie wdrożeń w ten sposób komplementarność będzie pełna. EDIH – przygotuje plan wdrożenia (mapę drogową), pomoże wdrożyć, a w FENG uzyskamy wsparcie na zakup technologii.</p>	<p>Proponowany zapis nie różni się od obecnych zapisów FENG. Wskazana ścieżka: przygotowanie mapy drogowej przez EDIH oraz jej wdrożenie za pomocą środków z 1. priorytetu jest możliwe przy obecnych zapisach FENG.</p>	niewzględzona

				<p>przedsiębiorstwie. Propozycja: Ponadto, w ramach FENG wsparcie przeznaczone jest na finansowanie usług doradczych, a także inwestycji związanych z podniesieniem poziomu wykorzystania technologii cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem automatyzacji i robotyzacji procesów w przedsiębiorstwie zmierzających do transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, jak również cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwie.</p>			
446.	Prezes, Związek Pracodawców Kastro Polskie	4.8. Kompletność FENG z Programem Horyzont Europa, HE	43	<p>Jest: Wsparcie partnerstw europejskich – FENG przewiduje finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w programie Komisji Europejskiej Horyzont Europa, gdzie wkład z EFRR stanowi wkład krajowy, zgodnie z art. 8 (projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa) oraz art. 67 (5) projektu CPR. z uwagi na złożone warunki realizacji partnerstw (wymagająca formuła współpracy międzynarodowej w obszarze wysokiego ryzyka tj. sferze B+R), realizacja instrumentu jest uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców. Propozycja: Wsparcie partnerstw europejskich – FENG przewiduje</p>	<p>Czy zawiera to w sobie EITy? Obecnie wymagają 30% wkładu własnego. Program Europe's Rail JU (dawniej TERS) – wkład własny na poziomie 60,5%. Skąd instytucje mają taką kwotę uzyskać? Jaka będzie wysokość wkładu – PKP powiedziało wstępnie że w ich partnerstwie 50%, zatem mamy 39,5% z UE, 50% z FENG, minus 5% składki i jest manko na 15%. Trzeba rozważyć zapis np. całości jako priorytet. Albo narzucić wykorzystywanie subwencji jako mechanizmu lewara finansowego dla Instytutów SBŁ.</p>	<p>Podzielamy przekonanie o konieczności wspierania udziału polskich organizacji badawczych i przedsiębiorstw w projektach europejskich. Dlatego FENG przewiduje wprost finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w HE. Wkład z EFRR stanowiłby wkład krajowy, zgodnie z art. 8 projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa oraz art. 67 (5). Jak jednak wskazano w programie, faktyczna realizacja instrumentu będzie uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców, tj. maksymalnie uproszczonych tak jak w HE. Wprowadzenie projektu rozporządzenia CPR jak i planowana nowelizacja rozporządzenia GBER przewidują uproszczenia w ocenie i realizacji projektów w ramach partnerstw europejskich, jednak kwestia możliwości finansowania wkładu krajowego w całości z EFRR nie jest jednoznacznie przesądzona i podlega rozmowom z KE. W toku rozmów jest także formuła realizacji takich projektów, tak by uniknąć jednoczesnego nakładania na Beneficjentów zarówno reguł i audytów wynikających zarówno z przepisów dot. funduszy europejskich jak i zasad HE. W przypadku negatywnego stanowiska KE w ww. zakresie alternatywą będzie finansowanie partnerstw europejskich poza FENG, ze środków krajowych.</p>	nieuwzględniona

				<p>finansowanie całości wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w programie Komisji Europejskiej Horyzont Europa, gdzie wkład z EFRR stanowi wkład krajowy, zgodnie z art. 8 (projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa) oraz art. 67 (5) projektu CPR. z uwagi na złożone uwarunkowania realizacji partnerstw (wymagająca formuła współpracy międzynarodowej w obszarze wysokiego ryzyka tj. sferze B+R), realizacja instrumentu jest uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców.</p>			
447.	Prezes, Związek Pracodawców Kastrzy Polskie	4.8. Kompletność FENG z Programem Horyzont Europa, HE	43	<p>Jest: Wsparcie partnerstw europejskich – FENG przewiduje finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w programie Komisji Europejskiej Horyzont Europa, gdzie wkład z EFRR stanowi wkład krajowy, zgodnie z art. 8 (projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa) oraz art. 67 (5) projektu CPR. z uwagi na złożone uwarunkowania realizacji partnerstw (wymagająca formuła współpracy międzynarodowej w</p>	<p>Czy zawiera to w sobie EITy? Obecnie wymagają 30% wkładu własnego. Program Europe's Rail JU (dawniej TERS) – wkład własny na poziomie 60,5%. Skąd instytutu mają taką kwotę uzyskać? Jaka będzie wysokość wkładu – PKP powiedziało wstępnie że w ich partnerstwie 50%, zatem mamy 39,5% z UE, 50% z FENG, minus 5% składki i jest manko na 15%. Trzeba rozważyć zapis np. całości jako priorytet. Albo narzucić wykorzystywanie subwencji jako mechanizmu lewara finansowego dla Instytutów SBŁ.</p>	<p>Podzielamy przekonanie o konieczności wspierania udziału polskich organizacji badawczych i przedsiębiorstw w projektach europejskich. Dlatego FENG przewiduje wprost finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w HE. Wkład z EFRR stanowiłby wkład krajowy, zgodnie z art. 8 projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa oraz art. 67 (5). Jak jednak wskazano w programie, faktyczna realizacja instrumentu będzie uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców, tj. maksymalnie uproszczonych tak jak w HE. Wprawdzie projekt rozporządzenia CPR jak i planowana nowelizacja rozporządzenia GBER przewidują uproszczenia w ocenie i realizacji projektów w ramach partnerstw europejskich, jednak kwestia możliwości finansowania wkładu krajowego w całości z EFRR nie jest jednoznacznie przesądzona i podlega rozmowom z KE. W toku rozmów jest także formuła realizacji takich</p>	niewzględzona

				<p>obszarze wysokiego ryzyka tj. sferze B+R), realizacja instrumentu jest uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców.</p> <p>Propozycja: Wsparcie partnerstw europejskich – FENG przewiduje finansowanie całości wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w programie Komisji Europejskiej Horyzont Europa, gdzie wkład z EFRR stanowi wkład krajowy, zgodnie z art. 8 (projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa) oraz art. 67 (5) projektu CPR. z uwagi na złożone uwarunkowania realizacji partnerstw (wymagająca formuła współpracy międzynarodowej w obszarze wysokiego ryzyka tj. sferze B+R), realizacja instrumentu jest uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców.</p>		<p>projektów, tak by uniknąć jednoczesnego nakładania na Beneficjentów zarówno reguł i audytów wynikających zarówno z przepisów dot. funduszy europejskich jak i zasad HE.</p> <p>W przypadku negatywnego stanowiska KE w ww. zakresie alternatywą będzie finansowanie partnerstw europejskich poza FENG, ze środków krajowych.</p>	
448.	SOOIPP	2.1. Innowacyjność polskiej gospodarki i na tle innych państw.	11 i 12	<p>1. W dokumencie brak jest podejścia strategicznego – wspierać będziemy wszystko, co ma w treści słowo innowacje zamiast wybrać priorytety wymagające rozwoju. Zawarte w dalszej części dokumentu zapisy dotyczące wybranych branż lub KIS stosowane zamiennie nie precyzują obszarów które planuje się w pierwszej kolejności</p>	<p>2. Statystyki wykazują, że mamy wysokie miejsce w tworzeniu ekosystemu, ale bez realnych wyników gospodarczych. Ostatnie badania (np. prof. A. Świadek) wskazują, że charakterystyki obrazujące współpracę w zakresie innowacji nie tylko nie ulegają poprawie, ale wręcz ulegają pogorszeniu. W latach wcześniejszych współpracę w zakresie innowacji wykazywały przede wszystkim średnie i duże przedsiębiorstwa, natomiast w ostatnim okresie także i te rozmiary przedsiębiorstw wykazują mniejszą skłonność do nawiązywania współpracy. Dla zaplanowania konkretnych działań w programie potrzebna jest głęboka i wszechstronna analiza skuteczności wykorzystywanych w poprzednich perspektywach instrumentów finansowych. 3. Istnieją</p>	<p>Program FENG w odniesieniu do dużych przedsiębiorców proponuje szerszą ofertę wsparcia niż POIR, jednakże obarczoną pewnymi warunkami. Warunki te określają możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw oraz wskazują różnice między wsparciem dla przedsiębiorców dużych oraz small-mid caps. W odniesieniu do uwag dotyczących braku wystarczającego podejścia strategicznego - uwaga uwzględniona, tekst FENG zostanie uzupełniony, aby precyzyjniej wskazywał zakres wsparcia.</p>	uwzględniona

				<p>rozwijać. Podejście horyzontalne w obszarze cyfryzacji i zielonych firm jest jedynym wyraźnym wskazaniem, tyle że odnosi się do wszystkich sektorów gospodarki. 2. Dotyczy oceny poziomu innowacyjności polskiej gospodarki: Przekaz jest zbyt optymistyczny w stosunku do rzeczywistości. Może Polska nadrabia dystans do większości umiarkowanych innowatorów, ale powiększa dystans do wiodących gospodarek Europy i Świata. 3. Nie znane jest pojęcie „łańcuch innowacji”? Istnieją łańcuchy dostaw/sieć dostaw oraz współpraca w zakresie innowacji między podmiotami w sieci dostaw. nowe pojęcie wymaga wyjaśnienia.</p>	<p>łańcuchy dostaw/sieć dostaw oraz współpraca w zakresie innowacji między podmiotami w sieci dostaw. Nowe pojęcie wymaga zdefiniowania i wyjaśnienia.</p>		
449.	SOOIPP	1.3. Wyzwania związane z cyfryzacją, Przemysłem 4.0	8	<p>dotyczy stwierdzenia: Działaniem państwa w tym wymiarze będzie zapewnienie dostępnych cenowo dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw usług doradztwa technologicznego, biznesowego oraz dostępu do infrastruktury demonstracyjnej umożliwiających wprowadzenie przedsiębiorstwa na ścieżkę transformacji. Uwaga: należałoby raczej stymulować a nie umożliwiać.</p>	<p>Postawienie przed doradcami i demonstratorami celu w postaci umożliwienia przedsiębiorcom procesu transformacji w kontekście powyżej zamieszczonego stwierdzenia o braku świadomości roli technologii cyfrowych i związanych z nimi zagrożeń wydaje się niewystarczające. Ponadto cel tak sformułowany zwalnia z jakiegokolwiek odpowiedzialności za zadania zlecone podmiotom umożliwienie = upowszechnianie, co może nie przynieść planowanych skutków w postaci wdrożeń</p>	<p>Zapis zostanie zmieniony: Działaniem państwa w tym wymiarze będzie zapewnienie dostępnych cenowo dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw usług doradztwa technologicznego, biznesowego oraz dostępu do infrastruktury demonstracyjnej umożliwiających wprowadzenie wspierających przedsiębiorstwa w na ścieżkę transformacji cyfrowej.</p>	uwzględniona
450.	SOOIPP	1.1. Uwarunkowania na poziomie unijnym	5	<p>1.Co autorzy mieli na myśli w stwierdzeniu „gospodarka strefy euro skurczy się...” czy chodzi o PKB, o eksport, czy inny parametr? 2. dotyczy stwierdzenia: wstrząs dla gospodarki UE jest o tyle symetryczny, że pandemia dotknęła ... czy wstrząs może być</p>	<p>1 . zapis nieprecyzyjny 2. zapis nie zrozumiały 3. Wydaje się, że cele interwencji w Polsce powinny być chociaż skrótowo uzasadnione bo dokument powinien być ukierunkowany na osiągnięcie określonych celów.</p>	<p>Tekst FENG zostanie poprawiony w celu wyeliminowania nieprecyzyjnych informacji.</p>	uwzględniona

				symetryczny? na czym polega symetria wstrząsu i różność jego skali? Chyba jego skutki są dotkliwe dla wszystkich krajów UE 3. Cel interwencji w Polsce skwitowany jednym zdaniem			
451.	SOOIPP	1. Strategia Programu: główne wyzwania rozwojowe	4	stwierdzenie: lepiej połączonej tak lakoniczne sformułowanie niczego nie wnosi	pozostałe obszary koncentracji zostały opatrzone bardzo skrótowym rozwinięciem pozwalającym zrozumieć co mieli autorzy na myśli - w tym przypadku może to znaczyć każdy rodzaj od telekomunikacji po infrastrukturę drogową	Tekst FENG zostanie poprawiony w celu wyeliminowania nieprecyzyjnych informacji.	uwzględniona
452.	SOOIPP	Całości dokumentu	1-170	Uwagi o ogólnym charakterze: Opisy celów szczegółowych w wielu przypadkach mają dość ogólnikowy charakter, w dokumencie występuje wiele powtarzających się treści. Odczuwa się niedobór istotnych oryginalnych propozycji w stosunku do wcześniejszych programów. Zdaniem opiniujących w dokumencie powinny być podane wzorcowe działania dla poszczególnych celów szczegółowych. Ponadto treść dokumentu obejmuje cel szczegółowy 1, 3 i 4. W celu 3 jest opisany tylko priorytet 2. Czy należy rozumieć, że dokument jest niekompletny? Ocena Programu Operacyjnego, który jest niekompletny mija się z celem. Brak niektórych fragmentów dokumentu, które w przyszłości mają być uzupełnione, podważa sens prowadzonych konsultacji. Dokument niestarannie przygotowany pod względem gramatycznym i składniowym, trudny w zrozumieniu, nieadekwatne zastosowanie czasów w poszczególnych jego częściach. Język dokumentu jest niespójny, zdania niepełne. Tekst jest pełen nieprecyzyjnych lub niejasnych sformułowań.	W celu I-szym: FENG podkreśla konieczność silnego wspierania w szczególności MŚP. Nasza gospodarka odczuwa brak dużych i silnych przedsiębiorstw, zasadnym jest wzmocnić komponenty typu SCALE UP, dzięki którym stworzy się szanse na powstawanie większych i silniejszych podmiotów gospodarczych. Z punktu widzenia naszej gospodarki istotnym jest wzmocnianie tych przedsiębiorstw, które mają szanse funkcjonować na rynkach międzynarodowych pod własną marką. Brak silnych marek, dystrybucja produktów pod innymi markami to istotne braki skutkujące niższą wartością dodaną generowaną przez polskie przedsiębiorstwa. Dot.1.2. ZIELONY ŁAD- Dzięki skoordynowanym działaniom agencji rządowych, samorządów i przedsiębiorców Polska stała się czołowym producentem bezemisyjnych autobusów. W ramach nowej perspektywy należy nadal wspierać rozwój technologii w tym zakresie aby wzmocnić pozycję polskich przedsiębiorstw pod ich markami na międzynarodowych rynkach autobusów bez emisyjnych. Przyjmując wysoce prawdopodobne założenie, że wodór stanie się podstawowym źródłem energii dla transportu, będąc jednocześnie formą magazynowania energii generowanej przez panele słoneczne i wiatraki w ramach ZIELONEGO ŁADU należy silnie wspierać programy rozwijające technologie wodorowe. Projekty wodorowe, szczególnie te, które rokuja istotne obniżenie kosztów uzyskania wodoru powinny być silnie dotowane. Przyjęć zasadę, że projekty w tym obszarze powinny mieć charakter rozwiązań przełomowych i w związku z tym mają prawo do wysokiego stopnia ryzyka. W ramach Gospodarki Obiegu Zamkniętego należy przeprowadzić analizę strategiczną jakie technologie w tym zakresie nie mają silnych graczy na rynkach międzynarodowych i położyć szczególny nacisk na rozwój w tych obszarach. (Ciekawym pomysłem może być zasadnicza zmiana koncepcji funkcjonalnej n.p. w dziedzinie opakowań. Obecnie stanowią one istotne obciążenie dla środowiska a jednocześnie następuje zmiana sposobów dystrybucji towarów co może mieć wpływ na nowe funkcjonalności opakowań) Odnosząc się do środków przeznaczonych na ZIELONY ŁAD należy rozważyć czy fundusze na wszelkie	Opis celów szczegółowych zostanie poprawiony. Nie jest niestety możliwe uwzględnienie szczegółowych informacji z uwagi na limity znaków, jakie obowiązują we wzorze programu. W treści uwagi wskazano, na niedobór istotnych oryginalnych propozycji w stosunku do wcześniejszych programów. Wyjaśniamy, że cały 1. Priorytet jest nowym mechanizmem, na który przeznaczona zostanie większość alokacji Programu. Schemat projektów kompleksowych, uwzględniających wiele aspektów działalności przedsiębiorców stanowi wyzwanie zarówno pod kątem merytorycznym, jak i wdrożeniowym. Jednocześnie na uwagę zasługują nowe instrumenty skupione w transformacji cyfrowej i zielonej. W opinii IZ, ważną zaletą systemu wsparcia przedsiębiorców jest także czytelność i przewidywalność oferty wsparcia, dlatego też w tej perspektywie kontynuowane będą i rozwijane instrumenty, pozytywnie zweryfikowane w ostatnich latach. Odnosząc się do postulatu, podania wzorcowych działań dla poszczególnych celów szczegółowych, zwracamy uwagę, iż tego typu informacje znajdują się w dokumencie SZOOP. Program jest dokumentem o charakterze ramowym i strategicznym, dlatego też nie zawiera on m.in. typów projektów. W uwadze wskazano na ew. brak kompletności dokumentu poddanego konsultacjom oraz pominięcie celu szczegółowego nr 2. Cele szczegółowe zostały określone w rozporządzeniu dot. EFRR, w art. 3 ust. 1. Z uwagi na zakres tematyczny Programu, w ramach FENG postanowiono o wykorzystaniu trzech z pięciu dostępnych celów szczegółowych w ramach pierwszego celu polityki Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki	częściowo uwzględniona

			<p>Dokument zdecydowanie wymaga słowniczka pojęć doprecyzowującego ich rozumienie. Autorzy wymiennie stosują pojęcia branż i sektorów z KIS, uczelni wyższych i ośrodków akademickich z organizacjami badawczymi. Wyjaśnienie co to są organizacje badawcze znajduje się w końcowej części dokumentu, brak definicji IOB i Ośrodka Innowacji. W dokumencie praktycznie brak jest powiązania pomiędzy proponowanymi instrumentami wsparcia a aktorami ekosystemu innowacji Ośrodkami Innowacji i klastrami, których wsparcie jest planowane. Należy rozumieć, że jest ono udzielane w konkretnym celu w związku z tym obie grupy podmiotów powinny znaleźć swoje miejsce w obszarze realizacji usług dla biznesu. Planowana skala inwestycji na poziomie 43% wartości budżetu Programu Operacyjnego powinna mieć odzwierciedlenie w postaci przypisania im ról we wspieraniu rozwoju innowacyjności gospodarki. W przeciwnym razie skuteczność tego wsparcia będzie mniej niż niska i nie przełoży się na realne zmiany w gospodarce. Uwagi opracował zespół ekspertów SOOIPP: dr Michał Borowy Anna Daszuta - Zalewska Barbara Kostyra dr Karol Lityński Marzena Mażewska dr Joanna Rudawska dr Marek Tomaszewski dr Anna Tórz Marek Winkowski</p>	<p>działania związane z badaniami i nakładami na środowisko nie powinny być ułożone w jednym programie FENIKS. Koncentracja środków w jednym programie daje większe szanse na osiągnięcie efektu synergii prowadzonych prac badawczych i realizowanych inwestycji, szczególnie w kontekście sensownie prowadzonych „Inteligentnych Zamówień Publicznych” Dot.1.3. CYFRYZACJA - Polska znajduje się w gronie 10 najsłabiej rozwiniętych krajów w UE pod kątem cyfryzacji przy jednoczesnym wysokim poziomie kształcenia informatyków. Postuluje się aby w ramach działania 1.3. przeanalizować doświadczenia wynikające z pandemii i rozwinąć te rozwiązania, które na trwałe mogą podnieść poziom cyfryzacji. Należy również uwzględnić fakt, że dominującymi podmiotami w naszej gospodarce są MSP, których nie zawsze stać, zarówno ze względów finansowych jak i posiadanych kompetencji, na rozwój w obszarze cyfryzacji. Postuluje się aby na szeroką skalę wprowadzić „staże przemysłowe” w MSP dla młodych pracowników naukowych i doktorantów. Rozwiązanie takie pozwoli z jednej strony na poszerzenie kompetencji w MSP a ponadto przybliży realne problemy gospodarcze pracownikom nauki. Program ten powinien być dedykowany przede wszystkim do MSP zlokalizowanych w mniejszych miejscowościach i korzystać z dofinansowania dzięki, któremu będzie on atrakcyjny zarówno dla młodych pracowników uczelni jak i przedsiębiorców. Znaczna część z tej grupy przedsiębiorstw nie potrafi zdefiniować swojego zapotrzebowania związanego z technologiami cyfrowymi, dlatego staże przemysłowe stosowane na szeroką skalę mogą pozytywnie wpłynąć na rozwój cyfryzacji w MSP i generalnie wzmocnić relacje nauka-biznes. Ocena realizacji POIR. W ocenie tej nisko oceniono poziom świadczenia usług przez Ośrodki Innowacji. Należy zauważyć, że po wykorzystaniu znaczących dotacji na inwestycje infrastrukturalne w ramach programu POIG w POIR ale też w programach regionalnych praktycznie nie było konkursów/projektów dla tych Ośrodków dzięki, którym mogły one rozwijać działalność wspomagającą rozwój firm high-tech. Parki Naukowo-Technologiczne jako (w większości) duże przedsiębiorstwa miały prawo do niskiego poziomu dotacji a z natury rzeczą implementacja nowych usług powstałych w wyniku projektu nie mogła mieć masowego charakteru. Sytuacja ta skutkowałą niskim poziomem zaangażowania Ośrodków w dotowane projekty a w efekcie przeorientowaniem się tych instytucji na bardziej komercyjną działalność. Postuluje się aby w nowej perspektywie korzystne formy dofinansowania Ośrodków dysponujących istotnym potencjałem zmotywowały je do świadczenia usług sprzyjających tworzeniu i rozwijaniu firm z grupy high-tech. Pozytywnie należy ocenić propozycje przedstawione w p.7.3.3. NEFG przedstawiający planowane działania dotyczące „rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie Ośrodków Innowacji” Działania poprzez wsparcie klastrow dot.p.7.3.2. Klastry stanowią cenny element na mapie gospodarczej. Program</p>	<p>wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej (CP 1), tj.:(i), (iii) oraz (iv): <u>(i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii;</u> (ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych; <u>(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne;</u> <u>(iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości;</u> (v) udoskonalanie łączności cyfrowej; Pozostałe dwa cele szczegółowe (ii) oraz (v) zostały włączone do Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy.</p> <p>Brak niektórych elementów, jak np. wskaźniki, czy plan finansowy wynika z powiązania programów z Umową Partnerstwa, która nie sprecyzowała ww. kwestii do momentu przekazania FENG do konsultacji społecznych.</p> <p>Odnosząc się do braku definicji w Programie IOB oraz Ośrodka Innowacji, wyjaśniamy, iż nie zostały one wprowadzone z uwagi na brak tego typu definicji w systemie akredytacji MRiPT, na którym bazować będzie wsparcie udzielane w ramach FENG. System akredytacji opera się na podejściu funkcjonalnym, a nie podmiotowym.</p> <p>Odnosząc się do braku powiązania pomiędzy proponowanymi instrumentami wsparcia a aktorami ekosystemu innowacji należy zwrócić uwagę, iż w instrumentach wskazanych w częściach 7.3.2 oraz 7.3.3 odniesiono się również na podmiotów, do których są skierowane.</p> <p>W uzasadnieniu uwagi wskazano na konieczność skierowania wsparcia do podmiotów większych niż MŚP. Z uwagi na gorszy dostęp do kapitału MŚP niż dużych, niską aktywność badawczo-rozwojową i innowacyjną MŚP, wsparcie kierowane jest głównie do podmiotów z sektora MŚP. Należy zwrócić uwagę, że FENG oferuje szerszy wachlarz wsparcia dla dużych przedsiębiorców niż POIR. Uwzględniono duże przedsiębiorstwa we wsparciu inwestycji dot. wdrażania wyników prac B+R, ucyfrowienia czy zazielenienia działalności przedsiębiorstwa.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

				<p>nie przedstawia nowych realnych rozwiązań na rzecz klastrów. Warto rozważyć czy nie należy wykorzystać potencjałów zgrupowanych w klastrach do realizacji „projektów zamawianych”, Realizacja takich projektów w naturalny sposób zintensyfikowałaby mechanizmy kooperacyjne pomiędzy członkami klastrów (szczególnie relacje nauka -przemysł). Zbudowanie silnej zdolności kooperacyjnej w klastrach mogłoby sprzyjać tworzeniu silnych organizacji gospodarczych bazujących na kooperacji wielu podmiotów. Realizacja takich projektów promowałaby działalność klastrów i czyniła ją bardziej atrakcyjną. Wątpliwość budzi czy skierowanie uwagi koordynatorów klastrów na wdrażanie usług równoległe do OI będzie sprzyjała zwiększeniu kooperacji w samych klastrach. Inteligentne zamówienia publiczne dot p.7.1.3 Proponowane rozwiązanie realizacji „Inteligentnych zamówień publicznych” należy ocenić jako rozwiązanie bardzo obiecujące, od lat postulowane . Publiczny zamawiający nie determinujący przedmiotu zamówienia a jedynie jego funkcję przy premiowaniu jakości i innowacyjności rozwiązania oraz zapewnieniu rynku jest dobrą propozycją, tworzącą szanse na istotny wzrost innowacyjnych, oryginalnych wdrożeń. Uwzględniając skalę przewidzianych nakładów na program ZIELONY ŁĄD w połączeniu z transformacją energetyczną znaczna część środków w tym obszarze powinna być wykorzystana w trybie „ Inteligentnych zamówień publicznych” Rozwiązania modułowe dot.p.6.1. Pozytywnie należy ocenić przedstawioną propozycję” rozwiązań modułowych” polegające na finansowaniu różnych etapów rozwoju projektu przez NCBiR i PARP przy założeniu , że przez niezależnie od źródła finansowania dotacji przedsiębiorca będzie obsługiwany przez jedną instytucję.</p>	<p>W FENG istnieje możliwość wsparcia projektów związanych z wodorem. Wśród głównych instrumentów wskazać należy, przywołane w części 7.1.3. Programu Wsparcie projektów IPCEI - finansowanie projektów polskich przedsiębiorstw uczestniczących w realizacji Ważnych Projektów Stanowiących Przedmiot Wspólnego Europejskiego Zainteresowania (tzw. projektów IPCEI); czy Innowacyjne zamówienia publiczne, które w dużej mierze mają wspierać powstawanie technologii będących odpowiedzią na wyzwania zidentyfikowane w Europejskim Zielonym Ładzie.</p> <p>Odnosząc się do konieczności przeprowadzenia strategicznej analizy technologii na rynkach międzynarodowych dot. gospodarki o obiegu zamkniętym, należy zwrócić uwagę, iż za obszar GOZ odpowiada MRIPT, który przygotował Mapę Drogową transformacji w kierunku GOZ, w której ujęto technologie istotne z punktu widzenia GOZ.</p> <p>Odnosząc się do propozycji skoncentrowania środków związanych z realizacją EZŁ w jednym programie, należy zwrócić uwagę na fakt, iż celem KE jest traktowanie GOZ jako zagadnienia przekrojowego, które powinno przenikać wszystkie możliwe obszary wsparcia polityki spójności. Mając na uwadze, iż GOZ jest jedną z Krajowych Inteligentnych Specjalizacji, podjęto decyzję o skoncentrowaniu na poziomie krajowym środków na B+R+I w jednym Programie.</p> <p>Odnosząc się do postulatu skierowania wsparcia dot. cyfryzacji na MŚP, należy zwrócić uwagę, że w FENG uwzględniono instrument, skierowany wyłącznie do MŚP, tj. Wsparcie transformacji cyfrowej polskich MŚP (część 7.2.3). Również wsparcie w ramach 1. Priorytetu, w którym przewidziano Moduł Cyfryzacja, skierowany jest głównie do MŚP.</p> <p>Propozycja wprowadzenia „staży przemysłowych” – Obecnie funkcjonuje Program „doktoratów wdrożeniowych”, który spełnia analogiczną funkcję to wskazanej w propozycji.</p> <p>Propozycja, wprowadzenia korzystnej formy dofinansowania Ośrodków dysponujących istotnym potencjałem – proponowany w FENG system wsparcia Ośrodków Innowacji ma na celu profesjonalizację ich działalności poprzez wsparcie świadczenia wysokiej jakości usług proinnowacyjnych przez wyspecjalizowane w określonych specjalizacjach</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						technologicznych konsorcja Ośrodków Innowacji (część 7.3.3).	
						Planowane jest położenie silnego akcentu w instrumencie Innowacyjne Zamówienia Publiczne w FENG na obszary uwzględnione w Europejskim Zielonym Ładzie.	
453.	Agencja Badań Medycznych	5.1 Uszczegółowienie celu szczegółowego „Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	46 - 47	Warto zwrócić uwagę na podnoszenie kompetencji w obszarze zarządzania projektami. Problemy wynikające z niskiego uczestnictwa Polski w innowacyjnych przedsięwzięciach mogą wynikać z niewystarczającej wiedzy w tym obszarze.	Pozycja Polski w rankingach innowacyjności oraz w uczestnictwie w dużych projektach europejskich jest niezadawalająca. Prace B+R niezależnie od rodzaju realizującego je podmiotu (przedsiębiorstwo lub instytucja naukowa) realizowane są w formule projektowej. Organizacje nadal mają strukturę silosową (piony) a nie projektową (horyzontalną), ponadto poziom wiedzy o zarządzaniu projektami w tych organizacjach jest niski	Wychodząc naprzeciw wskazanym w uwadze wyzwaniom, w 1. Priorytecie, w module Kompetencje przewidziano zdobywanie nowych umiejętności oraz wiedzy w obszarze zarządzania innowacjami. Moduł Kompetencje może zostać włączony do projektu obejmującego działalność badawczo-rozwojową przedsiębiorstw i organizacji badawczych.	wyjaśnienie
454.	Uniwersytet Opolski, Uniwersyteckie Centrum Transferu Wiedzy i Technologii	„cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”, „cel szczegółowy (i): rozwijanie i	51 , 52 , 61 , 64	W porozumieniu z władzami Rektorskimi Uniwersytetu Opolskiego wnosimy 4 uwagi. Uwaga 1. W ramach priorytetu 1 „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 51 „...Wsparcie kierowane jest na obszary określone jako krajowe inteligentne specjalizacje oraz uzupełniająco na wyłaniające się specjalizacje wynikające z procesu przedsiębiorczego odkrywania, będącego częścią procesu monitorowania Krajowej	Uzasadnienie uwaga 1: wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia przedsiębiorców, w tym MŚP, których działalność badawczo-rozwojowa nie wpisuje się w aktualne Krajowe Inteligentne Specjalizacje, a ma duży potencjał innowacyjny. Zapis ten naszym zdaniem będzie powodował nierówności w rozwoju innowacyjnym przedsiębiorstw. Drugą kwestią, którą chcielibyśmy poruszyć dotyczy aktualizacji Krajowej Inteligentnej Specjalizacji. Kto będzie uczestniczył w procesie weryfikacji i modyfikacji KIS? Uzasadnienie 2: wyżej wymieniony zapis wskazuje, że projekty mogą być realizowane przez konsorcja, w tym przedsiębiorcy z organizacją badawczą ale nie jest to warunek obligatoryjny. Jakie zatem będą w praktyce zachęty do nawiązywania współpracy sektora biznesu z sektorem nauki i realizacji projektów przez konsorcja z udziałem uczelni? Uzasadnienie uwaga 3: wyżej wymieniony zapis naszym zdaniem będzie ograniczał dostęp do środków i instrumentów wsparcia infrastruktury organizacji badawczych o mniejszym potencjale badawczym niż wymieniona np. Sieć Badawcza Łukasiewicz. Uzasadnienie uwaga 4: - W ramach priorytetu 2 „cel	Uwaga nr 1 - skoncentrowanie wsparcia na inteligentnych specjalizacjach (w przypadku programów na poziomie krajowym - Krajowych Inteligentnych Specjalizacjach) jest wymogiem wynikającym z regulacji na poziomie UE i wobec ograniczonych środków na wsparcie prac badawczo-rozwojowych i innowacji, ma ułatwić tworzenie masy krytycznej i budowanie faktycznej przewagi konkurencyjnej kraju w obszarach, w których Polska dysponuje wyróżniającym się potencjałem. Uwaga nr 2 - W ramach FENG zaplanowano różne rozwiązania wspierające współpracę biznesu z sektorem nauki. Jednym z nich jest możliwość realizacji wspólnych projektów w ramach 1. priorytetu. Propozycja, zgodnie, z którą rolę lidera konsorcjum ma pełnić obligatoryjnie przedsiębiorstwo, ma na celu zmobilizowanie firm do prowadzenia oraz koordynacji prac B+R, dzięki czemu uzyskają one (lub podwyższą) kompetencje w tym zakresie. Współpraca z organizacjami badawczymi może przyczynić się do wzrostu kompetencji po stronie przedsiębiorstw, a także	nieuwzględniona

		<p>wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”</p>	<p>Inteligentnej Specjalizacji (KIS)...”: Uwaga 2: - W ramach priorytetu 1 „cel szczegółowy (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”? wnosimy uwagę odnosząc się do zapisu na stronie 52 „...W przypadku realizacji projektów przez konsorcja (również z organizacją badawczą lub instytucją otoczenia biznesu), obligatoryjnym warunkiem jest, aby w jego skład wchodziło przedsiębiorstwo, jako lider konsorcjum...”: Uwaga 3: - W ramach priorytetu 2 „cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagi do zapisu ze str. 61 „...Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki ze wskazaniem organizacji badawczych znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami ...”: Uwaga 4: - W ramach priorytetu 2 „cel szczegółowy (i): rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagi do zapisu ze str. 64</p>	<p>szczegółowy (i): rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” wnosimy uwagi do zapisu ze str. 64 „...Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych..”: jakie będą w praktyce działania zmierzające do wspierania komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców.</p>	<p>przynieść korzyści organizacjom badawczym, które będą mogły uzyskać wiedzę o oczekiwaniach firm, aktualnych trendach występujących w różnych branżach, itp. Uwaga nr 3 - Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Kończącą ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych. Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie</p>	
--	--	--	--	---	---	--

			<p>„...Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych..”:</p>		<p>decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu, do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicza, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ</p>	
--	--	--	---	--	---	--

					<p>wiąże się z rolą, jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgrasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery,</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktywności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem. Uwaga nr 4 - ze względu na ograniczenia w objętości programu, nie jest możliwe rozszerzenie opisu instrumentów w treści FENG. W ramach wskazanych działań planowane jest m. in. rozwój kompetencji centrów transferu technologii oraz spółek celowych i wsparcie ich działalności związanej z komercjalizacją; zindywidualizowane wsparcie najlepszych rozwiązań w obszarze wysokich technologii powstających na uczelniach celem ich komercjalizacji; programy rozwojowe i akceleracyjne skierowane do start-upów, w tym spółek odpryskowych (np. wspierające testowanie i dopracowanie produktów i usług, nawiązywanie współpracy z pierwszymi klientami, ułatwiający współpracę z korporacjami etc.).	
455.	Tauron Polska Energia	Załączniki	od str . 13 2	Tabele w załącznikach nie zostały w pełni uzupełnione (w zależności od zestawienia – nie wpisano informacji dot. celów pośrednich, celu na 2029 r., źródeł danych, itp.)	Uzupełnienie informacji w tabelach służyłoby zwiększeniu kompletności dokumentu	Wartość wskaźników w odniesieniu do celu pośredniego (2024) oraz do celu końcowego (2029) zostanie uzupełniona.	uwzględniona
456.	Tauron Polska Energia	2.2. Poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw i 2.3. Poziom ucyfrowienia polskich przedsiębiorstw	15 - 16 , 18	W naszej opinii, akapit dotyczący przyczyn niezadowolających wyników polskich przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności (strony 15-16) powinien zostać połączony z fragmentem dotyczącym barier skutkujących niską aktywnością firm w działalności innowacyjnej (strona 18).	Temat przyczyn niezadowolających wyników w zakresie innowacyjności polskich przedsiębiorstw jest, naszym zdaniem, ściśle powiązany z kwestią barier odnoszących się do działalności innowacyjnej, dlatego też te zagadnienia powinny znaleźć się w jednym miejscu, tj. w pkt 2.2.	Diagnoza zostanie poddana weryfikacji i poprawiona.	uwzględniona
457.	Tauron Polska Energia	3	31	We wskazanym rozdziale zasadne byłoby bardziej szczegółowe opisanie działań oraz kosztów związanych z transformacją (również źródeł finansowania).	jak w treści uwagi	Działania oraz koszty związane z transformacją wskazane są w przywołanych dokumentach, np. w projekcie Strategii Produktowności. Odniesienie się FENG do poszczególnych działań Strategii byłoby działaniem zbyt szczegółowym w stosunku do rodzaju dokumentu, jakim jest Program.	nieuwzględniona
458.	Tauron Polska Energia	7.2.5	73	Zdanie: „Instrument może być oferowany także firmom o potencjale innowacyjnym, (m.in. w obszarze automatyzacji, robotyzacji lub cyfryzacji	OZE nie służy zmniejszeniu zużycia energii - służy natomiast zmniejszeniu emisji GHG. Proponujemy zapis: "Instrument może być oferowany także firmom o potencjale innowacyjnym, (m.in. w obszarze automatyzacji, robotyzacji lub cyfryzacji przedsiębiorstw), jak również przedsiębiorcom efektywnym ekologicznie z	Zapis w programie zostanie zmodyfikowany zgodnie z propozycją.	uwzględniona

				przedsiębiorstw), jak również przedsiębiorcom efektywnym ekologicznie z przeznaczeniem na finansowanie zielonych inwestycji (m.in. w obszarze GOZ oraz technologii służących zmniejszeniu zużycia energii, w tym OZE)" - proponujemy zmianę zapisu	przeznaczeniem na finansowanie zielonych inwestycji (m.in. w obszarze GOZ oraz technologii służących zmniejszeniu emisji GHG, w tym OZE)"		
459.	Tauron Polska Energia	1.2	6	Zdanie: "Dochodzi do tego ograniczona ilość surowców nieodnawialnych przy rosnącym zapotrzebowaniu na nie, a także przy uwzględnieniu, iż tzw. surowce krytyczne/ kluczowe nie występują w UE i konieczny jest ich import." - proponujemy zmianę zapisu	Proponujemy zmienić zapis, uwzględniając informacje Państwowego Instytutu Geologicznego. W Polsce występują następujące surowce krytyczne uwzględnione na najnowszej liście Komisji Europejskiej: -żłóżka węgla koksującego, w tym węgla ortokoksowego typu 35.2 (eksploatowane), - gal, german, wanad, wolfram, kobalt - w niewielkich ilościach, jako substancje towarzyszące polimetalicznym rudom miedzi oraz cynku i ołowiu, tytan - w masywie suwalskim. źródło: https://www.pgi.gov.pl/aktualnosci/display/12526-mineralne-surowce-krytyczne-nowa-lista-komisji-europejskiej.html	Tekst zostanie zmodyfikowany w taki sposób, aby wskazać na występowanie niektórych surowców krytycznych, z których część jest eksploatowana w Polsce. Jednocześnie uwaga nie zostanie uwzględniona w zakresie szczegółowego wskazywania w tekście programu informacji o występowaniu (skali oraz lokalizacjach) surowców krytycznych w Polsce.	częściowo uwzględniona
460.	Tauron Polska Energia	1.2	6	Zdanie: „Niskoemisyjna gospodarka oznacza gospodarkę opierającą się na bezemisyjnym transporcie, bezemisyjnych źródłach energii” - proponujemy, aby dokonać zmiany zapisu	Proponujemy zmienić kolejność: Niskoemisyjna gospodarka to przede wszystkim niskoemisyjne źródła energii i przemysł, zaś transport zajmuje kolejne miejsce. W ten sposób odzwierciedlona zostanie hierarchia wyzwań	Zapis zostanie zmieniony.	uwzględniona
461.	Tauron Polska Energia	6.4. Obszary strategicznej interwencji	56 - 57	Postulujemy, aby w 1 Priorytecie dopuszczone były konkursy tematyczne, dedykowane projektom realizowanym na terenie wszystkich OSI wskazanych wprost w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, a nie tylko na część z nich, jak to zaproponowano obecnie.	Obecny zapis wskazuje, że „w 1 Priorytecie dopuszczone będą konkursy tematyczne, np. dedykowane projektom realizowanym na terenie miast średnich lub obszarów zmarginalizowanych”. Powyższe nie wyczerpuje pełnego katalogu OSI wyszczególnionych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego „Zgodnie z SOR i zasadą koncentracji terytorialnej, do obszarów strategicznej interwencji (OSI) polityki regionalnej, zaliczamy: - obszary zagrożone trwałą marginalizacją, - miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, - Śląsk, - wschodnia Polska”.	Użyte sformułowanie "np." wskazuje, iż podane zostały przykłady. Tym podana treść nie stanowi katalogu zamkniętego i nie wyklucza możliwości skierowania wsparcia do pozostałych OSI.	niewzględniona
462.	Tauron Polska Energia	6.1. Obszary wsparcia, typy inwestycji	51	Postulujemy dookreślenie regulacji, które będą określać warunki wsparcia w przypadku dużych przedsiębiorstw	Zgodne z aktualnym brzmieniem zapisu: „W przypadku dużych przedsiębiorstw, innych niż small mid-caps, finansowanie modułów będzie zależne od spełnienia dodatkowych warunków wynikających z innych regulacji”. W miarę możliwości wskazane byłoby, aby choćby kierunkowo podać, o jakie regulacje chodzi. Ułatwiłoby to odpowiednie przygotowanie się potencjalnych beneficjentów z grupy dużych przedsiębiorstw, co	Program FENG w odniesieniu do dużych przedsiębiorców proponuje szerszą ofertę wsparcia niż POIR, jednakże obarczoną pewnymi warunkami, które wyznaczają możliwości wsparcia dla dużych oraz różnicy między wsparciem dla przedsiębiorców dużych oraz small-mid caps. Warunki te wynikają one ze zmiany priorytetów polityki unijnej, mianowicie w obecnej perspektywie finansowej w ramach	częściowo uwzględniona

				<p>wpłynęłoby pozytywnie na koszt opracowywanych projektów</p>	<p>regulacji unijnych dotyczących EFRR, dotychczasowy Cel Polityki nr 1 oraz 3 został połączony w jeden cel, Cel Polityki nr 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej i regionalnej łączności cyfrowej”, realizowany w ramach FENG. Wsparcie na inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwach innych niż MSP tj. właśnie dla dużych przedsiębiorstw oraz small-mid caps (tj. podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników, niebędące MSP) , będzie mogło zostać udzielone jednakże z uwzględnieniem zakresu celu 1 czyli w przypadku gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw uwzględnia współpracę z MŚP w zakresie działań badawczych i innowacyjnych; - w przypadku gdy projekt dotyczy działań badawczych i innowacyjnych i jest realizowany przez spółkę small mid-caps, udzielane jest wsparcie dotacyjne (w tym przypadku bez wymogu obowiązkowej współpracy z MŚP, natomiast - zarówno przedsiębiorcy typu small jak i mid caps mogą otrzymać wsparcie na inwestycje produkcyjne bez wymogu obowiązkowej współpracy z MSP, ale wówczas w formie instrumentów finansowych. <p>Działania badawcze i innowacyjne są rozumiane, jako faza badawcza projektu oraz wdrożenie.</p> <p>Warunki wsparcia, oprócz ww. regulacji wynikających z przepisów funduszowych, muszą uwzględniać przepisy o pomocy publicznej wynikające z Rozporządzenia KE 651/2015 r. , które jednakże pozostają bez zmian w zakresie wsparcia dla przedsiębiorców innych niż MŚ, w stosunku do zasad obowiązujących już w POIR tj.: ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - w fazie wdrożeniowej, objętej regionalną pomocą inwestycyjną, wsparcie dla dużych przedsiębiorstw może być udzielane wyłącznie na inwestycję początkową na rzecz nowej działalności gospodarczej w danym obszarze; - oraz są oni zobowiązani do utrzymania inwestycji w danym obszarze, przez co najmniej 5 lat od daty zakończenia projektu. Ponadto, Beneficjent zobowiązany jest potwierdzić, że inwestycja objęta wsparciem nie została przeniesiona z innego miejsca, w szczególności – innej lokalizacji w Unii Europejskiej.
--	--	--	--	--	---

463.	Tauron Polska Energia	4.7. Kompletność FENG z Krajowym Planem Odbudowy (KPO)	41 - 42	Wykreślenie „oświadczeń o niefinansowaniu inwestycji z innych środków pomocowych” jako mechanizmu zabezpieczającego przed podwójnym finansowaniem, ponieważ stanowi on rozwiązanie zbyt daleko idące.	Wydaje się, że wykluczenie finansowania inwestycji także z innych niż KPO źródeł jest rozwiązaniem zbyt daleko idącym. Może ono w praktyce utrudniać lub wręcz uniemożliwiać realizację projektów w przypadku, gdy beneficjentowi brak środków na zapewnienie wkładu własnego. W takim przypadku montaż finansowy pozwalający na łączenie różnych źródeł finansowania projektu powinien być dopuszczalny. Aby zabezpieczyć się przed nadmiernym wsparciem wystarczające byłoby oświadczenie o zakazie podwójnego finansowania tych samych wydatków lub też oświadczenie o przestrzeganiu reguł kumulacji pomocy publicznej. Innymi słowy, łączenie różnych środków pomocowych wspierających jedną inwestycję powinno być dopuszczalne, pod warunkiem, że nie dochodzi do podwójnego finansowania tych samych wydatków lub przekroczenia progów intensywności pomocy, zgodnie z regułami kumulacji pomocy publicznej. Całkowity zakaz łączenia różnych źródeł wsparcia jest rozwiązaniem zbyt daleko idącym.	Opis dotyczący komplementarności FENG z KPO zostanie zaktualizowany, z uwagi na jego dostosowanie do rozwiązań określonych w projekcie KPO przekazanym do KE. Jednocześnie z uwagi na prowadzone równoległe uzgodnienia KPO z KE oraz planowane uzgodnienia projektu FENG z KE możliwe jest dokonywanie w późniejszym terminie aktualizacji opisu tej części Programu.	wyjaśnienie
464.	Tauron Polska Energia	uwaga ogólna	uwaga ogólna	W dokumencie brakuje odniesienia do wielu istotnych funduszy UE w kontekście komplementarności wsparcia	Proponujemy dopisać odniesienia do funduszy: Modernizacyjnego, Innowacyjnego, funduszu Transformacji Energetyki, itp. Są one niezbędne dla rozwoju/transformacji gospodarki w kontekście wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi. Jednocześnie, z perspektywy wnioskodawców takie informacje pozwolą na usystematyzowanie wiedzy i pomogą skierować zainteresowanie do najbardziej odpowiedniego źródła wsparcia	Wśród wskazanych w Programie funduszy odniesiono się do tych, które wykazują największą zbieżność z Programem FENG. Fundusze tj. Modernizacyjny czy Fundusz Transformacji wykazują wysoką spójność z celem polityki 2, który będzie realizowany przez Program FENIKS oraz RPO.	niewzględzona
465.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii			Rozwiązanie kluczowych dla kraju wyzwań możliwe będzie poprzez wspieranie tzw. przełomowych technologii - umożliwiających zasadniczą zmianę, a nie tylko zwiększających produktywność na pojedynczych etapach wytwarzania. Postulujemy, aby rozwijać kompatybilność instrumentów Programu FENG w zakresie wsparcia dla przemysłu i sfery naukowo-badawczej, z programem Horyzont Europa (HE, patrz nowy filar European Innovation Council).		Wspieranie rozwiązań kluczowych dla kraju przewidziano w ramach 2. priorytetu, w którym również realizowany jest Cel szczegółowy (i). Przewidziano wsparcie zespołów naukowych, finansowanie innowacyjnych zamówień publicznych skupionych na badaniach i tworzeniu rozwiązań odpowiadających na wyzwania społeczno-gospodarcze, stymulujące rozwój gospodarki w określonych kierunkach. Dążeniem MFIPR jest zbliżenie mechanizmów funkcjonujących w HE i FENG, aby możliwości przejścia projektów z jednego Programu do drugiego, w celu jego dalszego rozwijania, mogło przebiegać w warunkach jak najbardziej sprzyjających wnioskodawcom. Niemniej jednak odrębne regulacje prawne wymuszają stosowanie zasad, które będą właściwe tylko dla FENG, jak np. ograniczenie wsparcia do KIS (z wyjątkiem instrumentów finansowych i partnerstw międzynarodowych) czy zasad pomocy publicznej.	wyjaśnienie
466.	Polska Izba Gospodarcza			Obserwując priorytety światowe i nasze krajowe osiągnięcia, proponujemy		W ramach FENG nie wskazano konkretnych branż lub sektorów, które mogą otrzymać wsparcie. Wskazano natomiast, że wsparcie	wyjaśnienie

	Zaawansowanych Technologii			<p>ustanowienie dedykowanego wsparcia dla realizacji programu „Nowy kosmos” - na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez inwestycje w technologie kosmiczne i satelitarne. Warto zwrócić uwagę, że obszar Space jest priorytetowo wydzielony w programie HE w ramach Klastra 4: „Industry, Digital and Space”.</p>		<p>będzie kierowane do projektów zgodnych z KIS, w której już obecnie występują specjalizacje związane z przemysłem kosmicznym. Ponadto w FENG zwrócono uwagę na istotne znaczenie cyfrowej transformacji polskiej gospodarki, w który to proces będzie zaangażowany sektor kosmiczny, np.jako dostawca usług opartych na danych satelitarnych.</p>	
467.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii			<p>Apelujemy o intensyfikację działań na rzecz wprowadzania uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów w programie FENG. Mając na uwadze komplementarność FENG z HE, uważamy za właściwe podjęcie działań mających na celu harmonizację zasad uczestnictwa w obydwu programach (w tym również dotyczących zasad wynagradzania). W szczególności, z punktu widzenia bezpieczeństwa środków publicznych, warto rozważyć wprowadzenie stosowanego w HE mechanizmu Funduszu Gwarancyjnego. Pozwoliłoby to na zmniejszenie uciążliwości w zakresie częstotliwości i zakresu raportowania.</p>		<p>IZ podziela opinię dotyczącą zasadności uproszczeń i zmniejszania barier biurokratycznych, (czego wyrazem jest m.in. planowane uruchomienie wsparcia o charakterze modułowym, planowane zwiększenie wykorzystania uproszczonych metod rozliczania). Nie jest jednak możliwa pełna harmonizacja zasad FENG z zasadami programu Horyzont Europa ze względu m. in. na inny zakres obowiązujących przepisów (pomoc publiczna, regulacje dot. konkretnego funduszu) oraz częściowo różny zakres wsparcia FENG i HE.</p>	częściowo uwzględniona
468.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii			<p>Apelujemy o intensyfikację działań na rzecz wprowadzania uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów w programie FENG. Mając na uwadze</p>		<p>IZ podziela opinię dotyczącą zasadności uproszczeń i zmniejszania barier biurokratycznych, (czego wyrazem jest m.in. planowane uruchomienie wsparcia o charakterze modułowym, planowane zwiększenie wykorzystania uproszczonych metod rozliczania). Nie jest jednak możliwa pełna harmonizacja zasad FENG z zasadami programu Horyzont Europa ze względu m. in. na inny zakres obowiązujących przepisów (pomoc</p>	częściowo uwzględniona

				<p>komplementarność FENG z HE, uważamy za właściwe podjęcie działań mających na celu harmonizację zasad uczestnictwa w obydwu programach (w tym również dotyczących zasad wynagradzania). W szczególności, z punktu widzenia bezpieczeństwa środków publicznych, warto rozważyć wprowadzenie stosowanego w HE mechanizmu Funduszu Gwarancyjnego. Pozwoliłoby to na zmniejszenie uciążliwości w zakresie częstotliwości i zakresu raportowania.</p>		<p>publiczna, regulacje dot. konkretnego funduszu) oraz częściowo różny zakres wsparcia FENG i HE.</p>	
469.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>			<p>W ramach działań na rzecz zapewnienia rozwoju potencjału beneficjentów, ostatecznych odbiorców i potencjalnych beneficjentów Programu oraz wzmocnienia ich kompetencji, proponujemy rozszerzenie sprawdzonego już instrumentu wsparcia dla firm Innovation coach i uruchomienie instrumentu Innovation coach dedykowanego dla indywidualnych naukowców, zainteresowanych rozwojem ścieżki kariery prowadzącej do wdrażania innowacji.</p>		<p>Innovation coach jest instrumentem skierowanym do przedsiębiorstw niemających doświadczenia w aplikowaniu o środki z UE oraz nieposiadających zidentyfikowanego pomysłu na realizację innowacji w swoim przedsiębiorstwie. Innovation coach jest instrumentem skierowanym do przedsiębiorstw niemających doświadczenia w aplikowaniu o środki z UE oraz nieposiadających zidentyfikowanego pomysłu na realizację innowacji w swoim przedsiębiorstwie. Propozycja Polskiej Izby Gospodarczej Zaawansowanych Technologii zostanie rozważony przez Ministerstwo pod kątem poszerzenia instrumentu Innovation coach o wsparcie w zakresie usług informacyjnych w obszarze doradztwa biznesowego świadczonych na rzecz indywidualnych naukowców-innowatorów.</p>	<p>wyjaśnienie</p>
470.	<p>Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii</p>			<p>Istnieje potrzeba wyznaczenia dla Programu FENG wartości wskaźników do osiągnięcia w perspektywie celu pośredniego (2024) i końcowego (2029). Działania Programu FENG powinny przekładać się bezpośrednio na podniesienie pozycji Polski, w założonej perspektywie, w</p>		<p>Wartość wskaźników w odniesieniu do celu pośredniego (2024) oraz do celu końcowego (2029) zostanie uzupełniona. Należy podkreślić również, że FENG jest tylko jednym z wielu narzędzi polityki innowacyjności Polski, dlatego też jego faktyczne przełożenie na wskaźniki makroekonomiczne będzie możliwe do zbadania ewaluacją dopiero po zakończeniu realizacji interwencji.</p>	<p>uwzględniona</p>

				Europejskim Rankingu Innowacyjności			
471.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	4.8. Kompletność FENG z Programem Horyzont Europa, HE	42	<p>Apelujemy o intensyfikację procesu wprowadzania uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów w programie FENG. Komplementarność i synergia inicjatyw krajowych i europejskich to również jeden z kluczowych warunków osiągnięcia celu, jakim jest zwiększenie udziału Polski w Horyzoncie Europa do poziomu 3% uzyskanego dofinansowania. Z uwagi na komplementarność FENG z Programem Horyzont Europa, uważamy za właściwe podjęcie działań mających na celu harmonizację zasad uczestnictwa w obydwu programach (w tym również dotyczących zasad wynagradzania). Z punktu widzenia bezpieczeństwa środków publicznych warto rozważyć wprowadzenie stosowanego w HE mechanizmu Funduszu Gwarancyjnego. Pozwoliłoby to na zmniejszenie uciążliwości w zakresie częstotliwości i zakresu raportowania.</p>	<p>Wyniki badania przedstawione w RAPORCIE KOŃCOWYM "Ocena obciążeń administracyjnych beneficjentów Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020", badania potwierdziły występowanie istotnych obciążeń administracyjnych dla wnioskodawców i beneficjentów PO IR, generujących znaczne koszty po obu stronach procesów, choć generalnie na wszystkich etapach wnioskowania i realizacji projektu koszty po stronie beneficjenta są większe niż po stronie administracji. W zakresie wprowadzania uproszczeń zasad Programu i zmniejszenia barier biurokratycznych w procedurach pozyskiwania wsparcia i realizacji projektów warto bazować na ponad 35-letnim doświadczeniu i dobrych praktykach w tym zakresie wypracowanych przez państwa członkowskie, Komisję Europejską i głównych interesariuszy w procesie przygotowywania HE.</p>	<p>IZ podziela opinię dotyczącą zasadności uproszczeń i zmniejszania barier biurokratycznych, (czego wyrazem jest m.in. planowane uruchomienie wsparcia o charakterze modułowym, planowane zwiększenie wykorzystania uproszczonych metod rozliczania). Nie jest jednak możliwa pełna harmonizacja zasad FENG z zasadami programu Horyzont Europa ze względu m. in. na inny zakres obowiązujących przepisów (pomoc publiczna, regulacje dot. konkretnego funduszu) oraz częściowo różny zakres wsparcia FENG i HE.</p>	częściowo uwzględniona
472.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	5.2. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (iii)	49	<p>W ramach zaplanowanych działań mających na celu wzrost umiędzynarodowienia przedsiębiorstw z sektora MSP, które mają problem z utrzymaniem przewag konkurencyjnych oraz prowadzeniem działalności na rynkach krajowych i zagranicznych,</p>	<p>Szkolenia, konferencje i spotkania technologiczne online są istotnym wsparciem dla zwiększenia konkurencyjności na rynkach zagranicznych, ale także rynku polskim. Często koszty przygotowania szkolenia, konferencji online są stosunkowo małe (licencje programu do webinarów, prelegenci, przygotowywanie materiałów szkoleniowych, nagrywanie webinarów do wielokrotnego wykorzystania, tłumaczenia, materiały</p>	<p>Szczegółowy zakres projektów, w tym możliwych narzędzie wsparcia (np. w formie on-line), będzie określony w dokumentacji projektowej. Planuje się jednak wykorzystanie doświadczeń z realizacji analogicznych projektów w POIR do określenia obszarów wsparcia w FENG w tym zakresie. Należy zwrócić uwagę na wsparcie umiędzynarodowienia działalności również za pomocą instrumentów spoza Programu FENG. Obszary wskazane w uwadze mogą być uwzględnione m.in. w projekcie strategicznym</p>	wyjaśnienie

				<p>proponujemy ustanowić odrębną kategorię np. "Działania w celu popularyzacji zaawansowanych technologii i wchodzenia na rynki zagraniczne metodą online".</p> <p>Proponujemy dofinansowanie dedykowanego bloku szkoleń, konferencji i spotkań technologicznych online w celu pogłębiania wiedzy nt. wdrażania zaawansowanych technologii, wsparcia organizacyjnego, tworzenia powiązań i wymiany doświadczeń między przedsiębiorstwami wysokiej technologii i startupami rozpoczynającymi działalność, a także jak konkurować na rynkach zagranicznych, strategii, przepisów celnych, kosztów wejścia na rynki itp., wymogów regulacyjnych, w tym np. środowiskowych i sanitarnych (np. eksport towarów spożywczych) i na inne tematy. Uważamy, że szkolenia winny być ujęte nie jako narzędzie opisane w celach realizacji konkursu, ale jako odrębne działania. Określenie kosztu działania zależy od ilości prelegentów, przygotowywania materiałów audio/video i innych materiałów, w tym prasa, portale zajmujące się problematyką technologii.</p>	<p>video, prawa autorskie itp), ale przy seryjnych szkoleniach stanowią już znaczne koszty dla MŚP. Tworzenie odrębnej kategorii dotacji pozwoliłoby ponadto na utworzenie Biblioteki webinarów z bazą wiedzy, z której podmioty gospodarcze mogłyby korzystać bezpłatnie.</p>	<p>MRPIT dotyczącym internacjonalizacji (zgodnie ze Strategią produktywności)- E-eksport – Jest to projekt mający na celu zwiększenie eksportu polskich towarów i usług poprzez kanały elektroniczne, polegający na: budowie bazy wiedzy i narzędzi edukacyjno-informacyjnych dla przedsiębiorców (np. organizacja logistyki i obsługa zwrotów, prawo konsumenckie, rozliczenia podatkowe itd.) oraz na tworzeniu programów wsparcia i dofinansowania obecności firm w internecie, social mediach, globalnych platformach zakupowych i w świecie urządzeń mobilnych.</p>	
473.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	6. Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców, Cel	50	Priorytet 1 odpowiada za realizację celu szczegółowego (i) w ramach CP1: „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych	Kompatybilność programu FENG z programem HE i i innymi inicjatywami międzynarodowymi powinna przełożyć się na zwiększenie pozycji polskiego sektora innowacji w konsorcjach międzynarodowych, również pod kątem	W Programie przewidziano szereg inicjatyw wspierających udział polskich podmiotów w Programach tj., HE: Granty na Eurogranty, wsparcie projektów z certyfikatem Seal of excellence, uzupełnienie finansowania dla Europejskich Hubów Cyfrowych, projektów	wyjaśnienie

		szczegóły (i)		<p>oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii". Postulujemy, aby rozwijać kompatybilność programu FENG w zakresie wsparcia dla sfery naukowo-badawczej i przemysłu, z programem Horyzont Europa i i innymi inicjatywami międzynarodowymi. Wzorem podejścia przyjętego przez Komisję Europejską i kraje członkowskie w ramach programu Horyzont 2020 i jego kontynuatora - HE, należy zwrócić uwagę, że rozwiązanie kluczowych dla kraju problemów możliwe będzie poprzez wspieranie rozwoju tzw. przełomowych technologii - umożliwiających zasadniczą zmianę, a nie tylko zwiększających produktywność na pojedynczych etapach wytwarzania.</p>	<p>skutecznej implementacji nowego kryterium selekcji projektów w HE opartego na dywersyfikacji geograficznej. Program FENG powinien stanowić swoistą trampolinę do udziału polskich firm i jednostek badawczych w programach międzynarodowych. Dobrym przykładem wspierania rozwoju tzw. przełomowych technologii jest wprowadzona w HE inicjatywa European Innovation Council, z dwoma ścieżkami rozwoju przełomowych technologii: Pathfinder i Accelerator.</p>	<p>IPCEI. Międzynarodowe Agendy Badawcze, finansowanie wkładu krajowego w partnerstwach międzynarodowych. Instrumenty te nie tylko zapewnią wsparcie doradcze i zwiększą potencjał polskich podmiotów do aplikowania do programów UE lub zapewnią finansowanie alternatywne (SoE) lub uzupełniające (IPCEI, partnerstwa europejskie), lecz także umożliwią poszukiwania partnerów zagranicznych oraz włączanie się w budowę międzynarodowych konsorcjów. Zgodnie z wymogami KE, programy krajowe mają być komplementarne, ale niepowielające wsparcie oferowane w ramach HE. W ramach FENG wsparcie musi koncentrować się na KIS, przy czym takiego wymogu nie ma HE. Wspieranie rozwiązań kluczowych dla kraju przewidziano w ramach 2. priorytetu, w którym również realizowany jest Cel szczegółowy (i). Przewidziano wsparcie zespołów naukowych, finansowanie innowacyjnych zamowań publicznych skupionych na badaniach i tworzeniu rozwiązań odpowiadających na wyzwania społeczno-gospodarcze, stymulujące rozwój gospodarki w określonych kierunkach.</p>	
474.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	7.1.3. Wsparcie inicjatyw wyselekcjonowanych na poziomie Unii Europejskiej	62 - 63	<p>Finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w programie Komisji Europejskiej Horyzont Europa, jest ważne i wymaga finansowania na zasadach maksymalnie uproszczonych jak w HE. Podkreślamy w szczególności konieczność wsparcia rozwijania współpracy sieciowej polskiego przemysłu w ramach nowych partnerstw europejskich w Horyzoncie Europa. Jako</p>	<p>W naszej ocenie aktywny udział w partnerstwach europejskich przyniesie wiele korzystnych wartości, takich jak: rozwój produktów, zwiększenie stopnia innowacyjności, nawiązanie współpracy międzynarodowej, wymiana doświadczeń i transfer wiedzy, globalizacja szans sprzedażowych i pozyskiwania klientów. Może być ogromną szansą na rozwój firm z sektora MŚP, dając im możliwości rozwoju swoich innowacyjnych produktów. Otwiera im również szanse na pozyskanie nowych rynków na swoje produkty. Wypracowane w ramach partnerstw nowe produkty będą dostępne i skalowalne.</p>	<p>Podzielamy przekonanie o konieczności wspierania udziału polskich organizacji badawczych i przedsiębiorstw w projektach europejskich. Dlatego FENG przewiduje wprost finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w HE. Wkład z EFRR stanowiłby wkład krajowy, zgodnie z art. 8 projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa oraz art. 67 (5). Jak jednak wskazano w programie, faktyczna realizacja instrumentu będzie uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców, tj. maksymalnie uproszczonych tak jak w HE. Wprawdzie projekt rozporządzenia CPR jak i planowana nowelizacja rozporządzenia GBER przewidują uproszczenia w ocenie i realizacji projektów w ramach partnerstw europejskich, jednak kwestia możliwości finansowania wkładu krajowego w całości z EFRR nie jest jednoznacznie</p>	wyjaśnienie

				przykład takiego partnerstwa wskazujemy Partnerstwo na rzecz Kluczowych Technologii cyfrowych (Key Digital Technologies Partnership).		przesądzona i podlega rozmowom z KE. W toku rozmów jest także formuła realizacji takich projektów, tak by uniknąć jednoczesnego nakładania na Beneficjentów zarówno reguł i audytów wynikających zarówno z przepisów dot. funduszy europejskich jak i zasad HE. W przypadku negatywnego stanowiska KE w ww. zakresie alternatywą będzie finansowanie partnerstw europejskich poza FENG, ze środków krajowych.	
475.	Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii	8. Priorytet 3 Pomoc Techniczna	89	W ramach działań na rzecz zapewnienia rozwoju potencjału beneficjentów, ostatecznych odbiorców i potencjalnych beneficjentów Programu oraz wzmocnienia ich kompetencji, proponujemy uruchomienie instrumentu Innovation coach dla naukowców, zainteresowanych rozwojem ścieżki kariery prowadzącej do wdrażania innowacji.	Proponujemy rozszerzenie sprawdzonego już instrumentu wsparcia dla firm Innovation coach - dla indywidualnych naukowców-innowatorów, w tym przygotowujących się do realizacji doktoratów wdrożeniowych. Jest duże zapotrzebowanie na takie wsparcie, bo w środowisku naukowym brakuje wiedzy w zakresie rozwoju kariery w kierunku wdrożeń i komercjalizacji wyników badań naukowych. Na rynku brakuje też dedykowanego wsparcia dla budowania kompetencji naukowców w tym zakresie i możliwości aplikowania o odpowiednie środki publiczne. Byłby to praktyczny instrument, z jednej strony budujący bazę naukowców-innowatorów, z drugiej zaś, wspierający wzajemne zrozumienie i rozwój współpracy nauka-biznes. Stanowiłoby to także wsparcie planowanych operacji o znaczeniu strategicznym (str. 127), a mianowicie projektów obejmujących wzmocnienie potencjału podmiotów prowadzących działalność w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych (uczelnianych centrów transferu technologii - CTT, spółek celowych) oraz - projektów obejmujących wyszukiwanie i selekcję rozwiązań technologicznych o wysokim potencjale w zakresie komercjalizacji (w tym powstałych na uczelniach) oraz objęcie wybranych projektów specjalistycznym wsparciem: od etapu inkubacji, założenia i rozwoju spółki technologicznej, do etapu uzyskania przez nią inwestora kapitałowego.	Innovation coach jest instrumentem skierowanym do przedsiębiorstw niemających doświadczenia w aplikowaniu o środki z UE oraz nieposiadających zidentyfikowanego pomysłu na realizację innowacji w swoim przedsiębiorstwie. Innovation coach jest instrumentem skierowanym do przedsiębiorstw niemających doświadczenia w aplikowaniu o środki z UE oraz nieposiadających zidentyfikowanego pomysłu na realizację innowacji w swoim przedsiębiorstwie. Propozycja Polskiej Izby Gospodarczej Zaawansowanych Technologii zostanie rozważony przez Ministerstwo pod kątem poszerzenia instrumentu Innovation coach o wsparcie w zakresie usług informacyjnych w obszarze doradztwa biznesowego świadczonych na rzecz indywidualnych naukowców-innowatorów.	wyjaśnienie
476.		16. Załączniki Wskaźniki dla poszczególnych Priorytetów	13 2	Istnieje potrzeba wyznaczenia wartości wskaźników do osiągnięcia w perspektywie celu pośredniego (2024) i końcowego (2029). Działania programu FENG	W EIS 2020 Polska zajmuje 24 pozycję pod względem innowacyjności na 27 państw uwzględnionych w Rankingu. Za Polską znalazły się Bułgaria i Rumunia oraz Chorwacja. Bezpośrednio przed Polską znalazły się Litwa, Węgry i Słowacja. Zdecydowanej poprawy wymaga pozycja Polski w następujących kategoriach EIS:	Wartość wskaźników w odniesieniu do celu pośredniego (2024) oraz do celu końcowego (2029) zostanie uzupełniona. Należy podkreślić również, że FENG jest tylko jednym z wielu narzędzi w polityce innowacyjności Polski, dlatego też jego faktyczne przełożenie na wskaźniki	uwzględniona

		w i celów szczegółowych		powinny przekładać się bezpośrednio na podniesienie pozycji Polski, w założonej perspektywie, w Europejskim Rankingu Innowacyjności.	Kapitał ludzki - 22. miejsce, Wpływ na sprzedaż - 22. miejsce, Finanse i wsparcie - 23. miejsce, Powiązania - 24. miejsce, Atrakcyjność systemu badawczego - 25. miejsce, Innowatorzy - 26. miejsce.	makroekonomiczne będzie możliwe do zbadania ewaluacją dopiero po zakończeniu realizacji interwencji.	
477.		Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki		Brakuje wsparcia dla nowego kosmosu, który zarówno na świecie jak i w Polsce rozwija się bardzo dobrze.	Nowy kosmos to wsparcie zrównoważonego rozwoju poprzez inwestycje w technologie satelitarne. W programie HE tematyka Space umieszczono w klastrze 4.	W ramach FENG nie wskazano konkretnych branż lub sektorów, które mogą otrzymać wsparcie. Wskazano natomiast, że wsparcie będzie kierowane do projektów zgodnych z KIS, w której już obecnie występują specjalizacje związane z przemysłem kosmicznym. Ponadto w FENG zwrócono uwagę na istotne znaczenie cyfrowej transformacji polskiej gospodarki, w który to proces będzie zaangażowany sektor kosmiczny, np., jako dostawca usług opartych na danych satelitarnych.	wyjaśnienie
478.		1-170		Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów: • Podmioty tworzące system szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z Art. 7. ust. 1. ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce tj.: 1) uczelnie; 2) federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki; 3) Polska Akademia Nauk; 4) instytuty naukowe PAN; 5) instytuty badawcze; 6) międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych ustaw działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 6a) Centrum Łukasiewicz; 6b) instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz; 7) Polska Akademia Umiejętności; 8) inne podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły.	Wprowadzenie proponowanego zapisu pozwoli na utrzymanie spójności w nomenklaturze występującej w regulacjach dotyczących szkolnictwa wyższego w Polsce oraz zapewni równy dostęp do możliwości jakie daje FENG	Sformułowanie organizacja badawcza, uwzględni również uczelnie, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu GBER w art. 2 pkt. 83, który mówi, iż organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę to podmiot (jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy. Nie jest praktykowane odnoszenie się w treści Programu do aktów prawnych, które mogą ulec zmianie w trakcie obowiązywania Programu.	

479.		65	65	<p>Wsparcie w ramach Celu szczegółowego (i) w 2 Priorytecie jest skierowane do następujących podmiotów i osób:</p> <p>[...]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zespoły badawcze • Indywidualni naukowcy <p>[...]</p>	<p>Wymienione grupy beneficjentów nie są „podmiotami”. FENG powinien precyzyjnie odnosić się do tych dwóch grup odbiorców – z dokumentu nie można wywnioskować nic nt. cech definicyjnych „zespołów badawczych” ani „indywidualnych naukowców”. Jednocześnie brakuje jasnej definicji czym jest zespół badawczy, czy jest to porozumienie niezależnych badaczy czy jest to komórka, którą definiuje statut jednostki naukowej (np. jako zakład).</p>	<p>Zapis zostanie poprawiony. Zespół badawczy to grono naukowców, którzy wspólnie realizować będą projekt badawczy w ramach jednej lub kilku organizacji badawczych.</p>	<p>częściowo uwzględniona</p>
480.		Instytucje badawcze	13 4- 13 5	<p>Organizacja badawcza</p>	<p>Utrzymanie spójności w całości dokumentu – tylko w dwóch wskaźnikach używane jest pojęcie „instytucje” zamiast „organizacje badawcze”. Utrzymanie spójności z dokumentami UE np. Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (KOMUNIKAT KOMISJI Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (2014/C 198/01))</p>	<p>Nazwy wskaźników pochodzą z rozporządzenia dot. EFRR na lata 2021-2027. Na poziomie Programu nie ma możliwości zmiany ich brzmienia, gdyż obowiązują one wszystkie kraje UE. Prace nad treścią rozporządzenia i jego tłumaczeniem dobiegają końca, w przypadku zmiany w stosowaniu pojęć "instytucje", "organizacje badawcze" w treści Programu zostaną wprowadzone zmiany.</p>	<p>wyjaśnienie</p>
481.		<p>Program FENG wspiera działania przedsiębiorców mające na celu rozwijanie i zdobywanie nowych umiejętności w szczególności w ramach kompleksowych projektów, gdzie rozwój kompetencji może być jednym z elementów projektu B+R. [...]</p>	38	<p>Program FENG wspiera działania przedsiębiorców mające na celu rozwijanie i zdobywanie nowych umiejętności w szczególności w ramach kompleksowych projektów, gdzie rozwój kompetencji jest nieodzownym elementem projektu B+R. [...]</p>	<p>Rozwój kompetencji związanych z B+R jest kluczowym elementem związany z lepszym wykorzystaniem inwestycji infrastrukturalnych. Wydaje się także, że w większym stopniu należy podkreślić rolę uczelni w tym procesie. Rozwój kompetencji związanych z projektami B+R powinien być elementem obligatoryjnym. Ponadto, nie wskazano możliwego miejsca uczelni w tym procesie (lub przynajmniej CTT).</p>	<p>W Programie FENG wsparcie przedsiębiorców w zdobywaniu nowych umiejętności stanowi element fakultatywny, gdyż to od poziomu zaawansowania działalności B+R przedsiębiorstwa zależy, czy tego rodzaju wsparcie jest konieczne, czy też nie. W przypadku projektów kierowanych do sektora nauki, jak np. wsparcie publicznej infrastruktury B+R podnoszenie kompetencji będzie obligatoryjnym elementem projektu. W Programie przewidziano również wsparcie kompetencji CTT w ramach instrumentu <i>Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych</i>.</p>	<p>niewzględniona</p>

482.		<p>W ramach FENG przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm. Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów w realizacji projektów B+R. Ponadto w FERS, w kontekście rozwoju kwalifikacji oraz kompetencji niezbędnych na rynku pracy, planuje się także dalsze</p>	38		<p>Na poziomie FENG należy jednoznacznie określić definicyjne cechy ośrodków innowacji oraz jednoznacznie włączyć w nie uczelniane ośrodki zajmujące się komercjalizacją.</p>	<p>System wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. O akredytację będzie mógł wystąpić każdy podmiot spełniający jej kryteria bez względu na jego status podmiotowy. Taki podmiot będzie musiał wykazać, że spełnia wskazane w regulaminie akredytacji kryteria dla danej funkcjonalności. Zgodnie z aktualnymi założeniami, ośrodki ubiegające się o akredytację funkcjonalności będą miały status non-for-profit i będą musiały przeznaczać zysk na konkretne cele statutowe. Jednocześnie w ramach II poziomu akredytacji uwzględnione będą konsorcja OI z obowiązkowym udziałem jednostki naukowej.</p>	wyjaśnienie
------	--	--	----	--	---	---	-------------

		rozwijanie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz wdrażanie systemowych rozwiązań wynikających ze Zintegrowanej Strategii Umiejętności					
483.		Moduł – Infrastruktura B+R W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę, która w powiązaniu z agendą badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów lub usług spójnych,	53	W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać finansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę lub zlecenie prac organizacji badawczej w ramach utworzonego konsorcjum na prowadzenie badań na infrastrukturze badawczej jednostki naukowej, które w powiązaniu z agendą badawczą służy do prowadzenia prac B+R na rzecz tworzenia innowacyjnych produktów lub usług spójnych, w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji	W celu zwiększenia efektywności i skuteczności projektów zalecane jest dodanie możliwości zlecenia części prac innym podmiotom posiadającym odpowiednią aparaturę oraz kompetencje do jej obsługi np. organizacjom badawczym.	Celem modułu Infrastruktura B+R jest wsparcie budowy lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach. Realizacja badań na tej infrastrukturze będzie wymaganym efektem działań objętych tym modułem, który będzie mógł być finansowany w ramach modułu B+R lub ze środków własnych przedsiębiorcy. Zlecenie realizacji agendy badawczej innym podmiotom na innej infrastrukturze jest niezgodne z powyższymi założeniami.	niewzględzona

		w szczególności z obszarami krajowych inteligentnych specjalizacji					
484.		Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki i - finansowanie kosztów zakupu lub wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS.	61	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki - finansowanie kosztów zakupu wytworzenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji agendy badawczej wpisującej się w KIS lub zlecenie wykonania prac badawczych podmiotowi posiadającemu adekwatną infrastrukturę badawczą	j.w.	W ramach FENG planowane jest finansowanie zakupu infrastruktury badawczej. W ramach tego instrumentu nie będą finansowane badania prowadzone na tej infrastrukturze. Tym samym finansowanie nie może objąć zlecenia wykonania prac badawczych innemu podmiotowi. Tego typu koszt może wystąpić w ramach projektu finansującego prace B+R, lecz nie zakup infrastruktury.	niewzględzona
485.		Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji tworzonych m.in. przez organizacje badawcze, organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz	61	Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji tworzonych m.in. przez organizacje badawcze, organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz	Rozszerzenie katalogu potencjalnych beneficjentów zwiększa szansę na skuteczne (osiąganie zamierzonych celów) i efektywne (nakłady kosztów do rezultatów) osiągnięcie celów programu.	Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej	niewzględzona

		<p>infrastruktury technologii cznej Centrów Kompetencji, które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicza oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami. [...]</p>		<p>oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami.</p>		<p>przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag:</p> <ul style="list-style-type: none"> · unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu, do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <ul style="list-style-type: none"> CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSOURCE – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej. <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p>	
--	--	--	--	---	--	---	--

					<p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy. Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa). Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej. Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ. W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgrmasz (docelowo Łukasiewicz-</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>Instytut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
486.		Obowiązkowo, integralną część tego typu projektów stanowi rozwój kompetencji kadry naukowej, badawczej w zakresie m.in. komercjalizacji	61	Obowiązkowo, integralną część tego typu projektów stanowi rozwój kompetencji kadry naukowej, badawczej w zakresie m.in. komercjalizacji wyników prac B+R, transferu technologii i zarządzania innowacjami. Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formie „proof of concept/proof of principle” z wykorzystaniem	j.w.	<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy</p>	niewzględniona

		<p>wyników prac B+R, transferu technologii i zarządzania innowacjami. Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/pr oof of principle” z wykorzystaniem infrastruktur wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby Centrów Kompetencji.</p>	<p>infrastruktur wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby np. organizacji badawczych, ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.</p>		<p>Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych. Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychylając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu, do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to: CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej. Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.: nauki techniczne i energetyka (14 projektów);</p>	
--	--	---	---	--	--	--

					<p>nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy. Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerosoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa). Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej. Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ. W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinventaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz</p>	
--	--	--	--	--	--	--

						<p>Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktowności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBT oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
487.		Realizacja schematu będzie zapewniał a pełna obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby . organizacji badawczych,	61	Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w formule „proof of concept/principle” z wykorzystaniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby . organizacji badawczych,	j.w.	<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju.</p> <p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów.</p> <p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradcy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów</p>	niewzględzona

		<p>aniem infrastruktury wyselekcjonowanych z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby Centrów Kompetencji.</p>		<p>ośrodków innowacji, Centrów Kompetencji.</p>		<p>zewnątrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%. Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych. Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu, do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to: CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej. Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.: nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów);</p>	
--	--	--	--	---	--	---	--

					<p>nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy. Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytucji w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa). Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytucje badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytucje Łukasiewicz oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>Produktywności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
488.		Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych - wspieranie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności	64	Transfer technologii pochodzących z organizacji badawczych – wspieranie: a) komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w szczególności powstających w środowisku naukowym oraz b) działań nakierowanych na wzmocnienie transferu technologii poprzez inkubację, akcelerację, wsparcie powstawania spółek odpryskowych tworzonych przez	Oryginalny fragment nie jest zrozumiały i możliwy do interpretacji na różny sposób. Zapis uproszczono.	Fragment Programu zostanie przeformułowany w celu nadania mu jaśniejszego brzmienia.	uwzględniona

		<p>ości powstających w środowiskach naukowym oraz inkubacji, akceleracji i wzrostu spółek odpryskowych tworzonych przez naukowców, z wykorzystaniem infrastruktury i zasobów ludzkich centrów transferów technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowiskach naukowym.</p> <p>Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych spółek zakładanych przez naukowców w oraz zwiększać podaż</p>	<p>naukowców, z wykorzystaniem infrastruktury i zasobów ludzkich centrów transferów technologii i innych podmiotów zajmujących się komercjalizacją wyników badań realizowanych w środowiskach naukowym. Realizowane działania mają zwiększyć liczbę innowacyjnych spółek zakładanych przez naukowców oraz zwiększać podaż spółek, które mogą być atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC</p>			
--	--	---	---	--	--	--

		spółek, które mogą być atrakcyjnym przedmiotem inwestycji ze strony funduszy VC.					
489.		-wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym podmiotów, które obejmuje w szczególności: wzmocnienie zasobów ludzkich i infrastrukturalnych, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciująco-usługowych, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach	82	-wsparcie potencjału rozwojowego akredytowanych na poziomie centralnym lub regionalnym podmiotów, które obejmuje w szczególności: wzmocnienie kapitału ludzkiego i infrastrukturalnego, know-how, kompetencji zarządczych, kształcenie kadr oraz zatrudnienie ekspertów, budowę platform sieciująco-usługowych, sieciowanie (w tym m.in.: członkostwo w organizacjach zrzeszających IOB), umiędzynarodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane podmioty dla przedsiębiorców w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji);	Program FENG powinien znosić proceduralne progi dostępu do możliwości finansowania świadczenia usług. w przypadku funkcjonowania regionalnych systemów akredytacyjnych będących odpowiednikami planowanego systemu centralnego nie ma uzasadnienia wymogu posiadania przez dany ośrodek dwóch akredytacji.	Dla zapewnienia jednolitego standardu usług, system wsparcia OI w FENG będzie uwzględniał ośrodki akredytowane przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Jednocześnie nie ma przeciwwskazań, aby regiony prowadziły stosowane do tej pory systemy akredytacji. Ponadto w ramach centralnego systemu akredytacji uwzględniony zostanie udział przedstawicieli regionów w opiniowaniu podmiotów zgłoszonych do akredytacji.	niewzględniona

		<p>zrzeszających IOB), umieździć rodowienie (w tym m.in.: udział w projektach i wydarzeniach międzynarodowych), sieciowanie, standaryzację oraz certyfikację. Wsparcie powiązane jest z testowaniem i wdrażaniem nowych lub ulepszonych usług przez wspomniane podmioty dla przedsiębiorców w zakresie akredytowanej funkcjonalności lub specjalizacji technologicznej (pierwszy i drugi poziom akredytacji);</p>				
--	--	---	--	--	--	--

490.		<p>Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka,</p>	82	<p>Punkt ten powinien być wstępem do pkt. 7.3.3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji.</p>	<p>Fragment odnosi się zarówno do I i II poziomu akredytacji.</p>	<p>Przytoczony fragment odnosi się do celów obu wyżej wymienionych w tekście programu poziomów akredytacji.</p>	<p>niewzględzona</p>
------	--	---	----	--	---	---	----------------------

		przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.					
491.		Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS oraz RIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.	83	Działania wspierające Ośrodki Innowacji mają na celu budowanie i wzmacnianie ich kompetencji do świadczenia wyspecjalizowanych usług w zakresie określonych akredytacją funkcjonalności (np. akceleracja, inkubacja technologiczna, brokering, badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, demonstracja) oraz specjalizacjami technologicznymi wpisującymi się w KIS oraz RIS dot. nowych kierunków transformacji takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.	Projekty powinny wpisywać się zarówno w inteligentne specjalizacje na poziomie kraju jak i regionu.	FENG, jako program ogólnokrajowy wspiera rozwój KIS. W programie zachowany jest nacisk na powiązanie tematyczne projektów z KIS z wyłączeniem instrumentów finansowych i partnerstw międzynarodowych oraz innych instrumentów będących narzędziami procesu przedsiębiorczego odkrywania umożliwiającego finansowanie obszarów, które mogą się stać potencjalnymi specjalizacjami. Relacja z RIS zostanie poddana analizie w ramach prac nad systemem wdrażania instrumentu skierowanego na wsparcie OI.	niewzględzona

		takich jak np. cyfryzacja, zielona gospodarka, przemysł 4.0, zdrowe społeczeństwo.					
492.	Rada Działalności Pożytku Publicznego			<p>Cały Program, w tym obszar B+R+I, rozpatrywany jest wyłącznie przez pryzmat wsparcia MSP oraz współpracy nauki z biznesem. Tymczasem budowanie jakości życia mieszkańców Polski, oferowanie im coraz lepszych usług także w obszarze usług społecznych, wymaga myślenia w kategoriach zarówno MSP, jak i rozwoju i współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.</p>	<p>Organizacje społeczeństwa obywatelskiego tworzą specyficzny rynek dóbr i usług, głównie w obszarze usług społecznych, ale także, jako narzędzie zapobiegania deprywacjom społecznym i dążenie społeczeństwa do dobrobytu. W związku z tym obszar B+R oraz rozwój innowacji, w tym z wykorzystaniem technologii, podobnie do sektora MSP, napędza rozwój i konkurencyjność usług społecznych i gospodarki jako takiej. Nowoczesna gospodarka powinna być także wrażliwa na usługi kierowane do społeczeństwa. Czas pandemii pokazał, że technologię należy adaptować na różnych poziomach ludzkiego funkcjonowania. Pomijanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego w Programie doprowadzić może do wyraźnego zapóźnienia cywilizacyjnego usług społecznych skierowanych do społeczeństwa względem komercyjnych dóbr i usług, co pogłębi nierówności społeczne. Rozwój nowoczesnych dóbr i usług świadczonych na rzecz społeczeństwa jest tym istotniejszy, że wskazana w diagnozie robotyzacja i automatyzacja mogą doprowadzić do fundamentalnych zmian na rynku pracy. Dlatego prowadzenie badań, testowanie, opracowywanie nowych usług w tym w zakresie adaptowania się społeczeństwa do nowej rzeczywistości związanej z transformacją cyfrową, muszą następować przed wprowadzeniem radykalnych zmian w gospodarce. To organizacje społeczeństwa obywatelskiego są tymi, które pozwalają społeczeństwu lepiej adaptować się do nowych warunków. Rada wskazuje również na potrzebę zacieśniania współpracy zarówno nauki z biznesem, jak i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.</p>	<p>Organizacje pozarządowe biorą aktywny udział w realizacji projektów współfinansowanych ze środków polityki spójności, współpracują z uczelniami i przedsiębiorcami. Organizacje pozarządowe podkreślają, że udział w projektach B+R+I to dla tego sektora szansa na rozwój, szczególnie wobec nowych wyzwań technologicznych, które uwidoczniła trwająca pandemia. Przedstawiciele organizacji pozarządowych zgłosili potrzebę realizacji przez NGO projektów również w 1 Priorytecie FENG Wsparcie dla przedsiębiorców zarówno jako beneficjenci jak i członkowie konsorcjów. Zakładamy, że NGO zdobyły wiedzę i doświadczenie w realizacji przedsięwzięć, a tym samym wymogów jakie spoczywają na nich przy realizacji takich projektów wynikających z reguł pomocy publicznej (np. wymagania dotyczące wniesienia wkładu własnego), ponoszenie kosztów VAT, etc. Biorąc pod uwagę możliwości FENG zakładamy iż już teraz organizacje pozarządowe mogą otrzymać wsparcie, być beneficjentem np. w Prioryciecie FENG lub jako członkowie konsorcjów w 1 Priorytecie, przy spełnieniu warunków dotyczących instrumentów wsparcia w tym priorytecie opisanych w programie FENG. Tekst Programu zostanie uzupełniony o wskazanie możliwości uczestniczenia w projektach organizacji pozarządowych.</p>	uwzględniona
493.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	rozd. 6.3., 7.1.6., 7.2.8. oraz 7.3.5. Działania zapewniające równość, włączenie i	6	<p>§ 4 Zwraca się także uwagę na wciąż niewystarczający poziom dostosowania dóbr i usług dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób starszych czy wymagających wsparcia. Równy dostęp do dóbr i usług dla wszystkich jest nie tylko miarą cywilizacyjnego</p>	<p>1) Rada zauważa, że zasady horyzontalne (w tym zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasada równości szans kobiet i mężczyzn) są bezwzględnie fundamentalne dla Programu (programowania i wdrażania). 2) Ze względu na Konstytucję (między innymi art. 32), unijne i krajowe przepisy antydyskryminacyjne, Konwencję o prawach osób z niepełnosprawnościami, ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami itp. zasady horyzontalne muszą być bezwzględnie uwzględniane w Programie. Na to wszystko</p>	<p>W ramach FENG znajduje się odniesienie do aktów prawnych i podstawowych dokumentów regulujących zasady równości szans, niedyskryminacji oraz dostępności. Niemniej jednak odnosząc się do Uchwały nr 178 RDPP treść FENG zostanie rozszerzona o dokument wykonawczy, tj. Wytyczne równościowe na lata 2021-2027 (nazwa może ulec zmianie), których postanowienia szczegółowo regulują realizację zasad i odnoszą się wprost do wskazanych przez RDPP kwestii: wdrażania zasad,</p>	uwzględniona

		niedyskryminację	rozwoju, ale także w świetle ustawy o dostępności, formalnym zobowiązaniem wobec społeczeństwa.	<p>nakłada się perspektywa społeczna i demograficzna Polski, w tym starzejące się społeczeństwo.</p> <p>3) W rozdziałach „Działania zapewniające równość, włączenie i niedyskryminację” należy wprost odwołać się do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn. Należy także odwołać się do standardów dostępności wypracowanych na potrzeby polityki spójności.</p> <p>4) Należy wskazać wymóg dostępności wprost do opisu interwencji szczególnie wrażliwych na dostępność, między innymi w modułach „Cyfryzacja” czy „B+R”.</p> <p>5) Należy uwzględnić w opisach interwencji projektowanie uniwersalne jako obowiązkową metodę realizacji tych interwencji, między innymi w modułach „Kompetencje” czy „Wdrożenie innowacji”.</p> <p>6) Należy uwzględnić w opisach interwencji kierowanych do podmiotów prywatnych wymogi dyrektywy dostępnościowej (dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług).</p>	standardów dostępności oraz projektowania uniwersalnego.	
494.	Rada Działalności Pożytku Publicznego		<p>Rada wnosi o wskazanie wprost organizacji społeczeństwa obywatelskiego jako beneficjenta Programu we wszystkich celach Programu oraz wszystkich jego priorytetach oraz dostosowanie całego dokumentu pod tym kątem, w tym zmianę brzmienia celu szczegółowego (iii) w związku z przedkładaną propozycją.</p> <p>Brzmienie wszystkich celów szczegółowych po modyfikacji celu (iii):</p> <ul style="list-style-type: none"> - cel szczegółowy (i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii: Priorytet 1, Priorytet 2. - cel szczegółowy (iii) wzmacnianie zrównoważonego wzrostu i konkurencyjności MŚP, organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP i organizacjach społeczeństwa 		Nazwy celów szczegółowych pochodzą z rozporządzeń unijnych, z tego względu Instytucja Zarządzająca nie ma możliwości zmiany nazw celów szczegółowych.	nieuwzględniona

				obywatelskiego, w tym poprzez inwestycje produkcyjne – Priorytet 2. - cel szczegółowy (iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości – Priorytet 2.			
495.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	4.8.	43 , 62	Zapewnienie komplementarności FENG z programami europejskimi (np. Horyzont Europa, Cyfrowa Europa) Proponujemy w jak najszerszym zakresie wykorzystanie mechanizmu wsparcia wkładów krajowych podmiotów, w tym organizacji badawczych w projektach europejskich. Obecnie obserwujemy tendencję, że finansowanie w 100% organizacji badawczych zaczyna być mocno ograniczane, zaś organizacje te w coraz większym stopniu muszą współfinansować projekty (np. od 30% we wspólnotach EIT do nawet 60% w Partnerstwach Europejskich). Z drugiej strony, brak środków na ww. wkład własny będzie eliminował krajowe organizacje badawcze z współfinansowania w ramach programu Horyzont Europa. W tym kontekście postulujemy zapewnienie odpowiednio dużego finansowania na działania 7.1.3. Wsparcie inicjatyw wyselekcjonowanych na poziomie Unii Europejskiej oraz 7.1.8. Działania międzyregionalne, międzynarodowe i transgraniczne proponujemy wzmocnienie lub zaprojektowanie instrumentu, który wspomógłby uczestnictwo jednostek B+R		Podzielamy przekonanie o konieczności wspierania udziału polskich organizacji badawczych i przedsiębiorstw w projektach europejskich. Dlatego FENG przewiduje wprost finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w HE. Wkład z EFRR stanowiłby wkład krajowy, zgodnie z art. 8 projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa oraz art. 67 (5). Jak jednak wskazano w programie, faktyczna realizacja instrumentu będzie uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców, tj. maksymalnie uproszczonych tak jak w HE. Wprowadzie projekt rozporządzenia CPR jak i planowana nowelizacja rozporządzenia GBER przewidują uproszczenia w ocenie i realizacji projektów w ramach partnerstw europejskich, jednak kwestia możliwości finansowania wkładu krajowego w całości z EFRR nie jest jednoznacznie przesądzona i podlega rozmowom z KE. W toku rozmów jest także formuła realizacji takich projektów, tak by uniknąć jednoczesnego nakładania na Beneficjentów zarówno reguł i audytów wynikających zarówno z przepisów dot. funduszy europejskich jak i zasad HE. W przypadku negatywnego stanowiska KE w ww. zakresie alternatywą będzie finansowanie partnerstw europejskich poza FENG, ze środków krajowych.	wyjaśnienie

				<p>w Europejskich Partnerstwach, które będą kluczowym instrumentem realizacji HE, ale w zakresie przygotowania ich do takiego uczestnictwa np. poprzez budowanie/ tworzenie grup eksperckich w określonych obszarach. Obecnie obserwujemy małe zainteresowanie Partnerstwami Europejskimi w Polsce, zwłaszcza ze strony przedsiębiorstw, co przekłada się na zbyt niską aktywność w Partnerstwach i potencjalnie może przełożyć się na małe dofinansowanie pozyskane przez krajowe podmioty z Programu Horyzont Europa. Zapewnienie komplementarności FENG z Programem Horyzont Europa daje szansę na wykorzystanie tzw. efektu dźwigni polegającego na łączeniu środków z FENG z współfinansowaniem ze środków programu Horyzont Europa (np. 1 euro z FENG zainwestowane we wkład własny generuje dodatkowo 1 euro z programu Horyzont Europa). Ponadto, przy ww. finansowaniu proponujemy, aby stosowane były zasady rozliczania projektów obowiązujące w programie Horyzont Europa.</p>			
496.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	5.2	48,52	<p>Uproszczenie wniosków i mechanizmów rozliczania projektów W celu zwiększenia udziału przedsiębiorstw w programie zasadne będzie uproszczenie wniosku od dofinansowanie i zredukowanie ilości dokumentów stanowiących załączniki (na etapie składania wniosku) oraz uproszczenie zasad rozliczania projektów. Uproszczenie procedury</p>		<p>IZ planuje w prowadzenie w FENG uproszczonych metod rozliczania wydatków, co powinno stanowić usprawnienie w rozliczaniu projektów. Uproszczone metody ograniczają liczbę dokumentów niezbędnych do rozliczenia wydatków np. module B+R planuje się wprowadzenie uproszczonej metody rozliczania wydatków na wynagrodzenia. Wydatki rozliczane uproszczoną metodą są traktowane, jako wydatki poniesione. Nie ma obowiązku gromadzenia ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na potwierdzenie poniesienia wydatków rozliczanych uproszczoną metodą.</p>	wyjaśnienie

				<p>konkursowej i zasad rozliczania projektów przyczyni się do znacznego zwiększenia zainteresowania a tym samym udziału przedsiębiorstw w programie. W programie POIR ze względu na rozbudowaną dokumentację projektową oraz bardzo złożone zasady prowadzenia rozliczeń projektów wielu przedsiębiorców wycofywało się z pełnienia roli Lidera konsorcjum, a tym samym z udziału w programie.</p>			
497.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	5.3	49	<p>Uwzględnienie realizacji projektów badawczych w ramach rozwoju celu dotyczącego rozwoju krajowego ekosystemu innowacji "Realizacja Programu w ramach celu szczegółowego (iv) jest skoncentrowana na rozwijaniu ekosystemu innowacji przez zapewnienie przedsiębiorcom i organizacjom badawczym wsparcia instytucjonalnego wspierającego rozwój inteligentnych specjalizacji, opracowanie i prowadzenie projektów badawczych, badawczo-rozwojowych i innowacyjnych." Uważamy za konieczne wyszczególnienie w wykazie także projektów badawczych, które mogą być ukierunkowane na realizację ww. celu, w szczególności opracowanie nowych mechanizmów w zakresie identyfikacji czy wdrażania inteligentnych specjalizacji oraz przewidywania kierunków rozwoju technologicznego (foresight).</p>		<p>W Programie przewidziano realizację projektów tj.: Inno_LAB oraz Projekt dot. Krajowej Inteligentnej Specjalizacji, w ramach, których możliwe będzie prowadzenie projektów badawczych ukierunkowanych na identyfikację nowych mechanizmów wsparcia oraz prowadzenie procesu przedsiębiorczego odkrywania.</p>	<p>wyjaśnienie</p>

498.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	6.1	49	<p>Wsparcie wyłaniających się (przełomowych) specjalizacji i obszarów niszowych</p> <p>Proponujemy dodanie podkreślonego fragmentu w akapicie „Możliwe jest wsparcie ukierunkowane na branże lub sektory, które mają lub mogą mieć istotny wpływ na rozwój gospodarki i które zostały zidentyfikowane w dokumentach strategicznych.” Powyższy zapis pozwoli na wsparcie ukierunkowane na niszowe branże lub sektory dla krajowej gospodarki, które również mogą mieć w perspektywie najbliższych lat duży wpływ na rozwój polskiej gospodarki. Jednocześnie proponujemy, aby dokumenty uszczegółowiające nie wykluczały ww. sektorów i branż z możliwości uzyskiwania wsparcia z uwagi na swój niszowość, czyli niewielki zasięg, ilość potencjalnych interesariuszy (np. w ramach kryterium opłacalności wdrożenia). Pozwoli to m.in. na dofinansowanie tzw. badań przełomowych lub wyprzedzających, które na bardziej zaawansowanych etapach mogłyby ubiegać się o dofinansowanie z programu Horyzont Europa (np. w ramach EIC lub EIT).</p>	<p>Program FENG może wspierać sektory/ branże, które zostały zidentyfikowane w dokumentach strategicznych. Jeśli w tego rodzaju dokumentach zostaną wskazane wyłaniające się, niszowe obszary specjalizacji, będą one mogły zostać uwzględnione w ramach 1. priorytetu FENG, jeśli będą zgodne z KIS.</p>	wyjaśnienie
499.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	6.1	55	<p>Doprecyzowanie zakresu wsparcia organizacji badawczych w ramach Priorytetu 1 (moduły)</p> <p>Zwracamy się z uprzejmą prośbą o jasne doprecyzowanie z których modułów planowanych do wsparcia w ramach Priorytetu 1, będą mogły skorzystać organizacje badawcze będące</p>	<p>Projekt tworzony jest z modułów, lecz w całym projekcie należy przyjąć taką samą strukturę konsorcjantów, tj. podział na lidera i partnerów. W ramach 1. priorytetu planowane jest, aby liderem projektu był przedsiębiorca. Intencją tego mechanizmu jest zwiększenie gospodarczego wykorzystania wyników prac B+R, realizacji badań zgodnych z potrzebami rynku/odbiorców, zachęcenie organizacji badawczych do współpracy z sektorem przedsiębiorstw.</p>	wyjaśnienie

				<p>konsorcjantami przedsiębiorców, zwłaszcza dotyczy to Modułu B+R. Prosimy o doprecyzowanie czy wnioskodawcą w ramach Priorytetu 1 może być konsorcjum składające się z organizacji badawczej w którym taka organizacja jest liderem konsorcjum. W naszej opinii, taka możliwość powinna być dopuszczalna, zaś uzasadniamy ją doświadczeniami związanymi ze współpracą instytutów Łukasiewicza z przedsiębiorcami, którzy wielokrotnie sygnalizowali nam, że nie chcą pełnić roli liderów projektów konsorcjalnych, ale jednocześnie deklarowali chęć udziału we wspólnych projektach i wdrażania ich wyników.</p>			
500.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	6.1	53	<p>Optymalizacja wykorzystania infrastruktury B+R W celu uniknięcia powielania i rozproszenia infrastruktury B+R proponujemy zmianę zapisu „W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać dofinansowanie kosztów inwestycji w aparaturę, sprzęt i inną niezbędną infrastrukturę [...]” na „W ramach tego modułu Wnioskodawca może uzyskać dofinansowanie kosztów inwestycji lub wynajmu od organizacji badawczych aparatury, sprzętu i innej niezbędnej infrastruktury [...]”. Powyższe rozwiązanie pozwoli bardziej efektywnie wykorzystać istniejącą infrastrukturę badawczą organizacji badawczych.</p>		<p>Celem modułu Infrastruktura B+R jest wsparcie budowy lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach prowadzące m.in. do powstawania CBRów. Innymi słowy wyposażamy /doposażamy firmy w aparaturę i sprzęt po to, aby umożliwić/ułatwić im prowadzenie prac B+R w ramach własnej działalności gospodarczej. Realizacja badań na tej infrastrukturze będzie wymaganym efektem działań objętych tym modułem, który będzie mógł być finansowany w ramach modułu B+R lub ze środków własnych przedsiębiorcy. Jednocześnie niezbędność tej infrastruktury będzie przedmiotem oceny projektu. Realizacja prac B+R na infrastrukturze zewnętrznej nie jest zgodna z powyższymi założeniami. Ponadto firmy będą mogły korzystać ze wsparcia akredytowanych ośrodków innowacji - w FENG dostępne będzie wsparcie usług konsorcjów specjalizacji technologicznych, czy też na infrastrukturę badawczą lub demonstracyjną dla klastrów, w powiązaniu z nowymi usługami dla przedsiębiorstw. W FENG przewidziano również wsparcie dla usług proinnowacyjnych w formule learning factories. W celu poszerzenia dostępu przedsiębiorcom do profesjonalnej infrastruktury badawczej w ramach FENG planowane jest dofinansowanie infrastruktury publicznej, która ma być udostępniana przedsiębiorcom - str. 61</p>	nieuwzględniona

						<i>Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonych do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki.</i>	
501.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	6.1	54	<p>Poszerzenie zakresu działań związanych ze wsparciem internacjonalizacji W poniższym fragmencie proponujemy dodanie podkreślonego zwrotu: „Finansowane są wydatki związane z promocją zagraniczną produktów lub usług przedsiębiorstwa. Wsparcie w tym zakresie może dotyczyć m.in. komercjalizacji wyników prac B+R za granicą, udziału w międzynarodowych łańcuchach dostaw, promocji produktów lub usług na rynkach zagranicznych, udziału w targach, wystawach i demonstracjach technologii, uzyskania ochrony praw własności intelektualnej lub jej utrzymanie poza Polską.” Przedstawiona propozycja umożliwi bardziej kompleksowe wsparcie internacjonalizacji, zwłaszcza w zakresie nowych rozwiązań technologicznych.</p>		<p>W module Internacjonalizacja nie wskazano precyzyjnie na koszty, które będą mogły zostać objęte wsparciem. W ramach modułu odniesiono się do promocji produktów lub usług, która stanowi szerokie spektrum działań. Szczegółowe informacje dotyczące kosztów kwalifikowanych zawarte zostaną w dokumentacji konkursowej.</p>	nieuwzględniona
502.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.1.1.	59	<p>Wsparcie projektów ukierunkowanych na innowacje przełomowe W celu pobudzenia działalności B+R w sektorze przedsiębiorstw oraz podniesienia poziomu innowacyjności opracowywanych rozwiązań produktowych i technologicznych zasadne wydaje się włączenie działań finansujących projekty B+R o zwiększonym ryzyku (kończących się niskim poziomem TRL 4/5/6 - odpowiednik Research&Innovation Action w Horyzoncie Europa).</p>		<p>Głównym zadaniem Programu FENG jest podniesienie innowacyjności polskiej gospodarki. Prace badawcze finansowane w ramach FENG muszą wskazywać na potencjał wykorzystania ich wyników w gospodarce, stąd wprowadzenie instrumentu, w którym prace badawcze z założenia kończyłyby się przed pracami rozwojowymi nie jest przewidziane w ramach FENG. Wskaźniki rezultatu, które zostały przyporządkowane do 1 celu polityki odnoszą się do nowych produktów i usług, które kształtowane są głównie na późniejszym etapie prac badawczych. Umożliwienie finansowania projektów badawczych kończących się na TRL 3-4 ze środków krajowych wykracza poza kompetencje MFIPR. Odnosząc się do obowiązku wdrożenia wyników prac B+R w ramach POIR, wyjaśniamy, iż takie</p>	wyjaśnienie

			<p>Wprowadzenie takich działań do programu FENG pozwoli na zwiększenie potencjału polskich organizacji badawczych i przedsiębiorstw w programach międzynarodowych poprzez realizację komplementarnych projektów, które na późniejszych etapach będą mogły być dofinansowane z programów międzynarodowych. Brak wsparcia takich projektów oznacza de facto wykluczenie polskich zespołów naukowych z pełnienia roli liderów projektów międzynarodowych (warunkiem udziału w tych projektach są często obiecujące, wstępne wyniki badań kończących się TRL3/4, które motywują zagranicznych partnerów do wspólnej realizacji dalszych faz badawczych). Proponujemy aby wsparcie tego typu projektów było realizowane z II osi FENG lub programów współfinansowanych z budżetu krajowego. Pozwoli to na rozwiązanie problemu luki w finansowaniu projektów B+R w Polsce między badaniami podstawowymi a pracami rozwojowymi. W przypadku takiego rozwiązania należy zrezygnować z obowiązku wdrożenia wyników projektu z własnych środków do 3 lat po zakończeniu projektu. Obecnie w projektach B+R współfinansowanych z POIR jest taki obowiązek, co oznacza, że mimo, iż dofinansowane są prace badawcze obarczone niepewnością wyników to muszą z założenia</p>		<p>zobowiązanie zawarte jest w umowach zawieranych z przedsiębiorcami. Organizacje badawcze realizujące projekty B+R, w których nie występowała pomoc publiczna, zobowiązani byli umową do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewdrażania bezpośrednio wyników badań (chyba, że działalność gospodarcza Beneficjentów miała charakter pomocniczy), - rozpowszechniania wyników prowadzonych badań przemysłowych i prac rozwojowych albo prac rozwojowych wszystkim podmiotom zainteresowanym gospodarczym wykorzystaniem tych wyników na równych zasadach rynkowych, przy czym wszelkie zyski z tych działań muszą być reinwestowane w zasadniczą działalność beneficjenta, lub w przypadku braku zasadności komercyjnego wykorzystania, nieodpłatnie z zachowaniem równego dostępu do ww. wyników badań, z uwzględnieniem przepisów o prawie autorskim i prawie własności przemysłowej. <p>Wydaje się, że wskazana luka w dofinansowaniu nie znajduje pokrycia w rzeczywistości- nie została do końca potwierdzona wynikami badań. Z przeprowadzonych przez NCBR ewaluacji wynika, że tylko niewielka część naukowców (3%) i przedsiębiorców (5%) korzysta ze wsparcia publicznego w więcej niż jednej instytucji wspierającej B+R+I. Zdecydowana większość beneficjentów (3/4) realizuje tylko po jednym projekcie i jest to ich świadoma decyzja. Ponadto należy pamiętać, iż luka finansowania projektów na niskich poziomach TRL jest, przynajmniej częściowo, niwelowana dzięki programom strategicznym, które przewidują możliwość wsparcia od 2 poziomu TRL. Z kolei badania podstawowe finansowane są przez Narodowe Centrum Nauki. Dodatkowo NCBR i NCN realizują, kolejną już, odsłonę programu TANGO, skierowanego właśnie do projektów wysoce ryzykownych, a realizowanych przez naukowców pragnących skomercjalizować ich wyniki.</p> <p>Ewentualne braki w tym obszarze mogą także wypełnić programy Bridge.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

				zakończyć się rozwiązaniem rynkowym. Alternatywnym rozwiązaniem byłoby, że projekty kończące się na TRL 4/5/6 są następnie kontynuowane np. w ramach projektów międzynarodowych.			
503.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.1.2	59	Możliwości wsparcia krajowych inicjatyw interdyscyplinarnych Obszar wsparcia „Międzynarodowe Agendy Badawcze” Obszar wsparcia „Projekty teamowe”. Powyższe obszary wsparcia zakładają udział organizacji / zespołów badawczych w inicjatywach na skalę międzynarodową. Czy i w jaki sposób będą zatem dofinansowane krajowe inicjatywy interdyscyplinarnych zespołów / organizacji badawczych?		Zarówno instrument MAB, jak i Projekty teamowe są dedykowane współpracy polskich organizacji badawczych. Partner zagraniczny stanowi element projektu, który ma wnieść do projektu pewną wartość dodaną dla polskich podmiotów, dla których dedykowane są ww. instrumenty. Ścisłe krajowe inicjatywy interdyscyplinarnych zespołów badawczych będą możliwe do realizacji przede wszystkim w ramach obszaru Współpraca najlepszych zespołów badawczych w formie konsorcjów w wybranych obszarach strategicznych. Wsparcie ma przyczynić się do rozwoju współpracy między zespołami działającymi w różnych lokalizacjach w Polsce (opcjonalnie także do nawiązania współpracy z zespołami zagranicznymi), w celu uzyskania wyników badań, mogących mieć zastosowanie w polskich przedsiębiorstwach lub organizacjach działających w interesie społecznym.	wyjaśnienie
504.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.1.2	61 ,6 2	Dodanie możliwości tworzenia tzw. living labs Proponujemy obok przykładu learning factory dodanie też living labs. Tworzenie Living Labs - interdyscyplinarnych zespołów, tworzących innowacyjne rozwiązania: diagnozujących i analizujących potrzeby użytkowników, projektujących produkty i usługi, które na te potrzeby odpowiedzą. Living Labs – pomogą w budowaniu filarów działalności nowoczesnych organizacji badawczych w których innowacje powstają blisko realiów rynkowych oraz zapewnione jest miejsce do walidacji nowoczesnych rozwiązań dla MŚP. Przykładem może być Living Lab – Obserwatorium		Konstrukcja Centrów Kompetencji, o ile będzie to uzasadnione efektywnością realizacji przedsięwzięcia, będzie mogła być uzupełniona o funkcje „living lab”. Pozwoli to m.in. zoptymalizować współpracę z przedsiębiorcami oraz rozwijać kompetencje kadr zatrudnionych w danym centrum kompetencji.	wyjaśnienie

				Logistyczne. Łukasiewicz-ILiM.			
505.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.1.2	61	<p>Wprowadzenie w ramach Centrów Kompetencji opcji integrowania laboratoriów rozproszonych geograficznie</p> <p>W poniższym fragmencie proponujemy dodanie podkreślonych słów:</p> <p>"Wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury badawczej projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej oraz infrastruktury technologicznej Centrów Kompetencji (także jako wirtualnych centrów integrujących rozproszona geograficznie infrastrukturę technologiczną), które będą tworzone przez organizacje sieciowe typu Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz ich konsorcja z przedsiębiorstwami."</p> <p>Powyższy zapis pozwoli na lepszą integrację dostępnej już infrastruktury technologicznej i badawczej z planowanymi działaniami w zakresie rozbudowy infrastruktury technologicznej ukierunkowanej na potrzeby przedsiębiorstw. Z uwag na to, że infrastruktura ta jest często rozproszona geograficznie należy przy wsparciu Centrów Kompetencji w szerszym zakresie wykorzystać element sieciowania i integrowania.</p>		<p>Konstrukcja Centrów Kompetencji, o ile będzie to uzasadnione efektywnością realizacji przedsięwzięcia, będzie mogła być uzupełniona o funkcje „living lab”. Pozwoli to m.in. zoptymalizować współpracę z przedsiębiorcami oraz rozwijać kompetencje kadr zatrudnionych w danym centrum kompetencji.</p>	nieuwzględniona
506.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.1.2	61	<p>Rozszerzenie zakresu podanego w przykładzie W poniższym fragmencie proponujemy dodanie podkreślonych słów: „(...) Realizacja schematu będzie zapewniała pełną obsługę procesu innowacyjnego – od weryfikacji koncepcji w</p>		<p>Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest</p>	nieuwzględniona

			<p>formule „proof of concept/proof of principle” z wykorzystaniem infrastruktur wyselekcjonowanych m.in. z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, do prac rozwojowych oraz tworzenia demonstratorów technologii realizowanych w oparciu o zasoby m.in. Centrów Kompetencji. (...)” Pierwotne zdanie można odczytać jako zamkniętą listę infrastruktur i centrów, co będzie dużym ograniczeniem co do możliwych beneficjentów (w tym np. przedsiębiorstw, których nie ma na PMIB).</p>		<p>narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%.</p> <p>Kończącą ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynieryjne (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów). cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy. Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aeroszoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa). Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej. Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Ormasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów –</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktywności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
507.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.1.2	61	Możliwości wsparcia wyłaniających się specjalizacji krajowych (które nie są jeszcze uwzględnione w KIS) W ramach programu przewiduje się wsparcie, m.in. infrastruktury badawczej budowanej przez Sieć Badawczą Łukasiewicz,	<p>Obowiązek wpisywania się projektu w KIS wynika z zapisów rozporządzeń unijnych. Z uwagi na horyzontalny charakter KIS zarówno rozwiązania związane z lotnictwem, jak i kosmonautyką nie są wykluczone ze wsparcia.</p>	niewuzględniona

				<p>ale w ramach KIS. Proponujemy zapis „wpisującej się w KIS <u>wyłaniające się i istotne z perspektywy rozwoju kraju sektory gospodarki</u>”. W tej sytuacji nie będą dyskryminowane takie obszary jak np. lotnictwo i kosmonautyka. Takie rozwiązanie pozwoli również na rozwój tych dziedzin w synergii z działaniami prowadzonymi na forum europejskim i międzynarodowym (identyfikacja ww. istotnych obszarów może być np. wielkość finansowania pozyskiwanego na ich rozwój ze źródeł zagranicznych). Proponujemy rozważenie tego mechanizmu także na inne Priorytety FENG</p>			
508.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.1.4	64	<p>Szersze wykorzystanie innowacyjnych zamówień publicznych w niszowych obszarach gospodarki</p> <p>Przeprowadzenie innowacyjnych zamówień publicznych pozwoli na finansowanie projektów, w ramach których, w odpowiedzi na konkretną potrzebę gospodarczą/społeczną lub określony przez podmiot publiczny cel, opracowane zostaną rozwiązania o parametrach dotychczas niedostępnych na rynku. Popieramy potrzebę wykorzystania ww. rozwiązań do wsparcia niszowych branż gospodarki (wyłaniających się specjalizacji), w których wnioskodawcy nie mają realnych możliwości uzyskania projektów w normalnych ścieżkach z uwagi na zaporowe kryteria oceny opłacalności wdrożenia stosowane w</p>		<p>Obecne zapisy rozporządzeń unijnych wskazują na konieczność zachowania spójności wybieranych projektów z KIS, tym samym niszowe branże gospodarki również muszą wykazywać spójność z KIS. Należy mieć na uwadze, iż projekty wybierane w FENG będą odnosić się do aktualnej wersji KIS, tym samym FENG będzie brał pod uwagę wszelkie aktualizacje KIS oparte na procesie przedsiębiorczego odkrywania.</p>	wyjaśnienie

				klasycznych ścieżkach konkursowych.			
509.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	7.2.7	74	<p>Uwzględnienie Łukasiewicza w ramach wsparcia działań związanych z rozwojem start-upów W poniższym fragmencie proponujemy dodanie podkreślonych słów: „(...) Wsparcie w ramach 2 Priorytetu w ramach CS (iii) skierowane jest do: - przedsiębiorców, w tym start-upów, - podmiotów wdrażających instrumenty finansowe, - organizacji badawczych. (...)”</p> <p>Zwracamy się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie wśród podmiotów, które mogą korzystać ze wsparcia w ramach komercjalizacji organizacji badawczych. Obecnie są one wykluczone m.in. z programu Inkubator Innowacyjności. Powyższe wykluczenie jest dla nas niezrozumiałe zwłaszcza, że komercjalizacja pośrednia jest jednym z kluczowych obszarów działania organizacji badawczych i źródłem nowych start-upów są technologie będące wynikiem prac B+R organizacji badawczych. W 2021 roku na przykład w ramach Łukasiewicza uruchomiony został pilotażowo program Akcelerator Łukasiewicza, którego celem jest wsparcie rozwoju start-upów powstałych w oparciu o wyniki prac B+R prowadzonych przez instytuty Łukasiewicza</p>		Zapis zostanie uzupełniony o podmioty prowadzące programy akceleratorne.	częściowo uwzględniona
510.	Sieć Badawcza Łukasiewicz		80	<p>Doprecyzowanie w jaki sposób będą realizowane działania związane z coachingiem, mentoringiem i wymianą doświadczeń w ramach Wspólnych Przedsięwzięć Badawczych z Samorządami</p>		<p>Działania monitoringowe i doradcze oferowane regionom w ramach Inno_regio_lab będą przewidziane dla wszystkich zainteresowanych Samorządów Województw niezależnie od tego, czy są one zaangażowane we wspólne przedsięwzięcia badawcze (WPB) wspierane w II priorytecie FENG. Wspólne Przedsięwzięcia Badawcze (WP) będą</p>	częściowo uwzględniona

				<p>Województw Działania o których mowa powyżej są przewidziane w Inno_Regio_Lab w ramach Priorytetu 2, Celu szczegółowego (iv), natomiast wspólne przedsięwzięcia przewidziane są do realizacji w ramach Priorytetu 2, Celu szczegółowego (i). W części Programu dotyczącej wspólnych przedsięwzięć nie ma odniesienia do planowanych działań coachingowych i mentoringowych w przypadku współpracy z Samorządami Województw. Poza tym nie jest jasne, czy w związku z tym działania monitoringowe i doradcze będą przewidziane wyłącznie dla Samorządów Województw realizujących wspólne przedsięwzięcia, czy też dla wszystkich zainteresowanych Samorządów Województw niezależnie od tego czy są one zaangażowane we wspólne przedsięwzięcia? Czy będzie to część projektu Inno_Regio_Lab?</p>	<p>kontynuacją instrumentu dostępnego obecnie w działaniu 4.1.1 PO IR. Będą one polegać na wspieraniu przez partnerów przedsięwzięcia projektów wpisujących się we wspólnie opracowaną agendę badawczą. Partnerami WPB będą mogły być nie tylko samorządy, ale także podmioty prywatne czy publiczne. W obecnej perspektywie WP realizowane były we współpracy z samorządami: lubelskim, łódzkim, śląskim i dolnośląskim, oraz partnerami gospodarczymi: PGNIG i GAZ SYSTEM, PKP PLK oraz SYNTHOS. WP umożliwiają dostosowanie agendy badawczej do potrzeb rozwojowych i wyzwań stojących przed danym samorządem (np. czyste powietrze na Śląsku) lub strategii rozwoju firmy - partnera WP. W odniesieniu do samorządów, w praktyce w WP uczestniczyły samorządy mające większe doświadczenie we wspieraniu B+R. Natomiast Wspólne Przedsięwzięcia Badawcze z Samorządami Województw (WPBS) w ramach Inno-regio_lab będą miały formułę akademii wspierania innowacji dla regionów, tak by zwiększyć ich potencjał w zakresie wsparcia B+R. Instrument skupi się na transferze know-how wypracowanego przez agendy rządowe wyspecjalizowane przez lata we wspieraniu B+R (NCBR). Pomoże on wszystkim chętnym regionom w wypracowaniu skutecznego i efektywnego modelu przeprowadzania konkursów.</p>	
511.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	14	12 7	<p>Uzupełnienie listy planowanych operacji o znaczeniu strategicznym w zakresie dotyczącym podmiotów prowadzących komercjalizację W poniższym fragmencie proponujemy dodanie podkreślonych słów: „(...) - projekt obejmujący wzmacnianie potencjału podmiotów prowadzących działalność w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych (w tym m.in. uczelnianych centrów transferu technologii - CTT, spółek celowych) (...)” Listę można traktować jako zamkniętą, która np. już</p>	<p>Wskazany w uwadze fragment Programu dotyczy planowanego zakresu projektu pozakonkursowego przewidzianego do realizacji przez MEiN, który w swoim założeniu skierowany ma być do CTT. Podmioty z SBŁ będą mogły uczestniczyć w różnych działaniach Programu na zasadach ogólnych.</p>	niewzględzona

				<p>omija Akceleratora Łukasiewicza, stąd prosimy wprowadzenie zaproponowanych zmian otwierając katalog innych centrów zajmujących się transferem technologii.</p>			
512.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	Uwaga redakcyjno - techniczna	redakcyjno, 00	<p>Wyjaśnienie i ujednoczenie terminologii dotyczącej podmiotów sektora nauki. Proponujemy wyjaśnienie w dokumencie definicji organizacji badawczej (na str. 65 jest definicja co to jest organizacja badawcza, ale w innych miejscach nie podaje się doszczegółowienia). Jednocześnie w odniesieniu do uczelni proponujemy używanie określenia „uczelnia”, a nie „uczelnia wyższa” gdyż ten ostatni nie występuje w systemie nauki i szkolnictwa wyższego (mamy szkoły wyższe albo uczelnie).</p>		<p>Pojęcie "organizacji badawczych", oparte na nomenklaturze stosowanej w rozporządzeniu GBER, wprowadziliśmy do programu, jako propozycję MNISW. W poprzedniej perspektywie finansowej posługiwaliśmy się pojęciem "jednostki naukowej", jednak po utracie mocy przez ustawę o zasadach finansowania nauki pojęcie to straciło umocowanie prawne. Planujemy doprecyzowanie pojęcia "organizacji badawczych" na poziomie dokumentacji konkursowej. Natomiast na poziomie programu uwzględnimy uwagę w sekcji 6.2, uzupełniając o rozwinięcie analogiczne jak na stronie 65 tj. Organizacje badawcze w tym: uczelnie, instytuty badawcze, instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Łukasiewicz, instytuty PAN, międzynarodowe instytuty naukowe, podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły, ·Uwagę dot. zmiany pojęcia "uczelnia wyższa" na "uczelnia" uwzględnimy, jako zgodną z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce.</p>	częściowo uwzględniona
513.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	Uwaga redakcyjno - techniczna	redakcyjno, 00	<p>Dostosowanie wskaźników do cyklu życia innowacji. Wskaźniki, które mają na celu ewaluację programów nie biorą pod uwagę cyklu życia innowacji. Wskaźnik typu „liczba patentów” ma niewielką wartość, jeżeli patenty nie przekładają się na wdrożenia. Bardziej cenny byłby wskaźnik „Zwiększenie zysków w przeliczeniu na jeden etat rocznie, 3 lata po zakończeniu realizacji dotowanego przedsięwzięcia”. Zwiększenie poziomu innowacyjności powinno bowiem służyć zwiększeniu sprzedaży i komercjalizacji oraz poprawie wydajności pracy, a nie być celem samym w sobie i generować</p>		<p>Dobór wskaźników mierzących efekty realizacji FENG został dokonany na podstawie listy wskaźników określonych w zał. I projektu ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/... w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności. W związku z koniecznością zapewnienia agregowalności i porównywalności danych w zakresie wszystkich interwencji realizowanych w ramach Polityki spójności, w tym wszystkich programów operacyjnych wdrażanych przez kraje UE w perspektywie finansowej 2021-2027, lista wskaźników została ograniczona i dostosowana do warunków i potrzeb wszystkich państw członkowskich. W związku z powyższym wskaźniki mierzące efekty realizacji FENG zostały określone na podstawie zał. I ww. rozporządzenia. Należy wskazać, iż w ramach Szczegółowego Opisu Priorytetów FENG będzie możliwe uzupełnienie listy wskaźników o wskaźniki ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2021-</p>	nieuwzględniona

				niewdrażane zgłoszenia patentowe.		2027, które w szerszym stopniu pozwolą na monitorowanie efektów FENG.	
514.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	Uwaga redakcyjno - techniczna	redakcyjno, 00	Uwzględnianie w kosztach bezpośrednich kosztów zarządzania projektami W ramach określania kosztów kwalifikowalnych w projektach FENG proponujemy wzorem konkursów międzynarodowych uwzględnianie w ramach kosztów bezpośrednich kosztów związanych z zarządzaniem projektami. Pozwoli to na podniesienie jakości zarządzania projektami B+R, w szczególności zwiększy szansa na efektywną komercjalizację ich wyników.		Koszty kierownika B+R czy innych pracowników zarządzających bezpośrednio pracami B+R powinny stanowić wydatki kwalifikowalne. Jednakże zwracamy uwagę, że w FENG przewiduje się rozliczanie kosztów pośrednich stawką ryczałtową. W ramach kosztów pośrednich mogą być rozliczane szeroko pojęte koszty zarządzania projektem tj. kierownika i koordynatora projektu zaangażowanego w zarządzanie, koszty zarządu tj. wynagrodzenie osób uprawnionych do reprezentowania jednostki. W związku z powyższym ww. koszty zarządzania muszą być prawidłowo określone i doprecyzowane celem uniknięcia podwójnego finansowania wydatków.	wyjaśnienie
515.	Sieć Badawcza Łukasiewicz	Uwaga redakcyjno - techniczna	redakcyjno, 00	Wykorzystanie mechanizmów bonów na innowacje Prosimy o wyjaśnienie czy planowane będzie stosowanie w ramach FENG wsparcia zbliżonego do mechanizmu „Bonów na innowacje”. Instrument ten cieszy się dużą popularnością, zwłaszcza wśród MŚP jako instrument pierwszego kontaktu i pierwszych prac badawczo-rozwojowych realizowanych we współpracy z organizacjami badawczymi. Jeśli nie przewiduje się jego kontynuacji to prosimy o wskazanie podobnych rozwiązań planowanych w FENG lub Regionalnych Programach Operacyjnych.		FENG nie przewiduje realizacji instrumentu analogicznego do „Bonów na innowacje”. W obecnej perspektywie finansowej, również na poziomie regionalnym upowszechniły się bony na innowacje. W większości złożonych wniosków o dofinansowanie w POIR siedziba przedsiębiorstwa była w tym samym województwie, co siedziba jednostki naukowej, z którą planowano nawiązać relacje. Realizacja tego typu instrumentu będzie możliwa w ramach RPO, jednak decyzja o jego uruchomieniu należy do Instytucji Zarządzających Programami regionalnymi.	wyjaśnienie
516.	Uniwersytet Warszawski, Biuro ds. Wspomagania Rozwoju	2.10.Doświadczenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój,	29	Program powinien uwzględnić również uczelnie i inne jednostki badawcze aktywnie rozwijające swój potencjał w zakresie badań również na potrzeby gospodarki, nie ograniczając grupy docelowej do	Uczelnie aktywnie rozwijające swój potencjał badawczy mają możliwość znacząco zwiększyć podaż wysokiej jakości prac B+R. Zazwyczaj posiadają dobrze zorganizowane, usystematyzowane struktury wypracowania i komercjalizacji wyników badań, które należy wspierać.	Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju.	niewzględzona

		<p>2014-2020 W zakresie instrumentów finansowych27</p>	<p>instytutów SBŁ oraz koordynatorów projektów umieszczonych na PMIB (zob. też opis diagnozy do FENG: 2.9. Współpraca sektora nauki z przedsiębiorstwami i w/w wskazanie wynikające z doświadczeń PO IR na s. 29).</p>		<p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów.</p> <p>Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; zasadność kosztów związanych z infrastrukturą – 15%; zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji – 12%; perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%; możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%.</p> <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyższej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skryningowej</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>dla Chemii Biologicznej. Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> nauki techniczne i energetyka (14 projektów); nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów); nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów); nauki fizyczne i inżynieryjne (23 projekty); nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów) cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów). <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerosoli, Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej),</p> <p>EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i</p>
--	--	--	--	--	--	--

					<p>sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgrmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej. SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia.. W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów –</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktywności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>		
517.	Uniwersytet Warszawski, Biuro ds. Wspomagania Rozwoju	4.7.Komplementarność FENGzKrajowym Planem Odbudowy (KPO)	42	Zastrzeżenie budzi proponowana demarkacja terytorialna między KOP i FENG w w zakresie finansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R.	projekt KPO posiada deficyty jeśli chodzi o zakres możliwości dofinansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R - oznacza to ograniczenie możliwości rozbudowy i unowocześnienia infrastruktury B+R w Warszawie stanowiącej jeden z najsilniejszych ośrodków B+R w kraju i naszej części Europy.	Spadek alokacji z EFRR dla RWS został skompensowany dużą alokacją przeznaczoną dla publicznej infrastruktury badawczej z RWS przydzielonej w Krajowym Planie Odbudowy. Zgodnie z demarkacją Celu A2.z innymi źródłami finansowania, opisana na str. 136 KPO: Finansowanie rozwoju infrastruktury technologicznej na potrzeby SBŁ oraz PMIB będzie wyglądało następująco: w przypadku, kiedy projekt inwestycyjny będzie wdrażany	niewuzględniona

						przez podmioty sektora nauki zlokalizowane w Warszawie, będzie on finansowany w ramach KPO, w innych przypadkach domyślnym źródłem finansowania będą mechanizmy polityki spójności. Oba strumienie finansowe będą ze sobą skorelowane, tak, aby uzyskać funkcjonalne połączenia kompetencji oraz możliwości laboratoryjnych, co jest istotne z punktu widzenia przedsiębiorców współpracujących z Siecią. To zastrzeżenie będzie miało zastosowanie także dla wspieranych projektów pochodzących z PMIB. Ma to szczególne znaczenie, jako że ok 40% potencjału badawczego Polski zlokalizowane jest w Warszawie oraz okolicach. Podstawowym mechanizmem koordynacyjnym i jednocześnie gwarantującym demarkację działań finansowanych ze środków KPO i polityki spójności będzie kontrakt programowy. W kontrakcie wskazane zostaną zadania finansowane z KPO i z programów polityki spójności, co w jednoznaczny sposób ograniczy możliwość podwójnego finansowania".	
518.	Uniwersytet Warszawski, Biuro ds. Wspomagania Rozwoju	4.8.Komplementarność FENG z Programem Horyzont Europa, HE	42,43	Zastrzeżenia co do demarkacji - komplementarność FENG i HE a KPO.	Elementów wynikających z komplementarności FENG i Horyzont Europa, związanych z możliwością finansowania B+R, kadr B+R, w ogóle brakuje w KPO, stąd trudno mówić o jasnej demarkacji. Wprowadzenie demarkacji w takim brzmieniu uniemożliwia instytucjom zlokalizowanym w Warszawie korzystanie z szeregu przyszłych programów i możliwości finansowania. Wyklucza to udział i wykorzystanie istotnego potencjału naszego kraju, które zgromadzony jest w warszawskich instytucjach B+R. Trzeba wziąć również pod uwagę, że aktualna ministerialna parametryzacja dyscyplin naukowych uczelni - w zasadzie w ramach wszystkich trzech kryteriów oceny dyscyplin - w znacznym stopniu bazuje na ocenie efektów, które wynikają z możliwości udziału w programach kreowanych z udziałem środków, które wspierają m.in. FENG. Może to mieć istotny wpływ na defaworyzację uczelni warszawskich i rozwijanych w nich dyscyplin naukowych, z wszystkimi tego konsekwencjami.	Organizacje badawcze, tj. uczelnie i instytucje B+R zlokalizowane w Warszawie jak najbardziej będą mogły uczestniczyć w działaniach, wskazanych w sekcji 4.8 jako komplementarne do programu Horyzont Europa. Działania te nie mają, co do zasady charakteru infrastrukturalnego, lecz głównie badawczo-rozwojowy. Wyłączenie Warszawy z zakresu wsparcia zostało natomiast wpisane w program jedynie w odniesieniu do projektów dot. publicznej infrastruktury B+R: Przewiduje się następującą demarkację w zakresie finansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R na potrzeby SBŁ oraz PMIB: projekty inwestycyjne wdrażane przez podmioty sektora nauki zlokalizowane w Warszawie finansowane będą w ramach KPO, w innych przypadkach domyślnym źródłem finansowania będzie FENG. Oba strumienie finansowe będą ze sobą skorelowane tak, aby uzyskać funkcjonalne połączenia kompetencji oraz możliwości laboratoryjnych, co jest istotne z punktu widzenia przedsiębiorców współpracujących z Siecią. Celem takiej demarkacji, dotyczącej tylko publicznej infrastruktury B+R, jest zapewnienie organizacjom badawczym z Warszawy lepszych możliwości dofinansowania, dostępnych w KPO.	nieuwzględniona
519.	Uniwersytet Warszawski, Biuro	4.10.Komplementarność FENGzeSt	45,46	Uwaga do proponowanej demarkacji terytorialnej i możliwych w FENG partnerstw w obszarze	Uwaga do proponowanej demarkacji terytorialnej – w praktyce brak tej możliwości dla ośrodków warszawskich wyłączonych z FENG (brakuje tego elementu w KPO) uniemożliwi wsparcie udziału polskich podmiotów z	Organizacje badawcze, tj. uczelnie i instytucje B+R zlokalizowane w Warszawie jak najbardziej będą mogły uczestniczyć w działaniach, wskazanych w sekcji 4.10 jako komplementarne	nieuwzględniona

	ds. Wspomaganie Rozwoju	strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB)		projektów badawczo-rozwojowych, konsorcjów międzynarodowych, a także projektów międzynarodowych zespołów badawczych, animowanie współpracy międzynarodowej klastrów, międzyinstytucjonalna wymiana wiedzy i doświadczeń w budowaniu ekosystemu innowacji, współprojektowanie podobnych lub wspólnych instrumentów, współorganizacja wspólnych konkursów, poszukiwania międzynarodowych inwestorów, wspieranie udziału polskich podmiotów w partnerstwach międzynarodowych w ramach np. Horyzontu Europa oraz innych programach Unii Europejskiej.	ośrodka warszawskiego, który generuje w naszym kraju największy strumień projektów we wspomnianych partnerstwach międzynarodowych. Powodować to może nie tylko utratę wykorzystania potencjału, doświadczeń, kontaktów i współpracy tych organizacji, ale może grozić istotnie mniejszym wykorzystaniem środków z Horyzontu Europa oraz innych programach Unii Europejskiej na poziomie krajowym. W dużej części programy te są finansowane przez nasz kraj, a stopień wykorzystania środków z tych programów jest nadal niezadawalający w stosunku do naszego udziału.	do programu Horyzont Europa. Działania te nie mają, co do zasady charakteru infrastrukturalnego, lecz głównie badawczo-rozwojowy. Wyłączenie Warszawy z zakresu wsparcia zostało natomiast wpisane w program jedynie w odniesieniu do projektów dot. publicznej infrastruktury B+R: Przewiduje się następującą demarkację w zakresie finansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R na potrzeby SBŁ oraz PMIB: projekty inwestycyjne wdrażane przez podmioty sektora nauki zlokalizowane w Warszawie finansowane będą w ramach KPO, w innych przypadkach domyślnym źródłem finansowania będzie FENG. Oba strumienie finansowe będą ze sobą skorelowane tak, aby uzyskać funkcjonalne połączenia kompetencji oraz możliwości laboratoryjnych, co jest istotne z punktu widzenia przedsiębiorców współpracujących z Siecią. Celem takiej demarkacji, dotyczącej tylko publicznej infrastruktury B+R, jest zapewnienie organizacjom badawczym z Warszawy lepszych możliwości dofinansowania, dostępnych w KPO.	
520.	Klaster Fotoniki i Światłowodów (członkowie klastra: Amitech Pro, BIPV System, Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego INWENCJA, CoMIn, Dr Irena Eris, Energotechnik, Fibrain, Ingrin, InPhoTech, IPT Advanced, IPT Plus, IPT Safety, Kancelaria Radcy Prawnego Daniel Górski, ML SYSTEM, Neon Shake, PIK Instruments, Polskie Centrum Fotoniki i Światłowodów, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe STEL,	Priorytet 1. Wsparcie dla przedsiębiorców	50 - 57	Umożliwienie finansowania współpracy z ekspertami na zasadach B2B w ramach kategorii Wynagrodzenia w ramach projektów B+R	W ocenie Zgłaszającego, obecny stan prawny umożliwia finansowanie w kategorii Wynagrodzenia kosztów wynikających z umów cywilnoprawnych. Pomimo faktu, że umowa o świadczenie usług z osobą prowadzącą działalność gospodarczą (B2B) jest umową cywilnoprawną, na chwilę obecną Instytucje Pośredniczące w Polsce uniemożliwiają rozliczenia takich umów w kategorii Wynagrodzenia. Na poziomie europejskim takie możliwości istnieją. Umowy B2B posiadają jednoznaczne podobieństwa z umową zlecenia (dopuszczoną do rozliczeń w kategorii Wynagrodzenia): • obydwie formy stanowią zatrudnienie pozapracownicze, w którym nie mają zastosowania przepisy Kodeksu pracy; • zleceniobiorca/przedsiębiorca ma prawo sam ustalić ramy czasowe oraz miejsce, w których będzie wykonywał swoją pracę. W ocenie Zgłaszającego, mimo braku cech charakterystycznych dla stosunku pracy, umowę o współpracy charakteryzuje stosunek oparty na zaufaniu i lojalności partnerów, w szczególności do zachowania tajemnicy przedsiębiorstwa, powstrzymywania się od działalności konkurencyjnej, ciągłej współpracy oraz wykonywania zobowiązania w sposób fachowy i rzetelny. Dlatego, w przypadku chęci podjęcia stałej i trwałej kooperacji z danym podmiotem, właściwa będzie umowa współpracy. Dodatkowo, potrzeba zaangażowania na podstawie stosunku cywilnoprawnego, polegającego na samozatrudnieniu, wynika z preferencji potencjalnego personelu projektu. Spowodowane wybuchem pandemii COVID-19 oraz	W ocenie IZ umowa B2B ma charakter podwykonawstwa tj. zlecenie osobie trzeciej części merytorycznych prac w ramach projektu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków personel projektu stanowią osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu na podstawie stosunku pracy i wolontariusze. Obecnie w ramach kategorii Wynagrodzenia możliwe jest również rozliczenie wydatków na podstawie umowy zlecenie. Mając na uwadze przedstawione argumenty IZ rozważy możliwość finansowania umów B2B w kategorii Wynagrodzenia.	wyjaśnienie

	<p>Śląskie Centrum Naukowo-Technologiczne Przemysłu Lotniczego, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Wojskowa Akademia Techniczna, Koniecnek spółka adwokacka, PCFS Technology, BRIN, IPT Fiber, Silk Road Certification, QNA TECHNOLOGY, AOMB Polska)</p>			<p>związana z nim trudna sytuacja na rynku pracy, spowodowała zwiększenie elastyczności pracowników i wzrost liczby osób samozatrudnionych/ zainteresowanych samozatrudnieniem oraz pracą zdalną. Dotyczy to np. dawnych pracowników, którym pandemia pokazała, że większa swoboda funkcjonowania na rynku pracy jest zgodna z ich potrzebami, a dodatkowo zapewnia korzyści podatkowe i lepsze zarobki dzięki możliwości nawiązania współpracy z większą liczbą przedsiębiorstw. Taka sytuacja dotyczy w największym stopniu kadr dobrze wykwalifikowanych, które doskonale odnajdują się na „covidowym” rynku pracy, umacniającym się jako rynek kompetencji. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że umożliwienie rozliczania kosztów ponoszonych na umowy B2B w kategorii Wynagrodzenia zbliży system rozliczeń w ramach FENG do rozliczeń realizowanych w grantach na poziomie europejskim. W związku z powyższym, Zgłaszający wnosi o umożliwienie rozliczania umów B2B w ramach Kategorii Wynagrodzenia w ramach FENG oraz w ramach innych działań B+R organizowanych przez polskie Instytucje Pośredniczące.</p>		
521.	<p>Klaster Fotoniki i Światłowodów (członkowie klastra: Amitech Pro, BIPV System, Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego INWENCJA, CoMIn, Dr Irena Eris, Energotechnik, Fibrain, Ingrin, InPhoTech, IPT Advanced, IPT Applied, IPT Plus, IPT Safety, Kancelaria Radcy Prawnego Daniel Górski, ML SYSTEM, Neon Shake, PIK Instruments, Polskie Centrum Fotoniki i Światłowodów, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe STEL, Śląskie Centrum Naukowo-Technologiczne Przemysłu Lotniczego,</p>		<p>Wyłączenie środków finansowych pochodzących z dotacji przekazywanych w ramach FENG z opłat bankowych od wysokich sald na rachunkach bankowych</p>	<p>W ostatnim czasie banki komercyjne albo już wprowadziły, albo rozważają wprowadzenie opłat od wysokich sald na rachunkach bankowych przedsiębiorstw. W pierwszej kolejności dotyczą one wysokich sald na koniec roku. Jeśli na 15 grudnia saldo przekracza kwotę salda wskazaną przez bank, na koniec roku pobierana jest opłata w ustalonej wysokości. Z informacji przekazywanych w czasie bezpośrednich spotkań wynika również, że banki rozważają wprowadzenie podobnej opłaty kalkulowanej według salda na koniec miesiąca. Sytuacja taka dotyka przedsiębiorstwa, które korzystają z instrumentów dotacyjnych, ponieważ wysokie salda (otrzymywane np. w ramach zaliczki) często przekraczają kwoty wskazane przez banki. W naszej ocenie, wprowadzenie przez banki opłat od wysokich sald na rachunkach bankowych uwzględniających kwoty przekazywane z dotacji może wiązać się z następującymi konsekwencjami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie beneficjentom środków w związku z przyznaniem dotacji będzie się wiązało z ponoszeniem przez nich opłat od wysokich sald konsumując de facto częściowo wartość otrzymanej dotacji; • w związku z powyższym, istnieje duże prawdopodobieństwo, że beneficjenci będą zarządzali powierzonymi środkami finansowymi w sposób zmierzający do przechowywania na rachunkach bankowych jak najniższych kwot dotacji, np.: <ol style="list-style-type: none"> 1) w celu uniknięcia opłat pobieranych przez banki w związku z przechowywaniem powierzonych środków na rachunkach bankowych, beneficjenci będą wnioskowali o niższe kwoty zaliczek; w konsekwencji zwiększy się częstotliwość rozliczeń (beneficjenci będą częściej rozliczali niższe kwoty i prosili o niższe zaliczki), co spowoduje znaczące zwiększenie nakładów pracy IP związanej z obsługą wniosków o płatność; 2) w celu uniknięcia opłat, beneficjenci będą również skłonni do 	<p>Wprowadzenie regulacji umożliwiających zwolnienie środków dotacji od opłat bankowych, bądź uruchomienie wsparcia finansowego umożliwiającego pokrycie opłat bankowych przez beneficjentów wykracza poza regulacje Programu.</p>	<p>wyjaśnienie</p>

	<p>Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Wojskowa Akademia Techniczna, Koniecek spółka adwokacka, PCFS Technology, BRIN, IPT Fiber, Silk Road Certification, QNA TECHNOLOGY, AOMB Polska)</p>				<p>szybszego przekazywania środków wykonawcom; takie podejście nie sprzyja efektywnemu wykorzystaniu środków i może stanowić zagrożenie dla przestrzegania zasady racjonalnego gospodarowania środkami oraz zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów; • kolejną strategią, którą mogą przyjąć beneficjenci, może być lokowanie powierzonych środków, w celu „wyprowadzenia” ich z rachunków bankowych, przy czym brak doświadczenia beneficjentów w inwestowaniu środków może rodzić ryzyko wykorzystania powierzonych środków w sposób zagrażający ich bezpieczeństwu; tym samym, wzrosną nie tylko nakłady pracy związane z monitorowaniem prawidłowości rozliczania przychodów od inwestycji, ale wzrosną również ryzyko potencjalnych strat powierzonych środków. Powyższe może mieć istotne konsekwencje również dla IP: • zwiększenie nakładów pracy zw. z obsługą wniosków o płatność; • zwiększenie nakładów pracy związanych z monitorowaniem prawidłowego rozliczania przychodów z tytułu lokowania powierzonych środków; • zwiększenie nakładów pracy związanych z monitorowaniem beneficjentów w zakresie prawidłowego przekazywania środków wykonawcom; • wzrost ryzyka nieprawidłowego wykorzystania powierzonych środków przez beneficjentów, a tym samym zwiększenie ryzyka strat w programach; • w konsekwencji, znaczące zwiększenie kosztów obsługi po stronie IP. Mając powyższe na uwadze, w naszej ocenie konieczne jest wprowadzenie np. w ramach FENG regulacji umożliwiających zwolnienie środków dotacji od opłat, bądź uruchomienie wsparcia finansowego umożliwiającego pokrycie opłat bankowych przez beneficjentów.</p>		
522.	<p>Klaster Fotoniki i Światłowodów (członkowie klastra: Amitech Pro, BIPV System, Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego INWENCJA, CoMIn, Dr Irena Eris, Energotechnik, Fibrain, Ingrin, InPhoTech, IPT Advanced, IPT Plus, IPT Safety, Kancelaria Radcy Prawnego Daniel Górski, ML SYSTEM, Neon Shake, PIK Instruments, Polskie Centrum</p>			<p>Brak powiązania programu FENG z instrumentami wskazanymi w Polityce Przemysłowej Polski</p>	<p>Program FENG niesie ze sobą bardzo duże środki i bardzo duże możliwości rozwoju polskich przedsiębiorstw. Należy jednak zaznaczyć, że w żadnym z elementów konsultowanego programu nie ma bezpośredniego odniesienia do instrumentów wskazanych w Polityce Przemysłowej Polski. Jest to szczególnie zastanawiające w kontekście takich instrumentów jak Kontrakt Branżowy czy Agendy Badawcze / Programy Sektorowe wskazanych w Polityce, które mogą nieść ze sobą elementy związane z pomocą publiczną dla korzystających z nich przedsiębiorstw. Oczywiście możliwym jest, że oba te obszary będą finansowane z różnych programów, jednak mając na uwadze, że realizować będą podobne cele (wzmocnienie potencjału innowacyjnego polskich przedsiębiorstw, wzrost konkurencyjności polskiego przemysłu, etc.) powinna zostać wskazana jasna linia demarkacji pomiędzy tymi obszarami, aby przedsiębiorcy z nich korzystający nie musieli obawiać się na przykład kwestii podwójnego finansowania projektów, jednocześnie z większą pewnością rozważając swoje przyszłe plany rozwojowe w oparciu o oba instrumenty.</p>	<p>Projekt FENG zostanie przeanalizowany pod kątem możliwego uzupełnienia o odniesienie do dokumentu Polityka Przemysłu Polski. Jednocześnie z uwagi na wciąż prowadzone prace nad tym dokumentem rządowym, uzupełnienie to może ulegać zmianie w trakcie prac nad FENG.</p>	uwzględniona

	Fotoniki i Światłowodów, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe STEL, Śląskie Centrum Naukowo-Technologiczne Przemysłu Lotniczego, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Wojskowa Akademia Techniczna, Konieček spółka adwokacka, PCFS Technology, BRIN, IPT Fiber, Silk Road Certification, QNA TECHNOLOGY, AOMB Polska)						
523.	Uniwersytet Warszawski, Biuro ds. Wspomagania Rozwoju	7.1.1.Obszary wsparcia, typy inwestycji	59	Uwaga do ograniczenia grupy docelowej wsparcia	Program powinien także uwzględnić uczelnie i inne jednostki badawcze aktywnie rozwijające swój potencjał w zakresie badań również na potrzeby gospodarki, nie ograniczając grupy docelowej do instytutów SBŁ oraz koordynatorów projektów umieszczonych na PMIB.	Duże, strategiczne infrastruktury badawcze skupiają wokół siebie najlepszych badaczy oraz innowacyjne przedsiębiorstwa, co umożliwia rozwój gospodarczy oraz wzrost kapitału społecznego kraju. Posiadanie doskonałych laboratoriów, stosujących najwyższe standardy badań oraz kształcenia, stanowi, zatem rozwojową konieczność dla każdego kraju. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest narzędziem, które ma administracji i środowisku naukowemu ułatwić rozwój takich laboratoriów. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej jest wynikiem konkursu, mającego na celu wyłonienie najlepszych projektów. Każdy wniosek został poddany ocenie merytorycznej przez Zespół doradczy do spraw Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej oraz dwóch ekspertów zewnętrznych – krajowego i zagranicznego. Łącznie w procesie oceny zgłoszonych infrastruktur badawczych wzięło udział blisko 160 recenzentów. Oceny wniosków dokonano według ustawowych kryteriów, z uwzględnieniem następujących wag: <ul style="list-style-type: none"> ·unikatowość infrastruktury w skali krajowej i międzynarodowej – 20%; ·potencjał instytucjonalny oraz kadrowy wnioskodawcy – 18%; ·stopień zainteresowania infrastrukturą ze strony krajowego i międzynarodowego środowiska naukowego i przedsiębiorców – 15%; ·zasadność kosztów związanych z infrastrukturą 	niewzględniona

					<p>– 15%;</p> <p>zgodność celów i założeń infrastruktury z krajowymi i międzynarodowymi politykami w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji</p> <p>– 12%;</p> <p>perspektywa powstania infrastruktury we współpracy międzynarodowej – 12%;</p> <p>możliwość powstania infrastruktury w perspektywie krótko- i średniookresowej – 8%.</p> <p>Końcową ocenę wniosków ustalono po zsumowaniu 60% oceny ważonej przyznanej przez Zespół doradczy oraz 40% średniej arytmetycznej ocen ważonych przyznanych przez ekspertów zewnętrznych.</p> <p>Następnie Zespół doradczy przedłożył Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego rekomendacje w sprawie wpisania 65 najwyżżej ocenionych przedsięwzięć na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Minister, przychyliając się do rekomendacji Zespołu, podjął jednocześnie decyzję o umieszczeniu na Mapie 5 dodatkowych projektów, w odniesieniu do których istnieją międzynarodowe zobowiązania Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Te infrastruktury to:</p> <p>CLARIN – Wspólne Zasoby Język i Infrastruktura Technologiczna, Cyfrowa</p> <p>Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL, FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami, Infrastruktura Obrazowania Biologicznego i Biomedycznego – Bio-Imaging Poland (BIPol), POL-OPENSREEN – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.</p> <p>Opublikowana w styczniu 2020 r. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej zawiera 70 przedsięwzięć podzielonych, wzorem klasyfikacji stosowanej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych, według sześciu obszarów badań, tj.:</p> <p>nauki techniczne i energetyka (14 projektów);</p> <p>nauki o Ziemi i środowisku (5 projektów);</p> <p>nauki biologiczno-medyczne i rolnicze (16 projektów);</p> <p>nauki fizyczne i inżynierskie (23 projekty);</p> <p>nauki społeczne i humanistyczne (6 projektów)</p> <p>cyfrowe infrastruktury badawcze (6 projektów).</p> <p>Spośród infrastruktur badawczych wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej 40 stanowią infrastruktury krajowe, 30 z nich ma natomiast wymiar międzynarodowy.</p> <p>Poniżej wskazano przykłady zaangażowania instytutów w ramach projektów wybranych do PMIB, m.in. z udziałem Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej</p> <p>ACTRIS – Infrastruktura do Badania Aerozoli,</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>Chmur oraz Gazów Śladowych (m.in. obejmuje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), EPOS – System Obserwacji Płyty Europejskiej (obejmuje m.in. Instytut Geodezji i Kartografii, Główny Instytut Górnictwa).</p> <p>Ponadto, w ramach najbliższej aktualizacji PMIB istnieje możliwość składania wniosków przez zainteresowane podmioty, m.in. instytuty badawcze</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ) należy wskazać, że SBŁ nie jest jedynym beneficjentem Centrów Kompetencji (CK), których wsparcie jest planowane w priorytecie 2 FENG. W ramach CK przewiduje się, że ich liderami będą instytuty Łukasiewicza oraz Centrum Łukasiewicz, niemniej jednak dopuszczalny jest i przewidywany udział na zasadzie konsorcjantów także innych podmiotów sektora nauki oraz przedsiębiorstw. Pozostawienie roli lidera SBŁ wiąże się z rolą jaką SBŁ pełni zgodnie z zapisami ustawowymi oraz potrzebą zintegrowania planowanych inwestycji z dotychczasowymi działaniami SBŁ, które opisane są poniżej.</p> <p>Ustawowym celem SBŁ jest realizacja badań aplikacyjnych i prac rozwojowych odpowiadających na potrzeby biznesu oraz wpisujących się w strategię i inne dokumenty rządowe. Kluczowym atutem SBŁ jest dostęp do wykwalifikowanej kadry (7000 pracowników w 22 miastach Polski), która posiada bardzo duże doświadczenie we współpracy z biznesem i sektorem publicznym. Ponadto, SBŁ posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć współpracy, na którą składa się około 22 000 klientów finansujących wspólne przedsięwzięcia i zlecenia SBŁ.</p> <p>W celu rozwoju ww. sieci współpracy w ramach Łukasiewicz-Orgmasz (docelowo Łukasiewicz-Institut Oceny Technologii) stworzony został zespół ekspertów zajmujących się m.in. rozwijaniem istniejących i pozyskiwaniem nowych kontaktów biznesowych oraz naukowych, a także prowadzenia profesjonalnych prac dotyczących rozwoju technologii i wyceny własności intelektualnej.</p> <p>SBŁ opracowała i wdraża wspólne standardy na poziomie 32 instytutów takie jak np.: polityka rachunkowości, zasady bezpieczeństwa IT, regulamin zarządzania własnością intelektualną, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin premiowania i nagradzania oraz zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia. .</p> <p>W 2021 roku SBŁ planuje uruchomienie</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>publicznie dostępnej Bazy Infrastruktury Badawczej, którą opracowuje OPI-PIB (obecnie w ramach Łukasiewicza jest już zinwentaryzowana infrastruktura i aparatura badawcza).</p> <p>Realizacja ww. działań odbywa się poprzez unikatowe mechanizmy, które zostały lub są wdrażane w SBŁ:</p> <p>§ Wyzwania Łukasiewicza, w ramach których partnerzy zewnętrzni zgłaszają problemy technologiczne, które są analizowane przez pracowników SBŁ i następnie są przedmiotem ofert (15 dni), które są omawiane wspólnie z partnerami i realizowane w ramach wspólnych projektów lub badań zleconych</p> <p>§ Programy SBŁ, w ramach których opracowywane są na podstawie konsultacji z biznesem założenia produktów, które w wyniku wspólnych badań są opracowywane (np. budownictwo modułowe, polonizacja Izery, azotek galu i onkologia) i współfinansowane przez SBŁ w ramach dotacji celowych przyznawanych przez Centrum (zgodnie z ustawą ich beneficjentami są wyłącznie instytuty SBŁ, a współpraca z biznesem odbywa się na zasadach, które nie stanowią pomocy publicznej),</p> <p>§ Akcelerator Łukasiewicza, w ramach którego przewiduje się wsparcie autorów pomysłów, które mają szansę na komercjalizację pośrednią. Instytuty Łukasiewicza są także partnerami pięciu wspólnot EIT, zaś w przypadku dwóch wspólnot (EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing) pełnią rolę krajowych Hubów – punktów kontaktowych, których zadaniem jest inicjowanie współpracy z przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że obszary funkcjonowania CK wpisywać będą się w założenia polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz polityki naukowej państwa (np. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Produktyności), a także potrzeby przedsiębiorstw zidentyfikowane w ramach konsultacji i rozmów z biznesem.</p> <p>W celu identyfikacji obszarów wsparcia CK dokonano analizy potencjału badawczego i innowacyjnego SBŁ oraz opracowano mapy kluczowych interesariuszy dla poszczególnych CK. W ramach ww. obszarów utworzone zostały zespoły robocze składające się z przedstawicieli instytutów, które prowadzą analizy w jakim zakresie mogą kontrybuować przy tworzeniu CK. Prace te mają zakończyć się we wrześniu 2021 roku. Towarzyszą temu spotkania z kluczowymi interesariuszami, zwłaszcza partnerami</p>	
--	--	--	--	--	---	--

						<p>biznesowymi i naukowymi.</p> <p>W powyższe procesy, zwłaszcza proces Wyzwań Łukasiewicza, stopniowo włączane są również uczelnie, instytuty badawcze i instytuty PAN. Tym samym, Łukasiewicz pozostaje operatorem i animatorem ww. procesów, niemniej jednak dają one szansę włączenia także innych podmiotów sektora nauki.</p> <p>Powyższe procesy stanowią realny mechanizm współpracy i integracji podmiotów naukowych, zapewniają integrację środowiska sektorów nauki i biznesu oraz wdrożenie jednolitych, wysokich standardów współpracy nauki i biznesu, jak również zapobiegają rozproszeniu interwencji.</p> <p>Mając na uwadze wysoki potencjał do współpracy z sektorem przedsiębiorstw organizacji badawczych spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz, możliwość ich silniejszego zaangażowania w tworzenie infrastruktury technologicznej podlegać będzie analizie na dalszym etapie prac nad Programem.</p>	
524.	Uniwersytet Warszawski, Biuro ds. Wspomagania Rozwoju	7.1.2.Zwiększenie zdolności sektora nauki i współpracy - projekty Teamowe	60	założenia demarkacyjne - a wsparcie projektów teamowych	<p>Prosimy o uwzględnienie możliwości korzystania przez uczelnie i instytucje B+R zlokalizowane w Warszawie ze wsparcia dla zespołów badawczych prowadzonych przez naukowców z zagranicznych w Polsce, realizowanych w partnerstwie z laboratorium zagranicznym (powadzonym przez jednostki akademickie lub firmy) oraz przedsiębiorcą z Polski, polegające na dofinansowaniu badań naukowych oraz rozwoju zespołów badawczych. Brak możliwości będzie miał negatywny wpływ na rozwój dyscyplin naukowych, przede wszystkim gorsze rezultaty związane z działalnością patentową uczelni, realizacją projektów B+R, realizacją przez nie przychodów osiągniętych z komercjalizacji, a także możliwości pozytywnego wpływu tych instytucji na otoczenie gospodarczo-społeczne w naszym kraju. Są to jedne z najistotniejszych elementów ministerialnej oceny działalności uczelni, będące podstawą parametryzacji.</p>	<p>Ze wsparcia dla zespołów badawczy przewidzianego w projektach Teamowych nie są wykluczone zespoły z Warszawy. Ograniczenie finansowania dla podmiotów z Warszawy dotyczy instrumentów: <i>Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, przeznaczonej do realizacji prac badawczych na rzecz gospodarki</i>, na co wskazuje zapis w Programie na str. 42: <i>"Przewiduje się następującą demarkację w zakresie finansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R na potrzeby SBŁ oraz PMIB: projekty inwestycyjne wdrażane przez podmioty sektora nauki zlokalizowane w Warszawie finansowane będą w ramach KPO, w innych przypadkach domyślnym źródłem finansowania będzie FENG"</i>.</p> <p>Tym samym, organizacje badawcze, tj. uczelnie i instytucje B+R zlokalizowane w Warszawie jak najbardziej będą mogły uczestniczyć w projektach teamowych, których opis przywołano w pytaniu. Projekty te mają co do zasady charakter badawczy, a nie infrastrukturalny. Wyłączenie Warszawy z zakresu wsparcia zostało natomiast wpisane w program jedynie w odniesieniu do projektów dot. publicznej infrastruktury B+R: <i>Przewiduje się następującą demarkację w zakresie finansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R na potrzeby SBŁ oraz PMIB: projekty inwestycyjne wdrażane przez podmioty sektora nauki zlokalizowane w Warszawie finansowane będą w ramach KPO, w innych przypadkach domyślnym źródłem</i></p>	wyjaśnienie

						<p><i>finansowania będzie FENG. Oba strumienie finansowe będą ze sobą skorelowane tak, aby uzyskać funkcjonalne połączenia kompetencji oraz możliwości laboratoryjnych, co jest istotne z punktu widzenia przedsiębiorców współpracujących z Siecią. Celem takiej demarkacji, dotyczącej tylko publicznej infrastruktury B+R, jest zapewnienie organizacjom badawczym z Warszawy lepszych możliwości dofinansowania, dostępnych w KPO</i></p>	
525.	Uniwersytet Warszawski, Biuro ds. Wspomagania Rozwoju	6.1.Obszary wsparcia, typy inwestycji	52	Wątpliwości co do fakultatywnego charakteru modułu "zazielenienia przedsiębiorstw"	<p>Wydaje się, że planowana perspektywa finansowa może być ostatnią, którą można będzie wykorzystać efektywnie w przeciwdziałaniu skutkom katastrofy klimatycznej. Wykorzystanie każdej sposobności do budowania świadomości przedsiębiorstw o potrzebie ich transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju oraz gospodarki obiegu zamkniętego wydaje się konieczne. FENG daje możliwość zasiania tego trendu w sposób horyzontalny, nadania mu odpowiedniej rangi. Dlatego postulujemy o włączenie także modułu „zazielenienia przedsiębiorstw” jako obligatoryjnego dla wnioskodawców. Inną możliwością mogłaby być wyższa ranga modułu zazielenienia (wyższa punktacja w ocenie za wybór).</p>	<p>FENG w obecnym kształcie jest programem realizującym jedynie CP 1 tj. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnych połączeń teleinformatycznych. Z tego względu wsparcie w programie koncentruje się wokół innowacyjności, badań i rozwoju. Dlatego w koncepcji projektów modułowych w I prioritycie modułami obowiązkowym do realizacji przez przedsiębiorcę są (alternatywnie lub łącznie) moduł B+R oraz infrastruktura B+R. Moduł Zazielenienie przedsiębiorstw jest modułem fakultatywnym. W planowanym systemie kryteriów aspekty środowiskowe projektów będą jednak oceniane i premiowane na różne sposoby. Do obowiązkowych kryteriów będzie należało spełnianie zasad zrównoważonego rozwoju oraz DNSH (do no significant harm, nie czyni poważnej szkody dla środowiska). Natomiast dodatkowo premiowane będą projekty, które będą wносиły istotny wkład dla realizacji celów środowiskowych lub będą przygotowane zgodnie z zasadami ekoprojektowania. W ten sposób zmotywujemy przedsiębiorców do zielonej transformacji. Dodatkowo w II prioritycie FENG planujemy realizację różnych instrumentów nakierowanych na zazielenienie przedsiębiorstw: m.in. od wsparcia działalności Green Innovation Hubs, przez zielone ścieżki w kredycie technologicznym oraz funduszu gwarancyjnym, po zielone zamówienia przedkomercyjne i wielkie wyzwania.</p>	nieuwzględniona
526.	MRPiT, Departament Wdrażania EFS	Tabela 2. Wskaźniki rezultatu	138 - 140	<p>Propozycja usunięcia następujących wskaźników rezultatu: 1) RCR 04 - MŚP wprowadzające innowacje marketingowe lub organizacyjne 2) RCR 05 - MŚP wprowadzające własne innowacje</p>	<p>Ad. 1 - Zakres wsparcia udzielanego w ramach celu szczegółowego 1 oraz 3 w II Prioritycie FENG wskazuje, iż projekty nie będą dotyczyć wprowadzania innowacji marketingowych lub organizacyjnych przez przedsiębiorstwa. Wydaje się, iż realizowane projekty będą skupiać się na innowacjach produktowych i procesowych. W związku z powyższym proponuje się usunięcie tego wskaźnika z listy wskaźników prioritytu II dla celu szczegółowego 1 oraz 3. Ad. 2 - Biorąc pod uwagę zakres wsparcia udzielanego w ramach celu</p>	<p>W związku z tym, że w ramach Prioritytu II podejmowane działania będą dotyczyły w szczególności wzmocnienia zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii m.in. poprzez wspieranie współpracy w ramach sieci naukowych, badawczych i naukowo-przemysłowych, wprowadzanie innowacji marketingowych, własnych, organizacyjnych będzie miało raczej charakter incydentalny.</p>	uwzględniona

				3) RCR 07 - Wnioski dotyczące znaków towarowych i wzorów.	szczegółowego 3 w II Priorytecie FENG, własne innowacje nie będą wdrażane przez MSP bez współpracy z podmiotami zewnętrznymi. W związku z powyższym proponuje się usunięcie tego wskaźnika z listy wskaźników priorytetu II dla celu szczegółowego 3. Ad. 3 - Zakres wsparcia udzielanego w ramach celu szczegółowego 1 oraz 3 w II Priorytecie FENG wskazuje, że realizowane projekty nie będą prowadzić do powstawania znaków towarowych i wzorów. Z zakresu wynika raczej, że w ramach realizowanych projektów Beneficjenci skupią się na uzyskaniu patentów. W związku z powyższym zarówno znaki towarowe, jak i wzory nie będą stanowiły efektów projektów FENG. Dlatego też należy rozważyć usunięcie tego wskaźnika z listy wskaźników priorytetu II dla celu szczegółowego 1 oraz 3.	Innowacje wymienione powyżej będą jedynie dodatkowym pozytywnym aspektem podejmowanych działań. W związku z powyższym uznajemy uwagę za uzasadnioną.	
527.	MRPiT, Departament Wdrażania EFS	Tabela 1. Wskaźniki produktu wz. z Tabela 6. Wskaźniki rezultatu oraz Tabela 7. Wskaźniki produktu	15 3, 15 8, 16 1	1) Propozycja usunięcia wskaźnika produktu pn. "RCO 15 - Stworzona zdolność inkubacji" oraz wskaźnika rezultatu pn. "RCR 18 MŚP korzystające z usług inkubatora po utworzeniu inkubatora". 2) Propozycja usunięcia wskaźnika produktu pn. "RCO 101 - MŚP inwestujące w umiejętności na potrzeby inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.	Ad. 1 - Zgodnie z zakresem wsparcia zawartym w projekcie FENG w ramach celu szczegółowego 3 w II Priorytecie FENG można wnioskować, że ani tworzenie ani rozbudowa inkubatorów przedsiębiorczości nie będą przedmiotem wspieranych projektów. W związku z powyższym nie ma uzasadnienia dla uwzględnienia ww. wskaźników II priorytetu i zasadne było by usunięcie z listy wskaźników dla celu szczegółowego 3. Ad. 2 - Biorąc pod uwagę, że zgodnie z projektem programu, w ramach celu szczegółowego 4 II Priorytetu, nie będzie udzielane bezpośrednie wsparcie podmiotom z sektora MSP na działania w zakresie poprawy umiejętności na potrzeby inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej ani przedsiębiorczości nie ma uzasadnienia dla uwzględnienia tego wskaźnika w FENG. W związku z powyższym proponuje się usunięcie tego wskaźnika z listy wskaźników dla celu szczegółowego 4.	W odpowiedzi na uzasadnienie propozycji usunięcia wskaźników RCO 15, RCR 18 oraz RCO 101, biorąc pod uwagę, że w ramach FENG będzie miała miejsce inkubacja i akceleracja nowych podmiotów, a nie tworzenie i rozbudowa inkubatorów oraz MSP nie będą wspierane bezpośrednio w ramach podnoszenia kompetencji odnośnie do inteligentnych specjalizacji, zgłoszona uwaga jest uzasadniona.	uwzględniona
528.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	4.8 7.1	42 - 43 ; 62 ;6 4; 68	Propozycja uwzględnienia komplementarności z Programem LIFE w tym rozszerzenia mechanizmu wsparcia innowacyjnych projektów LIFE, które otrzymały Seal of Excellence analogicznie do projektów Programu Horyzont. Ponadto postulujemy kontynuowanie wsparcia na opracowanie wniosku do Programu LIFE w ramach inicjatywy Granty na Eurogranty.	Zgodnie z art. 16 ust.2 rozporządzenia LIFE dla perspektywy 2021-2027 (projekt 2018/0209 (COD) - 6077/20) projekty LIFE mogą uzyskać SoE i mogą być wsparte m.in. ze środków EFRR, EFS. Projekty LIFE ukierunkowane są na realizację celów środowiskowych i klimatycznych i mogą mieć charakter innowacyjny. Zakres wsparcia FENG obejmuje częściowo tożsame działania w zakresie finansowania rozwoju technologii środowiskowych, transformacji przedsiębiorstw w duchu GOZ, w tym Zazielenianie przedsiębiorstw.	Planowana jest kontynuacja działania Granty na Eurogranty, tj. wsparcia na opracowanie wniosków do programów UE zarządzanych centralnie przez KE, w tym LIFE. Zostało to wprost zapisane w programie. Do zagadnienia SoE program odnosi się następująco: "Finansowanie projektów przedsiębiorstw, które otrzymały certyfikat Seal of Excellence z Programu Horyzont Europa lub innych programów Unii Europejskiej wsparcie skierowane jest wyłącznie do podmiotów, których projekty zostały ocenione pozytywnie przez Komisję Europejską i otrzymały certyfikat Seal of Excellence, jednak z powodu braku środków nie otrzymały dofinansowania w ramach programów UE." Brzmienie FENG potencjalnie nie wyklucza, zatem finansowania SoE dla innych programów takich jak LIFE. Należy jednak mieć na uwadze, że projekty z SOE finansowane ze środków krajowych muszą wpisywać się w tematykę i cele danego programu. W chwili obecnej trwają ustalenia	niewzględniona

						dotyczące możliwości finansowania projektów z SoE w LIFE z innych programów operacyjnych. Kwestia zostanie doprecyzowana na poziomie dokumentacji konkursowej i ew. uszczegółowienia FENG.	
529.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	4.2. Kompletność FENG z Programem Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko	35	Poprawny zapis: „Natomiast FENiKS koncentruje się na ochronie środowiska, przystosowaniu do zmian klimatycznych i oraz ich łagodzeniu jej skutków ....”	Konieczne jest ujednoczenie stosowanej terminologii w zakresie adaptacji oraz mitygacji zmian klimatu, w szczególności zgodnie z PEP 2030. Zgodnie z przyjętą konwencją używa się terminów: „przystosowanie do zmian klimatu” (lub: „adaptacja do zmian klimatu”) oraz „łagodzenie zmian klimatu” (lub: „mitygacja zmian klimatu”).	Zapis zostanie poprawiony, zaproponowana nowa wersja nomenklatury jest zgodna z PEP oraz rozporządzeniem o taksonomii.	uwzględniona
530.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	5.1. Uszczegółowienie Celu szczegółowego (i)	47	Proponujemy uzupełnienie: „Polskie przedsiębiorstwa powinny również zwiększyć wykorzystanie zaawansowanych technologii, w tym zielonych, cyfrowych oraz zgodnych z koncepcją przemysłu 4.0 i gospodarki o obiegu zamkniętym co pozwoli lepiej przygotować się na globalne wyzwania związane z przeciwdziałaniem łagodzeniem zmian klimatu i adaptacją do nich.”	W Porozumieniu Paryskim ustanowiono globalny cel w zakresie adaptacji, uznając, że adaptacja jest równie ważna jak łagodzenie zmian klimatu, zatem pisząc o technologiach w kontekście zmian klimatycznych należy pamiętać również o działaniach adaptacyjnych. Konieczne jest również ujednoczenie stosowanej terminologii w zakresie adaptacji oraz mitygacji zmian klimatu, w szczególności zgodnie z PEP 2030. Zgodnie z przyjętą konwencją używa się terminów: „przystosowanie do zmian klimatu” (lub: „adaptacja do zmian klimatu”) oraz „łagodzenie zmian klimatu” (lub: „mitygacja zmian klimatu”).	Zapis zostanie poprawiony, zaproponowana nowa wersja nomenklatury jest zgodna z PEP oraz rozporządzeniem o taksonomii.	uwzględniona
531.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	7.1.8. Działania międzyregionalne, międzynarodowe i transgraniczne	68	Proponujemy uzupełnienie: „Mogą do nich należeć obszary takie jak: zielona gospodarka, w tym gospodarka obiegu zamkniętego, nowe technologie w zakresie ochrony środowiska, łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich, mobilność, niskoemisyjność ...”	Uwzględnienie wyzwań wynikających z Europejskiego Zielonego Ładu. Konieczne jest ujednoczenie stosowanej terminologii w zakresie adaptacji oraz mitygacji zmian klimatu, w szczególności zgodnie z PEP 2030. Zgodnie z przyjętą konwencją używa się terminów: „przystosowanie do zmian klimatu” (lub: „adaptacja do zmian klimatu”) oraz „łagodzenie zmian klimatu” (lub: „mitygacja zmian klimatu”).	Zapis zostanie poprawiony, zaproponowana nowa wersja nomenklatury jest zgodna z PEP oraz rozporządzeniem o taksonomii.	uwzględniona

532.	ELbląg Stowarzyszenie Elblog.pl			W obecnej perspektywie Unia Europejska nie wprowadziła obowiązku lokowania kwot uzyskanej pomocy na kontach bankowych oprocentowanych. Co najmniej jedno z lokalnych stowarzyszeń lokowało kwoty pomocy na kontach nieoprocentowanych, by nie zwracać uzyskanego oprocentowania na konta Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Warmińsko Mazurskiego. Chodziło o środki przeznaczone na ekonomię społeczną. Czy w nowej perspektywie obowiązek zwrotu oprocentowania z lokat zostanie uzupełniony, o obowiązek lokowania środków na kontach oprocentowanych, co jest przedmiotem petycji, jaką złożyłem do Marszałka Województwa Warmińsko Mazurskiego?		Środki z UE (zaliczki) mogą być przechowywane na rachunkach oprocentowanych lub nieoprocentowanych. W umowach o dofinansowanie wskazany jest obowiązek założenia wyodrębnionego rachunku dla obsługi płatności zaliczkowych. Jeśli zaliczki są przechowywane na rachunku oprocentowanym wówczas odsetki bankowe podlegają zwrotowi. Na chwilę obecną nie są przewidziane zmiany w tym zakresie.	nieuwzględniona
533.	Gabriela Klujso			W jakim stopniu prezentowany dziś zakres FENG jest uzgodniony z Komisją Europejską?		Założenia Programu były kilkakrotnie omawiane z przedstawicielami KE na spotkaniach roboczych, natomiast w marcu br. projekt Programu został przesłany na roboczo do KE. Odbyło się kilka roboczych spotkań z przedstawicielami KE w celu omówienia uwag KE do FENG.	wyjaśnienie
534.	Jola			Jaki jest najbardziej prawdopodobny termin uzgodnienia budżetu z KE i rozpoczęcia realizacji programu 2021-2027?		Negocjacje Programu FENG z KE planujemy zakończyć w grudniu 2021 r. lub na początku I kwartału 2022 r. – wtedy również planujemy uruchamianie pierwszych naborów w ramach FENG. Realizacja harmonogramu uzależniona jest od tempa negocjacji Umowy Partnerstwa	wyjaśnienie
535.	Łukasz Kościjańczuk			Kiedy możemy spodziewać się szczegółowego planu finansowego zwłaszcza dla działań przewidzianych w ramach Priorytetu nr 2?		Szczegółowy plan finansowy 2. Priorytetu określony zostanie najprawdopodobniej w II kwartale 2022 r.	wyjaśnienie

536.	Łukasz Kościjańczuk			<p>Czy w związku z wyodrębnieniem kategorii wielkościowej mid-caps planuje się wyodrębnienia dla tej kategorii przedsiębiorstw odrębnej puli środków w ramach instrumentu w Priorytecie 1? Czy znany jest już wstępny podział alokacji budżetowej pomiędzy MSP / mid-caps i dużych przedsiębiorców?</p>		<p>Nie planujemy na chwilę obecną wyodrębnienia puli środków dla tej kategorii podmiotów, przedsiębiorstwa mid-caps mogą, zatem korzystać ze wsparcia na zasadach obowiązujących dla dużych przedsiębiorców. Ponadto, zgodnie z projektem rozporządzenia EFRR, przedsiębiorstwa mid-caps mogą liczyć na wsparcie na wdrożenia w formie instrumentów finansowych, w związku, z czym, chcielibyśmy rozszerzyć dostęp do tego instrumentu dla spółek typu mid-caps (a nie tylko dla MSP, jak jest to obecnie).</p>	wyjaśnienie
537.	ANSAM			<p>Nawet najlepsze projekty nie będą realizowane, jeżeli oceny w konkursach będą wystawiane na podstawie subiektywnej opinii oceniających, a nie obiektywnych kryteriów. Na przykład, jeżeli organizator konkursu stwierdzi, że 13 jest mniejsze od 1, to nie pomoże odwołanie do sądu administracyjnego, bo to jednostka administracyjna bada materiały. Jestem w posiadaniu wielu innych, konkretnych przykładów. Jakie działania będą podejmowane, aby projekty były wybierane w sposób obiektywny?</p>		<p>System oceny będzie podlegał dalszym zmianom j, aby ocena dokonywana była zgodnie z najlepszą wiedzą ekspertów. Należy pamiętać, że organizator konkursu powołuje do oceny ekspertów, którzy muszą spełniać kryteria określone w naborze ekspertów.</p>	wyjaśnienie
538.	Wojciech Kurdziel			<p>Czy w finansowaniu spółek start-up-owych można vvvvvv okres "inkubacji"? Inkubacja jest straconym czasem, a jednostki prowadzące te inkubację (w ramach dz.1.1.1) nie mają nic do zaoferowania, nawet nie są w stanie przygotować Spółki do startu do działania 1.1.2.</p>		<p>Inkubacja jest jednym z elementów rozwoju firmy typu startup. Działania 1.1.1 dot. startupów nie było realizowane w ramach POIR.</p>	wyjaśnienie
539.	Wojciech Kurdziel			<p>Dlaczego w Start-Up'ach premiowany jest wiek "startujących"? Do dojrzałego, odpowiedzialnego zgłaszania start-up'owych rozwiązań wymagane jest raczej doświadczenie</p>		<p>Wsparcie dla startupów w ramach POIR (działanie 2.5) udzielane jest na podstawie art. 22 rozporządzenia 651/2014 (GBER), zgodnie, z którym, pomoc skierowana jest do przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą. Za przedsiębiorstwo kwalifikowalne uznaje się każde małe przedsiębiorstwo nienotowane na giełdzie w okresie do pięciu lat po jego</p>	wyjaśnienie

				zawodowe, które najczęściej nie idzie z wiekiem.		rejestracji, pod warunkiem, że przedsiębiorstwo spełnia następujące warunki: a) nie przejęło działalności innego przedsiębiorstwa; b) nie dokonało jeszcze podziału zysku; c) nie zostało utworzone w drodze połączenia. Wsparcie jest zatem kierowane do innowacyjnych start-upów, czyli młodych firm, a nie młodych osób prowadzących startup.	
540.	Wojciech Kurdziel			Dlaczego wśród spółek start-up'owych preferowane są projekty informatyczne? Informatyka jest istotnym elementem gospodarki, jednak jądrem gospodarki jest produkcja materialna!		Wybór startupów jest dokonywany głównie przez fundusze typu seed capital i venture capital. Podmioty te kierują się swoją strategią inwestycyjną. W przypadku projektów startupów wybieranych w trybie konkursowym, dokumentacja konkursowa nie wskazywała na preferencje w odniesieniu do projektów informatycznych.	wyjaśnienie
541.	Przemysław Chrobot MPWiK Wrocław			Czy również przewidywane jest wsparcie dla wdrożenia wyników projektów B+R realizowanych w ramach POIR ?		W ramach I priorytetu możliwe jest wdrożenie wyników prac B+R przeprowadzonych wcześniej, poza projektem. Projekt taki musi uwzględniać jednak nowy zakres prac B+R, bądź inwestycje w infrastrukturę B+R, które stanowią moduły obligatoryjne. Wdrożenie wyników prac B+R może również zostać dofinansowane w II osi w ramach instrumentów: Kredyt na innowacje technologiczne lub też mogą zostać objęte gwarancją. W przypadku II priorytetu nie jest konieczne przedstawianie nowego zakresu prac B+R.	wyjaśnienie
542.	Mateusz			Jak się ma (czasowo, merytorycznie, cele i zakres) program odbudowy od FENG?		Program FENG jest komplementarny do interwencji zaprojektowanej w ramach Krajowego Planu Odbudowy, opracowanego w związku z wprowadzeniem przez KE pakietu działań służących odbudowie gospodarek europejskich dotkniętych kryzysem wywołanym przez pandemię COVID-19. Synergia pomiędzy KPO i FENG występuje zwłaszcza w zakresie dotyczącym wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego sektora nauki do współpracy z przedsiębiorstwami oraz usprawnienia transferu wiedzy i innowacji do gospodarki, a także w ramach inwestycji przedsiębiorstw transformacji strukturalnej w obszarach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki, w tym w zakresie wdrażania technologii środowiskowych i cyfrowych. Zarówno w ramach KPO, jak i w ramach FENG realizowane będą m.in. działania dotyczące wprowadzania zielonych technologii w przedsiębiorstwach, w tym związanych z GOZ.	wyjaśnienie

					<p>W przypadku inwestycji o zbliżonym, uzupełniającym zakresie wsparcia, zapewnione zostaną odpowiednie mechanizmy w celu uniknięcia występowania podwójnego finansowania, w tym w procesie selekcji i oceny projektów, systemu kompleksowych kontroli krzyżowych, czy stosowania oświadczeń o niefinansowaniu inwestycji z innych środków pomocowych.</p> <p>W ramach KPO realizowane będą inwestycje w projekty dot. wdrażania innowacyjnych, cyfrowych rozwiązań w dużych przedsiębiorstwach, częściowo wybranych w trybie indywidualnym. Komplementarne wsparcie będzie udzielane, w trybie konkursowym w ramach FENG, zwłaszcza w ramach Priorytetu dotyczącego realizacji kompleksowych projektów B+R+I, których elementem może być wdrażanie innowacji.</p> <p>Przewiduje się następującą demarkację w zakresie finansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R na potrzeby Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz PMIB: projekty inwestycyjne wdrażane przez podmioty sektora nauki zlokalizowane w Warszawie finansowane będą w ramach KPO, w innych przypadkach domyślnym źródłem finansowania będzie FENG. Oba strumienie finansowe będą ze sobą skorelowane tak, aby uzyskać funkcjonalne połączenia kompetencji oraz możliwości laboratoryjnych, co jest istotne z punktu widzenia przedsiębiorców współpracujących z Siecią.</p> <p>W kwestii horyzontu czasowego KPO i FENG należy zauważyć, iż projekty w ramach KPO muszą zostać zakończone do 2026 r., natomiast koniec okresu kwalifikowalności FENG to 31.12.2029 r.</p>	
543.	Zbigniew			<p>04.02.2021 roku podczas konferencji inauguracyjnej program ramowy Horyzont Europa zorganizowanej przez Prezydentkę Portugalską Ministrowie Nauki z wielu Krajów Członkowskich potwierdziło gotowość synergii swych programów finansowanych z funduszy europejskich z programem Horyzont Europa. Pani Komisarz ds. Badań i Innowacji z zadowoleniem przyjęła te deklaracje jako, że program Horyzont Europa ma być realizowany w synergii z</p>	<p>Synergia z Programem Horyzont Europa jest bardzo istotna dla realizacji Programu FENG. Program FENG oraz Horyzont Europa w sposób komplementarny koncentrują się na obszarze badań naukowych i prac rozwojowych, innowacji oraz rozprzestrzeleniu nowoczesnych technologii. FENG przewiduje ponadto mechanizmy bezpośrednio korespondujące programem Horyzont Europa, takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Granty na eurogranty, dzięki któremu wnioskodawcy ubiegający się o dofinansowanie np. z HE, będą mogli uzyskać wsparcie na przygotowanie aplikacji, w tym na koszty opracowania wniosku oraz poszukiwania partnerów konsorcjum m.in. poprzez spotkania brokerskie. Działanie przyczynia do wzrostu liczby podmiotów z Polski, skutecznie konkurujących o finansowanie na poziomie Unii 	wyjaśnienie

				<p>wieloma programami UE, takimi jak ERDF, CEF, RRF czy DEP. W konferencji tej nie uczestniczył Polski Minister Nauki i w związku uczestnicy konferencji nie poznali stanowiska Polski. W programie KPO obecnie nie ma odniesienia do programu HE mimo, że jest wzmianka o badaniach. W obecnym programie FENG dużo się mówi o współpracy nauki z biznesem. To bardzo dobry sygnał, jednak współpraca w ramach HE to oprócz innowacji poziomu przynajmniej europejskiego także szansa na zmniejszenie wydatków krajowych na projekty innowacyjne a w rezultacie szansa na odzyskanie polskiej składki w wysokości 3 mld euro jaką polski rząd wpłaci do budżetu HE.</p>		<p>Europejskiej. - Międzynarodowe Agendy Badawcze – w ramach instrumentu zapewnione będzie krajowe współfinansowanie dla projektów wyłonionych w ramach konkursów Horyzontu Europa w obszarze Widening participation – teaming for excellence (ToE) oraz projektów otrzymujących Seal of excellence w programie ToE.</p>	
544.	Łukasz Stabiński			<p>Witam, czy w ramach pierwszego priorytetu będzie możliwość wdrażania wyników prac B+R zrealizowanych samodzielnie przez przedsiębiorcę, jak miało to miejsce dotychczas? Z uwagi na doświadczenie przedsiębiorstw, zdobyte w dotychczasowych programach wydaje się to uzasadnione.</p>		<p>W ramach I priorytetu możliwe jest wdrożenie wyników prac B+R przeprowadzonych wcześniej, poza projektem. Projekt taki musi uwzględniać jednak nowy zakres prac B+R, bądź inwestycje w infrastrukturę B+R, które stanowią moduły obligatoryjne. Wdrożenie wyników prac B+R może również zostać dofinansowane w II osi w ramach instrumentów: Kredyt na innowacje technologiczne lub też mogą zostać objęte gwarancją. W przypadku II priorytetu nie jest konieczne przedstawianie nowego zakresu prac B+R.</p>	wyjaśnienie
545.	Magdalena Jaśkowiak			<p>Kompetencje w ramach projektu EFRR jaka będzie podstawa udzielania pomocy na ten moduł w projekcie kompleksowym czy projekty będą dwufunduszowe EFRR z EFS?</p>		<p>Planujemy finansowanie kompetencji w ramach FENG z EFRR, nie planujemy korzystania z cross-financingu. W ramach modułu: Kompetencje w 1. Priorytecie, wsparcie umożliwi doskonalenie kompetencji pracowników i osób zarządzających, zdobywanie przez nich nowych umiejętności oraz wiedzy, a także nabywania kwalifikacji rozumiane, jako formalne potwierdzanie posiadanych kompetencji w szczególności z zakresu obszarów inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłu w kierunku Przemysłu 4.0, transferu technologii, zarządzania innowacjami, ekoprojektowania, a także kompetencji niezbędnych do obsługi</p>	wyjaśnienie

						infrastruktury badawczej sfinansowanej w ramach kompleksowego projektu. Biorąc pod uwagę planowane wydatki kwalifikowane, w ramach modułu Kompetencje planujemy korzystać z następujących przeznaczeń pomocy: na szkolenia.	
546.	Monika			Instytucje finansowe - z racji prowadzonej działalności - często nie posiadają działalności B+R, a tym samym moduł obowiązkowy (prace lub infrastruktura B+R) nie znajduje tu zastosowania. Ale digitalizacja np. robotyka jest niezwykle ważna dla tej branży. Czy to oznacza, że instytucje finansowe, jak np. banki będą wyłączone ze wsparcia z tego programu?		Na chwilę obecną przewidujemy możliwość wsparcia digitalizacji również w II prioritycie. Będzie to działanie wspierające projekty o niedużej skali. Działanie to będzie skierowane do MŚP, dlatego też istnieje ryzyko, iż ze względu na status przedsiębiorcy, instytucje finansowe nie zakwalifikują się do tego instrumentu. Duże przedsiębiorstwa będą mogły uzyskać wsparcie: - doradcze za pośrednictwem Digital Innovation Hubs, - inwestycyjne, gdy projekt obejmować będzie również prace B+R/infrastrukturę B+R w1. prioritycie.	wyjaśnienie
547.	Małgorzata			Obowiązkowo należy wybrać moduł B+R, czy będzie wskazane ile minimalnie i maksymalnie dodatkowych modułów można wybrać?		W 1. Prioritycie przedsiębiorca obowiązkowo musi wybrać jeden z dwóch modułów: B+R lub Infrastruktura B+R – pozostałe moduły dobierane są przez przedsiębiorców dowolnie – nie będzie określone, z ilu modułów minimalnie/maksymalnie musi przedsiębiorca skorzystać.	wyjaśnienie
548.	Ada Twardowska			Czy program FENG będzie zakładał udzielenie wsparcia prywatnym innowatorom, wynalazcom, którzy są osobami fizycznymi, nieprowadzącymi działalności gospodarczej, nieumocowanymi w strukturach instytucji B+R? Czy też może przewidują Państwo udzielenie takiego wsparcia w ramach innego programu/instrumentu?		Program FENG jest skierowany głównie do przedsiębiorstw oraz takich podmiotów jak np.: organizacje badawcze, klastry i instytucje otoczenia biznesu. To powoduje, że możliwości wsparcia osób fizycznych są ograniczone do następujących przypadków: - osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, zarejestrowanych w CEIDG. Takie osoby, jako właściciele przedsiębiorstw, będą mogli np. występować o wsparcie dotacyjne w 1. prioritycie. - osób fizycznych (naukowców) realizujących projekty badawcze. Chodzi o projekty teamowe, realizowane przez naukowców (zespoły badawcze) np. we współpracy z jednostką naukową z zagranicy. Wsparcie w takim przypadku będzie kierowane do zespołu badawczego, a więc korzystać z niego będą poszczególni naukowcy (osoby fizyczne) w celu realizacji swoich planów naukowo-badawczych. - osoby fizyczne mogą też uzyskać pośrednio wsparcie, gdy założą firmę (start-up), który będzie poszukiwał możliwości na rozwój w	wyjaśnienie

					ramach współpracy i inwestycji dokonanej przez fundusz VC. W FENG przewidujemy przeznaczenie środków dla takich funduszy, więc mogą one docelowo trafić do firmy założonej przez takiego osobę fizyczną. W tym przypadku będą to jednak firmy działające w formie spółek, w których jednym z udziałowców będzie pomysłodawca firmy. - Typ projektów „wsparcie indywidualnych innowatorów” ma być kontynuacją pilotaży "Dobry pomysł" i "Strefa pomysłodawcy" realizowanych w ramach POIR. Zapis w programie ma charakter ogólny, szczegółowy zakres wsparcia określony będzie w dokumentacji projektowej.	
549.	Katarzyna Łasecka			Czy w projektach modułowych będą łączone dotacje z instrumentami finansowymi? Czy NCBR będzie udzielał zarówno dotacji na B+R, jak i pożyczki na wdrożenie lub cyfryzację?	Planowane jest, aby wsparcie w ramach 1. Priorytetu udzielane było wyłącznie w formie dotacji. Instrumenty finansowe oraz mieszane są przewidziane w 2. Priorytecie.	wyjaśnienie
550.	EZ			Kiedy przewidywane jest otwarcie pierwszych naborów w konkursach na wsparcie modułowe dla przedsiębiorców?	Negocjacje Programu FENG z KE planujemy zakończyć w grudniu 2021 r. lub na początku I kwartału 2022 r. – wtedy również planujemy uruchamianie pierwszych naborów w ramach FENG. Realizacja harmonogramu uzależniona jest od tempa negocjacji Umowy Partnerstwa	wyjaśnienie
551.	Tomasz Jankowski			Pytanie do pierwszej prezentacji: Czy oznacza to że nie będzie typowych konkursów itp. Go to Brand? Jedynie działania B+R mogą być połączone z wyjazdami na targi itp.?	Konkurs podobny zakresem do Go to Brand będzie realizowany w ramach II osi, tym samym wsparcie na internacjonalizację jest możliwe, gdy przedsiębiorca nie aplikuje o wsparcie działalności badawczo-rozwojowej.	wyjaśnienie
552.	Małgorzata			Czy w ramach nowego programu operacyjnego w zakresie zaproponowanych priorytetów I i II uczelnia może być samodzielnym wnioskodawcą czy też może wziąć udział w konkursie tylko w ramach konsorcjum?	1. Priorytet skierowany jest do przedsiębiorców oraz ich konsorcjów, jak również konsorcjów z organizacjami badawczymi. W związku z tym, w 1. Priorytecie organizacja badawcza może występować wyłącznie w konsorcjum z przedsiębiorcą. W 2. Priorytecie zostały zaplanowane instrumenty skierowane do sektora nauki, w szczególności w ramach celu szczegółowego 1.	wyjaśnienie
553.	Małgorzata Łącka			Program nie będzie podzielony na działania, które były podstawą do opracowania tzw.	1. Priorytet nie będzie podzielony na działania, gdyż całe wsparcie skierowane jest na realizację kompleksowych projektów, natomiast 2. Priorytet zostanie podzielony na działania.	wyjaśnienie

				Uzupełnienia programu, gdzie doprecyzowane były priorytety programu. Czy brak działań oznacza, że nie będzie uzupełnienia programu?			
554.	Kamila Kwiatkowska			Czy znane są już założenia wysokości dofinansowania dla Przedsiębiorstw - mam na myśli mapę pomocy regionalnej?		Unijne wytyczne dot. pomocy regionalnej zostały wydłużone w obecnym kształcie do końca 2021 r., a co za tym idzie na taki okres została również wydłużona Polska Mapa pomocy regionalnej. Przepisy zostaną po tej dacie wydłużone, nie posiadamy jednak jeszcze konkretnej informacji ze strony UOKiK, na jaki okres i jakie ewentualne zmiany zostaną wprowadzone. Jednocześnie, zgodnie z informacją od UOKiK, na ten moment Komisji Europejskiej nie przedstawiła projektu informacji w zakresie ewentualnych zmian w metodologii ustalania mapy pomocy regionalnej, jednakże dostrzega ona konieczność uwzględnienia przy pracy nad przepisami dotyczącymi pomocy regionalnej wyzwań związanych z celami i strategią UE jak Green Deal, cyfryzacja oraz także wpływ COVID na rozwój regionów. Przy współpracy z MRPIIT, nowa mapa będzie również odzwierciedlała zmiany w rozwoju poszczególnych regionów Polski. Kształt mapy będzie również poddany konsultacji społecznej.	wyjaśnienie
555.	Małgorzata Łącka			Kiedy planowane jest uruchomienie pierwszych konkursów w ramach programu?		Negocjacje Programu FENG z KE planujemy zakończyć w grudniu 2021 r. lub na początku I kwartału 2022 r. – wtedy również planujemy uruchamianie pierwszych naborów w ramach FENG. Realizacja harmonogramu uzależniona jest od tempa negocjacji Umowy Partnerstwa	wyjaśnienie
556.	Uniwersytet			Czy uczelnie wyższe będą mogły być liderem w ramach składanych wniosków o dofinansowanie w ramach konsorcjum wraz z przedsiębiorstwami? Czy też przewidują Państwo, że liderem będzie każdorazowo mogło być tylko przedsiębiorstwo?		W ramach I priorytetu liderem konsorcjum może być przedsiębiorca. W II priorytecie przewiduje się realizację instrumentów skierowanych ściśle do sektora nauki, gdzie przedsiębiorca będzie pełnił rolę partnera, a liderem będzie jednostka naukowa.	wyjaśnienie
557.	ELbląg Stowarzyszenie Elblog.pl			Czy w programie przewidziana jest specjalna promocja /punkty dodatkowe/ za współpracę z organizacjami pozarządowymi? Lokalnie		Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest weryfikowana podczas oceny projektu B+R realizowanego przez dużego przedsiębiorcę. Weryfikowane będzie, czy spełnia on efekt dyfuzji, tzn. czy przewiduje współpracę m.in. z	wyjaśnienie

				mogę zaryzykować tezę, że występują to spore niedostatki i same apele to za mało.		organizacją pozarządową w trakcie realizacji projektu, bądź w okresie jego trwałości.	
558.	Piotr Kaliszczuk			Czy planowane są zmiany w Mapie Pomocy Regionalnej i związana z tym intensywność wsparcia?		Unijne wytyczne dot. pomocy regionalnej zostały wydłużone w obecnym kształcie do końca 2021 r., a co za tym idzie na taki okres została również wydłużona Polska Mapa pomocy regionalnej. Przepisy zostaną po tej dacie wydłużone, nie posiadamy jednak jeszcze konkretnej informacji ze strony UOKiK, na jaki okres i jakie ewentualne zmiany zostaną wprowadzone. Jednocześnie, zgodnie z informacją od UOKiK, na ten moment Komisji Europejskiej nie przedstawiła projektu informacji w zakresie ewentualnych zmian w metodologii ustalania mapy pomocy regionalnej, jednakże dostrzega ona konieczność uwzględnienia przy pracy nad przepisami dotyczącymi pomocy regionalnej wyzwań związanych z celami i strategią UE jak Green Deal, cyfryzacja oraz także wpływ COVID na rozwój regionów. Przy współpracy z MRPIIT, nowa mapa będzie również odzwierciedlała zmiany w rozwoju poszczególnych regionów Polski. Kształt mapy będzie również poddany konsultacji społecznej.	
559.	HUGE TECH Sp. z o.o.			Czy Mapa Pomocy Regionalnej oraz wielkości % max pomocy pozostają takie same jak dotychczas? Czy być może są planowane zmiany w tym zakresie? Jeśli tak to jakie?		Unijne wytyczne dot. pomocy regionalnej zostały wydłużone w obecnym kształcie do końca 2021 r., a co za tym idzie na taki okres została również wydłużona Polska Mapa pomocy regionalnej. Przepisy zostaną po tej dacie wydłużone, nie posiadamy jednak jeszcze konkretnej informacji ze strony UOKiK, na jaki okres i jakie ewentualne zmiany zostaną wprowadzone. Jednocześnie, zgodnie z informacją od UOKiK, na ten moment Komisji Europejskiej nie przedstawiła projektu informacji w zakresie ewentualnych zmian w metodologii ustalania mapy pomocy regionalnej, jednakże dostrzega ona konieczność uwzględnienia przy pracy nad przepisami dotyczącymi pomocy regionalnej wyzwań związanych z celami i strategią UE jak Green Deal, cyfryzacja oraz także wpływ COVID na rozwój regionów. Przy współpracy z MRPIIT, nowa mapa będzie również odzwierciedlała zmiany w rozwoju poszczególnych regionów Polski. Kształt mapy będzie również poddany konsultacji społecznej.	
560.	A1 Europe			Sądzę, że dobrze byłoby lepiej opisać casus midcaps-		Przedsiębiorstwa mid-caps zostały zdefiniowane w Rozporządzeniu (UE) No 2015/1017 z dnia 25	wyjaśnienie

			gdzie są włączeni w zakres pomocy (może ułatwienia/szerszy zakres jeśli robią to z mniejszymi firmami? Mamy problem w PL ze współpracą pomiędzy sobą, zaufaniem i wspólnym walczeniem z rynkiem- brakuje nam też bodźców do wzrostu innego niż organiczny- stąd zbyt dużo małych i słabych firm w stosunku do średniej UE) i/lub traktowani jako duzi a do czego nie upoważnieni wcale.		<p>czerwca 2015 r. w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego Portalu Projektów Inwestycyjnych.</p> <p>Są to podmioty zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników, niebędące MŚP ani małymi spółkami o średniej kapitalizacji. Przypisanie przedsiębiorstwa do konkretnej kategorii następuje zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia nr 651/2014 (GBER).</p> <p>Rozporządzenie GBER obowiązuje do końca 2023 r. i na chwilę obecną, w zakresie projektów B+R+I, GBER nie uwzględnia mid-caps, jako osobnej grupy przedsiębiorców. Są oni traktowani jak przedsiębiorstwa duże. W związku z tym, nie planujemy na chwilę obecną wyodrębnienia puli środków dla tej kategorii podmiotów, przedsiębiorstwa mid-caps mogą, zatem korzystać ze wsparcia na zasadach obowiązujących dla dużych przedsiębiorców. Ponadto, zgodnie z projektem rozporządzenia EFRR, przedsiębiorstwa mid-caps mogą liczyć na wsparcie na wdrożenia w formie instrumentów finansowych, w związku, z czym, chcielibyśmy rozszerzyć dostęp do tego instrumentu dla spółek typu mid-caps (a nie tylko dla MSP, jak jest to obecnie).</p>	
561.	dr hab. inż. Włodzimierz Adamski		<p>Jak zostanie wykorzystany w tym programie potencjał technicznej organizacji pozarządowej Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT liczący około 110 tysięcy inżynierów i naukowców</p> <p>W Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT jest 39 członków organizacji technicznych. FSNT-NOT oraz tworzące ją stowarzyszenia aktywnie uczestniczą w międzynarodowych wspólnotach i organizacjach inżynierskich, reprezentując polskie środowisko techniczne. Rozwijają współpracę z polonijnymi stowarzyszeniami naukowo-technicznymi, integrując społeczność techniczną w kraju i poza jego granicami.</p>		<p>Obecnie nie jest planowane bezpośrednie uwzględnienie Federacji NOT, jako beneficjenta wsparcia. Instytucja tego typu może ubiegać się o wsparcie w ramach instrumentów skierowanych do instytucji otoczenia biznesu. Członkowie NOT mogą również zasilić grono ekspertów oceniających projekty w Programie FENG.</p>	wyjaśnienie

562.	Michał Nowak			Czy dla rozwiązań, gdzie część naukowo-badawcza jest silnie rozbudowana i kosztochłonna, a część wdrożeniowa wymaga relatywnie niewielkich nakładów przewidziane są instrumenty wsparcia w których liderem jest jednostka naukowa, a partnerem przedsiębiorca?		W ramach II priorytetu przewidziane są instrumenty na realizację prac B+R, w których jednostka naukowa jest liderem. Wsparcie wdrożenia nie jest jednak możliwe w II priorytecie w ramach jednego projektu z B+R. By uzyskać wsparcie na wdrożenie, przedsiębiorca może aplikować o wsparcie w ramach I priorytetu, bądź w ramach II priorytetu uwzględniając konieczność wykorzystania instrumentów finansowych bądź mieszanych.	wyjaśnienie
563.	Piotr			Czy w priorytecie 1 Wnioskodawca w jednym wniosku o dofinansowanie będzie określał z jakich modułów chce skorzystać? Czy na etapie prac B+R będzie mógł downioskować o kolejne moduły? Nabory będą w trybie ciągłym?		Składając wniosek o dofinansowanie, przedsiębiorca musi określić, z jakich modułów chce skorzystać. Po rozpoczęciu projektu, nie ma możliwości zawnioskowania o dodatkowy moduł. By skorzystać z kolejnych modułów, przedsiębiorca będzie musiał złożyć kolejny wniosek o dofinansowanie uwzględniający nowy zakres prac B+R, bądź inwestycji w infrastrukturę B+R. Planowane jest prowadzenie naborów w trybie ciągłym.	wyjaśnienie
564.				Czy progi pomocy dla pomocy inwestycyjnej pozostaną na takich samych poziomach jak w latach 2014-2020 (mapa pomocy regionalnej) czy będą jakieś zmiany?		Unijne wytyczne dot. pomocy regionalnej zostały wydłużone w obecnym kształcie do końca 2021 r., a co za tym idzie na taki okres została również wydłużona Polska Mapa pomocy regionalnej. Przepisy zostaną po tej dacie wydłużone, nie posiadamy jednak jeszcze konkretnej informacji ze strony UOKiK, na jaki okres i jakie ewentualne zmiany zostaną wprowadzone. Jednocześnie, zgodnie z informacją od UOKiK, na ten moment Komisji Europejskiej nie przedstawiła projektu informacji w zakresie ewentualnych zmian w metodologii ustalania mapy pomocy regionalnej, jednakże dostrzega ona konieczność uwzględnienia przy pracy nad przepisami dotyczącymi pomocy regionalnej wyzwań związanych z celami i strategią UE jak Green Deal, cyfryzacja oraz także wpływ COVID na rozwój regionów. Przy współpracy z MRPiIT, nowa mapa będzie również odzwierciedlała zmiany w rozwoju poszczególnych regionów Polski. Kształt mapy będzie również poddany konsultacji społecznej.	wyjaśnienie
565.	Mateusz			Czy aby otrzymać dotację na wdrożenie wyników prac B+R obowiązkowo będzie moduł PROWADZENIA PRAC B+R (pomimo, że mamy już wyniki do		Tak, w 1. Priorytecie jeden z modułów: moduł B+R lub moduł Infrastruktura B+R jest obowiązkowy. Tym samym nie ma możliwości uzyskania wsparcia wyłącznie na wdrożenie wyników prac B+R.	wyjaśnienie

				wdrożenia) lub moduł infrastruktury B+R?			
566.	Dariusz – przedsiębiorca z Olsztyna			W jaki sposób będą ogłaszane konkursy w nowym Programie dla priorytetu 1 skoro jest on teraz modułowy – czy to oznacza, że konkurs będzie jeden i stałe otwarty i zawsze taki sam w treści?		Planowane jest, aby nabór w I priorytecie był ciągły, gdzie ocena odbywać się będzie w cyklach miesięcznych. Ze względu na bieżącą ewaluację zasad udzielania wsparcia oraz ew. zmiany prawne będzie możliwa zmiana zasad, jednak nadrzędnym celem będzie zapewnienie stabilności i przewidywalności wsparcia oraz możliwości dostosowania się do planowanych zmian.	wyjaśnienie
567.	MF			Czy ta długa nazwa programu to wersja ostateczna?		Nazwa Programu została zaakceptowana przez Kierownictwo MFiPR i zaproponowana w obecnym brzmieniu Komisji Europejskiej.	wyjaśnienie
568.	Florian			Czy w FENG będzie obowiązywała konieczność wykazania opłacalności wdrożenia w projektach B+R? W przypadku wielu firm z niszowych branż np. zielarstwa w POIR była to bariera nie do przebycia, uniemożliwiająca im rozwój ponieważ najczęściej jeden wdrażany egzemplarz nie mógł spełnić tego założenia.		Wsparcie prac B+R realizowanych przez przedsiębiorców ma podnieść poziom wdrożeń i wprowadzania innowacji na rynek. Brak opłacalności wdrożenia powoduje, iż nadal innowacyjne rozwiązania nie byłyby oferowane na rynku.	wyjaśnienie
569.	PG			Kiedy powstanie SZOOP dla programu i na kiedy planowane jest rozpoczęcie konkursów w I osi?		Konkursy w ramach I priorytetu planowo mają rozpocząć się na przełomie I i II kwartału 2022. Realizacja harmonogramu uzależniona jest od tempa negocjacji Umowy Partnerstwa	wyjaśnienie
570.	ELbląg Stowarzyszenie Elblog.pl			Jak wygląda sfinansowanie z programu działań łączonych międzysektorowym, chodzi o połączenia badań historycznych nad osadom Truso prowadzonych przez Muzeum Elbląskie z odtwórstwem historycznym prowadzonym przez jedną ze spółdzielnię socjalną i odtworzeniem obiektu typu Wolin, ale w nieco bardziej cyfrowej wersji wraz z odbudową firm hotelarskich zlokalizowanych w rejonie dawnej osady. Czy unowocześnienie tego rodzaju relacji wielu		Przedstawiony zakres projektu nie wpisuje się w zakres wsparcia FENG. W ramach FENG nie będzie prowadzona również żadna akredytacja jednostek innowacyjnych. Akredytacja instytucji otoczenia biznesu prowadzona jest w Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii.	wyjaśnienie

				sektorów będzie promowane specjalnie ? Czy Muzeum może uzyskać akredytację jako jednostka innowacyjna w dziedzinie badań nietechnologicznych ?			
571.	Piotr			Kiedy można spodziewać się pierwszych naborów wniosków w ramach priorytetu I?		Negocjacje Programu FENG z KE planujemy zakończyć w grudniu 2021 r. lub na początku I kwartału 2022 r. – wtedy również planujemy uruchamianie pierwszych naborów w ramach FENG. Realizacja harmonogramu uzależniona jest od tempa negocjacji Umowy Partnerstwa	wyjaśnienie
572.	PG			W nawiązaniu do wypowiedzi p. Dyrektor czy możliwa będzie realizacja tylko jednego modułu, np. infrastruktura B+R?		W ramach I priorytetu możliwe jest zawnioskowanie o wsparcie tylko na jeden moduł. W tym przypadku przedsiębiorca ma do wyboru: 1. Moduł prac B+R 2. Moduł infrastruktura B+R.	wyjaśnienie
573.	Bożena			Czy przewidują Państwo wprowadzenie nowych kryteriów dostępu/nowych kryteriów w programie?		Kryteria oceny projektów nie zostały na obecnym etapie określone. Prace w tym zakresie nadal trwają.	wyjaśnienie